00078629

349·54
PAR
78629

THE

ASIATIC SOCIETY OF BOMBAY

Town Hall, Bombay.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Digitized with financial assistance from

NSDL
Technology, Trust & Reach

on 16 November, 2018

00078629
NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

PREFACE.

Of the four statutes of the Indian Legislature here printed, three were prepared and passed at the instance and on behalf of the Parsee community alone; the fourth, the Indian Succession Act, though passed for imperial purposes and purporting to be of general applicability, is, as regards the Parsees, limited in its operation by reason of two of the above named special laws. But as the greater part of this Act, forming "The law of British India in cases of Intestate or Testamentary Succession," is applicable to the Parsee community (in common with all other British Indian subjects except "Hindoos, Mahomedans or Bhuddists"), the whole of the statute is printed here; those sections of it superseded by, or comprised in the Parsee Succession Act being printed in red ink are clearly distinguishable from the rest.

The chief and permanent purpose of the Parsee Law Association in publishing this volume, is to place within the reach of the whole Zoroastrian community full and exact information respecting the laws which will henceforth affect their most important social relationships; but the publication may also be found of considerable interest by thoughtful enquirers amongst the general public. The Appendices comprise,—the Report of the Commission appointed by the Government of Bombay to enquire into social usages in regard to which the special legislation for the Parsees was required; the Government Resolution on that Report; and also reports of the discussions in the Supreme Council

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

when the several enactments were passed. These papers furnish the fullest explanation of the objects in respect of which the Parsee community sought the protection and assistance of the Legislature; and it is easy for any one to trace in these records, not only the motives prompting the leaders of the Parsees, but also the considerations which induced the Supreme Council to ratify and establish in the midst of a numerically small class, what is in effect, though not in form, a complete social code. The jurist and politician may probably recognise in the successful completion of this difficult work another illustration of that painstaking adaptation of means to ends which, while disregarding mere formal symmetry, has enabled British legislators so satisfactorily to meet changing circumstances as they arise, and to cope with the ever varying requirements of the numberless races and classes which own the sway of Her Majesty Queen Victoria. Though the Parsees form one of the smallest sections in this great imperial family their loyalty has always been conspicuous; while the vicissitudes and grievous disadvantages the race has surmounted, and to which the following pages incidentally bear testimony, entitle them to the intelligent consideration of their more fortunate fellow-subjects. For these and other reasons the compilation now presented may prove of interest to some European readers.

It is desirable here to narrate briefly the circumstances which led to the appointment of the Bombay Government's Commission of 1862 and the legislation founded on its Report. So far back as 1835 efforts commenced to be made by Parsees to induce the British Government to enact laws specially suited to their condition and urgent social necessities. These efforts, often renewed, were unsuccessful,—with the very partial ex-

ception of the passing of the "Chattels Real Act" of 1837—but in 1855 an active movement was set on foot which was generally participated in by the Parsee community. On August 20th of that year a public Meeting of the Parsee inhabitants of Bombay was held at Seth Cowasjee Byramjee's Fire Temple, when, amongst other united decisions, the following resolution was unanimously agreed to:—

"That this meeting is deeply impressed with the necessity "of procuring for the Parsee Community the enactment of "Laws adapted to that tribe such as may be recognised, obeyed, "and enforced by the Local authorities and Courts of Justice."

At this meeting was established a Society called the "Parsee Law Association" which included amongst its members the heads of all the influential Parsee families of Bombay.

This Association directed its attention to the preparation of draft Bills relating to Intestate Succession, the rights of married women, the law of Marriage and Divorce and several kindred matters. From time to time, the Association petitioned the Supreme Legislature to enact, on the basis of these Bills, special laws for the Parsee community in India. Two of the Acts published in this volume—"The Parsee Marriage and Divorce Act 1865," and the "Parsee Succession Act"—are direct results of the labours of the Association.

The reader who is at all conversant with these subjects will observe that in the Parsee Marriage and Divorce Act of 1865 the defined grounds of divorce and dissolution of marriage are chiefly taken from the English Divorce Act of 1858. In times to come the Parsees may, with proper pride, point to the fact, that of all purely Asiatic communities they were the first, as they are still the only people, who have voluntarily imposed

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

on themselves a law declaring bigamy a criminal offence and punishable as such after the manner of the English law. On similar grounds they may claim honour as the first of Oriental peoples who, by legally defining her individual marital rights, have raised woman to a definitively higher social position on the basis of her own personal claims as a reasonable and responsible being.

The "Parsee Succession Act," has remedied an anomaly that had given rise to endless disputes and annoyance—namely that the Parsees of Bombay and the Mofussil were under two systems of substantive law differing widely one from the other. With the Parsees of Bombay every description of intestate property was divisible according to the English statute of "Distribution"; but with the Parsees of the Mofussil the division of property was carried out under Regulation IV of 1827, which left the disposition to be decided by "usage and custom" as the Civil Courts, in each case brought before them, might be led to interpret that indefinite standard. The tendency of such usage was to deprive of all claims to inheritance the widow and daughters of a Mofussil Parsee dying intestate whenever the deceased had left sons, brothers, or brother's sons, amongst whom the property was distributed to the exclusion of all claims on behalf of female relatives. The passing of the "Parsee Succession Act" abolished this injurious preference accorded to male relatives by Mofussil usage; and while it made the practice under bequests and intestacy uniform amongst Parsees of city and province, it also gave to the former a plan of distribution more equitable and congenial than they had enjoyed under the English law. Thus the property of a Parsee dying intestate in any part of British

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

India is now divided amongst the male and female members of the family in a manner more in accordance with the fair claims of the women, and on those principles which, as the Parsees consider, properly define the relative obligations and duties of the male and female members of Parsee society.

The "Indian Succession Act" (X. of 1865) here printed in full is an Imperial enactment of general application: but its fourth section, though of five lines only, "makes important changes in the general rights, liabilities, and disabilities arising out of the relation of husband and wife in the case of persons to whom English Law had hitherto been applied in India." The enactment provides the legal sanctions long sought by the Parsees for the recognition and protection of the rights of married women to property bequeathed to, or otherwise acquired by them. Other provisions of the Act have also rendered unnecessary any other special legislation for Parsees in the matters of Wills, Legacies, Bequests, Administration and many other matters. The passing of this wise and comprehensive enactment, in settling the numerous vital questions with which its framers have dealt, adds one more to the many deep obligations under which the various peoples of this country are to British rule; and the Parsees desire, for their part, to offer their grateful acknowledgements for the great service done them by Act X. of 1865. The sections relating to Intestate Succession—viz., 20 to 24, and 26 to 43 (all inclusive)—being subsequently superseded in their case by the "Parsee Succession Act," are not applicable to Parsees, but it has been thought better to print that Act entire, the sections just enumerated being printed in red letter.

The "Parsee Chattels Real" Act of 1837 is included in this collection, for it serves to mark an important step in the history

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

of the protracted movement now happily brought to a successful termination. The circumstances which thirty years ago led to the passing of that law will be found narrated at pp. 155-6 of this volume in the excellent Report of the Commission presided over by Sir Joseph Arnould.

The issue of this volume will complete the great work entered upon by the Parsee Law Association in August 1855. Much time has elapsed and many vicissitudes have passed over us since this task was undertaken; but when the peculiar difficulties in the way, the gravity of the evils sought to be removed, and the vital improvement in family and social relationships rendered possible by the measures enacted, are all taken into account, the Parsees of British India may well be congratulated. The advantages gained are the more to be prized as being so largely due to the united, intelligent action of the whole of that community.

To Sir Henry Lacon Anderson, Sir Joseph Arnould, the Hon. Mr. Justice Newton and other European gentlemen, who from time to time have afforded aid—invaluable because altogether indispensable, direct and special thanks have heretofore been duly awarded; but the Parsee Law Association desires once more in general terms to express its heartfelt acknowledgment of those public services.

Bombay, November 30th 1868.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

CONTENTS.

Page.

The Parsee Marriage and Divorce Act, 1865. 1

Table of the degrees of consanguinity and affinity within which Marriage is prohibited among the Parsees 16

Rules and Regulations for the Parsee Chief and District Matrimonial Courts in the Presidency of Bombay 19

The Parsee Chattels Real Act 24

The Parsee Succession Act 25

The Indian Succession Act, 1865. 29

APPENDICES.

Report of the Commission appointed by the Government of Bombay to enquire into the usages recognized as Laws by the Parsee Community of India, and into the necessity of special legislation in connection with them... 151

Resolution of the Government of Bombay on the Report of the Parsee Law Commission 188

Despatch of Sir Charles Wood, H. M's. Secretary of state for India, concurring with the opinion expressed by the Parsee Law Commission regarding the necessity of special legislation for the Parsees 192

Reports of proceedings of the Legislative Council of India on The Parsee Marriage and Divorce Bill and the Parsee Succession Bill 194

List of Members of the Parsee Law Association. 239

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

THE PARSEE MARRIAGE AND DIVORCE ACT 1865.

ACT No. XV. of 1865.

The following Act of the Governor General of India in Council received the assent of His Excellency the Governor General on the 7th April 1865, and is hereby promulgated for general information:—

An Act to define and amend the law relating to Marriage and Divorce among the Parsees.

Preamble.

Whereas the Parsee Community has represented the necessity of defining and amending the law relating to Marriage and Divorce among Parsees; And whereas it is expedient that such law should be made conformable to the customs of the said community; It is enacted as follows:—

I.—Preliminary.

Short title.

I. This Act may be cited as "The Parsee Marriage and Divorce Act 1865."

Interpretation clause.

II. In this Act, unless there be something repugnant in the subject or context—

Number.

Words in the singular number include the plural, and words in the plural number include the singular.

"Priest."

"Priest" means a Parsee Priest and includes Dastúr and Mobed.

"Marriage."

"Husband" and "Wife"

"Marriage" means a marriage between Parsees whether contracted before or after the commencement of this Act; and "Husband" and "Wife" respectively mean a Parsee Husband and a Parsee wife.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

"Section." "Section" means a Section of this Act.

"Chief Justice." "Chief Justice" includes Senior Judge.

"Court." "Court" means a court constituted under this Act.

"British India." "British India" means the Territories which are or shall be vested in Her Majesty or her successors by the Statute 21 and 22 vic., cap. 106, entitled "An Act for the better Government of India."

And, in any part of British India in which this Act operates,

"Local Government." "Local Government" means the person authorized to administer Executive Government in such part of India, or the Chief Executive Officer of such part when it is under the immediate administration of the Governor General of India in Council, and when such Officer shall be authorized to exercise the powers vested by this Act in a Local Government; and "High Court" means the highest Civil Court of appeal in such part.

"High Court."

II.—*Of Marriages between Parsees.*

Requisites to validity of Parsee marriages.

III. No marriage contracted after the commencement of this Act shall be valid, if the contracting parties are related to each other in any of the degrees of consanguinity or affinity prohibited among Parsees and set forth in a Table which the Governor General of India in Council shall, after due inquiry, publish in the *Gazette of India*,* and unless such marriage shall be solemnized according to the Parsee form or ceremony called "Asírvâd" by a Parsee Priest in the presence of two Parsee witnesses independently of such officiating Priest; and unless, in the case of any Parsee who shall not have completed the age of twenty-one years, the consent of his or her father or guardian shall have been previously given to such marriage.

IV. No Parsee shall, after the commencement of this Act,

* *Memo. by the Secretary to the Parsee Law Association.*—The Table of the degrees of consanguinity and affinity within which Marriage is prohibited among the Parsees is published in the *Gazette of India* of 9th September 1865, and is reprinted in this book at the end of this Act.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Re-marriage save after divorce unlawful during life-time of first wife or husband.

contract any marriage in the life-time of his or her wife or husband, except after his or her lawful divorce from such wife or husband, by sentence of a Court as hereinafter provided; and every marriage contracted contrary to the provisions of this Section shall be void.

Punishment of bigamy.

V. Every Parsee who shall, after the commencement of this Act and during the life-time of his or her wife or husband, contract any marriage without having been lawfully divorced from such wife or husband, shall be subject to the penalties provided in Sections four hundred and ninety-four and four hundred and ninety-five of the Indian Penal Code for the offence of marrying again during the life-time of a husband or wife.*

Certificate and registry of marriages.

VI. Every marriage contracted after the commencement of this Act shall, immediately on the solemnization thereof, be certified by the officiating Priest in the form contained in the Schedule to this Act. The certificate shall be signed by the said Priest, the contracting parties, or their fathers or guardians when they shall not have completed the age of twenty-one years, and two witnesses present at the marriage; and the said Priest shall thereupon send such certificate together with a fee of two Rupees to be paid by the husband to the Registrar of the place at which such marriage

---

* The following are the Sections 494 and 495 of the Indian Penal code herein referred to:—

Marrying again during the life-time of husband or wife.

494. Whoever, having a husband or wife living, marries in any case in which such marriage is void by reason of its taking place during the life of such husband or wife, shall be punished with imprisonment of either description for a term which may extend to seven years, and shall also be liable to fine.

Exception.—The Section does not extend to any person, whose marriage with such husband or wife has been declared void by a Court of competent jurisdiction, nor to any person who contracts a marriage during the life of a former husband or wife, if such husband or wife, at the time of the subsequent marriage shall have been continually absent from such person for the space of seven years, and shall not have been heard of by such person as being alive within that time, provided the person contracting such subsequent marriage shall, before such marriage takes place, inform the person with whom such marriage is contracted, of the real state of facts so far as the same are within his or her knowledge.

Same offence with concealment of the former marriage from the person with whom subsequent marriage is contracted.

495. Whoever commits the offence defined in the last preceeding Section, having concealed from the person with whom the subsequent marriage is contracted the fact of the former marriage, shall be punished with imprisonment of either description for a term which may extend to ten years, and shall also be liable to fine.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

is solemnized. The Registrar on receipt of the certificate and fee shall enter the certificate in a register to be kept by him for that purpose, and shall be entitled to retain the fee.

Appointment of Registrar.

VII. For the purposes of this Act a Registrar shall be appointed, who may be the Registrar appointed, under Act XVI. of 1864 *(to provide for the Registration of Assurances).* Within the local limits of the ordinary original Civil jurisdiction of a High Court, the Registrar shall be appointed by the Chief Justice of such Court, and, without such limits, by the local Government. Every Registrar so appointed may be removed by the Chief Justice or Local Government appointing him.

Marriage register to be open for public inspection.

VIII. The Register of Marriages mentioned in the sixth Section shall, at all reasonable times, be open for inspection; and certified extracts therefrom shall, on application, be given by the Registrar on payment to him by the applicant of two Rupees for each such extract. Every such register shall be evidence of the truth of the statements therein contained.

Penalty for solemnizing marriage contrary to Section 4.

IX. Any Priest knowingly and wilfully solemnizing any marriage contrary to and in violation of the fourth Section shall, on conviction thereof, be punished with simple imprisonment for a term which may extend to six months, or with fine which may extend to two hundred Rupees, or with both.

Penalty for Priest's neglect of requirements of Section 6.

X. Any Priest neglecting to comply with any of the requisitions affecting him contained in the sixth Section shall, on conviction thereof, be punished for every such offence with simple imprisonment for a term which may extend to three months, or with fine which may extend to one hundred Rupees, or with both.

Penalty for omitting to subscribe and attest the certificate.

XI. Every other person required by the sixth Section to subscribe or attest the said certificate who shall wilfully omit or neglect so to do, shall, on conviction thereof, be punished for every such offence with a fine not exceeding one hundred Rupees.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

XII. Every person making, or signing, or attesting any such certificate containing a statement which is false, and which he either knows or believes to be false, or does not know to be true, shall be deemed to be guilty of the offence of forgery as defined in the Indian Penal Code, and shall be liable, on conviction thereof, to the penalties provided in Section four hundred and sixty-six of the said Code.*

Penalty for making, &c., false certificate

XIII. Any Registrar failing to enter the said certificate pursuant to the sixth Section shall be punished with simple imprisonment for a term which may extend to one year, or with fine which may extend to one thousand Rupees, or with both.

Penalty for failing to register certificate.

XIV. Any person secreting, destroying, or dishonestly or fraudulently altering the said register in any part thereof, shall be punished with imprisonment of either description as defined in the Indian Penal Code for a term which may extend to two years, or, if he be a Registrar, for a term which may extend to five years, and shall also be liable to fine which may extend to five hundred Rupees.

Penalty for secreting, destroying, or altering the register.

III.—Of Parsee Matrimonial Courts.

XV. For the purposes of hearing suits under this Act, a special Court shall be constituted in each of the Presidency Towns of Calcutta, Madras and Bombay, and in such other places in the Territories of the several local Governments as such Governments respectively shall think fit.

Constitution of special Courts under this Act.

XVI. The Court so constituted in each of the Presidency Towns shall be entitled the Parsee Chief Matrimonial Court of Calcutta, Madras or

Parsee Chief Matrimonial Courts

* The Section 466 of the Penal Code is as under :—

466. Whoever forges a document, purporting to be a record or proceeding of or in a Court of Justice, or a Register of Birth, Baptism, Marriage, or Burial, or a Register kept by a public servant as such, or a certificate or document purporting to be made by a public servant in his official capacity, or an authority to institute or defend a suit, or to take any proceedings therein, or to confess judgment, or a power of attorney, shall be punished with imprisonment of either description for a term which may extend to seven years, and shall also be liable to fine.

Forgery of a record of a Court of Justice, or of a public Register of Births, &c.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Bombay, as the case may be. The local limits of the jurisdiction of a Parsee Chief Matrimonial Court shall be conterminous with the local limits of the ordinary original Civil jurisdiction of the High Court. The Chief Justice of the High Court, or such other Judge of the same Court as the Chief Justice shall from time to time appoint, shall be the Judge of such Matrimonial Court, and, in the trial of cases under this Act, he shall be aided by eleven Delegates

Parsee District Matrimonial Courts.

XVII. Every Court so constituted at a place other than a Presidency Town shall be entitled the Parsee District Matrimonial Court of such place. Subject to the provisions contained in the next following Section, the local limits of the jurisdiction of such Court shall be conterminous with the limits of the District in which it is held. The Judge of the principal Court of original Civil jurisdiction at such place shall be the Judge of such Matrimonial Court, and in the trial of cases under this Act, he shall be aided by seven Delegates.

Power to alter territorial jurisdiction of District Courts.

XVIII. The Local Government may from time to time alter the local limits of the jurisdiction of any Parsee District Matrimonial Court, and may include within such limits any number of Districts under its government.

Certain Districts to be within the jurisdiction of the Chief Matrimonial Court.

XIX. Any District which the Local Government, on account of the fewness of the Parsee inhabitants, shall deem it inexpedient to include within the jurisdiction of any District Matrimonial Court, shall be included within the jurisdiction of the Parsee Chief Matrimonial Court for the Territories under such Local Government where there is such Court.

Court Seal.

XX. A seal shall be made for every Court constituted under this Act, and all decrees and orders and copies of decrees and orders of such Court, shall be sealed with such seal which shall be kept in the custody of the presiding Judge.

XXI. The Local Governments shall, in the Presidency Towns

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Appointment of Delegates.

and Districts subject to their respective Governments, respectively appoint persons to be Delegates to aid in the adjudication of cases arising under this Act. The persons so appointed shall be Parsees: their names shall be published in the Official Gazette; and their number shall, within the local limits of the ordinary original Civil jurisdiction of a High Court, be not more than thirty, and in Districts beyond such limits not more than twenty.

Power to appoint new Delegates.

XXII. The appointment of a Delegate shall be for life. But whenever a Delegate shall die, or be desirous of relinquishing his office, or refuse or become incapable or unfit to act, or be convicted of an offence under the Indian Penal Code or other law for the time being in force, then and so often the local Government may appoint any other person being a Parsee to be a Delegate in his stead; and the name of the person so appointed shall be published in the Official Gazette.

Delegates to be deemed public servants.

XXIII. All delegates appointed under this Act, shall be considered to be public servants within the meaning of the Indian Penal Code.

Selection of Delegates under *Sections* 16 and 17 to be from those appointed under Section 21.

XXIV. The Delegates selected under the sixteenth and *seventeenth* Sections to aid in the *adjudication of suits* under this Act shall be taken under the orders of the presiding Judge of the Court in due rotation from the Delegates appointed by the Local Government under the twenty-first Section.

Practitioners in Matrimonial Courts.

XXV. All Advocates, Vakeels, and Attornies-at-law entitled to practise in a High Court shall be entitled to practise in any of the Courts constituted under this Act; and all Vakeels entitled to practise in a District Court shall be entitled to practise in any District Matrimonial Court constituted under this Act.

Court in which suits to be brought.

XXVI. All suits instituted under this Act shall be brought in the Court within the limits of whose jurisdiction the defendant resides at the time of the institution of the suit. When

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

the defendant shall at such time have left British India, such suit shall be brought in the Court at the place where the plaintiff and defendant last resided together.

When defendant has left British India.

IV.—*Of Matrimonial Suits.*

(a.) For a Decree of Nullity.

XXVII. If a Parsee at the time of his or her marriage was a lunatic or of habitually unsound mind, such marriage may at the instance of his or her wife or husband be declared null and void upon proof that the lunacy or habitual unsoundness of mind existed at the time of the marriage and still continues. Provided that no suit shall be brought under this Section if the plaintiff shall at the time of the marriage have known that the respondent was a lunatic or of habitually unsound mind.

In case of lunacy or mental unsoundness.

XXVIII. In any case in which consummation of the marriage is from natural causes impossible, such marriage may, at the instance of either party thereto, be declared to be null and void.

In case of nonconsummation owing to physical causes.

(b.) For a Decree of Disolution in case of Absence.

XXIX. If a husband or wife shall have been continually absent from his or her wife or husband for the space of seven years, and shall not have been heard of as being alive within that time by those persons who would naturally have heard of him or her had he or she been alive, the marriage of such husband or wife may, at the instance of either party thereto, be dissolved.

In case of absence for seven years.

(c.) For Divorce or Judicial Separation.

XXX. Any husband may sue that his marriage may be dissolved, and a divorce granted, on the ground that his wife has, since the celebration thereof, been guilty of adultery; and any wife may sue that her marriage may be dissolved, and

On the ground of the wife's adultery.

On the ground of the husband's adultery, &c.

a divorce granted, on the ground that, since the celebration thereof, her husband has been guilty of adultery with a married or fornication with an unmarried woman not being a prostitute, or of bigamy coupled with adultery, or of adultery coupled with cruelty, or of adultery coupled with wilful desertion for two years or upwards, or of rape, or of an unnatural offence. In every such suit for divorce on the ground of adultery the plaintiff shall, unless the Court shall otherwise order, make the person with whom the adultery is alleged to have been committed a co-defendant, and in any such suit by the husband the Court may order the adulterer to pay the whole or any part of the costs of the proceedings.

Grounds of judicial separation.

XXXI. If a husband treat his wife with such cruelty or personal violence as to render it in the judgment of the Court improper to compel her to live with him, or if his conduct afford her reasonable grounds for apprehending danger to life or serious personal injury, or if a prostitute be openly brought into or allowed to remain in the place of abode of a wife by her own husband, she shall be entitled to demand a judicial separation.

Suits for divorce or judicial separation.

XXXII. In a suit for divorce or judicial separation under this act, if the court be satisfied of the truth of the allegations contained in the plaint, and that the offence therein set forth has not been condoned, and that the husband and wife are not colluding together, and that the plaintiff has not connived at, or been accessory to the said offence, and that there has been no unnecessary or improper delay in instituting the suit, and that there is no other legal ground why relief should not be granted, then and in such case but not otherwise, the Court shall decree a divorce or judicial separation accordingly.

Alimony pendente lite.

XXXIII. In any suit under this Act for divorce or judicial separation, if the wife shall not have an independent income sufficient for her support and the necessary expenses of the suit, the Court on the application of the wife, may order the husband to pay her

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

monthly or weekly during the suit such sum not exceeding one-fifth of the husband's net income, as the Court, considering the circumstances of the parties, shall think reasonable.

Permanent alimony.

XXXIV. The Court may, if it shall think fit on any decree for divorce or judicial separation, order that the husband shall, to the satisfaction of the Court, secure to the wife such gross sum, or such monthly or periodical payments of money for a term not exceeding her life as, having regard to her own property (if any), her husband's ability and the conduct of the parties, shall be deemed just, and for that purpose may require a proper instrument to be executed by all necessary parties and suspend the pronouncing of its decree until such instrument shall have been duly executed. In case any such order shall not be obeyed by her husband, he shall be liable to damages at her suit, and further to be sued by any person supplying her with necessaries, during the time of such disobedience, for the price or value of such necessaries.

Payment of alimony to wife or to her trustee.

XXXV. In all cases in which the Court shall make any decree or order for alimony, it may direct the same to be paid either to the wife herself, or to any trustee on her behalf to be approved by the Court, and may impose any terms or restrictions which to the Court may seem expedient, and may from time to time appoint a new trustee, if for any reason it shall appear to the Court expedient so to do.

(d.) *For Restitution of Conjugal Rights.*

Suit for restitution of conjugal rights.

XXXVI. Where a husband shall have deserted or without lawful cause ceased to cohabit with his wife, or where a wife shall have deserted or without lawful cause ceased to cohabit with her husband, the party so deserted or with whom cohabitation shall have so ceased, may sue for the restitution of his or her conjugal rights, and the Court, if satisfied of the truth of the allegations contained in the plaint and that there is no just ground why relief should not be granted, may proceed to decree

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

such restitution of conjugal rights accordingly. If such decree shall not be obeyed by the party against whom it is passed, he or she shall be liable to be punished with simple imprisonment for a term which may extend to one month, or with fine which may extend to two hundred rupees, or with both.

No suit to be brought to enforce marriage or contract arising out of marriage when husband under sixteen years or wife under fourteen years.

XXXVII. Notwithstanding anything hereinbefore contained, no suit shall be brought in any Court to enforce any marriage between Parsees or any contract connected with or arising out of any such marriage, if, at date of the institution of the suit, the husband shall not have completed the age of sixteen years, or the wife shall not have completed the age of fourteen years.

Suits may be heard with closed doors.

XXXVIII. In every suit preferred under this Act the case shall be tried with closed doors should such be the wish of either of the parties.

Stamps on plaints and petitions.

XXXIX. Every plaint and petition of appeal preferred under this Act shall bear a stamp of thirty-two Rupees, and all other instruments and writings of the kind specified as requiring a stamp in Schedule B to Act No. X. of 1862 *(to consolidate and amend the Law relating to Stamp Duties)* and exhibited in a suit under this Act shall be stamped in accordance with the provisions of the said Act No. X. of 1862.

Provisions of Civil Procedure Code to apply in suits under this Act.

XL. The provisions of the Code of Civil Procedure shall, so far as the same may be applicable, apply to suits instituted under this Act.

Determination of questions of law and procedure, and of fact.

XLI. In suits under this Act all questions of law and procedure shall be determined by the presiding Judge; but the decision on the facts shall be the decision of the majority of the Delegates before whom the case is tried.

Appeal to High Court.

XLII. An appeal shall lie to the High Court from the decision of any Court established under this Act, whether a Chief Matrimonial Court or a District Matrimonial Court, on the ground of the decision being contrary to some law, or usage having the force of law, or

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

of a substantial error or defect in the procedure or investigation of the case which may have produced error or defect in the decision of the case upon the merits, and on no other ground: Provided that such appeal be instituted within three calendar months after the decision appealed from shall have been pronounced.

Liberty to parties to marry again.

XLIII. When the time hereby limited for appealing against any decree dissolving a marriage shall have expired and no appeal shall have been presented against such decree, or when any such appeal shall have been dismissed, or when in the result of any appeal any marriage shall be declared to be dissolved, but not sooner, it shall be lawful for the respective parties thereto to marry again, as if the prior marriage had been dissolved by death.

V.—*Of the Children of the Parties.*

Custody of children *pendente lite.*

XLIV. In any suit under this Act for obtaining a judicial separation or a decree of nullity of marriage, or for dissolving a marriage, the Court may from time to time pass such interim orders and make such provision in the final decree as it may deem just and proper, with respect to the custody, maintenance and education of the children under the age of sixteen years, the marriage of whose parents is the subject of such suit, and may, after the final decree, upon application by petition for this purpose, make from time to time all such orders and provisions with respect to the custody, maintenance and education of such children as might have been made by such final decree, or by interim orders in case the suit for obtaining such decree were still pending.

Orders as to custody of children after final decree.

Settlement of wife's property for benefit of children.

XLV. In any case in which the Court shall pronounce a decree of divorce or judicial separation for adultery of the wife, if it shall be made to appear to the Court that the wife is entitled to any property either in possession or reversion, the Court

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

may order such settlement as it shall think reasonable to be made of such property or any part thereof, for the benefit of the children of the marriage or any of them.

VI.—*Of the Mode of enforcing Penalties under this Act.*

XLVI. All offences under this Act may be tried by any Officer exercising the powers of a Magistrate unless the period of imprisonment to which the offender is liable shall exceed that which such Officer is competent to award under the law for the time being in force in the place in which he is employed. When the period of imprisonment provided by this Act exceeds the period that may be awarded by such Officer, the offender shall be committed for trial before the Court of Session.

Cognizance of offences under this Act.

XLVII. If any offence which by this Act is declared to be punishable with fine, or with fine and imprisonment not exceeding six months, shall be committed by any person within the local limits of the ordinary original Civil jurisdiction of the High Court, such offence shall be *punishable upon summary conviction by any Magistrate of Police of the place at which such Court is held.*

Punishment of offences under this Act committed within local limits of High Court.

XLVIII. All fines imposed under the authority of this Act may, in case of non-payment thereof, be levied by distress and sale of the offender's movable property by warrant under the hand of the Officer imposing the fine.

Levy of fines by distress.

XLIX. In case any such fine shall not be forthwith paid, such Officer may order the offender to be arrested and kept in safe custody until the return can be conveniently made to such warrant of distress, unless the offender shall give security to the satisfaction of such Officer for his appearance at such place and time as shall be appointed for the return of the warrant of distress.

Procedure until return is made to distress warrant.

L. If upon the return of the warrant it shall appear that no

Imprisonment if no sufficient distress.

sufficient distress can be had whereon to levy such fine, and the same shall not be forthwith paid, or in case it shall appear to the satisfaction of such Officer, by the confession of the offender or otherwise, that he has not sufficient movable property whereupon such fine could be levied if a warrant of distress were issued, any such Officer may, by warrant under his hand, commit the offender to prison, for any term not exceeding two calendar months when the amount of fine shall not exceed fifty Rupees, and for any term not exceeding four calendar months when the amount shall not exceed one hundred Rupees, and for any term not exceeding six calendar months in any other case, the commitment to be determinable in each of the cases aforesaid on payment of the amount of fine.

VII.—*Miscellaneous.*

Rules of procedure of Parsee Matrimonial Courts to be made by the High Court.

LI. Subject to the provisions contained or referred to in this Act, the High Court shall make such rules and regulations concerning the practice and procedure of the Parsee Chief and District Matrimonial Courts in the Presidency or Government in which such High Court shall be established, as it may from time to time consider expedient, and shall have full power from time to time to revoke or alter the same. All such rules, revocations and alterations shall be published in the Official Gazette.*

Power to invest Chief Executive Officer with powers of Local Government

LII. The Governor General of India in Council may invest the Chief Executive Officer of any part of British India, under the immediate administration of the Government of India with the powers vested by this Act in a local Government.

Commencement and extent of Act.

LIII. This Act shall commence and take effect on the first day of September 1865, and shall extend to the whole of British India.

---

* These rules are published in the *Bombay Government Gazette* of 27 September 1866, and are reprinted in this book at the end of this Act.

SCHEDULE.—(*See Section 6.*)

Date and Place of Marriage.	Names of the Husband and Wife.	Condition at the time of Marriage.	Rank or Profession.	Age.	Residence.	Names of the Fathers or Guardians.	Rank or Profession.	Signature of the Officiating Priest.	Signatures of the Witnesses.	Signature of father or guardian when husband or wife is an infant.

WHITLEY STOKES,

Offg. Asst. Secy. to the Govt. of India,

Home Dept. (Legislative.)

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

JUDICIAL DEPARTMENT.

The following Notification, published in the *Gazette of India*, dated the 9th September last, pages 981 and 982, is republished for general information :—

"No. 1720.

With reference to Section 3 of Act XV. of 1865, the following Table of the degrees of consanguinity and affinity within which Marriage is prohibited among the Parsees, is published for general information :—

TABLE.

A man shall not marry his

1 Paternal grand-father's mother.
2 Paternal grand-mother's mother.
3 Maternal grand-father's mother.
4 Maternal grand-mother's mother.
5 Paternal grand-mother.
6 Paternal grand-father's wife.
7 Maternal grand-mother.
8 Maternal grand-father's wife.
9 Mother or step-mother.
10 Father's sister or step-sister.
11 Mother's sister or step-sister.
12 Sister or step-sister.
13 Brother's daughter or step-brother's daughter, or any direct lineal descendant of a brother or step-brother.
14 Sister's daughter or step-sister's daughter, or any direct lineal descendant of a sister or step-sister.
15 Daughter or step-daughter, or any direct lineal descendant of either.
16 Son's daughter or step-son's daughter, or any direct lineal descendant of a son or step-son.
17 Wife of son or of step-son, or of any direct lineal descendant of a son or step-son.
18 Wife of daughter's son or of step-daughter's son, or of any direct lineal descendant of a daughter or step-daughter.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

19 Mother of daughter's husband.
20 Mother of son's wife.
21 Mother of wife's paternal grand-father.
22 Mother of wife's paternal grand-mother.
23 Mother of wife's maternal grand-father.
24 Mother of wife's maternal grand-mother.
25 Wife's paternal grand-mother.
26 Wife's maternal grand-mother.
27 Wife's mother or step-mother.
28 Wife's father's sister.
29 Wife's mother's sister.
30 Father's brother's wife.
31 Mother's brother's wife.
32 Brother's son's wife.
33 Sister's son's wife.

A woman shall not marry her

1 Paternal grand-father's father.
2 Paternal grand-mother's father.
3 Maternal grand-father's father.
4 Maternal grand-mother's father.
5 Paternal grand- father.
6 Paternal grand-mother's husband.
7 Maternal grand-father.
8 Maternal grand-mother's husband.
9 Father or step-father.
10 Father's brother or step-brother.
11 Mother's brother or step-brother.
12 Brother or step-brother.
13 Brother's son or step-brother's son, or any direct lineal descendant of a brother or step-brother.
14 Sister's son or step-sister's son, or any direct lineal descendant of a sister or step-sister.
15 Son or step-son, or any direct lineal descendant of either.
16 Daughter's son or step-daughter's son, or any direct lineal descendant of a daughter or step-daughter.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

17 Husband of daughter or of step-daughter, or of any direct lineal descendant of a daughter or step-daughter.
18 Husband of son's daughter or of step-son's daughter, or of any direct lineal descendant of a son or step-son.
19 Father of daughter's husband.
20 Father of son's wife.
21 Father of husband's paternal grand-father.
22 Father of husband's paternal grand-mother.
23 Father of husband's maternal grand-father.
24 Father of husband's maternal grand-mother.
25 Husband's paternal grand-father.
26 Husband's maternal grand-father.
27 Husband's father or step-father.
28 Brother of husband's father.
29 Brother of husband's mother.
30 Husband's brother's son, or his direct lineal descendant.
31 Husband's sister's son, or his direct lineal descendant.
32 Brother's daughter's husband.
33 Sister's daughter's husband.

NOTE.—In the above table the words "Brother" and "Sister" denote brother and sister of the whole as well as half blood. Relationship by step means relationship by marriage.

By order of His Excellency the Governor in Council,

C. GONNE,

Secretary to Government.

Bombay Castle, 8th January 1866.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

(From the Bombay Government Gazette 27th September 1866.)

RULES AND REGULATIONS

FOR THE

PARSEE CHIEF AND DISTRICT MATRIMONIAL COURTS IN THE PRESIDENCY OF BOMBAY.

1. All proceedings shall be regulated by the provisions of the Code of Civil Procedure, save so far as such provisions may be varied or modified by the following Rules:—

2. In cases when the plaintiff is seeking for a decree of nullity of marriage, the plaint shall state that no collusion or connivance exists between the plaintiff and the other party to the marriage or alleged marriage, and in cases of dissolution of marriage on the grounds of adultery, that no collusion or connivance exists between the plaintiff and the person alleged to have committed adultery.

(A form of Plaint is given, No. I. in the Schedule.)

3. The Defendant shall in all cases put in a written statement of his *(or her)* case, and of his or her answer to the material allegations in the plaint, and shall file the same ten days at the least before the day appointed for the hearing of the suit.

(A form of written statement is given, No. II. in the Schedule.)

No statement shall be received after such period without special order of the Court; in default, the Court shall be empowered to proceed *ex-parte* on the day appointed for hearing the suit.

4. All plaints, written statements, petitions, and all responsive allegations must be duly verified, and must be duly stamped pursuant to the provisions of Section 39 of Act XV. of 1865, or they will not be received or filed.

5. In cases involving a decree of nullity of marriage, or a decree of judicial separation, or of dissolution of marriage, the defendant shall, in the written statement and answer, state that there is not any collusion or connivance between the defendant and the other party to the marriage.

6. When an answer admitting the fact of a marriage between the parties has been filed, and the husband has appeared in the suit, the wife may proceed to file an *application* for *alimony*, in substance according to the Form III., and a day shall be fixed for hearing such application.

7. After an application for alimony has been filed, a copy thereof shall be served forthwith upon the husband, and within fifteen days after such service he shall file his answer thereto, which shall be subscribed and verified in the manner provided for subscribing and verifying plaints, or in default the Court will proceed *ex-parte.*

8. After the answer of the husband has been filed, the wife may apply to the Court to decree her alimony *pendente Lite,* provided that the wife shall, four days before she so moves the Court, give notice to her husband or to his Agent or Pleader of her intention so to do.

9. The wife, subject to any order as to costs, may, if not satisfied with the husband's answer, apply to have a day fixed for hearing such application, when witnesses may be examined in support of and against such application for alimony.

10. A wife who has obtained a decree of judicial separation in her favour, and has previously filed her application for alimony, may, unless in cases when an appeal to the full Court is interposed, move the Court to decree her permanent alimony; provided that she shall, eight days at least before making any such application, give notice to the husband, his Agent, or to his Pleader, of her intention so to do.

Dated the first of September 1865.

(Signed) M. R. SAUSSE.
" R. COUCH.
" H. NEWTON.
" M. R. WESTROPP.
" H. PENDOCK St. G. TUCKER.
" A. B. WARDEN.
" T. CHISHOLM ANSTEY.
" JANARDUN WASSOODEW.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

FORM OF PLAINT FOR DIVORCE.

To,

The Judge of the Parsee Chief Matrimonial Court.

A B
vs.
C B *(and R S as the case may be).*

The *day of* 186

1. That the Plaintiff was on the day of 186 lawfully married to *C B* at

2. That after his said marriage the Plaintiff lived and cohabited with his said wife at and at and that the Plaintiff and his said wife have had issue of their said marriage, three children, one son and two daughters *(as the case may be).*

3. That on the of 186 *and other days between that day and the* said *C B* Defendant, at in the committed adultery with *R S.*

4. That in and during the months of January, February, and March 186 the said *C B* Defendant, frequently met the said *R S* at and on divers such occasions committed adultery with the said *R S.*

5. That there is not any collusion or connivance whatever between the Plaintiff and the said Defendant *C B* and *R S*, or either of them in respect of this suit.

The Plaintiff therefore prays that your Lordship will proceed to decree *(here state the relief sought)* and that Plaintiff have further and other relief in the premises as to your Lordship may seem meet.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

No. II.

FORM OF ANSWER.

IN THE PARSEE CHIEF MATRIMONIAL COURT.

The *day of* 186

A B
vs.
C B

1. The Defendant *C B* by *P A* his Pleader, Agent, (*or in person*) saith that she denies that she committed adultery with *R S* as is set forth in the said Plaint.

2. The Defendant further saith that on the day of 186 and on other days between that day and the said *A B* the Plaintiff, at committed adultery with *X Y*, being a married woman, &c.

(*In like manner the Defendant is to state connivance, condonation, or other matters which may be relied on as a ground for dismissing the Petition.*)

3. The Defendant further saith that she is not colluding or conniving with the Plaintiff that he may obtain a decree in this suit, wherefore this Defendant humbly prays—

That your Lordships will be pleased to reject the prayer of the said Plaint and Decree, &c. &c.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

No. III.

APPLICATION FOR ALIMONY.

To,

The JUDGE of the PARSEE CHIEF MATRIMONIAL COURT.

C B
vs.
A B

The *day of* 186 .

The application of *C B*, Defendant, the lawful wife of *A B*, showeth—

1. That the said Plaintiff *A B* has for many years carried on the business of at and from such business derives the net annual income of Rs.

2. That the said Plaintiff *A B* holds Shares of the Railway Company amounting in value to Rs. and yielding a clear annual dividend to him of Rs.

3. That the said Plaintiff *A B* is possessed of made in his said business of to the value of Rs. *(and so on for any other property moveable or immoveable the husband may possess).*

The Defendant therefore humbly prays that your Lordship will be pleased to allow her such sum or sums of money by way of alimony *pendente Lite (or permanent alimony)* as to your Lordship shall seem meet.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

THE PARSEE CHATTELS REAL ACT.

LEGISLATIVE DEPARTMENT,

FORT WILLIAM, THE 15TH MAY, 1837.

The following Act passed by the Right Hon'ble the Governor General of India in Council, on the 15th May 1837, is hereby promulgated for General information:

ACT No. IX. of 1837.

I. It is hereby enacted, that from the 1st day of June 1837, all immoveable property, situate within the Jurisdiction of any of the Courts established by His Majesty's Charter shall, as far as regards the transmission of such property on the death and intestacy of any Parsee having a beneficial interest in the same, or by the last Will of any such Parsee, be taken to be and to have been of the nature of chattels reals and not of freehold.

II. Provided always, that in any suit at Law or in Equity which shall be brought for the recovery of such immoveable property as is aforesaid, no advantage shall be taken of any defect of title arising out of the transmission of such property upon the death and intestacy of any Parsee having a beneficial interest in the same or by the last Will of any such Parsee if such transmission took place before the said First day of June 1837, and if such transmission were either according to the Rules which regulate the transmission of freehold property, or else took place with the acquiescence of all persons to whom any interest in that property, would according to the Rules which regulate the transmission of chattels real, have accrued upon the death of such Parsee.

W. H. MACNAGHTEN,

Secretary to the Govt. of India.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

THE PARSEE SUCCESSION ACT.

ACT No. XXI. of 1865.

The following Act of the Governor-General of India in Council received the assent of His Excellency the Governor-General on the 10th April 1865, and is hereby promulgated for general information :—

An Act to define and amend the Law relating to Intestate Succession among the Parsees.

Preamble.

Whereas it is expedient to define and amend the Law relating to Intestate Succession among the Parsees: It is enacted as follows :—

Division of property among widow and children of Intestate.

I. Where a Parsee dies leaving a widow and children, the property of which he shall have died intestate * shall be divided among the widow and children, so that the share of each son shall be double the share of the widow, and that her share shall be double the share of each daughter.

Division of property among widow and children of Intestate.

II. Where a female Parsee dies leaving a widower and children, the property of which she shall have died intestate shall be divided among the widower and such children, so that his share shall be double the share of each of the children.

Division of Property amongst the children of male Intestate who leaves no widow.

III. When a Parsee dies leaving children but no widow, the property of which he shall have died intestate shall be divided amongst the children, so that the share of each son shall be four times the share of each daughter.

IV. When a female Parsee dies leaving children but no

* As to what property a deceased Parsee is considered to have died intestate, see section 25 of the Indian Succession Act.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

widower, the property of which she shall have died intestate shall be divided amongst the children in equal shares.

Division of property amongst the children of female Intestate who leaves no widower.

V. If any child of a Parsee intestate shall have died in his or her lifetime, the widow or widower and issue of such child shall take the share which such child would have taken if living at the Intestate's death in such manner as if such deceased child had died immediately after the Intestate's death.

Division of pre-deceased child's share of Intestate's property among the widow or widower and issue of such child.

VI. Where a Parsee dies leaving a widow or widower, but without leaving any lineal descendants, his or her father and mother, if both are living, or one of them if the other is dead, shall take one moiety of the property, as to which he or she shall have died intestate, and the widow or widower shall take the other moiety. Where both the father and the mother of the Intestate survive him or her, the father's share shall be double the share of the mother. Where neither the father nor the mother of the Intestate survives him or her, the Intestate's relatives on the father's side, in the order specified in the first Schedule hereto annexed, shall take the moiety which the father and the mother would have taken if they had survived the Intestate. The next of kin standing first in the same Schedule shall be preferred to those standing second, the second to the third, and so on in succession, provided that the property shall be so distributed as that each male shall take double the share of each female, standing in the same degree of propinquity. If there be no relatives on the father's side, the Intestate's widow or widower shall take the whole.

Division of property when the Intestate leaves a widow or widower, but no lineal descendants.

VII. When a Parsee dies leaving neither lineal descendants nor a widow or widower, his or her next of kin, in the order set forth in the second Schedule hereto annexed, shall be entitled to succeed to the whole of the property as to which he or she shall have died intestate. The next of kin

Division of property when the Intestate leaves neither widow nor widower nor lineal descendants.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

standing first in the same Schedule shall always be preferred to those standing second, the second to the third, and so on in succession, provided that the property shall be so distributed as that each male shall take double the share of each female standing in the same degree of propinquity.

Exemption of Parsees from certain parts of the Indian Succession Act, 1865.

VIII. The following portions of the Indian Succession Act 1865, shall not apply to Parsees (that is to say) the whole of Part III, the whole of Part IV. excepting Section twenty-five, the whole of Part V, and Section forty-three.

The First Schedule.

(1.) Brothers and sisters, and the children or lineal descendants of such of them as shall have predeceased the Intestate.

(2.) Grandfather and grandmother.

(3.) Grandfather's sons and daughters, and the lineal descendants of such of them as shall have predeceased the Intestate.

(4.) Great-grandfather and great-grandmother.

(5.) Great-grandfather's sons and daughters, and the lineal descendants of such of them as shall have predeceased the Intestate.

The Second Schedule.

(1.) Father and mother.

(2.) Brothers and sisters * and the lineal descendants of such of them as shall have predeceased the Intestate.

(3.) Paternal grandfather and paternal grandmother.

(4.) Children of the paternal grandfather, and the lineal descendants of such of them as shall have predeceased the Intestate.

(5.) Paternal grandfather's father and mother.

(6.) Paternal grandfather's father's children, and the lineal

---

* *Memo. by the Secretary to the Parsee Law Association.*—This is intended for Brothers and Sisters by the father's side. Brothers and Sisters by the mother's side are separately specified in item 7 of this Schedule.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

descendants of such of them as shall have predeceased the Intestate.

(7.) Brothers and sisters by the mother's side, and the lineal descendants of such of them as shall have predeceased the Intestate.

(8.) Maternal grandfather and maternal grandmother.

(9.) Children of the maternal grandfather, and the lineal descendants of such of them as shall have predeceased the Intestate.

(10.) Son's widow, if she have not re-married at or before the death of the Intestate.

(11.) Brother's widow, if she have not re-married at or before the death of the Intestate.

(12.) Paternal grandfather's son's widow, if she have not re-married at or before the death of the Intestate.

(13.) Maternal grandfather's son's widow, if she have not re-married at or before the death of the Intestate.

(14.) Widowers of the Intestate's deceased daughters, if they have not re-married at or before the death of the Intestate.

(15.) Maternal grandfather's father and mother.

(16.) Children of the maternal grandfather's father, and the lineal descendants of such of them as shall have predeceased the Intestate.

(17.) Paternal grandmother's father and mother.

(18.) Children of the paternal grandmother's father, and the lineal descendants of such of them as shall have predeceased the Intestate.

WHITLEY STOKES,

Offg. Asst. Secy. to the Govt. of India,

Home Dept. (Legislative.)

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

THE INDIAN SUCCESSION ACT, 1865.

ACT X. of 1865.

NOTE.—The following portions of this Act which do not apply to Parsees are printed in this book in red ink, namely—the whole of Part III., the whole of Part IV. excepting Section 25, the whole of Part V., and Section 43. (Vide Act XXI. of 1865—An Act to define and amend the Law relating to Intestate Succession among the Parsees—Section 8.)

The following Act of the Governor General of India in Council received the assent of His Excellency the Governor General on the 16th March 1865, and is hereby promulgated for general information.

An Act to amend and define the Law of Intestate and Testamentary Succession in British India.

Preamble.

WHEREAS it is expedient to amend and define the rules of law applicable to Intestate and Testamentary Succession in British India; It is enacted as follows:—

PART I.

Preliminary.

Short title.

1. This Act may be cited as "The Indian Succession Act, 1865."

This Act to constitute the law of British India in cases of Intestate or Testamentary Succession.

2. Except as provided by this Act or by any other law for the time being in force, the rules herein contained shall constitute the law of British India applicable to all cases of Intestate or Testamentary Succession.

Interpretation clause.

3. In this Act, unless there be something repugnant in the subject or context—

Words importing the singular number include the plural:

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

words importing the plural number include the singular; and words importing the male sex include females.

"Number," "Gender."

"Person." "Person" includes any Company or Association, or body of persons, whether incorporated or not.

"Year." "Month." "Year" and "Month" respectively mean a year and month reckoned according to the British Calendar.

"Immoveable property." "Immoveable property" includes land, incorporeal tenements and things attached to the earth, or permanently fastened to anything which is attached to the earth.

"Moveable property." "Moveable property" means property of every description except immoveable property.

"Province." "Province" includes any division of British India having a Court of the last resort.

"British India." "British India" means the Territories which are or may become vested in her Majesty or Her Successors by the Statute 21 and 22 Vic., Cap. 106 *(An Act for the better Government of India)* other than the Settlement of Prince of Wales' Island, Singapore, and Mallacca.

"District Judge." "District Judge" means the Judge of a principal Civil Court of original jurisdiction.

"Minor." "Minority." "Minor" means any person who shall not have completed the age of eighteen years, and "minority" means the status of such person.

"Will" "Will" means the legal declaration of the intentions of the testator with respect to his property, which he desires to be carried into effect after his death.

"Codicil" "Codicil" means an instrument made in relation to a Will, and explaining, altering, or adding to its dispositions. It is considered as forming an additional part of the Will.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

"Probate" means the copy of a will certified under the seal of a Court of competent jurisdiction, with a grant of administration to the estate of the testator.

"Probate."

"Executor" means a person to whom the execution of the last Will of a deceased person is, by the testator's appointment, confided.

"Executor."

"Administrator" means a person appointed by competent authority to administer the estate of a deceased person when there is no executor.

"Administrator.

And in every part of British India to which this Act shall extend, "Local Government' shall mean the person authorized by law to administer Executive Government in such part; and "High Court" shall mean the Highest Civil Court of Appeal therein.

"Local Government."

"High Court."

4. No person shall, by marriage, acquire any interest in the property of the person whom he or she marries, nor become incapable of doing any act in respect of his or her own property, which he or she could have done if unmarried.*

Interests and powers not acquired nor lost by marriage.

---

* *Memo. by the Secretary to the Parsee Law Association.*—The following valuable remarks on this Section are extracted from Mr. Whitley Stokes's Commentary on the Indian Succession Act, published in Calcutta by R. C. Lepage & Co. in 1865 :—

This Section (which does not apply to marriages contracted before 1st January 1866—see Sec. 331) will make important changes in the general rights, liabilities and disabilities arising out of the relation of husband and wife, in the case of persons to whom English Law has hitherto been applied in India.

So far as regards property, it appears to abolish by implication the doctrine of unity of persons between husband and wife.

Of the effect of marriage upon the acts and agreements of the husband and wife prior to marriage. Marriage will still revoke the maker's will, except when made under a power in the case mentioned in Section 56. But a spinster's submission to arbitration in respect of her own property will not be revoked by her marriage before the award, (*Charnley* v. *Winstanley*, 5 East, 266 : Russ. Arb. 156), and the marriage of a spinster partner will now probably be held not to operate as a dissolution of a partnership at will (*Nerot* v. *Burnard*, 4 Rep. 17).

Of the effect of marriage upon the prior acts and agreements of the husband or wife, with or in relation to each other. It will probably be held that Section 4 has altogether done away with the common law rule, that where a man marries his creditor the debt is thereby released. The law remains as it was in the case of an executrix or administratrix marrying a debtor to the estate (*Dorchester* v. *Webb*, Cro. Car 372), and in that of an executor marrying a residuary legatee (*Baker* v. *Hall*, 12 Ves. 497).

Of the effect of limitations of property to husband and wife during the coverture. At common law, when an estate is conveyed or devised to the husband and wife during the coverture, they will take by entireties, *i. e.* each of them is seised of the whole estate, and neither of a part, and the survivor is entitled to the whole; but the husband may do what he pleases with the rents and profits during coverture. This doctrine rests on the unity

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

PART II.

Of Domicile.

5. Succession to the immoveable property in British India of a person deceased is regulated by the law of British India, wherever he may have had his domicile at the time of his death. Succession to the moveable property of a person deceased is regulated by the law of the country in which he had his domicile at the time of his death.

Law regulating succession to a deceased person's immoveable and moveable property, respectively.

of persons between husband and wife which, as above suggested, would seem to be abolished in the case of those to whom this Act applies. The consequence is that the husband and wife in such a case would take as joint tenants with equal undivided shares, and with power to each to alien his or her own moiety in his or her life-time. When a term of years becomes vested in husband and wife, the husband alone will have no power, such as he has at common low (Co. Litt. 187 b.), to assign the term so as to bind the wife surviving. And when lands are granted jointly to a husband and wife and a third person, Littleton's doctrine, that the married couple would only take a moiety, would probably not be followed.

Of gifts and grants between husband and wife. In this respect the law generally seems unaltered. Since the statute of uses a husband has been able to convey to his wife, and in equity a gift by a husband to his wife has always been upheld where the transaction was *bonâ fide* and reasonable. It will, however, possibly be held, should such a case as *Doe* v. *Gilbert*, 5 Q. B. 423, Sugd. Pow. 168, arise, that a wife, tenant for life with the usual leasing power, may grant a lease to her husband; and where a husband gives his wife moveable property, he will have no power to alien it.

Of the husband's interest in wife's personal estate in possession. Section 4 altogether does away with the rule, that marriage is an absolute gift to the husband *(a)* of the personal chattels of which the wife was actually and beneficially possessed at the time of the marriage in her own right; *(b)* of such other personal chattels as come to her during the marriage; and *(c)* of the chattels personal of the wife which, at the time of the marriage, were in the possession of a third person.* (See 1 Bright 34). It also does away with the rule that marriage is a gift to the husband of his wife's *choses in action,* (that is, things to which she has only a bare right enforceable by suit, such as debts owing to her, arrears of rent, legacies, negotiable instruments, Government Promissory Notes, etc.), on condition that he reduce them into possession during the continuance of the marriage. He will no longer be able, by his indorsement alone, to pass his wife's negotiable instruments *(Mason* v. *Morgan,* 2 A. & E. 30*)*: nor has he any power to release or assign her choses in action.

Of the husband's interest in personal estate belonging to his wife as executrix or administratrix. By English Law marriage gives the husband no interest in the goods and chattels belonging to his wife as executrix or administratrix, because, it is said, such gift might prove disadvantageous to the creditors of the testator or intestate, (1 Bright, 39). Section 4 in this respect leaves the law as it was. It would, however, seem that under this Act the husband is not entitled to administer in his wife's right, and, consequently, that he has no power of disposition over the personal estate vested in her as executrix or administratrix, and that he cannot release debts owing to the estate of the testator or intestate.

As regards the wife's chattels real the husband takes no interest in her right, no power to sell, sub-lease or mortgage them during the coverture. It follows, of course, that the law will make no disposition of the wife's term in case of the husband's misconduct, *e. g.*, for committing waste or incurring forfeiture under the Penal Code. Nor can his wife's property be sold for the satisfaction of his debts.

With respect to the wife's freeholds for life and to her freeholds of inheritance before the birth of issue, the husband, according to the law hitherto in force, acquired a freehold interest during the joint lives of himself and his wife (1 Bright, 112). But as to lands

* In suing for these it will now be necessary for the wife to join: *quaere,* indeed, whether the husband should be a party? The Code of Civil Procedure is silent on the subject.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Illustrations.

(*a.*) A, having his domicile in British India, dies in France, leaving moveable property in France, moveable property in England, and property, both moveable and immoveable, in British India. The succession to the whole is regulated by the law of British India.

(*b.*) A, an Englishman having his domicile in France, dies in British India, and leaves property, both moveable and immoveable, in British India. The succession to the moveable property is regulated by the rules which govern, in France, the succession to the moveable property of an Englishman dying domiciled in France, and the succession to the immoveable property is regulated by the law of British India.

One domicile only affects succession to moveables.

6. A person can only have one domicile for the purpose of succession to his moveable property.

Domicile of origin of person of legitimate birth.

7. The domicile of origin of every person of legitimate birth is in the country in which at the time of his birth his father was domiciled: or, if he is a posthumous child, in the country in which his father was domiciled at the time of the father's death.

---

and tenements of which she was seised in fee or in tail, upon having issue by her born alive that might by possibility inherit the estate by descent from her, he was entitled to an interest for his own life—called 'an estate by the curtesy'—in the lands and tenements in question. Section 4 denies him any such interest, and removes from Indian law a large and difficult body of learning, which, in a country where there are so few settlements, would have occasionally caused much difficulty in working out the part of this Act relating to succession. Other difficult heads of English law—the husband's power over his wife's realty—his right to be relieved against dispositions of property made by the wife before marriage, her equity to a settlement out of her own property—are also swept away by the operation of this Section. And in antenuptial settlements prepared after the commencement of this Act it will be needless to insert the usual covenant to settle the wife's after-acquired property, or (as regards her own property) at the time of the marriage to create a trust for her separate use.

It will probably still be held that the permissive receipt by the husband of the wife's income shall be assumed to have taken place with her consent, and hence that she shall not be allowed to charge him as her debtor for the amount received, or, at all events, shall not be allowed to recover more than one year's income. (2 Dav. Conv. 2nd ed. 56, 57.)

Henceforward, in the absence of a settlement, a wife's estate (as in the case of property settled to the separate use of a married woman which she is not restrained from anticipating) will be liable for her engagements (*Vaughan* v. *Vanderstegen*, 2 Drew. 179,) and chargeable with the consequences of a fraud or breach of trust committed by her (*Barrow* v. *Barrow*, 4 K. & J. 409: *Hughes* v. *Wells*, 9 Hare 773 : *Clive* v. *Carew*, 5 Jur. N. S. 487.)

The only way, then, in which a husband by operation of law becomes entitled to his wife's estate is as her administrator under Sec. 205 ; and when he dies without having recovered all his wife's personal estate, letters of administration *de bonis non* &c. of her estate, will probabely, in accordance with the English practice till lately (1 Bright, 41,) be granted to the representative of the wife—the administration being thus united with the beneficial interest.

Illustration.

At the time of the birth of A, his father was domiciled in England. A's domicile of origin is in England, whatever may be the country in which he was born.

Domicile of origin of illegitimate child.

8. The domicile of origin of an illegitimate child is in the country in which, at the time of his birth, his mother was domiciled.

Continuance of domicile of origin.

9. The domicile of origin prevails until a new domicile has been acquired.

Acquisition of new domicile.

10. A man acquires a new domicile by taking up his fixed habitation in a country which is not that of his domicile of origin.

Explanation.—A man is not to be considered as having taken up his fixed habitation in British India merely by reason of his residing there in Her Majesty's Civil or Military Service, or in the exercise of any profession or calling.

Illustrations.

(*a*) A, whose domicile of origin is in England, pro[illegible] British India, where he settles as a Barrister or a Merchant, int[illegible] reside there during the remainder of his life. His domicile i[illegible] British India.

(*b*) A, whose domicile is in England, goes to Austr[illegible] the Austrian service, intending to remain in that service. A has acquired a domicile in Austria.

(*c*) A, whose domicile of origin is in France, comes to reside in British India under an engagement with the British Indian Government for a certain number of years. It is his intention to return to France at the end of that period. He does not acquire a domicile in British India.

(*d*) A, whose domicile is in England, goes to reside in British India for the purpose of winding up the affairs of a partnership which has been dissolved, and with the intention of returning to England as soon as that purpose is accomplished. He does not by such residence acquire a domicile in British India, however long the residence may last.

(*e*) A, having gone to reside in British India under the circumstances mentioned in the last preceding illustration, afterwards alters his intention, and takes up his fixed habitation in British India. A has acquired a domicile in British India.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

(*f*) A, whose domicile is in the French Settlement of Chandernagore, is compelled by political events to take refuge in Calcutta, and resides in Calcutta for many years in the hope of such political changes as may enable him to return with safety to Chandernagore. He does not by such residence acquire a domicile in British India.

(*g*) A, having come to Calcutta under the circumstances stated in the last preceding illustration, continues to reside there after such political changes have occurred as would enable him to return with safety to Chandernagore, and he intends that his residence in Calcutta shall be permanent. A has acquired a domicile in British India.

Special mode of acquiring domicile in British India.

11. Any person may acquire a domicile in British India by making and depositing in some Office in British India (to be fixed by the Local Government), a declaration in writing under his hand of his desire to acquire such domicile, provided that he shall have been resident in British India for one year immediately preceding the time of his making such declaration.

Domicile not acquired by merely residence in a country as the representative of a foreign Government, or by residence with him as part of his family or as a servant.

12. A person who is appointed by the Government of one country to be its ambassador, consul or other representative in another country, does not acquire a domicile in the latter country by reason only of residing there in pursuance of his appointment; nor does any other person acquire such domicile by reason only of residing with him as part of his family or as a servant.

Continuance of new domicile.

13. A new domicile continues until the former domicile has been resumed, or another has been acquired.

Minor's domicile.

14. The domicile of a minor follows the domicile of the parent from whom he derived his domicile of origin.

Exception.—The domicile of a minor does not change with that of his parent, if the minor is married or holds any office or employment in the service of Her Majesty, or has set up, with the consent of the parent, in any distinct business.

Domicile acquired by a woman on marriage.

15. By marriage a woman acquires the domicile of her husband, if she had not the same domicile before.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Wife's domicile during marriage.

16. The wife's domicile during the marriage follows the domicile of her husband.

Exception.—The wife's domicile no longer follows that of her husband if they be separated by the sentence of a competent Court, or if the husband is undergoing a sentence of transportation.

Except in cases stated, minor cannot acquire a new domicile.

17. Except in the cases above provided for, a person cannot during minority acquire a new domicile.

Lunatic's acquisition of new domicile.

18. An insane person cannot acquire a new domicile in any other way than by his domicile following the domicile of another person.

Succession to a person's moveable property in British India, in absence of proof of his domicile elsewhere.

19. If a man dies leaving moveable property in British India, in the absence of proof of any domicile elsewhere, succession to the property is regulated by the law of British India.

PART III.

Of Consanguinity.

Kindred or consanguinity.

20. Kindred or consanguinity is the connexion or relation of persons descended from the same stock or common ancestor.

Lineal consanguinity.

21. Lineal consanguinity is that which subsists between two persons, one of whom is descended in a direct line from the other, as between a man and his father, grandfather, and great-grandfather, and so upwards in the direct ascending line; or between a man, his son, grandson, great-grandson, and so downwards in the direct descending line. Every generation constitutes a degree, either ascending or descending. A man's father is related to him in the first degree, and so likewise is his son; his grandfather and

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

grandson in the second degree; his great-grandfather and great-grandson in the third.

Collateral consanguinity.

22. Collateral consanguinity is that which subsists between two persons who are descended from the same stock or ancestor, but neither of whom is descended in a direct line from the other. For the purpose of ascertaining in what degree of kindred any collateral relative stands to a person deceased, it is proper to reckon upwards from the person deceased to the common stock, and then downwards to the collateral relative, allowing a degree for each person, both ascending and descending.

Persons held for purpose of succession to be similarly related to the deceased.

23. For the purpose of succession, there is no distinction between those who are related to a person deceased through his father and those who are related to him through his mother; nor between those who are related to him by the full blood, and those who are related to him by the half blood; nor between those who were actually born in his lifetime, and those who at the date of his death were only conceived in the womb, but who have been subsequently born alive.

Mode of computing degrees of kindred.

24. In the annexed table of kindred the degrees are computed as far as the sixth, and are marked by numeral figures.

The person whose relatives are to be reckoned, and his cousin-german or first cousin, are, as shown in the table, related in the fourth degree; there being one degree of ascent to the father, and another to the common ancestor the grandfather; and from him one of descent to the uncle, and another to the cousin-german; making in all four degrees.

A grandson of the brother and a son of the uncle, *i. e.*, a great-nephew and a cousin-german, are in equal degree, being each four degrees removed.

A grandson of a cousin-german is in the same degree as the grandson of a great-uncle, for they are both in the sixth degree of kindred.

TABLE OF CONSANGUINITY.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

PART IV.

Of Intestacy.

As to what property a deceased person is considered to have died intestate.

25. A man is considered to die intestate in respect of all property of which he has not made a testamentary disposition which is capable of taking effect.

Illustrations.

(*a*) A has left no Will. He has died intestate in respect of the whole of his property.

(*b*) A has left a Will, whereby he has appointed B his executor; but the Will contains no other provisions. A has died intestate in respect of the distribution of his property.

(*c*) A has bequeathed his whole property for an illegal purpose. A has died intestate in respect of the distribution of his property.

(*d*) A has bequeathed 1,000*l.* to B, and 1,000*l.* to the eldest son of C, and has made no other bequest; and has died leaving the sum of 2,000*l.* and no other property. C died before A without having ever had a son. A has died intestate in respect of the distribution of 1,000*l.*

Devolution of such property.

26. Such property devolves upon the wife or husband, or upon those who are of the kindred of the deceased, in the order and according to the rules herein perscribed.

Explanation.—The widow is not entitled to the provision hereby made for her, if by a valid contract made before her marriage she has been excluded from her distributive share of her husband's estate.

Where the intestate has left a widow and lineal descendants, or a widow and kindred only, or a widow and no kindred.

27. Where the intestate has left a widow, if he has also left any lineal descendants, one-third of his property shall belong to his widow, and the remaining two-thirds shall go to his lineal descendants, according to the rules herein contained. If he has left no lineal descendant, but has left persons who are of kindred to him, one-half of his property shall belong to his widow, and the other half shall go to those who are of kindred to him, in the order and

according to the rules herein contained. If he has left none who are of kindred to him, the whole of his property shall belong to his widow.

Where the intestate has left no widow, and where he has left no kindred.

28. Where the intestate has left no widow, his property shall go to his lineal descendants, or to those who are of kindred to him, not being lineal descendants, according to the rules herein contained: and if he has left none who are of kindred to him, it shall go to the Crown.

PART V.

Of the Distribution of an Intestate's Property.

(a) Where he has left lineal descendants.

Rules of distribution.

29. The rules for the distribution of the intestate's property (after deducting the widow's share, if he has left a widow) amongst his lineal descendants are as follows:—

Where the intestate has left a child or children only.

30. Where the intestate has left surviving him a child or children, but no more remote lineal descendant through a deceased child, the property shall belong to his surviving child, if there be only one, or shall be equally divided among all his surviving children.

Where the intestate has left no child, but a grandchild or grandchildren.

31. Where the intestate has not left surviving him any child, but has left a grandchild or grandchildren, and no more remote descendant through a deceased grandchild, the property shall belong to his surviving grandchild, if there be only one, or shall be equally divided among all his surviving grandchildren.

Illustrations.

(a) A has three children, and no more; John, Mary, and Henry. They all die before the father, John leaving two children, Mary three,

and Henry four. Afterwards A dies intestate, leaving those nine grandchildren and no descendant of any deceased grandchild. Each of his grandchildren shall have one-ninth.

(b.) But if Henry has died, leaving no child, then the whole is equally divided between the intestate's five grandchildren, the children of John and Mary.

(c.) A has two children, and no more; John and Mary. John dies before his father, leaving his wife pregnant. Then A dies, leaving Mary surviving him, and in due time a child of John is born. A's property is to be equally divided between Mary and such posthumous child.

Where the intestate has left only great grandchildren or lineal descendants in a remoter degree.

32. In like manner the property shall go to the surviving lineal descendants who are nearest in degree to the intestate, where they are all in the degree of great grandchildren to him, or are all in a more remote degree.

Where the intestate leaves lineal descendants not all in the same degree of kindred to him and those through whom the more remote descend are dead.

33. If the intestate has left lineal descendants who do not all stand in the same degree of kindred to him, and the persons through whom the more remote are descended from him are dead, the property shall be divided into such a number of equal shares as may correspond with the number of the lineal descendants of the intestate who either stood in the nearest degree of kindred to him at his decease, or, having been of the like degree of kindred to him, died before him, leaving lineal descendants who survived him; and one of such shares shall be allotted to each of the lineal descendants who stood in the nearest degree of kindred to the intestate at his decease; and one of such shares shall be allotted in respect of each of such deceased lineal descendants; and the share allotted in respect of each of such deceased lineal descendants, shall belong to his surviving child or children or more remote lineal descendants, as the case may be; such surviving child or children or more remote lineal descendants always taking the share which his or their parent or parents would have been entitled to respectively if such parent or parents had survived the intestate.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Illustrations.

(*a.*) A had three children, John, Mary, and Henry; John died, leaving four children, and Mary died, leaving one, and Henry alone survived the father. On the death of A intestate, one-third is allotted to Henry, one-third to John's four children, and the remaining third to Mary's one child.

(*b.*) A left no child, but left eight grandchildren, and two children of a deceased grandchild. The property is divided into nine parts, one of which is allotted to each grandchild; and the remaining one-ninth is equally divided between the two great grandchildren.

(*c.*) A has three children, John, Mary, and Henry. John dies leaving four children, and one of John's children dies leaving two children; Mary dies leaving one child. A afterwards dies intestate. One-third of his property is allotted to Henry; one-third to Mary's child; and one-third is divided into four parts, one of which is allotted to each of John's three surviving children, and the remaining part is equally divided between John's two grandchildren.

(*b.*) *Where the Intestate has left no lineal descendants.*

Rules of distribution where the intestate has left no lineal descendants.

34. Where an intestate has left no lineal descendants, the rules for the distribution of his property (after deducting the widow's share, if he has left a widow) are as follows:—

Where intestate's father is living

35. If the intestate's father be living, he shall succeed to the property.

Where intestate's father is dead but his mother, brothers and sisters are living.

36. If the intestate's father is dead, but the intestate's mother is living, and there are also brothers or sisters of the intestate living, and there is no child living of any deceased brother or sister, the mother and each living brother or sister shall succeed to the property in equal shares.

Illustration.

A dies intestate, survived by his mother and two brothers of the full blood, John and Henry, and a sister Mary, who is the daughter of his mother, but not of his father. The mother takes one-fourth, each brother takes one-fourth, and Mary, the sister of half blood, takes one-fourth.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

37. If the intestate's father is dead, but the intestate's mother is living, and if any brother or sister, and the child or children of any brother or sister who may have died in the intestate's life-time are also living, then the mother and each living brother or sister, and the living child or children of each deceased brother or sister, shall be entitled to the property in equal shares, such children (if more than one) taking in equal shares only the shares which their respective parents would have taken if living at the intestate's death.

Where intestate's father is dead and his mother, a brother or sister, and children of any deceased brother or sister are living.

Illustration.

A the intestate leaves his mother, his brothers John and Henry, and also one child of a deceased sister Mary, and two children of George, a deceased brother of the half blood, who was the son of his father but not of his mother. The mother takes one-fifth, John and Henry each take one-fifth, the child of Mary takes one-fifth, and the two children of George divide the remaining one-fifth, equally between them.

38. If the intestate's father is dead, but the intestate's mother is living, and the brothers and sisters are all dead, but all or any of them have left children who survived the intestate, the mother and the child or children of each deceased brother or sister shall be entitled to the property in equal shares, such children (if more than one) taking in equal shares only the shares which the irrespective parents would have taken if living at the intestate's death.

Where intestate's father is dead and his mother and the children of any deceased brother or sister are living.

Illustration.

A the intestate leaves no brother or sister, but leaves his mother and one child of a deceased sister Mary, and two children of a deceased brother George. The mother takes one-third, the children of Mary take one-third, and the children of George divide the remaining one-third equally between them.

39. If the intestate's father is dead, but the intestate's

Where intestate's father is dead, but his mother is living and there is no brother nor sister nor nephew.

mother is living, and there is neither brother nor sister, nor child of any brother or sister of the intestate, the property shall belong to the mother.

Where intestate has left neither lineal descendant nor father nor mother.

40. Where the intestate has left neither lineal descendant nor father nor mother, the property is divided equally between his brothers and sisters and the child or children of such of them as may have died before him, such children (if more than one) taking in equal shares only the shares which their respective parents would have taken if living at the intestate's death.

Where intestate has left neither lineal descendant, nor parent, nor brother nor sister.

41. If the intestate left neither lineal descendant, nor parent, nor brother, nor sister, his property shall be divided equally among those of his relatives who are in the nearest degree of kindred to him.

Illustrations.

(a.) A, the intestate, has left a grand-father and a grand-mother, and no other relative standing in the same or a nearer degree of kindred to him. They, being in the second degree, will be entitled to the property in equal shares, exclusive of any uncle or aunt of the intestate, uncles and aunts being only in the third degree.

(b.) A, the intestate, has left a great-grandfather or great-grandmother, and uncles and aunts, and no other relative standing in the same or a nearer degree of kindred to him. All of these being in the third degree shall take equal shares.

(c.) A, the intestate, left a great-grandfather, an uncle, and a nephew, but no relative standing in a nearer degree of kindred to him. All of these being in the third degree shall take equal shares.

(d.) Ten children of one brother or sister of the intestate, and one child of another brother or sister of the intestate, constitute the class of relatives of the nearest degree of kindred to him. They shall each take one-eleventh of the property.

Children's advancement not to be brought into hotchpot.

42. Where a distributive share in the property of a person who has died intestate shall be claimed by a child, or any descendant of a child of such person, no money or other property

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

which the intestate may during his life have paid, given or settled to or for the advancement of the child by whom or by whose descendant the claim is made, shall be taken into account in estimating such distributive share.

PART VI.

Of the Effect of Marriage and Marriage Settlements on Property.

Rights of widower and widow respectively.

43. The husband surviving his wife has the same rights in respect of her property, if she die intestate, as the widow has in respect of her husband's property, if he die intestate.

No rights to property not comprised in an ante-nuptial settlement, acquired by marriage between a person domiciled and a person not domiciled in British India.

44. If a person whose domicile is not in British India marries in British India a person whose domicile is in British India neither party acquires by the marriage any rights in respect of any property of the other party not comprised in a settlement made previous to the marriage, which he or she would not acquire thereby if both were domiciled in British India at the time of the marriage.

Settlement of minor's property in contemplation of marriage.

45. The property of a minor may be settled in contemplation of marriage, provided the settlement be made by the minor with the approbation of the minor's father, or if he be dead or absent from British India, with the approbation of the High Court.

PART VII.

Of Wills and Codicils.

Persons capable of making Wills.

46. Every person of sound mind and not a minor may dispose of his property by will.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Explanation 1.—A married woman may dispose by Will of any property which she could alienate by her own act during her life.

Explanation 2.—Persons who are deaf, or dumb, or blind are not thereby incapacitated for making a Will if they are able to know what they do by it.

Explanation 3.—One who is ordinarily insane may make a Will during an interval in which he is of sound mind.

Explanation 4.—No person can make a Will while he is in such a state of mind, whether arising from drunkenness, or from illness, or from any other cause, that he does not know what he is doing.

Illustrations.

(a.) A can perceive what is going on in his immediate neighbourhood and can answer familiar questions, but has not a competent understanding as to the nature of his property, or the persons who are of kindred to him, or in whose favour it would be proper that he should make his Will. A cannot make a valid Will.

(b.) A executes an instrument purporting to be his Will, but he does not understand the nature of the instrument nor the effect of its provisions. This instrument is not a valid Will.

(c.) A being very feeble and debilitated, but capable of exercising a judgment as to the proper mode of disposing of his property, makes his Will.

Testamentary Guardian.

47. A father, whatever his age may be, may by Will appoint a guardian or guardians for his child during minority.

Will obtained by fraud, coercion or importunity.

48. A Will or any part of a Will, the making of which has been caused by fraud or coercion, or by such importunity as takes away the free agency of the testator, is void.

Illustrations.

(a.) A falsely and knowingly represents to the testator that the testator's only child is dead, or that he has done some undutiful act, and thereby induces the testator to make a Will in his, A's favour; such Will has been obtained by fraud, and is invalid.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

(b.) A by fraud and deception prevails upon the testator to bequeath a legacy to him. The bequest is void.

(c.) A, being a prisoner by lawful authority, makes his Will. The Will is not invalid by reason of the imprisonment.

(d.) A threatens to shoot B, or to burn his house, or to cause him to be arrested on a criminal charge, unless he makes a bequest in favour of C. B, in consequence makes a bequest in favour of C. The bequest is void, the making of it having been caused by coercion.

(e.) A, being of sufficient intellect, if undisturbed by the influence of others, to make a Will yet being so much under the control of B that he is not a free agent, makes a Will dictated by B. It appears that he would not have executed the Will but for fear of B. The Will is invalid.

(f.) A, being in so feeble a state of health as to be unable to resist importunity, is pressed by B to make a Will of a certain purport, and does so merely to purchase peace, and in submission to B. The Will is invalid.

(g.) A, being in such a state of health as to be capable of exercising his own judgment and volition, B uses urgent intercession and persuasion with him to induce him to make a Will of a certain purport. A, in consequence of the intercession, and persuasion, but in the free exercise of his judgment and volition, makes his Will in the manner recommended by B. The will is not rendered invalid by the intercession and persuasion of B.

(h.) A, with a view to obtaining a legacy from B, pays him attention and flatters him, and thereby produces in him a capricious partiality to A. B in consequence of such attention and flattery, makes his Will, by which he leaves a legacy to A. The bequest is not rendered invalid by the attention and flattery of A.

Will may be revoked or altered.

49. A Will is liable to be revoked or altered by the maker of it at any time when he is competent to dispose of his property by Will.

PART VIII.

Of the Execution of unprivileged Wills.

Execution of unprivileged Wills.

50. Every testator, not being a soldier employed in an expedition, or engaged in actual warfare, or a mariner at sea, must execute his Will according to the following rules:—

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

First.—The testator shall sign or shall affix his mark to the Will, or it shall be signed by some other person in his presence and by his direction.

Second.—The signature or mark of the testator or the signature of the person signing for him shall be so placed that it shall appear that it was intended thereby to give effect to the writing as a Will.

Third.—The Will shall be attested by two or more witnesses, each of whom must have seen the testator sign or affix his mark to the Will, or have seen some other person sign the Will in the presence and by the direction of the testator, or have received from the testator a personal acknowledgement of his signature or mark, or of the signature of such other person; and each of the witnesses must sign the Will in the presence of the testator, but it shall not be necessary that more than one witness be present at the same time, and no particular form of attestation shall be necessary.

Incorporation of papers by reference.

51. If a testator, in a Will or Codicil duly attested, refers to any other document then actually written, as expressing any part of his intentions, such document shall be considered as forming a part of the Will or Codicil in which it is referred to.

PART IX.

Of Privileged Wills.

Privileged Will.

52. Any soldier being employed in an expedition, or engaged in actual warfare, or any mariner being at sea, may, if he has completed the age of eighteen years, dispose of his property by a Will, made as is mentioned in the fifty-third Section. Such Wills are called privileged Wills.

Illustrations.

(*a*) A, the surgeon of a regiment, is actually employed in an expedition. He is a soldier actually employed in an expedition, and can make a privileged Will.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

(b.) A is at sea in a merchant ship, of which he is the purser. He is a mariner, and being at sea can make a privileged Will.

(c.) A, a soldier serving in the field against insurgents, is a soldier engaged in actual warfare and as such can make a privileged Will.

(d.) A, a mariner of a ship in the course of a voyage, is temporarily on shore while she is lying in harbour. He is, in the sense of the words used in this clause, a mariner at sea, and can make a privileged Will.

(e.) A, an admiral who commands a naval force, but who lives on shore, and only occasionally goes on board his ship, is not considered as at sea, and cannot make a privileged Will.

(f.) A, a mariner serving on a military expedition, but not being at sea, is considered as a soldier, and can make a privileged Will.

Mode of making, and rules for executing, privileged Wills.

53. Privileged Wills may be in writing, or may be made by word of mouth. The execution of them shall be governed by the following rules:—

First.—The Will may be written wholly by the testator with his own hand. In such case it need not be signed nor attested.

Second.—It may be written wholly or in part by another person, and signed by the testator. In such case it need not be attested.

Third.—If the instrument purporting to be a Will is written wholly or in part by another person, and is not signed by the testator, it shall be considered to be his will, if it be shown that it was written by the testator's directions, or that he recognized it as his Will. If it appear on the face of the instrument, that the execution of it in the manner intended by him was not completed, the instrument shall not by reason of that circumstance be invalid, provided that his non-execution of it can be reasonably ascribed to some cause other than the abandonment of the testamentary intentions expressed in the instrument.

Fourth.—If the soldier or mariner shall have written instructions for the preparation of his Will, but shall have died before it could be prepared and executed, such instructions shall be considered to constitute his Will.

Fifth.—If the soldier or mariner shall in the presence of two witnesses have given verbal instructions for the preparation of his Will, and they shall have been reduced into writing in his

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

life-time, but he shall have died before the instrument could be prepared and executed, such instructions shall be considered to constitute his Will, although they may not have been reduced into writing in his presence, nor read over to him.

Sixth.—Such soldier or mariner as aforesaid may make a Will by word of mouth by declaring his intentions before two witnesses present at the same time.

Seventh.—A Will made by word of mouth shall be null at the expiration of one month after the testator shall have ceased to be entitled to make a privileged Will.

PART X.

Of the Attestation, Revocation, Alteration and Revival of Wills.

Effect of gift to attesting witness.

54. A Will shall not be considered as insufficiently attested by reason of any benefit thereby given, either by way of bequest or by way of appointment, to any person attesting it, or to his or her wife or husband: but the bequest or appointment shall be void so far as concerns the person so attesting, or the wife or husband of such person, or any person claiming under either of them.

Explanation.—A legatee under a Will does not lose his legacy by attesting a Codicil which confirms the Will.

Witness not disqualified by interest or by being executor.

55. No person, by reason of interest in or of his being an executor of a Will, is disqualified as a witness to prove the execution of the Will or to prove validity or invalidity thereof.

Revocation of Will by testator's marriage.

56. Every Will shall be revoked by the marriage of the maker, except a Will made in exercise of a power of appointment, when the property over which the power of appointment is exercised would not in default of such appointment pass to his or her executor, or administrator, or to the person entitled in case of intestacy.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Explanation.—Where a man is invested with power to determine the disposition of property of which he is not the owner, he is said to have power to appoint such property.

Power of appointment defined.

Revocation of unprivileged Will or Codicil.

57. No unprivileged Will or Codicil, nor any part thereof, shall be revoked otherwise than by marriage, or by another Will or Codicil, or by some writing declaring an intention to revoke the same, and executed in the manner in which an unprivileged Will is hereinbefore required to be executed, or by the burning, tearing, or otherwise destroying the same by the testator, or by some person in his presence and by his direction, with the intention of revoking the same.

Illustrations.

(*a.*) A has made an unprivileged Will; afterwards A makes another unprivileged Will which purports to revoke the first. This is a revocation.

(*b.*) A has made an unprivileged Will. Afterwards A being entitled to make a privileged Will, makes a privileged Will, which purports to revoke his unprivileged Will. This is a revocation.

Effect of obliteration, interlineation, or alteration in unprivileged Will.

58. No obliteration, interlineation, or other alteration made in any unprivileged Will after the execution thereof shall have any effect, except so far as the words or meaning of the Will shall have been thereby rendered illegible or undiscernible, unless such alteration shall be executed in like manner as hereinbefore is required for the execution of the Will; save that the Will, as so altered, shall be deemed to be duly executed if the signature of the testator and the subscription of the witnesses be made in in the margin or on some other part of the Will opposite or near to such alteration, or at the foot or end of or opposite to a memorandum referring to such alteration, and written at the end or some other part of the Will.

Revocation of privileged Will or Codicil.

59. A privileged Will or Codicil may be revoked by the testator, by an unprivileged Will or Codicil, or by any act expressing an intention to revoke it, and accompanied with such

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

formalities as would be sufficient to give validity to a privileged Will, or by the burning, tearing, or otherwise destroying the same by the equal testator, or by some person in his presence and by his direction, with the intention of revoking the same.

Explanation.—In order to the revocation of a privileged Will or Codicil by an act accompanied with such formalities as would be sufficient to give validity to a privileged Will, it is not necessary that the testator should, at the time of doing that act, be in a situation which entitles him to make a privileged Will.

Revival of unprivileged Will.

60. No unprivileged Will or Codicil, nor any part thereof, which shall be in any manner revoked, shall be revived otherwise than by the re-execution thereof, or by a codicil executed in manner hereinbefore required, and showing an intention to revive the same; and when any Will or Codicil which shall be partly revoked, and afterwards wholly revoked, shall be revived, such revival, shall not extend to so much thereof as shall have been revoked before the revocation of the whole thereof, unless an intention to the contrary shall be shown by the Will or Codicil.

Extent of revival of Will or Codicil partly revoked & afterwards wholly revoked.

PART XI.

Of the Construction of Wills.

Wording of Will.

61. It is not necessary that any technical words or terms of art shall be used in a Will, but only that the wording shall be such that the intentions of the testator can be known therefrom.

Enquiries to determine questions as to object or subject of Will.

62. For the purpose of determining questions as to what person or what property is denoted by any words used in a Will, a Court must inquire into every material fact relating to

the persons who claim to be interested under such Will, the property which is claimed as the subject of disposition, the circumstances of the testator and of his family, and into every fact a knowledge of which may conduce to the right application of the words which the testator has used.

Illustrations.

(a.) A, by his Will, bequeaths 1,000 rupees to his eldest son, or to his youngest grandchild, or to his cousin Mary. A Court may make inquiry in order to ascertain to what person the description in the Will applies.

(*b.*) A, by his Will, leaves to B "his estate called Black Acre." It may be necessary to take evidence in order to ascertain what is the subject-matter of the bequest; that is to say, what estate of the testator's is called Black Acre.

(*c.*) A, by his Will, leaves to B "the estate which he purchased of C" It may be necessary to take evidence in order to ascertain what estate the testator purchased of C.

Misnomer or misdescription of object.

63. Where the words used in the Will to designate or describe a legatee or a class of lagatees, sufficiently show what is meant, an error in the name or description shall not prevent the legacy from taking effect. A mistake in the name of a legatee may be corrected by a description of him, and a mistake in the description of a legatee may be corrected by the name.

Illustrations.

(*a.*) A bequeaths a legacy "to Thomas, the second son of his brother John." The testator has an only brother, named John, who has no son named Thomas, but has a second son whose name is William. William shall have the legacy.

(*b.*) A bequeaths a legacy "to Thomas, the second son of his brother John." The testator has an only brother named John, whose first son is named Thomas, and whose second son is named William. Thomas shall have the legacy.

(*c.*) The testator bequeaths his property "to A and B, the legitimate children of C." C has no legitimate child, but has two illegitimate children, A and B. The bequest to A and B takes effect although they are illegitimate.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

(*d.*) The testator gives his residuary estate to be divided among "his seven children," and proceeding to enumerate them, mentions six names only. This omission shall not prevent the seventh child from taking a share with the others.

(*e.*) The testator having six grandchildren, makes a bequest to "his six grandchildren," and proceeding to mention them by their Christian names mentions one twice over, omitting another altogether. The one whose name is not mentioned shall take a share with the others.

(*f.*) The testator bequeaths "1,000 rupees to each of the three children of A." At the date of the Will, A has four children. Each of these four children shall, if he survives the testator receive a legacy of 1,000 rupees.

When words may be supplied.

64. Where any word material to the full expression of the meaning has been omitted, it may be supplied by context.

Illustration.

The testator gives a legacy of "five hundred" to his daughter A, and a legacy of "five hundred rupees" to his daughter B. A shall take a legacy of five hundred rupees.

Rejection of erroneous particulars in description of subject.

65. If the thing which the testator intended to bequeath can be sufficiently identified from the description of it given in the Will, but some parts of the description do not apply, such parts of the description shall be rejected as erroneous, and the bequest shall take effect.

Illustrations.

(*a.*) A bequeaths to B "his marsh lands lying in L, and in the occupation of X." The testator had marsh lands lying in L, but had no marsh lands in the occupation of X. The words "in the occupation of X" shall be rejected as erroneous, and the marsh lands of the testator lying in L shall pass by the bequest.

(*b.*) The testator bequeaths to A "his zamindari of Rampore." He had an estate at Rampore but it was a taluk and not a zamindari. The taluk passes by this bequest.

When part of description may not be rejected as erroneous.

66. If the Will mention several circumstances as descriptive of the thing which the testator intends to bequeath, and there is any property of his in respect of which all those circumstances

exist, the bequest shall be considered as limited to such property, and it shall not be lawful to reject any part of the description as erroneous, because the testator had other property to which such part of the description does not apply.

Explanation.—In judging whether a case falls within the meaning of this Section, any words which would be liable to rejection under the sixtyfifth Section are to be considered as struck out of the Will.

Illustrations.

(*a.*) A bequeaths to B "his marsh lands lying in L, and in the occupation of X." The testator had marsh lands lying in L some of which were in the occupation of X, and some not in the occupation of X. The bequest shall be considered as limited to such of the testator's marsh lands lying in L as were in the occupation of X.

(*b.*) A bequeaths to B "his marsh lands lying in L, and in the occupation of X, comprising 1,000 bighas of land." The testator had marsh lands lying in L, some of which were in the occupation of X and some not in the occupation of X. The measurement is wholly inapplicable to the marsh lands of either class, or to the whole taken together. The measurement shall be considered as struck out of the Will, and such of the testator's marsh lands lying in L, as were in the occupation of X, shall alone pass by the bequest.

Extrinsic evidence admissible in case of latent ambiguity.

67. Where the words of the Will are unambiguous, but it is found by extrinsic evidence that they admit of applications, one only of which can have been intended by the testator, extrinsic evidence may be taken to show which of these applications was intended.

Illustrations.

(*a.*) A man having two cousins of the name of Mary, bequeaths a sum of money to "his cousin Mary." It appears that there are two persons, each answering the description in the Will. That description, therefore admits of two applications, only one of which can have been intended by the testator. Evidence is admissible to show which of the two applications was intended.

(*b.*) A, by his Will, leaves to B "his estate called Sultanpur Khurd." It turns out that he had two estates called Sultanpur Khurd. Evidence is admissible to show which estate was intended.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

68. Where there is an ambiguity or deficiency on the face of the Will, no extrinsic evidence as to the intentions of the testator shall be admitted.

Extrinsic evidence inadmissible in cases of patent ambiguity or deficiency.

Illustrations.

(*a.*) A man has an aunt Caroline and a cousin Mary, and has no aunt of the name of Mary. By his Will he bequeaths 1,000 rupees to "his aunt Caroline" and 1,000 rupees to "his cousin Mary," and afterwards bequeaths 2,000 rupees to "his before-mentioned aunt Mary." There is no person to whom the description given in the Will can apply, and evidence is not admissible to show who was meant by "his before-mentioned aunt Mary'.' The bequest is therefore void for uncertainty under the seventy-sixth Section.

(*b.*) A bequeaths 1,000 rupees to , leaving a blank for the name of the legatee. Evidence is not admissible to show what name the testator intended to insert.

(*c.*) A bequeaths to B rupees, or "his estate of ." Evidence is not admissible to show what sum or what estate the testator intended to insert.

69. The meaning of any clause, in a Will is to be collected from the entire instrument, and all its parts are to be construed with reference to each other, and for this purpose a Codicil is to be considered as part of the Will.

Meaning of any clause to be collected from entire Will.

Illustrations.

(*a.*) The testator gives to B a specific fund or property at the death of A, and by a subsequent clause gives the whole of his property to A. The effect of the several clauses taken together is to vest the specific fund or property in A for life, and after his decease in B; it appearing from the bequest to B that the testator meant to use in a restricted sense the words in which he describes what he gives to A.

(*b.*) Where a testator having an estate, one part of which is called Black Acre, bequeaths the whole of his estate to A, and in another part of his Will bequeaths Black Acre to B, the latter bequest is to be read as an exception out of the first, as if he had said "I give Black Acre to B, and all the rest of my estate to A."

70. General words may be understood in a restricted sense where it may be collected from the Will that the testator meant to use them in a restricted sense; and words may be understood in a wider sense than that which they usually bear, where it may be collected from the other words of the Will that the testator meant to use them in such wider sense.

When words may be understood in a restricted sense, and when in a sense wider than usual.

Illustrations.

(*a.*) A testator gives to A "his farm in the occupation of B," and to C "all his marsh lands in L." Part of the farm in the occupation of B consists of marsh lands in L, and the testator also has other marsh lands in L. The general words, "all his marsh lands in L," are restricted by the gift to A. A takes the whole of the farm in the occupation of B, including that portion of the farm which consists of marsh lands in L.

(*b.*) The testator (a sailor on ship-board) bequeathed to his mother his gold ring, buttons and chest of clothes, and to his friend A (a ship-mate) his red box, clasp-knife, and all things not before bequeathed. The Testator's shares in a house does not pass to A under this bequest.

(*c.*) A, *by his Will, bequeathed to B all his household furniture, plate, linen, China, books, pictures, and all other goods of whatever* kind; and afterwards bequeathed to B a specified part of his porperty. Under the first bequest B is entitled only to such articles of the testator's as are of the same nature with the articles therein enumerated.

71. Where a clause is susceptible of two meanings, according to one of which it has some effect, and according to the other it can have none, the former is to be preferred.

Where a clause is open to two constructions, that which has some effect is to be preferred.

72. No part of a Will is to be rejected as destitute of meaning if it is possible to put a reasonable construction upon it.

No part of Will to be rejected, if reasonable construction can be put on it.

73. If the same words occur in different parts of the same Will, they must be taken to have been used everywhere in the same sense, unless there appears an intention to the contrary.

Interpretation of words repeated in different parts of Will.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

74. The intention of the testator is not to be set aside because it cannot take effect to the full extent, but effect is to be given to it as far as possible.

Testator's intention to be effectuated as far as possible.

Illustration.

The testator by a Will made on his death-bed bequeathed all his property to C D for life, and after his decease to a certain hospital. The intention of the testator cannot take effect to its full extent because the gift to the hospital is void under the hundred and fifth Section, but it shall take effect so far as regards the gift to C D.

75. Where two clauses or gifts in a Will are irreconcileable, so that they cannot possibly stand together, the last shall prevail.

The last of two inconsistent clauses prevails.

Illustrations.

(a.) The testator by the first clause of his Will leaves his estate of Rámnagar "to A," and by the last clause of his Will leaves it "to B and not to A." B shall have it.

(b.) If a man at the commencement of his Will gives his house to A and at the close of it directs that his house shall be sold and the proceeds invested for the benefit of B, the latter disposition shall prevail.

76. A Will or bequest not expressive of any definite intention is void for uncertainty.

Will or bequest void for uncertainty.

Illustration.

If a testator says—"I bequeath goods to A;" or "I bequeath to A;" or "I leave to A all the goods mentioned in a Schedule" and no schedule is found; or "I bequeath 'money,' 'wheat,' 'oil,' or the like," without saying how much, this is void.

77. The description contained in a Will, of property the subject of gift, shall, unless a contrary intention appear by the Will, be deemed to refer to and comprise the property answering that description at the death of the testator.

Words describing subject refer to property answering that description at testator's death.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

78. Unless a contrary intention shall appear by the Will, a bequest of the estate of the testator shall be construed to include any property which he may have power to appoint by Will to any object he may think proper, and shall operate as an execution of such power; and a bequest of property described in a general manner shall be construed to include any property to which such description may extend, which he may have power to appoint by Will to any object he may think proper, and shall operate as an execution of such power.

Power of appointment executed by general bequest.

79. Where property is bequeathed to or for the benefit of such of certain objects as a specified person shall appoint, or for the benefit of certain objects in such proportions as a specified person shall appoint; and the will does not provide for the event of no appointment being made; if the power given by the Will be not exercised, the property belongs to all the objects of the power in equal shares.

Implied gift to the objects of a power in default of appointment.

Illustration.

A, by his Will, bequeaths a fund to his wife for her life, and directs that at her death it shall be divided among his children in such proportions as she shall appoint. The widow dies without having made any appointment. The fund shall be divided equally among the children.

80. Where a bequest is made to the "heirs," or "right heirs," or "relations," or "nearest relations," or "family," or "kindred," or "nearest of kin," or "next of kin," of a particular person, without any qualifying terms, and the class so designated forms the direct and independent object of the bequest, the property bequeathed shall be distributed as if it had belonged to such person, and he had died intestate in respect of it, leaving assets for the payment of his debts independently of such property.

Bequest to "heirs," &c., of a particular person without qualifying terms.

Illustrations.

(a.) A leaves his property "to his own nearest relations." The property goes to those who would be entitled to it if A had died intestate,

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

leaving assets for the payment of his debts independently of such property.

(*b.*) A bequeaths 10,000 rupees "to B for his life, and after the death of B, to his own right heirs." The legacy after B's death belongs to those who would be entitled to it if it had formed part of A's unbequeathed property.

(*c.*) A leaves his property to B; but if B dies before him, to B's next of kin: B dies before A; the property devolves as if it had belonged to B, and he had died intestate, leaving assets for the payment of his debts independently of such property.

(*d.*) A leaves 10,000 rupees "to B for his life, and after his decease, to the heirs of C." The legacy goes as if it had belonged to C, and he had died intestate, leaving assets for the payment of his debts independently of the legacy.

Bequest to "representatives," &c., of a particular person.

81. Where a bequest is made to the "representatives," or "legal representatives," or "personal representatives," or "executors or administrators" of a particular person, and the class so designated forms the direct and independent object of the bequest, the property bequeathed shall be distributed as if it had belonged to such person, and he had died intestate in respect of it.

Illustration.

A bequest is made to the "legal representatives" of A. A has died intestate and insolvent. B is his administrator. B is entitled to receive the legacy, and shall apply it in the first place to the discharge of such part of A's debts as may remain unpaid: if there be any surplus, B shall pay it to those persons who at A's death would have been entitled to receive any property of A's which might remain after payment of his debts, or to the representatives of such persons.

Bequest without words of limitation.

82. Where property is bequeathed to any person, he is entitled to the whole interest of the testator therein, unless it appears from the will that only a restricted interest was intended for him.

83. Where property is bequeathed to a person, with a bequest

Bequest in the alternative.

in the alternative to another person, or to a class of persons;—if a contrary intention does not appear by the Will, the legatee first named shall be entitled to the legacy, if he be alive at the time when it takes effect; but if he be then dead, the person or class of persons named in the second branch of the alternative shall take the legacy.

Illustrations.

(a.) A bequest is made to A or to B. A survives the testator. B takes nothing.

(b.) A bequest is made to A or to B. A dies after the date of the Will, and before the testator. The legacy goes to B.

(c.) A bequest is made to A or to B. A is dead at the date of the. will. The legacy goes to B.

(d.) Property is bequeathed to A or his heirs. A survives the testator A takes the property absolutely.

(e.) Property is bequeathed to A or his nearest of kin. A dies in the life-time of the testator. Upon the death of the testator, the bequest to A's nearest of kin takes effect.

(f.) Property is bequeathed to A for life, and after his death to B or his heirs. A and B survive the testator. B dies in A's lifetime. Upon A's death the bequest to the heirs of B takes effect.

(g.) Property is bequeathed to A for life, and after his death to B or his heirs. A dies in the testator's life-time. A survives the testator. Upon A's death the bequest to the heirs of A takes effect.

Effect of words describing a class added to a bequest to a person.

84. Where property is bequeathed to a person, and words are added which describe a class of persons, but do not denote them as direct objects of a distinct and independent gift, such person is entitled to the whole interest of the testator therein, unless a contrary intention appears by the Will.

Illustrations.

(a.) A bequest is made—
to A and his children,
to A and his children by his present wife,
to A and his heirs of his body,
to A and the heirs male of his body,

to A and the heirs female of his body,
to A and his issue,
to A and his family,
to A and his descendants,
to A and his representatives,
to A and his personal representatives,
to A, his executors and administrators.

In each of these cases, A takes the whole interest which the testator had in the property.

(b.) A bequest is made to A and his brothers. A and his brothers are jointly entitled to the legacy.

(c.) A bequest is made to A for life, and after his death to his issue. At the death of A the property belongs in equal shares to all persons who shall then answer the description of issue of A.

Bequest to a class of persons under a general description only.

85. Where a bequest is made to a class of persons under a general description only, no one to whom the words of the description are not in their ordinary sense applicable shall take the legacy.

Construction of terms.

86. The word "children" in a Will applies only to lineal descendants in the first degree; the word "grandchildren" applies only to lineal descendants in the second degree of the person whose "children" or "grandchildren" are spoken of; the words "nephews" and "nieces" apply only to children of brothers or sisters; the words "cousins" or "first cousins" or "cousins-german" apply only to children of brothers or of sisters of the father or mother of the person whose "cousins," or "first cousins," or "cousins-german," are spoken of; the words "first cousins once removed" apply only to children of cousins-german, or to cousins-german of a parent of the person whose "first cousins once removed" are spoken of; the words "second cousins" apply only to grandchildren of brothers or of sisters of the grandfather or grandmother of the person whose "second cousins" are spoken of; the words "issue" and "descendants" apply to all lineal descendants whatever of the person whose "issue" or "descendants" are spoken of. Words expressive of collateral relationship apply alike to relatives of full

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

and of half blood. All words expressive of relationship apply to a child in the womb who is afterwards born alive.

Words expressing relationship denote only legitimate relatives, or failing such relatives, reputed legitimate.

87. In the absence of any intimation to the contrary in the Will, the term "child," "son," or "daughter," or any word which expresses relationship, is to be understood as denoting only a legitimate relative, or where there is no such legitimate relative, a person who has acquired, at the date of the Will, the reputation of being such relative.

Illustrations.

(a.) A, having three children, B, C, and D, of whom B and C are legitimate and D is illegitimate, leaves his property to be equally divided among "his children." The property belongs to B and C in equal shares, to the exclusion of D.

(b.) A, having a niece of illegitimate birth, who has acquired the reputation of being his niece and having no legitimate niece, bequeaths a sum of money to his niece. The illegitimate neice is entitled to the legacy.

(c.) A, having in his Will enumerated his children, and named as one of them B, who is illegitimate, leaves a legacy to "his said children." B will take a share in the legacy along with the legitimate children.

(d.) A leaves a legacy to the "children of B." B is dead, and has left none but illegitimate children. All those who had, at the date of the Will, acquired the reputation of being the children of B are objects of the gift.

(e.) A bequeathed a legacy to "the children of B." B never had any legitimate child. C and D had, at the date of the Will, acquired the reputation of being children of B. After the date of the Will, and before the death of the testator, E and F were born, and acquired the reputation of being children of B. Only C and D are objects of the bequest.

(f.) A makes a bequest in favour of his child by a certain woman, not his wife. B had acquired at the date of the Will the reputation of being the child of A, by the woman designated, B takes the legacy.

(g.) A makes a bequest in favour of his child to be born of a woman, who never becomes his wife. The bequest is void.

(*h.*) A makes a bequest in favour of the child of which a certain woman, not married to him, is pregnant. The bequest is valid,

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

88. Where a Will purports to make two bequests to the same person, and a question arises whether the testator intended to make the second bequest instead of, or in addition to the first; if there is nothing in the Will to show what he intended, the following rules shall prevail in determining the construction to be put upon the Will :—

Rules of construction where a Will purports to make two bequests to the same person.

First.—If the same specific thing is bequeathed twice to the same legatee in the same Will, or in the Will and again in a Codicil, he is entitled to receive that specific thing only.

Second.—Where one and the same Will, or one and the same Codicil, purports to make in two places a bequest to the same person of the same quantity or amount of any thing, he shall be entitled to one such legacy only.

Third.—Where two legacies of unequal amount are given to the same person in the same Will, or in the same Codicil, the legatee is entitled to both.

Fourth.—Where two legacies, whether equal or unequal in amount, are given to the same legatee, one by a Will, and the other by a Codicil, or each by a different Codicil, the legatee is entitled to both legacies.

Explanation.—In the four last rules, the word Will does not include a Codicil.

Illustrations.

(a.) A having ten shares, and no more, in the Bank of Bengal, made his Will, which contains near its commencement the words "I bequeath my ten shares in the Bank of Bengal to B." After other bequests, the Will concludes with the words "and I bequeath my ten shares in the Bank of Bengal to B." B is entitled simply to receive A's ten shares in the Bank of Bengal.

(*b.*) A having one diamond ring, which was given him by B, bequeathed to C the diamond ring which was given him by B. A afterwards made a Codicil to his Will, and thereby, after giving other legacies, he bequeathed to C the diamond ring which was given him by B. C can claim nothing except the diamond ring which was given to A by B.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

(*c.*) A, by his Will, bequeaths to B the sum of 5,000 rupees, and afterwards, in the same Will, repeats the bequest in the same words. B is entitled to one legacy of 5,000 rupees only.

(*d.*) A, by his Will, bequeaths to B the sum of 5,000 rupees, and afterwards, by the same Will, bequeaths to B the sum of 6,000 rupees. B is entitled to 11,000 rupees.

(*e.*) A, by his will, bequeaths to B 5,000 rupees, and by a Codicil to the Will he bequeaths to him 5,000 rupees. B is entitled to receive 10,000 rupees.

(*f.*) A, by one Codicil to his Will, bequeaths to B 5,000 rupees, and by another Codicil, bequeaths to him 6,000 rupees. B is entitled to receive 11,000 rupees.

(*g.*) A, by his Will, bequeaths "500 rupees to B because she was his nurse," and in another part of the Will bequeaths 500 rupees to B "because she went to England with his children." B is entitled to receive 1,000 rupees.

(*h.*) A, by his Will, bequeaths to B the sum of 5,000 rupees, and also, in another part of the will, an annuity of 400 rupees. B is entitled to both legacies.

(*i.*) A, by his Will, bequeaths to B the sum of 5,000 rupees, and also bequeaths to him the sum of 5,000 rupees if he shall attain the age of 18. B is entitled absolutely to one sum of 5,000 rupees and takes a contingent interest in another sum of 5,000 rupees.

Constitution of residuary legatee.

89. A residuary legatee may be constituted by any words that show an intention on the part of the testator that the person designated shall take the surplus or residue of his property.

Illustrations.

(*a.*) A makes her Will, consisting of several testamentary papers, in one of which are contained the following words:—"I think there will be something left, after all funeral expenses, &c. to give to B, now at school, towards equipping him to any profession he may hereafter be appointed to." B is constituted residuary legatee.

(*b.*) A makes his Will with the following passage at the end of it:—"I believe there will be found sufficient in my banker's hands to defray and discharge my debts, which I hereby desire B to do, and keep the residue for her own use and pleasure." B is constituted residuary legatee.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

(c.) A bequeaths all his property to B, except certain stocks and funds, which he bequeaths to C. B is the residuary legatee.

Property to which a residuary legatee is entitled.

90. Under a residuary bequest, the legatee is entitled to all property belonging to the testator at the time of his death, of which he has not made any other testamentary disposition which is liable of taking effect.

Illustration.

A by his Will, bequeaths certain legacies, one of which is void under the hundred and fifth Section and another lapses by the death of the legatee. He bequeaths the residue of his property to B. After the date of his Will, A purchases a zamíndárí, which belongs to him at the time of his death. B is entitled to the two legacies and the zamíndárí as part of the residue.

Time of vesting of legacy in general term.

91. If a legacy be given in general terms, without specifying the time when it is to be paid, the legatee has a vested interest in it from the day of the death of the testator, and if he dies without having received it, it shall pass to his representatives.

In what case a legacy lapses.

92. If the legatee does not survive the testator, the legacy cannot take effect, but shall lapse and form part of the residue of the testator's property, unless it appear by the Will that the testator intended that it should go to some other person. In order to entitle the representatives of the legatee to receive the legacy, it must be proved that he survived the testator.

Illustrations.

(a.) The testator bequeaths to B" 500 rupees which B owes him." B dies before the testator; the legacy lapses.

(b.) A bequest is made to A and his children. A dies before the testator, or happens to be dead when the Will is made. The legacy to A and his children lapses.

(c.) A legacy is given to A and in case of his dying before the testator, to B. A dies before the testator. The legacy goes to B.

(*d.*) A sum of money is bequeathed to A for life, and after his death to B. A dies in the lifetime of the testator; B survives the testator. The bequest to B takes effect.

(*e.*) A sum of money is beqeathed to A on his completing his eighteenth year, and in case he should die before he completes his eighteenth year, to B. A completes his eighteenth year, and dies in the lifetime of the testator. The legacy to A lapses, and the bequest to B does not take effect.

(*f.*) The testator and the legatee perished in the same shipwreck. There is no evidence to show which died first. The legacy will lapse.

A legacy does not lapse if one of two joint legatees die before the testator.

93. If a legacy be given to two persons jointly, and one of them die before the testator, the other legatee takes the whole.

Illustration.

The legacy is simply to A and B. A dies before the testator. B takes the legacy.

Effect in such a case of words showing testator's intention that the shares should be distinct.

94. But where a legacy is given to legatees in words which show that the testator intended to give them distinct shares of it, then if any legatee die before the testator, so much of the legacy as was intended for him shall fall into the residue of the testator's property.

Illustration.

A sum of money is bequeathed to A, B, and C, to be equally divided among them. A dies before the testator. B and C shall only take so much as they would have had if A had survived the testator.

When lapsed share goes as undisposed of.

95. Where the share that lapses is a part of the general residue bequeathed by the will, that share shall go as undisposed of.

Illustration.

The testator bequeaths the residue of his estate to A, B, and C, to be equally divided between them. A dies before the testator. His one-third of the residue goes as undisposed of.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

96. Where a bequest shall have been made to any child or other lineal descendant of the testator, and the legatee shall die in the lifetime of the testator, but any lineal descendant of his shall survive the testator, the bequest shall not lapse, but shall take effect as if the death of the legatee had happened immediately after the death of the testator, unless a contrary intention shall appear by the Will.

When a bequest to testator's child or lineal descendant does not lapse on his death in testator's lifetime.

Illustration.

A makes his Will, by which he bequeaths a sum of money to his son B for his own absolute use and benefit. B dies defore A, leaving a son C who survives A, and having made his Will whereby he bequeaths all his property to his widow D. The money goes to D.

Bequest to A for the benefit of B does not lapse by A's death in testator's lifetime.

97. Where a bequest is made to one person for the benefit of another, the legacy does not lapse by the death, in the testator's lifetime, of the person to whom the bequest is made.

Survivorship in case of bequest to a described class.

98. Where a bequest is made simply to a described class of persons, the thing bequeathed shall go only to such as shall be alive at the testator's death.

Exception.—If property is bequeathed to a class of persons described as standing in a particular degree of kindred to a specified individual, but their possession of it is deferred until a time later than the death of the testator, by reason of a prior bequest or otherwise, the property shall at that time go to such of them as shall be then alive, and to the representatives of any of them who have died since the death of the testator.

Illustrations.

(a.) A bequeaths 1,000 rupees to " the children of B" without saying when it is to be distributed among them. B had died previous to the date of the Will, leaving three children, C, D, and E. E died after the date of the Will, but before the death of A. C and D survive A. The legacy shall belong to C and D, to the exclusion of the representatives of E.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

(*b.*) A bequeaths a legacy to the children of B. At the time of the testator's death, B has no children. The bequest is void.

(*c.*) A lease for years of a house was bequeathed to A for his life, and after his decease to the children of B. At the death of the testator, B had two children living, C and D; and he never had any other child. Afterwards, during the lifetime of A, C died, leaving E his executor. D has survived A. D and E are jointly entitled to so much of the leasehold term as remains unexpired.

(*d.*) A sum of money was bequeathed to A for her life, and after her decease to the children of B. At the death of the testator, B had two children living, C and D, and after that event, two children, E and F, were born to B. C and E died in the lifetime of A, C having made a Will, E having made no Will. A has died leaving D and F surviving her. The legacy is to be divided into four equal parts, one of which is to be paid to the executor of C, one to D, one to the administrator of E, and one to F.

(*e.*) A bequeaths one-third of his lands to B for his life, and after his decease to the sisters of B. At the death of the testator, B had two sisters living, C and D, and after that event another sister E was born. C died during the life of B; D and E have survived B. One-third of A's lands belongs to D, E, and the representatives of C, in equal shares.

(*f.*) A bequeaths 1,000 rupees to B for life, and after his death equally among the children of C. Up to the death of B, C had not had any child. The bequest after the death of B is void.

(*g.*) A bequeaths 1,000 rupees to "all the children born or to be born" of B, to be divided among them at the death of C. At the death of the testator, B has two children living, D and E. After the death of the testator, but in the lifetime of C, two other children, F and G, are born to B. After the death of C, another child is born to B. The legacy belongs to D, E, F, and G, to the exclusion of the after-born child of B.

(*h.*) A bequeaths a fund to the children of B, to be divided among them when the eldest shall attain majority. At the testator's death, B had one child living, named C. He afterwards had two other children, named D and E. E died, but C and D were living when C attained majority. The fund belongs to C, D, and the representatives of E, to the exclusion of any child who may be born to B after C's attaining majority.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

PART XII.

Of void Bequests.

Bequest to a person by a particular description, who is not in existence at the testator's death.

99. Where a bequest is made to a person by a particular description, and there is no person in existence at the testator's death who answers the description, the bequest is void.

Exception.—If property is bequeathed to a person described as standing in a particular degree of kindred to a specified individual, but his possession of it is deferred until a time later than the death of the testator, by reason of a prior bequest, or otherwise; and if a person answering the description is alive at the death of the testator, or comes into existence between that event and such later time, the property shall at such later time, go to that person, or if he be dead, to his representatives.

Illustrations.

(*a.*) A bequeaths 1,000 rupees to the eldest son of B. At the death of the testator B has no son. The bequest is void.

(*b.*) A bequeaths 1,000 rupees to B for life, and after his death to the eldest son of C. At the death of the testator, C had no son. Afterwards during the life of B, a son is born to C. Upon B's death, the legacy goes to C's son.

(*c.*) A bequeaths 1,000 rupees to B for life, and after his death to the eldest son of C. At the death of the testator, C had no son; afterwards, during the life of B, a son, named D, is born to C. D dies, then B dies. The legacy goes to the representative of D.

(*d.*) A bequeaths his estate of Greenacre to B for life, and at his decease to the eldest son of C. Up to the death of B, C has had no son. The bequest to C's eldest son is void.

(*e.*) A bequeaths 1,000 rupees to the eldest son of C, to be paid to him after the death of B. At the death of the testator, C has no son, but a son is afterwards born to him during the life of B and is alive at B's death. C's son is entitled to the 1,000 rupees.

Bequest to a person not in existence at the testator's death, subject to a prior bequest.

100. Where a bequest is made to a person not in existence at the time of the testator's death, subject to a prior bequest contained in the Will, the later bequest shall be void, unless it

comprises the whole of the remaining interest of the testator in the thing bequeathed.

Illustrations.

(*a.*) Property is bequeathed to A for his life, and after his death to his eldest son for life, and after the death of the latter to his eldest son. At the time of the testator's death, A has no son. Here the bequest to A's eldest son is a bequest to a person not in existence at the testator's death. It is not a bequest of the whole interest that remains to the testator. The bequest to A's eldest son for his life is void.

(*b.*) A fund is bequeathed to A for his life, and after his death to his daughters. A survives the testator. A has daughters, some of whom were not in existence at the testator's death. The bequest to A's daughters comprises the whole interest that remains to the testator in the thing bequeathed. The bequest to A's daughters is valid

(*c.*) A fund is bequeathed to A for his life, and after his death to his daughters, with a direction that if any of them marries under the age of eighteen her portion shall be settled so that it may belong to herself for life, and may be divisible among her children after her death. A has no daughters, living at the time of the testator's death, but has daughters born afterwards who survive him. Here the direction for a settlement has the effect, in the case of each daughter who marries under eighteen, of substituting for the absolute bequest to her a bequest to her merely for her life; that is to say, a bequest to a person not in existence at the time of the testator's death of something which is less than the whole interest that remains to the testator in the thing bequeathed. The direction to settle the fund is void.

(*d.*) A bequeaths a sum of money to B for life, and directs that upon the death of B the fund shall be settled upon his daughters, so that the portion of each daughter may belong to herself for life, and may be divided among her children after her death. B has no daughter living at the time of the testator's death. In this case the only bequest to the daughters of B is contained in the direction to settle the fund, and this direction amounts to a bequest, to persons not yet born, of a life-interest in the fund, that is to say, of something which is less than the whole interest that remains to the testator in the thing bequeathed. The direction to settle the fund upon the daughters of B is void.

Rule against perpetuity.

101. No bequest is valid whereby the vesting of the thing bequeathed may be delayed beyond the lifetime of one or more persons living at

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

the testator's decease, and the minority of some person who shall be in existence at the expiration of that period, and to whom, if he attains full age, the thing bequeathed is to belong.

Illustrations.

(*a.*) A fund is bequeathed to A for his life; and after his death to B for his life; and after B's death to such of the sons of B as shall first attain the age of 25. A and B survive the testator. Here the son of B who shall first attain the age of 25, may be a son born after the death of the testator; such son may not attain 25 until more than 18 years have elapsed from the death of the longer liver of A and B, and the vesting of the fund may thus be delayed beyond the lifetime of A and B, and the minority of the sons of B. The bequest after B's death is void.

(*b.*) A fund is bequeathed to A for his life, and after his death to B for his life, and after B's death to such of B's sons as shall first attain the age of 25. B dies in the lifetime of the testator, leaving one or more sons. In this case the sons of B are persons living at the time of the testator's decease, and the time when either of them will attain 25 necessarily falls within his own lifetime. The bequest is valid.

(*c.*) A fund is bequeathed to A for his life, and after his death to B for his life, with a direction that after B's death it shall be divided amongst such of B's children as shall attain the age of 18; but that if no child of B shall attain that age, the fund shall go to C. Here the time for the division of the fund must arrive at the latest at the expiration of 18 years from the death of B, a person living at the testator's decease. All the bequests are valid.

(*d.*) A fund is bequeathed to trustees for the benefit of the testator's daughters, with a direction that if any of them marry under age, her share of the fund shall be settled so as to devolve after her death upon such of her children as shall attain the age of 18. Any daughter of the testator to whom the direction applies must be in existence at his decease. and any portion of the fund which may eventually be settled as directed must vest not later than 18 years from the death of the daughter whose share it was. All these provisions are valid.

Bequest to a class, some of whom may come under the rules in Sections 100 and 101.

102. If a bequest is made to a class of persons, with regard to some of whom it is inoperative by reason of the rules contained in the two last preceding Sections, or either of them, such bequest shall be wholly void.

Illustrations.

(*a.*) A fund is bequeathed to A for life, and after his death to all his children who shall attain the age of 25. A survives the testator, and has some children living at the testator's death. Each child of A's living at the testator's death must attain the age of 25 (if at all) within the limits allowed for a bequest. But A may have children after the testator's decease, some of whom may not attain the age of 25 until more than 18 years have elapsed after the decease of A. The bequest to A's children, therefore, is inoperative as to any child born after the testator's death; and as it is given to all his children as a class, it is not good as to any division of that class, but is wholly void.

(*b.*) A fund is bequeathed to A for his life, and after his death to B, C, D, and all other the children of A who shall attain the age of 25. B, C, D are children of A living at the testator's decease. In all other respects the case is the same as that supposed in Illustration (*a*). The mention of B, C, and D by name does not prevent the bequest from being regarded as a bequest to a class, and the bequest is wholly void.

Bequest to take effect on failure of bequest void under Section 100, 101, or 102.

103. Where a bequest is void by reason of any of the rules contained in the three last preceding Sections, any bequest contained in the same Will, and intended to take effect after or upon failure of such prior bequest, is also void.

Illustrations.

(*a.*) A fund is bequeathed to A for his life, and after his death to such of his sons as shall first attain the age of 25, for his life, and after the decease of such son, to B. A and B survive the testator. The bequest to B is intended to take effect after the bequest to such of the sons of A as shall first attain the age of 25, which bequest is void under Section 101. The bequest to B is void.

(*b.*) A fund is bequeathed to A for his life, and after his death to such of his sons as shall first attain the age of 25, and if no son of A shall attain that age, to B. A and B survive the testator. The bequest to B is intended to take effect upon failure of the bequest to such of A's sons as shall first attain the age of 25, which bequest is void under Section 101. The bequest to B is void.

Effect of direction for accumulation.

104. A direction to accumulate the income arising from any property shall be void; and the property shall be disposed of as if no accumulation had been directed.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Exception.—Where the property is immoveable, or where accumulation is directed to be made from the death of the testator, the direction shall be valid in respect only of the income arising from the property within one year next following the testator's death; and at the end of the year such property and income shall be disposed of respectively, as if the period during which the accumulation has been directed to be made had elapsed.

Illustrations.

(a.) The Will directs that the sum of 10,000 rupees shall be invested in Government securities, and the income accumulated for 20 years, and that the principal together with the accumulations, shall then be divided between A, B, and C. A, B, and C are entitled to receive the sum of 10,000 rupees at the end of the year from the testator's death.

(b.) The Will directs that 10,000 rupees shall be invested, and the income accumulated until A shall marry, and shall then be paid to him. A is entitled to receive 10,000 rupees at the end of a year from the testator's death.

(c.) The Will directs that the rents of the farm of Sultánpur shall be accumulated for ten years, and that the accumulation shall be then paid to the eldest son of A. At the death of the testator, A has an eldest son living named B. B shall receive at the end of one year from the testator's death the rents which have accrued during the year, together with any interest which may have been made by investing them.

(d.) The Will directs that the rents of the farm of Sultánpur shall be accumulated for ten years, and that the accumulation shall then be paid to the eldest son of A. At the death of the testator, A has no son. The bequest is void.

(e.) A bequeaths a sum of money to B, to be paid to him when he shall attain the age of 18, and directs the interest to be accumulated till he shall arrive at that age. At A's death the legacy becomes vested in B; and so much of the interest as is not required for his maintenance and education is accumulated, not by reason of the direction contained in the Will, but in consequence of B's minority.

Bequest to religious or charitable uses.

105. No man having a nephew or niece or any nearer relative shall have power to bequeath any property to religious or charitable uses, except by a Will executed not less than twelve months before his death, and deposited within six months

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

from its execution in some place provided by law for the safe custody of the Wills of living persons.

Illustration.

A having a nephew makes a bequest by a Will not executed nor deposited as required—

For the relief of poor people ;
For the maintenance of sick soldiers ;
For the erection or support of a hospital ;
For the education and preferment of orphans ;
For the support of scholars ;
For the erection or support of a school ;
For the building and repairs of a bridge ;
For the making of roads ;
For the erection or support of a church ;
For the repairs of a church ;
For the benefit of ministers of religion ;
For the formation or support of a public garden.

All these bequests are void.

PART XIII.

Of the Vesting of Legacies.

Date of vesting of legacy when payment or possession postponed.

106. Where by the terms of a bequest the legatee is not entitled to immediate possession of the thing bequeathed, a right to receive it at the proper time shall, unless a contrary intention appears by the Will, become vested in the legatee on the testator's death, and shall pass to the legatee's representatives if he dies before that time and without having received the legacy. And in such cases the legacy is from the testator's death said to be vested in interest.

Explanation.—An intention that a legacy to any person shall not become vested in interest in him is not to be inferred merely from a provision whereby the payment or possession of the thing bequeathed is postponed, or whereby a prior interest therein is bequeathed to some other person, or whereby the

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

income arising from the fund bequeathed is directed to be accumulated until the time of payment arrives, or from a provision that if a particular event shall happen, the legacy shall go over to another person.

Illustrations.

(*a.*) A bequeaths to B 100 rupees, to be paid to him at the death of C. On A's death the legacy becomes vested in interest in B, and if he dies before C, his representatives are entitled to the legacy.

(*b.*) A bequeaths to B 100 rupees, to be paid to him upon his attaining the age of 18. On A's death the legacy becomes vested in interest in B.

(*c.*) A fund is bequeathed to A for life and after his death to B. On the testator's death the legacy to B becomes vested in interest in B.

(*d.*) A fund is bequeathed to A until B attains the age of 18, and then to B. The legacy to B is vested in interest from the testator's death.

(*e.*) A bequeaths the whole of his property to B upon trust to pay certain debts out of the income, and then to make over the fund to C. At A's death the gift to C becomes vested in interest in him.

(*f.*) A fund is bequeathed to A, B, and C in equal shares, to be paid to them on their attaining the age of 18 respectively, with a proviso that, if all of them die under the age of 18, the legacy shall devolve upon D. On the death of the testator, the shares vest in interest in A, B, and C, subject to be divested in case A, B, and C shall all die under 18, and upon the death of any of them (except the last survivor) under the age of 18, his vested interest passes, so subject, to his representatives.

Date of vesting when legacy is contingent upon a specified uncertain event.

107. A legacy bequeathed in case a specified uncertain event shall happen does not vest until that event happens. A legacy bequeathed in case a specified uncertain event shall not happen does not vest until the happenning of that event becomes impossible. In either case, until the condition has been fulfilled, the interest of the legatee is called contingent.

Exception.—Where a fund is bequeathed to any person upon his attaining a particular age, and the Will also gives to him absolutely the income to arise from the fund before he reaches that age, or directs the income, or so much of it as may

be necessary, to be applied for his benefit; the bequest of the fund is not contingent.

Illustrations.

(a.) A legacy is bequeathed to D in case A, B, and C shall all die under the age of 18. D has a contingent interest in the legacy until A, B, and C all die under 18, or one of them attains that age.

(b.) A sum of money is bequeathed to A "in case he shall attain the age of 18," or, "when he shall attain the age of 18." A's interest in the legacy is contingent until the condition shall be fulfilled by his attaining that age.

(c.) An estate is bequeathed to A for life, and after his death to B, if B shall then be living, but if B shall not be then living, to C. A, B and C survive the testator. B and C each take a contingent interest in the estate until the event which is to vest it in one or in the other shall have happened.

(d.) An estate is bequeathed as in the case last supposed. B dies in the lifetime of A and C. Upon the death of B, C acquires a vested right to obtain possession of the estate upon A's death.

(e.) A legacy is bequeathed to A when she shall attain the age of 18, or shall marry under that age with the consent of B, with a proviso that if she shall not attain 18, or marry under that age with B's consent, the legacy shall go to C. A and C each take a contingent interest in the legacy. A attains the age of 18. A becomes absolutely entitled to the legacy, although she may have married under 18 without the consent of B.

(f.) An estate is bequeathed to A until he shall marry and after that event to B. B's interest in the bequest is contingent until the condition shall be fulfilled by A's marrying.

(g.) An estate is bequeathed to A until he shall take advantage of the Act for the Relief of Insolvent Debtors, and after that event to B. B's interest in the bequest is contingent until A takes advantage of the Act.

(h.) An estate is bequeathed to A if he shall pay 500 rupees to B. A's interest in the bequest is contingent until he has paid 500 rupees to B.

(i.) A leaves his farm of Sultánpur Khurd to B, if B shall convey his own farm of Sultánpur Buzurg to C. B's interest in the bequest is contingent until he has conveyed the latter farm to C.

(j.) A fund is bequeathed to A if B shall not marry C within five years after the testator's death. A's interest in the legacy is contingent

until the condition shall be fulfilled by the expiration of the five years without B's having married C, or by the occurrence, within that period, of an event which makes the fulfilment of the condition impossible.

(k.) A fund is bequeathed to A if B shall not make any provision for him by Will. The legacy is contingent until B's death.

(l.) A bequeaths to B 500 rupees a year upon his attaining the age of 18, and directs that the interest, or a competent part thereof, shall be applied for his benefit until he reaches that age. The legacy is vested.

(m.) A bequeaths to B 500 rupees when he shall attain the age of 18, and directs that a certain sum out of another fund shall be applied for his maintenance until he arrives at that age. The legacy is contingent.

Vesting of interest in a bequest to such members of a classas shall have attained a particular age.

108. Where a bequest is made only to such members of a class as shall have attained a particular age, a person who has not attained that age cannot have a vested interest in the legacy.

Illustrations.

A fund is bequeathed to such of the children of A as shall attain the age of 18, with a direction that while any child of A shall be under the age of 18, the income of the share, to which it may be presumed he will be eventually entitled, shall be applied for his maintenance and education. No child of A who is under the age of 18 has a vested interest in the bequest.

PART XIV.

Of Onerous Bequest.

Onerous bequest.

109. Where a bequest imposes an obligation on the legatee, he can take nothing by it unless he accepts it fully.

Illustration.

A having shares in (X) a prosperous joint stock company, and also shares in (Y) a joint stock company in difficulties, in respect of which shares heavy calls are expected to be made, bequeaths to B all his shares in joint stock companies. B refuses to accept the shares in (Y). He forfeits the shares in (X).

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

One of two separate and independent bequests to same person may be accepted, and the other refused.

110. Where a Will contains two separate and independent bequests to the same person, the legatee is at liberty to accept one of them and refuse the other, although the former may be beneficial and the latter onerous.

Illustration.

A having a lease for a term of years of a house at a rent which he and his representatives are bound to pay during the term, and which is higher than the house can be let for, bequeaths to B the lease and a sum of money. B refuses to accept the lease. He shall not by this refusal forfeit the money.

PART XV.

Of Contingent Bequests.

Bequest contingent upon a specified uncertain event, no time being mentioned for its occurrence.

111. Where a legacy is given if a specified uncertain event shall happen, and no time is mentioned in the Will for the occurrence of that event, the legacy cannot take effect unless such event happens before the period when the fund bequeathed is payable or distributable.

Illustrations.

(*a.*) A legacy is bequeathed to A, and in case of his death, to B. If A survives the testator, the legacy to B does not take effect.

(*b.*) A legacy is bequeathed to A, and in case of his death without children, to B. If A survives the testator or dies in his lifetime leaving a child, the legacy to B does not take effect.

(*c.*) A legacy is bequeathed to A when and if he attains the age of 18, and in case of his death to B. A attains the age of 18. The legacy to B does not take effect.

(*d.*) A legacy is bequeathed to A for life, and after his death to B, and, "in case of B's death without children" to C. The words "in case of B's death without children," are to be understood as meaning in case B shall die without children during the lifetime of A.

(*e.*) A legacy is bequeathed to A for life, and after his death to B and "in case of B's death" to C. The words "in case of B's death" are to be considered as meaning "in case B shall die in the lifetime of A.

Bequest to such of certain persons as shall be surviving at some period not specified.

112. Where a bequest is made to such of certain persons as shall be surviving at some period, but the exact period is not specified, the legacy shall go to such of them as shall be alive at the time of payment or distribution, unless a contrary intention appear by the Will.

Illustrations.

(a.) Property is bequeathed to A and B, to be equally divided between them, or to the survivor of them. If both A and B survive the testator, the legacy is equally divided between them. If A dies before the testator, and B survives the testator, it goes to B.

(b.) Property is bequeathed to A for life and after his death to B and C, to be equally divided between them, or to the survivor of them B dies during the life of A; C survives A. At A's death, the legacy goes to C.

(c.) Property is bequeathed to A for life, and after his death to B and C, or the survivor, with a direction that if B should not survive the testator, his children are to stand in his place. C dies during the life of the testator; B survives the testator, but dies in the lifetime of A. The legacy goes to the representative of B.

(d.) Property is bequeathed to A for life, and after his death to B and C, with a direction that in case either of them dies in the lifetime of A, the whole shall go to the survivor. B dies in the lifetime of A. Afterwards C dies in the lifetime of A. The legacy goes to the representative of C.

PART XVI.

Of Conditional Bequests.

Bequest upon impossible condition.

113. A bequest upon an impossible condition is void.

Illustrations.

(a.) An estate is bequeathed to A on condition that he shall walk one hundred miles in an hour. The bequest is void.

(b.) A bequeaths 500 rupees to B on condition that he shall marry A's daughter. A's daughter was dead at the date of the Will. The bequest is void.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

114. A bequest upon a condition, the fulfilment of which would be contrary to law or to morality, is void.

Bequest upon illegal or immoral condition.

Illustrations.

(a.) A bequeaths 500 rupees to B on condition that he shall murder C. The bequest is void.

(*b.*) A bequeaths 5,000 rupees to his niece if she will desert her husband. The bequest is void.

115. Where a Will imposes a condition to be fulfilled before the legatee can take a vested interest in the thing bequeathed, the condition shall be considered to have been fulfilled if it has been substantially complied with.

Fulfilment of condition precedent to the vesting of a legacy.

Illustrations.

(*a.*) A legacy is bequeathed to A on condition that he shall marry with the consent of B, C, D, and E. A marries with the written consent of B. C is present at the marriage. D sends a present to B previous to the marriage. E has been personally informed by A of his intentions, and has made no objection. A has fufilled the condition.

(*b.*) A legacy is bequeathed to A on condition that he shall marry with the consent of B, C, and D. D dies. A marries with the consent of B and C. A has fulfilled the condition.

(*c.*) A legacy is bequeathed to A on condition that he shall marry with the consent of B, C, and D. A marries in the lifetime of B, C, and D, with the consent of B and C only. A has not fulfilled the condition.

(d.) A legacy is bequeathed to A on condition that he shall marry with the consent of B, C and D. A obtains the unconditional assent of B, C, and D, to his marriage with E. Afterwards B, C, and D capriciously retract their consent. A marries E. A has fulfilled the condition.

(*e.*) A legacy is bequeathed to A on condition that he shall marry with the consent of B, C, and D. A marries without the consent of B C, and D, but obtains their consent after the marriage. A has not fulfilled the condition.

(*f.*) A makes his Will, whereby he bequeathes a sum of money to B if B shall marry with the consent of A's executors. B marries during the life time of A, and A afterwards expresses his approbation of the marriage. A dies. The bequest to B takes effect.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

(*g.*) A legacy is bequeathed to A if he executes a certain document within a time specified in the Will. The document is executed by A within a reasonable time, but not within the time specified in the Will. A has not performed the condition, and is not entitled to receive the legacy.

Bequest to A, and on failure of the prior bequest, to B.

116. Where there is a bequest to one person and a bequest of the same thing to another if the prior bequest shall fail, the second bequest shall take effect upon the failure of the prior bequest, although the failure may not have occurred in the manner contemplated by the testator.

Illustrations.

(*a.*) A bequeaths a sum of money to his own children surviving him, and if they all die under 18, to B. A dies without having ever had a child. The bequest to B takes effect.

(*b.*) A bequeaths a sum of money to B, on condition that he shall execute a certain document within three months after A's death, and if he should neglect to do so, to C. B dies in the testator's lifetime. The bequest to C takes effect.

Case in which the second bequest shall not take effect on failure of the first.

117. Where the Will shows an intention that the second bequest shall take effect only in the event of the first bequest failing in a particular manner, the second bequest shall not take effect unless the prior bequest fails in that particular manner.

Illustration.

A makes a bequest to his wife, but in case she should die in his lifetime, bequeaths to B that which he had bequeathed to her. A and his wife perish together, under circumstances which make it impossible to prove that she died before him. The bequest to B does not take effect.

Bequest over, conditional upon the happening or not happening of a specified uncertain event.

118. A bequest may be made to any person with the condition superadded that in case a specified uncertain event shall happen, the thing bequeathed shall go to another person; or, that in case a specified uncertain event shall not happen, the thing bequeathed shall go over to another

person. In each case the ulterior bequest is subject to the rules contained in Sections 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 116, 117.

Illustrations.

(*a.*) A sum of money is bequeathed to A, to be paid to him at the age of 18, and if he shall die before he attains that age, to B. A takes a vested interest in the legacy, subject to be devested, and to go to B in case A shall die under 18.

(*b.*) An estate is bequeathed to A with a proviso that if A shall dispute the competency of the testator to make a Will, the estate shall go to B. A disputes the competency of the testator to make a Will. The estate goes to B.

(*c.*) A sum of money is bequeathed to A for life, and after his death to B, but if B shall then be dead, leaving a son, such son is to stand in the place of B. B takes a vested interest in the legacy, subject to be devested if he dies leaving a son in A's lifetime.

(*d.*) A sum of money is bequeathed to A and B and if either should die during the life of C, then to the survivor living at the death of C. A and B die before C. The gift over cannot take effect, but the representative of A takes one half of the money, and the representative of B takes the other half.

(*e.*) A bequeaths to B the interest of a fund for life, and directs the fund to be divided, at her death, equaly among her three children, or such of them as shall be living at her death. All the children of B die in B's lifetime. The bequest over cannot take effect, but the interests of the children pass to their representatives.

Condition must be strictly fulfilled.

119. An ulterior bequest of the kind contemplated by the last preceding section cannot take effect unless the condition is strictly fulfilled.

Illustrations.

(*a.*) A legacy is bequeathed to A with a proviso that if he marries without the consent of B, C, and D, the legacy shall go to E. D dies. Even if A marries without the consent of B and C, the gift to E does not take effect.

(*b.*) A legacy is bequeathed to A, with a proviso that if he marries without the consent of B, the legacy shall go to C. A marries with the consent of B. He afterwards becomes a widower, and marries again without the consent of B. The bequest to C does not take effect.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

(c.) A legacy is bequeathed to A, to be paid at 18 or marriage, with a proviso that if A dies under 18, or marries without the consent of B, the legacy shall go to C. A marries under 18, without the consent of B. The bequest to C takes effect.

Original bequest not affected by invalidity of second.

120. If the ulterior bequest be not valid, the original bequest is not affected by it.

Illustrations.

(a.) An estate is bequeathed to A for his life, with a condition superadded that if he shall not on a given day walk 100 miles in an hour, the estate shall go to B. The condition being void, A retains his estate as if no conditon had been inserted in the Will.

(b.) An estate is bequeathed to A for her life, and if she do not desert her husband, to B. A is entitled to the estate during her life as if no condition had been inserted in the Will.

(c.) An estate is bequeathed to A for life, and, if he marries, to the eldest son of B for life. B at the date of the testator's death, had not had a son. The bequest over is void under Section 92, and A is entitled to the estate during his life.

Bequest conditioned that it shall cease to have effect in case a specified uncertain event shall happen or not happen.

121. A bequest may be made with the condition superadded that it shall cease to have effect in case a specified uncertain event shall happen or in case a specified uncertain event shall not happen.

Illustrations.

(a.) An estate is bequeathed to A for his life with a proviso that in case he shall cut down a certain wood, the bequest shall cease to have any effect. A cuts down the wood; he loses his life interest in the estate.

(b.) An estate is bequeathed to A, provided that if he marries under the age of 25 without the consent of the executors named in the Will, the estate shall cease to belong to him. A marries under 25 without the consent of the executors. The estate ceases to belong to him.

(c.) An estate is bequeathed to A, provided that if he shall not go to England within three years after the testator's death, his interest in the estate shall cease. A does not go to England within the time prescribed. His interest in the estate ceases.

(d.) An estate is bequeathed to A, with a proviso that if she becomes

a Nun she shall cease to have any interest in the estate. A becomes a Nun. She loses her interest under the Will.

(e.) A fund is bequeathed to A for life, and after his death to B, if B shall be then living, with a proviso that if B shall become a Nun, the bequest to her shall cease to have any effect. B becomes a Nun in the lifetime of A. She thereby loses her contingent interest in the fund.

Such condition must not be invalid under Section 107.

122. In order that a condition that a bequest shall cease to have effect may be valid, it is necessary that the event to which it relates be one which could legally constitute the condition of a bequest, as contemplated by the one hundred and seventh section.

Result of legatee rendering impossible, or indefinitely postponing, an act for which no time is specified, and on the non-performance of which the subject-matter is to go over.

123. Where a bequest is made with a condition superadded that unless the legatee shall perform a certain act, the subject-matter of the bequest shall go to another person, or the bequest shall cease to have effect; but no time is specified for the performance of the act; if the legatee takes any step which renders impossible, or indefinitely postpones, the performance of the act required, the legacy shall go as if the legatee had died without performing such act.

Illustrations.

(a.) A bequest is made to A with a proviso that unless he enters the army the legacy shall go over to B. A takes holy orders, and thereby renders it impossible that he should fulfil the condition. B is entitled to receive the legacy.

(b.) A bequest is made to A with a proviso that it shall cease to have any effect if he does not marry B's daughter. A marries a stranger, and thereby indefinitely postpones the fulfilment of the condition. The bequest ceases to have effect.

Performance of condition, precedent or subsequent, within specified time.

124. Where the Will requires an act to be performed by the legatee within a specified time, either as a condition to be fulfilled before the legacy is enjoyed, or as a condition upon

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

the non-fulfilment of which the subject-matter of the bequest is to go over to another person, or the bequest is to cease to have effect; the act must be performed within the time specified, unless the performance of it be prevented by fraud, in which case such further time shall be allowed as shall be requisite to make up for the delay caused by such fraud.

Further time allowed in case of fraud.

PART XVII.

Of bequests with Directions as to Application or Enjoyment.

125. Where a fund is bequeathed absolutely to or for the benefit of any person, but the Will contains a direction that it shall be applied or enjoyed in a particular manner, the legatee shall be entitled to receive the fund as if the Will had contained no such direction.

Direction that funds be employed in a particular manner following an absolute bequest of the same to or for the benefit of any person.

Illustrations.

A sum of money is bequeathed towards purchasing a country residence for A, or to purchase an annuity for A, or to purchase a commission in the army for A, or to place A in any business. A chooses to receive the legacy in money. He is entitled to do so.

126. Where a testator absolutely bequeaths a fund, so as to sever it from his own estate, but directs that the mode of enjoyment of it by the legatee shall be restricted so as to secure a specified benefit for the legatee; if that benefit cannot be obtained for the legatee, the fund belongs to him as if the Will had contained no such direction.

Direction that a mode of enjoyment of absolute bequest is to be restricted, to secure a specified benefit for the legatee.

Illustrations.

(*a.*) A bequeaths the residue of his property to be divided equally among his daughters, and directs that the shares of the daughters shall be settled upon themselves respectively for life, and be paid to their children after their death. All the daughters die unmarried, the representatives of each daughter are entitled to her share of the residue.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

(b.) A directs his trustees to raise a sum of money for his daughter, and he then directs that they shall invest the fund, and pay the income arising from it to her during her life, and divide the principal among her children after her death. The daughter dies without having ever had a child. Her representatives are entitled to the fund.

Bequest of a fund for certain purposes, some of which cannot be fulfilled

127. Where a testator does not absolutely bequeath a fund, so as to sever it from his own estate, but gives it for certain purposes, and part of those purposes cannot be fulfilled, the fund, or so much of it as has not been exhausted upon the objects contemplated by the Will, remains a part of the estate of the testator.

Illustrations.

(a.) A directs that his trustees shall invest a sum of money in a particular way, and shall pay the interest to his son for life, and at his death shall divide the principal among his children; the son dies without having ever had a child. The fund, after the son's death, belongs to the estate of the testator.

(b.) A bequeaths the residue of his estate to be divided equally among his daughters, with a direction that they are to have the interest only during their lives, and that at their decease the fund shall go to their children. The daughters have no children. The fund belongs to the estate of the testator.

PART XVIII.

Of Bequest to an Executor.

Legatee named as executor cannot take unless he shows intention to act as executor.

128. If a legacy is bequeathed to a person who is named an executor of the Will, he shall not take the legacy unless he proves the Will or otherwise manifests an intention to act as executor.

Illustration.

A legacy is given to A, who is named an executor. A orders the funeral according to the directions contained in the Will, and dies a

few days after the testator, without having proved the Will. A has manifested an intention to act as executor.

PART XIX.

Of Specific Legacies.

Specific legacy defined.

129. Where a testator bequeaths to any person a specified part of his property, which is distinguished from all other parts of his property, the legacy is said to be specific.

Illustrations.

(*a.*) A bequeaths to B—

"The diamond ring presented to him by C."

"His gold chain."

"A certain bale of wool."

"A certain piece of cloth."

"All his household goods, which shall be in or about his dwelling-house in M. Street, in Calcutta, at the the time of his death."

"The sum of 1,000 rupees in a certain chest.'

"The debt which B owes him."

"All his bills, bonds, and securities belonging to him, lying in his lodgings in Calcutta."

"All his furniture in his house in Calcutta."

"All his goods on board a certain ship then lying in the River Hooghly."

"2,000 rupees which he has in the hands of C."

"The money due to him on the bond of D."

"His mortgage on the Rampore Factory."

"One-half of the money owing to him on his mortgage of Rampore Factory."

"1,000 rupees being, part of a debt due to him from C."

"His capital Stock of £1,000 in East India Stock."

"His promissory notes of the Government of India, for 10,000 rupees in their 4 per cent. loan."

"All such sums of money as his executors may, after his death, receive in respect of the debt due to him from the insolvent firm of D and Company."

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

"All the wine which he may have in his cellar at the time of his death."

"Such of his horses as B may select."

"All his shares in the Bank of Bengal."

"All the shares in the Bank of Bengal which he may possess at the time of his death."

"All the money which he has in the 5½ per cent. loan of the Government of India."

"All the Government securities he shall be entitled to at the time of his decease.

Each of these legacies is specific.

(*b.*) A, having Government promissory notes for 10,000 rupees bequeaths to his executors "Government promissory notes for 10,000 rupees in trust to sell" for the benefit of B.

The legacy is specific.

(*c.*) A, having property at Benares, and also in other places, bequeaths to B all his property at Benares.

The legacy is specific.

(*d.*) A bequeaths to B—

His house in Calcutta.

His zamíndárí of Rampore.

His taluk of Rámnagar.

His lease of the Indigo factory of Sulkea.

An annuity of 500 rupees out of the rents of his zamíndárí of W.

A directs his zamindári of X to be sold, and the proceeds to be invested for the benefit of B.

Each of these bequests is specific.

(*e.*) A by his Will charges his zamíndárí of Y with an annuity of 1,000 rupees to C during his life, and subject to this charge he bequeaths the zamíndárí to D. Each of these bequests is specific.

(*f.*) A bequeaths a sum of money to buy a house in Calcutta for B.

To buy an estate in Zilla Fureedpore for B.

To buy a diamond ring for B.

To buy a house for B.

To be invested in shares in the Bank of Bengal for B.

To be invested in Government securities for B.

A bequeaths to B—

"A diamond ring."

"A horse."

"10,000 rupees worth of Government securities"

"An annuity of 500 rupees."

"2,000 rupees, to be paid in cash."

"So much money as will produce 5,000 rupees 4 per cent. Government securities."

These bequests are not specific.

(*g.*) A having property in England and property in India, bequeaths a legacy to B, and directs that it shall be paid out of the property which he may leave in India. He also bequeaths a legacy to C, and directs that it shall be paid out of the property which he may leave in England.

No one of these legacies is specific.

Bequest of a sum certain where the stocks, &c. in which it is invested are described.

130. Where a sum certain is bequeathed, the legacy is not specific merely because the stocks, funds or securities in which it is invested are described in the Will.

Illustrations.

A bequeaths to B—

"10,000 rupees of his funded property.

"10,000 rupees of his property now invested in Shares of the East Indian Railway Company."

"10,000 rupees at present secured by mortgage of Rampore Factory."

No one of these legacies is specific.

Bequest of stock where the testator had at the date of his Will an equal or greater amount of stock of the same kind.

131. Where a bequest is made in general terms, of a certain amount of any kind of stock, the legacy is not specific merely because the testator was at the date of his Will possessed of stock of the specified kind, to an equal or greater amount than the amount bequeathed.

Illustration.

A buqueaths to B 5,000 rupees five per cent. Government securities. A had at the date of the Will five per cent. Government securities for 5,000 rupees.

The legacy is not specific.

Bequest of money where it is not to be paid until some part of the testator's property shall have been disposed of in a certain way.

132. A money legacy is not specific merely because the Will directs its payment to be postponed until some part of the property of the testator shall have been reduced to a certain form, or remitted to a certain place.

Illustration.

A bequeaths to B 10,000 rupees, and directs that this legacy shall be paid as soon as A's property in India shall be realized in England.

The legacy is not specific.

When enumerated articles are not to be deemed to be specifically bequeathed.

133. Where a Will contains a bequest of the residue of the testator's property along with an enumeration of some items of property not previously bequeathed, the articles enumerated shall not be deemed to be specifically bequeathed.

Retention, in form, of specific bequest to several persons in succession.

134. Where property is specifically bequeathed to two or more persons in succession, it shall be retained in the form in which the testator left it, although it may be of such a nature that its value is continually decreasing.

Illustrations.

(a.) A having a lease of a house for a term of years, 15 of which were unexpired at the time of his death, has bequeathed the lease to B for his life, and after B's death to C. B is to enjoy the property as A left it, although if B lives for 15 years, C can take nothing under the bequest.

(b.) A having an annuity during the life of B, bequeaths it to C for his life, and after C's death to D. C is to enjoy the annuity as A left it, although, if B dies before D, D can take nothing under the bequest.

Sale and investment of proceeds of property bequeathed to two or more persons in succession.

135. Where property comprised in a bequest to two or more persons in succession is not specifically bequeathed, it shall in the absence of any direction to the contrary be sold, and the proceeds of the sale shall be invested in such securities as the High Court may, by any general rule to be made from time to time, authorize or direct, and the fund thus constituted shall be enjoyed by the successive legatees according to the terms of the Will.

Illustration.

A, having a lease for a term of years, bequeaths "all his property" to B for life, and after B's death, to C. The lease must be sold, and the proceeds invested as stated in the text, and the annual income arising

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

from the fund is to be paid to B for life. At B's death the capital of the fund is to be paid to C.

Where there is a deficiency of assets to pay legacies, specific legacy not liable to abate with general legacies

136. If there be a deficiency of assets to pay legacies, a specific legacy is not liable to abate with the general legacies.

PART XX.

Of Demonstrative Legacies.

Demonstrative legacy defined.

137. Where a testator bequeaths a certain sum of money or a certain quantity of any other commodity, and refers to a particular fund or stock so as to constitute the same the primary fund or stock out of which payment is to be made, the legacy is said to be demonstrative.

Explanation—The distinction between a specific legacy and a demonstrative legacy consists in this, that where specified property is given to the legatee, the legacy is specific; where the legacy is directed to be paid out of specified property, it is demonstrative.

Illustrations:—

(*a.*) A bequeaths to B 1,000 rupees, being part of a debt due to him from W. He also bequeaths to C 1,000 rupees to be paid out of the debt due to him from W. The legacy to B is specific; the legacy to C is demonstrative.

(*b.*) A bequeaths to B "ten bushels of the corn which shall grow in his fields of Greenacre."

"80 chests of the Indigo which shall be made at his factory of Rampore."

"10,000 rupees out of his five per cent. promissary notes of the Government of India.

An annuity of 500 rupees "his funded property."

"1,000 rupees out of the sum of 2,000 rupees due to him by C."

"A bequeaths to B an annuity, and directs it to be paid out of the rents arising from his taluk of Rámnagar."

"A bequeaths to B "10,000 rupees out of his estate at Rámanagar," or charges it on his estate at Rámanagar

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

"10,000 rupees, being his share of the capital embarked in a certain business."

Each of these bequests is demonstrative.

138. Where a portion of a fund is specifically bequeathed and a legacy is directed to be paid out of the same fund, the portion specifically bequeathed shall first be paid to the legatees, and the demonstrative legacy shall be paid out of the residue of the fund, and so far as the residue shall be deficient, out of the general assets of the testator.

Order of payment when legacy is directed to be paid out of a fund the subject of a specific legacy.

Illustration.

A bequeaths to B 1,000 rupees, being part of a debt due to him from W. He also bequeaths to C 1,000 rupees to be paid out of the debt due to him from W. The debt due to A from W is only 1,500 rupees; of these 1,500 rupees 1,000 rupees belong to B, and 500 rupees are to be paid to C. C is also to receive 500 rupees out of the general assets of the testator.

PART XXI.

Of Ademption of Legacies.

139. If any thing which has been specifically bequeathed does not belong to the testator at the time of his death, or has been converted into property of a different kind, the legacy is adeemed; that is, it cannot take effect by reason of the subject-matter having been withdrawn from the operation of the Will.

Ademption explained.

Illustrations.

(*a.*) A bequeaths to B—

"The diamond ring presented to him by C."

"His gold chain."

"A certain bale of wool."

"A certain piece of cloth."

"All his household goods which shall be in or about his dwellinghouse in M Street, in Calcutta, at the time of his death."

A, in his lifetime,

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Sells or gives away the ring.
Converts the chain into a cup.
Converts the wool into cloth.
Makes the cloth into a garment.
Takes another house into which he removes all his goods.

Each of these legacies is adeemed.

(*b.*) A bequeaths to B—

"The sum of 1,000 rupeee in a certain chest."
"All the horses in his stable."

At the death of A, no money is found in the chest, and no horses in the stable.

The legacies are adeemed.

(*c.*) A bequeaths to B certain bales of goods. A takes the goods with him on a voyage. The ship and goods are lost at sea, and A is drowned.

The legacy is adeemed.

Non-ademption of demonstrative legacy.

140. A demonstrative legacy is not adeemed by reason that the property on which it is charged by the Will does not exist at the time of the death of the testator, or has been converted into property of a different kind; but it shall in such case be paid out of the general assets of the testator.

Ademption of specific bequest of right to receive something from a third party

141. Where the thing specifically bequeathed is the right to receive something of value from a third party, and the testator himself receives it, the bequest is adeemed.

Illustrations.

(*a.*) A bequeaths to B—

"The debt which C owes him."
"2,000 rupees which he has in the hands of D."
"The money due to him on the bond of E."
"His mortgage on the Rampore Factory."

All these debts are extinguished in A's lifetime, some with and some without his consent.

All the legacies are adeemed.

(*b.*) A bequeaths to B—

"His interest in certain policies of life assurance."

A in his lifetime receives the amount of the policies. The legacy is adeemed.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Ademption *pro tanto* by testator's receipt of part of entire thing specifically bequeathed.

142. The receipt by the testator of a part of an entire thing specifically bequeathed shall operate as an ademption of the legacy to the extent of the sum so received.

Illustration.

A bequeaths to B "the debt due to him by C." The debt amounts to 10,000 rupees. C pays to A 5,000 rupees, the one-half of the debt. The legacy is revoked by ademption, so far as regards the 5,000 rupees received by A.

Ademption *pro tanto* by testator's receipt of portion of an entire fund of which a portion has been specifically bequeathed.

143. If a portion of an entire fund or stock be specifically bequeathed, the receipt by the testator of a portion of the fund or stock shall operate as an ademption only to the extent of the amount so received; and the residue of the fund or stock shall be applicable to the discharge of the specific legacy.

Illustration.

A bequeaths to B one-half of the sum of 10,000 rupees due to him from W. A in his lifetime receives 6,000 rupees, part of the 10,000 rupees. The 4,000 rupees which are due from W to A at the time of his death belong to B under the specific bequest,

Order of payment where a portion of a fund is specifically bequeathed to one legatee, and a legacy charged on the same fund to another, and the testator having received a portion of that fund, the remainder is insufficient to pay both legacies.

144. Where a portion of a fund is specifically bequeathed to one legatee and a legacy charged on the same fund is bequeathed to another legatee; if the testator receives a portion of that fund, and the remainder of the fund is insufficient to pay both the specific and the demonstrative legacy, the specific legacy shall be paid first, and the residue (if any) of the fund shall be applied so far as it will extend in payment of the demonstrative legacy, and the rest of the demontrative legacy shll be paid out of the general assets of the testator.

Illustration.

A bequeaths to B 1,000 rupees, part of the debt of 2,000 rupees due to him from W. He also buqueaths to C 1,000 rupees to be paid out

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

of the debt due to him from W. A afterwards receives 500 rupees, part of that debt, and dies leaving only 1,500 rupees due to him from W. Of these 1,500 rupees, 1,000 rupees belong to B, and 500 rupees are to be paid to C. C is also to receive 500 rupees out of the general assets of the testator.

Ademption where stock, specifically bequeathed, does not exist at testator's death.

145. Where stock which has been specifically bepueathed does not exist at the testator's death, the legacy is adeemed.

Illustration.

A bequeaths to B—

" His capital stock of 1,000*l.* in East India Stock."

" His promissary notes of the Government of India for 10,000 rupees in their 4 per cent. loan."

A sells the stock and the notes.

The legacies are adeemed.

Ademption pro tanto where stock, specifically bequeathed, exists in part only at testator's death.

146. Where stock which has been specifically bequeathed, does only in part exist at the testator's death, the legacy is adeemed so far as regards that part of the stock which has ceased to exist.

Illustration.

A bequeaths to B—

" His 10,000 rupees in the 5½ per cent. loan of the Government of India."

A sells one-half of his 10,000 rupees in the loan in question.

One-half of the legacy is adeemed.

Non-ademption of specific bequest of goods described as connected with a certain place by reason of removal.

147. A specific bequest of goods under a description connecting them with a certain place, is not adeemed by reason that they have been removed from such place from any temporary cause, or by fraud, or without the knowledge or sanction of the testator.

Illustrations.

A bequeaths to B " all his household goods which shall be in or about his dwelling-house in Calcutta at the time of his death." The goods are removed from the house to save them from fire. A dies before they are brought back.

A bequeaths to B "all his household goods which shall be in or about his dwelling-house in Calcutta at the time of his death." During A's absence upon a journey, the whole of the goods are removed from the house. A dies without having sanctioned their removal.

Neither of these legacies is adeemed.

When removal of thing bequeathed does not constitute ademption.

148. The removal of the thing bequeathed from the place in which it is stated in the Will to be situated, does not constitute an ademption, where the place is only referred to in order to complete the description of what the testator meant to bequeath.

Illustrations.

A bequeaths to B all the bills, bonds, and other securities for money belonging to him then lying in his lodgings in Calcutta. At the time of his death, these effects had been removed from his lodgings in Calcutta.

A bequeaths to B all his furniture then in his house in Calcutta. The testator has a house at Calcutta and another at Chinsurah, in which he lives alternately, being possessed of one set of furniture only, which he removes with himself to each house. At the time of his death, the furniture is in the house at Chinsurah.

A bequeaths to B all his goods on board a certain ship then lying in the River Hooghly. The goods are removed by A's directions to a warehouse, in which they remain at the time of A's death.

No one of these legacies is revoked by ademption.

When the thing bequeathed is a valuable to be received by the testator from a third person; and the testator himself, or his representative, receives it.

149. Where the thing bequeathed is not the right to receive something of value from a third person, but the money or other commodity which shall be received from the third person by the testator himself or by his representatives, the receipt of such sum of money or other commodity by the testator shall not constitute an ademption; but if he mixes it up with the general mass of his property, the legacy is adeemed.

Illustration.

A bequeaths to B whatever sum may be received from his claim on C. A receives the whole of his claim on C, and sets it apart from the general mass of his property. The legacy is not adeemed.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

150. Where a thing specifically bequeathed undergoes a change between the date of the Will and the testator's death, and the change takes place by operation of law, or in the course of execution of the provisions of any legal instrument under which the thing bequeathed was held, the legacy is not adeemed by reason of such change.

Change by operation of law of subject of specific bequest between date of Will and testator's death.

Illustrations.

A bequeaths to B " all the money which he has in the 5½ per cent. loan of the Government of India."

The securities for the 5½ per cent. loan are converted during A's lifetime into 5 per cent. stock.

A bequeaths to B the sum of 2,000*l*., invested in Consols in the names of trustees for A.

The sum of 2,000*l*. is transferred by the trustees into A's own name.

A bequeaths to B the sum of 10,000 rupees in promissory notes of the Government of India which he has power, under his marriage settlement, to dispose of by will. Afterwards, in A's lifetime, the fund is converted into Consols by virtue of an authority contained in the settlement.

No one of these legacies has been adeemed.

151. Where a thing specifically bequeathed undergoes a change between the date of the Will and the testator's death, and the change takes place without the knowledge or sanction of the testator, the legacy is not adeemed.

Change of subject without testator's knowledge.

Illustration.

A bequeaths to B "all his 3 per cent. Consols." The Consols are without A's knowledge, sold by his agent, and the proceeds converted into East India Stock. This legacy is not adeemed.

152. Where stock which has been specifically bequeathed is lent to a third party on condition that it shall be replaced, and it is replaced accordingly, the legacy is not adeemed.

Stock specifically bequeathed, lent to a third party on condition that it shall be replaced.

Stock specifically bequeathed, sold but replaced and belonging to the testator at his death.

153. Where stock specifically bequeathed is sold, and an equal quantity of the same stock is afterwards purchased and belongs to the testator at his death, the legacy is not adeemed.

PART XXII.

Of the Payment of Liabilities in respect of the Subject of a Bequest.

Non-liability of executor to exonerate specified legatees.

154. Where property specifically bequeathed is subject at the death of the testator to any pledge, lien, or incumbrance, created by the testator himself or by any person under whom he claims; then, unless a contrary intention appears by the Will, the legatee, if he accepts the bequest, shall accept it subject to such pledge or incumbrance, and shall (as between himself and the testator's estate) be liable to make good the amount of such pledge or incumbrance. A contrary intention shall not be inferred from any direction which the Will may contain for the payment of the testator's debts generally.

Explanation.—A periodical payment in the nature of land-revenue or in the nature of rent, is not such an incumbrance as is contemplated by this Section.

Illustrations.

(*a.*) A bequeaths to B the diamond ring given him by C. At A's death the ring is held in pawn by D, to whom it has been pledged by A. It is the duty of A's executors, if the state of the testator's assets will allow them, to allow B to redeem the ring.

(*b.*) A bequeaths to B a zamíndárí, which at A's death is subject to a mortgage for 10,000 rupees and the whole of the principal sum, together with interest to the amount of 1,000 rupees, is due at A's death. B, if he accepts the bequest, accepts it subject to this charge, and is liable, as between himself and A's estate to pay the sum of 11,000 rupees thus due.

155. Where any thing is to be done to complete the testator's title to the thing bequeathed it is to be done at the cost of the testator's estate.

Completion of testator's title to things bequeathed to be at cost of his estate.

Illustrations.

(*a.*) A having contracted in general terms for the purchase of a piece of land at a certain price bequeaths it to B, and dies before he has paid the purchase-money the purchase-money must be made good out of A's assets.

(*b.*) A having contracted for the purchase of a piece of land for a certain sum of money, one-half of which is to be paid down, and the other half secured by mortgage of the land, bequeaths it to B, and dies before he has paid or secured any part of the purchase-money. One-half of the purchase-money must be paid out of A's assets.

156. Where there is a bequest of any interest in immoveable property, in respect of which payment in the nature of land revenue or in the nature of rent has to be made periodically, the estate of the testator shall (as between such estate and the legatee) make good such payments or a proportion of them up to the day of his death.

Exoneration of legatee's immoveable property for which land revenue or rent is payable periodically.

Illustration.

A bequeaths to B a house, in respect of which 365 rupees are payable annually by way of rent. A pays his rent at the usual time, and dies 25 days after. A's estate shall make good 25 rupees in respect of the rent.

157. In the absence of any direction in the Will, where there is a specific bequest of stock in a Joint Stock Company, if any call or other payment is due from the testator at the time of his death in respect of such stock, such call or payment shall as between the testator's estate and the legatee, be borne by such estate; but if any call or other payment shall, after the testator's death, become due in respect of such stock, the same shall, as between the testator's estate and the legatee, be borne by the legatee if he accept the bequest.

Exoneration of specific legatee's stock in a Joint Stock Company.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Illustrations.

(a.) A bequeathed to B his shares in a certain railway. At A's death there was due from him the sum of 5*l.* in respect of each share, being the amount of a call which had been duly made, and the sum of 5*s.* in respect of each share, being the amount of interest which had accrued due in respect of the call. These payments must be borne by A's estate.

(b.) A has agreed to take 50 shares in an intended Joint Stock Company, and has contracted to pay up 5*l.* in respect of each share, which sum must be paid before his title to the shares can be completed. A bequeaths these shares to B. The estate of A must make good the payment which were necessary to complete A's title.

(c.) A bequeaths to B his shares in a certain railway. B accepts the legacy. After A's death a call is made in respect of the shares. B must pay the call.

(d.) A bequeaths to B his shares in a Joint Stock Company. B accepts the bequest. Afterwards the affairs of the Company are wound up and each shareholder is called upon for contribution. The amount of the contribution must be borne by the legatee.

(*e.*) A is the owner of ten shares in a Railway Company. At a meeting held during his life-time a call is made of 3*l.* per share, payable by three instalments. A bequeaths his shares to B, and dies between the day fixed for the payment of the first and the day fixed for the payment of the second instalment, and without having paid the first instalment. A's estate must pay the first instalment, and B, if he accepts the legacy, must pay the remaining instalments.

PART XXIII.

Of Bequests of Things described in general Terms.

Bequest of thing described in general terms.

158. If there be a bequest of something described in general terms, the executor must purchase for the legatee what may reasonably be considered to answer the description.

Illustrations.

(*a.*) A bequeaths to B *a* pair of carriage horses, or *a* diamond ring.

The executor must provide the legatee with such articles, if the state of assets will allow it.

(*b.*) A bequeaths to B "*his* pair of carriage horses." A had no carriage horses at the time of his death. The legacy fails.

PART XXIV.

Of Bequests of the Interest or Produce of a Fund.

Bequest of the interest or produce of a fund.

159. Where the interest or produce of a fund is bequeathed to any person, and the Will affords no indication of an intention that the enjoyment of the bequest should be of limited duration, the principal, as well as the interest shall belong to the legatee.

Illustrations.

(*a.*) A bequeaths to B the interest of his 5 per cent. promissory notes of the Government of India. There is no other clause in the Will affecting those securities. B is entitled to A's 5 per cent. promissory notes of the Government of India.

(*b.*) A bequeaths the interest of his $5\frac{1}{2}$ per cent. promissory notes of the Government of India to B for his life, and after his death to C. B is entitled to the interest of the notes during his life, and C is entitled to the notes upon B's death.

(*c.*) A bequeaths to B the rents of his lands at X. B is entitled to the lands.

PART XXV.

Of Bequests of Annuities.

Annuity created by Will is payable for life only, unless a contrary intention appears by the Will.

160. Where an annuity is created by Will, the legatee is entitled to receive it for his life only, unless a contrary intention appears by the Will. And this rule shall not be varied by the circumstance that the annuity is

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

directed to be paid out of the property generally or that a sum of money is bequeathed to be invested in the purchase of it.

Illustrations.

(*a.*) A bequeaths to B 500 rupees a year. B is entitled during his life to receive the annual sum of 500 rupees.

(*b.*) A bequeaths to B the sum of 500 rupees monthly. B is entitled during his life to receive the sum of 500 rupees every month.

(*c.*) A bequeaths an annuity of 500 rupees to B for life, and on B's death to C. B is entitled to an annuity of 500 rupees during his life. C, if he survives B, is entitled to an annuity of 500 rupees from B's death until his own death.

Period of vesting where Will directs that an annuity be provided out of the proceeds of property, or out of property generally, or where money is bequeathed to be invested in the purchase of an annuity.

161. Where the Will directs that an annuity shall be provided for any person out of the proceeds of property, or out of property generally, or where money is bequeathed to be invested in the purchase of an annuity for any person, on the testator's death the legacy vests in interest in the legatee, and he is entitled at his option to have an annuity purchased for him, or to receive the money appropriated for that purpose by the Will.

Illustrations.

(*a.*) A by his Will directs that his executors shall out of his property purchase an annuity of 1,000 rupees for B. B is entitled at his option to have an annuity of 1,000 rupees for his life purchased for him, or to receive such a sum as will be sufficient for the purchase of such an annuity.

(*b.*) A bequeaths a fund to B for his life, and directs that after B's death it shall be laid out in the purchase of an annuity for C. B and C survive the testator. C dies in B's lifetime. On B's death the fund belongs to the representative of C.

Abatement of annuity.

162. Where an annuity is bequeathed, but the assets of the testator are not sufficient to pay all the legacies given by the Will, the annuity shall abate in the same proportion as the other pecuniary legacies given by the Will.

163. Where there is a gift of an annuity and a residuary gift, the whole of the annuity is to be satisfied before any part of the residue is paid to the residuary legatee, and, if necessary, the capital of the testator's estate shall be applied for that purpose.

Where there is a gift of an annuity, and a residuary gift, the whole of the annuity to be first satisfied.

PART XXVI.

Of Legacies to Creditors and Portioners.

Creditor *primâ facie* entitled to legacy as well as debt.

164. Where a debtor bequeaths a legacy to his creditor, and it does not appear from the Will that the legacy is meant as a satisfaction of the debt, the creditor shall be entitled to the legacy as well as to the amount of the debt.

Child *primâ facie* entitled to legacy as well as portion.

165. Where a parent who is under obligation by contract to provide a portion for a child, fails to do so, and afterwards bequeaths a legacy to the child, and does not intimate by his Will that the legacy is meant as a satisfaction of the portion, the child shall be entitled to receive the legacy as well as the portion.

Illustrations.

A, by articles entered into in contemplation of his marriage with B, covenanted that he would pay to each of the daughters of the intended marriage a portion of 20,000 rupees on her marriage. This covenant having been broken, A bequeaths 20,000 rupees to each of the married daughters of himself and B. The legatees are entitled to the benefit of this bequest in addition to their portions.

No ademption by subsequent provision for legatee.

166. No bequest shall be wholly or partially adeemed by a subsequent provision made by settlement or otherwise for the legatee.

Illustrations.

(*a.*) A bequeaths 20,000 rupees to his son B. He afterwards gives to B the sum of 20,000 rupees. The legacy is not thereby adeemed.

(*b.*) A bequeaths 40,000 rupees to B, his orphan niece, whom he had brought up from her infancy. Afterwards on the occasion of B's marriage, A settles upon her the sum of 30,000 rupees. The legacy is not thereby diminished.

PART XXVII.

Of Election.

Circumstances in which election takes place.

167. Where a man, by his Will, professes to dispose of something which he has no right to dispose of, the person to whom the thing belongs shall elect either to confirm such disposition or to dissent from it, and in the latter case he shall give up any benefits which may have been provided for him by the Will.

Devolution of interest relinquished by the owner.

168. The interest so relinquished shall devolve as if it had not been disposed of by the Will in favour of the legatee, subject, nevertheless, to the charge of making good to the disappointed legatee the amount or value of the gift attempted to be given to him by the Will.

Testator's belief as to his ownership immaterial.

169. This rule will apply whether the testator does or does not believe that which he professes to dispose of by his Will to be his own.

Illustrations.

(*a.*) The farm of Sultánpur was the property of C. A bequeathed it to B, giving a legacy of 1,000 rupees to C. C has elected to retain his farm of Sultánpur, which is worth 800 rupees. C forfeits his legacy of 1,000 rupees of which 800 rupees goes to B, and the remaining 200 rupees falls into the residuary bequest, or devolves according to the rules of intestate succession, as the case may be.

(*b.*) A bequeaths an estate to B in case B's elder brother (who is married and has children) shall leave no issue living at his death. A also bequeaths to C a jewel, which belongs to B. B must elect to give up the jewel, or to lose the estate.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

(c.) A bequeaths to B 1,000 rupees, and to C an estate which will under a settlement belong to B, if his elder brother (who is married and has children) shall leave no issue living at his death. B must elect to give up the estate, or to lose the legacy.

(*d.*) A, a person of the age of 18 domiciled in British India, but owning real property in England, to which C is heir-at-law, bequeaths a legacy to C, and subject thereto devises and bequeaths to B "all his property, whatsoever and wheresoever" and dies under 21. The real property in England does not pass by the Will. C may claim his legacy without giving up the real property in England.

Bequest for a man's benefit how regarded for the purpose of election.

170. A bequest for a man's benefit is, for the purpose of election, the same thing as a bequest made to himself.

Illustration.

The farm of Sultánpur Khurd being the property of B, A bequeathed it to C; and bequeathed another farm called Sultánpur Buzurg to his own executors, with a direction that it should be sold, and the proceeds applied in payment of B's debts. B must elect whether he will abide by the Will or keep his farm of Sultánpur Khurd in opposition to it.

A person deriving a benefit indirectly not put to his election.

171. A person taking no benefit directly under the Will, but deriving a benefit under it indirectly, is not put to his election.

Illustration.

The lands of Sultánpur are settled upon C, for life and after his death upon D, his only child. A bequeaths the lands of Sultánpur to B, and 1,000 rupees to C. C dies intestate, shortly after the testator, and without having made any election. D takes out administration to C, and as administrator elects on behalf of C's estate to take under the Will. In that capacity he receives the legacy of 1,000 rupees and accounts to B for the rents of the lands of Sultànpur which accrued after the death of the testator and before the death of C. In his individual character he retains the lands of Sultánpur in opposition to the Will.

A person taking under a Will in his individual capacity, may in another character elect to take in opposition to it.

172. A person who in his individual capacity takes a benefit under the Will, may in another character elect to take in opposition to the Will.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Illustration.

The estate of Sultánpur is settled upon A for life, and after his death upon B. A leaves the estate of Sultánpur to D, and 2,000 rupees to B, and 1,000 rupees to C, who is B's only child. B dies intestate, shortly after the testator, without having made an election. C takes out administration to B, and as administrator elects to keep the estate of Sultánpur in opposition to the Will, and to relinquish the legacy of 2,000 rupees. C may do this, and yet claim his legacy of 1,000 rupees under the Will.

Exception to the six last Rules.—Where a particular gift is expressed in the Will to be in lieu of something belonging to the legatee, which is also in terms disposed of by the Will, if the legatee claims that thing, he must relinquish the particular gift, but he is not bound to relinquish any other benefit given to him by the Will.

Illustration.

Under A's marriage settlement his wife is entitled, if she survives him, to the enjoyment of the estate of Sultánpur during her life.

A by his Will bequeaths to his wife an annuity of 200*l.* during her life, in lieu of her interest in the estate of Sultánpur, which estate he bequeaths to his son. He also gives his wife a legacy of 1,000*l.* The widow elects to take what she is entitled to under the settlement. She is bound to relinquish the annuity, but not the legacy of 1,000*l.*

When acceptance of a benefit given by a Will constitutes an election to take under the Will.

173. Acceptance of a benefit given by the Will constitutes an election by the legatee to take under the Will, if he has knowledge of his right to elect, and of those circumstances which would influence the judgment of a reasonable man in making an election, or if he waives inquiry into the circumstances.

Illustrations.

(*a.*) A is owner of an estate called Sultánpur Khurd and has a life interest in another estate called Sultànpur Buzurg to which, upon his death, his son B will be absolutely entitled. The Will of A gives the estate of Sultánpur Khurd to B, and the estate of Sultánpur Buzurg to

C. B, in ignorance of his own right to the estate of Sultánpur Buzurg allows C to take possession of it, and enters into possession of the estate of Sultánpur Khurd. B has not confirmed the bequest of Sultánpur Buzurg to C.

(*b.*) B, the eldest son of A, is the possessor of an estate called Sultánpur. A bequeaths Sultànpur to C, and to B the residue of A's property. B having been informed by A's executors that the residue will amount to 5,000 rupees, allows C to take possession of Sultánpur. He afterwards discovers that the residue does not amount to more than 500 rupees. B has not confirmed the bequest of the estate of Sultánpur to C.

Presumption arising from enjoyment by legatee for two years.

174. Such knowledge or waiver of inquiry shall, in the absence of evidence to the contrary, be presumed if the legatee has enjoyed for two years the benefits provided for him by the Will without doing any act to express dissent.

Confirmation of bequest by act of legatee.

175. Such knowledge or waiver of inquiry may be inferred from any act of the legatee which renders it impossible to place the persons interested in the subject-matter of the bequest in the same condition as if such act had not been done.

Illustration.

A bequeaths to B an estate to which C is entitled, and to C a coal mine. C takes possession of the mine, and exhausts it. He has thereby confirmed the bequest of the estate to B.

When testator's representatives may call upon legatee to elect.

176. If the legatee shall not, within one year after the death of the testator, signify to the testator's representatives his intention to confirm or to dissent from the Will, the representatives shall, upon the expiration of that period, require him to make his election; and if he does not comply with such requisition within a reasonable time after he has received it, he shall be deemed to have elected to confirm the Will.

Effect of non-compliance with their request within a reasonable time.

Postponement of election in case of disability.

177. In case of disability the election shall be postponed until the disability ceases, or until the election shall be made by some competent authority.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

PART XXVIII.

Of Gifts in contemplation of Death.

Property transferable by gift made in contemplation of death.

When a gift is said to be made in contemplation of death.

178. A man may dispose, by gift made in contemplation of death, of any moveable property which he could dispose of by Will. A gift is said to be made in contemplation of death where a man who is ill and expects to die shortly of his illness, delivers to another the possession of any moveable property to keep as a gift in case the donor shall die of that illness.

Such gift resumable.

When it fails.

Such a gift may be resumed by the giver. It does not take effect if he recovers from the illness during which it was made nor if he survives the person to whom it was made.

Illustrations.

(*a.*) A being ill, and in expectation of death, delivers to B, to be retained by him in case of A's death—

A watch.
A bond granted by C to A.
A Bank Note.
A promissory note of the Government of India endorsed in blank.
A Bill of Exchange endorsed in blank.
Certain mortgage deeds.

A dies of the illness during which he delivered these articles.

B is entitled to—

The watch.
The debt secured by C's bond.
The Bank Note.
The promissory note of the Government of India.
The Bill of Exchange.
The money secured by the mortgage deeds.

(*b.*) A being ill, and in expectation of death, delivers to B the key of a trunk, or the key of a warehouse in which goods of bulk belonging to A are deposited, with the intention of giving him the control over the contents of the trunk, or over the deposited goods, and desires him to keep them in case of A's death. A dies of the illness during which he delivered these articles. B is entitled to the trunk and its contents, or to A's goods of bulk in the warehouse.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

(c.) A being ill, and in expectation of death, puts aside certain articles in separate parcels, and marks upon the parcels respectively the names of B and C. The parcels are not delivered during the life of A. A dies of the illness during which he set aside the parcels. B and C are not entitled to the contents of the parcels.

PART XXIX.

Of Grant of Probate and Letters of Administration.

Character and property of executor or administrator as such.

179. The executor or administrator, as the case may be, of a deceased person, is his legal representative for all purposes, and all the property of the deceased person vests in him as such.

Administration with copy annexed of authenticated copy of Will proved abroad.

180. When a Will has been proved and deposited in a Court of competent jurisdiction, situated beyond the limits of the Province, whether in the British dominions, or in a foreign country and a properly authenticated copy of the Will is produced, letters of administration may be granted with a copy of such copy annexed.

Probate to be granted to executor appointed by Will.

181. Probate can be granted only to an executor appointed by the Will.

Appointment express or implied.

182. The appointment may be express or by necessary implication.

Illustrations.

(a.) A wills that C be his executor if B will not; B is appointed executor by implication.

(b.) A gives a legacy to B and several legacies to other persons, among the rest to his daughter-in-law, C, and adds, "but should the within-named C be not living, I do constitute and appoint B my whole and sole executrix." C is appointed executrix by implication

(c.) A appoints several persons executors of his Will and Codicils, and his nephew residuary legatee, and in other Codicil are these words: —"I appoint my nephew my residuary legatee to discharge all lawful

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

demands against my Will and Codicils, signed of different dates." The nephew is appointed an executor by implication.

183. Probate cannot be granted to any person who is a minor or is of unsound mind, nor to a married woman without the previous consent of her husband.

Persons to whom probate cannot be granted.

184. When several executors are appointed, probate may be granted to them all simultaneously or at different times.

Grant of probate to several executors simultaneously or at different times.

Illustration.

A is an executor of B's Will by express appointment, and C an executor of it by implication. Probate may be granted to A and C at the same time, or to A first and then to C, or to C first and then to A.

185. If a Codicil be discovered after the grant of probate, a separate probate of that Codicil may be granted to the executor if it in no way repeals the appointment of executor made by the Will. If different executors are appointed by the Codicil, the probate of the Will must be revoked, and a new probate granted of the Will and the Codicil together.

Separate probate of Codicil discovered after grant of probate.

Procedure when different executors are appointed by the Codicil.

186. When probate has been granted to several executors, and one of them dies, the entire representation of the testator accrues to the surviving executor or executors.

Accrual of representation to surviving executor.

187. No right as executor or legatee can be established in any Court of Justice, unless a Court of competent jurisdiction within the Province shall have granted probate of the Will under which the right is claimed, or shall have granted letters of administration under the one hundred and eightieth Section.

No right as executor or legatee can be established, unless probate or letters of administration shall have been granted by a competent Court.

188. Probate of a Will when granted establishes the Will from the death of the testator, and renders valid all intermediate acts of the executor as such.

Probate establishes the Will from testator's death.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

189. Letters of administration cannot be granted to any person who is a minor or is of unsound mind, nor to a married woman without the previous consent of her husband.

Persons to whom letters of adminstration may not be granted.

No right to intestate's property can be established, unless administration previously granted by a competent Court.

190. No right to any part of the property of a person who has died intestate can be established in any Court of Justice unless letters of administration have first been granted by a Court of competent jurisdiction.

From what period letters of administration entitle administrator to intestate's rights.

191. Letters of administration entitle the administrator to all rights belonging to the intestate as effectually as if the administration had been granted at the moment after his death.

Acts of administrator not validated by letters of administration.

192. Letters of administration do not render valid any intermediate acts of the administrator, tending to the diminution or damage of the intestate's estate.

Grant of administration where executor has not renounced.

193. When a person appointed an executor has not renounced the executorship, letters of administration shall not be granted to any other person until a citation has been issued, calling upon the executor to accept or renounce his executorship; except that when one or more of several executors have proved a Will, the Court may, on the death of the survivor of those who have proved, grant letters of administration without citing those who have not proved.

Exception.

Form and effect of renunciation of executorship.

194. The renunciation may be made orally in the presence of the Judge, or by a writing signed by the person renouncing, and when made shall preclude him from ever thereafter applying for probate of the Will appointing him executor.

Procedure where executor renounces or fails to accept within the time limited.

195. If the executor renounce, or fail to accept the executorship within the time limited for the acceptance or refusal thereof the Will may be proved and letters of administration with

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

a copy of the Will annexed, may be granted to the person who would be entitled to administration in case of intestacy.

Grant of administration to universal or residuary legatee.

196. When the deceased has made a Will, but has not appointed an executor, or when he has appointed an executor who is legally incapable or refuses to act, or has died before the testator, or before he has proved the Will, or when the executor dies after having proved the Will but before he has administered all the estate of the deceased; an universal or a residuary legatee may be admitted to prove the Will, and letters of administration with the Will annexed may be granted to him of the whole estate, or of so much thereof as may be unadministered.

Right to administration of representative of deceased residuary legatee.

197. When a residuary legatee who has a beneficial interest survives the testator, but dies before the estate has been fully administered, his representative has the same right to administration with the Will annexed as such residuary legatee.

Grant of administration when there is no executor, nor residuary legatee, nor representative of such legatee.

198. When there is no executor and no residuary legatee or representative of a residuary legatee, or he declines or is incapable to act, or cannot be found, the person or persons who would be entitled to the administration of the estate of the deceased if he had died intestate, or any other legatee having a benificial interest, or a creditor, may be admitted to prove the Will, and letters of administration may be granted to him or them accordingly.

Citation to be issued before grant of administration to any legatee other than universal or residuary.

199. Letters of administration with the Will annexed shall not be granted to any legatee other than an universal or a residuary legatee, until a citation has been issued and published in the manner hereinafter mentioned, calling on the next of kin to accept or refuse letters of administration.

200. When the deceased has died intestate, those who are

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

connected with him either by marriage or by consanguinity, are entitled to obtain letters of administration of his estate and effects in the order and according to the rules hereinafter stated.

Order in which connections by marriage or consanguinity are entitled to administration.

201. If the deceased has left a widow, administration shall be granted to the widow unless the Court shall see cause to exclude her, either on the ground of some personal disqualification, or because she has no interest in the estate of the deceased.

Administration to be granted to widow unless Court see cause to exclude her.

Illustrations.

(*a.*) The widow is a lunatic, or has committed adultery, or has been barred by her marriage settlement all interest in her husband's estate; there is cause for excluding her from the administration.

(*b.*) The widow has married again since the decease of her husband; this is not good cause for her exclusion.

202. If the Judge think proper, he may associate any person or persons with the widow in the administration, who would be entitled solely to the administration if there were no widow.

Persons associated with widow in administration.

203. If there be no widow, or if the Court see cause to exclude the widow, it shall commit the administration to the person or persons who would be beneficially entitled to the estate according to the rules for the distribution of an intestate's estate; provided that when the mother of the deceased shall be one of the class of persons so entitled, she shall be solely entitled to administration.

Grant of administration where no widow, or widow excluded.

Proviso.

204. Those who stand in equal degree of kindred to the deceased, are equally entitled to administration.

Deceased's kindred of equal degree, equally entitled to administration.

205. The husband, surviving his wife, has the same right of administration of her estate as the widow has in respect of the estate of her husband.

Right of widower to administration of wife's estate.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

206. When there is no person connected with the deceased by marriage or consanguinity who is entitled to letters of administration, and willing to act, they may be granted to a creditor.

Grant of administration to a creditor.

207. Where the deceased has left property in British India letters of administration must be granted according to the foregoing rules, although he may have been a domiciled inhabitant of a country in which the law relating to testate and intestate succession differs from the law of British India.

Where deceased has left property in British India, administration must be granted according to the foregoing rules.

PART XXX.

Of Limited Grants.

(a.) Grants limited in Duration.

208. When the Will has been lost or mislaid since the testator's death, or has been destroyed by wrong or accident and not by any act of the testator, and a copy or the draft of the Will has been preserved, probate may be granted of such copy or draft, limited until the original or a properly authenticated copy of it be produced.

Probate of copy or draft of lost Will.

209. When the Will has been lost or destroyed and no copy has been made nor the draft preserved, probate may be granted of its contents, if they can be established by evidence.

Probate of Contents of lost or destroyed Will.

210. When the Will is in the possession of a person residing out of the Province in which application for probate is made, who has refused or neglected to deliver it up, but a copy has been transmitted to the executor, and it is necessary for the interests of the estate that probate should be granted without waiting for the arrival of the original, probate may be granted

Probate of copy where original exists.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

of the copy so transmitted, limited until the Will, or an authenticated copy of it, be produced.

Administration until the Will be produced.

211. Where no Will of the deceased is forthcoming, but there is reason to believe that there is a Will in existence, letters of administration may be granted, limited until the Will, or an authenticated copy of it, be produced.

(b.) Grants for the Use and Benefit of others having Right.

Administration, with the Will annexed, to Attorney of an absent executor.

212. When any executor is absent from the Province in which application is made, and there is no executor within the Province willing to act, letters of administration, with the Will annexed, may be granted to the Attorney of the absent executor, for the use and benefit of his principal, limited until he shall obtain probate or letters of administration granted to himself.

Administration, with the Will annexed, to Attorney of an absent person, who, if present, would be entitled to adminster.

213. When any person to whom, if present, letters of administration with the Will annexed might be granted, is absent from the Province, letters of administration with the Will annexed may be granted to his Attorney, limited as above mentioned.

Administration to Attorney of absent person entitled to administer in case of intestacy.

214. When a person entitled to administration in case of intestacy is absent from the Province, and no person equally entitled is willing to act, letters of administration may be granted to the Attorney of the absent person, limited as before mentioned.

Administration during minority.

215. When a minor is sole executor or sole residuary legatee, letters of administration, with the Will annexed, may be granted to the legal guardian of such minor or to such other person as the Court shall think fit until the minor shall have completed the age of eighteen years, at which period and not before, probate of the Will shall be granted to him.

216. When there are two or more minor executors and no

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

executor who has attained majority, or two or more residuary legatees and no residuary legatee who has attained majority, the grant shall be limited until one of them shall have completed the age of eighteen years.

Administration until one of several minor executors or residuary legatees attains majority.

217. If a sole executor or a sole universal or residuary legatee, or a person who would be solely entitled to the estate of the intestate according to the rule for the distribution of intestates' estates, be a lunatic, letters of administration, with or without the Will annexed, as the case may be, shall be granted to the person to whom the care of his estate has been committed by competent authority, or if there be no such person, to such other person as the Court may think fit to appoint, for the use and benefit of the lunatic until he shall become of sound mind.

Administration for use and benefit of lunatic *jus habens.*

218. Pending any suit touching the validity of the Will of a deceased person, or for obtaining or revoking any probate or any grant of letters of administration, the Court may appoint an administrator of the estate of such deceased person, who shall have all the rights and powers of a general administrator, other than the right of distributing such estate, and every such administrator shall be subject to the immediate control of the Court and shall act under its direction.

Administration *pendente lite*

(c.) For Special purposes.

219. If an executor be appointed for any limited purpose specified in the Will, the probate shall be limited to that purpose, and if he should appoint an Attorney to take administration no his behalf, the letters of administration with the Will annexed shall accordingly be limited.

Probate limited to purpose specified in the Will.

220. If an executor appointed generally give an authority to an Attorney to prove a Will on his behalf, and the authority is limited to a particular purpose, the letters of adminis-

Administration with the Will annexed limited to a particular purpose.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

tration with the Will annexed shall be limited accordingly.

221. Where a person dies, leaving property of which he was the sole or surviving trustee, or in which he had no beneficial interest on his own account, and leaves no general representative, or one who is unable or unwilling to act as such, letters of administration, limited to such property, may be granted to the person beneficially interested in the property, or to some other person on his behalf.

Administration limited to property in which a person has a beneficial interest.

222. When it is necessary that the repesentative of a person deceased be made a party to a pending suit, and the executor or person entitled to administration is unable or unwilling to act, letters of administration may be granted to the nominee of a party in such suit, limited for the purpose of representing the deceased in the said suit, or in any other cause or suit which may be commenced in the same or in any other Court between the parties, or any other parties, touching the matters at issue in the said cause or suit, and until a final decree shall be made therein and carried into complete execution.

Administration limited to a suit.

223. If at the expiration of twelve months from the date of any probate or letters of administration, the executor or administrator to whom the same has been granted is absent from the Province within which the Court that has granted the probate or letters of administration is situate, it shall be lawful for such Court to grant, to any person whom it may think fit, letters of administration limited to the purpose of becoming and being made a party to a suit to be brought against the executor or administrator, and carrying the decree which may be made therein into effect.

Administration limited to the purpose of becoming a party to a suit to be brought against administrator.

224. In any case in which it may appear necessary for preserving the property of a deceased person, the Court within whose district any of the property is situate, may grant to any person whom such Court may think fit, letters of administration

Administration limited to collection and preservation of deceased's property.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

limited to the collection and preservation of the property of the deceased, and giving discharges for debts due to his estate, subject to the directions of the Court.

Appointment as administrator, of person other than the one who under ordinary circumstances would be entitled to administration.

225. When a person has died intestate, or leaving a Will of which there is no executor willing and competent to act, or where the executor shall, at the time of the death of such person, be resident out of the Province, and it shall appear to the Court to be necessary or convenient to appoint some person to administer the estate or any part thereof, other than the person who under ordinary circumstances would be entitled to a grant of administration, it shall be lawful for the Judge, in his discretion, having regard to consanguinity, amount of interest, the safety of the estate, and probability that it will be properly administered, to appoint such person as he shall think fit to be administrator, and in every such case letters of administration may be limited or not as the Judge shall think fit.

(d.) *Grants with Exception.*

Probate or administration with the Will annexed, subject to exception.

226. Whenever the nature of the case requires that an exception be made, probate of a Will, or letters of administration with the Will annexed, shall be granted subject to such exception.

Administration with exception.

227. Whenever the nature of the case requires that an exception be made, letters of administration shall be granted subject to such exception.

(e.) *Grants of the Rest.*

Probate or administration of the rest.

228. Whenever a grant, with exception, of probate or letters of administration, with or without the Will annexed, has been made, the person entitled to probate or administration of the remanider of the deceased's estate may take a grant of probate

or letters of administration, as the case may be, of the rest of the deceased's estate.

(f.) Grant of Effects unadministered.

Grant of effects unadministered.

229. If the executor to whom probate has been granted have died leaving a part of the testator's estate unadministered, a new representative may be appointed for the purpose of administering such part of the estate.

Rules as to grants of effects unadministered.

230. In granting letters of administration of an estate not fully administered, the Court shall be guided by the same rules as apply to original grants, and shall grant letters of administration to those persons only to whom original grants might have been made.

Administration when a limited grant has expired, and there is still some part of the estate unadministered.

231. When a limited grant has expired by effluxion of time or the happening of the event or contingency on which it was limited, and there is still some part of the deceased's estate unadministered, letters of administration shall be granted to those persons to whom original grants might have been made.

(g.) Alteration in Grants.

What errors may be rectified by the Court.

232. Errors in names and descriptions, or in setting forth the time and place of the deceased's death, or the purpose in a limited grant, may be rectified by the Court, and the grant of probate or letters of administration may be altered and amended accordingly.

Procedure where Codicil discovered after grant of administration with Will annexed.

233. If, after the grant of letters of administration with the Will annexed, a Codicil be discovered, it may be added to the grant on due proof and identification, and the grant altered and amended accordingly.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

(h.) *Revocation of Grants.*

Revocation or annulment for just cause, of grant of probate or administration.

234. The grant of probate or letters of administration may be revoked or annulled for just cause.

"Just cause."

Explanation.—Just cause is—1st, that the proceedings to obtain the grant were defective in substance; 2nd, that the grant was obtained fraudulently by making a false suggestion or by concealing from the Court something material to the case; 3rd, that the grant was obtained by means of an untrue allegation of a fact essential in point of law to justify the grant, though such allegation was made in ignorance or inadvertently; 4th, that the grant has become useless and inoperative through circumstances.

Illustrations.

(*a.*) The Court by which the grant was made had no jurisdiction.

(*b.*) The grant was made without citing parties who aught to have been cited.

(*c.*) The Will of which probate was obtained was forged or revoked.

(*d.*) A obtained letters of administration to the estate of B, as his widow, but it has since transpired that she was never married to him.

(*e.*) A has taken administration to the estate of B as if he had died intestate, but a Will has since been discovered.

(*f.*) Since probate was granted, a later Will has been discovered.

(*g.*) Since probate was granted, a codicil has been discovered, which revokes or adds to the appointment of executors under the Will.

(*h.*) The person to whom probate was or letters of administration were granted has subsequently become of unsound mind.

PART XXXI.

Of the Practice in granting and revoking Probates and Letters of Administration.

Jurisdiction of District Judge in granting and revoking probates and letters of administration.

235. The District Judge shall have jurisdiction in granting and revoking probates and letters of administration in all cases within his District.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

236. The District Judge shall have the like powers and authority in relation to the granting of probate and letters of administration, and all matters connected therewith, as are by law vested in him in relation to any Civil suit or proceeding depending in his Court.

District Judge's powers as to the granting of probate and administration.

237. The District Judge may order any person to produce and bring into Court any paper or writing being or purporting to be testamentary, which may be shown to be in the possession or under the control of such person; and if it be not shown that any such paper or writing is in the possession or under the control of such person, but there is reason to believe that he has the knowledge of any such paper or writing, the Court may direct such person to attend for the purpose of being examined respecting the same, and such person shall be bound to answer such questions as may be put to him by the Court, and, if so ordered, to produce and bring in such paper or writing, and shall be subject to the like punishment under the Indian Penal Code, in case of default in not attending or in not answering such questions or not bringing in such paper or writing, as he would have been subject to in case he had been a party to a suit, and had made such default, and the costs of the proceeding shall be in the discretion of the Judge.

District Judge may order any person to produce testamentary papers.

238. The proceedings of the Court of the District Judge in relation to the granting of probate and letters of administration shall, except as hereinafter otherwise provided be regulated so far as the circumstances of the case will admit by the Code of Civil Procedure.

Proceedings of District Judge's Court in relation to probate and administration.

239. Until probate be granted of the Will of a deceased person, or an administration of his estate be constituted, the District Judge within whose jurisdiction any part of the property of the deceased person is situate, is authorized and required to interfere for the protection of such property, at the instance of

When and how District Judge is to interfere for the protection of property.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

any person claiming to be interested therein and in all other cases where the Judge considers that the property incurs any risk of loss or damage; and for that purpose, if he shall see fit, to appoint an officer to take and keep possession of the property.

Probate or administration may be granted by District Judge, when testator or intestate at his death had a fixed dwelling or any property within the jurisdiction.

240. Probate of the Will or letters of administration to the estate of a deceased person may be granted by the District Judge under the seal of his Court, if it shall appear by a petition verified as hereinafter mentioned, of the person applying for the same, that the testator or intestate, as the case may be, at the time of his decease, had a fixed place of abode, or any property moveable, or immoveable, within the jurisdiction of the Judge.

When application is made to the Judge of a District in which the deceased had no fixed abode.

241. When the application is made to the Judge of a District in which the deceased had no *fixed abode at the time of his death, it shall be in the discretion of the Judge to* refuse the application, if in his judgment it could be disposed of more justly or conveniently in another District, or where the application is for letters of administration, to grant them absolutely or limited to the property within his own jurisdiction.

Conclusiveness of probate or letters of administration.

242. Probate or letters of administration shall have effect over all the property and estate, moveable or immoveable of the deceased, throughout the Province in which the same is granted, and shall be conclusive as to the representative title against all debtors of the deceased, and all persons holding property which belongs to him, and shall afford full indemnity to all debtors paying their debts, and all persons delivering up such property to the person to whom such probate or letters of administration shall have been granted.

Conclusiveness of application for probate or administration if properly made and verified.

243. The application for probate or letters of administration if made and verified in the manner hereinafter mentioned, shall be conclusive for the purpose of authorizing the grant of probate or administration, and no such

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

grants shall be impeached, by reason that the testator or intestate had no fixed place of abode, or no property within the District at the time of his death, unless by a proceeding to revoke the grant if obtained by a fraud upon the Court.

Petition for probate.

244. Application for probate shall be made by a petition distinctly written in English or in the language in ordinary use in proceedings before the Court in which the application is made, with the Will annexed, and stating the time of the testator's death, that the writing annexed is his last Will and testament, that it was duly executed, and that the petitioner is the executor therein named; and in addition to these particulars, when the application is to the District Judge, the Petition shall further state that the deceased at the time of his death had his fixed place of abode, or had some property, moveable or immoveable situate within the jurisdiction of the Judge.

In what cases translation of Will to be annexed to the petition.

245. In cases wherein the Will is written in any language other than English or than that in ordinary use in proceedings before the Court there shall be a translation thereof annexed to the petition by a translator of the Court, if the language be one for which a translator is appointed; or if the Will be in any other language, then by any person competent to translate the same, in which case such translation shall be verified by that person in the following manner:—"I (A B) do declare that I read and perfectly understand the language and character of the original, and that the above is a true and accurate translation thereof."

Verification of translation made by any person other than the Court translator.

Petition for letters of administration.

246. Applications for letters of administration shall be made by petition distinctly written as aforesaid, and stating the time and place of the deceased's death, the family or other relatives of the deceased, and their respective residences, the right in which the petitioner claims, that the deceased left some property within the jurisdiction of the District Judge to whom

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

the application is made, and the amount of assets which are likely to come to the petitioner's hands.

Petition for probate or letters of administration to be signed and verified.

247. The petition for probate or letters of administration shall in all cases be subscribed by the petitioner and his pleader, if any, and shall be verified by the petitioner in the following manner or to the like effect:—

"I *(A B)*, the petitioner in the above petition, declare that what is stated therein is true to the best of my information and belief."

Verification of petition for probate, by one of the witnesses to the Will.

248. Where the application is for probate, the petition shall also be verified by at least one of the witnesses to the Will (when procurable), in the manner or to the effect following:—

"I *(C D)*, one of the witnesses to the last Will and testament of the testator mentioned in the above petition, declare that I was present and saw the said testator affix his signature (*or* mark, thereto *(as the case may be)*, (*or* that the said testator acknowledged the writing annexed to the above petition to be his last Will and testament in my presence)."

Punishment for making false averment in petition or declaration.

249. If any petition or declaration which is hereby required to be verified shall contain any averment which the person making the verification knows or believes to be false, such person shall be subject to punishment according to the provisions of the law for the time being in force for the punishment of giving or fabricating false evidence.

District Judge may examine petitioner in person and require further evidence, and issue citations to inspect the proceedings.

250. In all cases it shall be lawful for the District Judge, if he shall think proper, to examine the petitioner in person, upon oath or solemn affirmation, and also to require further evidence of the due execution of the Will, or the right of the petitioner to the letters of administration, as the case may be, and to issue citations calling upon all persons claiming to have any interest in the estate of the deceased to

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

come and see the proceedings before the grant of probate or letters of administration. The citation shall be fixed up in some conspicuous part of the Court-house, and also in the Office of the Collector of the District, and otherwise published or made known in such manner as the Judge issuing the same may direct.

Publication of citation.

251. Caveats against the grant of probate or administration may be lodged with the District Judge; and immediately on a caveat being entered with the District Judge, a copy thereof shall be given to any other Judge to whom it may appear to the District Judge expedient to transmit the same.

Caveat against grant of probate or administration.

252. The caveat shall be to the following effect:—"Let nothing be done in the matter of the estate of A B, late of deceased, who died on the day of at without notice to C D of ."

Form of caveat.

253. No proceeding shall be taken on a petition for probate or letters of administration after a caveat against the grant thereof has been entered with the Judge to whom the application has been made, until after such notice to the person by whom the same has been entered as the Court shall think reasonable.

After entry of caveat, no proceeding to be taken on the petition until after notice to the caveator.

254. When it shall appear to the Judge that probate of a Will should be granted, he will grant the same under the seal of his Court in manner following:—

Grant of probate to be under seal of the Court.

"I, Judge of the District of hereby make known that on the day of in the year the last Will of late of , a copy whereof is hereunto annexed, was proved and registered before me, and that administration of the property and credits of the said deceased, and in any way concerning his Will, was granted to the executor in the said Will named, he having undertaken to administer the same, and to make a true inventory of the said property and credits, and

Form of such grant.

to exhibit the same at or before the expiration of a year next ensuing and also to render a true account thereof."

Grant of letters of administration to be under seal of Court.

255. And wherever it shall appear to the District Judge that letters of administration to the estate of a person deceased, with or without a copy of the Will annexed, should be granted, he will grant the same under the seal of his Court in manner following:—

Form of such grant.

"I, , Judge of the District of , hereby make known that on the day of . letters of administration (with *or* without the Will annexed, *as the case may be*) of the property and credits of , late of , deceased, were granted to , the father (*or as the case may be*) of the deceased, he having undertaken to administer the same, and to make a true inventory of the said property and credits, and to exhibit the same in this Court at or before the expiration of one year next ensuing, and also to render a true account thereof."

Administration-bond.

256. Every person to whom any grant of administration shall be committed shall give a bond to the Judge of the District Court to ensure for the benefit of the Judge for the time being, with one or more surety or sureties, engaging for the due collection, getting in, and administering the estate of the deceased, which bond shall be in such form as the Judge shall from time to time by any general or special order direct.

Assignment of administration-bond.

257. The Court may, on application made by petition and on being satisfied that the engagement of any such bond has not been kept, and upon such terms as to security, or providing that the money received be paid into Court, or otherwise as the Court may think fit, assign the same to some person, his executors or administrators, who shall thereupon be entitled to sue on the said bond in his own name as if the same had been originally given to him instead of to the Judge of the Court, and shall be entitled to recover

thereon as trustee for all persons interested, the full amount recoverable in respect of any breach thereof.

Probate not to be granted until after seven days, and letters of administration until after fourteen days, from the testator's or intestate's death.

258. No probate of a Will shall be granted until after the expiration of seven clear days, and no letters of administration shall be granted until after the expiration of fourteen clear days from the day of the testator or intestate's death.

Filing of original Wills of which probate or letters of administration with Will annexed have been granted.

259. Every District Judge shall file and preserve all original Wills of which probate or letters of administration with the Will annexed may be granted by him among the records of his Court, until some public registry for Wills is established; and the Local Government shall make regulations for the preservation and inspection of the Wills so filed as aforesaid.

Grantee of probate or letters of administration shall alone have power to sue, &c. until the same shall have been revoked.

260. After any grant of probate or letters of administration no other than the person to whom the same shall have been granted shall have power to sue or prosecute any suit, or otherwise act as representative of the deceased, throughout the Province in which the same may have been granted until such probate or letters of administration shall have been recalled or revoked.

Procedure in contentious cases.

261. In any case before the District Judge in which there is contention, the proceedings shall take, as nearly as may be, the form of a regular suit, according to the provisions of the Code of Civil Procedure, in which the petitioner for probate or letters of administration, as the case may be, shall be the plaintiff, and the person who may have appeared as aforesaid to oppose the grant shall be the defendant.

Payment to executor or administrator before probate or letters of administration revoked.

262. Where any probate is or letters of administration are revoked, all payments *bonâ fide* made to any executor or administrator under such probate or administration before the revocation thereof shall, notwithstanding such

Right of such executor or administrator to recoup himself for payments.

revocation, be a legal discharge to the person making the same; and the executor or administrator who shall have acted under any such revoked probate or administration may retain and reimburse himself in respect of any payments made by him, which the person to whom probate or letters of administration shall be afterwards granted might have lawfully made.

Appeals from orders made by District Judge under powers conferred by this Act.

263. Every order made by a District Judge by virtue of the powers hereby conferred upon him, shall be subject to appeal to the High Court under the rules contained in the Code of Civil Procedure applicable to appeals.

Concurrent jurisdiction of High Court.

264. The High Court shall have concurrent jurisdiction with the District Judge in the exercise of all the powers hereby conferred upon the District Judge.

PART XXXII.

Of Executors of their own Wrong.

Executor of his own wrong.

265. A person who intermeddles with the estate of the deceased, or does any other act which belongs to the office of executor, while there is no rightful executor or administrator in existence, thereby makes himself an executor of his own wrong.

Exceptions. First.—Intermeddling with the goods of the deceased for the purpose of preserving them, or providing for his funeral or for the immediate necessities of his family or property, does not make an executor of his own wrong.

Second.—Dealing in the ordinary course of business with goods of the deceased received from another, does not make an executor of his own wrong.

Illustrations.

(*a.*) A uses or gives away or sells some of the goods of the deceased

or takes them to satisfy his own debt or legacy, or receives payment of the debts of the deceased. He is an executor of his own wrong.

(*b.*) A having been appointed agent by the deceased in his lifetime to collect his debts and sell his goods, continues to do so after he has become aware of his death. He is an executor of his own wrong in respect of acts done after he has become aware of the death of the deceased.

(*c.*) A sues as executor of the deceased, not being such. He is an executor of his own wrong.

Liability of an executor of his own wrong.

266. When a person has so acted as to become an executor of his own wrong, he is answerable to the rightful executor or administrator, or to any creditor or legatee of the deceased, to the extent of the assets which may have come to his hands, after deducting payments made to the rightful executor or administrator, and payments made in a due course of administration.

PART XXXIII.

Of the Powers of an Executor or Administrator.

In respect of causes of action surviving the deceased, and rents due at the time of his death.

267. An executor or administrator has the same power to sue in respect of all causes of action that survive the deceased, and to distrain for all rents due to him at the time of his death, as the deceased had when living.

Demands and rights of action in favour of or against deceased, survive to and against his executor or administrator.

268. All demands whatsoever and all rights to prosecute or defend any action or special proceeding, existing in favour of or against a person at the time of his decease, survive to and against his executors or administrators; except causes of action for defamation, assault as defined in the Indian Penal Code, or other personal injuries not causing the death of the party; and except also cases where, after the death of the party the relief sought could not be enjoyed, or granting it would be nugatory.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Illustrations.

(*a.*) A collision takes place on a railway in consequence of some neglect or default of the officials, and a passenger is severely hurt, but not so as to cause death. He afterwards dies without having brought any action. The cause of action does not survive.

(*b.*) A sues for divorce. A dies. The cause of action does not survive to his representative.

Power of executor or administrator to dispose of deceased's property.

269. An executor or admininistrator has power to dispose of the property of the deceased, either wholly or in part, in such manner as he may think fit.

Illustrations.

(*a.*) The deceased has made a specific bequest of part of his property. The executor, not having assented to the bequest, sells the subject of it. The sale is valid.

(*b.*) The executor, in the exercise of his discretion, mortgages a part of the immoveable estate of the deceased. The mortgage is valid.

Purchase by executor or administrator of deceased's property.

270. If an executor or administrator purchases, either directly or indirectly, any part of the property of the deceased, the sale is voidable at the instance of any other person interested in the property sold.

Powers of several executors or administrators, exerciseable by one.

271. When there are several executors or administrators, the powers of all may, in the absence of any direction to the contrary, be exercised by any one of them who has proved the Will or taken out administration.

Illustrations.

(*a.*) One of several executors has power to release a debt due to the deceased.

(*b.*) One has power to surrender a lease.

(*c.*) One has power to sell the property of the deceased, moveable or immoveable.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

(d.) One has power to assent to a legacy.

(e.) One has power to endorse a promissory note payable to the deceased.

(f.) The Will appoints A, B, C and D to be executors, and directs that two of them shall be a quorum. No act can be done by a single executor.

Survival of powers on death of one of several executors or administrators.

272. Upon the death of one or more of several executors or administrators, all the powers of the office become vested in the survivors or survivor.

Powers of administrator of effects unadministered.

273. The administrator of effects unadministered has, with respect to such effects, the same powers as the original executor or administrator.

Powers of administrator during minority.

274. An administrator during minority has all the powers of an ordinary administrator.

Powers of married executrix or administratrix.

275. When probate or letters of administration have been granted to a married woman, she has all the powers of an ordinary executor or administrator.

PART XXXIV.

Of the Duties of an Executor or Administrator.

As to deceased's funeral.

276. It is the duty of an executor to perform the funeral of the deceased in a manner suitable to his condition, if he has left property sufficient for the purpose.

Inventory and account.

277. An executor or administrator shall, within six months from the grant of probate or letters of administration, exhibit in the Court by which the same may have been granted an inventory containing a full

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

and true estimate of all the property in possession, and all the credits, and also all the debts owing by any person or persons to which the executor or administrator is entitled in that character, and shall in like manner, within one year from the date aforesaid, exhibit an account of the estate, showing the assets that may have come to his hands, and the manner in which they have been applied or disposed of.

Duty of executor or administrator as to property of and debts owing to, the deceased.

278. The executor or administrator shall collect, with reasonable diligence, the property of the deceased and the debts that were due to him at the time of his death.

Expenses to be paid before all debts.

279. Funeral expenses to a reasonable amount, according to the degree and quality of the deceased, and death-bed charges, including fees for medical attendance, and board and lodging for one month previous to his death, are to be paid before all debts.

Expenses to be paid next after such expenses.

280. The expenses of obtaining probate or letters of administration including the costs incurred for or in respect of any judicial proceedings that may be necessary for administering the estate, are to be paid next after the funeral expenses and death-bed charges.

Wages for certain services to be next paid and then the other debts.

281. Wages due for services rendered to the deceased within three months next preceding his death by any labourer, artizan, or domestic servant are next to be paid, and then the other debts of the deceased.

Save as aforesaid, all debts to be paid equally and rateably.

282. Save as aforesaid, no creditor is to have a right of priority over another, by reason that his debt is secured by an instrument under seal, or on any other account. But the executor or administrator shall pay all such debts as he knows of, including his own, equally and rateably, as far as the assets of the deceased will extend.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Application of moveable property, to payment of debts, where the deceased's domicile was not in British India.

283. If the domicile of the deceased was not in British India, the application of his moveable property to the payment of his debts is to be regulated by the law of the country in which he was domiciled.

Illustration.

A dies, having his domicile in a country where instruments under seal have priority over instruments not under seal, leaving moveable property to the value of 10,000 rupees, immoveable property to the value of 5,000 rupees, debts on instruments under seal to the amount of 10,000 rupees, and debts on instruments not under seal to the same amount. The debts on instruments under seal are to be paid in full out of the moveable estate, and the proceeds of the immoveable estate are to be applied as far as they will extend towards the discharge of the debts not under seal. Accordingly, one-half of the amount of the debts not under seal is to be paid out of the proceeds of the immoveable estate.

Creditor paid in part under Section 283 to bring such payment into account before sharing in proceeds of immoveable property.

284. No creditor who has received payment of a part of his debt by virtue of the last preceding Section shall be entitled to share in the proceeds of the immoveable estate of the deceased unless he brings such payment into account for the benefit of the other creditors.

Illustration.

A dies, having his domicile in a country where instruments under seal have priority over instruments not under seal, leaving moveable property to the value of 5,000 rupees, and immoveable property to the value of 10,000 rupees, debts on instruments under seal to the amount of 10,000 rupees, and debts on instruments not under seal to the same amount. The creditors holding instruments under seal receive half of their debts out of the proceeds of the moveable estate. The proceeds of the immoveable estate are to be applied in payment of the debts on instruments not under seal until one-half of such debts has been discharged. This will leave 5,000 rupees, which are to be distributed rateably amongst all the creditors without distinction in proportion to the amount which may remain due to them.

Debts to be paid before legacies.

285. Debts of every description must be paid before any legacy.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

286. If the estate of the deceased is subject to any contingent liabilities an executor or administrator is not bound to pay any legacy without a sufficient indemnity to meet the liabilities whenever they may become due.

Executor or administrator not bound to pay legacies without indemnity.

287. If the assets, after payment of debts, necessary expenses and specific legacies, are not sufficient to pay all the general legacies in full, the latter shall abate or be diminished in equal proportions, and the executor has no right to pay one legatee in preference to another, nor to retain any money on account of a legacy to himself or to any person for whom he is a trustee.

Abatement of general legacies.

Executor not to pay one legatee in preference to another.

288. Where there is a specific legacy, and the assets are sufficient for the payment of debts and necessary expenses, the thing specified must be delivered to the legatee without any abatement.

Non-abatement of specific legacy when assets sufficient to pay debts.

289. Where there is a demonstrative legacy, and the assets are sufficient for the payment of debts and necessary expenses, the legatee has a preferential claim for payment of his legacy out of the fund from which the legacy is directed to be paid until such fund is exhausted, and if after the fund is exhausted, part of the legacy still remains unpaid, he is entitled to rank for the remainder against the general assets as for a legacy of the amount of such unpaid remainder.

Right under demonstrative legacy, when the assets are sufficient to pay debts and necessary expenses.

290. If the assets are not sufficient to answer the debts and the specific legacies, an abatement shall be made from the latter rateably in proportion to their respective amounts.

Rateable abatement of specific legacies.

Illustration.

A has bequeathed to B a diamond ring, valued at 500 rupees, and to C a horse, valued at 1,000 rupees. It is found necessary to sell all the

effects of the testator, and his assets, after payment of debts, are only 1,000 rupees. Of this sum rupees 333-5-4 are to be paid to B, and rupees 666-10-8 to C.

Legacies treated as general for purpose of abatement.

291. For the purpose of abatement, a legacy for life, a sum appropriated by the Will to produce an annuity, and the value of an annuity when no sum has been appropriated to produce it, shall be treated as genenal legacies.

PART XXXV.

Of the Executor's Assent to a Legacy.

Executor's assent necessary to complete legatee's title.

292. The assent of the executor is necessary to complete a legatee's title to his legacy.

Illustrations.

(a.) A by his Will bequeaths to B his Government paper, which is in deposit with the Bank of Bengal. The Bank has no authority to deliver the securities, nor B a right to take possession of them without the assent of the executor.

(b.) A by Will has bequeathed to C his house in Calcutta in the tenancy of B. C is not entitled to receive the rents without the assent of the executor.

Effect of executor's assent to specific legacy.

293. The assent of the executor to a specific bequest shall be sufficient to divest his interest as executor therein, and to transfer the subject of the bequest to the legatee, unless the nature or the circumstances of the property require that it shall be transferred in a particular way. This assent may be verbal, and it may be either express or implied from the conduct of the executor.

Assent may be verbal, & either express or implied.

Illustrations.

(a.) A horse is bequeathed. The executor requests the legatee to

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

dispose of it, or a third party proposes to purchase the horse from the executor, and he directs him to apply to the legatee. Assent to the legacy is implied.

(*b.*) The interest of a fund is directed by the Will to be applied for the maintenance of the legatee during his minority. The executor commences so to apply it. This is an assent to the whole of the bequest.

(*c.*) A bequest is made of a fund to A, and after him to B. The executor pays the interest of the fund to A. This is an implied assent to the bequest to B.

(*d.*) Executors die after paying all the debts of the testator, but before satisfaction of specific legacies. Assent to the legacies may be presumed.

(*e.*) A person to whom a specific article has been bequeathed takes possession of it and retains it without any objection on the part of the executor. His assent may be presumed.

Conditional assent.

294. The assent of an executor to a legacy may be conditional, and if the condition be one which he has a right to enforce and it is not performed, there is no assent.

Illustrations.

(*a.*) A bequeaths to B his lands of Sultánpur, which at the date of the Will, and at the death of A were subject to a mortgage for 10,000 rupees. The executor assents to the bequest, on condition that B shall within a limited time pay the amount due on the mortgage at the testator's death. The amount is not paid. There is no assent.

(*b.*) The executor assents to a bequest on condition that the legatee shall pay him a sum of money. The payment is not made. The assent is nevertheless valid.

Assent of executor to his own legacy.

295. When the executor is a legatee, his assent to his own legacy is necessary to complete his title to it, in the same way as it is required when the bequest is to another person, and his assent may in like manner be express or implied.

Implied assent.

Assent shall be implied if in his manner of administering the property he does any act which is referable to his character of legatee and is not referable to his character of executor.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Illustration.

An executor takes the rent of a house or the interest of Government securities bequeathed to him, and applies it to his own use. This is assent.

Assent of executor gives effect to legacy from testator's death.

296. The assent of the executor to a legacy gives effect to it from the death of the testator.

Illustrations.

(a.) A legatee sells his legacy before it is assented to by the executor. The executor's subsequent assent operates for the benefit of the purchaser, and completes his title to the legacy.

(b.) A bequeaths 1,000 rupees to B with interest from his death. The executor does not assent to this legacy until the expiration of a year from A's death. B is entitled to interest from the death of A.

Executor not bound to pay or deliver legacies until after one year from testator's death

297. An executor is not bound to pay or deliver any legacy until the expiration of one year from the testator's death.

Illustration.

A by his Will directs his legacies to be paid within six months after his death. The executor is not bound to pay them before the expiration of a year.

PART XXXVI.

Of the Payment and Apportionment of Annuities.

Commencement of annuity when no time fixed by Will.

298. Where an annuity is given by the Will, and no time is fixed for its commencement, it shall commence from the testator's death, and the first payment shall be made at the expiration of a year next after that event.

299. Where there is a direction that the annuity shall be

When payment of annuity to be paid quarterly or monthly first falls due.

paid quarterly or monthly, the first payment shall be due at the end of the first quarter or first month, as the case may be, after the testator's death; and shall, if the executor think fit, be paid when due; but the executor shall not be bound to pay it till the end of the year.

Dates of successive payments when first payment of an annuity directed to be made within a given time, or on a day certain.

Apportionment where annuitant dies between times of payment.

300. Where there is a direction that the first payment of an annuity shall be made within one month or any other division of time from the death of the testator, or on a day certain, the successive payments are to be made on the anniversary of the earliest day on which the Will authorizes the first payment to be made; and if the annuitant should die in the interval between the times of payment, an apportioned share of the annuity shall be paid to his representative.

PART XXXVII.

Of the Investment of Funds to provide for Legacies.

Investment of sum bequeathed where a legacy, not specific, is given for life.

301. Where a legacy, not being a specific legacy, is given for life, the sum bequeathed shall at the end of the year be invested in such securities as the High Court may, by any general rule to be made from time to time, authorize or direct, and the proceeds thereof shall be paid to the legatee as the same shall accrue due.

Investment of amount of general legacy, to be paid at a future time.

Intermediate interest.

302. Where a general legacy is given to be paid at a future time, the executor shall invest a sum sufficient to meet it in securities of the kind mentioned in the last preceding Section. The intermediate interest shall form part of the residue of the testator's estate.

303. Where an annuity is given and no fund is charged

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Procedure when no fund is charged with or appropriated to an annuity.

with its payment or appropriated by the will to answer it, a Government annuity of the specified amount shall be purchased, or, if no such annuity can be obtained, then a sum sufficient to produce the annuity shall be invested for that purpose in such securities as the High Court may, by any general rule to be made from time to time authorize or direct.

Transfer to residuary legatee of amount of contingent bequest.

304. Where a bequest is contingent, the executor is not bound to invest the amount of the legacy, but may transfer the whole residue of the estate to the residuary legatee on his giving sufficient security for the payment of the legacy if it shall become due.

Investment of residue bequeathed to a person for life, without direction to invest in particular securities.

305. Where the testator has bequeathed the residue of his estate to a person for life without any direction to invest it in any particular securities, so much thereof as is not at the time of the testator's decease invested in such securities as the High Court may for the time being regard as good securities, shall be converted into money and invested in such securities.

Investment of residue bequeathed to a person for life, with direction to invest in specified securities.

306. Where the testator has bequeathed the residue of his estate to a person for life with a direction that it shall be invested in certain specified securities, so much of the estate as is not at the time of his death invested in securities of the specified kind shall be converted into money and invested in such securities.

Time and manner of the conversion and investment.

Interest payable until investment.

307. Such conversion and investment as are contemplated by the two last preceding Sections shall be made at such times and in such manner as the executor shall in his discretion think fit; and until such conversion and investment shall be completed, the person who would be for the time being entitled to the income of the fund when so invested shall receive interest at the rate of four per cent. per annum

upon the market value (to be computed as of the date of the testator's death) of such part of the fund as shall not yet have been so invested.

Procedure where minor is entitled to immediate payment or possession of bequest, and there is no direction to pay to any person on his behalf.

308. Where, by the terms of a bequest, the legatee is entitled to the immediate payment or possession of the money or thing bequeathed, but is a minor, and there is no direction in the Will to pay it to any person on his behalf, the executor or administrator shall pay or deliver the same into the Court of the District Judge, by whom the probate was or letters of administration with the Will annexed were granted, to the account of the legatee, unless the legatee be a ward of the Court of Wards; and if the legatee be a ward of the Court of Wards the legacy shall be paid into that Court to his account, and such payment into the Court of the District Judge, or into the Court of Wards, as the case may be, shall be a sufficient discharge for the money so paid; and such money when paid in shall be invested in the purchase of Government securities, which, with the interest thereon, shall be transferred or paid to the person entitled thereto, or otherwise applied for his benefit, as the Judge or the Court of Wards, as the case may be, may direct.

PART XXXVIII.

Of the Produce and Interest of Legacies.

Legatee of a specific legacy entitled to produce thereof from testator's death.

309. The legatee of a specific legacy is entitled to the clear produce thereof, if any, from the testator's death.

Exception.—A specific bequest, contingent in its terms, does not comprise the produce of the legacy between the death of the testator and the vesting of the legacy. The clear produce of it forms part of the residue of the testator's estate.

Illustrations.

(a.) A bequeaths his flock of sheep to B. Between the death of A

and delivery by his executor the sheep are shorn, or some of the ewes roduce lambs. The wool and lambs are the property of B.

(b.) A bequeaths his Government securities to B, but postpones the delivery of them till the death of C. The interest which falls due between the death of A and the death of C belongs to B, and must, unless he is a minor, be paid to him as it is received.

(c.) The testator bequeaths all his four per cent. Government promissory notes to A when he shall complete the age of 18. A, if he complete that age, is entitled to receive the notes, but the interest, which accrues in respect of them between the testator's death and A's completing 18 forms part of the residue.

Residuary legatee entitled to produce of residuary fund from testator's death.

310. The legatee under a general residuary bequest is entitled to the produce of the residuary fund from the testator's death.

Exception.—A general residuary bequest contingent in its terms does not comprise the income which may accrue upon the fund bequeathed between the death of the testator and the vesting of the legacy. Such income goes as undisposed of.

Illustrations.

(a.) The testator bequeaths the residue of his property to A, a minor to be paid to him when he shall complete the age of 18. The income from the testator's death belongs to A.

(b.) The testator bequeaths the residue of his property to A when he shall complete the age of 18. A, if he complete that age, is entitled to receive the residue. The income which has accrued in respect of it since the testator's death goes as undisposed of.

Interest when no time is fixed for payment of a general legacy.

311. Where no time has been fixed for the payment of a general legacy, interest begins to run from the expiration of one year from the testator's death.

Exceptions.—(1.) Where the legacy is bequeathed in satisfaction of a debt, interest runs from the death of the testator.

(2.) Where the testator was a parent or a more remote ancestor of the legatee, or has put himself in the place of a parent of the legatee, the legacy shall bear interest from the death of the testator.

(3.) Where a sum is bequeathed to a minor with a direction

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

to pay for his maintenance out of it, interest is payable from the death of the testator.

312. Where a time has been fixed for the payment of a general legacy, interest begins to run from the time so fixed. The interest up to such time forms part of the residue of the testator's estate.

Interest when time has been fixed.

Exception.—Where the testator was a parent or a more remote ancestor of the legatee, or has put himself in the place of a parent of the legatee, and the legatee is a minor, the legacy shall bear interest from the death of the testator, unless a specific sum is given by the Will for maintenance.

Rate of Interest.

313. The rate of interest shall be four per cent. per annum.

314. No interest is payable on the arrears of an annuity within the first year from the death of the testator, although a period earlier than the expiration of that year may have been fixed by the Will for making the first payment of the annuity.

No interest payable on arrears of annuity within first year after testator's death.

Interest payable on sum to be invested to produce annuity.

315. Where a sum of money is directed to be invested to produce an annuity, interest is payable on it from the death of the testator.

PART XXXIX.

Of the Refunding of Legacies,

316. When an executor has paid a legacy under the order of a Judge, he is entitled to call upon the legatee to refund, in the event of the assets proving insufficient to pay all the legacies.

Refund of legacy paid under Judge's orders.

317. When an executor has voluntarily paid a legacy, he cannot call upon a legatee to refund, in the event of the assets proving insufficient to pay all the legacies.

No refund if legacy paid voluntarily.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

318. When the time prescribed by the Will for the performance of a condition has elapsed, without the condition having been performed, and the executor has thereupon, without fraud, distributed the assets; in such case, if further time has been allowed under the one hundred and twenty-fourth Section, for the performance of the condition, and the condition has been performed accordingly, the legacy cannot be claimed from the executor, but those to whom he has paid it are liable to refund the amount.

Refund when legacy has become due on performance of a condition within further time allowed under Section 124.

319. When the executor has paid away the assets in legacies, and he is afterwards obliged to discharge a debt of which he had no previous notice, he is entitled to call upon each legatee to refund in proportion.

When each legatee is compellable to refund in proportion.

320. Where an executor or administrator has given such notices as would have been given by the High Court in an administration suit, for creditors and others to send in to him their claims against the estate of the deceased, he shall, at the expiration of the time therein named for sending in claims, be at liberty to distribute the assets, or any part thereof, in discharge of such lawful claims as he knows of, and shall not be liable for the assets so distributed to any person of whose claim he shall not have had notice at the time of such distribution; but nothing herein contained shall prejudice the right of any creditor or claimant to follow the assets, or any part thereof, in the hands of the persons who may have received the same respectively.

Distribution of assets.

Creditor may follow assets.

321. A creditor who has not received payment of his debts may, within two years after the death of the testator or one year after the legacy has been paid, call upon a legatee who has received payment of his legacy to refund, whether the assets of the testator's estate were or were not sufficient at the time of his death to pay both debts and legacies; and whether the

Within what period a creditor may call upon a legatee to refund.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

payment of the legacy by the executor was voluntary or not.

When a legatee who has not received payment or who has been compelled to refund under Section 321 cannot oblige one who has received payment in full to refund.

322. If the assets were sufficient to satisfy all the legacies at the time of the testator's death, a legatee who has not received payment of his legacy, or who has been compelled to refund under the last preceding Section, cannot oblige one who has received payment in full to refund, whether the legacy were paid to him with or without suit, although the assets have subsequently become deficient by the wasting of the executor.

When an unsatisfied legatee must first proceed against executor if solvent.

323. If the assets were sufficient to satisfy all the legacies at the time of the testator's death, a legatee who has not received payment of his legacy, must, before he can call on a satisfied legatee to refund, first proceed against the executor if he is solvent; but if the executor is insolvent or not liable to pay, the unsatisfied legatee can oblige each satisfied legatee to refund in proportion.

Limit to the refunding of one legatee to another.

324. The refunding of one legatee to another shall not exceed the sum by which the satisfied legacy ought to have been reduced if the estate had been properly administered.

Illustration.

A has bequeathed 240 rupees to B, and 480 rupees to C, and 720 rupees to D. The assets are only 1,200 rupees, and if properly administered would give 200 rupees to B, 400 rupees to C, and 600 rupees to D. C and D have been paid their legacies in full, leaving nothing to B. B can oblige C to refund 80 rupees, and D to refund 120 rupees.

Refunding to be without interest.

325. The refunding shall in all cases be without interest.

Residue of the deceased's property after usual payment to be paid to residuary legatee.

326. The surplus or residue of the deceased's property after payment of debts and legacies, shall be paid to the residuary legatee when any has been appointed by the Will.

PART XL.

Of the Liability of an Executor or Administrator for Devastation.

Liability of executor or administrator for devastation.

327. When an executor or administrator misapplies the estate of the deceased, or subjects it to loss or damage, he is liable to make good the loss or damage so occasioned.

Illustrations.

(*a.*) The executor pays out of the estate an unfounded claim. He is liable to make good the loss.

(*b.*) The deceased has a valuable lease renewable by notice, which the executor neglects to give at the proper time. The executor is liable to make good the loss.

(*c.*) The deceased had a lease of less value than the rent payable for it, but terminable on notice at a particular time. The executor neglects to give the notice. He is liable to make good the loss.

For neglect to get in any part of the deceased's property.

328. When an executor or administrator occasions a loss to the estate by neglecting to get in any part of the property of the deceased, he is liable to make good the amount.

Illustrations.

(*a.*) The executor absolutely releases a debt due to the deceased from a solvent person, or compounds with a debtor who is able to pay in full. The executor is liable to make good the amount.

(*b.*) The executor neglects to sue for a debt till the debtor is able to plead the Act for the limitation of suits, and the debt is thereby lost to the estate. The executor is liable to make good the amount.

PART XLI.

Miscellaneous.

329. For every instrument or writing of any of the kinds specified in the Schedule to this Act, and which shall be made

Stamps and fees on instruments mentioned in this Act

or executed after the commencement of this Act, there shall be payable to Government a Stamp duty or fee of the amount indicated in the said Schedule.

Saving of rights, duties, and privileges of Administrator General.

330. Nothing contained in this Act shall be deemed or taken, to supersede or affect the rights, duties and, privileges of the Administrators General and officiating administrators general of Bengal, Madras and Bombay respectively, under or by virtue of Act VIII. of 1855 (*to amend the law relating to the office and duties of administrator General*) ACT XXVI. of 1860 (*to amend Act VIII. of* 1855), The Regimental Debts Act, 1863, and the Administrator General's Act, 1865 ; and it shall be the duty of the Magistrate or other Chief Officer charged with the executive administration of a district or place in criminal matters, whenever any person to whom the provisions of this Act shall apply shall die within the limits of his jurisdiction, to report the circumstances without delay to the Administrator General of the Province, retaining the property under his charge until letters of administration shall have been obtained by that Officer or by some other person when the property is to be delivered over to the person obtaining such letters or who may obtain probate of the Will (if any) of the deceased.

Succession to property of Hindús, Muhammadans or Buddhists, and certain Wills, Intestacies and marriages not affected by this Act.

331. The provisions of this Act shall not apply to Intestate or Testamentary succession to the property of any Hindu, Muhammadan or Buddhist; nor shall they apply to any Will made, or any intestacy occurring before the first day of January 1866. The fourth Section shall not apply to any marriage contracted before the same day.

Power of Governor General to exempt any race, sect, or tribe in British India from the operation of this Act.

332. The Governor-General of India in Council shall from time to time have power, by an order, either retrospectively from the passing of this Act, or prospectively, to exempt from the operation of the whole or any part of

this Act, the members of any race, sect or tribe in British India, or any part of such race, sect or tribe, to whom he may consider it impossible or inexpedient to apply the provisions of this Act, or of the part of the Act mentioned in the order. The Governor-General of India in Council shall also have power from time to time to revoke such order, but not so that the revocation shall have any retrospective effect. All orders and revocations made under this Section shall be published in the Gazette of India.

SCHEDULE.

Stamps.

		Stamps.
Petition for probate or letters of administration where the value of the estate exceeds Rupees five hundred	Rupees	10 0 0
Ditto where the value of the estate is less than Rupees five hundred	Rupee	1 0 0
Probate or letters of administration.. ...	Rupees	8 0 0
Caveat	Rupees	4 0 0
Citation	Rupee	1 0 0
All petitions other than those abovementioned.	Rupee	1 0 0
Inventory	Rupee	1 0 0
Administration-bond.	Rupees	8 0 0

Fee.

Translations by the Court Translator or by order of the Court, per folio of ninety words.	Rupees	2 0 0

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

APPENDICES.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

APPENDICES.

REPORT OF THE COMMISSION APPOINTED BY THE GOVERNMENT OF BOMBAY TO ENQUIRE INTO THE USAGES RECOGNIZED AS LAWS BY THE PARSEE COMMUNITY OF INDIA, AND INTO THE NECESSITY OF SPECIAL LEGISLATION IN CONNECTION WITH THEM.

THE Commission appointed to make a preliminary enquiry into the usages recognized as laws by the Parsee Community of India, and into the necessity of special legislation in connection with them have the honor to submit the following Report.

1. The Commission proceeded, immediately after their appointment, to hold several public meetings of which due notice was given by advertisements in English and Goozerattee in the Bombay *Government Gazette* intimating that the Commission were prepared to take evidence and hear counsel on the various matters referred for their consideration. Besides these general notifications, special invitations were from time to time addressed to several influential Parsee gentlemen of Surat, Poona, Bombay and other places inviting them to give the Commission the benefit of their evidence on the matters embraced in the Draft Code and in the Supplemental Draft Code. These invitations were principally addressed to Parsee gentlemen of the Mofussil who had signed petitions against the Draft Code and to Parsee gentlemen of Bombay, such as Mr. Maneckjee Cursetjee and others, whose views were known or supposed to be adverse to it. The two native members of the Commission Mr. Framjee Nussurwanjee and Mr. Modee Roostoomjee Khoorshedjee were moreover well aware of and might be considered as, in some degree respectively to represent the opinion and wishes on the one hand of the Parsee supporters of the proposed legislation and on the other hand of its Parsee opponents. Before entering more specifically into the results of the evidence

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

thus taken on the matters particularly referred to us, it may be convenient to trace briefly the previous steps taken by the Parsees of Bombay towards procuring special legislation on the points embraced in the Draft Codes herewith submitted, and to draw attention to the different relative legal *status* of the Parsees of the Presidency Towns and of the Parsees of the Mofussil.

2. The Parsees of the Mofussil in this Presidency have, ever since the year 1824, when the Charter constituting the late Bombay Supreme Court came into operation, been under a *different system of substantive law* from the Parsees within the limits of the late Supreme Court, and of the present High Court in its ordinary Original Civil jurisdiction. The Parsees of the Mofussil have throughout had law administered to them in accordance with such usages and customs as the litigants were enabled from time to time to prove to the satisfaction of the adjudicating tribunal to be binding upon the Parsee Community.

Regulation IV. of 1827 (Sections 26 and 27, Clause 2) based upon the former, and sanctioning the later practice in this respect expressly provides: "that in the absence of Acts of Parliament and Regulations of Government applicable to any case the usage of the country in which the suit arose or if none such appears the law of the defendant shall govern the decision," and "that when in any matter depending on the peculiarities of any other law (except the Hindoo or Mahometan), or on a rule or usage of a sect or caste, a doubt arises regarding such law, rule or usage, the Court shall ascertain the same by examining persons versed in such law, or the heads of such sect or caste or other well informed persons."

3. The law applicable to the Parsees of the Mofussil has throughout been and still is ascertained and administered in the mode thus indicated. The disadvantages of such a mode of administering law, are its uncertainty, its consequent tendency to encourage litigation, the inconvenience and delay arising from having to ascertain the law in each case as well as to apply it. On the other hand such a mode of administer-

ing law is likely to be popular with a community whose prejudices are strong, whose dread of change is deeply rooted and whose progress in civilization is comparatively slight. Accordingly the Commission find upon the whole of the evidence before them that the Parsees of the Mofussil, although admitting the more obvious evils of this system, seem to regard it on the whole as well suited to their present condition and desire little change in it.

4. In the Recorder's Court of Bombay the law appears for some time to have been administered to Parsees on the same principles as in the Mofussil. Thus in the case of the "*Gheestas*" Sir James Mackintosh just before leaving India (in 1811) was induced, on evidence that such was Parsee usage, to admit to the right of inheritance the illegitimate son of an intestate Parsee, because he had been invested with the sacred badge. This decision, which caused a great sensation among the Parsee community at the time, was reversed by Sir John Newbold (Sir James Mackintosh's immediate acting successor) and it is by no means improbable that this and other instances of the difficulty and uncertainty introduced into the administration of law among Parsees, by the admission of such evidence of usage, had much to do with inducing the Judges of the late Supreme Court to exclude Parsees from the benefit of that Clause in the Charter of 1823 which provides.—"That matters of contract, inheritance and succession should be determined, in the case of Mahometans, by the laws and usages of the Mahometans, and in the case of the Gentoos by the laws and usages of the Gentoos." The Judges of the late Supreme Court declined to regard the Parsees as Gentoos and from thenceforth the Parsees within the limits of the late Supreme Court were "in all matters of contract, inheritance, and succession," subjected to English Civil law, while in matters of marriage and divorce they have, as will presently appear, been for some years absolutely deprived of the benefit of all law.

5. Thus the Parsees of the Mofussil, and of the Presidency Towns have been exposed, in the administration of the law,

to two different classes of evils:—in the Mofussil to the fluctuation and uncertainty of decision necessarily arising from admitting proof of unwritten usage as evidence of what the law is and to the consequent encouragement thus given to speculative litigation:—in the Presidency Towns they have laboured under the still graver inconvenience of being subjected, in matters of contract, inheritance, and succession to a system of laws which, as they allege, are utterly unsuited to their social usages and requirements, while in matters matrimonial, it is beyond all doubt that since 1856, they have been practically without law.

6. It was the consideration of the former class of evils that led, in 1828, to the letter and the queries of Mr. Borrodaile to which such frequent reference has been made in the Petitions presented from time to time to the Government of India by the Bombay Parsees praying for an amendment in their legal status.

In this letter, addressed 'to the Parsee communities of Surat and Bombay,' Mr. Borrodaile states:—1. That 'in consequence of their possessing no regular Code of laws to which all the men of their nation pay obedience, great litigation has risen up amongst them—2. That as they have 'no ancient book of laws which all their tribe accept,' 'no record of their ancient usages,' it is the opinion of Government (*i. e.* the then Government of Bombay) that they, the Parsees of Surat and Bombay 'should assemble and consult together, commit their laws and Customs to writing and deliberately adopt a Code of laws for their own Government and guidance' "otherwise" the writer adds, "there will be no end to disputes and litigation among the body of your nation." He then with the letter transmits a series of queries prepared by order of the then Government of Bombay, on subjects connected with the laws of Inheritance, Succession and adoption and with the law of property as between husband and wife.

To these queries no answer appears ever to have been returned by the Parsees of Surat; nor was any answer returned to them by the Parsees of Bombay, until the 18th of August

1836—(more than 8 years after their promulgation),—before which time a circumstance had occurred, that had necessarily rendered the Parsees living within the jurisdiction of the late Supreme Court of Bombay additionally anxious for positive legislation on matters connected with their rights of Inheritance and Succession.

7. The circumstance referred to was this: in 1835 the eldest son of an intestate Parsee had instituted a suit in the late Supreme Court of Bombay, claiming by virtue of the English law of Primogeniture, to be declared sole heir to the unmoveable estate of his deceased father. The Parsees of the Presidency Towns took the alarm and on the 20th November 1835 transmitted to the Legislative Council a petition, very numerously signed, praying to be protected against this threatened application of the English law.

8. This appeal to the Legislature was successful: by a resolution passed in the Legeslative Department on 30th January 1837 the principle was affirmed that, "though the national usages of the Parsees, were not, like the Hindoo and Mahometan rules of Inheritance, Marriage and Succession, recognized by law; yet that Parsees who were in possession of land, within the jurisdiction of the Supreme Courts, which they have inherited according to their national usages and with the acquiescence of all interested parties, ought not to be disturbed in that possession; " and it was declared that this appeared to his Lordship in Council " to be one of those cases *in which the strict enforcement of law would defeat the end for which laws are made, would render property insecure, and would shake the confidence of the people in the Institutions under which they live.*"

These are the principles on which the Indian Legislature proceeded in passing Act IX of 1837, which as is well known, provides that immoveable property, *within the jurisdiction of the Supreme Courts*, shall, as regards its transmission by the will of a Parsee testator, or on the death of a Parsee intestate, be taken to be and to have always been of the nature of Chattels real.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

to two different classes of evils:—in the Mofussil to the fluctuation and uncertainty of decision necessarily arising from admitting proof of unwritten usage as evidence of what the law is and to the consequent encouragement thus given to speculative litigation:—in the Presidency Towns they have laboured under the still graver inconvenience of being subjected, in matters of contract, inheritance, and succession to a system of laws which, as they allege, are utterly unsuited to their social usages and requirements, while in matters matrimonial, it is beyond all doubt that since 1856, they have been practically without law.

6. It was the consideration of the former class of evils that led, in 1828, to the letter and the queries of Mr. Borrodaile to which such frequent reference has been made in the Petitions presented from time to time to the Government of India by the Bombay Parsees praying for an amendment in their legal status.

In this letter, addressed 'to the Parsee communities of Surat and Bombay,' Mr. Borrodaile states:—1. That 'in consequence of their possessing no regular Code of laws to which all the men of their nation pay obedience, great litigation has risen up amongst them—2. That as they have 'no ancient book of laws which all their tribe accept,' 'no record of their ancient usages,' it is the opinion of Government (*i. e.* the then Government of Bombay) that they, the Parsees of Surat and Bombay 'should assemble and consult together, commit their laws and Customs to writing and deliberately adopt a Code of laws for their own Government and guidance' "otherwise" the writer adds, "there will be no end to disputes and litigation among the body of your nation." He then with the letter transmits a series of queries prepared by order of the then Government of Bombay, on subjects connected with the laws of Inheritance, Succession and adoption and with the law of property as between husband and wife.

To these queries no answer appears ever to have been returned by the Parsees of Surat; nor was any answer returned to them by the Parsees of Bombay, until the 18th of August

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

1836—(more than 8 years after their promulgation),—before which time a circumstance had occurred, that had necessarily rendered the Parsees living within the jurisdiction of the late Supreme Court of Bombay additionally anxious for positive legislation on matters connected with their rights of Inheritance and Succession.

7. The circumstance referred to was this: in 1835 the eldest son of an intestate Parsee had instituted a suit in the late Supreme Court of Bombay, claiming by virtue of the English law of Primogeniture, to be declared sole heir to the unmoveable estate of his deceased father. The Parsees of the Presidency Towns took the alarm and on the 20th November 1835 transmitted to the Legislative Council a petition, very numerously signed, praying to be protected against this threatened application of the English law.

8. This appeal to the Legislature was successful: by a resolution passed in the Legeslative Department on 30th January 1837 the principle was affirmed that, "though the national usages of the Parsees, were not, like the Hindoo and Mahometan rules of Inheritance, Marriage and Succession, recognized by law; yet that Parsees who were in possession of land, within the jurisdiction of the Supreme Courts, which they have inherited according to their national usages and with the acquiescence of all interested parties, ought not to be disturbed in that possession; " and it was declared that this appeared to his Lordship in Council " to be one of those cases *in which the strict enforcement of law would defeat the end for which laws are made, would render property insecure, and would shake the confidence of the people in the Institutions under which they live."*

These are the principles on which the Indian Legislature proceeded in passing Act IX of 1837, which as is well known, provides that immoveable property, *within the jurisdiction of the Supreme Courts*, shall, as regards its transmission by the will of a Parsee testator, or on the death of a Parsee intestate, be taken to be and to have always been of the nature of Chattels real.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

This Act applies solely to the transmission of immoveable property *within the jurisdiction of the Supreme Courts,*: thus, by the direct and deliberate action of the Indian Legislature a further distinction was made between the legal status of Parsees of the Mofussil, and of the Presidency Towns, the former being left as heretofore to the precarious law of usage, the latter obtaining a statutory exemption from the English law of inheritance and succession on one point, and being left under it as to all other points.

9. The result of Act IX of 1837 was to subject Parsees of the Presidency Towns in all cases of intestacy, *as regards every description of property* to the English statute of Distribution, by which a third goes to the widow and the residue is divided equally among the children and their representatives. That the Parsees of Bombay, though grateful for the immediate relief afforded to them by this Act, did not regard it as a satisfactory permanent settlement of their Laws of Inheritance and Succession, is plain from the fact, that in November 1838, little more than a year after the Act came into operation, (1st June 1837) they forwarded to the Legislative Council a petition founded on the answers which they had in the meantime prepared to Mr. Borrodaile's queries, praying that a Regulation might be framed on the basis of those answers which they represented "as embracing the rights of Inheritance and Succession that are acknowledged by the Parsee nation."

10. In these answers two points are noticeable. 1.—In case of the intestacy of a male Parsee they give a right of Inheritance to the Widow and Daughters fixing the amount at one-eighth for each. 2—They give the Parsee wife a power of disposing by will in her husband's life time, with or without his consent, of all property she may have brought from her father's house.

It thus appears that in 1838 the Bombay Parsees sought to be protected, just as they do now, from the operation 1 of the English *Statute* of Distribution in cases of intestacy. 2 of the English Common law relating to Husband and Wife by virtue of which the wife can exercise no independent disposing control,

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

during the lifetime of her husband, over any property whatever, not even over that which comes to her, or is given to her, from or by her own family.

It further appears (from paragraph 3 of the Petition of 1838) that then, as now "the concession of rights of inheritence to the Female Branches of Families" was made a ground of objection by a considerable body of the Parsee community. On the other hand, with regard to the concession to the Parsee wife of a power of disposal, during her husband's lifetime, over her separate property the Petitioners observe: "We know that this is contrary to the Law of England, but in our case, it is absolutely necessary for the prevention of domestic contention, and the numberless evils that would arise to families were it otherwise."

11. This memorial of 1838 was referred to the then Indian Law Commission; and in 1841 the Bombay Parsees pressed its consideration upon Mr. Borrodaile, (who had in the mean time become a member of that Commission.) In their letter to Mr. Borrodaile (5th March 1841) they urge that something should at once be done on the ground that the English law in cases of intestacy, notwithstanding the partial relief afforded by the Act of 1837, was still wholly unsuited to their requirements. "Every day" they say, "is bringing forth stronger proofs of the necessity of something being done for us, as, in the event of parties dying intestate, their property is liable to the operation of the English Law, which is quite at variance with our customs and usages." They cite a case of recent occurrence in which a Parsee, had shortly before his death married a second wife, leaving children (minors) by the first marriage: according to English Law the widow in this case, was entitled to a third, the children, in equal shares, to the residue. "Now this," they proceed, "according to our laws and customs is a most unfair and improper distribution of property, as by it the son is deprived of the means of carrying on the name of the Father, while the Daughters, if any, are invested with a large share of property which they are unable to watch over and which will surely expose them to the machinations of bad and worthless relatives

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

or other parties into whose hands they may confide their affairs." This passage is cited as tending to show the opinion entertained by the Bombay Parsees, four years after the Act of 1837 had come into operation, of the nature and extent of the evil arising from subjecting, as regard inheritance, all the property of intestate Parsees within the limits of the Supreme Court to the English law of "Chattles real." In fact the Act of 1837, while it had relieved the Bombay Parsees from the operation of the English Law of Primogeniture as regards immoveable property had, by extending the operation of the English Law of Distribution to all descriptions of property exposed them to an increased amount of legal hardship of another kind in every case of intestacy. And it is a mistake to suppose that the Bombay Parsees were at any time unaware of this, or that they ever accepted the Act of 1837 as more than an immediate legislative protection from the application to their community of one glaringly inappropriate rule in the English Law of Inheritance.

12. Nothing appears to have been done in Calcutta in consequence of these applications and it was not till the year 1855 that the Bombay Parsees took any further important *public* steps towards the attainment of some special legislation more adapted to their wants and their manners than the English law administered by the late Supreme Court.

On the 20th August 1855 a great meeting of the Bombay Parsees was held at Sett Kawasjee Behramjee's Fire Temple, "to consider and adopt measures for procuring the enactment of laws adapted to the Parsees."

The result of this meeting was the appointment of a Managing Committee "to prepare a Draft Code of Laws adapted to the Parsee nation and to petition the Legislative Council of India for the enactment thereof."

Of this Managing Committee the late Mr. Maneckjee Nusserwanjee Petty was appointed Chairman and Messrs. Nowrozjee Furdoonjee and Sorabjee Shapoorjee joint Secretaries.

Every thing that has since been done with a view of pro-

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

curing special legislation for the Parsee community has been the work of this very active, able and intelligent body.

In 1856, the year after this Committee was appointed, a new phase arose in the legal status of the Parsees of Bombay. On the 17th of July in that year the Privy Council decided (in the case of *Ardaseer Cursetjee versus Peerozeboy* 10 Moore's Privy Council cases page 375) that the late Supreme Court of Bombay *on its Ecclesiastical Side,* had no jurisdiction to entertain a suit brought by a Parsee wife against her husband, for restitution of conjugal rights and for maintenance.

It was indeed intimated by the Privy Council that the late Supreme Court, *on its Civil side,* might possibly administer some kind of remedy for the violation of the duties and obligations incident to or arising out of the matrimonial union between Parsees: but it is very doubtful, to say the least of it, whether the machinery of the late Supreme Court as constituted by the Charter of 1823, could be adapted to the purpose of effecting such relief; and it is quite certain that no Parsee during the existence of the late Supreme Court was found to try the hazardous and costly experiment.

Practically the result has been that as regards the enforcement of all duties and obligations (other than those of mere property)—arising out of the marriage union, the Parsees of Bombay became during the existence of the late Supreme Court absolutely *ex leges,* deprived of all the sanctions, freed from all the obligations, of any law that could be authoritatively enforced, dependent solely on the awards of a *Punchayut,* which though once a vigorous and comparatively efficient domestic tribunal, had from various causes, long ceased to exert authority or even to command respect.

The result of this state of things on the domestic morals of the Bombay Parsees, was proved to this Commission on the clearest evidence, to have been exceedingly damaging. It could not fail to be so. It tells well for the self-restraint and generally decorous habits of the Bombay Parsees, that the degree of

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

moral laxity, consequent on this total privation of all legal restraint, has not been, on the whole, much greater than it is.

Sir Charles Wood in paragraph 17 of his letter of May 14th, 1862, accompanying the Letters Patent constituting the High Court of Bombay, referring to the results of this decision of the Privy Council, expresses himself thus:—

"It is one object of the present Charter to do away with all "such restrictions and limitations *as far as this can be done* "*without trenching on the province of legislation.* It has, there "fore, been sought to invest the High Court, in the exercise of "its Original Civil jurisdiction, with as ample powers in receiving "and determining cases of every description and in applying a "remedy to every wrong, as are exercised by the Courts not "established by Royal Charter, and thus to place the Courts of "first instance in the Presidency Towns and in the interior of "the country, in this respect as nearly as may be on the same "footing."

The words in s. 12 of the Letters Patent by which this object is sought to be effected, are as wide and comprehensive as can well be conceived: the High Court is empowered thereby, in the exercise of its ordinary Original Civil jurisdiction to try "*suits of every description,*" language which would undoubtedly comprise matrimonial suits of every kind brought by Parsees. Since the establishment of the High Court, therefore, it may possibly be held, that the Bombay Parsees are no longer deprived of all law in matters matrimonial but may resort to the High Court, if they please, for the ajudication of their matrimonial differences. It has appeared, however, to the Commission as the result of further enquiries made since the establishment of the High Court, that the great majority of the Bombay Parsees, though desirous of being enabled to resort to the High Court as an appellate tribunal from the decisions of the Punchayut, would strongly object to being compelled to resort to it as a Court of first instance for the settlement of their matrimonial suits, their objection being principally founded on the greater violation of domestic privacy that would be thereby involved,

than by a reference, in the first instance, to a tribunal like the Punchayut, which though proceeding on legal principles would be comparatively of a private and domestic character.

14. On the 5th of December 1859 the Managing Committee of the Parsee Law Association settled and adopted a body of rules which they entitled " a Draft Code of Inheritance, Succession and other matters" and on the 31st March 1860 this Draft Code, accompanied by a Petition ably drawn up and numerously signed, was presented by the late Mr. Le Geyt to the Legislative Council. On his motion the matter was referred to a Select Committee with instructions to institute such enquiries as might be necessary to satisfy them " whether the subject was one which required legislation," and " whether the legislation proposed by the petition or any other might be the most advisable."

On the 19th May 1860 the Legislative Council directed the institution of certain enquiries by the Government of Bombay with a view of eliciting" an expression of the general feelings " and wishes of the Parsee Community with respect to the " several matters embraced in the Draft Code."

On the 13th June 1860 the Government of Bombay caused these enquiries to be instituted and the result was a collection of documents containing remarks on the legislation proposed in the Draft Code, from the various Parsee Communities of Surat, Broach, Tanna, Ahmedabad, Baroda, Poona, and other places in the Bombay Presidency.

These papers (all of which have been carefully perused and weighed by us) were submitted by the Bombay Government to the consideration of the Managing Committee of the Parsee Law Association, who in a published letter dated 9th March 1861 (a copy of which accompanies the present Report) replied in detail to the several objections taken in these documents to the proposed provisions of the Draft Code.

15. On the 10th August 1861 the Select Committee of the Legislative Council presented their Report recommending that the Government of Bombay should be requested to appoint

a Commission to make a preliminary enquiry into the usages recognized as laws by the Parsee Community of India, and the necessity of special legislation in connexion with them. The principles on which the enquiry should be conducted were intimated in the Report. "The Commission," it was suggested, "if assembled in Bombay might receive the evidence of deputa-"tions from the Parsee Communities of all the other towns "from which petitions regarding this Code have been received, "or might hear the arguments of Counsel on behalf of such Com-"munities and might consult all the authorities, written or oral, "to which reference has been or might be made, recording "afterwards a deliberate judgment in respect to each point "separately and specifying what appeared in each instance to "be the prevailing usage, tradition, or wish of the majority of "the entire Parsee Community as made known to them."

16. On the 26th December 1861, the present Commission was appointed by the Bombay Government with the view of carrying out the objects thus specified.

On the 11th January 1862, the Commission held a preliminary meeting at which it was resolved the meetings should from time to time be held, to which the Public and the Press should be freely admitted, and of which notice should be given by advertisement for the purpose of hearing the evidence of deputations or the arguments of Counsel on behalf of the various Parsee Communities of the Bombay Presidency who had memorialized the Supreme Government on the subject of the Draft Code. It being suggested that ample time should be given to the Mofussil Parsees, the first pubic meeting of the Commission was advertised for the 15th of February.

17. On that day the Mofussil Parsees made no appearance either by deputation or Counsel; but a numerously attended deputation from the Managing Committee of the Parsee Law Association presented to this Commission the Draft of a "Sup-"plemental Code of Betrothment, Marriage and Divorce."

This Draft Supplemental Code was described by the deputation in their address (a printed copy of which is herewith sent)

as an attempt to furnish a declaration of the substantive law of Marriage and Divorce among Parsees, and thereby to supply an omission pointed out by the Select Committee of the Legislative Council in their Report of August 1861. The passage alluded to in the Report of the Select Committee is the following: "We feel constrained also to notice that the Draft Code "(of Inheritance and Succession) is silent on some important "points with respect to which the petitioners believe that the "existing law is most defective. It is proposed, for instance, "in Section XVIII, to confer a novel jurisdiction and recognize "a novel procedure in cases relating to Marriage and Divorce: "but no attempt is made to declare the substantive law which "it is proposed in this manner to apply."

18. Regarding this Supplemental Draft Code as an attempt to supply what the Select Committee of the Legislative Council had pointed out as a defect in the Original Draft Code submitted to them, we considered that it fell within the scope of our Commission to enquire into and report upon the various matters embraced in it. Accordingly during the residue of our sittings the evidence we took and the authorities we consulted had reference to the matters embraced in both the Draft Codes—the Original and the Supplemental.

19. We soon found, on having once fairly entered upon the evidence both written and oral, which was subsequently tendered to us, that, as regards the Original Draft Code, (viz: of Inheritance, Succession and Property as between Husband and Wife)—all the objections of the Mofussil Parsees ranged themselves ultimately under three heads. 1 Objections *in toto* to the right of Females to inherit on the death of male Parsees dying intestate. 2. Objections to the amount or *quantum* of the shares allotted to Females as inheritresses in the Original Draft Code. 3. Objections to the right of married women, during coverture, to hold or dispose of separate property in the manner proposed in the Draft Code.

As far, therefore, as regards the objections of the Mofussil Parsees, (bearing in mind the intimations of the Select Committee

as to the mode in which they considered the results of our enquiries should be reported) we think it may be convenient to state the conclusions at which we have arrived under the following heads.

I. What, if any, are the usages recognized as law by the Parsees of India as to the right of Females to inherit to intestate male Parsees. ?

II. What, if any, are the rules to be found on this point in the sacred books of the Parsees, or in any of their authoritative writings. ?

III. Supposing the heritable right of Parsee Females in cases of male intestacy to be established, what, with reference to the requirements and wishes of a majority of the entire Parsee Community, ought to be the respective amounts of the Widow's and of the Daughter's shares. ?

IV. Have Parsee married women, by custom or otherwise, a right, in the lifetime of their husbands, to hold or dispose of separate property, and if not, is it expedient to confer on them such right, and, if so, to what extent. ?

The conclusions arrived at by the Commission on these points will cover all the material ground taken by the Mofussil Parsees in their objections to the Original Draft Code of Inheritance and Succession : but, in order to carry out the views of the Select Committee of the Legislative Council, the Commisson deem it also necessary to report their views on the following important points.

V. Is there any case made out for the necessity of special legislation in regard to the points embraced in the Draft Code of Inheritance and Succession, or should the Parsees of the Mofussil be left, as heretofore, to usage on those points, and the Parsees of the Presidency Towns to English Law ?

VI. Could it in any case be recommended to provide for the relief of the Parsees of the Presidency Towns by special and limited legislation leaving the Parsees of the Mofussil under a separate system of law, and if so, is the actual case one in which such a course could be recommended ?

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

The answers to these queries would appear practically to exhaust the subject as far as relates to the Original Draft Code of Inheritance and Succession; with regard to the Supplemental Draft Code of Betrothment, Marriage and Divorce a separate class of questions has to be considered. The attitude of the Mofussil Parsees towards this supplemental Draft Code is not, as it was, towards the Original Draft Code, one of determined antagonism. The Mofussil objections to the Supplemental Draft Code, as developed in evidence before the Commission, have been objections of detail, not of principle. In principle and substance the majority of the Mofussil Parsees agree with the vast majority of those of the Presidency Town in wishing the Supplemental Draft Code to become law. The objections of principle to certain of the provisions of this Code proceed from the two European members of this Commission, and are not shared in by either of their two Parsee Colleagues. These objections will be developed by recording the conclusions of the Commission on the following points as regards the Supplemental Draft Code.

VII. Is there any necessity for special legislation as to the Parsee Law of Marriage and Divorce?

VIII. Can the Indian Legislature be rightly asked to sanction by direct legislation the validity of Infant marriages and Betrothals, or to give civil redress, or impose criminal penalties, in respect of the violation of duties or obligations supposed to arise out of such marriages and betrothals?

IX. Can the Indian Legislature be rightly asked to recognize difference of religious belief existing before and at the time of marriage as a valid ground for rendering a Parsee Marriage *ipso facto* void, or to recognize difference of religious belief arising after marriage, as a valid ground for rendering a Parsee Marriage voidable?

X. Is the Punchayut under the limitations proposed in the Supplemental Draft Code, as amended, likely to prove a satisfactory tribunal for the adjudication of questions of Marriage and Divorce among Parsees?

Such are the points upon which, in accordance with the suggestion of the Select Committee, we now proceed "to record a definite judgment."

20. I. *What, if any, are the usages recognized as laws by the Parsees of India as to the right of Females to inherit to Intestate male Parsees?*

Before recording their conclusion on this point, the Commission wish to observe, as a general result of an anxious and laborious enquiry on their part into the matter, that whatever usages as to property, inheritance and succession may hitherto have been regarded as law by the Parsee community in India, are not Zoroastrian usages *but Hindoo usages*—to which, in the course of some twelve centuries of sojourn in the land, the Parsees have become habituated, and which they have acquiesced in regarding as having the force of customary law. After all the enquiry they have been able to make, the Commission are of opinion that the language of Mr. Borrodale (a gentleman profoundly versed in the history and manners of the Parsees) is almost as true now, as it was when first published in 1825. "The Parsees," says Mr. Borrodaile, "*have no law*, for such books as they had before they emigrated from Persia were at that time all lost, and the rules, which, by their engagement with the Hindoo chief of Sunjan they bound themselves to obey, form, together with the custom of the country which they insensibly picked up in their intercourse with the people, a body of rules or common law, differing in few respects from that custom of the country founded on Hindoo law, which regulates the whole of a Hindoo's life."—(*Borrodaile's Report Vol. I. p. 2. note.*)

Subject to these observations, the Commission have to report that such usage as has been hitherto regarded as law by the Parsee community has generally been against the right of females to inherit any portion of the property of a male Parsee dying intestate. The fair result of the evidence on this point is, that in such cases *by usage* Parsee widows and daughters have generally, (except in Bombay during the last few years)

been held entitled only to maintenance, not to a heritable share.

21. II. *What, if any, are the rules to be found on this point in the sacred books of the Parsees, or in any of their authoritative writings?*

In the extant remains of the *Zend Avesta,* properly speaking the only sacred books of the Parsees, nothing is to be found relating to the point in question. Reference having been made to Dr. Martin Haug (author of the very learned Essays recently published 'on the sacred Language, Writings and Religion of the Parsees'), the reply of this most competent of living authorities on the subject was to this effect: "The sacred writings of the Parsees, i. e. the *Zend Avesta,* do not contain any explicit directions as to the mode in which property is to be distributed among the relations of a man or woman dying without a will." "But," he adds, "*I do not think it is according to the spirit of the old Zoroastrian law to exclude women from the right of Inheritance.* The position of a female was in ancient times among the Zoroastrians much higher than it is now-a-days. They are always mentioned as a necessary part of the religious community. They have the same religious rights as men. The spirits of deceased women are invoked as well as those of men."

The sacred books of the Parsees being thus silent on the subject, the Commission, were referred to two works said to be of respectable authority—the *Dadistanai-Deenee* (a Pehlvi work reported to have been compiled before the Parsee exodus from Persia), and the *Kholasai-Deen* (a Persian work composed in India by Dustoor Darab Hormuzdiar).

The Pehlvi original of the *Dadistanai-Deenee* was produced before the Commission, accompanied by a translation of the passage relied on furnished by a learned Dustoor: another Parsee priest (a Mobed not a Dustoor) gave the Commission the benefit of a *vivâ voce* translation, differing somewhat materially from the first, but after making all due allowances for these discrepancies, the fair conclusion appeared to the Commission to be that the heritable right of Parsee females on the intestacy

of a male Parsee was distinctly admitted by the passage in question, though the *amount* of the shares to which they were declared entitled might probably be involved in some doubt.

The *Kholasai-Deen*, a Persian work of later times, which contains a collection of the ancient traditions and usages of the Parsees, explicitly declares that "on the departure from this world to the invisible world, of a mother or father leaving sons or daughters, out of their heritable property, each of the sons inherits one share and each of the daughters half a share."

"On the death of a Parsee dying intestate, but leaving a widow, the widow is entitled to inherit."

Mr. Nowrozjee Furdoonjee, the able and active Secretary of the Managing Committee of the Parsee Law Association also produced before us the originals of several letters, received from eminent living Dustoors in reply to certain queries circulated in 1856 by the Managing Committee, touching the right of Parsee females to inherit in cases of male intestacy. These replies, though somewhat conflicting as to the amount of the share, were all unanimous as to the existence of the right.

The same witness also laid before us the copy of a letter sent on 21st September 1818 by Modee Khoorshedjee Dossabhoy (the father of the present Modee one of the members of this Commission) to the Court of Adawlut at Surat, in reply to a question as to female rights of inheritance on the death of intestate male Parsees. In this letter the authenticity of which was admitted by the present Modee, the writer allows that the daughters of a Parsee father dying intestate *were originally entitled to a small share of the property left by him*, but that since the arrival of the Parsee nation in Hindoostan, "the daughters' shares have been disallowed, and now the daughters are not entitled to any share."

With regard to the right of Parsee females to inherit property left by other Parsee females dying intestate, it was brought to the notice of the Commission that in the numerous petitions of the Mofussil Parsees against the Draft Code, (with one exception), *this* right is admitted to the fullest extent,

though with variations of detail that strikingly illustrate the fluctuating and uncertain nature of all law that is based on mere unwritten custom and usage.

Thus the Parsees of *Surat* in their petition not only admit the Parsee daughter's claim to succeed to her intestate mother, but admit it, to the exclusion of the claims of husband and son. The Parsees of *Broach* admit daughters to an equal share with sons, of the property of an intestate Parsee woman; except as to property acquired through the husband or his relatives which should, they think, go to the husband. The Parsees of *Poona* do not admit the daughters' right at all if the husband survives the wife; if he dies before her, they advocate an equal division between the widow's sons and daughters. The Parsees of *Ahmedabad* stand alone in excluding from inheritance the daughters of an intestate Parsee female even where she has outlived her husband.

The fair conclusion from the whole of this portion of the evidence appears to the Commission to be this, that though not many passages can be adduced to show that the right of Parsee females to inherit on the death of their intestate husbands and fathers is explicitly laid down in Parsee works of authority, yet there is some evidence that such was the ancient rule: while on the other hand the practice of excluding from the inheritance the widows and daughters of male intestate Parsees is not authorised either by any tradition of ancient Persian usage or any text of ancient Persian books. It is clear, therefore, that a law affirming the right of Parsee females to inherit the property of their intestate male relatives cannot reasonably or with truth be objected to as having any tendency to offend the religious feelings of any class of the Parsee Community.

22. In fact this ground of religious objection, though put forward in several of the Mofussil petitions was tacitly abandoned before the Commission even by witnesses who had many of them set their signatures to those petitions. Mr. Pestonjee Burjorjee Enty and several other Parsee gentlemen of Surat, all of whom had signed the Surat memorial against the Draft Code,

when examined before the Commission, all allowed that *some* share should be given to the widow and daughters of an intestate Parsee, but they contended that the amount of share fixed in the Draft Code was too high. The Commission were thus led to the next head of enquiry, viz:—

III. Supposing the heritable right of Parsee females in cases of male intestacy to be conceded what, with reference to the requirements and wishes of a majority of the entire Parsee Community, as made known to the Commission, ought to be the respective amounts of the Widow's and of the Daughters' shares?

On this point there was an absolute and strongly pronounced difference of opinion between the Mofussil and the Presidency Town Parsees. All, or almost all the Mofussil witnesses examined before the Commission, declared that in their opinion the amount allocated ought not to exceed $\frac{1}{8}$th of a share for the widow and $\frac{1}{8}$th of a share for each of the daughters. This was almost identical with the amounts fixed in 1836 by the *Bombay* Parsees in their answer to Mr. Borrodaile's queries, and several of the gentlemen from the Mofussil stated before the Commission that if that amount had been adhered to in the Draft Code, that Code would not have met with any material opposition from the Mofussil Parsees. The amounts fixed in the Draft Code ($\frac{1}{2}$ of a share for the widow and $\frac{1}{4}$ of a share to each of the daughters) they considered too high. Such an allocation would bear heavily, they said, on the poorer families who were relatively more numerous among the Mofussil than among the Bombay Parsees. The Commission were naturally anxious to procure illustrative evidence on this point, but, as the result of their enquiries, the majority of the Commission feel constrained to record their opinion that the suggested case of hardship was not satisfactorily made out, and that the apprehensions of the Mofussil Parsees as to the effect on the poorer families of the allocation proposed in the Draft Code appear to be mainly founded on a vague dread of change and innovation as such.

The European members of the Commission however desirous if possible to fix on some scale of allocation in which both

parties might concur, requested Mr. Framjee Nussurwanjee and other leading members of the Bombay Parsee Community to communicate on the subject with some of the principal and influential members of the Surat community. Such communication accordingly took place, but without producing the desired result. The Parsee community of Surat declined to allow a larger share of inheritance to the widow and daughters than one eighth to each, and the Bombay community adhered to the amounts fixed in the Draft Code which had, as was proved before the Commission, been arrived at after close, anxious and mature deliberation.

Under these circumstances it becomes the duty of the Commission, in compliance with the course indicated by the Select Committee, to report what on this point (the amount viz. of the widow's and daughters' shares) appears to be the wish of the *majority* of the entire Parsee community as made known to the Commission.

On this point the answer must be that the wish of such majority is in favour of the amounts fixed in the Draft Code.

No representations against the adoption of these amounts were laid before the Commission on behalf of any considerable body of the *Bombay* Parsees, while, on the other hand, representations in favour of their adoption were forwarded to us from several influential Parsees of the Mofussil: it may therefore, as far as was made known to the Commission, be taken generally as the fact, that the Bombay Parsees as a body, are in favour of this allocation, the Mofussil Parsees as a body opposed to it.

Now the Bombay Parsees, there can be no doubt, constitute a clear majority of the entire Parsee Community in India: the census of 1861 unfortunately, in this Presidency at least, did not extend to Parsees; but the census of 1851 gave a total for the Bombay Presidency of 1,32,563, of which 1,14,698 were for the Town and Island of Bombay—17,865 for the Moffussil.*

* Thus distributed for the principal localities.

Surat.	12,663
Broach...	2,552
Tanna.	2,213
Ahmedabad.	156
Poona.	107
And other places.	174

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

It was surmised at the time and was to a certain extent probably the case, that these numbers overrated the Parsees of Bombay and underrated those of the Mofussil; but it is quite certain that in the decade that has since elapsed the increase in the Parsee population of Bombay has been very rapid, much greater, not only absolutely but relatively than that of the Parsee population of the Mofussil.

From the best information the Commission could procure, it is believed that to take 1,00,000 as representing the present numbers of the Bombay Parsees, and 25,000 as representing the present numbers of the Mofussil Parsees, would be an estimate considerably within the mark, both as regards the aggregate of the Parsee population in this Presidency, and as regards the proportion of the Bombay Parsee population to that of the Mofussil. It thus appears that the *Bombay* Parsees may safely be assumed to constitute four fifths of the entire Parsee community in this Presidency. The Commission have no means of ascertaining the amount of the Parsee population scattered over the rest of India, but it is believed to be very trifling; and, on the whole, it would certainly not be unreasonable to presume that any proposition unanimously supported by the Parsees of Bombay would be justly described as having in its favour three-fourths of the entire Parsee community of India.

23. The next point on which the Commission have to record a judgment is this:

IV. Have Parsee married women by custom or otherwise, a right, in the lifetime of their husbands, to hold or dispose of separate property, and if not, is it expedient to confer on them such right, and if so, to what extent?

The answer is that the usage hitherto appears to have been that Parsee wives have been considered as having separate property to a limited extent over the joys and jewels given them on marriage *by their father's family.* The additional powers conferred on them by Sections II and XII (as amended) of the

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Draft Code, are in the opinion of the Commission novel but expedient.

The result of the evidence taken before them on this point was that the *Mofussil* Parsees did not object to the disposing and controlling power conferred upon the wife by the Draft Code, as originally drawn, provided that the joys, jewels &c., given to her on marriage by the *husband or his relatives,* were exempted from her power of separate disposition and control: this object having been secured by the amendment introduced into Section XII, the Mofussil parsees, as represented before the Commission, made no further objection to the legislation suggested in this part of the Draft Code. The reasons for adopting these provisions will appear more fully under the next head of enquiry.

24. *V. Is there any case made out for the necessity of Special Legislation on behalf of Parsees in regard to the points embraced in the Draft Code of Inheritance and Succession, or should the Parsees of the Mofussil be left, as heretofore, to usage on those points and the Parsees of the Presidency Towns to English Law?*

One thing very soon became clear to the Commission in the course of their enquiry, viz: that the Mofussil Parsees completely agreed with the Bombay Parsees in the conviction, that the English Laws of Inheritance and Succession and the English Law of property as between Husband and Wife, are absolutely unsuited to the requirements of the Parsee community. Rather than be placed as the Bombay Parsees, during the existence of the late Supreme Court were, and since the establishment of the High Court still are, under the operation of English Law on these points, the representatives of the Mofussil Parsees examined before the Commission emphatically stated that they would willingly adopt the Draft Code without any modification. Nothing indeed could exceed the energy of language with which the Mofussil Parsees deprecated the notion of being placed in the same legal position as that now occupied by their brethren of Bombay.

The Select Committee of the Legislative Council after remarking in their Report "that the English Law of chattels real" has for a quarter of a century governed the transmission in cases of intestacy of *all* property of Parsees within the limits of the Supreme Court," and "that they have no evidence before them that any evil or what kind or extent of evil has resulted from that state of the Law,"

Such evidence has been abundantly supplied to this Commission. Mr. Nowrojee Furdoonjee enumerated, in the course of his lengthened oral evidence before us, a great variety of cases showing clearly the nature and extent of the evils imposed upon Parsees, by the application to them, within the limits of the Supreme Court, of the English Law of Distribution in cases of Intestacy. At the request of the Commissioners he was good enough to reduce to writing the substance of his evidence on this point, and to that evidence (which will be found at P. 21 et sqy of his letter of 28th April 1862, accompanying this Report) the Commissioners beg leave to refer. The cases he has thus collected are stated to have produced a feeling of profound dissatisfaction in that great majority of the Parsee population who formerly lived within the jurisdiction of the late Supreme Court of Bombay, and now live within that of the High Court on its ordinary original Civil Side. By means of the machinery of the late Supreme Court (which in matters Testamentary is not materially altered by the recent charter) the substantive law to be administered remaining unchanged (See Sec. 34 of the Letters Patent) Parsee females in cases of intestacy were able to force and frequently have forced upon the male descendants of the intestate, a mode of distribution utterly alien to the feelings and social customs of the Parsees, according to which the duty of representing their deceased father and keeping up the family position is thrown upon his sons, involving of course a necessity of expenditure, and a consequent claim to a share in his assets very different to that contemplated or provided for by the English law of Distribution. Nor must it be lost sight of that while the English Law of Distribution relates solely to one kind of property viz: personality, the law

of Distribution as administered to Parsees within the limits of the Supreme Court has, ever since the Act of 1837 came into operation, been applied to all descriptions of property alike. The widows and the daughters therefore of a Parsee intestate dying possessed of both moveable and immoveable property within the limits of the late Supreme Court and of the present High Court on its original side have been entitled since the 1st June 1837 to a larger, in many cases to a far larger share, not only than Parsee usage and feeling would sanction, but than the English statute of Distribution ever contemplated.

On the whole it is the unanimous opinion of the Commission that the Parsee community of Bombay have established on this head the existence of a social grievance which calls for a legislative remedy.

With regard to the English law of Property as between Husband and Wife,—that Common Law of England which merges the wife in the husband and declares her absolutely incapable, during coverture, of contracting, holding or disposing of property, the evidence of Mr. Nowrojee Furdoonjee supplied the Commission with many striking instances, in which the enforced application of this law to Parsees, within the limits of the late Supreme Court (and it will be equally applicable to Parsees living within the ordinary original civil jurisdiction of the High Court) had led to results diametrically opposed to the feelings of the Parsee community, and totally inconsistent with their view of conjugal relations and marital rights (*see the letter already referred to p. 25 et sq*).

Indeed it hardly requires instances to prove that such must necessarily be the result of applying the English common Law of Property as between Husband and Wife to any other people than the English. That law stands alone in the Jurisprudence of the world. It is only rendered endurable to the English themselves by the cumbrous device of marriage settlements, an expedient, as is well known, almost always resorted to where there is any property or expectation of property on the lady's side; an expedient which, wherever it is resorted to, amounts

to the institution by contract and convention of a law *pro hac vice*, and as between the parties, which sets aside the strict Law of the land. In 1858, the English Legislature, by the Act for protecting the separate earnings of married women, set aside by statute so much of this law as had previously made these earnings in all cases the prey of the husband; and it hardly admits of a doubt that if the English nation can ever acquire for itself a Code of substantive Civil Law, one of the most welcome modifications of the existing common law would be, the exchange for a more civilized system of the barbarous and feudal rule of the common law by which the wife, for all purposes of property, is merged in the Husband, or to use language both historically and technically more correct—by which the *Feme* is *Coverte* by the *Baron*.

In the opinion of the Commission, the Parsees of the Presidency Towns have made out a case for special legislative protection against the further application to them of this English Common law of *Baron* and *Feme*: it further appears to the Commission that Section II. and (as amended) Section XII. of the Draft Code of Inheritance and Succession are well framed for securing such an end, and not liable, on other grounds, to any well-founded objection.

The Select Committee of the Legislative Council advert to the fact "that a Commission of Learned gentlemen is to be employed in England to prepare a Code of Substantive Civil Law for India, founded in substance on the principles of jurisprudence recognized in England, but adapted in form to the state of society in this country."

We are aware that such a Commission has since been nominated, but we fail to find in that circumstance any valid reason against such special legislation as we venture to recommend.

The inconveniences suffered by the Presidency Town Parsees from the existing state of the law are real and pressing; while the experience of former attempts at modification by English lawyers does not lead to the conclusion, that the labours of the newly appointed Commission will be of any brief duration.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

If, as we recommend, a special Act of legislation be passed in India for the immediate relief of the Parsees from evils actually pressing on them, it does not appear that this would in any way conflict with the projected scheme of a General Code of Substantive Law. It is to be observed that Sir Charles Wood in his letter to the Government of India of 14th May 1862 (accompanying the Letters Patent establishing the High Court of Calcutta) while expressing a hope (in clause 24) that a body of Substantive law may ere long be provided for the British possessions in India, excepts from its contemplative operation "cases in which our judicatures are required to apply the personal laws of any classes of our Indian subjects."

25. The next question is:—

VI. *Could it in any case be recommended to provide for the relief of the Parsees of the Presidency Towns by special and limited legislation, leaving the Parsees of the Mofussil under a separate system of law, and if so, is the actual case one in which such a course should be adopted.*

The Select Committee of the Legislative Council have in their Report intimated a decisive opinion to the effect, that they "could not recommend the enactment of such important provisions of substantive Civil Law for any one section of the Parsee race or community exclusively." It appears probable to this Commission that when this opinion was arrived at, the Select Committee had not in their minds fully the exact facts of the case.

In paragraph 38 of the Letter to the Bombay Government from the Managing Committee (March 9th 1861) occurs a passage, which appears to be well worthy of attentive consideration.

The Managing Committee, after expressing their belief that the wisest course of legislation would be to enact laws uniformly applicable to all Parsees residing under British protection in whatever part of India, proceed thus: "but even if the Mofussil Parsees should be left untouched by the proposed enactment, the obvious objection to having two different systems of law, applicable to the same class of people, residing within a short distance of each other, *will not be removed by abstaining alto-*

gether from legislation ; that anomaly already exists, the existing laws, applicable to Parsees residing within the jurisdiction of the Supreme Court, widely differ from those that prevail in the Mofussil."

This, as has been already pointed out, is undeniably true ; it is not even the whole truth ; the fact being that the Indian Legislature by the Act of 1837 made a precedent for relieving the Parsees then resident within the jurisdiction of the Supreme Courts and now within that of the High Courts on their ordinary original civil side, from an inconvenience which pressed on them alone (the inconvenience viz., of living under inappropriate laws or no laws) by legislation bounded in the extent of its operation by the local limits of the late Supreme Courts and of the present High Courts on its original side.

It is to be observed that the establishment of the High Courts has not at all altered the nature of the *substantive* law to be administered to Parsees within the limits of their ordinary original Civil Jurisdiction,—in other words to the Parsees of the Presidency Towns (see Section 18 of the Letters Patent constituting the High Court of Bombay).

Laws should be commensurate with the evils they are passed to remedy, symmetry and uniformity in Legislation are no doubt desirable, but the primary objects are justice and the general good. That one portion of a limited community are living within the dominion of a paramount State, under a system of laws with which they are contented and which therefore they do not seek to alter, can never be a reason for refusing reasonable reforms in legislation to another portion of the same community also living within the dominion of the same paramount State, but under a widely different system of laws, with which, on good grounds, they are not contented, and which therefore, on good grounds, they *do* seek to alter. In such a case as this if the special legislation proposed for the relief of the discontented class of the community in question be good in itself, and as regards them the mere fact that it is not desirable or practicable to extend it to the contented class, can never be an argu-

ment against its enactment for the discontented class; no doubt if enacted, there will be two classes of the same community living under diverse systems of law; but so they do now: the only difference is that, in the actual state of things the law, under which the Parsees of the Presidency Towns live, is not only not uniform with the Mofussil Parsee law, but is also, as they contend, bad; whereas, if altered as they desire, though still not uniform with the Mofussil law, it would be, as they contend, good.

Having arrived at the conclusion that the Parsees of the Presidency Towns have real grievances to complain of in the existing state of the law applicable to them, and that the changes they propose would be for them beneficial changes, we should be very reluctant, especially considering the numbers and intelligence of the Bombay Parsees, to refuse to recommend the adoption of the reform they seek, simply because we could not also recommend an extension of the same reform to the Mofussil Parsees.

But is this the case? Is the law of Inheritance, Succession, and Property as now administered to Parsees in the Mofussil so satisfactory as to require no reform? Is there such serious and well grounded objection to the reforms proposed by the Bombay Parsees, as to lead to any apprehension of real inconvenience from extending to the Mofussil the proposed legislation?

On both these points the majority of the Commission are of opinion in the negative.

They think it would be a clear gain to the Mofussil Parsees to have their laws of Inheritance, Succession and Property in marriage fixed by positive regulation instead of fluctuating with the vague evidence of unwritten usage: they also think that neither on the ground of religious scruple or apprehended inconvenience have the Mofussil Parsees made out any case against the proposed provisions of the Draft Code, and though still of opinion that in such case limited legislation would be admissible, the majority of the Commission are, therefore, prepared to recommend that the provisions of the Draft Code, as amended

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

(and subject of course to such further amendments as the Supreme Legislative Council might see fit to make) should be extended to the entire Parsee Community of India.

26. The course of our enquiry has now led us to the consideration of the supplemental Draft Code of Betrothment, Marriage and Divorce, and we proceed to review the results of the evidence under the heads of enquiry already indicated.

The first question is this:

VII. Is there any necessity for special Legislation as to the Parsee Law of Marriage and Divorce, and if so, is the special Legislation proposed in the Draft Code generally unobjectionable.

As to the necessity for special Legislation on those points at all events for the Parsees of the Presidency Towns the Commission had formed a clear opinion, previous to the establishment of the High Court of Judicature.

Before that event the Bombay Parsees, a body constituting, as has already been shown, the preponderating majority of the entire Parsee population of India, far in advance of any other portion of the Parsee race in wealth, intelligence and civilisation, had, since the decision of the Privy Council in 1856, been living in a state of lawlessness as to all that regards the marriage tie, of which even in the most barbarous communities there are not many well attested examples. They had no law at all on the subject. Each man did as seemed good in his own eyes. It is unnecessary to dwell on the results. A paper, carefully prepared by the Secretaries of the Parsee Law Association and forwarded herewith, discloses the occurrence, within two years, of no less than twenty six well known cases of bigamy. This fact is sufficient to show the necessity for some change in the Law as it applied to the Parsee Community of Bombay before the recent establishment of the High Court.

The establishment of the High Court was, (as appears from Sec. 17 of Sir Charles Wood's letter already referred to,) intended in part to remedy this state of things, and to supply a Court of first instance in the Presidency Towns, to which other

than Christians might resort, if they pleased, for the trial and settlement of matrimonial suits. In Sec. 33 of the same letter Sir Charles Wood recommends the introduction into the Legislative Council of a Bill conferring on the High Court the Jurisdiction and Powers of the Divorce Court in England, and a Bill prepared in consequence of this recommendation has been seen and considered by the Commission.

Sec. 33. of Sir Charles Wood's letter would seem to contemplate that the operation of the Bill whose introduction it recommends should be confined to "the Christian subjects of the Crown", and the Secretary to the Government of India in paragraph 11 of his letter of the 8th September 1862 (No. 4869,) accompanying the proposed Bill states "that the Bill as framed gives the High Courts no jurisdiction *as to persons* which was not possessed, by virtue of their charters, by the late Supreme Courts of Judicature, and that no person will be affected by the proposed Act who could not, under the old Law, have obtained a decree of Divorce a *mensá et thoro* from any of the late Supreme Courts to whose *Ecclesiastical Jurisdiction* such person was subject." It having been decided by the Privy Council that Parsees were not subject to the "*Ecclesiastical Jurisdiction*" of the late Supreme Courts, it appears clearly to have been the intention of the Government of India in introducing the proposed Act, that it should not apply to Parsees.

Whether *the Bill, as framed,* shows with sufficient clearness that Parsees and other non Christians are intended to be excluded from its operation, is a point on which the Commission, after the best attention they have been able to give to the matter, feel somewhat doubtful.

They venture to submit that it is desirable before the Bill becomes Law, that this point should be explicitly cleared up, and that the Act should be so framed as to make it clear, beyond the possibility of a doubt, that its application is limited to the *Christian subjects of the Crown in India and to them only.* The great majority of the Parsees on this side of India though willing to adopt a substantive law of Divorce very analogous to

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

that which prevails in England, entertain, at the same time a strong objection to any legislation which would *compel or enable* members of their community to resort in *the first instance* to so expensive and public a tribunal as the High Court for the adjudication of their matrimonial disputes. They prefer resorting in the first instance to a Punchayut, *a private and inexpensive tribunal*—which, while composed of members of their own community, is to act upon fixed rules prescribed by the Legislature, with an ulterior appeal to the High Court and to the Privy Council.

Subject to these observations the Commission beg leave to submit the following observations on the matrimonial legislation proposed in the supplemental Draft Code.

The same difficulty does not exist here as in the case of the Draft Code of Inheritance and Succession except in some unimportant matters of detail, the supplemental Code of Marriage and Divorce was not objected to by the Mofussil Parsees.

There is much in the Code which the whole of the Commission concur in recommending.

The statement of the defined grounds of Divorce and Dissolution is, with one addition, taken from the English Divorce Act of 1858 and adopted in the Bill about to be introduced into the Legislative Council.

The additional ground introduced into the Supplemental Draft Code viz. that simple adultery (not including in that term sexual intercourse with courtesans) shall be a ground for dissolving the marriage tie places the Parsee wife *pro tanto* in a more advantageous position than the Christian wife.

If a courtesan is brought into the same house with the wife, that, under Section XVIII of the Supplemental Draft Code, constitutes a case of cruelty entitling to judicial separation: it may be doubted whether it ought not, under Section XVII to constitute a ground for dissolution of the marriage tie. Illicit intercourse with courtesans carried on casually and beyond the precincts of the conjugal residence ought not, it appears to the Commission, in itself and without more, to be regarded as a

ground for dissolving the marriage tie; to this extent the exception in Section XVII may in their opinion be justified; but the gross and flagrant violation of the feelings of a wife involved in the establishment of a kept mistress under the marital roof ought not to be regarded as falling within the just limits of the exception; but should, at the option of the wife, be treated as a ground of dissolution.

27. There are certain points in the Supplemental Draft Code to which the two European Members of the Commission (also on these points have the misfortune to differ from both their colleagues) more particularly desire to call the attention of the Legislature. The first is this.

VIII. *Can the Indian Legislature be rightly asked to sanction by direct legislation the validity of Infant Marriages and betrothals amongst Parsees or to award Civil redress, or impose criminal penalties in respect of the violation of duties and obligations supposed to arise out of such marriages and betrothals.*

The European Members of the Commission, regarding the practice of infant marriages and betrothals (a practice plainly derived from the Hindoos and not in any way sanctioned by Zoroastrian Scripture or ancient Zoroastrian usage) as very hostile to the progress of the Parsee Community in civilisation and morality, cannot recommend the enactment by the Indian Legislature of any laws that have a tendency, directly or indirectly to sanction this practice. The Members of the Parsee Community who have prepared, or who support, this Draft Code, are pressing its enactment on the Indian Legislature, as a concession due to their admittedly rapid progress in civilisation and intelligence. They can make no case for asking from the Indian Legislature any encouragement to practices which are alike opposed to the principles of those who are invited to Legislate and to the true interests of those on whose behalf Legislation is solicited. A Member of their own body, Mr. Maneckjee Cursetjee, in one of the pamphlets that he laid be-

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

fore the Commission* expresses himself thus on the subject of Infant Marriages and Betrothals. "This is one of the many barbarous and cruel rites and customs which the Parsees have borrowed and adopted from the Hindoos and which is productive of incalculable mischief among them. The extent of the domestic discord and family derangement caused by infant marriages and betrothals among the natives of India, few if any foreigners can have any adequate conception of—Little babes and children are *quasi* sold and bartered but by another name miscalled marriage which not only saps the foundation of their domestic comforts, ruins and destroys their health, and obstructs the development of their mental faculties, *but also defeats all attempts at those moral and social reforms the introduction of which is so greatly needed among the Parsees more than any other class of the native Community.*"

* Letter to the Honorable C. J. Erskine (31st March 1861) paragraphs 31 and 32.

To the European members of the Commission this representation of the evils of infant marriages and betrothals appears substantially just, and they, therefore, are of opinion that the provisions of the supplemental Draft Code which sanction such contracts by defining them ; which treat them as valid by giving civil redress in damages, nay even by imposing criminal penalties for their violation cannot be recommended for legislative sanction. These provisions are more especially Sections 1-2-3 part of 11 and Section 19 of the supplemental Draft Code.

The European Commissioners do not feel themselves in a position to suggest any explicit legislative prohibition of such marriages, they merely recommend that the above provisions be omitted. This would still leave it competent for the Punchayut to deal with questions arising out of such contracts *in foro domestico* while it would preclude any awards of the Punchayut in respect thereof from obtaining recognition or sanction in any British tribunal within Her Majesty's Indian dominions. The European members of the Commission have good reason to believe that the change they propose in this respect in the supplemental Draft Code, will be favourably received by a large and highly respectable minority among the Parsees of Bombay.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

28. The next question on which the European differ from the Parsee members of the Commission is this.

IX. Can the Indian Legislature be rightly asked to recognize difference of religious belief existing before and at the time of marriage, as a valid ground for rendering a Parsee marriage IPSO FACTO *void; or to recognize difference of religious belief taking place after marriage as a valid ground for rendering a Parsee marriage voidable?*

The European members of the Commission cannot recommend that either of these provisions should be adopted by the Indian Legislature. As long as the religious feelings of the Parsees retain their present force neither provision, if adopted, would be very likely to be called into operation: the preventive check supplied by such religious feelings may safely be trusted to this extent; but it would be a retrograde step in legislation to make the violation of such feelings the basis *per se* of an absolute avoidance or dissolution of the marriage contract. The restriction proposed in Section XII. appears peculiarly odious; in cases where religious sentiments has not availed to prevent a Parsee male or female from contracting marriage with a stranger of another faith; the intervention of law to render such marriage contract civilly null and void would appear to be singularly harsh and oppressive.

It is right, however, to state that on this point the views of the two native members of the Commission are diametrically opposed to those of their European Colleagues; those views will be found ably stated in one of the letters of the Managing Committee (sent herewith) in answer to a reference from the Commission as to the advisability of striking out Section XII. from the Supplemental Draft Code and also in the minutes A and B appended to this Report.

Dated the 4th April 1862.

29, The next question is :—

X. Is the Punchayut under the limitations proposed in the Supplemental Draft Code, as amended, likely to prove a

satisfactory tribunal for the adjudication of questions of marriage and divorce among Parsees?

As to this, the Commission are of opinion, that subject to such rules as to Practice and Procedure, as have at the suggestion of the Commission, been added to the Supplemental Draft Code, subject also to the appeal to the new High Court provided in the original draft of that Code, there is no reason why the Punchayut should not work satisfactorily as a tribunal for adjudicating on questions of Parsee marriage and divorce.

The majority of the Commission are also of opinion that in districts where the Parsee community are sufficiently numerous to require it, a Punchayut should, as a general rule, be appointed on the model as near as may be, of that established in Bombay.

With regard to Surat the Modee and his ancestors as Davurs or heads of the Parsee Community there, have, for a long series of years, given their services gratuitously in the exercise of a matrimonial jurisdiction over Parsees.

The Modee in a separate minute annexed hereto (marked C) has submitted reasons why this ancient jurisdiction should not be interfered with. The Commission without expressing a collective opinion thereon, beg to recommend this paper to the consideration of Government.

30. Only two short points remain to notice; one relates to the insertion of a clause regarding adoption; the other to the style and title of the proposed legislation should any be conceded.

First as to adoption; the Draft Code, as drawn, contains nothing to prevent the freest and fullest exercise by Parsees of the right of adoption, to make this perfectly clear, however, it might be desirable to insert a clause to the effect "that nothing herein contained shall prevent the adoption by any Parsee of a Paluk in his lifetime nor the appointment, after his death, of a Dhurrumpootr for the performance of his funeral ceremonies."

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

As to the style of the proposed legislation the Commission are disposed to consider the word "Code" as objectionable, implying, as it would appear to do, an extent and completeness of legislative regulation, neither arrived at nor required, in the present instance. An act for regulating the laws of "Inheritance, Succession, Marriage and Divorce as they affect the Parsee community in India" or some equivalent title, would, in the opinion of the Commission, be more appropriate to the occasion.

31. It only remains to add that three minutes, one by Mr. Framjee Nusserwanjee (marked A.) and two by Mr. Modee Roostomjee Khurshedjee (marked respectively B. and C.) are annexed to this Report. The Commission have also forwarded printed copies of the Draft Code of Inheritance and Succession and of the Supplemental Draft Code of Betrothment, Marriage and Divorce in the original state; they also forward a copy of the same as amended and incorporated into one Draft Act accompanied by a Memorandum explanatory of the alterations and amendments therein suggested.

JOSEPH ARNOULD,
H. NEWTON,
FRAMJEE NUSSERWANJEE,
MODY RUSTOMJEE KHURSHEDJEE,

13*th October* 1862.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

RESOLUTION OF THE GOVERNMENT OF BOMBAY, DATED 20TH. OCTOBER 1863, ON THE REPORT OF THE PARSEE LAW COMMISSION.

The very clear and able report of the Parsee Law Commission has been read by the Honourable the Governor in Council with great interest; and His Excellency in Council is confident that the Supreme Government will consider that the Members of the Commission have performed the difficult duty assigned to them with the greatest tact and intelligence. The cordial thanks of Government are justly due to Sir Joseph Arnould and the other Members of the Commission for their lucid and exhaustive report.

2. It may hereafter be a question whether legislation on this important subject, if it be deemed necessary, shall be undertaken by the Local or the Imperial Council. But under any circumstances, the papers should be sent to the Supreme Government, as it was at the suggestion of a Select Committee of the late Legislative Council of India that the Commission was appointed, and it will be for the Government of India to decide, whether legislation is required, and if so, whether the duty shall be performed by the Supreme or the Local Council.

3. As however an opinion may be expected on these points from the Government of Bombay, the Honourable the Governor in Council will here briefly state, that he entirely concurs in the conclusion arrived at by the Commission, that Legislation *is* required, and he is also of opinion that the general question is of such great importance, that although the classes whose interests are affected, are almost entirely resident in the Bombay Presidency, the law proposed, should have the character and sanction which attaches to an Act of the Indian Imperial Legislature.

4. The Honourable the Governor in Council concurs so fully in the general conclusions stated by the Commission in its report, that he only feels it necessary to refer the Government of India to that document for a statement of his own views. There are however one or two points on which a particular expression of the opinion of this Government may be deemed necessary.

5. One question which the Honourable the Governor in Council feels bound specifically to notice as the most important next to the primary one whether there shall be any legislation at all, is, whether, if a new law is required for the Parsees resident in Bombay, it shall be

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

extended to the Parsees of the Mofussil. the Honourable the Governor in Council has given this subject his best consideration and is clearly of opinion that the law should have effect in the Mofussil. The Parsees of Bombay constitute the vast majority of the race, and in intelligence and wealth they are far in advance of their brethren in the Mofussil. They are an enterprizing and sagacious community, and as their numbers and wealth increase, they will extensively acquire property beyond the Island of Bombay. It is for the good of the State that they should be encouraged to do so, but it would be a serious bar to this social expansion of their race, if their family rights were subject to a different and inferior law in the Mofussil to that which will, it is hoped, hereafter govern those rights in Bombay. With reference to the Parsees of the Mofussil the Honourable the Governor in Council believes that it must be for their eventual advantage that they should be subject to an exact written law, rather than to that undefined and precarious usage which constitutes the only guide in the Mofussil, and he is also clearly of opinion, that, in principle, the Parsees of Surat and Tannah are in accordance with the Parsees of Bombay, and the only difference between these two bodies, is one relating to a few minor points of detail, and that even on these points, the majority of the Mofussil Parsees have no very strong opinion. The Honourable the Governor in Council thinks then that it will be good policy that the proposed law should govern the rights to which it refers, of the whole Parsee Community, whether in Bombay or the Mofussil.

6. Another question on which the Honourable the Governor in Council feels bound to submit an opinion is the 8th. to which the Commission has addressed its attention.

> " Can the Indian Legislature be rightly asked to sanction by direct " legislation the validity of infant marriages and betrothals amongst " Parsees, or to award civil redress, or impose criminal penalties in " respect of the violation of duties and obligations supposed to arise " out of such marriages and bethrothals."

The Honourable the Governor in Council considers that the Commission has taken exactly that view of this question which good policy and common sense would dictate. The Commission would not prohibit such marriages by explicit legislation, but at the same time it would omit the provisions in the proposed Act which relate to them, and which are intended to assert and vindicate the duties and obligations arising from such contracts. It would leave them to be dealt with, *in foro Domestico* as it were, by the Punchayet. This is, in the opinion of the Honourable the Governor in Council, exactly the proper view. The British

Government cannot justly be called on, when legislating for the assertion of Parsee rights, to recognize customs which it deems injurious, and which have no sanction from the religious law of the Parsees, but which have been insensibly adopted from the Hindoos around them.

7. The Honourable the Governor in Council also considers that he should express an opinion on the 9th question discussed by the Committee.

"Can the Indian Legislature be rightly asked to recognize difference of religious belief existing before and at the time of marriage as a valid ground for rendering a Parsee marriage *ipso facto* void, or to recognize difference of religious belief taking place after marriage as a valid ground for rendering a Parsee marriage voidable." The European Members of the Commission cannot recommend that either of these provisions should be adopted by the Legislature. The Parsee Members take the opposite view. The Honourable the Governor in Council would commit this most difficult question to the careful consideration of the Government of India, with an expression of his own opinion that he takes the same view as Sir Joseph Arnould and Mr. Newton on the first, but not on the second provision. The Honourable the Governor in Council would not interfere with a contract entered into between two parties with their eyes open. But the question is more difficult as to a change of religious belief by one of the contracting parties after marriage. He is of opinion that the marriage, should, in the event contemplated, be voidable at the instance of either party, due provision being made for the wife if her conduct be pronounced by the Courts to be blameless. He arrives at this conclusion from a consideration of how much in the East the forms of religious belief enter in to the domestic life, and that it is the duty of the British Legislature in a matter of this kind to regard Eastern rather than European feelings, the feelings, in other words, of the governed.

8. There is one other question which demands the consideration of the Honourable the Governor in Council—the jurisdiction of the Modee of Surat. The present Modee, a most respectable man, has strongly urged in a memorandum marked C. in the Appendix, that his privileges should not be invaded by any Act of the Legislature. The Honourable the Governor in Council does not consider that it would be just or politic to allow a measure conferring solid benefits on the Parsee Community to be defeated by any consideration relative to the social dignity and position of a single man or a single family. His Excellency in Council considers that it will be sufficient if the presidency of the Surat Punchayet be by law vested in the Mody and in his descen-

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

dants. His hereditary rights will thus be respected, and the rights o. a Community will not depend on the views or it may be, the caprices of a single man.

9. With this expression of his views, which he has studiously endeavoured to render as brief as possible regarding the subject as one already before the Legislature, the Honourable the Governor in Council would submit this important subject to the consideration of the Government of India. He feels it his duty however to add, that Her Majesty possesses no subjects, who, for loyalty, intelligence, capacity for public duties, liberality, sympathy with suffering, and honest admiration for British justice, have a better claim to a full and indulgent consideration of their needs, than the Parsee Community of Bombay and the Mofussil.

(True Copy.)

H. L. ANDERSON.

Chief Secretary to Government.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

DESPATCH OF SIR CHARLES WOOD, HER MAJESTY'S SECRETARY OF STATE FOR INDIA, CONCURRING WITH THE OPINION EXPRESSED BY THE PARSEE LAW COMMISSION REGARDING THE NECESSITY OF SPECIAL LEGISLATION FOR THE PARSEES.

LEGISLATIVE.

No. 3.

TO HIS EXCELLENCY THE RIGHT HONORABLE THE GOVERNOR GENERAL OF INDIA IN COUNCIL.

SIR,

Para 1. I have had under my consideration in Council the Report, with its accompanying papers, of the Commission appointed by the Government of Bombay to make a preliminary inquiry into the usages, recognized as laws, by the Parsee community of India, and to report as to the necessity of special legislation in connection with that community.

2. I entirely concur with the Commission and with the Government of Bombay that legislation is required, and I trust that no time will be lost in bringing this important subject before your Council at its meetings for making Laws and Regulations.

3. In their First Report, a copy of which was forwarded to you with my Despatch No, 71, dated 25th July last, the Commissioners appointed to prepare a body of substantive law for India expressed their opinion that the claim of the Parsees to be allowed a separate system of inheritance for themselves was not borne out by the papers before the Commission. A perusal of the Report of the Parsee Law Commission would, probably, lead to some modification of this opinion on the part of the Commission sitting in London. Both the Reports are now in your hands, and will furnish you with ample materials for arriving at a satisfactory conclusion upon this important point.

4. With reference to the 2nd paragraph of the Resolution of the Government of Bombay of the 20th October last, I am decidedly of opinion that legislation on the subject under consideration should be

by the Council of the Governor General, first, because a law passed by the Council of the Governor of Bombay would not be applicable to Parsees who may be found residing in India beyond the territories subject to the control of the Governor in Council of that Presidency; and secondly, because it is not competent to the Council of the Governor of Bombay to enact rules (see Sections 38 and 39 of the Amended Bill) for regulating the Jurisdiction and Procedure of the High Court.

5. I have only further to express my entire concurrence with the Commission and the Government of Bombay, that any law which may be passed should apply to the Parsees in the Mufussil equally with those resident in the Town of Bombay.

I have the honor to be, &c.,

(Signed) C. WOOD.

(True Copy)

(Signed) C. GONNE

Officiating Secretary to Government.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

REPORTS

OF

PROCEEDINGS OF THE

LEGISLATIVE COUNCIL OF INDIA.

Abstract of the Proceedings of the Council of the Governor-General of India assembled for the purpose of making Laws and Regulations under the provisions of the Act of Parliament 24 *and* 25 *Vic., cap.* 67.

The Council met at Government House on Friday, the 23rd Dec. 1864.

PRESENT:

His Excellency the Viceroy and Governor-General of India *presiding.*
The Hon'ble H. B. Harington.
The Hon'ble H. Sumner Maine.
The Hon'ble Sir C. E. Trevelyan, K. C. B.
The Hon'ble W. Grey.
The Hon'ble H. L. Anderson.
The Hon'ble J. N. Bullen.
The Hon'ble Mahárájá Vijayaráma Gajapati, Ráj Bahádur of Vizianagram.
The Hon'ble Rájá Sáhib Dyál Bahádur.
The Hon'ble W. Muir.
The Hon'ble R. N. Cust.
The Hon'ble Mahárájá Dhíraj Mahtab Chand Bahádur, Mahárájá of Burdwan.
The Hon'ble D. Cowie.

PARSEES' MARRIAGE AND DIVORCE BILL.

The Hon'ble Mr. Anderson, in moving for leave to introduce a Bill for regulating the Laws as to Marriage and Divorce among Parsees,

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

said—"I have the honour, Sir, to move for leave to introduce a Bill for regulating the Law as to Marriage and Divorce among the Parsees. It may be in the recollection of the Council, that when my hon'ble friend Mr. Maine introduced the first Chapter of the Indian Civil Code, he alluded to the question of whether the Parsees should be included within the operation of the proposed Code. On that occasion I stated that I had been entrusted by the Parsee community with the charge of their Draft Code of Laws relative to inheritance, succession, marriage, and divorce ; that I proposed to divide these subjects and submit first to the Council a measure relative to marriage and divorce, and after the Civil Code had been fully considered, to submit another Bill exempting the Parsees from the operation of such parts only of that Code as might be repugnant to their religious feelings and social usages. My hon'ble friend Mr. Maine was so kind as to express his approval of this course ; and I have recently had the great satisfaction of receiving an assurance from the President of the Parsee Law Association, that the manner in which I propose to deal with their requirements, has the approbation of the Parsee community. I therefore now proceed to the performance of the duty entrusted to me, by asking for leave to introduce a measure for the regulation of marriage and divorce among the Parsees. This portion of their Code can be dealt with more easily than the part relative to inheritance and succession. On the latter subjects, there is considerable difference of opinion on questions of principle between the Parsees of Bombay and those of the Mofussil, but with respect to marriage and divorce, all Parsees are entirely in accord. I believe also that generally all the authorities, both in England and India, who have considered the subject, have agreed that, as to marriage and divorce, the Parsees are entitled to separate and immediate legislation. The necessity for such legislation has long been foreseen. I remember to have read a letter on the subject written so long ago as 1843 by Sir E. Perry, then a Puisne Judge of the Supreme Court in Bombay; but the urgency of taking some action was demonstrated in 1856, when Her Majesty's Privy Council decided in the case of *Ardasseer Cursetjee* v. *Peerozebaee*, that the Supreme Court on its ecclesiastical side had no jurisdiction to entertain a suit brought by a Parsee wife against her husband for restitution of conjugal rights, or for maintenance. This decision practically left the Parsees without any tribunal to enforce the duties and obligations arising out of the marriage union, with the exception of those connected with mere property. It is true that they had still the ancient institution of the Panchayat; but that tribunal, having no power to enforce its awards, had abandoned almost entirely all exertion of its old autho-

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

rity, and had ceased to command respect. Under these circumstances it is, I think, to the credit of the Parsees that, all legal restraint being withdrawn, a greater degree of moral laxity was not introduced. Still, surrounded as they were, and in constant contact, commercial and social, with races practising polygamy, it cannot excite surprise that demoralization to some extent ensued. When the Government of Bombay, on the recommendation of the Government of India, appointed a Commission presided over by a most accomplished scholar and jurist, Sir Joseph Arnould, to investigate the claims of the Parsees to separate legislation, ample evidence was afforded before that Commission, that several cases of bigamy had occurred in the Parsee community. Facts of this kind could not but be regarded with grave apprehension by the higher order of Parsees, zealous of the long traditions of their religious faith and anxious for the social respectability of their race. The Report of the Commission, a most lucid and exhaustive document, induced the Government of Bombay again to urge on the Government of India and on Her Majesty's Secretary of State, the propriety of meeting the urgent wants of the Parsees, by adequate legislation. It is a consequence of the investigation of Sir Joseph Arnould and of his able colleagues that I have honour to occupy the attention of the Council on the present occasion. The measure which I wish to introduce is based generally upon the usages existing and regarded as binding by the Parsees of Bombay and the Mofussil, and it is adapted to the feelings and requirements of those communities. It prohibits among the Parsees, and subject to the Penalties prescribed by the Penal Code, the offence of bigamy. It defines clearly the grounds for divorce and for judicial separation, and provides an inexpensive and as it were a domestic authority for the determination of such cases. For this purpose it revives and gives a legal sanction to the ancient and salutary institution of the Parsee Punchayat, and it guards that institution from abuse and decay, by giving, in certain cases, an appeal from its decisions to Her Majesty's High Court of Judicature.

There are two points to which I wish briefly to advert, as considerable discussion was raised upon them in Bombay. The first is whether the Legislature should explicitly sanction the validity of infants' marriages and betrothals among the Parsees, and whether it should award civil redress or impose criminal penalties for violations of duties and obligations supposed to arise from such contracts.

Sir Joseph Arnould's Commission and the Government of Bombay both consider that the proper course is, not to prohibit such marriages

by explicit legislation, but at the same time not to assert and vindicate the obligations arising from such contracts by express provisions.

If disputes regarding these marriages can be amicably arranged, the Legislature should not object; but it cannot be called on to recognize customs which it deems injurious, and which many Parsees deem injurious, which derive no sanction from the religious law of the Parsees, but have been gradually adopted from the Hindús around them.

The other point is, can the legislature recognize difference of religious belief existing before a Parsee marriage as a valid ground for declaring such marriage null and void, and can it recognize a difference of religious belief occurring after a Parsee marriage, as a valid ground for rendering such marriage voidable? On this point, the proposed Bill will take the view at which the Government of Bombay arrived that difference of religious belief before marriage cannot be recognized as a valid ground for rendering a Parsee marriage null and void. The Legislature should not interfere with a contract entered into, advisedly, by competent parties. But with respect to a change of religious belief occurring after marrige, the Bill will propose that such marriage be not inherently void, but voidable at the instance of either party, due provision being made for the future maintenance of the wife.

I have now mentioned as briefly as I could the principal provisions of the Bill which I wish to introduce. I trust that the Council will be willing to grant the relief, for which the Parsees earnestly pray. I will not again dilate on the claims which the Parsees can advance to the indulgent consideration of the Legislature, but I cannot but think there is a curious interest in the reflection that we are about to legislate in respect to one of the most important relations of life, for a race, strangers like ourselves in this land, which has preserved one of the most ancient forms of religious belief, a race whose High Priest is expressly stated to have entered Jerusalem with the Assyrian conqueror, and whose form of worship was seen in one of the earlier visions of Ezekiel. The influence, under an over-ruling Providence, of the civilization of the Magi upon the civilization of the Jews, is one of the most pregnant questions of historical speculation. Two broad results all scholars will deduce—the entire abandonment of idolatry among the Jewish people, and the more exoteric enunciation of the doctrine of a future state. To such speculations I can of course only for a moment advert. But if a French historian can find traces of the characteristic versatility of his countrymen in the foolish Galatians with whom St. Paul remonstrated, it may be permitted to one coming to this

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Council from Western India to see, or to fancy that he sees, the commercial honour and independence of the Parsees foreshadowed in the statement of the Father of History, that the Fire-worshippers of his time placed indebtedness second in the list of the gravest offences.

I ask the permission of your Excellency and of the Council to introduce a Bill for the regulation of the Law of Marriage and Divorce among the Parsees."

The Motion was put and agreed to.

WHITLEY STOKES,
Offg. Asst. Secy. to the Govt. of India,
Home Dept. (Legislative).

CALCUTTA,
The 23rd December 1864.

Abstract of the Proceedings of the Council of the Governor-General of India, assembled for the purpose of making Laws and Regulations under the provisions of the Act of Parliament 24 *and* 25 *Vic., cap.* 67.

The Council met at Government House on Friday the 20th Jan. 1865.

PRESENT:

His Excellency the Viceroy and Governor-General of India, *presiding.*
The Hon'ble H. B. Harington.
The Hon'ble H. Sumner Maine.
The Hon'ble W. Grey.
The Hon'ble H. L. Anderson.
The Hon'ble Mahárájà Vijayaràma Gajapati, Ráj Bahádur of Vizianagram.
The Hon'ble Rájá Sáhib Dyál Bahádur.
The Hon'ble G. Noble Taylor.
The Hon'ble W. Muir.
The Hon'ble R. N. Cust.
The Hon'ble Mahàrajá Dhíraj Mahtab Chand Bahádur, Mahárájá of Burdwan.
The Hon'ble D. Cowie.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

PARSEES' MARRIAGE AND DIVORCE BILL.

The Hon'ble Mr. ANDERSON introduced the Bill to define and amend the law relating to Marriage and Divorce among the Parsees, and moved that it be referred to a Select Committee, with instructions to report in six weeks. He said :—

"I have the honour, Sir, to submit the Bill which I recently received permission to introduce, for defining and amending the Laws relating to Marriage and Divorce among the Parsees. I will first explain as briefly as I can the principal provisions of the measure.

In the first place the Bill prescribes the form in which Parsee marriages shall be celebrated, and provides that the parties shall not stand to each other within the prohibited degrees of consanguinity and affinity. In the first draft of the Parsee Code, those degrees were stated, but as there is no doubt and no dispute regarding them, they have now been omitted, and it will be for the tribunal which will hereafter have cognizance of all cases arising out of Parsee marriages to determine what are, according to Parsee usage, the prohibited degrees. The Bill next provides for the due registration of Parsee marriages, and it will be sufficient for me to state upon this point, that the provisions are taken from the English law upon the subject. It then details the grounds on which the dissolution of marriages may be permitted. These may be resolved into six divisions:—

1 Transportation for life.
2 Lunacy at the time of marriage.
3 Desertion for seven years.
4 Impotency.
5 Change of religious belief after marriage.
6 Adultery.

It also provides that cruelty shall be a ground on which a woman may obtain a judicial separation.

The measure proceeds to enact that in certain cases alimony should be granted to the divorced or judicially separated wife, and it also recognises and provides for suits for restitution of conjugal rights.

For the disposal of all cases arising out of this Act, and for the due enforcement of the obligations and duties connected with the marriage union, a special tribunal is provided. For this purpose the ancient institution of the Parsee Panchâyat is revived, and is invested with full

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

powers for the investigation and decision of matrimonial suits among Parsees. Rules are laid down for the examination of present and absent witnesses, and for the preservation of an adequate record of the investigation. Applications for the interference of the Pancháyat are to be made in writing, and any false statement in such application will render the applicant liable to the penalties prescribed for giving or fabricating false evidence. The due performance of its duty by the Panchayat, is secured by granting an appeal from its decisions to the High Courts of the respective Presidencies, on the ground of such decisions being contrary to law or to usage having the force of law, or on account of substantial error in the investigation of the case.

It is intended that there shall be a Panchayat, not only in the Island of Bombay, but in any district in which Parsees in any considerable number reside. The Bill provides that this Panchayat shall be elected according to rules which shall be sanctioned and approved by the Local Governments. I had at one time contemplated that provision should be made in the Act itself for rules as to the qualifications of electors and other similar questions, but I have thought it better to leave the matter, as one of executive administration, to the Local Governments. But this view is, of course, subject to any modification which may be deemed advisable by the Select Committee.

There is one other point to which I should briefly allude. Provision is made that the Presidency of the Pancháyat for the Town and District of Surat shall be hereditary in the family of Khursidji Dadabhai, Davar of the Parsees of Surat. This provision is made because the office of Dávar, which may be translated spiritual Judge, has been held for centuries under adequate "parwánas" by this family. It is doubtful to what territorial extent the authority of the Dávar was acknowledged, but there can be no doubt that it has always been respected in Surat, and recognised by the Nawábs of Surat and by the British Government. The claims of the present Dávar are commensurate rather with the former than the present relative importance of Surat; but the Government of Bombay has considered that it will be a fair solution of the difficulties which the claim presents, if the Presidency of the Surat Pancháyat be hereditarily vested in this family. In this view I entirely concur, and I should mention that the family has another and somewhat curious claim on the consideration of the British Government. The Council is well aware that Surat was the first place in which a British Factory was established. The new Power encountered during the early part of its existence very powerful opposition from the Portuguese and Muhommadans, and a very doubtful support from the Dutch. The supplies of

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

the English were cut off by the intrigues and hostilities of their rivals, and the Factory would have been reduced to the greatest straits, had not the ancestor of the present Dávar contrived to supply it secretly with provisions and water. The Dávar then obtained the name of the Modí, or supplier of provisions, a name retained by the family to the present day. I have seen a minute written at the close of the last century by the Hon'ble Jonathan Duncan, Governor of Bombay, in which he alludes to some dissensions and disturbances which occurred at Surat in 1757 and speaks of "the English Modí's nephews having been mortally wounded by the Sídí's people from the Castle." It will thus be seen how entirely, more than a hundred years ago, this family had thrown in its lot with the British Government. I think, then, that a recognition of the position of the Dávars of Surat is not only in itself most just and politic, but it is also a becoming tribute by the great British Government to a family whose ancestor rendered an important service to it, when that Government was struggling into existence.

I have now briefly stated the provisions of the Bill which I have the honour to submit and would now wish to offer a few explanatory remarks upon some of those provisions. I have stated that desertion for seven years constitutes a ground for divorce. This provision I regard as justified by a reference to the English and Scotch Law. By the Statute of 1857, desertion for two years is regarded as a ground for judicial separation. By the Scotch law desertion for four years is regarded as a ground for divorce. Bearing these systems in view, the proposed Law may be said to carry out the English Law if not to a logical, at least to a legal conclusion, while at the same time it is not so severely stringent as the Scotch law.

Next, as to change of religion after marriage being constituted a ground of divorce. I think this provision, which embodies the view of the Government of Bombay, is a happy compromise between the extreme demand of the Parsees on the one hand that any marriage contracted by one of their community with one professing another creed shall be *ipso facto* null and void, and the scruples of those on the other hand who regard marriage as a contract which can only be dissolved by death or by the commission of adultery by the woman. The Parsees urge, on behalf of their extreme view, that marriage is not regarded by Zoroastrians as a civil contract simply, but as being of the nature of a religious rite, and that a marriage of a Parsee with one of another faith cannot be celebrated. If a Parsee Priest were to solemnize such a marriage, his act would be irregular and invalid. But the answer to this is obvious. No one would wish to compel

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

a Parsee Priest to solemnize such a marriage. No one would insist that a Parsee who had contracted such a marriage should still be regarded by his countrymen as a Zoroastrian. But the Legislature can only see in the union a civil contract, and it connot consent to bastardize and to deprive of their legal rights the issue of such a marriage, entered into with full knowledge by both parties, according to the forms prescribed by the religion of the man or of the woman. On the other hand, with respect to a change of religious faith after marriage, there is, I think, great weight in the argument of the Parsees that marriages are only solemnized amongst members of their community, on the full understanding that both the parties profess, and always will profess, the religion of Zoroaster. A violation of this condition should, they urge, render the marriage voidable at the instance of either party. They state that, in any case of a change of religion, the parties would immediately separate, and they consider that if such separation occurs, it is better that there should be a dissolution of the union, rather than that the parties should be tempted to immorality by the enforcement of a practical widowhood or widowerhood.

Next, as to adultery. The proposed law goes a step further than the English law on this point. The Council is aware that it is one of the points of difference between the Jewish and the Muhammadan law, that by the former divorce was never granted at the instance of the woman. The Muhammadan law, on the other hand, grants divorce to the woman on the ground of cruelty, and for other causes. The law of England, in its most recent enactment on the subject, following the Mosaic precedent, only gives a divorce for adultery under certain aggravating circumstances. The usage of the Parsees assimilates rather with the Muhammadan practices, and it is accordingly provided that a divorce shall be granted to the woman on the ground of adultery by her husband. But there are two provisions to which allusion should here for a moment be made. First, that the adultery which gives the wife a right to a divorce is not adultery with a courtezan; second, the rule just stated is qualified by the provision that, if the courtezan be openly brought to reside in the husband's house, the right of judicial separation accrues to the wife. If these provisions be carefully considered, it will be found that they bring the spirit of the proposed law very nearly into unison with the spirit of the English law.

Proceeding from the examination of details to the consideration of the general Bill, I would take this opportunity of alluding to a difficulty which has occurred to the disciplined mind of my Hon'ble friend Mr. Muir, and which he has had the kindness to communicate, to me.

He is reluctant as an English Legislator to be responsible in any degree for, or to extend his sanction in any manner to, usages which are inconsistent with his own ideas of right and wrong. This is not a difficulty which presents itself to my mind; but I can very easily understand that it may weigh heavily on the feelings of others. I shall propose, therefore, in Committee, to declare in the preamble, as I have already done in the Statement of Objects and Reasons, that the Bill is prepared entirely at the instance of the Parsees, and in consonance with Parsee feelings and usages, thus carefully providing that no sanction is intended to the character of such usages by a British Legislature. At the same time, I feel bound to declare that, if for the words "such marriages shall be solemnized according to the Parsee form commonly called "Asírvád" were substituted the words, shall be solemnized according to the form prescribed in the Book of Common Prayer; and if for Pancháyats were substituted the words "Spiritual Courts," I do not think there is a provision in the Bill which has not in substance, at some time or other, been enacted by Christian Legislatures for the Government of Christian subjects.

I stated on a former occasion that the necessity for this measure had been demonstrated by a decision of Her Majesty's Privy Council in 1856, which left the Parsees without any tribunal for the vindication of obligations arising out of the marriage union. But the necessity for legislation had long been foreseen. In 1837 Sir John Awdry, who was not only a consummate Judge, but a scholar of large and liberal views, a member of that distinguished society, the fellows of Oriel, who during the present century have exercised so remarkable an influence on English thought, expressed himself as follows in a letter addressed to a leading Parsee gentleman:—"I quite concur in your wish that the Pancháyat may be placed on a footing which will enable that body still to command the respect of your nation; that it should be invested with some definite authority in Ecclesiastical and Matrimonial questions. As the subject is a very delicate one, I will only advert to one point which is connected with the subject of inheritance. I hope that it will be empowered to decide in such mode as the Civil Courts can recognise on the validity of all marriages between Parsees. An enactment that on these points embraced the usages of Parsees, should have the force of law, would, I think, be desirable." Similar views to these were expressed in 1843 by Sir E. Perry, another distinguished Judge. And in the present day, the claims of the Parsees have found their ablest advocate in a third Judge, Sir Joseph Arnould.

Supported then by the high reputations of these eminent Jurists, Sir

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

John Awdry, Sir E. Perry, and Sir J. Arnould, I think I may appeal with confidence to the justice of the assembly which I have now the honour to address. The Parsees will day by day prove themselves more efficient as an agency by which the civilization of the West will be able to influence the destiny of this magnificent country. I would recall to the Council the fact that, above a thousand years ago, when the Fire-worshippers, driven from their native country, sought a refuge in India, they received from one whom we might term a Barbarian Prince not only the bread and salt of Oriental hospitality, but the liberty of independent occupation and permission for the free exercise of the observances of their ancient faith. We have before us a class of our fellow subjects who ask this Council to save them from moral degradation. The remnant of a great historic race have, by the operation of our legal tribunals, been left, in respect to a most important relation of life, without law. They have not revelled in the base license thus afforded; they cleave to the purer instincts of man's nobler nature. Much as all who know the Parsees must applaud their lofty public spirit, this demand so long, so patiently, so consistently urged, for the sanction of a moral law, has the greatest claim to our admiration. From the time when the Dàvar of surat afforded aid to our first Factory, to the time when Sir Jamsetjee Jeejeebhoy called on his countrymen to stand by the British Government with their fortunes as they would, if need were, with their lives, the Parsees have ever been faithful and loyal to our rule. They asked in the eighth century, a poor Rânà of Sanjem for the boon of religious liberty, and he granted it to them. They ask in the nineteenth century from the great British Government the vindication by enactment of their moral law. I trust it is not possible that they can ask in vain.

I have the honour to introduce the Bill, and to move that it be referred to a Select Committee with instructions to report in six weeks."

The Hon'ble Mr. COWIE said that he acknowledged himself no friend to exceptional legislation for the creeds and classes of India, but he considered that the unvarying loyalty, integrity, and public spirit of the Parsee community had richly earned a title to such exception, and he therefore had pleasure in voting for this Bill.

The Hon'ble RAJA SAHIB DYAL BAHADUR said that, although the Bill provided simply for the use of a Panchâyat, still, before making it over to the Committee, it should be submitted for the inspection of a member of the Parsee community that he might have an opportunity to note his objections.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

The Hon'ble Mr. Muir said that, as his Hon'ble friend the mover of the Bill had alluded to him, he would offer a few remarks upon the Bill. He confessed that he was at first in doubt as to the attitude which this Council should assume toward a measure which professed to lay down the law in respect of the social usages of a class of the community. But upon consideration he believed that a broad distinction might be drawn between the framing and enacting provisions of a social character for a particular class, and the recognizing of existing laws and usages, so as those laws and usages were not injurious to society or opposed to the grand principles of morality.

He thought that the Parsee laws and usages embodied in the Bill might rightly be decided to fall within this latter category. They were certainly greatly in advance of the laws and usages on the same subject, of any other portion of the Native community. This was evident from the fact that no other class of Native society would venture to propose that the penalties of the Criminal Code for bigamy should be made applicable to them. But if this Council made the penalties of that Code applicable to the Parsees, it appeared to him absolutly necessary that an efficient provision be made for the registration of Parsee marriages, and for declaring under what circumstances divorce and remarriage were legal; otherwise either bigamy might be practised with impunity, or individuals might be exposed to punishment for bigamy, where bigamy by the laws and usages of the community had not really been committed. He believed that a Pancháyat, appointed by the people themselves, was the best possible tribunal for adjudicating such cases.

But it might be asked, why not allow the Pancháyat to be themselves the judge of what the local usages were; to determine the law as well as administer it. This seemed to be the purport of the remarks quoted by his Hon'ble friend from Sir John Awdry, and other judicial authorities. The Parsees were, however, scattered throughout the country, and there would be this objection to leaving the usages as to marriage and divorce undetermined, that difference of practice might arise in different quarters, and the decisions of one Pancháyat might clash with those of another.

He thought, then, that it was right to lay down what the social Code of the Parsees on the subject was, and then to leave the Pancháyats to administer it. The onus of deciding such cases at least in the first instance, would thus be taken from our own Courts. He believed that the measures proposed in the Bill would tend materially towards the purity and welfare of the Parsee society. But in saying this, it seemed

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

to him that it should be made to appear in the drawing of the Bill that this Council was not prescribing social laws for the Parsees, but was only recognizing and declaring the ancient and well-known usages of that community. This might be secured, not only by the Preamble, but, throughout the Bill, by reciting the rules for marriage and divorce, wherever they were embodied in the Act, as the ancient usages of the Zoroastaian faith, and the existing practice of the community, or if not of the whole community, at all events of the great majority. If this were done, he did not see that any objection on principle could be taken to Mr. Anderson's Bill.

There was but one other observation he had to make, and that was in the same line as the remark which had fallen from his Hon'ble friend Rájà Sáhib Dyál, who had preceded him; namely, that ample opportunity should be given to the Parsee community for stating, in reference to the provisions of the Bill, whether they were really so completely in conformity with the ancient law and existing usages of the Zoroastrians as to justify the Council in their adoption. He thought, therefore, that six weeks (as proposed by Mr. Anderson) was too short a time for the Committee to furnish their report; and that a considerably longer period ought to be allowed in order that the Council might be placed in possession of the views of the Parsee community in respect of their usages. Subject to these remarks he should not object to give his vote in favour of the motion.

The Hon'ble Mr. HARINGTON said he regretted that the pressure of other duties had prevented him from giving to this Bill the careful consideration to which its importance entitled it, or rather from reading through the whole of the voluminous correspondence which had at different times been printed on the subject of the Bill, and a careful study of which might have had the effect of removing some of the objections which he entertained to the Bill in its present form. These objections related chiefly, indeed he might say entirely, to the details of the Bill. He had no wish to oppose the introduction of the Bill or the motion for the reference of the Bill to a Select Committee, but as regarded the proposed instruction to the Select Committee, he agreed with Mr. Muir that it was not desirable that they should reduce by one-half the period for which, under the standing Rules of the Council, Bills were required to be published before the Select Committees to which they were referred could make their report, or before the Bills could be passed into law. The Rules of the Council had been framed after very full and careful consideration. None of the Rules was more important than the one to which he was now referring. The Select

Committee which prepared the Rules; considered that it would not be right to fix a shorter period for the publication of Bills intended to apply to all parts of India, which was the case with the present Bill, than twelve weeks. If the Committee committed any error in the framing of this Rule, he thought it could not be said that it was on the side of prescribing too long a period for the publication of Bills. He had always been of opinion that no suspension of this particular Rule should be allowed unless upon the strongest grounds, or to meet a great emergency. When a Bill involved no question of principle, and related only to a small tract of country, its publication for six weeks or even a shorter period might be sufficient. This was the character of the Bill which he had just introduced regarding the Civil Courts of the Central Provinces. But the Bill which they were now considering was very different, and he thought that it ought to be published for the full period required by the standing Rules of the Council. Naturally the Parsee community were very anxious that the Bill should pass in either its present or some modified form on an early date, and he was sure that every Hon'ble Member was desirous of meeting their wishes so far as this could be done with propriety; but having waited so long, he did not think that they would be imposing any great hardship upon the members of this community if they asked that the present Bill should be published for the usual period, although, as a consequence, the Bill might not pass into law during the present sitting of the Council, or until the Council again met for legislative purposes. As regarded divorce, the Parsee community was not in a worse position than the whole of the Christian community in India. At present there was no law under which a divorce could be obtained by a Native Christian, and European Christians were obliged to resort to the Courts in Europe in order to obtain a divorce. It was scarcely necessary for him to say that, in the great majority of cases, this was tantamount to a denial of the right, the expense being more than most persons could bear.

He had no remarks to make at present on the part of the Bill which related to the marriage of Parsees. But he was bound to say that he had looked in vain in the remarks with which his Hon'ble colleague had prefaced his motion for leave to introduce the Bill, in what had fallen from his Hon'ble colleague to-day, and in the Statement of Objects and Reasons, which, he might mention, had reached him only yesterday, for anything which would justify their setting aside, altogether the local Civil Courts, or the constituted tribunals of the country for the trial and decision of the important and delicate ques-

tions which would arise under the Bill, as was proposed, and devolving the trial and decision of those questions upon an irresponsible tribunal, which possessed no particular aptitude for the duty to be entrusted to it, on which public opinion would not be brought to bear, and which, as a body, would not be answerable to the Government for the way in which it discharged its functions. Indeed, as the Bill now stood, he had great doubts whether a member of a Puncháyat, constituted under the Bill, would be a public servant within the definition of the Indian Penal Code, and if he was not a public servant, as so defined, he would not be liable to the penalties prescribed by the Code for public servants guilty of any misfeasance. If the questions which would have to be determined under the Bill were questions of religion or caste or usage, or if they were questions peculiar to the Parsee community, there might be some reason for what was now proposed; but such was not the case. The questions were for the most part questions of fact common to all classes, and to be determined by evidence. He believed that he was right in saying that the grounds upon which a divorce might be obtained under the Bill had been imported into the Bill with one or two exceptions from the law of England, but having been so imported, the Bill instead of making the questions which might arise on those grounds triable by the constituted Courts of the country—that was, by Courts presided over by Judges or qualified Officers who were in the habit of enquiring into, and deciding disputed questions of law and fact, and who alone were competent properly and satisfactorily to deal with such questions—proposed to leave their decision to what he must again call irresponsible tribunals possessing no special qualifications for the duty. Whatever might be the case in the Presidency Towns, it seemed to him very doubtful whether in the Mofussil the Puncháyats to be constituted under the Bill would possess the necessary machinery for carrying out the provisions of the Bill, or for enforcing their orders. He would refer particularly to two of the grounds mentioned in Section 13 of the Bill on which a divorce might be obtained. The right determination of cases instituted upon those grounds would often depend altogether upon skilled testimony or medical evidence of a high order, and, in almost every instance would involve very delicate enquiries; but how would Puncháyats in remote Mofussil places be able to obtain such testimony on which any reliance could be placed, or to make such enquiries? Furthermore, if he rightly understood the Bill as intending entirely to oust the jurisdiction of the local Civil Courts or to deprive those Courts of all jurisdiction in cases arising under the Bill, it seemed to him that

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

it would often happen that there would be no tribunals to which persons wishing to avail themselves of the provisions of the Bill, and to obtain a divorce on any of the grounds mentioned, would be able to resort. He believed there were very many places where Parsees were now or would hereafter be found residing, in which it would be impossible to convene a Puncháyat in the manner provided by the Bill. These persons would be excluded from the local Courts, and no provision was made for their going elsewhere. Indeed, as the Bill was worded, Pancháyats could not be convened under its provisions on this side of India or out of the Presidencies of Madras and Bombay. That this arose from inadvertence and was not intentional was clear from what his Hon'ble colleague had said on the subject of the local Governments and the powers to be exercised by them under the Bill; but he had thought it right to notice the circumstance.

He observed that the Bill made a change of religion a ground for a divorce. Their Hon'ble colleague told them that it was an understood thing amongst Parsees, that if either party changed the religion which was common to them both at the time of their marriage, the change would be a ground for the dissolution of the marriage. If this was the understanding, or if such was Parsee usage, neither party could complain of its being acted upon, and in this respect the present Bill was not open to the same objection which appeared to him to exist to the Bill of his Hon'ble colleague, Mr. Maine, relating to the remarriage of Native Converts to Christianity. As that Bill applied also to Parsees, he did not feel certain that the two Bills might not conflict, or that they could properly coexist in respect of the provision to which he had just referred.

As regarded the Town and District of Surat, it might be quite proper that the Office of President of Pancháyats convened there under the Bill should be held in the manner provided in the 28th Section, supposing the senior representative of the family named was of age and otherwise competent; but if he was a child or of weak intellect or otherwise unfitted to be President, he ought not to hold the office, and some other person should be appointed in his room. The Bill should provide for such a contingency. Stress had been laid upon the provision made in the Bill for an appeal to the High Court; but the appeal was to be allowed only on very special grounds, and he did not see how the High Court could properly deal with the misconduct of a Pancháyat or any of its members, committed, it might be, at the other end of the Presidency to which the jurisdiction of the Court extended. He would not notice further the details of the Bill at this time, though

he might mention that he understood that differences of opinion existed amongst the Parsees themselves as to some of the provisions of the Bill. He could not conclude his remarks without expressing an earnest hope that the Select Committee, to which the Bill might be referred, would restore the jurisdiction of the Civil Courts, or devolve upon them the duty of administering the law, whatever form it might take. The Civil Courts might be allowed to call in Pancháyats, constituted as proposed, as jurors or assessors, and to avail themselves of their services in either of those capacities. In this way they could be legitimately employed and might be most useful. He most entirely concurred with his Hon'ble colleague in all that he had said to-day and on former occasions of the intelligence, advanced civilization, loyalty, and general good conduct of the Parsee community, as well as of their munificent donations to charities and other benevolent or public objects. These had been more than Royal. He readily admitted that the Parsee Community was entitled to the fullest consideration from this Council, but he thought that the Council should show its consideration for that community by giving it, not bad, but good laws. He could not bring himself to believe that the part of the Bill relating to divorce, to which his remarks were intended to apply, would, as the Bill was now framed fall within the latter category.

The Hon'ble Mr. MAINE suggested that his Hon'ble friend should omit any mention of the period within which the report was to be made: the result would be that the Committee would report whenever it felt itself in a position to do so.

The Hon'ble Mr. ANDERSON :—" I willingly adopt the suggestion of my Hon'ble friend Mr. Maine. With respect to what has been urged by the Hon'ble Rájá Sáhib Dyál, the Hon'ble Mr. Muir and the Hon'ble Mr. Harington, I trust the Council will bear with me if I offer a few words in reply. I would explain that this Bill is the Bill of the Parsees themselves, that they have pressed it upon the attention of the Legislature directly for five years, and indirectly for a much longer period. Its substance as a part of the Parsee Code, was brought before the former Legislative Council and referred to a Select Committee. That Committee considered that sufficient information was not before it, and suggested that further investigation should be held. The Government of India recommended to the Government of Bombay that a Commission should be appointed thoroughly to examine and report on the whole subject. The Government of Bombay appointed a Commission of which two Parsee gentlemen of very high character, and the Hon'ble Mr. Newton, a Judge of the High Court, who has been up-

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

wards of twenty years in India, who knows the Parsees as intimately as the Hon'ble Mr. Harington knows the Bengális—I beg pardon, the inhabitants of the North-West Provinces—were Members, and Sir Joseph Arnould was President. This Commission examined many witnesses and considered many documents: they referred some doubtful questions to Professor Haug, perhaps the most profound scholar in Zend literature in the world: they had repeated discussions, and at length submitted, what the Government of Bombay termed, a lucid and exhaustive report, for which they received the cordial thanks of Her Majesty's Secretary of State. The subject again came before the Government of India, again before the Secretary of State; no opposition has ever been expressed by these high authorities to the grant of the prayer of the Parsees relative to marriage and divorce, and the present Bill has now been introduced in accordance with the opinion of the Secretary of State. To ask the Parsees if they have any objection to the Bill, is to convert them into a *ludibrium*. You might as well ask the opinion of the Judges at Westminster as to the propriety of Magna Charta. I would state for the information of my Hon'ble friends that the Parsees in Bombay have constituted a Law Association which has prepared this Bill, which has gone over all its provisions again and again, and which has weighed each detail with painful scrupulosity. They have asked for more than this Bill for instance, that the obligations of betrothals should be vindicated, but they certainly will not be willing to take less. I trust, therefore, that the Council will not perpetrate the cruel mockery of postponing the final consideration of this measure in order that the Parsees may have longer time to consider its provisions.

My Hon'ble friend Mr. Harington has stated that there is a difference of opinion among the Parsees themselves as to this measure. I must assure the Council that the Hon'ble gentleman is under a misapprehension. There is some difference of opinion among them as to the part of their Draft Code relative to inheritance, but none as to the part relative to Marriage and Divorce, which is alone included in the present measure.

He has also urged that this measure does not consist with my Hon'ble friend Mr. Maine's Bill for the remarriage of Native Converts; that they cannot both be enacted. I submit that they can; they are perfectly distinct. Under Mr. Maine's Bill, permission to remarry is granted at the instance of the Convert: under the present Bill, at the instance of the Unconverted.

Then my Hon'ble friend urges that the Civil Courts should

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

have jurisdiction in suits under this Bill. To this I would answer, first, that appeal is granted from the decisions of Puncháyats to the High Courts, not only on legal and technical grounds, but on the ground of substantial error in the investigation. But beyond this, I must submit that the Puncháyat is a far more appropriate tribunal for the trial of these domestic and delicate suits, than Law Courts presided over by strangers. Our Civil Courts have quite enough on their hands, without bringing suits of this kind on their files. What is to be gained by compelling Parsees to bring their suits into our Courts, by obliging them to unveil the secrets of domestic life? I have always regarded the Divorce Act of 1857 as a most beneficial measure; but I think any man of right feeling would prefer that if possible the proceedings of the Court should not be subject to their present revolting publicity. Is it just or politic to subject men and women of another creed and race to such a system if it can reasonably and justly be avoided? It cannot be supposed that the Parsees, after a residence in India of a thousand years, have not imbibed from the races around them some of the peculiar jealousy of Hindus and Muhammedans as to interference with domestic life.

My Hon'ble friend has made some objections to certain points of detail in the Bill, which can be better considered in Committee, and which, therefore I will not notice now. But as to his wish to postpone this Bill, under the delusion of further inquiry being necessary, I must state that such a course is equally unjust and impolitic, and can only be regarded by the Parsees with mingled scorn and indignation, and bring nothing but discredit on this Council. I am always bound to speak with respect of my Hon'ble friend Mr. Harington: I have had many opportunities of admiring in this Council, and especially in the Committees of this Council, his great ability and many accomplishments, but remarkable as his ability is, I fervently trust it will not prevail on the present occasion."

The Hon'ble Mr. Harington said he would ask the permission of His Excellency the President to say a few words in reference to the remarks which had fallen from their Hon'ble colleague, in replying to the objections which had been taken by himself and other Hon'ble Members to the suspension of the Rule which required the publication of Bills for a period of twelve weeks. He did not wish to impute blame to his Hon'ble colleague, but he must be allowed to say that, for any delay that might occur in the passing of the Bill, his Hon'ble colleague and not he (Mr. Harrington) was responsible. The Bill having been prepared for so long a time as they were told

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

was the case, why, he would ask, was it not published during the recess under the rule which admitted of such publication, or why was the Bill not introduced immediately after the Council met, now some weeks ago, or why had the introduction of the Bill been deferred until this late period, when in order to its being passed during the present meeting of the Council, it had been thought necessary to ask that recourse should be had to the exceptional measure of suspending the rule which fixed the time for the publication of Bills. He must repeat that if, owing to the observance of the standing Rules of the Council, the Bill should not pass during the present meeting of the Council, the responsibility of the delay would rest rather with his Hon'ble colleague than himself, by reason of the late period at which the Bill had been introduced.

The Hon'ble Mr. Anderson :—"I cannot for one moment admit the justice of the Hon'ble Member's remark. He seems to forget that the class of our fellow subjects, which is interested in this discussion, dwells at a very great distance from Calcutta. I could do nothing in relation to this measure until my Hon'ble friend Mr. Maine had introduced the Indian Civil Code. I then stated that I proposed to separate the part of the Parsee Draft Code which related to marriage and divorce from the part connected with inheritance and succession, and to bring on the former as a distinct measure on an early occasion. My hands were, however, still bound until I could ascertain whether the Parsees approved of this course. On receiving from the President of the Parsee Law Association an expression of his approval, I lost no time in preparing and introducing the measure. I did not express any surprise that my Hon'ble friend Mr. Muir should consider six weeks too short a time for the consideration of the Bill by a Select Committee, but I did express, and do express, the greatest surprise that suggestion for further delay should come from the Hon'ble Mr. Harington, who knew well how long the Parsees have urged their claims to relief on the attention of the Government of India. The Hon'ble Member also knows how fully and entirely the attention of the Committees of the Council has been occupied with the Code of Civil Procedure, with the Indian Civil Code, with the Grand Jury Bill, and other measures, and how impossible it would have been for a Committee to enter on the consideration of this Bill before the present time, had it been possible, which it was not, for me to have brought forward the measure at an earlier period. I cannot, therefore, in the slightest degree, admit the justice of my Hon'ble friend's strictures."

The Hon'ble Mr. Muir said, he begged to make but one remark in

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

explanation of what had fallen from his Hon'ble friend (Mr. Anderson) to the effect that a lengthened correspondence had taken place on the subject of this Bill. The correspondence had not been circulated with the Bill, nor noticed in the Statement of Objects and Reasons, and he certainly had no cognizance of it.

The motion was put and agreed to.

WHITLEY STOKES,
Offg. Asst. Secy. to the Govt. of India,
Home Dept (Legislative).

CALCUTTA,
The 20th January 1865.

Abstract of the Proceedings of the Council of the Governor-General of India, assembled for the purpose of making Laws and Regulations under the provisions of the Act of Parliament 24 and 25 Vic. cap. 67.

The Council met at Government House on Friday, the 17th Feb. 1865.

PRESENT:

His Excellency the Viceroy and Governor-General of India, *presiding*.
His Honour the Lieutenant-governor of Bengal.
The Hon'ble H. B. Harington.
The Hon'ble H. Sumner Maine.
The Hon'ble Sir C. E. Trevelyan, K. C. B.
The Hon'ble W. Grey.
The Hon'ble H. L. Anderson.
The Hon'ble J. N. Bullen.
The Hon'ble Mahárájà Vijayaráma Gajapati Ráj Bahádur of Vizianagram.
The Hon'ble Rájá Sàhib Dyal Bahádur.
The Hon'ble G. Noble Taylor.
The Hon'ble W. Muir.
The Hon'ble R. N. Cust.
The Hon'ble Mahárájá Dhíraj Mahtab Chand Bahádur, Mahárájá of Burdwan.
The Hon'ble D. Cowie.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

SUCCESSION AND INHERITANCE (PARSEES') BILL.

The Hon'ble Mr. Anderson in moving for leave to introduce a Bill to define and amend the Law relating to Succession and Inheritance among the Parsees said:—"I have the honour, Sir, to move for leave to introduce a Bill to define and amend the law relative to inheritance and succession among the Parsees.

In performing this duty, I am seeking to acquit myself of the obligation imposed upon me of submitting to the Council the requirements of the Parsees as exhibited in their Draft Code. I have already introduced a Bill relative to Marriage and Divorce, and I now ask leave to introduce one relative to Inheritance and Succession.

I trust that I shall be able to satisfy the Council that the change which the proposed Bill contemplates is not one of an extensive character. The principal provision will be the reduction of the share of female relatives in succession to intestate property.

I should mention that in 1836 the Parsees were compelled to petition the Government of India to be relieved from the operation of the English law of primogeniture in relation to succession to immoveable property. When the Recorder's Court (afterwards the Supreme Court) was established in Bombay, its Charter was framed in accordance with that of the Calcutta Court. Due provision was at the time made, that succession to the property of Hindūs and Mahommedans should be regulated according to the law and usages of persons professing those forms of religious faith. But the fact was overlooked, that there was in Western India, and especially in Bombay, a race which was neither Christian, Hindú, nor Muhammadan. The inconvenience arising from this omission was not felt for some years, as family disputes were usually arranged among the Parsees themselves; but when such differences became the subject of suits in the Supreme Court, it was then ascertained that Parsees being neither Hindùs nor Muhammadans, succession by them to freehold property in the Island of Bombay must be regulated by the English law of primogeniture. This being utterly opposed to their feelings and usages, they applied to the Supreme Government for relief, and Government in its legislative capacity, after due enquiry, passed an Act (IX of 1837) which provided "that all immoveable property situate within the jurisdiction of any of the Courts established by His Majesty's Charter shall, as far as regards the transmission of such property on the death and in-

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

testacy of any Psrsee having a beneficial interest in the same, or by the last Will of any such Parsee, be taken to be and to have been of the nature of chattels real and not of freehold."

I mention these facts because they indicate the difficulties with which Parsees have had to contend, and prove that the Government of India has not declined on a former occasion to afford them relief. The Parsees now seek to be exempted from what will probably soon be the law of British India as to the right of females to share equally with males in succession to intestate property. The Council is aware that the first Chapter of the Indian Civil Code, the Chapter which relates to inheritance and succession, is now under the consideration of a Select Committee. It will be my object to exempt the Parsees from the operation of a few Sections of that measure, but I cannot at present make the provisions necessary for this purpose in the proposed Bill, because that Chapter has not yet become law. I, therefore, for the sake of saving time, ask leave to introduce the Bill, and if permitted to do so, I shall hereafter move in Committee that the Parsees be relieved from the operation of certain Sections in the Civil Code relative to intestate property, the law as to succession to such property being regulated in their case by the measure now in contemplation.

I ought to explain, more for the information of the Parsees themselves than for that of this Council, that the course thus sketched out will, I believe, be far more conducive to their best interests, than the enactment of the Code which they have prepared, in its integrity. They have sought in that Code to regulate bequests by will, as well as to provide for succession to intestate property. It is my duty plainly to state my opinion that this part of their Code would not work. It is hopeless to expect that, if the highest legal intellects have found it impossible to deal with the subject of Wills in less than some three hundred Sections, such a subject can be disposed of in three or four Sections of the Parsee Code. There is nothing in the part of the Indian Civil Code relating to Wills which is inconsistent with Parsee feelings and usages, except so far that Parsees are generally averse from all testamentary arrangements. I would therefore leave them subject to the general provisions of the admirable Civil Code which has recently been introduced, and only exempt them from a few particular Sections relative to intestate property which are opposed to their social and religious usages.

The Parsee scheme of distribution of intestate property is briefly this;—

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

To the widow twice as much as each daughter:
To each son twice as much as the widow.

For example, if there be a widow, two sons and two daughters, the property would be divided into twelve equal shares, of which each son would take four, the widow two, and each daughter one.

I should here mention that a difference of opinion exists upon this point between the Parsees of Bombay and those of the Mofussil. The latter would give:—

Twelve annas in the Rupee to the sons:
Two annas in the Rupee to the widow; and
Two annas in the Rupee to the daughters.

Some, however, would give a little more to the females. Sir Joseph Arnould's Commission, after taking a great deal of evidence, reported in favour of the scale proposed in the Bill I ask leave to introduce, which is that recommended by the Parsees of Bombay. I do not consider that this difference of opinion should suggest any difficulty to the Council. Apart from the undoubted facts that the Parsees of Bombay constitute the great numerical majority of the race, and that they, in a still more marked degree, represent the wealth and intelligence of the community, I would point out that the question practically before the Council will be whether the Parsees shall be exempted from the operation of a law which gives females an equal share with males in succession to intestate property. The scale proposed in the Bill therefore presents a less divergence from the standard of the Civil Code than that which is advocated by the Parsees of the Mofussil. I shall have no hesitation, then, in recommending it for the sanction of the Council, and I should mention that the Parsees of the Mofussil have most emphatically stated that they altogether prefer the distribution proposed in the Bill to that which is laid down by the English law.

The only other provision in the Bill of any importance is, that a table of proximity of relationship has been framed in accordance with Parsee usages, which differs in some respects from that proposed in the Indian Civil Code.

To prevent any possible misapprehension I should state that the present measure has been prepared by the Parsees themselves. It will require some verbal modifications to render its operation complete and effective, but my object at present is to show that I have not come forward to advocate what I may deem, on theoretical grounds, the interests of the Parsees; but that I am merely submitting to the Council a measure proposed by the Parsees themselves, and which they have

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

now for several years urged on the attention of the Government of India and of Her Majesty's Secretary of State.

I have the honour, Sir, to move for leave to introduce a Bill to define and amend the law relative to inheritance and succession among the Parsees."

WHITLEY STOKES,
Asst. Secy. to the Govt. of India, Home Dept (Legislative).

CALCUTTA,
The 17th February 1865.

Abstract of the Proceedings of the Council of the Governor-General of India, assembled for the purpose of making Laws and Regulations under the provisions of the Act of Parliament 24 and 25 Vic. cap. 67.

The Council met at Government House on Friday, the 24th Feb. 1865.

PRESENT:

His Excellency the Viceroy and Governor-General of India, *presiding.*
His Honour the Lieutenant-governor of Bengal.
Major General. The Hon'ble Sir R. Napier K. C. B.
The Hon'ble H. B. Harington.
The Hon'ble H. Sumner Maine.
The Hon'ble Sir C. E. Trevelyan, K. C. B.
The Hon'ble W. Grey.
The Hon'ble H. L. Anderson.
The Hon'ble J. N. Bullen.
The Hon'ble Mahárájà Vijayaráma Gajapati Ráj Bahádur of Vizianagram.
The Hon'ble Rájá Sàhib Dyal Bahádur.
The Hon'ble G. Noble Taylor.
The Hon'ble W. Muir.
The Hon'ble R. N. Cust.
The Hon'ble MahárájáDhíraj Mahtab Chand Bahádur, Mahárájá of Burdwan.
The Hon'ble D. Cowie.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

SUCCESSION AND INHERITANCE (PARSEES') BILL.

The Hon'ble Mr. Anderson introduced the Bill to define and amend the law relating to Succession and Inheritance among the Parsees, and moved that it be referred to a Select Committee.

He said—" I have the honour, Sir, to introduce the Bill to define and amend the law relative to intestate succession among the Parsees, and to move that it be referred for consideration to a Select Committee.

As the Bill is a very short Bill, and as I recently explained its provisions at some length, I do not propose to detain the Council with any detailed statement on the present occasion. I would only repeat that the principal and almost only provision of the Bill is the reduction of the share which females shall take in succession to intestate property. The distinction to be drawn between the provisions relative to such property in the Indian Civil Code, and the provisions of the measure now submitted, is, that the former contemplates that men possessed of considerable property will, as a rule, make Wills. The distribution, therefore, proposed has chiefly had in view small properties, and with reference to such properties, it is a just and fair one. But the Parsees, on the other hand, are extremely averse from making Wills. Their measure then presumes, that large properties will be left intestate, and the distribution which they propose is that which a reasonable and provident man would make, were he framing a Will. For example—to take the instance which I suggested on a former occasion—a man dies leaving a widow, two sons, and two daughters. His property, we will assume, is worth £12,000; each son would then receive £4,000, the widow £2,000, and each daughter £1,000. Now, putting aside the obligations imposed on sons, among Parsees, by their religious and social usages, I think if a Will to this effect were made by an Englishman, it would not be thought an unreasonable one. I make these remarks because I have just read in a public print of high character and ability of which I wish to speak with all respect, that the Bill I am introducing is a "semi-barbarous" measure. I confess that I am unable to understand in what the barbarous component consists. Gavelkind and Borough-English, which still exist in parts of England, may be called semi-barbarous, but there is no provision in the present Bill which deserves such an epithet. A French Jurist would not be justified in designating the English Law of Primogeniture semi-barbarous, because it differed from the law of his own country, and an English

Jurist for the same reason would not be justified in applying the same censure to the French Law which prescribes an equal division of landed property. A divergence from English Law does not constitute semi-barbarism; if it did, Scotland would be far removed from civilization. But as I am unwilling to remain under such censure without a successful attempt to justify myself, I beg to be permitted to read the substance of some observations in which I heartily concur.

The Parsees and their Legislation.

"The Parsee meeting of the 20th August was an event in the history of India. For the first time a Native race has endeavoured by a national effort to remove a national grievance. The Parsees, the wealthiest and the most able of the smaller races of India, labour under one special disadvantage. The British Government, though not bound by the pledge so often quoted and denied, has always conceded perfect religious liberty to Mussulmans and Hindús, or rather, we should say, it has conceded those social rights, which, in the East, are unfortunately mingled with religious belief. To employ the official phrase, the Natives settle "questions of divorce, marriage and inheritance,"—the family bond, and the division of property—for themselves. When these principles came into operation, however, the Parsees were an obscure race of cultivators existing on sufference in Guzerat and Cutch. Even if any one had known any thing of them or their creed, it would have seemed no special hardship to leave them undistinguished amid the millions of Hindús. They have since become what we know them, the most successful traders, the most active reformers, and the truest friends of the British Government in India. Still they have not been relieved of their disabilities. In the Mofussil, they have been subject to Muhammadan, and in Bombay, to the English Law. The Koran and Blackstone have been the Codes of men who recognize only the Zend Avesta. Up to 1837, they were under the English Law, even in matters of inheritance. In that year, however, a great scandal brought the anomalies of their position into strong relief. A Parsee lad, to the disgust of all around him, claimed the whole of his father's landed property under the English Law. The idea of primogeniture seems to be opposed in the Native mind to some fundamental principle of justice. The Parsees petitioned the Legislature and the Legislature passed an Act by which the landed property of the Parsees was declared to be in the nature of chattels real. Intestate estates are still, however, administered according to English law, while all other difficulties remain unremoved as before. The English Law of marriage is made applicable to a people who have scarcely the idea of illegitimacy, and the law of divorce is applied to a race to whom the indissolubility of marriage, and the pecuniary penalty for dishonour, are equally abhorrent. Moreover, the Parsees have not even the advantage of a Code recognized among themselves. The force of public opinion might otherwise have supplied the place of legal enactment, and arguments derived from "immemorial custom" must have been attended to by the tribunals. They have no ancient book of laws, no Koran, and no authoritative account even of their *lex non scripta*. No man, therefore, knows the extent of his family rights, or the obligation of his family duties. Every family lawsuit is a lottery, and each man, of course, appeals to the system which best suits his own interest and convenience.

To remedy all these evils, the Parsees called the meeting of the 20th August. It was most numerously attended, and the report is well worthy of attentive perusal. For the first time, a great body of Natives have met to remove a practical grievance by measures calculated to have a practical effect. The Parsees act under no European in-

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

stigation, for no European has any personal interest in the question. They have benefitted by no European guidance, for no European knew anything of the matter in hand. They did their own work by themselves. They used their own language to express their own thoughts. They appointed a Committee entirely of their own race, and their speeches were, for the most part, the free expression of Parsee ideas. In short, they originated instead of merely imitating. Nor was this perfect independence the only remarkable feature of the meeting. The tone adopted by the speakers in alluding to the British Government was equally observable. Not one speaker but started from the assumption that he lived under a good Government, and that because it was a good Government, he felt assured of ultimate success.

The plan adopted by such men is sure to be practical. The Parsee does not content himself with declaiming against injustice. The meeting listened to a quiet and indeed under-stated account of their grievance, and then resolved that a Managing Committee should be appointed to draw up a Code, embodying their ideas upon marriage, inheritance, and divorce. That this Code so prepared should be entrusted to Mr. LeGeyt, and that the Legislative Council should be earnestly entreated to pass it into law. There is little chance that the request will be refused. The Council has no prejudices in favour of any special system upon these points, and least of all any prejudice in favour of the English regulation of them. It will scarcely object to sanction, directly, rules which, in the case of *Hindús* and Muhammadans, it already sanctions tacitly. The Parsee request must, we conceive, be granted and the leaders of the movement will have the credit of having by one temperate effort, removed a long standing grievance."

When reading sentiments like these, I can only recall the Bristol Election of 1774, and play the part of Creevey to the Burke of this able writer. They contain, I submit, my complete absolution from the charge of having submitted a semi-barbarous measure to the Council, and I therefore in all good humour appeal from the *Friend of India* of 1865, to the *Friend of India* of 1855.

There is another observation which I would wish to submit. The Indian Law Commissioners, not having the report of Sir Joseph Arnould's Commission before them, were of opinion that the Parsees were not entitled to separate legislation. They have recently been again addressed on the subject by Her Majesty's Secretary of State, who had taken a different view. Since the last meeting of the Council, I have received a letter from England, stating that the Indian Law Commissioners have informed the Secretary of State that they have now no objection to separate legislation for the Parsees in relation to intestate property, but that in their opinion the Parsees should be subject to that part of the Civil Code which relates to testamentary succession. I would submit that this is the exact course which it is proposed in the present Bill to follow.

I should mention that, as this Bill depends upon the Indian Civil Code, which has not yet become law, I have not mentioned the date from which it should have effect. In Committee, I shall propose that the date be the 1st January 1866, the date on which the Indian Civil

Code will probably come in force. I have for the same reason abstained from mentioning a particular period within which the Select Committee should be instructed to report."

The Hon'ble RAJA SAHIB DYAL BAHADUR said that he wished to ask two questions.—

First.—When the intestate, having been twice married, shall die leaving children by both marriages, are all such children to share alike, or is the collective issue of each marriage to receive an equal share?

Second.—Should the second wife of an intestate herself die intestate, will her property descend only to her own children, or to the whole of her husband's children, whether born of herself or his first wife? the Rájá thought these points should be clearly defined in the Bill.

The Hon'ble the MAHARAJA OF VIZIANAGRAM said that the Bill having in substance been prepared by the Parsees themselves, the Council, he thought, could have little or no objection to pass it. But he confessed he was at a loss to know why in certain cases the females should obtain only a fourth of what the males succeeded to, and in others to one-half, and in others again to an equal share. Sections 1 and 3 for instance provided that the share of each son should be four times the share of each daughter. According to Sections 2 and 4, the shares of the children, whether male or female, were to be equal. On reference to Sections 6 and 7, the general principle followed in the division of the property would seem to be that the males would obtain double of what the females standing in the same degree of propinquity would. He (the Mahárájá) would therefore suggest to the Council that some of the details be taken into their consideration, also the points referred to, before the Bill passed into law.

The Hon'ble MR. HARINGTON said it was right he should point out with reference to what had fallen from the Hon'ble Mr. Anderson at the conclusion of his remarks, to the effect that he had specified no period in his motion for the Select Committee to make their report, that if the Hon'ble Member's motion was adopted as it now stood, it would not be competent to the Select Committee, under the Rules of the Council, to report upon the Bill until after the expiration of twelve weeks from the date of the publication of the Bill in the Official Gazette. It was generally understood that when a Bill was ordered to be referred to a Select Committee without any instruction as to the time within which the Committee was to make their report, the public would have the full period mentioned in the Rule to which he had referred

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

for considering the Bill and offering any remarks or suggestions in respect to it. It often happened that objections to a Bill were not received by the Select Committee until the time for reporting upon the Bill had arrived. It would not be fair to the public if, without any previous notice, the report of the Select Committee upon the present Bill was made before it was due with a view to the early passing of the Bill. Looking to the important character of the Bill, which proposed to amend the law of a large section of the community on the delicate subject of Inheritance and Succession to property, he did not think that twelve weeks could be considered too long a period for the publication of the Bill. This period was not required for the convenience of the Select Committee, who, if they had only the Bill to consider, would have no difficulty in settling its provisions in a much shorter time. The object in publishing a Bill for twelve weeks was that the public at large, and particularly that portion of it which was chiefly interested in the Bill, might know what was proposed, and have ample time to state any objections that they might have to any part of the Bill. The Bill was not intended for the Parsees in Bombay alone. It was intended also for the Parsees residing in Calcutta, Madras, and in other parts of the country. It might be true that the Bill had been prepared by the Parsees themselves, but it was prepared by only a small body of that community, and they knew that considerable difference of opinion prevailed amongst the Parsees in respect to the provisions of the Bill, which rendered it the more necessary that the Bill should be published for the full time prescribed by the Rules of the Council. Nor was there any reason for hurrying the Bill through the Council. It was not intended that the Indian Civil Code, from some of the provisions of which it was deemed right to exempt the Parsee community, should take effect until the 1st January 1866, and there would be ample time to pass the Bill before that date, even though it should not become law durings the present sittings of the Council. If the Bill proposed only to exempt the Parsees from certain provisions of the Indian Civil Code, he should have no objection to the Bill being passed at once, but the Bill went further, and proposed to alter the existing laws of the Parsees in respect to Inheritance and Succession, which was a very different thing.

The Hon'ble Mr. Maine said that the question was, whether a Committee could not report at any time it thought proper. He rather thought that, if a Committee considered that longer time was not necessary, there would be no objection to their reporting sooner. He

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

should be very sorry if they had to wait for twelve weeks in every case. Perhaps his Hon'ble friend (Mr. Anderson) would be so good as to inform the Council to what extent the so-called Law Committee of Bombay had authority to speak on behalf of their co-religionists. It whould be undesirable to pass a measure like this without the consent of the whole Parsee community.

The Hon'ble Mr. ANDERSON said with reference to what had fallen from the Hon'ble Mr. Harington and the Hon'ble Mr. Maine, that he wished to offer only a few observations. The question before the Council was whether the Parsees should be exempted from the operation of the first Chapter of the Indian Civil Code, or as it was now to be called "The Indian Succession Act, 1865." The difference between the Parsees in the Mofussil and the Parsees of Bombay was not considerable, and the course taken by the Bombay Parsees was a mean between that Act and the propositions of the Parsees in the Mofussil.

With regard to what fell from his Hon'ble friend Mr. Harington, he (Mr. Anderson) would first remark that this Bill had really been before the Parsees of India for the last ten years. He could not bring it forward at an earlier period of the Session, because it depended on the fate of the Indian Civil Code. But with regard to Mr. Harington's remark that they were asked to legislate for only a small portion of the Parsees, he (Mr. Anderson) begged to offer the following observations. First of all, the Parsees of Bombay were numerically the large majority. But besides that, the Council had had the opinions of the Parsees from all parts of the Mofussil, and, except as to a very few points, they in all material respects concurred with the Parsees of Bombay. Mr. Harington had said that there were Parsees in Calcutta. But he (Mr. Anderson) was in a position to state that the Parsees of Calcutta entirely approved of the Bill, and that such was the view conveyed to him by a deputation of Parsee residents in Calcutta whom he had the pleasure of meeting last year. He feared that the Council would consider that on the subject of the Parsees, he was lapsing into a state of boredom, and indeed yesterday his Hon'ble friend Mr. Cust, with that wit and scholarship for which he was remarkable, had observed to him "*Persicos odi, puer, apparatus.*" He hoped the Council would understand that this Bill had come before the Council in another form about five years ago. It had been referred to a Select Committee who said that this measure had not received any expression of opinion from the Bombay Judges, or the Bombay Government and the local Officers. A Commission had ac-

cordingly been appointed, and in order to secure an expression of opinion from the Judges of the High Court, two of them had been appointed Members of the Commission. The Commission examined a great variety of witnesses, and received communications from Parsees in all parts of the Bombay Presidency, from those of Poona, Tannah, Surat, Broach, Ahmedabad, and other places.

He (Mr. Anderson) himself, on behalf of the Government, had sent copies of the Code all over the country. The Report of the Commission convinced the Bombay Government and Her Majesty's Secretary of State. The Bombay Government at that time was composed of men who were not likely to have recommended the measure without due consideration. At the head of the Government was a gentleman who was once a Member of the Government of India. He referred to Sir Bartle Frere. There was also Sir William Mansfield, who was little likely to vote in favour of the measure without a conviction of its propriety. He would also refer to the Hon'ble Mr. Frere who for years had been Judge at Surat, and who for about twelve years had been in Bombay either as the Chief Judge of the Sudder Court or as Member of Council. He (Mr. Anderson) thought that the Council had every guarantee that this Bill had been fully considered, and that every possible opportunity had been afforded to the Parsees for expressing their opinions with regard to it. They had stated objections—a great number of objections—but they were not of a very material character. The scale of distribution of intestate property proposed in the Bill presented a less divergence from the standard of the Indian Civil Code than the Parsees of the Mofussil themselves wished for. He did not see what objection there could be to the Bill considering that the Parsees had for years past been beseeching the Council and the Government of India for this simple act of justice, *viz.*, that they should not be squared down to the English law of intestate succession, but that with regard to intestate property, all should share equally. He thought that the Select Committee were fully competent, if they felt themselves in a position to do so, to report in three or five weeks, instead of in twelve weeks. If the rule regarding twelve weeks were strictly followed, the Council would hardly be able to pass any Bills in each Session, unless they were Bills ready cut and dry. Surely that was not what a wise Legislature should insist upon. He therefore trusted that the Council would permit this Bill to pass after consideration by a Select Committee.

With regard to the suggestions which had been made by Rájá Sáhib Dyál and the Mahárájá of Vizianagram, they would be better

considered in committee; and if both those gentlemen would do him the honour to be Members of the Committee, he hoped he should be able to satisfy them with regard to their objections to the Bill.

The Hon'ble Mr. MUIR said that he would wish to ask the Hon'ble Mr. Anderson if the Bill was substantially the same as that which had been before the Parsees for so many years?

The Hon'ble MR. ANDERSON said that the Bill was in substance precisely the same. The Parsees had not had the benefit of a legal education, and the wording of the Bill, as drawn by them, was somewhat untechnical and inaccurate. The Parsees' draft provided (Section 3) that, "if the intestate be a male, his property shall be divided into such number of shares as shall admit of its distribution in the following proportions:—To the widow half a share. To the sons one share each. To the daughters one quarter share each," and (Section 4) "if the intestate be a female, in the following proportions:—To her husband, one share. To her sons and daughters, one share each." For these provisions, at the suggestion of the Secretary to the Council, the following Sections had been substituted:—

"Where the intestate has left a widow, if he has also left any children, the property shall be divided among the widow and children, so that the share of each son shall be double the share of the widow, and that her share shall be double the share of each daughter."

"Where the intestate has left a widower, if she has also left any children, the property shall be divided among the widower and children, so that his share shall be double the share of each of the children."

The tables of kindred had also been removed from the body of the Bill to the Schedules. But as he (Mr. Anderson) said before, in substance there had not been the slightest alteration.

His Excellency the President said that it appeared to him that, under the Rules, if no shorter period were fixed by the Council, the Committee could not report in less than three months. Rule 20 provided as follows:—

"When three months have elapsed from the publication of a Bill in the *Calcutta Gazette* or in any shorter period that the Council may order, the Select Committee to which the Bill may have been referred shall make a report thereon."

The Hon'ble MR. GREY begged to suggest to the Hon'ble Member for Bombay to amend his motion by stating that the Bill be referred to a Select Committee with instructions to report in five weeks.

The Hon'ble MR. ANDERSON then moved that the Bill be referred to a Select Committee, with instructions to report in five weeks.

The Hon'ble Mr. Harington said he would offer no opposition to the motion, but he reserved to himself the right of opposing hereafter the passing of the Bill until it had been published for the usual period.

The Motion was put and agreed to.

WHITLEY STOKES,

Calcutta, The 24th February 1865. } *Offg. Asst. Secy. to the Govt. of India, Home Dept (Legislative).*

Abstract of the Proceedings of the Council of the Governor-General of India, assembled for the purpose of making Laws and Regulations under the provisions of the Act of Parliament 24 and 25 Vic. cap. 67.

The Council met at Government House on Friday, the 31st Mar. 1865.

PRESENT:

His Excellency the Viceroy and Governor-General of India, *presiding.*
His Honour the Lieutenant-governor of Bengal.
The Hon'ble H. B. Harington.
The Hon'ble W. Grey.
The Hon'ble H. L. Anderson.
The Hon'ble J. N. Bullen.
The Hon'ble Mahárájà Vijayaráma Gajapati Ráj Bahádur of Vizianagram.
The Hon'ble Rájá Sàhib Dyal Bahádur.
The Hon'ble W. Muir.
The Hon'ble R. N. Cust.
The Hon'ble MahárájáDhíraj Mahtab Chand Bahádur, Mahárájá of Burdwan.
The Hon'ble D. Cowie.

PARSEES' MARRIAGE AND DIVORCE BILL.

The Hon'ble Mr. Anderson moved that the Report of the Select Commitee on the Bill to define and amend the law relating to Marriage and Divorce among the Parsees be taken into consideration. He

said—"This Bill has undergone the most careful examination by the Select Committee, and many material alterations in its provisions have been made: I have no hesitation in submitting it now to the Council as a measure which has been greatly improved, and as one which will attain the objects which it had originally in view. Those objects were the prevention of bigamy among the Parsees, and the establishment of such a tribunal for the vindication of the obligations arising out of the marriage contract in that community as would command the respect of those appealing to it for protection or redress. I think it very possible that the Parsees will not regard the Bill with the same favour as the Code prepared under their immediate instructions; but as they are each and all of them emphatically men of business, I have a just confidence that they will, on full consideration, recognize the great superiority of the Bill as it now stands to the Bill in the form in which it was originally presented to the Council.

The principal alteration in the Bill is the substitution of Parsee Matrimonial Courts for Puncháyats. With reference to Puncháyats, I would wish to offer a very brief explanation. The term taken by the Parsees from the Hindus around them, has not been very happily chosen, and it does not convey the idea of the kind of tribunal which it was in contemplation to establish. That tribunal was one of which the members were to be chosen by the Parsees themselves of which the members were men in whom the Parsees had confidence. But it was never intended that the rude "under the tree" mode of investigation which the idea of a Puncháyat suggests, should be adopted. But I freely admit that the Parsee Matrimonial Courts will constitute far more efficient tribunals than the Puncháyats, and that they will fulfill all the conditions which the Legislature has a right to impose on an institution which it invests with grave responsibilities. It is proposed, then, to establish Parsee Chief Matrimonial Courts in the Presidency Towns of Calcutta, Madras, and Bombay, and Parsee District Matrimonial Courts in such places as the discretion of the Governor General in Council and the local Governments may suggest. A District under the Act may include more than one ordinary judicial District; and such places in which on account of the fewness of the Parsee inhabitants, the Local Governments shall not deem it necessary to establish Matrimonial Courts, are to be regarded as under the jurisdiction of the Chief Matrimonial Courts in the Presidency Towns. The Matrimonial Courts in Calcutta, Madras, and Bombay are to be presided over by the Chief

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Justice, or other Judge of Her Majesty's High Court of Judicature in those Towns, aided by eleven Delegates, and the District Matrimonial Courts by a District Judge aided by seven Delegates.

The Delegates are to be Parsees, appointed by the Local Governments, and to be in number not more than thirty for a Presidency Town, and not more than twenty for a District as constituted under this Act. From the Delegates thus appointed are to be chosen in due rotation those who assist at the trial of suits in the Matrimonial Courts. The appointment of a Delegate is to be for life, or until resignation, with the usual provision attached to a judicial office of "*quam diu se bene gesserit.*" The Local Governments, we may be sure, will always be cautious to appoint the most respectable and intelligent Parsees to this office, and I sincerely trust that the position of a Delegate may hereafter be an object of honorable ambition to Parsee gentlemen. In suits tried in the Matrimonial Courts, all questions of law and procedure will be determined by the presiding Judge, but the decision on the facts is to be the decision of the majority of the Delegates assisting at the trial. Should such be the wish of either party to the suit, the case may be heard with closed doors. The procedure is to be as far as possible that of the Code of Civil Procedure, and an appeal will lie from the decisions of all Matrimonial Courts, whether Chief or District, to Her Majesty's High Court of Judicature.

Now, I think that the Courts which it is thus proposed to establish, will exactly attain the objects which the Bill had in view. All suits for the declaration of nullity of marriages, for dissolution on account of desertion, for divorce and judicial separation, and for restitution of conjugal rights, will in effect be decided by the Parsees themselves; while the presence and active supervision of an experienced Judge will be an ample guarantee to the general public, not merely that the investigation will be a fair one—for that, as far as intention goes, would be the result if the matter were left exclusively to the adjudication of the Parsees—but that the complex rules of evidence and the various minutiæ which are involved in the conduct of a trial are duly observed, and, what is an important point with an inexperienced tribunal, that the zeal and ability of Advocates have no more than their just weight with those in whom the power of decision is vested.

The Select Committee have made some other important alterations in the Bill. The arrangement that an experienced Judge shall preside in the Matrimonial Courts disposes of the provision that the Presidency of the Surat Punchâyat, should be vested hereditarily in the family of Khursadji Dosabhai Dávur. This change has been further

recommended by the fact that there is not an entire unanimity on the subject among the Parsees of Surat, and still more forcibly by the natural repugnance which is generally felt, and in which I participate, to making a judicial office the subject of hereditary succession. I should, in justice to the Parsees, state that the provision related to the Dávar did not form a part of the original Code prepared under their instructions, but was introduced at the suggestion of the Government of Bombay as a kind of compromise of some more extensive claims preferred by the Dávar's family.

Another important alteration in the Bill, is the omission of the clause which made a change of religious belief, subsequent to a marriage, a ground for rendering the marriage voidable at the instance of either party. The question involved in this alteration received very careful consideration from the Select Committee, and the impression which generally prevailed was, that the principle presented for discussion was too important to be dealt with otherwise than in a separate measure. The Council has just invited the consideration of all India to the measure relative to the remarriage of Native Converts. Now, I do not mean to imply that the provision in the Parsee Bill stands on the same ground as the relief proposed for Christian Converts. In the one case a man says,—"on account of my religious belief my wife has left me, either compel her to live with me or let me go free." In the other case the man says,—"on account of my religious belief my wife has left me, let me go free." It is obvious that there is a material difference between these two propositions. In the one the man says—"I want my wife to live with me." In the other the man says—"I do not want my wife to live with me." But though there is this variance in the scope of the two propositions, they both in some measure raise the issue of whether a change in religious belief is a valid ground for rendering a marriage voidable. The Council has been desirous that this question should receive the most ample consideration, and it would be obviously impolitic, therefore, at the present time, that a species of liberty should be granted to the Parsees in the matter under discussion. If the Bill of my Hon'ble friend Mr. Maine should become law, as I trust it will, it will then be for the Parsees to apply for relief, and to support their appeal by adequate evidence. But when the Council is acting with extreme caution as to granting a certain relief to a portion of the community, it is obvious that it cannot grant what is more than relief—what is relaxation—to another portion of the community. I think, then, that the Select Committee was compelled, if only on the lower ground of

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

legislative expediency, to omit the clause, and in saying this I am not insensible to the fact that some may be inclined to take the higher ground of regarding any such concession as wrong in principle.

The arrangements relative to the certification and registration of marriages have been simplified by the Select Committee, and due observance of these arrangements has been secured by the provision of severe penalties.

Many verbal alterations, all of them improvements, have been introduced by the Select Committee, and the Bill may now, I venture to think, be regarded as a complete and symmetrical measure, as one under which there will be no difficulty in administering justice. I feel no diffidence in making this assertion, because I should neither do justice to my own sentiments, nor pay due regard to truth, if I did not state in the most public and unreserved manner, that the Bill is the good Bill it is, through the judgment, caution and fertility of suggestion which have been brought to bear upon it by my Hon'ble friend Mr. Harington. Both in Committee and in private he has given me the aid of his large legislative experience, and I may say, without the slightest affectation, that the Bill, which will, I trust, be a source of substantial benefit to the Parsees, is more his Bill than mine.

Before I conclude, I would wish to say a word regarding a letter which I have just read in the "Friend of India" evidently written by Mr. Manockjee Cursetjee, one of the Judges of the Small Cause Court in Bombay. I wish to speak of that gentleman with all consideration. He complains that the Bill sanctions infant marriages and revives the *Pancháyat.* To this I would reply that the Bill does not sanction infant marriages, and that Pancháyats have now been superseded by the Matrimonial Courts. There are some clauses recognizing infant-marriages in the Code prepared by the Parsees, but these I struck out before the introduction of the present Bill. The Bill does not, it is true, prohibit infant marriages; but, to make it more clear that the Legislation does not approve of such contracts, I will propose, with His Excellency the president's permission, to introduce a new clause, to which my Hon'ble Colleagues have expressed their assent. The Council would not be justified in prohibiting the custom of infant marriages which has obtained so largely and prevailed so long, but it takes the wiser course of declining to enforce them. I shall, in common with Mr. Manockjee Cursetjee, be glad to see the day when the custom shall disappear, but if either of us is to see that result, it will not be by following the course which he would seem to suggest.

The Hon'ble MR. HARINGTON said that having on the introduction of

this Bill, considered it his duty to object strongly to the provisions which related to the mode in which cases arising under the Bill were to be heard and decided, he thought it right at once to state that all that appeared to him objectionable in the Bill, as introduced, had been struck out, including not only the provisions to which he had referred, but also other provisions to which he thought exception might be taken; and when his Hon'ble Colleague, who was in charge of the Bill, should move presently that the Bill be passed, he would be prepared to give a cordial assent to the motion. He concurred in all that had fallen from his Hon'ble Colleague in support of the amendments which the Select Committee had recommended should be made in the Bill. He had no hesitation in saying that he considered they might place the Bill, altered as proposed by the Select Committee, on the Statute Book with the most perfect confidence. Looking to the nature of the cases to which the Bill was intended to apply, they must all hope that recourse to the provisions of the Bill would not be of frequent occurrence, but when cases such as the Bill contemplated did arise, he believed it would be found that the Bill provided a proper and perfectly competent tribunal for their adjudication, and that under the operation of the Bill as it was now framed, substantial justice would be done between party and party. Their Hon'ble Colleague, who had charge of the Bill, had laid the Parsee community of India under very great and lasting obligations to him by the manner in which he had espoused their cause in connection with the legislation which had occupied so much of the time of the Council during its present sittings, and by the great learning, ability, and skill which he had displayed in conducting the Parsee Bills introduced by him through their several stages; and he ventured to think that the course pursued by their Hon'ble Colleague in respect to the present Bill in its progress through the Select Committee, and particularly his having assented to the various important alterations proposed in Committee, had added very much to the debt of gratitude which the Parsee community owed to him for his exertions in their behalf. He entertained a confident belief that this would be the feeling generally of the Parsee community when they saw the Bill in operation. He could not close these remarks without begging his Hon'ble Colleague to accept his acknowledgements for the manner in which he had spoken of the part taken by him (Mr. Harington) as a Member of the Select Committee in settling the provisions of the Bill. On this point he would only say that, should his Honourable Colleague's anticipations as to the successfull working of the Bill, as now framed, be realized (and he had little doubt that such would be the result of their

joint labours), it would be a great gratification to him to have taken an active part in giving to the Parsee community, who were so distinguished for their respectability, intelligence, and liberality, this important legislative measure.

The Hon'ble MR. MUIR said that having made some strictures upon the original Bill when it was introduced, and having been a member of the Committee which had been engaged in revising it, he begged to offer a few very brief remarks upon the Bill as it now stood. He entirely concurred in the observations made by his Hon'ble friends Messrs. Anderson and Harington, that the proposed enactment had been most materially improved in its passage through the Committee; and its improvement was mainly owing to the wise and excellent suggestions of Mr. Harington, in conjunction with the labours of the Mover himself.

The serious objections taken to the constitution of the Pancháyats originally proposed, as a Court private, informal, and irresponsible, had now been entirely obviated. The Matrimonial Courts substituted for the Pancháyat would be inferior to no other Courts in the country; they would be presided over by Judges, and be subject to the checks and safeguards of established legal procedure, while the presence of the Parsee Jury, to determine all questions of fact, would secure the confidence and approval of the Parsee community in respect of the trial and disposal of the suits brought before those Courts.

Some of the conditions of divorce contained in the original Bill, which had appeared to him (Mr. Muir) objectionable, had been either removed or modified. And though there were still one or two provisions in the amended Bill, which did not entirely approve themselves to his judgment—he (Mr. Muir) alluded more especially to certain distinctions and conditions contained in the thirtieth Section—still he was prepared to accept the provisions of the Bill as a whole, on the ground stated in the preamble, namely that they were in conformity with the usages and customs of the Parsees themselves. In this view he was prepared to support the Bill in its present form.

Before concluding those brief observations, he (Mr. Muir) wished to express his concurrence in the remarks which had fallen from his Hon'ble friend Mr. Harington, regarding the part which had been taken by the Hon'ble Mr. Anderson in connection with this measure. He fully agreed with him that Mr. Anderson had laid the Parsee community under a great obligation by the introduction of this Bill; and not less so, by the excellent spirit and candour with which

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

he had received the suggestions made in Committee; and by the careful judgment with which he had brought the Bill into the shape in which he had now presented it to the Council.

The Motion was put and agreed to.

The Hon'ble MR. ANDERSON then, with the permission of His Excellency the President, moved by way of amendment that the following Section be introduced immediately before the thirty-seventh Section:—

"Notwithstanding anything hereinbefore contained, no suit shall be brought in any Court to enforce any marriage between Parsees or any contract connected with or arising out of any such marriage, if, at the date of the institution of the suit, the husband shall not have completed the age of sixteen years, or the wife shall not have completed the age of fourteen years."

The Motion was put and agreed to.

The Hon'ble MR. ANDERSON then moved that the Bill as amended be passed.

The Motion was put and agreed to.

SUCCESSION AND INHERITANCE PARSEES' BILL.

The Hon'ble MR. ANDERSON presented the Report of the Select Committee on the Bill to define and amend the law relating to Succession and Inheritance among the Parsees. He said that it had been his intention to ask His Excellency to suspend the Rules for the Conduct of Business, and to move that the Report be taken into consideration, and that the Bill as amended be passed. He had, however, ascertained that there would be another meeting of the Council, at which, without suspending the Rules, the Bill could be passed. He had also received a communication from Bombay, containing some suggestions which deserved consideration. Under these circumstances, he begged leave to postpone the Motions standing next in the list of business.

The Council then adjourned.

WHITLEY STOKES,

Offg. Asst. Secy. to the Govt. of India,
Home Dept. (Legislative.)

CALCUTTA,
The 31st March 1865.

Abstract of the Proceedings of the Council of the Governor-General of India, assembled for the purpose of making Laws and Regulations under the provisions of the Act of Parliament 24 and 25 Vic., cap. 67.

The Council met at Government House on Friday, the 7*th April* 1865.

PRESENT:

His Excellency the Viceroy and Governor-General of India, *presiding.*
His Honour the Lieutenant-governor of Bengal.
The Hon'ble H. B. Harington.
The Hon'ble W. Grey.
The Hon'ble G. Noble Taylor.
The Hon'ble H. L. Anderson.
The Hon'ble W. Muir.
The Hon'ble R. N. Cust.
The Hon'ble D. Cowie.

SUCCESSION AND INHERITANCE (PARSEES') BILL.

The Hon'ble MR. ANDERSON moved that the Report of the Select Committee on the Bill to define and amend the law relating to Succession and Inheritance among the Parsees, be taken into consideration. He said—"The object of the Bill is to relieve the Parsees from the operation of that portion of the Indian Succession Act, 1865, which related to intestate property, and to state the provisions by which partition of such property should be regulated for that community. The only alteration of importance made by the Select Committee is the addition of a Section stating the particular clauses of the Indian Succession Act from which the Parsees are to be exempted. This provision could not be introduced into the original Bill, because the Indian Succession Act had not then become law. I mentioned, however, when I obtained leave to introduce the Bill, that I should in Committee move the addition of the clause to which I now advert. The other alterations made by the Select Committee are merely verbal.

The Bill, then, as it now stands has two prominent features—first, it exempts Parsees from the provisions of the Indian Succession Act

relative to intestate property; secondly, it provides that the share of daughters in relation to such property shall be equal to one-fourth of the share of sons. The Indian Succession Act provides that daughters shall succeed equally with sons to intestate property. A large number of Parsees, principally residing in the Mofussil, consider that daughters should have no share at all, or at most only a minute fraction. The great majority of the Parsee community, and especially of those residing in Bombay, consider that the course proposed in the present Bill should be followed. That course, it will be observed, is a *via media* between the two extremes just stated.

I had expected to receive from Bombay a communication relative to this Bill. None, however, has reached me, and none, I am informed, has been received by the Government of India; but I some time ago received a private letter from the President of the Parsee Law Association, informing me that the Parsees approved of the Bill, and suggesting some amendments. These I placed before the Select Committee, but, on consideration, the Bill as it stands, was preferred. The only amendment of importance which was urged, was a suggestion that the Parsees should be exempted from the operation of the 108th Section of the Indian Succession Act,—the Section which may be called the mortmain Section. My friend the President of the Parsee Law Association urged on me that this Section was inapplicable to Parsees, as they were in no degree priest-ridden. I would remark that the Section alluded to imports into India the 9th Geo. II., cap. 36, commonly called the Statute of Mortmain. Now opinions may differ as to the propriety of that law; but it will be generally conceded that if such a law is made applicable to any portion of the community subject to the Succession Act, it must be made applicable to all who are so subject. I freely admit that the Parsees are not priest-ridden; but there is a principle which underlies all laws of mortmain, and which address itself to a sentiment of deeper growth than priestly influence. That sentiment is the desire which many men of all creeds and races feel on their deathbeds to make terms, as it were, with the mysterious future by a liberality exercised at the expense of their heirs. It is one of the subtlest of those mixed questions of laws and morals, to what extent a man is justified in influencing by testation the distribution of his property. The wisdom of successive generations has determined, with reference to this kind of testation, that there ought to be the most ample security, not merely that the testator is in possession of his faculties, but that his mind is in an entirely healthy state, capable of looking before and looking after, and in no way thrown off its

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

balance by the fear of approaching dissolution. On considerations of this kind the laws of mortmain have been founded, and to such considerations the Parsees are as subject as their fellow-men. I was unable therefore to recommend the amendment proposed by my friend to the Select Committee for adoption. And I may add that Parsees make such munificent use of their wealth during their lives, that the Legislature is bound to guard, in some measure, their heirs from any testamentary profusion in favour of public objects, which the fear of death may possibly suggest.

The Motion was put and agreed to.

The Hon'ble Mr. Anderson also moved that the Bill as amended be passed.

The Motion was put and agreed to.

His Excellency the President said that, as this was the last meeting at which his Hon'ble friend Mr. Anderson would be present, he felt bound, before adjourning the Council, to express the regret which they all felt at losing the services of so able a Member, and the hope which they all entertained that Mr. Anderson's successor would be like him.

The Council then adjourned.

WHITLEY STOKES,
Offg. Asst. Secy. to the Govt. of India, Home Dept. (Legislative.)

Calcutta,
The 7th April 1865.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

LIST OF MEMBERS OF THE MANAGING COMMITTEE OF THE PARSEE LAW ASSOCIATION.

A

Ardaseer Cursetjee Dady, Esq.
Ardaseer Rustomjee Moola Feeroz. (*Dustoor.*)
Ardaseer Framjee Moos, Esq.
Ardaseer Jamsetjee, Doctor.
Ardaseer Cursetjee Wadia, Esq.
Ardaseer Hormasjee Suntok, Esq.
Ardaseer Dossabhoy Moonshee, Esq.

B

Bomanjee Hormusjee Wadia, Esq.
Bomanjee Framjee Camajee, Esq.
Bomanjee Jeejeebhoy, Esq.
Byramjee Jeejeebhoy, Esq.
Byramjee Sorabjee Mehta, Esq.
Byramjee Cowasjee Bottle-wala, Esq.
Burjorjee Muncherjee Wadia, Esq.
Bezonjee Shapoorjee Katruk, Esq.
Byramjee Hormasjee Camajee, Esq.
Byramjee Cursetjee Ghandee, Esq.
Bomanjee Dossabhoy Moonshee, Esq.

C

Cursetjee Jamsetjee Jeejeebhoy, Esq.
(*Afterwards Sir Jamsetjee Jeejeebhoy Baronet.*)
Cursetjee Rustomjee Wadia, Esq.
Cursetjee Furdoonjee Parekh, Esq.
Cursetjee Nosserwanjee Camajee, Esq.
Cursetjee Cowasjee Bhandoop-wala, Esq.
Cursetjee Rutnagur, Esq.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Cowasjee Jehangeer Ready Money, Esq.
(*Former Vice President.*)
Cowasjee Eduljee Khambata, Esq.
Cowasjee Shapoorjee Mehta, Esq.
Cowasjee Dhunjeebhoy Pow-vala, Esq.
Cowasjee Eduljee Mody, Esq.
Cowasjee Hormasjee Shroff, Esq.
Cowasjee Muncherjee Mody, Esq.
Cowasjee Hormasjee Ghandeebhoy, Esq.
Cooverjee Rustomjee Mody, Esq.
Cooverjee Jewajee Tasker, Esq.
Cursetjee Rustomjee Cama, Esq.

D

Dhunjeebhoy Cursetjee Shroff, Esq.
Dhunjeebhoy Framjee Patell, Esq.
Dhunjeebhoy Merwanjee Wadia, Esq.
Dhunjeebhoy Framjee Bottle-wala, Esq.
Dhunjeebhoy Nusserwanjee, Camajee, Esq.
Dhunjeebhoy Nusserwanjee Ready Money, Esq.
Dossabhoy Jamsetjee Wadia, Esq.
Dossabhoy Sorabjee Moonshee, Esq.
Dossabhoy Framjee Camajee, Esq.
Dossabhoy Framjee Kuraka, Esq.
Dr. Dossabhoy Bezonjee.
Dossabhoy Eduljee Baxter, Esq.
Dossabhoy Merwanjee Wadia, Esq.
Dadabhoy Rustomjee Patell, Esq.
Dadabhoy Framjee Vakeel, Esq.
Dadabhoy Hormasjee Cama, Esq.
Dady Byramjee Benajee, Esq.
Deenshaw Maneckjee Petit, Esq.
Dorabjee Burjorjee Cooper, Esq.
Deenshaw Dadabhoy Ghandy, Esq.
Dadabhoy Rustomjeee Appoo, Esq.
Deenshaw Eduljee Shroff,Esq.

E

Eduljeee Darabjee Jamasp Asana. (*Dustoor.*)

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Eduljee Bomanjee Morris, Esq.
Eduljee Framjee Alburus, Esq.
Eduljee Nusserwanjee Master, Esq.

F

Framjee Nusserwanjee Patell, Esq. (*President.*)
Framjee Bomanjee Shroff, Esq.
Framjee Ardaseer Daver, Esq.
Framjee Heerajee Mehta, Esq.
Framjee Ruttonjee Kharadee, Esq.
Furdoonjee Hormasjee Laskeree, Esq.
Furdoonjee Framjee Dhondee, Esq.
Framjee Eduljee Daver, Esq.

H

Heerjeebhoy Hormasjee Sethna, Esq. (*Vice President.*)
Hormasjee Pestonjee Bottle-wala, Esq.
Hormasjee Framjee Chinoy, Esq.
Heerjeebhoy Merwanjee Wadia, Esq.
Hormasjee Pestonjee Mount-wala, Esq.
Hormasjee Pestonjee Ghadialee, Esq.
Hormasjee Shapoorjee Patek, Esq.
Hormasjee Jehangeerjee Ardaseer, Esq.

J

Sir Jamsetjee Jeejeebhoy, First Baronet. (*Patron.*)
Jamsetjee Pestonjee Pandey, Esq.
Jamsetjee Cooverjee Jusa-vala, Esq.
Jamsetjee Rustomjee Eranee, Esq.
Jamsetjee Cursetjee Bottle-boi, Esq.
Jehangeer Framjee Jusa-vala, Esq.
Jehangirjee Framjee Cowasjee, Esq.
Jehangeer Burjorjee Vacha, Esq.
Jehangeer Nowrojee Wadia, Esq.
Jewajee Jusoobhoy Bhuroocha, Esq.
Jewajee Maneckjee Vacha, Esq.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Jalbhoy Dorabjee Oomregur, Esq.
Jamasjee Muncherjee, (Dustoor.)

K

Kaikhoosrow Hormasjee Alpae-wala, Esq.

L

Limjee Maneckjee Benajee, Esq.

M

Maneckjee Nusserwanjee Petit, Esq. (*Former President.*)
Maneckjee Dadabhoy Sawyer, Esq.
Maneckjee Jamasjee Kaka, Esq.
Maneckjee Cursetjee Dady Burjor, Esq.
Maneckjee Merwanjee Sethna, Esq
Maneckjee Sorabjee Vachaghandey, Esq.
Maneckjee Pestonjee Moola Feerozna, Esq.
Meherjeebhoy Bapoojee Vicajee, Esq.
Muncherjee Hormasjee Camajee, Esq.
Muncherjee Framjee Camajee, Esq.
Muncherjee Pestonjee Wadia, Esq.
Muncherjee Jamsetjee Wadia, Esq.
Muncherjee Framjee Sethna, Esq.
Muncherjee Eduljee Jamas Asana. (*Dustoor.*)
Merwanjee Furdoonjee Post-wala, Esq.
Merwanjee Hormasjee Mehta Esq.
Merwanjee Byramjee Luskuree, Esq.
Merwanjee Framjee Pandey, Esq.
Merwanjee Nusserwanjee Bhownugrea, Esq.

N

Nowrojee Jamsetjee Wadia, Esq.
Nowrojee Dorabjee Chandaroo, Esq.
Nowrojee Cursetjee Cowasjee Benajee, Esq.
Nowrozjee Furdoonjee, Esq. (*Late Secretary.*)
Nowrojee Ardaseer Daver, Esq.
Nowrojee Hormasjee Patchna, Esq.
Nusserwanjee Maneckjee Petit, Esq.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Nowrojee Dorabjee Sakhlat-wala, Esq.
Nowrojee Rustomjee Lord, Esq.
Nanabhoy Jamsetjee Suplana, Esq.
Nusserwanjee Muncherjee Wadia, Esq.
Nusserwanjee Bomanjee Mody, Esq.

P

Peshootanjee Byramjee Sunjana. (*Dustoor.*)
Pestonjee Hormasjee Camajee, Esq.
Pestonjee Muncherjee Chichgur, Esq.
Pestonjee Nowrojee Pochajee, Esq.
Pestonjee Ruttonjee Colah, Esq. (*Resigned.*)
Pallonjee Hormasjee Kaprea, Esq.
Pestonjee Hormasjee Pustakia, Esq.
Pestonjee Jehangeer Tarachund, Esq.
Peerozshaw Pestonjee Meherjee, Esq.

R

Rustomjee Khoorshedjee Mody Soorat-wala, Esq.
Ruttonjee Cursetjee Kira-wala, Esq.
Rustomjee Jamsetjee Jeejeebhoy, Esq.
Rustomjee Burjorjee Mody, Esq.
Rustomjee Ruttonjee Wadia, Esq.
Rustomjee Jewanjee Appoo, Esq.

S

Sorabjee Jamsetjee Jeejeebhoy, Esq.
Sorabjee Pestonjee Framjee, Esq.
Sorabjee Shapoorjee Bengalee, Esq. (*Secretary.*)
Sorabjee Jehangirjee Daver, Esq.
Sorabjee Jehangirjee Sethna, Esq.
Sorabjee Framjee Patell, Esq.
Sorabjee Merwanjee Master, Esq.
Sorabjee Jeejeebhoy Dadabhoy, Esq.
Sorabjee Rustomjee Moola Feeroz. (*Dustoor.*)

T

Temooljee Jamsetjee Desaee, Esq.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

પારસી લોકોનાં

લગન અને તલાક બાબેનો સન ૧૮૬૫ નો ધારો

(૧૮૬૫ નો આકટ નાં૦ ૧૫ મો.)

પારસીઓનાં જગંમ મીલકત બાબેનો ધારો

(૧૮૩૭ નો આકટ નાં૦ ૯ મો.)

પારસીઓનાં વારસા હીસા બાબેનો ધારો

(૧૮૬૫ નો આકટ નાં૦ ૨૧ મો.)

અને

હીંદુસતાંનનાં વારસા હીસા બાબે સન ૧૮૬૫ નો
"ઈનડીઅન સકશેશન આકટ" નામનો ધારો.

(૧૮૬૫ નો આકટ નાં૦ ૧૦ મો.)

વધારા સાથે.

રચનાર,

શોરાબજી શાપુરજી બંગાલી,

જરતોશતીઓને વાસતે ધારા બાંધી મંગાવા સારૂં ઉભી થાએલી
સભાનો હાનરરી સેકરેટરી.

જરતોશતીઓને વાસતે ધારા બાંધી મંગાવાં સારૂં
ઉભી થાએલી સભાને ખરચે,

મુંબઈ મધે,

દફતર આશકારા છાપાખાનાંમાં છાપયું છે.

સન ૧૮૬૮, ઇસવી.—સન ૧૨૩૮ ઇઅજદજરદી.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

દીબાચો.

હીંદુસતાંનની ધારા બાંધનારી સભાએ પસાર કરેલા જે ચાર ધારાઓને આ પુસતક મધે દાખલ કીધાછે તેમાનાં તરણ ધારા એકલા પારસી ટોલાનાં માંગવા ઊપરથી અને તેઓની તરફથી તઈઆર અને પસાર કરવામાં આવીઆછે; ચોથો ઈઆને હીંદુસતાંનનો વારસા હીસા બાબેનો ધારો જોકે આખાં દેશનાં કારણોસર પસાર થયોછે અને જોકે ઘણાખરા લોકો ઊપર તે લાગુ પડવાની મતલબ રાખે છે, તોપણ પારસીઓ ઊપર અમલમાં એ ધારો ઊપર જણાવેલા ખાશ ધારાઓ માંહેલા બે ધારાથી કરીને ચોકસ હદની અંદર રહેઓ છે. પણ એ હીંદુસતાનનાં વારસા હીસા બાબેનાં ધારાનો ઘણો મોટો ભાગ, જેથી "વગર વશીએતે અથવા વશીએત કરીને ગુજરી ગએલાં લોકોનાં વારસા હીસા બાબે હીંદુસતાંનની બરીટીશ હકુમતનો એક ધારો બનીઓછે" તે ભાગ ("હીંદુ, મહમદીઆંન અને બુધીસટ" સીવાએ હીંદુસતાંનની બરીટીશ હકુમતની બીજી સઘલી રઈએતની સાથે) પારસી ટોલા ઊપર લાગુ પડેછે, તે સબબથી તે આખા ભાગનો સાર સરેહ સુધાં આ ચોપડી મધે દાખલ કરેઓછે.

આ પુસતક પરગટ કરાવામાં જરતોશતીઓને માટે ધારા બાંધી મંગાવનારી સભાની મુખીઅ અને કાએમ મતલબ એછે કે જે ધારાઓ હવે પછે જરતોશતી ટોલાનાં સઊથી અગતનાં સંસારી બંધાંણ ઊપર અસર ચલાવશે, તે ધારાઓ સંબંધી પુરતું ચોકસ અને ખરેખરૂં ગનેઆંન એ આખા ટોલાને પોંહાંચતું થાએ એમ કરવું. પણ તે ઊપરાંત કુલ પરજાનાં લોકોમાં વીચારવંત અભીઆસીઓને એ પુસતક ઘણો પરકારે ધેઆંન આપવા જોગ થઈ પડે એવુંછે. એ પુસતકનાં વધારામાં, પારસીઓનાં જે સંસારી રેવાજોને માટે ખાશ ધારા

જોઈતા હતા તે રેવાજો બાબે તપાશ કરવાને મુંબઈની સરકારે ઠરાવેલાં કમીશનનો રીપોરટ દાખલ કીધોછે; તથા જારે એ જુદા જુદા ધારાઓ પસાર થએઆ તારે વડી કાઊનસીલમાં ચાલેલી તકરારનાં હેવાલો પણ એ વધારામાં દાખલ કીધાછે. પારસી ટોલાએ જે મતલબો ને માટે ઈંગરેજ સરકારના ધારા બાંધનારાઓનો આસરો અને મદદ માંગી હતી તે મતલબોને લગતી પુરેપુરી સમજ આ હેવાલો પુરી પાડે છે; અને એ દસતાવેજો ઊપરથી પારસીઓનાં આગેવાનોએ એ કાંમ માંથે ઊઠાવાનો હેતુ શોધી કાહાડવાનું સેહેલ પડેછે, એટલુંજ નહી, પણ પારસી જેહવા એક નાહાનાં વરગને માટે જે એક સંસારી ધારો થએઓછે, તે બાહાલ રાખવા અને સથાપવાનાં વડી કાઊનસીલને શું સબબો પડીઆ તે પણ આ દસતાવેજોમાંથી સેહેલાઈથી શોધી શકાશે. આ દેશની મોહોટી પરજામાં પારસીઓ એક સઊથી નાંહાંનો ભાગછે, તોપણ ઈંગરેજ સરકાર તરફની તેઓની વફાદારી સદા ખુલી નીકલીછે તથા બીજા હાથ ઊપર જે મુસીબતો અને પીડાકારક શંકટો એ ટોલાએ ખમીઆંછે અને જેની આ પુસતકનાં સફાઓ અછડતી સાહાદત આપેછે, તેને માંટે એ ટોલાને પોતાનાં વધારે ભાએગશાલી ભાઈબંધ રઈએત તરફનો મેહેરબાંનગી ભરેલો આશરો મેલવવા ઊપર હકછે. એ અને બીજા સબબોને ખાતર આ ગરંથ કદાચ કેટલાક ઈઊરોપીઅન વાંચનારાઓને પણ વાંચવાજોગ થઈ પડે.

૧૮૬૨ માં મુંબઈની સરકારને કમીશન ઠરાવવાનાં અને તેનાં રીપોરટનાં આધાર ઊપરથી ધારા પસાર કરવાનાં શું સબબ પડીઆ તેનું આ ઠેકાંણે ટુકમાં બેઆંન આપવાનું દરૂસત લાગેછે. છેક ૧૮૩૫ નાં શાલથી પારસી ટોલાએ પોતાની હાલતને બંદ બેસતા અને પોતાની સંસારી હાજતોને મલતા ખાશ ધારા બાંધવાને બરીટીશ સરકારનું ધેઆન ખેંચવાની કોસેસો શરૂ કીધી હતી. એ કોસેસોથી સને ૧૮૩૭ નો "ચાટલસ રીઅલ આકટ" અથવા જંગમ મીલકત બાબેનો ધારો પસાર થવા સીવાએ, બીજી સઘલી કોસેસો વારેઘડીએ સજીવન થવા છતાં ફતેહ પાંમી નહી; પણ સને ૧૮૫૫ માં એક ધ

ણી ઊલટ ભરેલી હીલચાલનો પાએઓ મુંબઈની પારસી અનજુમન ની તરફથી નાખવામાં આવીઓ, જેની આગેવાંનીમાં ઘણાખરા પાર સી ટોલાએ ભાગ લીધો હતો. એ ૧૮૫૫ નાં વરસનાં આગસટ મહીનાની ૨૦ મી તારીખે મુંબઈની પારસી અનજુમનની એક જા હેર સભા શેઠ કાવસજી બેહેરાંમજીનાં આતસબેહેરામમાં મલી હતી, જાં હાં એકદીલી ભરેલા કેટલાક ઠરાવોની સાથે હેઠલ ટાંકેલો ઠરાવ એકમ તથી પસાર થએઓ હતો—

"સરકારી સતાવાલાઓ તથા ઇનસાફની અદાલતો કબુલ રા
"ખે તથા માન આપી સકે અને અમલમા લાવે તેહવા પારસી લોકો
"ને લાએકના તથા જરૂરીઆતના ધારા બંધાવી મંગાવવાની આ
"એ સભાને મોહોટી અગત દીશેછે."

ઊપલીજ સભામાં "જરતોશતીઓને માટે ધારા બાંધી મંગાવ વા સારૂં ઊભી થાએલી સભા" એવાં નામની એક મંડલી ઊભી થઈ, જેનાં અધીકારીઓમાં મુંબઈનાં સઘલા વગવાલા પારસી કબીલાનાં વડાઓને સાંમેલ કીધા હતા.

એ સભા ઊભી થવા પછે, વગર વશીઅતે ગુજરી જનારના વારસાઓ બાબે, પરણેલી ઓરતોનાં હક બાબે, લગન તલાકનાં કાએ દા બાબે, અને એવીજ બીજી કેટલીક બાબતો વીશે ધારાનાં ખરડા તઈઆર કરવા ઊપર એ સભાએ ધેઆંન લગાડીઊં હતું. એ ખરડા ઓનો આધાર પકડીને હીંદુસતાંનનાં પારસી ટોલાને માટે ખાશ ધારા બાંધવા સારૂં વડી સરકારનાં ધારા બાંધનારાઓને સભાએ વખતે વ ખત અરજીઓ કીધી હતી. આ પુસતક મધે પરગટ કરેલા બે આક ટો—તેમાંનો એક "પારસીઓનાં લગન તલાકનો સન ૧૮૬૫ નો ધારો" તથા બીજો "પારસીઓનાં વારસા હીસા બાબેનો ધારો"— ઊપલી સભાની મેહેનતનાં ફલછે.

જે વાંચનારાઓ ધારા સંબંધી બાબતોથી થોડા ઘણાબી જા ણીતા હશે, તેઓ જોશે કે પારસીઓનાં લગન તલાકનાં ૧૮૬૫ નાં ધારામાં તલાક મેલવવા અને લગન રદ કરવાનાં જે સબબો મુકરર કી

ધાછે, તે મુખીઅ કરીને ઈંગરેજી તલાકનાં ૧૮૫૮ નાં ધારા મધેથી ઊતારી લીધાછે.

જીવતી ઊપર બીજી બાએડી કરવી એ એક ફોજદારી અપરાધછે એવું જાહેર કરનારો તથા તેવા અપરાધ તરીકે એ કાંમને માટે ઈંગરેજી ધારાને મલતી રીતની સજા કરનારો એક ધારો, એશીઆખંડની સઘલી પરજાઓમાં હાલ એકલા પારસીઓએજ પોતા ઊપર પોતાની ખુશીથી લાગુ પાડીઓછે, તેથી કરીને આવતા વખતમાં એકલા પારસીઓજ તેમ કરનારાઓમાં પેહેલા ગણાશે, એ ખરેખરી બીનાંને તેઓનો વંઊશ મગરૂરીથી બતાવી શકશે. તેજ પરમાંણે વલી ઓરત જાતનાં પોતાનાં પરણીઆ હક ધારાની રૂહુએ મુકરર કરી, એક અકલવાલા તથા પોતાની બુધી ઊપરથી પોતા ઊપર જોખમ સમજનાર પરાંણી તરીકે, તેણીનાં ખુદ પોતાનાં દાવાઓનાં આધાર ઊપરથી તેણીને સંસારમાં નીશચએ ચહડતી પદવીએ વધારવામાં પેહેલ વેહેલા દેશી તરીકેનાં માંન ઊપર એકલા પારસીઓજ દાવો કરી શકશે.

"પારસીઓનાં વારસા હીસાનાં ધારાથી" એક બીજો લાએક ઊપાએ થએઓછે. મુંબઈનાં અને મુફસીલનાં પારસીઓ મુલ વેહેવારૂ ધારાની એકેકથી અતીશએ જુદી બે ગોઠવણોને આધીન હતા. મુંબઈનાં પારસીઓમાં વગર વશીએતે ગુજરી જનારની સઘલી પરકારની મીલકત "વેંહેંચણી" નાં ઈંગરેજી ધારા મુજબ વેંહેંચી નાખવી પડતી હતી; પણ મુફસીલનાં પારસીઓમાં મીલકતની વેંહેંચણી ૧૮૨૭ નાં ૪ થા રેગયુલેશન પરમાંણે થતી હતી, જેથી દેવાંની અદાલતો પોતાની સાંમે આવતા દરએક મુકદમાંની વખતે રેવાજ અને રસમનું હદ વગરનું પરમાંણ પોતાની નજરમાં આવે તેમ સમજીને તે રેવાજ અને રસમ મુજબ ચુકાદા કરતા હતા. એવા રેવાજની વલાંણ હેવી નીપજી હતી કે મુફસીલનો જે પારસી વગર વશીએતે ગુજરી જાએ તેનાં વારસા ઊપરથી વીધવા તથા દીકરીનાં સઘલા હક છીણવી લેવામાં આવેઆ હતા અને તે મરનાર જો દીકરા, ભાઈઓ તથા ભાઈનાં દીકરા મેલી જાએતો ઓરત ખેશીઓનાં દાવાને તદન રદબાતલ કરી સઘ

લી મીલકત ઊપલા મરદ ખેશીઓને મલતી હતી. પણ "પારસીઓ નો વારસા હીસાનો ધારો" પસાર થવાથી, મુશ્કીલનાં રેવાજે મરદ ખેશીઓ તરફ ખેંચેલી આ અનઘટારત પખશ દુર થઇછે, અને જારે એક હાથ ઊપર એ ધારાથી શેહેર અને દેશાવરનાં પારસીઓ વચે વશીએતનાં તથા બેવશીએત વારસાને લગતા ધારા એકસરખા થએઆછે, તારે બીજા હાથ ઊપર મુંબઈનાં પારસીઓએ ઈંગરેજી ધારા તલે ભોગવેલી અડચણ કરતાં તેઓને વધારે માંફક આવતી ગોઠવણ મલીછે. એ પરમાંણે હીંદુસતાંનની બરીટીશ હકુમતનાં હરએક ભાગ ખાતે વગર વશીએતે ગુજરી જનાર પારસીની મીલકત હવે તેનાં કબીલાનાં મરદો તથા ઓરતો વચે એવી રીતે વેંહેંચી શકાશે કે, જે રીત ઓરતોનાં ઘટતા દાવાને મલતીછે અને તે વેંહેંચણી એવા નીઅમ ઊપર થઈછે કે જેની અમોથી, એ ટોલાનાં ધારવા મુજબ, પારસી કોમનાં મરદો તથા ઓરતોનાં અરસપરસનાં જોખમો અને ફરજોની ઘટતી હદ સચવાઈ સકાએછે.

"હીંદુસતાંનનો વારસા હીસા બાબેનો ધારો" (૧૮૬૫ નો આકટ ૧૦ મો) જેનો ઈનતેખાબ આ પુસતક મધે દાખલ કરીઓછે, તે ધારો વડી સરકારે બાંધેલોછે, તેની ચોથી કલમ જોકે માતર પાંચ લીટીનીછે, તોપણ પરણેલી અસતરીનાં હક સંબંધી તે ઘણીજ અગતનીછે. "હીંદુસતાંનમાં જે લોકો ઊપર આજ સુધી ઈંગરે
" જી ધારો લાગુ પાડીઓ હતો, તે લોકોની બાબતમાં ખાવંદ અ
" ને ઓરતનાં સંબંધ ઊપરથી ઊતપન થતા સાધારણ હકોમાં,
" જોખમોમાં અને પોતાનીજ મેલે પોતાનાં ધારા સંબંધી કાંમો બ
" જાવવાનાં (અસતરીનાં) અસકતપણામાં એ કલમે અગતનાં ફેર
" ફારો કરીઆછે." પરણેલી ઓરતોને વારસામાં મલેલી અથવા બીજી હરએક રીતે મલેલી મીલકત ઊપરનાં તેણીઓનાં હક પીછાંણવા અને તે હક બાબે તેણીઓને આસરો આપવા માટે જે ધારા સંબંધી પરવાંનગીઓ આજ લાંબી મુદત થઈ પારસીઓ માંગતા હતા, તે આ નવા ધારાથી મલ્લી આવીછે. તેજ પરમાંણે વલી વશીએતનામાં, વારસા, વકીલાતપણું અને બીજી ઘણીક બાબતોમાં, એજ આકટનાં બીજા

બંદોબસતોથી, પારસીઓને માટે ખાશ ધારાની કેટલીએક અગત કમ તી થાઈછે. એ ધારો ઘડનારાઓએ જે ઘણીક માહાભારત બાબતો સાથ કાંમ પાડીઊંછે, તે બાબે આ ડાહાપણ ભરેલો અને આખી મતલબને સમાવી દેનારો ધારો પસાર કરવાથી, આ દેશનાં જાત જાતનાં લોકો ઊપર બરીટીશ રાજનાં જે મોટા ઊપકારો થએઆછે, તેમાં એક ઊ પકાર વધીઓછે; અને એ પરમાંણે ૧૮૬૫ નાં ૧૦ માં આકટે પાર સી ટોલાની જે મોટી સેવા બજાવીછે તેને માંટે તેઓ પોતાની તરફ થી પુરતાં હુશાંનમંદીથી ઊપકાર માંનવા ચાહેછે.

શન ૧૮૩૭ નો "પારસી ચાટલસ રીઅલ આકટ", ઈઆ ને જંગમ મીલકત બાબેના ધારાને આ સંગરહ મધે દાખલ કરયોછે, કારણ કે લાંબી મુદત થઈ ચાલતી આવેલી જે મેહેનતનું સારાં ભાએગે હાલ ફતેહમંદી ભરેલું શેવટ આવીઊંછે, તેની તવારીખમાં એ ધારો એક અગતનાં કદમની નીશાંણ બતાવેછે. તીસ વરસ ઊપર એ ધા રો પસાર કરાવવાનાં શું સબબો પડીઆ હુતા તેનું બેઆંન આ પુસત કના ૧૫૧ તથા ૧૫૨ માં સફા ઊપર, સર જોસેફ આરનાલડનાં સ રનશીનપણાં વાલાં કમીશનના કીમતી રીપોરટ મધે જોવામાં આવશે.

આ પુસતક બાહેર પાડવાથી, જરતોશતીઓને વાસતે ધારા બંધાવી મંગાવવા સારૂં ઊભી થાએલી સભાએ સને ૧૮૫૫ માં ઊ ઠાવી લીધેલું કાંમ પુરૂં થઈઊંછે. એ કાંમ ઊઠાવીઆ પછે ઘણો વ ખત ગીઓછે અને આપણે માંથે ઘણાં ફેરફારો થઈ ગીઆછે, પણ આ કાંમનાં મારગમાં કેવી વીશેસ અડચણો નડી હુતી, દુર કરવા ધા રેલાં શંકટો કેવાં ભારી હુતાં, અને આ પસાર થએલા ધારાઓથી ક બીલાના અને સનસારી સંબંધો કેવા અગતના સુધારા બનવા જોગ થએઆછે, તે સઘલું જારે તપાસવામાં આવેછે તારે નીપજેલાં શેવટ ઊપર હીંદુશથાંનના તમામ જરતોસતીઓને ઘટતી મુબારકબાદી આ પી સકાએ. જે કાંઈ ફાએદા નીપજીઆછે તે એ આખા ટોલાની ગુધીવાંન મેહેનતથી નીપજીઊંછે, એટલા માંટે તે ફાએદા વધારે કીમ તી થઈ પડીઆછે.

સર હેનરી લેકન એનડરસન, સર જોસેફ આરનાલ્ડ, હાંનર એબલ મી૦ જસટીસ નીફીટન અને બીજા ઈઊરોપીઅન ગરહસથો જેઓએ વખતે વખત આ ધારાનાં કાંમોમાં મદદ આપીછે—તેબી એવી કે જે મદદ વગર ચાલે નહી—તેઓનો ખાશ રીતે અતીઆર સુધીમાં ઊપકાર માંનવામાં આવીઓછે; પણ આ વખતે જરતોશતી ઓને વાસને ધારા બંધાવી મંગાવવા શારૂં ઊભી થાએલી શભા અંત કરણથી એ ગરહસથોની જાહેર સેવાને માંટે એકવાર ફરીથી તેઓનો સાધારણ શબદોમાં ઊપકાર માંનેછે.

મુંબઈ, તા૦ ૩૦ મી નવેમબર ૧૮૬૮.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

સાંકલીઉં.

સફે.

પારસી લોકોનાં લગન તથા તલાકનો ધારો ૧
બાબ ૧ લો—પરથમ નીઅમો ૧
બાબ ૨ જો—પારસી લોકોનાં પોતપોતામાં લગન વીશે ૩
બાબ ૩ જો—પારસી માંટરીમોનીઅલ કોરટ વીશે ૮
બાબ ૪ થો—લગન સંબંધી મુકદમાંઓ વીશે ૧૨
બાબ ૫ મો—મુકદમો ચલાવનારાઓનાં ફરજંદો વીશે... .. ૨૨
બાબ ૬ ઠો—આ આક્ટ પરમાંણે શીખસ્તાઓને અમલમાં લાવવા વીશે.. .... ૨૩
બાબ ૭ મો—પરચુરણ ૨૫
શીડીઉલ...... .... ૨૬

પારસી લોકોથી કીઆં સગાં સાથ લગન થાય નહી તેની ટીપ. ૨૭

મુંબઈ ઈલાકાની પારસી ચીફ અને ડીસટરીકટ માંટરીમોનીઅલ કોરટોનાં કાએદા તથા કાંનુનો ૩૧
તલાક મેલવવા બાએની ફરીઆદીની અરજીનો નમુનો.... .. ૩૪
જવાબનો નમુનો.. .... ૩૫
ઓરાકી પોશાકી માટેની અરજીનો નમુનો ૩૬

પારસીઓની સથાવર મીલકત્તને જંગમ મીલકત તરીકે ગણવા વીશેનો ધારો.. .. .. ૩૭

પારસી લોકોનાં વારસા હીસ્સા બાબેનો ધારો ૩૯
એ ધારાનું પેહેલું પરીસીશટ... .... ૪૪
બીજું પરીસીશટ.... .... ૪૫

"ઈંડીઅન સકસેશન આકટ.. .. .. ૪૭
સમજણ ૪૮
ભાગ ૨ જો—મરનારનું રેહેઠાંણ ૫૧

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

ભાગ ૩ જો—વારસો આપવા બાબે ૫૩

ભાગ ૪ થો—વગર વશીએતે મરવા વીશે.... .... ૫૩

ભાગ ૭ મો—વશીએતનામાં અને વશીએતનામાંના વધારા વીશે. ૫૪

ભાગ ૮ મો—સાધારણ વશીએતનામાં કરવા બાબે.... .... ૫૯

ભાગ ૯ મો—લશકરી સીપાઈ તથા સમુદર ખેડનારા ખલાસી લોકોનાં વશીઅતનાંમાં વીશે ૬૨

ભાગ ૧૦ મો—વશીએતનામાનાં શાખસી વીશે, તથા વશીએતનામું રદ કરવા તથા ફેરફાર કરવા તથા પાછું બાહાલ રાખવા વીશે. ૬૩

ભાગ ૧૧ મો—વશીએતનામાનો અરથ કરવા ઇચ્છાને તેની સમજ ઉકાડવા વીશે ૬૭

ભાગ ૧૨ મો—વશીએતનામાં મધે આપવા કરેલા વારસા રદ થાએછે તે વીશે ૭૯

ભાગ ૧૩ મો—વારસાઓમાં હક પોહોંચવા બાબે.... .... ૮૫

ભાગ ૧૪ મો—કાંઈ કામ કરવું પડે એવા વારસા બાબે ૮૬

ભાગ ૧૫ મો—ચોકસ બનાવ બનવાની શરતે આપેલા વારસાબાબે. ૮૭

ભાગ ૧૬ મો—ચોકસ શરતથી આપેલા વારસા બાબે.. .... ૮૮

ભાગ ૧૭ મો—વારસા વાપરવા અથવા ભોગવવાનાં હુકમ સુધાં કરેલાં વશીએત બાબે ૯૨

ભાગ ૧૮ મો—વશીએતનામું અમલમાં લાવનારા વકીલને આપતા કરેલા વારસા વીશે ૯૪

ભાગ ૧૯ મો—વીશેશ વારસા.... .... ૯૫

ભાગ ૨૦ મો—દરશક વારસા.... .... ૯૭

ભાગ ૨૧ મો—રદ થએલા ઇચ્છાને વશીએતનામાંનાં અમલથી વેગળા થએલા વારસા ૯૮

ભાગ ૨૨ મો—વારસા સાથ જોડાએલાં દેવાં બાબે.... .... ૧૦૧

ભાગ ૨૩ મો—સાધારણ રીતે બેઆન કરેલા વારસા.... .. ૧૦૩

ભાગ ૨૪ મો—એક પુંજીની ઉપજ અથવા વીઆજનો વારસો આપવા બાબે ૧૦૪

ભાગ ૨૫ મો—વરસાંન તરીકે આપવાને ઠરવેલા વારસા બાબે .. ૧૦૫

ભાગ ૨૬ મો—માંગનારાઓને નામનાં તથા દોલતમાં ભાગ લેનારાઓને નામનાં વારસા બાબે.... .... ૧૦૬

ભાગ ૨૭ મો—બેમાંથી એક પખશ કબુલ કરવા બાબે.... .. ૧૦૭

ભાગ ૨૮ મો—મોત નજદીક આવવાની વકી રાખીને આપેલી ભેટ બાબે.. .... ૧૧૦

ભાગ ૨૯ મો—પુરવાર થએલાં વશીએતનામાંની નકલ તથા વહીવટ ચલાવવાની સનદ આપવા બાબે.... .... .. ૧૧૧

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

ભાગ ૩૦ મો—હદ બાંધીને મરનારની મીલકતનો વહીવટ ચલાવ વા શારૂં આપેલી સનદો ઈતીઆદી બાબે ૧૧૯
ભાગ ૩૧ મો—વશીએતનામાં સાથનાં અથવા તે વગરનાં વકીલાત પણાંની સનદ કોરટે કેમ આપવી અને કેમ રદ કરવી તે બાબે. ૧૨૪
ભાગ ૩૨ મો—પોતાનાં વાંકથી વગર વકીલાતે વકીલ થઈ બેસ નારાઓ બાબે ૧૨૭
ભાગ ૩૩ મો—વકીલની સતા તથા અખતેઆર વીશે ૧૨૮
ભાગ ૩૪ મો—વકીલની ફરજો બાબે ૧૨૯
ભાગ ૩૫ મો—વશીએતનામું ચલાવનાર વકીલની વારસાદારનાં હક સંબંધી રજામંદી બાબે.... .... ૧૩૨
ભાગ ૩૬ મો—વરસાંનો તથા વરસાંનનાં હીસાઓ પગાર કરવા નાં વારસા બાબે ૧૩૪
ભાગ ૩૭ મો—વારસા પુરા પાડવા માટે નાંણાંની થાપણ રે કવા બાબે ૧૩૫
ભાગ ૩૮ મો—વારસાઓની ઉપજ અને વીઆજ બાબે ૧૩૭
ભાગ ૩૯ મો—આપેલા વારસા પાછા લઈલેવા બાબે.. .... ૧૩૯
ભાગ ૪૦ મો—વકીલને માંથેનો જોખમ ૧૪૨
ભાગ ૪૧ મો—પરચુટણ ૧૪૨

વધારો.

પારસી લા કમીશનનો રીપોરટ.. .. .. ૧૪૮
પારસી લા કમીશને પારસીઓનાં ધારા વીશે રજુ કરેલા રીપો રટ ઊપર તા૦ ૨૦ મી અકટોબર ૧૮૬૩ ને દીને મુંબઈની સરકારે કરેલો ઠરાવ.. .. .. ૧૮૩
પારસીઓને માંટે ખાશ ધારા બાંધી આપવાની જરૂરીઆત બા બે પારસી લા કમીશને કરેલા રીપોરટને એકમલતા થ ઈને નામદાર રાણીનાં હીંદુસતાંનને માટેનાં પરધાંન સર ચારલસ ઊડે મોકલેલો ડીસપાચ.. .. .. ૧૮૭
હીંદુસતાનની ધારા બાંધનારી સભાનાં કાંમકાજનાં હેવાલો.. .. ૧૮૯
જરતોશતીઓને વાસતે ધારા બાંધી મંગાવવા સારૂં ઊભી થએ લી સભાની કારોબાર મંડલી મધે જે જે જરતોશતીઓ મીજલશીઓ હતા તેઓનાં નાંમની ટીપ ૨૪૪

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

પારસી લોકોનાં લગન તથા તલાકનો ધારો.

સને ૧૮૬૫ નો આકટ નંબર ૧૫ મો.

હીંદુસતાંનના ગવરનર જેનરલ ઈન કાંઊનસીલને હેઠલ ટાંકેલો આકટ તા૦ ૭ મી એપરેલ સને ૧૮૬૫ ને દીને નાંમદાર ગવરનર જેનરલે બાહલ રાખેઓ તે સરવે લોકોની જાંણને માંટે અતરે પરસીધ કરેઓછે.

પારસી લોકોના લગન તથા તલાક બાબેના ધારા મુકરર કરવા તથા સુધારવા બાબદનો આકટ, અથવા કાએદો.

ખોલાસો.

પારસીઓમાં લગન તથા તલાક બાબેના ધારા મુકરર કરવા તથા સુધારવાની જરૂરીઆત વીશે પારસી ટોલાએ અરજ કીધીછે, તેથી તથા તેવા ધારાને એ ટોલાના રેવાજને મલતા કરવાની અગતછે, માટે હેઠલ લખેઆ પરમાણેનાં કાએદા બાંધેઆમાં આવેછે તેની વીગત.

બાબ ૧ લો—પરથમ (નીઅમો).

ટુકું નામ.

૧. આ આકટને "સને ૧૮૬૫ નો પારસીઓના લગન તથા તલાક બાબેનો આકટ" કેહેવો.

અરથની કલમ.

વચન.

૨. આ આકટ મધેની હરેક બાબદ અથવા તેની સંગાથે સંબંધ રાખનારી આગલ પાછલની હરેક બીનાથી ઊલટું કાંઈબી લખેલું નહી હોએતો, એક વચનના શબદોમાં અનેક વચનનાં તથા અનેક વચનનાં શબદોમાં એક વચનનાં શબદો ગણવા.

"પરીશટ" અથવા અંધેઆરૂનો અરથ એજે પારસીનો ધરમગુર,
"અંધેઆરૂ." અને તેમાં દશતુરો તથા મોબેદોનેબી ગણવા.

"લગન" એટલેજે આ આકટ ચાલુ થવા અગાઉ ઈઆ ચાલુ થ
લગન. વા પછી પારસીઓમાં થાએલાં લગન.

"ખાવંદ" અને "ઓરત" એટલેજે પારસી ખાવંદ તથા પારસી
"ખાવંદ" તથા "ઓરત." ઓરત હેવું શમજવું.

"કલમ." "કલમ" એટલેજે આ આકટની કલમ.

"ચીફ જશટીસ." "ચીફ જશટીસ" એ શબદમાં વડા જડજને બી ગણવો.

"કોરટ" એટલેજે આ આકટ પરમાણે સથાપેલી કોરટ અથવા
"કોરટ." અદાલત.

"બરીટીશ ઈંડીઆ" એટલે જે "હીંદુસતાંનનો રાજ કારોબાર વ
"બરીટીશ ઈંડીઆ." ધારે સારી રીતે ચલાવવા બાબેનો આકટ હેવા નામથી નામદાર રાંણી વીકટોરીઆના રાજના
૨૧) માં તથા ૨૨) માં વરશમાં પસાર થાએલા આંક ૧૦૬ વાલા "સટાટીઊટ" અથવા પારલેમેંટે પસાર કરેલા કાએદાથી જે મુલકો ના મદાર રાંણીનાં અથવા તેનાં વારસોના સવાધીનમાં હાલ આવેલાંછે અથવા હવે પછી આવે તે મુલકોને શમજવાં.

અને બરીટીશ ઈંડીઆના હરએક ભાગમાં જાંહાં આ આકટ અ
"એલાકેદાર સરકાર." મલમાં આવે તાંહાં "એલાકેદાર સરકાર" એટલે જે જે શખસને હીંદુસતાંનના તેવા ભાગમાં
રાજ કારોબારી હકુમત ચલાવવાનો અખતીઆર મલેલો હોએ તે શખસ, અથવા એવા ભાગ જારે હીંદુશતાંનના ગવરનર જેનરલ ઈન કાંઊનશીલનાં પોતાના ખાશ અમલ તલે હોએ તારે તાંહાં જે શખસ વડો રાજકારોબારી અમલદાર હોએ તે, અથવા આ આકટથી એલાકેદાર શરકારને આપેલી સતા ચલાવવાનો ઊપલા અમલદારને જારે અખતીઆર હોએ તારે તે અમલદાર સમજવો.

"હાઈ કોરટ" એટલે જે તેવા ભાગ ખાતેની અપીલની સઊથી વડી દીવાંની અદાલત સમજવી.

"હાઇ કોરટ."

બાબ ૨ જો—પારસી લોકોનાં પોતપોતામાં લગન વીસે.

૩. આ આકટ ચાલુ થવા પછી (પારસી લોકોમાં પોત પોતા વચેનાં) કોઈપણ લગન ઊશતવાર અથવા દરોશત ગણવાં નહી, કે જે માહેલાં લગન કરનારાંઓ એક એક તરફ લોહીની અથવા ખેશીપણાંની એવી કોઈબી સગાઈ ધરાવતાં હોએ કે જે સગાઈ અથવા ખેશીપણામાં લગન કરવા વીશે હીંદુસતાનના ગવરનર જેનરલ ઈન કાઊનશીલે ઘટતી ચોકસી કીધા પછી મનાઈ કીધી હોએ અને તેનો કોઠો ઈંડીઆના "ગેઝેટ" મધે છપાવી પરગટ કરેઓ હોએ; તથા તે લગન હરએક પારસી અંધેઆરૂ પાસે "આસોરવાદ" નામનાં પારસીઓના રીવાજ અથવા કીરીઆ તે કીરીઆ કરનારા અંધેઆરૂ ઊપરાંત બીજા બે પારસી શાખશીઓની હજુર કરાવી નહી હોએ, તો તે લગન ઊશતવાર ગણવાં નહી; તથા હરએક પારસી (મરદ અથવા ઓરત) જેણે એકવીસ વરસની ઊમર પુરી કીધી નહી હોએ તેનાં લગન કરવા સારૂં તેનાં અથવા તેણીના બાપ અથવા વાલીની રજા પરથમ લીધા વીનાં લગન કીધાં હોએ તો તે લગન દુરશત અથવા ઊશતવાર ગણવાં નહી.

પારસી લગનો ઉશતવાર ગણવા માંટે જરૂરીઅતની શરતો.

(શરેહ).—આ અગતની તથા સુબીઅ કલમ મુજબ પારસીઓ વચે એક બીજામાં થતાં હરએક લગન વીશે હેવું ફરમાવેલુંછે કે નીચે ટાંકેલા કરાર અથવા શરત મુજબ જે લગન થાએ તે શીવાએ બીજા કોઈ લગનને ઉશતવાર અથવા દરોશત ગણવાં નહી. તે શરત અથવા કરારની વીગત—

૧. પારશી લોકોનાં રૈવાજ પરમાણે જે જે સગાઈમાં એકબીજા શંગાથે પરણવાની મનાઇછે, તે સગાઇઓમાં લગન કરવાં નહી. એ સગાઈની ટીપ આએ આકટની પછવાડે છાપી પરગટ કીધીછે તે જુવો.
૨. આસીરવાદની કીરીઆથી તે લગનની કીરીઆ કરાવવી.
૩. તે કીરીઆ અંધેઆરૂ ઈઆને દશતુર અથવા મોબેદ પાસેજ કરાવવી. એક અંધેઆરૂ એ કીરીઆ કરેતો તે પણ બશછે.
૪. તે કીરીઆ બે પારસી શાખસીઓની હજુર કરવી.

૫. જો પરણતા છોકરા અથવા છોકરીની ઉમર ૨૧) વરસથી ઓછી હોએતો તેહેનાં મા બાપ અથવા વાલીની રજા લેવી.

પારસી પારસીઓ વચે એકબીજામાં જે લગન થાએ તે ઉપલી સરતો પરમાણે થાએ તોજ તે લગન ઉશતવાર, દરોશત અથવા હકદાર ગણાએ અને એ માહેલી એક ઈઆ વધારે શરતોને પડતી મેલીને બાકીની શરતો પરમાણે લગન કીધાં હોએ તો તે લગન ઉશતવાર ગણાએ નહી.

તલાક લીધા વીનાં પેહેલી ઓરત અથવા ખાવંદની હઈઆતીમાં બીજી વાર થાએલાં લગન હરાંમ.

૪. આ આકટ ચાલુ થવા પછી કોઈબી પારસી (મરદે અથવા ઓરતે) પોતાની ઓરત અથવા ખાવંદની હઈઆતીમાં, આગલ ચાલતાં ઠરાવેઊંછે તે પરમા માણે કોરટનાં હુકમથી કાએદાશર તલાક લીધા વીનાં કોઈબી લગન કરવાં નહી; અને આ કલમથી ઊલટી રીતે કરેલાં હરએક લગન રદ બાતલછે.

બીજી ઓરત અથવા બીજો ખાવંદ કરવાની સજા.

૫. હરએક પારશી (મરદ અથવા ઓરત) જે આ આકટ અમલમાં આવેઆ પછી પોતાની ઓરત અથવા ખાવંદની હઈઆતીમાં, તે ઓરત અથવા ખાવંદથી કાએદાસર તલાક મેલવીઆ વગર લગન કરસે, તે પારસી (મરદ અથવા ઓરત) "ઈંડીઅન પીનલકોડ" (ઈઆને હીંદુસથાંનના શેજદારી ધારા) ની ચારશોને ચોરાંણુ તથા ચારશોને પંચાંણુંમી કલમ મધે, ખાવંદ અથવા ઓરતની હઈઆતીમાં ફરીથી પરણવાનાં અપરાધને માટે જે શીખસા ઠરાવીછે, તે શીખશાને લાએક થશે.

(શરેહ).—એક ખાવંદ પોતાની ઓરતની હઈઆતીમાં અથવા એક ઓરત પોતાનાં ખાવંદની હઈઆતીમાં બીજીવાર પરણવા ચાહેતો આએ કાએદાનાં ચોથા બાબમાં ઠરવેલા સબબો ઉપરથી તલાક લેવાની કોરટમાં ફરીઆદી માંડી તથા તલાક લઇને પછી તેનાથી ફરીથી લગન થાએ. પણ એ રીતે કાએદાશર તલાક મેલવીઆ વગર અગરજો કોઈબી પારસી મરદ અથવા ઓરત બીજીવાર લગન કરેતો તે મરદ અથવા ઓરત "પીનલકોડ" ની ૪૯૪ તથા ૪૯૫ મી કલમ મુજબ તકશીરવાર થાએ અને દંડ તથા શાત વરશ શુધી બંદીખાનાની સજાને લાએક થાએ, અને જે જરતોશતી મરદ ઈઆ ઓરત પોતાનાં પેહેલીવાર થાએલાં લગન છુપાવીને પોતાનાં ખાવંદ અથવા ઓરતની હઆતીમાં તલાક લીધા વીનાં બીજીવાર લગન કરશે તે ઘણી દંડ તથા દશ વરશ શુધી કેદની શજાને લાએક થશે.

૬. આ આકટ ચાલુ થવા પછી દરએક લગન થાએ તારે તે લગ

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

લગનની સરટીફીકેટ તથા નોધ.

નની કીરીઆ થઈ રેહેલા પછી કીરીઆ કરનાર અંધેઆરૂએ આ આકટ સાથે આપેલા "શીડીઊલ" માહેલા શરમ પરમાંણે લગનની "સરટીફીકેટ" તુરત આપવી. તે સરટીફીકેટ ઊપર મજકુર અંધેઆરૂએ તથા લગન કરનાર ધણી ધણીઆંણીએ અથવા જો તેઓ મધેથી જે કોઇએ એકવીસ વરસની ઊમર પુરી કીધી નહી હોએતો તેહેનાં મા બાપ અથવા વાલીઓએ તથા લગનને વખતે હાજર રહેલા બે શાખસીઓએ શહી કરવી; અને તાર પછી ખાવંદની પાશેથી લગનની ફીઈ અથવા દશતુરીનાં બે રૂપીઆ લઇને તે દશતુરીની શાથે મજકુર અંધેઆરૂએ ઊપલી સરટીફીકટને જે જગોએ લગન થએઆં હોએ તે જગોનાં રેજીશટરાર ઊપર નોંધવા સારૂ મોકલવી. રેજીશટરારે તે સરટીફીકેટ તથા ફીઈ લઈને એ કાંમને માટે એક નોધની ચોપડી, જે તેણે રાખવી જોઇએ, તેમાં તે સરટીફીકેટ નોધવી, તથા તે ફીઈ પોતાની પાશે રાખવાનો રેજીશટરારને હકછે.

(શરેહ).—ઉપલી કલમમાં લગનોની સરટીફીકેટો આપવા તથા તે સરટીફીકેટો ઉપર સહી કરાવીને રેજીશટરારને તાંહાં નોધાવવા ફરમાવીઉછે. હેમાં જે જે બીના ઓ લખીછે તે વીશે એટલુંજ જણાવવાની અગતછે કે એ પરમાંણે લગન નોધાવવા ની ફરજ ઉપલી કલમમાં લગનની કીરીઆ કરનાર મોબેદને માથે નાખીછે. તે મુજબ લગનની કીરીઆ કરનાર મોબેદે લગન કીધા પછી તરત કરવું અને લગન થઆ પછી સરટીફીકેટ બનાવવા અથવા તે ઉપર સહી લેવા અથવા તેને નોધાવવા માં કસી ઢીલ કરવી નહી. અગરજો એ બાબદમાં હરેક અંધેઆરૂ ગફલત કરે અને લગનની શરટીફીકેટ કાએદા મુજબ તઈઆર કરીને રજીશટરારને તાંહાં નહી નોધાવે તો ૧૦ મી કલમથી તે અંધેઆરૂ તરણ મહીનાં શુધી કેદ અથવા રૂ૧૦૦) સુધી દંડની સજાને લાએક થાએ.

૭. આ આકટની મતલબોને માટે એક રેજીશટરારને ઠરાવવો.

રેજીશટરારની નેમણુક.

જે ધણી ૧૮૬૪ ના ૧૬ માં (ઈઆને ખત પતરો નોધવા બાબેનાં) આકટ પરમાંણે રેજીશટરાર ઠરેલો હોએ તેહેને (અથવા બીજા હરેક ધણીને) ઠેરવવો. હાઈ કોરટનાં શીરશતાનાં અસલ દીવાંની એલાકાની હદમાં રેજીશટરારની નેમણુક તે કોરટનાં ચીફ જશટીસે કરવી, તથા તે હદની બાહેર એલાકેદાર સરકારે નેમણુક કરવી. હેવી રીતે ઠરેલા દરએક રેજીશટ

રારને તેને ઠરાવનાર ચીફ જશટીશ અથવા એલાકેદાર સરકાર બરતરફ કરી શકે.

(શરેહ).—"હાઈકોરટનો શીરસ્તાનો અસલ દીવાંની એલાકો" એ શબદો જાંહાં જાંહાં આવેલાછે તાંહાં તાંહાં આગલી શુપરીમ કોરટનો એલાકો શમજવો.

લગનની નોધ પરજાને જોવા માટે ખુલલી રાખવી.

૮. છઠી કલમમાં જણાવેલી લગનની નોધની ચોપડી સરવે વાજબી વખતે લોકોને જોવા દેવા શારૂં ખુલલી રાખવી અને તે નોધ માહેથી રેજીશટરારની શહી શાથેનો ઈનતેખાબ હરેક શખસ માંગેતો રેજીશટરારે તેહેવા દરએક ઈનતેખાબને માંગનાર પાસેથી રૂપીઆ બેની ફીઈ લઈને તે આપવો. હેવી દરએક નોધને તે માહે લખી જણાવેલી બાબદોની સચાઈનાં પુરાવા લેખે ગણવી.

ચોથી કલમથી ઉલટી રીતે લગન કરનારને સજા.

૯. હરએક અંધેઆરૂ જાંણીબુજીને તથા પોતાની રાજી ખુશીથી ચોથી કલમથી ઊલટી રીતે તથા એ કલમ તોડીને હરએક લગનની કીરીઆ કરેતો તે અંધેઆરૂ ઊપર એ તકશીર શાબેત થવાથી તેને છ મહીના સુધીના સાદી રીતે કેદખાનાંની અથવા બશો રૂપીઆ શુધીના દંડની અથવા એ બેહુ શીખશા થાએ.

(શરેહ).—જીઆને હરેક જરતોશતીની ઓરત અથવા ખાવંદ હયાતછે અને તેહેને કોરટથી તલાક મલી નથી હેવું જાણીઆ છતાં જે અંધેઆરૂ બીજીવાર લગન કરનારનાં લગનની કીરીઆ કરશે તેને ઉપલી શીખ્યસા મલસે.

છઠી કલમમાં ફરમાવેલી બાબદો વીશે અંધેઆરની ગફલતને માટે શીખશા.

૧૦. હરએક અંધેઆરૂ છઠી કલમમાં જણાવેલી પોતાને લગતી ફરજો માંહેલી હરએક ફરજ બજાવવામાં જો ગફલત કરેતો એ બીનાં પુરવાર થવાથી એવી દરએક ગફલતના અપરાધને માંટે તે તરણ મહીના શુધીનાં શાદાં કેદખાંનાની અથવા એકશો રૂપીઆ શુધીના દંડની અથવા એ બેહુ શીખશાનેં લાએક થાએ.

(શરેહ).—જુવો ઉપલી કલમ ૬ ઠી.

૧૧. બીજા જે જે ધણીને મજકુર શરટીફીકેટ ઊપર શહી અ

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

સરટીફીકેટ ઉપર શહી તથા શાખ નહી કરવાની શીખશા.

થવા શાખ કરવા માંટે છઠી કલમમાં ફરમાવેલું છે, તે ધણી જો જાંણીબુજીને તેમ નહી કરે અથવા તેમ કરવામાં ગફલત કરેતો એ તકશીર પુરવાર થવાથી તેહેવા દરએક અપરાધને માંટે એકશો રૂપીઆ શુધીનાં દંડની શીખશાને લાએક થાએ.

ખોટી શરટીફીકેટ બનાવવા ઈતીઆદી તકશીરની સીખશા.

૧૨. હરએક શખસ હેવી કોઈ લગનની સરટીફીકેટ બનાવે અથવા તે ઉપર સહી કરે અથવા શાખ કરે, કે જે સરટીફીકેટમાં ખોટી બીનાં લખેલી હોએ, તથા જે બીનાં ખોટીછે હેવું તે જાંણતો અથવા માનતો હોએ, અથવા જે બીનાં ખરીછે હેવું તે જાણીઆ વગર તે ઉપર શહી કરે તો તે ધણી "ઇંડીઅન પીનલકોડ" (ઈઆને હીંદુસતાંનના ફોજદારી ધારા) માં જણાવેલા ખોટા દશતાવેજ બનાવવાનો તકશીરવાર થાએઓ એમ ગણવું, અને તેનાં ઉપર તે તકશીર શાબેત થવાથી મજકુર ધારાની ચારસોને છાશટમી કલમમાં ફરમાવેલી શીખશાને તે લાએક થાએ.

(શરેહ).—જે સખ્સ લગનની હરેક ખોટી શરટીફીકેટ બનાવે અથવા જે શરટીફીકેટમાં કાંઇબી ખોટી હકીકત લખેલી હોએ તેનું ખોટારૂં જાણેઆ છતાં તે ઉપર હરેક શખસ શહી અથવા શાખ કરે તે ખોટા દશતાવેજ બનાવવાની તકસીરમાં આવે અને તેનાં ઉપર એ તકશીર શાબેત થઆથી "પીનલકોડ" ની ૪૬૬ મી કલમમાં ફરમાવેઆ મુજબ સાત વરસ શુધીની શખ્ત મજુરી શાથે કેદ તથા દંડની શજાને લાએક થાએ.

સરટીફીકેટ નોધવાની ગફલત કરવાની શીખશા.

૧૩. હરએક રેજીશટરાર છઠી કલમમાં ફરમાવીઆ પરમાંણે મજકુર સરટીશીકેટને નહી નોધે તો તેને એક વરસ શુધીનાં સાદાં કેદખાનાંની અથવા એક હજાર રૂપીઆ શુધીનાં દંડની અથવા એ બેહુ શીખશા કરવી.

નોધ છુપાવવા, અથવા નાશ કરવા, અથવા ફેરવવાની શીખશા.

૧૪. હરએક શખસ મજકુર નોધને કોઈબી રીતે છુપાવે, અથવા તેનો નાશ કરે, અથવા દગાબાજીથી ઈઆ તરકટથી તેમાં કાંઈબી ફેરફાર કરે, તો ઇંડીઅન પીનલકોડ (ઈઆને હીંદુસતાંનના ફોજદારી ધારા) માં જે બે જાતની કેદની શીખશા ફરમાવીછે તેમાંની હરેક જા

તની બે વરશ શુધીની શીખશાને તે શખશ લાએક થાએ તથા અગર જો હરેક રેજીશટરાર પોતે હેવી તકશીર કરેતો તે પાંચ વરશની મુદત શુધીની શીખશાને તથા તે ઊપરાંત રૂપીઆ પાંચશો સુધીનાં દંડને લાએક થાએ.

બાબ ૩ જો—"પારસી માટરીમોનીઅલ કોરટ" (ઈઆને પારસી લોકોનાં લગન બાબે છાંડણ કરનારી કોરટ) વીશે.

આ આકટ પરમાંણે ખાશ કોરટની સથાપણ.

૧૫. આ આકટ પરમાંણે મુકદમાંઓ શાંભલવા માટે કલકતા, મધરાજ, અને મુંબઈ ઈલાકાનાં દરએક મુખીઅ શેહેરમાં તથા જુદી જુદી ઈલાકેદાર સરકારોનાં ઈલાકામાં બીજાં જે શેહેરોમાં તે શરકાર દુરશત વીચારે તાંહાં એક ખાસ કોરટ સથાપવી.

પારસી ચીફ માટરીમોનીઅલ કોરટો.

૧૬. હરએક પરેશીડેનશીનાં મુખીઅ શેહેરમાં એ પરમાંણે સથાપેલી કોરટ જે શેહેરમાં હોએ તે શેહેરનાં નાંમ પરમાંણે તેને કલકતા, મધરાજ અથવા મુંબઈની "પારસી ચીફ માટરીમોનીઅલ કોરટ" એવું નાંમ આપવું. હાઈ કોરટના શીરસતાના અસલ દીવાંની ઈલાકાની જે હદ હોએ તેજ હદને તે શેહેરની "પારસી ચીફ માટરીમોનીઅલ કોરટ" ની હદ ગણવી. હાઈ કોરટના ચીફ જશટીશ પોતે અથવા તેજ કોરટના જે કોઈ જડજને ચીફ જશટીશ વખતે વખત ઠરાવે તે જડજે એ "માટરીમોનીઅલ કોરટ" ના જડજનો હોદો ચલાવવો; અને આ આકટ પરમાંણે મુકદમાઓની તપાસમાં તેને અગીઆર "ડેલીગેટસ" (ઈઆને પરતીનીધી) ની મદદ આપવી.

(શરેહ).—એ અગીઆર ડેલીગેટસ એક "જુરી" ની માફક કામ કરે.

પારસી ડીસટરીકટ માટરીમોનીઅલ કોરટો.

૧૭. એજ પરમાંણે દરએક ઈલાકાના મુખીઅ શેહેરો સીવાએ બીજી હરએક જગામાં સથાપેલી એવી કોરટને તે જગાની "પારસી ડીસટરીકટ માટરીમોનીઅલ કોરટ" એવું નાંમ આપવું. હેઠલ ટાંકેલી કલમમાં જે જે બંદો

બશત કીધાછે તે મુજબ જે જીલલામાં તે કોરટ ભરી હોએ તે જીલલા ની જે હદ હોએ તેજ હદને તે જીલલાની એ કોરટના ઈલાકાની હદ ગણવી. તે જગોનાં અસલ દીવાંની ઈલાકાની મુખીઅ કોરટના જડ જે એ માટરીમોનીઅલ કોરટના જડજનો હોદો ચલાવવો તથા આ આકટ પરમાંણેનાં મુકદમાઓની તપાસમાં તેને સાત "ડેલીગેટસ" ની મદદ આપવી.

જીલલાની કોરટોના ઇલાકા ની હદમાં ફેરફાર કરવાનો અખતીઆર.

૧૮. હરએક "પારસી ડીસટરીકટ માટરીમોનીઅલ કોરટ" નાં ઈલાકાની તે ઠેકાણાંની હદમાં વખતે વખત ફેર ફાર કરવાનો તથા પોતાના અમલ તલેનાં બીજા જીલલાઓને તે હદમાં દાખલ કરવાનો ઈલાકેદાર શરકારને અખતીઆરછે શહી.

કેટલાક જીલલા ચીફ માટરી મોનીઅલ કોરટોની હકુમત માં રાખવા.

૧૯. જે કોઈ જીલલામાં પારસી રેહેવાસીઓની જુજ વસતી હોવાને લીધે તે જીલલાને "ડીસટરીકટ માટરીમોનીઅલ કોરટ" નાં ઇલાકાની હદમાં ગણવાનું તે ઈલાકેદાર સરકારને મુનાશેબ નહી લાગેતો તે જીલલાને એવે ઠેકાંણેની સરકારની સરહદમાં જાંહાં "પારસી ચીફ માટરીમોનીઅલ કોરટ" હોએ તે કોરટના ઈલાકાની હદમાં દાખલ કરવો.

(શરેહ).—આએ કલમની સરત પરમાંણે થાણા, કલેઆણી, અને હેવાજ બીજા મુકામોનાં રેહેવાસી પારસીઓનાં લગન તથા તલાક સંબંધી મુકદમાનાં ફેસલા મુંબઈની "પારસી ચીફ માટરીમોનીઅલ કોરટ" મધે થાઈ સકે.

કોરટની મોહોર.

૨૦. આ આકટ પરમાંણે સથાપેલી દરએક કોરટને માંટે એક મોહોર બનાવવી; તથા તેવી કોરટના સઘલા હુકમનામાં અને હુકમો ઊપર તથા હુકમનામાની અને હુકમોની નકલો ઊપર તે મોહોર કરવી, અને તે કોરટ મધે બીરાજનાર જડજના કબજામાં તે મોહોર રાખવી.

"ડેલીગેટસ" ની નેમણુક.

૨૧. ઈલાકેદાર સરકારે પોતપોતાના તાબા હેઠલનાં ઈલાકાના મુખીઅ શેહેરો તથા જીલલાઓમાં આ આકટ

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

પરમાંણે ઊભા થતા મુકદમાઓનો ફેસલો કરવામાં મદદ આપવા શારૂં "ડેલીગેટસ" મુકરર કરવા. એ પરમાંણે મુકરર કરેલા શખસો પારસી હોવા જોઈએ, તેઓના નામોને સરકારી ગેજેટમાં છાપી જાહેર કરવાં, તથા તેઓની શંખીઆ હરેક હાઈ કોરટના શીરસતાના અસલ દીવાંની અમલની હદમાં તીસથી વધારે રાખવી નહી, તથા તે હદની બાહેરનાં જીલલાઓમાં વીસથી વધારે રાખવી નહી.

(શરેહ).—આગલા વખતમાં પારસી લોકોનાં લગન અને તલાકને લગતા ઘરગતુ મુકદમાંઓનો ઈનસાફ પારસીની પંચાએતનાં અકાબરો કરતા હતા. હવડાં શરકારે એ સતા પંચાએતને આપવાને મુનાશેબ જાણેઉં નથી, તોપણ પારશીઓની શંશારી હાલત તથા તેઓનાં રેવાજોની માહીતગારી ધરાવનારા ગરહસથોની ઈનશાફનાં કામમાં મદદ લેવા શારૂ શરકારે આએ આકટની શોલમી તથા શતરમી કલમમાં હેવો બંદોબશત કીધોછે કે કોરટમાં પારસીઓનાં લગન અને તલાક સંબંધી મુકદમાંઓ આવે તે આરે તે મુકદમાંની તપાસમાં જડજને મદદ કરવા શારૂં પારસી ગરહસથોને ચુંટી કાહાડીને બોલાવવા, કે જે ગરહસથો જડજની સાથે બેસીને ઈનસાફનાં કામમાં મદદ કરે; તેઓને "પારસી ડેલીગેટસ" હેવું નામ આપવામાં આવીઉંછે તથા તેઓની નેમણુક સરકારી ગેજેટમાં છપાવી પરગટ કરવાની શતા શરકારને આપેઆમાં આવીછે.

નવા ડેલીગેટસ ઠરાવવાનો અખતીઆર.

૨૨. હરેક ડેલીગેટને તેની જીંદગી શુધી મુકરર કરવો, પણ જારે એક ડેલીગેટ મરણ પાંમે અથવા પોતાનો હોદો છોડવા માંગે, અથવા કાંમ ચલાવવાને ના પાડે અથવા અશકત હુઆ નાલાએક થાએ અથવા "ઈંડીઅન પીનલકોડ" (ઈઆને હીંદુસતાંનના ફોજદારી ધારા) પરમાંણે ઈઆ તે વખતે ચાલતા બીજા હરએક ધારા પરમાંણે હરેક ગુનાહને માંટે તે તકશીરવાર ઠરે, તેહવી દરએક વેલાએ તેની બદલીએ ઈલાકેદાર સરકાર હરએક બીજો શખસ જે પારસી હોએ તેને ડેલીગેટ મુકરર કરે શહી, અને એ પરમાંણે મુકરર કરેલા શખસનું નાંમ સરકારી ગેજેટમાં છપાવી પરગટ કરે શહી.

ડેલીગેટસને સરકારી નોકર જાંણવા.

૨૩. આ આકટ પરમાણે ઠરાવેલા સઘલા ડેલીગેટસને "ઈંડીઅન પીનલકોડ" (અથવા હીંદુસતાંનના ફોજદારી ધારા) માં કરેલા અરથ પરમાંણે સરકારી નોકર ગણવા.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

(શરેહ).—મજકુર "પીનલકોડ" માં સરકારી નોકરો અથવા હોદેદારો બાબે કેટલાએક બંદોબસત કીધાછે. સરકારી નોકરોએ સી રીતે વરતવું, તથા કેહેવી ચાલ ચલાવવી, તે બાબે એ ધારામાં કેટલીક કલમો ઠરાવીછે, જેમાં તેઓને માથે કેટલાએક જોખમ નાખેઓછે, તથા તેથી ઉલટા ચાલવાની સજા પણ એજ કાએદા મધે વીસતારીને લખીછે. જેમકે સરકારી નોકરોએ લાંચ રૂશવત લેવી નહી, તેઓએ ભેટ સોગાત લેવી નહી, તેઓએ લાગવગ વાલાને આધીન થવું નહી, હેવા નીઅમ પીનલ કોડમાં ઠરાવેઆછે. હવે પારસી લોકોનાં ધારાની ઉપલી કલમમાં લખેઉં છે કે ડેલીગેટસને "પીનલકોડ" પરમાંણે સરકારી નોકર ગણવા તેની મુલ મતલબ એટલીજછે કે ઉપલા સઘલા નીઅમો ડેલીગેટસ ઉપર લાગુ પાડવા તથા તેઓએ બીજા સરકારી નોકરોની મીસાલે મજકુર નીઅમોને તાબે થવું. અગરજો ડેલીગેટસ વીસે આવી રીતે બંદોબશત કીધો નહી હતે, તો તેઓ જો લાંચ રૂશવત લીએ યા આ ધારાથી બીજી કોઇબી ઉલટી ચાલ ચલાવેતો તેઓને બરાબર પુછી સકાતે નહી; પણ પીનલકોડ પરમાંણે તેઓને સરકારી નોકર ગણેઆ પછી તેઓને પુછી સકાએ તથા કાએદાસર ચાલવાની ફરજ પાડી સકાએ અને તે પરમાંણે નહી ચાલેતો તેઓને શજા થાએ.

૨૪. ઈલાકેદાર શરદારે એકવીશમી કલમ પરમાંણે મુકરર કરેલા ડેલીગેટશ મધેથી, સોલમી તથા સતરમી કલમ પરમાંણે, આ આકટ સંબંધી મુકદમાઓનો ફેસલો કરવામાં મદદ આપવા શારૂ વારાફરતી ચુંટી કાહાડવાનો અખતીઆર ઈનસાફની કુરશી ઊપર બીરાજનાર જડજનેછે.

૨૧) મી કલમ પરમાંણે જે ડેલીગેટસ ઠરેલા હોએ તેઓમાથી ૧૬ મી તથા ૧૭ મી કલમ પરમાંણે કામ કરવા સારૂં જડજે ચુંટી કાહાડવા.

૨૫. જે જે આડવોકેટ (એટલેજે બારીસટરો) વકીલો તથા ધારા જાંણનારા આટરનીઓને હાઈ કોરટમાં મુકદમાં ચલાવવાનો હક મલેલો હોએ તેઓને શરવેને આ આકટ પરમાણે સથાપેલી હરએક કોરટમાં મુકદમાં ચલાવવાનો હકછે, તથા જે વકીલોને જીલલાની કોરટોમાં મુકદમાં ચલાવવાનો હક મલેલો હોએ તેઓને આ આકટ પરમાંણે સથાપેલી હરએક "ડીસટરીકટ માટરીમોનીઅલ કોરટ" માં મુકદમા ચલાવવાનો હકછે.

માટરીમોનીઅલ કોરટમાં ધંધો ચલાવનારાઓ.

(શરેહ).—આએ કલમ મુજબ વકીલો, તેમજ "પલીડરો" ને મુકદમાં ચલાવવાનો હક આપેઆમાં આવેઓછે.

૨૬. આ આકટ પરમાંણે જે જે ફરીઆદીઓ માંડવામાં આવે

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

કહી કોરટમાં મુકદમા રૂજુ કરવા.

તે ફરીઆદી માંડતી વખતે જે કોરટના ઈલાકા ની હદમાં પરતીવાદી રેહેતો હોએ તે કોરટમાં તે ફરીઆદી માંડવી, અગર જો તે વખતે પર

પરતીવાદી બરીટીશ ઇંડીઆથી બાહેર હોએ તારે.

તીવાદી બરીટીશ ઇંડીઆનો મુલક છોડીને બાહેર ગએઓ હોએ, તો જે જગોએ વાદી તથા પરતીવાદી બંધે છેલી વાર વસતાં હતાં તે જગોની કોરટમાં ફરીઆદી માંડવી.

(શરેહ).—અ૦ અને બ૦ વચે લગન સંબંધી કાંઇ તંટો ઉઠીઓ અને તે તંટાને લીધે બ૦ ના ઉપર અ૦ ફરીઆદી માંડવા નીકલેઓછે. અ૦ અને બ૦ આ બંધે જણ પેહેલાં મુંબઇમાં વસતાં હતાં, પણ જારે અ૦ ફરીઆદી કરવા નીકલેઓ તારે બ૦ શુરત ખાતે વસેછે, એ પરસંગે ઉપલી કલમ પરમાંણે અ૦ એ મુંબઇમાં નહી પણ શુરતની કોરટમાં બ૦ ઉપર ફરીઆદી માંડવી, કેમકે અ૦ પોતે જોકે મુંબઇનો રેહેવાસીછે, તોપણ ઉપલી કલમ પરમાંણે ફરીઆદી માંડતી વખતે બ૦ અથવા પરતીવાદી જાંહાં રેહેતો અથવા રેહેતી હોએન્તાંહાં ફરીઆદી માંડવી જોઇએ. પણ અગરજો બ૦ ઇંગરેજ સરકારની અધ છોડીને બીજા પારકા રાજમાં ગએઓ હોએતો મુંબઇમાં ફરીઆદી માંડવી.

બાબ ૪ થો—લગન સંબંધી મુકદમાંઓ વીશે.

(ક) લગન રદ બાતલ ગણવાનાં હુકમનામાં બાબે.

૨૭. અગરજો એક પારસી (ખાવંદ અથવા ઓરત) તેના અથવા તેણીના લગનને વખતે દીવાંનો અથવા દીવાંની હોએ અથવા જાથુક ઘેલો અથવા ઘેલી હોએતો તેની ઓરત અથવા તેણીના ખાવંદની ફરીઆદ ઉપરથી, તથા તે દીવાંનાપણું અથવા ઘેલાપણું લગનના વખતથી હતું અને હમણાબી જારીછે હેવું પુરવાર થવાથી તે લગન રદબાતલ ગણાઈ શકે. પણ હેવું ઠરાવેલું છે કે અગર જો લગન કરવાની વખતે વાદી જાંણતો ઈઆ જાંણતી હોએ કે પરતીવાદી દીવાંનો અથવા દીવાંનીછે અથવા જાથુકનો ઘેલો ઈઆ ઘેલીછે તો પછી તેનાથી આ કલમ પરમાંણે ફરીઆદી થઈ શકે નહી.

દીવાંનાપણા અથવા હમેશના ઘેલાપણાની બાબદમાં.

(શરેહ).—ઉપલી કલમનો સાર એટલોજછે કે જાંણીબુજીને જો એક ઘેલાં માણ

સ સાથે લગન કીધાં હોએતો પછી તે લગન રદ થાએ નહી, તેમજ વલી સારી હાલત માં પરણેઆ પછી જો બેએમાંથી હરેક શખસને ઘેલાપણું થાએતો તેથી તે લગન રદ બાતેલ થાએ નહી. પણ લગન રદ કરવાની ફરીઆદી કેહારે ચાલે કે જારે નીચે જણા વીઆ મુજબ બે ચીજ પુરવાર થાએ, તેમાં એક એકે લગન કરતી વખતેથીજ તે આદ મી ઘેલું હતું અને લગન કીધા પછી ઘેલું થાએઉં નથી, તથા બીજું એજે લગન કર તી વખતે તે ઘેલાંપણાં વીશે સામણી બાજુ વાળાં અનજાણા હતાં. જાણી જોઈ ને ઘેલાં માણસ સાથે લગન કીધાં હોએતો પછી તે લગનનો ગાંઠ ટુટતો નથી.

બદનની ખાંમીને લીધે જો ડાંનો સંગ બની નહી શકતો હોએ, તે બાબદમાં.

૨૮. હરએક જોડું જેમાં કુદરતી કારણોને લીધે અરસપરસ સોહોબત (અથવા સંગ) બની નહી સકેઓ હોએતો બે માંહેના એકબી જાણની ફરીઆદ ઊપરથી તે લગન રદબાતલ થઈ સકે.

(શરેહ).—આએ કલમની મતલબ હેવીછે કે લગન કીધા પછી અગરજો મા લમ પડીઉં કે ખાવંદ મરદપણામાં નથી, અથવા બાએડી સ્ત્રીપણામાં નથી તો તે વી શેની કોરટમાં પુરવારી થાએઆથી તે લગન રદ બાતલ ગણાઈ સકાએ. પણ લગન થાએઆ બાદ અગર માટી બઇએરનો વેહવાર ચાલેલો હોએ, અને તે પછી જો કો ઈ બનાવથી ખાવંદ નામરદ થાઈ ગએઓ હોએ અથવા ઓરત સ્ત્રીપણામાંથી રદ થાઈ હોએતો તેથી કાંઈ લગન રદ થાઇ સકતાં નથી.

(ખ) ગેરહાજરીનાં સબબથી લગન ભાંજવાનાં હુકમનામાં બાબે.

સાત વરસ સુધીની ગેર હાજરીની બાબદમાં.

૨૯. અગરજો કોઈ ખાવંદ પોતાની ઓરતને તજીને અથવા કોઈ ઓરત પોતાનાં ખાવંદને તજીને જાથુક સાત વરસ સુધી ગેરહાજર (અથવા દુર) રેહે, તથા તે સાથે તેહેની હયાતી વીશે જેઓને ખબર મલવી જોઇએ તે ઓને સાત વરશ શુધી કશી ખબર નહી મલેતો બેમાંના એકની ફરી આદ ઊપરથી તે ખાવંદ અથવા ઓરતનાં લગન ભાંજી શકાએ (ઈ આને છુટા છેડા થાઈ શકે.)

(ગ) તલાક લેવા અથવા ઈનસાફની શતાથી જુદાં રેહેવા વીશે.

ઓરતની જનાકારીનાં સબબથી.

૩૦. હરએક ખાવંદ હેવા કારણ ઊપરથી ફરીઆદ કરી શકે કે માહારી ઓરતે માહારી સાથ લગન કીધા પ છી જનાકારીનો અપરાધ કીધોછે, વાશતે મા

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

મરદની જનાકારી તથા એ વગરે બીજા સબબોથી.

હારાં લગન ભાંજવાં તથા મહને તલાક આપવી; તથા હરએક ઓરત હેવાં કારણથી ફરીઆદ કરી શકે કે માહારા ખાવંદે માહારી સાથે લગન કીધા પછી એક પરણેલી ઓરતની સાથે અથવા એક વગર પરણેલી ઓરત જે "વેશીઆ" નથી તેની સાથ જનાકારીનો અપરાધ કીધોછે; અથવા બીજી બાએડી સાથ લગન કીધાંછે અને તે ઊપરાંત જનાકારી પણ કીધી છે, અથવા જનાકારીની સાથે ઘાતકીપણુંબી કીધુંછે, અથવા જનાકારીની સાથે બે અથવા તેથી વધારે વરસ સુધી જાંણી બુજીને મહને તજી દીધીછે, અથવા જબરદસતીથી પારકી ઓરતને ભોગવીછે, અથવા ગુલાંમબારગીનો અપરાધ કીધોછે, વાશતે માહારાં લગન ભાંજવાં તથા મહને તલાક આપવી. એ પરમાંણે જનાકારીનાં કારણ ઊપરથી તલાક લેવા માટે માંડેલી દરએક ફરીઆદીમાં, જેની સાથ પરતીવાદીએ જનાકારી કીધી હોએ, તેને પણ વાદીએ, કોરટથી તેથી ઊલટો હુકમ નહી થાએતો, એક પરતીવાદી ગણવો અથવા ગણવી. અને હેવી હરએક ફરીઆદી ખાવંદે માંડી હોએતો ફરીઆદીનો શઘલો ખરચ અથવા તે ખરચનો હરએક ભાગ જનાકારી કરનારા ધણીને માંથે નાખવાનો કોરટ હુકમ કરી શકે.

(શરેહ).—આ કલમ એમછે કે તલાક લેવાનાં સઘલાં કારણો તેમાં વીસતારીને લખી જણાવેલાંછે કે તે વીશે કશો શક રેહે નહી. આ ધારામાં તલાક મેલવવાનું મુલ કારણ છીનાલું ઠરાવેઉછે. જો એક જોડાંમાનાં એકબી જણે છીનાલું કીધું હોએતો બીજું જણ તેની ઉપર ફરીઆદી કરીને તલાક મેલવી સકે; અથવા અગરજો કોઈ ઓરતનાં ખાવંદે ગુલાંમબારગી કીધી હોએ ઈઆ જબરદસતીથી કોઇબી પારકી અશતરીને બીગાડી હોએતો તેની ઓરત તલાક લઇ સકે. ફકત ખાવંદની ઘાતકી ચાલને માટે છુટા છેડા અથવા તલાક મલી સકે નહી; પણ ઘાતકી ચાલ સાથે તેણે જનાકારી કીધી હોએતો તલાક મલી સકે. તેમજ વલી ખાવંદ પોતાની ઓરતને થોડી મુદત શુધી તજી મેલેતો તલાક મલે નહી, પણ ખાવંદે ઓછામાં ઓછાં બે વરસ સુધી પોતાની ઓરતને તજી મેલેઆ ઉપરાંત જનાકારી કીધી હોએતો ઓરતનાં માંગવાથી તલાક મલી સકે.

કોઇ પરણેલી અસતરીનો ખાવંદ વેશીઆ અથવા કસબણ સાથે શોહોબત કરેતો ઉપલી કલમ પરમાંણે તે જનાકારી ગણાએ નહી અને તે શબબથી કાંઈ લગન તુટે નહી.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

ઓરત અથવા મરદે જનાકારી કીધી હોએતો તેહની ઉપર ફરીઆદી લાવતી વખતે તેહની સાથે જનાકારી કરનાર મરદ અથવા ઓરતનું નામ ફરીઆદીમાં દાખલ કરવું જોઇએ, અને હેવી હરએક ફરીઆદી જારે ખાવંદે પોતાની ઓરત તથા તે ઓરત સાથે જનાકારી કરતાર મરદનાં નામની માંડી હોએ તારે તે દાવો સાબેત થાએઆથી ફરીઆદીનો ખંધે માંથેનો ખરચ જનાકારી કરનાર શખસને માંથે કોરટ નાખી સકે.

૩૧. અગરજો હરેક ખાવંદ પોતાની ઓરત સાથે હેવું ઘાતકી પણું કરે અથવા તેહને હેવી રીતનો માર મારે કે જેથી તે ઓરતને તેનાં ખાવંદની સાથે રેહવાની ફરજ પાડવી એ કોરટની નજરમાં નાદુરશત લાગે; અથવા અગરજો તે ખાવંદની ચાલથી તે ઓરતનો જાંન જોખમમાં પડવાની અથવા તેનાં બદનને મોહોટી ઈજા પોંહાંચવાની ધાસતી રાખવાનો વાજબી શબબ મલે અથવા જે ઘરમાં ઓરત રેહતી હોએ તે ઘરમાં તેનો ખાવંદ જાહેર રીતે એક વેશીઆને લઇ આવે અથવા રેહવા દીએતો ઇનસાફની સતાથી પોતાનાં ખાવંદથી જુદી રેહવાની પરવાંનગી માંગવાનો તે ઓરતને હકછે.

ઈનસાફની સતાથી જુદાં રેહેવાનાં કારણો.

(શરેહ).—ઉપલી કલમની શહમજ એછે જે નીચે લખી જણાવેલા તરણ શબબો મધેનો હરેક શબબ હોએતો ઓરત પોતાનાં ખાવંદથી જુદી રેહેવા તથા ઓરાકી પોશાકીનો તથા જુદી રેહેવાનો બીજો જે કાંઈ ખરચ થાએ તે ખરચ પુરો પાડવાની ખાવંદ ઉપર ઓરત ફરીઆદી કરી શકે, તે શબબોની વીગત—

પેહેલું. ખાવંદ પોતાની ઓરત શાથે હેવી ઘાતકી ચાલ ચલાવતો હોએ તથા હેવો મોહોટો જુલમ તથા આજાબ પાડતો હોએ અથવા ઓરતને હેવો શખત માર મારતો હોએ કે જેથી તે ઓરત પોતાના ખાવંદની શંગાથે વગર ધાશતીએ રહી શકે નહી.

બીજું. તે ઓરતની શાથે તેનો ખાવંદ હેવીતો જુલમાત ભરેલી ચાલ ચલાવે કે તેથી તે ઓરતનો જાંન જોખમમાં પડે અને તેની સલાંમતી વીશે ધાશતી રાખવાનું કારણ સાબેત થાએ, અથવા તે ઓરતનાં શરીરને મોહોટી ઈજા તથા ભારે દુખ પોંહાંચવાની ધાશતી ઉપજે.

તરીજું. જે ઘરમાં ઓરત રેહેતી હોએ તે ઘરમાં શઘલાઓનાં દેખતાં ઉઘાડી રીતે ખાવંદ વેશીઆ રાંડ અથવા કશબણને લાવે અથવા તે ઘરમાં તે કશબણને રાખે.

ઉપલાં કારણો મધેનું હરેક કારણ મલી આવેતો તે ઉપરથી ઇનશાફની શતાથી ઇઆને કોરટનાં હુકમથી જુદી રેહેવા તથા ઓરાકી પોશાકી વીગરેનો ખરચ લેવા

ની ખાવંદ ઉપર ફરીઆદી માંડવાનો ઓરતને હકછે. હેવી ફરીઆદીમાં ઉપલો હરેક શબબ શાબેત થઆથી તે જોડાંના દરજજા તથા આબરૂ પરમાંણે તથા ખાવંદની દોલત અને કમાઇ ઉપર નજર પોંહાંચાડીને ઓરાકી પોશાકી વીગરેનાં ખરચનો દરમાહો અથવા વરશાન બાંધી આપવા અને ઓરતને તેનાં ખાવંદથી જુદી રેહેવાનું હુકમનાંમું કરવાની કોરટને શતાછે. હેને અંગરેજીમાં "જુડીશીઆલ શેપરેશન" કેહેછે.

પણ ઉપર કહી જણાવેલા કોઇબી શબબથી ઓરતને તલાક મલી શકતી નથી, તેમજ ખાવંદથી બીજી ઓરત થઈ શકતી નથી.

તલાક લેવા અથવા ઈનસાફની સતાથી જુદાં રેહેવાનાં મુકદમાં.

૩૨. આ આકટ પરમાંણે તલાક લેવા અથવા ઈનસાફની શતાથી જુદાં રેહેવાનાં મુકદમાં મધે અગરજો કોરટની ખાતરી થાએ કે ફરીઆદનામામાં આવેલી સરવે બીનાઓ ખરીછે, તથા તેમાં (ખાવંદે અથવા ઓરતે) જણાવેલો અપરાધ કધી દરગુજર કીધો નથી, તથા ખાવંદ અને ઓરતે સંપ કરીને (છુટાં પડવાની મતલબ રાખીને કોરટને) અરજ કીધી નથી, તથા ફરીઆદ કરનારે તે અપરાધ બાબે અખાડા કીધા નથી, અથવા તે અપરાધ કરાવવામાં તેહેની શાંમેલગીરી નથી, તથા ફરીઆદી માંડવામાં નકામી અથવા અણઘટતી ઢીલ થાઈ નથી, તથા ફરીઆદીની અરજ નામંનજુર કરવાનાં કોઈ બીજા હકદાર સબબો નથી; (એવી સરવે ખાતરી થાએ) તારેજ કોરટે તલાકનો અથવા ઈનસાફની શતાથી જુદાં રેહેવાનો હુકમ કરવો.

(શરેહ).—જાણે એક બાએડીએ અથવા ખાવંદે જનાકારીનો અપરાધ કીધો અને તે અપરાધ વીશે ખાવંદે અથવા બાએડીએ દરગુજર કીધી અથવા માંફી કીધી, અને તે પછી પછવાડેથી એજ અપરાધને માટે ફરીઆદી માંડેતો ઉપલી કલમ પરમાંણે તે ચાલી સકે નહી.

અગરજો કોરટની ખાતરી થાએ કે ફકત એક બીજાથી છુટા પડવા શારૂં માટી બઇએર બંધે જણાએ શંપ કરી મલી જઇને કોરટને અરજી કીધીછે, અથવા અગરજો કોરટની નજરમાં આવે કે ખાવંદે પોતાની ઓરતને જાંણી બુજીને બદફેલીમાં પડવા દીધી હતી, અથવા ઓરતે જાંણી બુજીને મરદને બદફેલીમાં નાખીઓ, અથવા મરદ પોતાની બાએડીની બદફેલીમાં કોઇબી રીતે શાંમેલ હતો અથવા બદફેલી જાણેઆ છતાં ઘણી લાંમબી મુદત શુધી તેણે ફરીઆદી કીધી નહી હેવું કોરટમાં શાબેત થાએતો તલાક અથવા જુદાં રેહેવાનો હુકમ કોરટથી મલશે નહી.

૩૩. આ આકટ પરમાંણે તલાક લેવાનાં અથવા ઈનસાફની સ

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

મુકદમો ચુકે તાંહાંસુધી ઓ રતને જુદી રેહેવાનો લવાજમો.

તાથી જુદાં રેહેવાનાં હરએક મુકદમાં મધે અગર જો ઓરતની પાસે તેનાં ગુજરાંણને શારૂં તથા ફરીઆદીનાં જરૂરીઆત ખરચને શારૂં બસ થાએ એવી સવતંતર આવક નહી હોએ; તો તે ઓરતની અરજ ઊપરથી, મુકદમો ચાલે તાંહાંશુધી, બંધે બાજુ વાલાઓની સ્થીતી ઊપર નજર પોંહોંચાડીને કોરટને વાજબી દીસે તેમ ખાવંદની આવકનો વધતામાં વધતો પાંચમો ભાગ તે ઓરતને દર મારો અથવા દર અઠવાડીએ આપવાનો કોરટ ખાવંદને હુકમ કરી સકે.

૩૪. તલાક આપવા અથવા ઈનસાફની શતાથી જુદાં રાખવાનું

ખોરાકી પોશાકીનો કાએમ લવાજમ.

હુકમનામું કરતી વખતે જો કોરટની નજરમાં દુરશત દીસેતો તે સાથે બીજો હેવો હુકમ કરવાનો કોરટને અખતીઆરછે કે કોરટની ખાતરી થાએ હેવી રીતે, ખાવંદ પોતાની ઓરતને મારે વધતામાં વધતી તે ઓરતની હઈઆતી તુલીક, પઈસાની એક રકમનો ઊંચકો અથવા દર મહીને ઇઆ બીજી હરએક બાંધી મુદતે લવાજમો આપવાનાં બંદોબશતનું લખત કરી આપે; પણ હેવો હુકમ કરતી વેલા તે ઓરતની પોતાની ખાશ અશકેઆંમત હોએતો તે ઊપર તથા તેનાં ખાવંદની શકતી ઊપર તથા બંને તરફ વાલાઓની ચાલચલણ ઊપર નજર પોંહોંચાડતાં વાજબી દીસે તેમ કોરટે કરવું; તથા તે કારણસર જે જે શખસોએ ઘટતો દશતાવેજ લખી આપવો જોઇએ, તે શખસોને તે દશતાવેજ લખી આપવાનો હુકમ કરવા, તથા તે દસતાવેજ બરોબર નકી થાએ તાંહાંશુધી ફેશલનાંમુ કરી આપવાનું મુલતવી રાખવાને કોરટ મુખતીઆરછે. અગરજો હેવી રીતનો (કોરટનો હુકમ) તે ઓરતનો ખાવંદ નહી બજા લાવેતો તે નુકશાંનની રકમ ખાવંદ પાશેથી ભરી લેવાની ફરીઆદી કરવાને ઓરત મુખતીઆરછે, તથા ખાવંદ તે હુકમ નહી બજા લાવે તેટલો વખત સુધી તે ઓરતને ખોરાકી પોશાકી પોંહોંચાડનાર હરએક ધણી ખોરાકી પોશાકીનાં પઈશા અથવા કીમતની ફરીઆદી ખાવંદની ઊપર કરેતો તે ફરીઆદી ચાલે શહી.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

૩૫. ખોરાકી પોશાકી અપાવવાનું હુકમનાંમું અથવા હુકમ કોરટ કરેતો કોરટની નજરમાં આવેતો હેવો હુકમ કરે કે ખોરાકી પોશાકીનાં લવાજમાનાં નાંણાં ઓરતને પોતાને આપવાં અથવા ઓરતની વતી કોરટની પશંદગીથી જે શખશને ટરશટી મુકરર કીધો હોએ તે ટરશટીને આપવા; અને કોરટને મુનાશેબ નજર આવે તેહેવી શરત તથા બંદી કરવાને કોરટ મુખતીઆરછે; તથા કોઈ શબબથી નવો ટરશટી મુકરર કરવો પડેતો તેને મુકરર કરવાને કોરટ મુખતીઆરછે.

ખોરાકી પોશાકી ઓરતને અથવા તેનાં ટરશટીને આપવા વીશે.

(થ) લગનનાં હક પાછા મેળવવા બાબે.

૩૬. અગરજો હરએક ખાવંદે પોતાની ઓરતને તજી દીધી હોએ, અથવા વાજબી કારણ વગર તેની સાથે રેહવાનું બંધ કીધું હોએ; અથવા જો હરએક ઓરતે પોતાનાં ખાવંદને તજી દીધો હોએ અથવા વાજબી કારણ વગર તેની સાથે રેહવાનું બંધ કીધું હોએતો એ પરમાંણે તજી દીધેલી ઓરત અથવા મરદ અથવા જેની સાથેનો સહવાસ બંધ કીધો હોએ તે પોતાનાં લગનનાં હક પાછા મેળવવાની ફરીઆદી લાવી સકે, અને અગરજો ફરીઆદનામાંમાં જણાવેલી વાતો શાચીછે, અને ફરીઆદ કરનારનાં માંગવા મુજબ દાદ નહી આપવાનો વાજબી સબબ મલી આવતો નથી, એવી કોરટની ખાતરી થાએતો ફરીઆદીનાં માંગવા પરમાણેનાં લગનનાં હક પાછા આપવાનું હુકમનાંમું કરવાને કોરટ મુખતીઆરછે. જેની વીરૂધમાં હેવી રીતનું હુકમનામું કરવામાં આવે તે (ખાવંદ અથવા ઓરત) તે હુકમનામાંને માન નહી આપેતો એક માસ સુધીનાં સાદા કેદખાનાંની અથવા બશો રૂપીઆ સુધીનાં દંડની અથવા એ બંને શીખશાને તે લાએક થાએ.

લગનનાં હક પાછા મેળવવા બાબેનાં મુકદમાં.

(શરેહ).—ઉપલી કલમની મકશદ એછે જે આ આકટમાં જણાવેલા હરકોઈ વાજબી શબબ વીનાં, કોઈ ખાવંદ પોતાની ઓરતને અથવા ઓરત પોતાનાં ખાવંદને તજી મેલે અથવા કાહાડી મેલે અથવા દુર રેહે તો શાથે રેહવા અને લગનનો હક બ

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

જાવવાની એક બીજા ઉપર કોરટમાં ફરીઆદી કરી શકાએ તે ફરીઆદીને ઇંગરેજીમાં suit for the restitution of conjugal rights કેહેછે, ઇઆને લગનના હક પાછા મેલવવા અથવા માટી બઇએર દાખલના હક મેલવવાની ફરીઆદી. હેવા મુકદમાની તપાશ કરતાં શાબેત થાએ કે ઓરતને પોતાનાં ખાવંદની શાથે રેહેવાની ફરજ નહી પાડવાનો ૩૧ મી કલમમાં જણાવેલો ઇઆ બીજો કોઇબી વાજબી શબબ મલી આવતો નથી તો તે મુકદમાંમાં લગનનો હક પાછો મેલવવાનું હુકમનાંમુ કરવાનો કોરટને અખતીઆરછે. ખાવંદે પોતાની ઓરતને કાહાડી મેલી હોએ અથવા ઓરત પોતાનાં ખાવંદને છોડીને પોતાને મહીરે અથવા બીજી જગોએ વેગલી રહી હોએતો એ હુકમનાંમાંની રુએથી એક બીજાની શાથે જઇને રેહેવા તથા રાહાટવાટ કરવાની ફરજછે, તે ફરજ નહી બજાવે અને કોરટનાં હુકમની નાફરમાંની કરે તો તેહેવી નાફરમાની કરનાર ખાવંદ અથવા ઓરતને એક માશ શુધી કેદની શજા તથા રૂપીઆ બશો શુધીનો દંડ કરવાની કોરટને શતાછે, અને એ ઉપરાંત મરદ તકશીરવાર થાએઓ તો ઓરતની ઓરાકી પોશાકી વીશે મરદને માંથે જે ફરજછે તે જુદી.

અગરજો ખાવંદ સોલ વરસની અંદરનો અથવા ઓરત ચઉદ વરસની અંદરની હોએ તો લગન અથવા લગનની ઉપરથી નીપજેલું સાટું અમલમાં લાવવાનો મુકદમો ચાલે નહી.

૩૭. આ આકટમાં આગલ જે જે બંદોબશતો ઠરાવેલાછે તે છતાંબી પારસી લોકોનાં હરએક લગન, અથવા હેવાં હરએક લગનને લગતી ઈઆ તેમાંથી નીપજેલી ફરજો અમલમાં લાવવાનો કોઈબી મુકદમો, કોરટમાં ચલાવતી વખતે અગરજો ખાવંદે સોલ વરસની તથા બાએડીએ ચઉદ વરસની ઊમર પુરી કીધી નહી હોએતો તે મુકદમો કોઈબી કોરટમાં ચાલી શકે નહી.

(શરેહ).—લગન શંબંધી હરેક દાવા બાબે છોકરા તથા છોકરી ઉપર ઓછાંમાં ઓછી કેટલી ઉમરે ફરીઆદી માંડી શકાએ તેહની હદ ઉપલી કલમમા બાંધીછે. છોકરાની ઉમર પુરાં ૧૬ વરસની તથા છોકરીની ઉમર ૧૪ વરસની થાએ તાંહાંસુધી તેઓની ઉપર કોઈ રીતની ફરીઆદ શાંભલવાનો એ કલમથી કોરટને અખતીઆર નથી.

કોરટનાં બારણાં ઢાંકીને મુકદમાં સાંભલી સકાએ.

૩૮. આ આકટ પરમાંણે માંડેલી દરએક ફરીઆદીમાં અગરજો બે માહેલાં એકબી બેરફુ વાલા ચાહેતો કોરટનાં બારણાં બંધ રાખીને તે મુકદમાંની તપાસ ચલાવવી.

ફરીઆદનામાં તથા અરજીઓનાં ઈશટાંપ.

૩૯. આ આકટ પરમાંણે માંડેલી દરએક ફરીઆદીનાં ફરીઆદનામાં તથા અપીલની અરજી ઊપર રૂપીઆ બતરીસનો ઈસટાંપ મારવો, તથા સને ૧૮૬૨

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

નાં નંબર ૧૦ વાલા (ઈઆને ઈસટાંપના કર સંબંધી કાએદાને એક ઠો કરીને સુધારવા બાબેનાં) આકટનાં "બી." કોઠામાં બીજા જે જે જાતનાં દસતાવેજો તથા લખતો ઊપર સટાંપ જરૂરનો ગણેઆછે તેમાનાં જે જે દસતાવેજો તથા લખતો આ આકટ પરમાણે મુકદમાં મધે રૂજુ કરેલા હોએ તે ઊપર સને ૧૮૬૨ નાં ના૦ ૧૦ વાલા મજકુર આકટમાં ફરમાવેઆ મુજબ સટાંપ મારવા.

"સીવીલ પરૌસીડીઉર કોડ" ની કલમો આ આકટ પરમાંણેનાં મુકદમાંઓ ઉપર લાગુ પાડવી.

૪૦. "કોડ ઓફ સીવીલ પરોસીડીઊરે" (ઈઆને દીવાની ઈનસાફનું કાંમ ચલાવવાની રીત બાબેનાં ધારા) માહેલી કલમો, આ આકટ પરમાંણે માંડેલા મુકદમાંઓને જાંહાંસુધી લાગુ પડી શકે તાંહાંસુધી લાગુ પાડવી.

કાએદા તથા મુકદમાં ચલાવવાની રીત સંબંધી અને કેફીએત સંબંધી સવાલોનાં ચુકાદા વીશે.

૪૧. આ આકટ પરમાંણે રૂજુ કરેલા મુકદમાંઓ મધે કાએદાની સમજ બાબે તથા મુકદમાં ચલાવવાની રીત બાબેનાં સઘલા સવાલોનો ચુકાદો ઈનસાફ કરનાર જડજે કરવો, પણ મુકદમાં મધે બનેલી કેફીએતોનાં ખરાંપણાં ઈઆ ખોટારાં વીશેનો ચુકાદો જે "ડેલીગેટો" ની સામને તે મુકદમાંની તપાસ થાએ તેઓનો વધુ ભાગ જેમ ચુકવે તેમ કરવો.

(શરેહ).—ઉપલી કલમની સતાથી ડેલીગેટસનું કાંમ ઈનસાફનાં કાંમને માટે આપણી હાઈ કોરટોમાં ઓરીજીનાલ શાઇડમાં ફોજદારી મુકદમાંની છાડણ કરવા શારૂ બેસતી જુરીને બરોબર મલતું આવેછે. જારે પારસી માટરીમોનીઅલ કોરટ લગન અને તલાકનાં મુકદમાંની તપાસ કરવા બેસે તારે ધારા અને કાએદા સંબંધી, અથવા શાખશી ગવાહી લેવા સંબંધી અથવા બીજાં કોરટના કાંમકાજ સંબંધી હરએક તકરાર ઉઠે તેનો ચુકાદો કરવાનો જડજને અખતીઆરછે; પણ મુકદમાંની હરેક મુલ બીના તથા હકીકત બની હતી કે નહી અને તે બીના તથા હકીકત ખરીછે ઇઆ ખોટી તે વીશે જે જે તકરાર ઉઠે તેનો ચુકાદો કરવાનો "ડેલીગેટો" ને અખતીઆરછે. જેમકે ફલાણાંનાં લગન પારસીઓનાં કાએદા પરમાણે થઆં હતાં કે નહી, ફલાણાં ખાવંદે પોતાની ઓરત ઉપર ઘાતકીપણું તથા જુલમ ગુજારેઓ તે શબબથી ઓરતને પોતાનાં ખાવંદનુ ઘર છોડીને પોતાને મહીરે રેહેવા જવાની ફરજ પડી કે નહી, ઓરતને જે રીતે મારી ઇઆ બીજી પરકારે હેરાન કીધી તે ઘાટકીપણું હતું કે નહી,

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

ફલાણાંએ પારકી અશતરી શંગાથે બદફેલી કીધી કે નહી, અથવા પોતાની ઓરતને તજીને ફલાંણાંએ બીજી અશતરી શંગાથે લગન કીધાં કે નહી, અથવા લગનની વખતે ફલાંણો દીવાનો હતો કે નહી, હેવી હેવી હકીકત તથા બીનાની તકરાર ઉઠે તેનો ફેશલો કરવાની ડેલીગેટોને શતાછે—એ શતા જડજને નથી—પણ અગરજો મુકદમાં મધે પડેલી શાખશીઓની મુખજુબાનીનાં ચોકસ આધાર ઉપરથી ડેલીગેટસ મત આપે તોજ તે મત બાહાલ રેહે, અને શાખશીઓની મુખજુબાનીમાં જાહેર થાએલી હકીકત ઉપર આધાર રાખેઆ વગર ડેલીગેટસ જો પોતાનું મત આપેતો "આપીલ" થાએઆથી તેઓનો ચુકાદો રદ થાઈ સકેછે.

હાઈ કોરટને અપીલ.

૪૨. આ આકટ પરમાંણે સથાપેલી હરએક કોરટ, પછે તે ચીફ માટરીમોનીઅલ કોરટ હોએ કે ડીસટરીકટ માટરીમોનીઅલ કોરટ હોએ, તેનો ચુકાદો હર કોઈ ધારાથી અથવા ધારાની મીસાલે ચાલતા તરીકાથી ઊલટો હોએ, અથવા તે મુકદમાંનું કાંમ ચલાવવાની રીતમાં અથવા છાંડણ કરવામાં હરેક અગતની ભુલ અથવા ખાંમી થઈ હોએ, જેથી તે મુકદમાંની કેફીએત મુજબ ચુકાદો કરવામાં કાંઈ અગતની ભુલ અથવા ખાંમી રહી જાએ, તો બીજા કોઈ નહી પણ એટલાંજ કારણ ઊપરથી તે ચુકાદાની સાંમને હાઈ કોરટમાં અપીલ થઈ સકે; હેવી શરતે કે જે ચુકાદા ઊપર અપીલ કરવામાં આવે તે ચુકાદો જાહેર કીધા પછી તરણ મહીનાની મુદતમાં તેવી અપીલનું મંડાણ કરવું.

ફરીથી પરણવાની છુટ.

૪૩. એક લગનને તોડવાનાં હરએક હુકમનામાંની સાંમને અપીલ કરવાની આ ધારાથી જે મુદત ઠરાવી આપી છે, તે મુદત જારે પુરી થાએ, તથા તેટલી મુદતમાં હેવા હુકમનામાની સાંમણે જો અપીલ કરવામાં નહી આવે અથવા જારે હેવી હરએક અપીલ (થવા પછી) નામનજુર કરવામાં આવે અથવા જારે એવી હરએક અપીલની તપાસનું શેવટ હેવું આવે કે હરએક લગન ભાંજવાં, તારેજ તે મુકદમાં મધેનાં ધણી ધણીઆંણી જે માફક તેઓનાં લગન મોહોતથી ભાગાં હોએ તે માફક ફરીથી લગન કરી શકે.

(શરેહ).—જારે કોઈ ઓરત ઈયા મરદે છુટા છેડાની ફરીઆદી માંડી હોએ અને તેમાં ફરીઆદી કરનાર જીતેતો તરતને તરત તેહનાથી બીજો મરદ ઈઆ બીજી ઓરત થાઈ સકે નહી. તેણે તરણ માસ સુધી થોબવું. તરણ માસ સુધીમાં

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

સાંમણે વાલા "આપીલ" નહી કરેતો તે પછી બીજું ઘેર થાઈ સકે, અને અગર જો સાંમણે વાલા તરણ માસની અંદર "આપીલ" નોંધાવેતો પછી તે આપીલનાં ચુકાદા પરમાણે ચાલવું જોઇએ.

બાબ ૫ મો—મુકદમો ચલાવનારાઓનાં ફરજંદો વીશે.

ફરીઆદી ચાલતી હોએ તાં હાંસુધી છોકરાંઓની રખેવાલી.

૪૪. આ આકટ પરમાંણે ઈનસાફની સતાથી જુદાં રેહેવાની પરવાંનગી અથવા લગનને રદ બાતેલ કરવાનું હુકમનામું મેલવવા અથવા હરએક લગનને ભાંજવાનાં હરએક મુકદમાં મધે સોલ વરશની અંદરની ઊમરનાં છોકરાંઓ, જેઓનાં મા બાપનાં લગન વીશે તે મુકદમાં મધે તપાસ ચાલતી હોએ, તે છોકરાંઓની રખેવાલી તથા ગુજરાંન તથા કેલવણી બાબે કોરટ જેમ વાજબી તથા દુરશત ધારે તેમ મુકદમો ચાલતો હોએ તેની દરમીઆંન વખતે વખત હુકમ કરી સકે અથવા શેવટનાં હુકમનામામાં બંદોબશત કરી શકે; તથા શેવટનો ચુકાદો થાએઆ પછી, જો એજ કારણને માટે અરજીથી વીનંતી કરવામાં આવેતો, હેવા

શેવટનાં હુકમનામાં પછી છોકરાંઓની રખેવાલી વીશે હુકમ કરવા બાબે.

શેવટનાં ચુકાદાથી, અથવા જો તે ચુકાદો મેલવવા માટે કરેલી ફરીઆદી હજુર ચાલતી હોએતો તેને દરમીઆંન, હુકમોથી કોરટ તે છોકરાંઓની રખેવાલી, ગુજરાંણ તથા કેલવણી વીશે જેવા હુકમો તથા બંદોબશતો કરેતો, તેવા હુકમો તથા બંદોબશતો કરવાનો કોરટને અખતીઆરછે.

(સરેહ).—આ કલમની મતલબ એટલીજછે કે હરએક લગન સંબંધી મુકદમાં મધે, જે ધણી ધણીઆંણી એકબીજા ઉપર ફરીઆદી માંડે તેઓનાં ફરજંદ, અથવા ફરજંદોની, ફરીઆદી ચાલતી હોએ તેટલા વખત તુલીક, રખેવાલી કરવા અથવા ફરીઆદી પુરી થવા પછે રખેવાલી કરવાનાં ઘટતા હુકમો કોરટ કરી શકે. પણ ઉપલી કલમ જે બચાંઓ સોલ વરસની અંદરની ઉમરનાં હોએ તેઓ ઉપરજ લાગુ પડેછે.

છોકરાંઓનાં ફાએદાને માટે બાએડીની અશકેઆંમતમાંથી બંદોબશત કરીને અપાવવા વીશે.

૪૫. હરએક મુકદમો કે જેમાં ઓરતની જનાકારીને લીધે તલાકનું અથવા ઈનસાફની સતાથી જુદાં રેહેવાનું હુકમનામું કોરટ કરી આપે, તેવા મુકદમાં મધે જો કોરટને હેવું બતલાવવામાં આવે કે હ

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

રએક અશકેઆંમત ઊપર તે ઓરતને હાલ હક પોંહોંચેછે અથવા કોઈ ચોકસ બનાવ બનવાથી હવે પછી હક પોંહોંચશે, તો તે ઓરતનાં લગનથી પેદા થાએલાં છોકરાંઓનાં અથવા તેઓ માંહેલા હરએકનાં ફાએદાને માટે તે ઓરતની અશકેઆંમત અથવા તેનો હરએક ભાગ જેમ કોરટને મુનાશેબ લાગે તેમ બંદોબશત કરીને અપાવાને કોરટ મુખતીઆરછે.

(શરેહ).—ઓરતની અસ્કેઆંમતમાંથી બચાંઓને સારું તારેજ લવાજમ મલે કે જારે તે ઓરતે જનાકારી કીધી હોય.

બાબ ૬ ઠો—આ આકટ પરમાંણે શીખસાઓને અમલમાં લાવવા બાબે.

૪૬. માજીસતરેટની સતા ચલાવનારો હરએક અમલદાર જે ઠેકાંણે ઓહોદો બજાવતો હોએ, તે ઠેકાંણે ચાલતા ધારા પરમાંણે અપરાધીઓને જેટલી મુદતની સીખશા કરવાનો તેને અખતીઆર હોએ, તે કરતાં વધારે મુદતની સીખશાને (આ આકટ પરમાંણે) લાએક થાએલા અપરાધી શીવાએ, આ આકટ પરમાંણેના અપરાધોની તપાસ કરવાનો તે અમલદારને અખતીઆરછે. તે અમલદારથી જેટલી મુદતની સીખશા થઈ શકે તે કરતાં વધારે મુદતની સીખશા આ આકટમાં ફરમાવી હોએ હેવો મુકદમો હોએતો તે અપરાધીનો મુકદમો તપાસને માટે શેશન કોરટમાં મોકલવો.

આ આકટ પરમાંણેનાં ગુનાહઓની તપાસ.

૪૭. અગરજો હરએક અપરાધ જેને માટે દંડની અથવા દંડ તથા છ મહીના સુધીનાં કેદખાનાંની સીખશા કરવાનું આ આકટમાં ફરમાવીઊંછે, તે અપરાધ હરએક શખસ હાઈ કોરટનાં શીરસતાનાં અસલ દીવાંની ઈલાકાની તે ઠેકાણાંની હદમાંજ કરે તો જે શેહેરમાં તે કોરટ ભરાતી હોએ તે શેહેરનો હરએક પોલીસનો માજીસતરેટ પોતેજ તે મુકદમાંની છાંડણ કરીને ગુનાહ સાબેત થઆથી તે અપરાધીને સજા કરી સકે.

હાઈ કોરટનાં ઈલાકાની હદમાં કરેલા અપરાધોની શીખશા.

(શરેહ).—પણ પારસી માટરીમોનીઅલ કોરટનું હોકમનામું જે શખ્સની ઉપર થાઈઉં હોએ, અને તે હોકમનામાં પરમાણે તે શખ્સ નહી ચાલે, તો તેહને સજા કરવાનો અખ્તીઆર માટરીમોનીઅલ કોરટનાં જડજને પોતાનેછે.

જપતીથી દંડ વશુલ કરવા બાબે.

૪૮. આ આકટની સતાથી જે જે દંડ કરવામાં આવે તે શઘલા દંડનાં નાણાં પગાર નહી થાએતો તે દંડ કરનાર અમલદારની સહી સાથનાં "વારંટ" ની મારફતે તે અપરાધીની જંગંમ અશકેઆંમત જપત કરી તથા વેચીને તે દંડ વસુલ કરવો.

જપતીથી દંડ લેવાનું વારંટ પાછું ફરે તેટલા દંડ લેવાની રીત.

૪૯. અગરજો એવો હરેક દંડ તાબરતોબ પગાર કરવામાં નહી આવેતો જપતીથી દંડ વશુલ કરવા સારૂં કાહાડેલું વારંટ અગવડ ભરેલી રીતે પાછું ફરે (ઈઆને અપરાધીની મીલકતમાંથી દંડ વશુલ થશે કે નહી તે સઘલું પરીણાંમ પાછું લખાઈ આવે) તાંહાંસુધી તે અપરાધીને કેદ પકડવા તથા તેને કબજામાં જાલવી રાખવાનો તે અમલદાર હુકમ કરી સકે. પણ અગરજો તે જપતીનું વારંટ જે વખતે તથા જે ઠેકાંણે પાછું ફરે તે વખતે તથા તે ઠેકાંણે હાજર થવાની જાંમીનગીરી તે અમલદારની ખાતરી થાએ તે રીતે તે અપરાધી આપે (તો તેને પકડીને કેદ કરવો નહી.)

જપતી કીધાથી પુરતી અશકેઆંમત નહી મલેતો કેદ કરવા વીશે.

૫૦. અગરજો જપતીનું વારંટ પાછું ફરેઆથી હેવું માલુમ પડે કે તે દંડ વશુલ કરવા શારૂં પુરતી અશકેઆંમત મલી નથી, અને તે દંડ તાબરતોબ પગાર કીધામાં નહી આવે, અથવા અપરાધી નાંકબુલ થવાથી અથવા બીજી રીતે અમલદારને ખાતરી ભરેલી રીતે માલુમ પડે કે વારંટ કાહાડીને જપતીથી દંડ વશુલ થાએ એટલી તે અપરાધી પાશે અશકેઆંમત નથી, તો હેવા હરએક અમલદારે પોતાની શહીનું વારંટ કાહાડીને, જો દંડની રકમ પચાસ રૂપીઆથી વધારે નહી હોએતો અપરાધીને બે માસ સુધી, તથા જો દંડની રકમ

એકસો રૂપીઆથી વધારે નહી હોએતો અપરાધીને ચાર માસ સુધી તથા દંડની બીજી હરએક રકમને માટે છ માસ સુધી કેદ રાખવો, પણ ઊપર મુજબ હરેક દંડનાં રૂપીઆ જેઆરે ભરાએ તેઆરે તે અપરાધીને કેદમાંથી છોડી મેલવો.

બાબ ૭ મો—પરચુરણ.

પારસી માટરીમોનીઅલ કોરટોમાં કાંમ ચલાવવાનાં કાએદા હાઈ કોરટે કરવા.

૫૧. આ આકટનાં કરાર મુજબ જે ઈલાકા અથવા હકુમતમાં હાઈ કોરટ સથાપી હોએ તે ઈલાકા અથવા હકુમતની પારસી ચીફ તથા ડીસટરીકટ માટરીમોનીઅલ કોરટોમાં કાંમકાજ તથા વહીવટ ચલાવવાનાં કાએદા તથા બંદોબશતો કરવાની વખતે વખત જેઆરે અગત પડે તેઆરે તે કાએદા તથા બંદોબશતો હાઈ કોરટે કરવા, તથા તે કાએદા વખતે વખત રદ કરવા અને ફેરવવાનો હાઈ કોરટને કુલ અખતીઆરછે શહી. હેવા સઘલા કાએદા તથા તે કાએદા રદ અને ફેરફાર કરવાનાં હુકમ, સરકારી ગેજેટમાં છપાવી પરગટ કરવા.

(શરેહ).—આએ કલમ મુજબ હાઈ કોરટનાં જડજોએ આ આકટ સંબંધી કાંમકાજનાં જે કાએદા બાંધીને તા૦ ૨૭ મી સપટેમબર ૧૮૬૬ નાં મુંબઈનાં સરકારી ગેજેટમાં છપાવી પરગટ કીધાછે તે અતરે આ આકટની પછવાડે વાંચનારનાં જોવામાં આવશે.

ઈલાકેદાર શરકારનો અખતીઆર વડા રાજકારોબારી અમલદારને આપવાની સતા.

૫૨. આ આકટ પરમાંણે ઈલાકેદાર સરકારોને જે સતાઓ આપીછે, તે સતા હીંદુસતાંનની સરકારનાં પોતાનાં તાબા માંહેલા બરીટીશ ઈંડીઆનાં હરએક ભાગનાં વડા રાજકારોબારી અમલદારને આપવાનો ઈંડીઆનાં ગવરનર જેનરલ ઈન કાંઊનસીલને અખતીઆરછે.

આ આકટની શરૂઆત તથા હદ.

૫૩. આ આકટને સને ૧૮૬૫ નાં સપટેમબર મહીનાંની પેહેલી તારીખેથી ચાલુ કરવો તથા અમલમાં લાવવો તથા આખાં બરીટીશ ઈંડીઆનાં મુલકમાં તેને લાગુ પાડવો.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

શીડીઊલ. (જુઓ કલમ ૬ ઠી).

લગન થવાની તારીખ તથા ઠેકાણું અથવા શેહેર.	ખાવંદ તથા ઓરતનાં નાંમ.	લગનની વખતની હાલત (એટલે કુંવારા કે આગળ પરણેલા).	જાતી અથવા ધંધો રોજગાર.	ઉમર.	રેહેવાનુ ઠેકાણું.	બાપ અથવા વાલીનાં નાંમ.	બાપનો ધંધો અથવા ધંધો રોજગાર.	લગનની ક્રીયા કરનાર અધિકારીની સહી.	શાહેદોની શાખ.	ખાવંદ તથા ઓરત જો નાની ઉમરની હોય તો તેના બાપ કે વાલીની સહી.

વીહીટલી સટોકશ,

હીંદુશતાનની શરકારનો કાંમચલાઉ આશીશટેંટ શેકરેટેરી,

ધારા બાંધવાનુ ખાતું, હોમ ડીપારટમેંટ.

પારસી લોકોથી કીઆં સગાં સાથ લગન થાએ નહી તેની ટીપ.

(તારીખ ૧૧ મી જાનેવારી ૧૮૬૬ નાં મુંબઇનાં ગવરમેંટ ગેજેટ ઉપરથી.)

જુડીશીઅલ ડીપારટમેંટ.

ગઈ તા૦ ૯ મી સપટેમબરના ગેજેટ આફ ઈંડીઆ મધે સફે ૯૮૧ અને ૯૮૨ મધે છપાએલું હેઠલ ટાંકેલું હુકમનામું સરવે લોકોની જાંણને માંટે ફરીથી પરગટ કરવામાં આવેછે.

"નંબર ૧૭૨૦.

સને ૧૮૬૬ ના ૧૫ માં કાએદાની તરીજી કલમ પરમાંણે ખેશીપણાની તથા લોહીની જે સગાઈ વચે લગન કરવાની પારસીઓમાં મનાછે, તે સગાઈનું કોશટક સરવે લોકોની જાંણને માંટે હેઠલ પરગટ કીધુંછે.

કોશટક.

એક મરદે નીચે જણાવેલાં ખેશી સાથે સગાઈ કરવી નહી.

૧. બપાવાની માએ.
૨. બપઈની માએ.
૩. મમાવાની માએ.
૪. મમઈની માએ.
૫. બપઈ.
૬. બપાવાની બાએડી.
૭. મમાઈ.
૮. મમાવાની બાએડી.
૯. માએ અથવા સાવકી માએ.
૧૦. બાપની બેહેન, અથવા બાપની સાવકી બેહેન.
૧૧. માએની બેહેન અથવા માએની સાવકી બેહેન.

૧૨. બેહેન અથવા સાવકી બેહેન.
૧૩. ભાઈની છોકરી અથવા સાવકા ભાઈની છોકરી, અથવા હરેક ભાઈની ઈઆ સાવકા ભાઇના વંશેથી ઊતરતી ઓલાદ.
૧૪. બેહેનની છોકરી, અથવા સાવકી બેહેનની છોકરી અથવા હરેક બેહેન અથવા સાવકી બેહેનના વંશેથી ઊતરતી ઓલાદ.
૧૫. છોકરી અથવા સાવકી છોકરી અથવા હરએક છોકરી અથવા શાવકી છોકરીના વંશેથી ઊતરતી ઓલાદ.
૧૬. છોકરાની છોકરી, અથવા સાવકા છોકરાની છોકરી અથવા હરેક છોકરા અથવા સાવકા છોકરાના વંશેથી ઊતરતી ઓલાદ.
૧૭. છોકરાની અથવા સાવકા છોકરાની બાએડી, અથવા હરેક છોકરા ઈઆ સાવકા છોકરાના વંશેથી ઊતરતી ઓલાદની બાએડી.
૧૮. છોકરીના છોકરાની અથવા સાવકી છોકરીના છોકરાની બાએડી અથવા હરેક છોકરી ઈઆ સાવકી છોકરીના વંશેથી ઊતરતી ઓલાદની બાએડી.
૧૯. છોકરીના ખાવંદની માએ.
૨૦. છોકરાની બાએડીની માએ.
૨૧. બાએડીના બપાવાની માએ.
૨૨. બાએડીની બપઈની માએ.
૨૩. બાએડીના મમાવાની માએ.
૨૪. બાએડીની મમઇની માએ.
૨૫. બાએડીની બપઈ.
૨૬. બાએડીની મમઇ.
૨૭. બાએડીની માએ, અથવા બાએડીની સાવકી માએ.
૨૮. બાએડીના બાપની બેહેન.
૨૯. બાએડીની માએની બેહેન.
૩૦. બાપના ભાઈની બાએડી.
૩૧. માએના ભાઈની બાએડી.
૩૨. ભાઇના છોકરાની બાએડી.
૩૩. બેહેનના છોકરાની બાએડી.

એક ઓરતે નીચે જણાવેલાં ખેશી સાથ સગાઈ કરવી નહી.

૧. બપાવાનો બાપ.
૨. બપઈનો બાપ.
૩. મમાવાનો બાપ.
૪. મમઈનો બાપ.
૫. બપાવો.
૬. બપઈનો ખાવીંદ.
૭. મમાવો.
૮. મમઈનો ખાવીંદ.
૯. બાપ અથવા સાવકો બાપ.
૧૦. બાપનો ભાઈ, અથવા બાપનો સાવકો ભાઇ.
૧૧. માએનો ભાઇ અથવા માએનો સાવકો ભાઇ.
૧૨. ભાઇ, અથવા સાવકો ભાઇ.
૧૩. ભાઇનો છોકરો, અથવા સાવકા ભાઇનો છોકરો, અથવા હરેક ભાઈ, અથવા સાવકા ભાઈના વંશોથી ઊતરતી ઓલાદ.
૧૪. બેહેનનો છોકરો, અથવા સાવકી બેહેનનો છોકરો, અથવા હરેક બેહેન ઈઆ સાવકી બેહેનના વંશોથી ઊતરતી ઓલાદ.
૧૫. છોકરો, અથવા સાવકો છોકરો, અથવા હરએક છોકરા અથવા શાવકા છોકરાના વંશોથી ઊતરતી ઓલાદ..
૧૬. છોકરીનો છોકરો, અથવા સાવકી છોકરીનો છોકરો, અથવા હરેક છોકરી ઈઆ સાવકી છોકરીના વંશેસથી ઊતરતી ઓલાદ.
૧૭. છોકરીનો અથવા સાવકી છોકરીનો ખાવીંદ, અથવા હરેક છોકરી ઈઆ સાવકી છોકરીના વંશોથી ઊતરતી ઓલાદનો ખાવીંદ.
૧૮. છોકરાની છોકરીનો, અથવા સાવકા છોકરાની છોકરીનો ખાવીંદ, અથવા હરેક છોકરા ઈઆ સાવકા છોકરાના વંશોથી ઊતરતી ઓલાદનો ખાવીંદ.
૧૯. છોકરીના ખાવીંદનો બાપ.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

૨૦. છોકરાની બાએડીનો બાપ.
૨૧. ખાવંદના બપાવાનો બાપ.
૨૨. ખાવંદની બપઈનો બાપ.
૨૩. ખાવંદના મમાવાનો બાપ.
૨૪. ખાવંદની મમઇનો બાપ.
૨૫. ખાવંદનો બપાવો.
૨૬. ખાવંદનો મમાવો.
૨૭. ખાવંદનો બાપ અથવા ખાવંદનો સાવકો બાપ.
૨૮. ખાવંદના બાપનો ભાઈ.
૨૯. ખાવંદની માએનો ભાઈ.
૩૦. ખાવંદના ભાઈનો છોકરો અથવા તેના વંશિથી ઊતરતી ઓલાદ.
૩૧. ખાવંદની બેહેનનો છોકરો અથવા તેનાં વંશિથી ઊતરતી ઓલાદ.
૩૨. ભાઈની છોકરીનો ખાવંદ.
૩૩. બેહેનની છોકરીનો ખાવંદ.

તાજે કલમ—ઊપલાં કોશટકમાં જાંહાં "ભાઇ" તથા "બેહેન" એ શબદો આવેલાછે, તાંહાં તે આખાં લોહીના તથા અરધાં લોહીના ભાઇ તથા બેહેન (ઈઆને બાપ એક અને માએ જુદી, અથવા માએ એક અને બાપ જુદા) એ બંધેની ઊપર લાગુ પડેછે. સાવકી સગાઇ તે લગનના સંબંધથી થાએલી સગાઈ સમજવી.

કીલે મુંબઈ, તા૦ ૭ મી જાનેવારી શને ૧૮૬૬.

નામદાર ગવરનર ઈન કાંઊનશીલના હુકમથી,

સી. ગોન,

સરકારનો સેકરેટેરી.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

(તારીખ ૨૭ મી સપટેમબર ૧૮૬૬ નાં મુંબઈ ગવરમેંટ ગેજેટ ઉપરથી.)

મુંબઈ ઈલાકાની
પારસી ચીફ અને ડીસટરીકટ માટરીમોનીઅલ કોરટોનાં
કાયદા તથા કાનુંનો.

૧. "સીવીલ પરોસીડીયુર કોડ" (ઈઆને દેવાંની મુકદમાંઓ ચલાવવાની રીત બાબેનો ધારો) તેનાં જે બંદોબસતો હેઠલ ટાંકેલા કાયદાઓથી બદલાતા અથવા ફેરવાતા હોય, તે સીવાએ એ ધારાનાં બીજા સરવે બંદોબસતો મુજબ સઘલા મુકદમાંઓનું કાંમકાજ ચલાવવું.

૨. જે મુકદમાં મધે વાદી લગનને રદબાતલ કરવાનું હોકમ નાંમું કરાવા માંગતો હોય, તેની ફરીઆદીની અરજી મધે જણાવવું જોઈએ કે (એક હાથ ઊપર) વાદી અને (બીજા હાથ ઊપર) જે લગન બાબે ફરીઆદી થઈછે તે લગનનાં બીજા પખશકાર વચે કાંઈ સાજસ અથવા મસલત થાઈ નથી; તથા જનાકારીનાં સબબથી છુટા છેડા કરાવાનાં મુકદમાં મધે જણાવવું જોઈએ કે વાદી અને જેની ઊપર જનાકારી કરવાનો અનેઆંએ મેલ્યોછે તે શખસ વચે કાંઈ સાજસ અથવા મસલત થાઈ નથી.

(ફરીઆદીની અરજીનો નમુનો શેડીઉલમાં નાં૰ ૧ ની નીશાંણથી આપયોછે.)

૩. સઘલા મુકદમાંઓ મધે પરતીવાદીએ પોતાનાં કામની તથા ફરીઆદીની અરજી મધે મેલેલા મુખીઅ અપરાધો વીશે પોતાની તરફનાં જવાબની લખેલી હકીકત રજુ કરવી, તથા મુકદમો સાંભલવાને જે દીવસ ઠરાવયો હોય તેની ઓછાંમાં ઓછાં દસ દીવસ આગમચ તેને કોરટ મધે કાયદાસર નોધાવવી ("ફાઈલ કરવી").

(પરતીવાદીની તરફથી જવાબ તરીકે લખેલી હકીકતનો નમુનો સીડીઉલમાં ના૦ ૨ ની નીશાંનથી આપયોછે.)

ઊપલી મુદત પુરી થવા પછે કોરટનાં ખાશ હોકમ વગર એવી કોઈ લખેલી હકીકત દાખલ કરવામાં આવશે નહી અને જો તે નહી આપવામાં આવશે તો મુકદમો સાંભલવા માટે ઠરાવેલે દીવસે એકતરફી કાંમ ચલાવાને કોરટને મુખતીઆરીછે.

૪. સઘલી ફરીઆદીની અરજીઓ, લખેલી હકીકતો, બીજી અરજીઓ અને સઘલા જવાબની હકીકતોની ઊપર ૧૮૬૫ નાં ૧૫ માં આકટની ૩૯ મી કલમ મુજબ મુનાસબ એકરાર કરવો જોઇએ તથા તેઓ ઊપર ઘટતો સટાંપ મારવો જોઈએ નહીતો કે તે લેવામાં અથવા નોધવામાં આવશે નહી.

૫. જે મુકદમાં મધે લગન રદબાતલ ઠરાવવાનું હોકમનાંમું, અથવા ઈનસાફની સતાથી જુદા રેહેવાનું હોકમનાંમું, અથવા છુટા છેડા કરાવાનું હોકમનાંમું મેલવવાનું હોય, તે મુકદમાં મધે પરતીવાદીએ પોતાની લખેલી હકીકત અને જવાબમાં જણાવવું જોઇએ કે પરતીવાદી અને તે લગનનાં બીજા પખશકાર વચે કાંઈ સાજસ અથવા મસલત થાઈ નથી.

૬. જારે પખશકારો વચે લગન થયાંછે એવી કબુલાતનો જવાબ નોધાયો હોય તથા જારે ખાવંદ હાજર થયો હોય તારે ઓરતને ૩ જા નમુનામાં લખેલી મતલબ પરમાંણે ખોરાકી પોશાકી બાબેની અરજી નોધાવાને મુખતીઆરોછે અને તેવી અરજી શાંભલવાને કોરટે એક દાહાડો મુકરર કરવો.

૭. ખોરાકી પોશાકી બાબેની અરજી નોધાયા પછે, તેની એક નકલ તરતજ ખાવંદને પોહોંચાડવી અને તે પોહોંચાડવા પછે પંદર દાહાડાની અંદર તે અરજીનો જવાબ ખાવંદે નોધાવવો કે જેની ઊપર ફરીઆદીની અરજી ઊપર એકરાર તથા સહી કરવાની જે રીતી ઠરાવીછે તે મુજબ એકરાર તથા સહી કરવો, નહીતો કે કોરટ એકતરફી કાંમ ચલાવશે.

૮. ખાવંદનો જવાબ નોંધાયા પછે મુકદમો ચાલે તાંહાંસુધી ઓરતને ખોરાકી પોશાકી આપવાનો હોકમ કરાવાને ઓરત કોરટને અરજી કરવાને મુખતીઆરછે, પણ તે એવી શરતથી કે કોરટમાં એ પરમાંણે દરખાસત કરવાની ચાર દીવસ આગમચ તેમ કરવાનાં પોતાનાં ઈરાદા વીશે તે ઓરતે પોતાનાં ખાવંદને અથવા તેનાં મુખતીઆરને અથવા તેનાં વકીલને ખબર આપવી.

૯. ખાવંદનાં જવાબથી જો ઓરત નારાજી થઈ હોયતો ખરચ બાબે કોરટ હરેક હુકમ કરે તેને તાબે થઇને, પોતાની અરજી સાંભલવાંને એક દાહાડો ઠરાવા, કોરટમાં દરખાસત કરવાને ઓરત મુખતીઆરછે, કે જે વેલા એવી ખોરાકી પોશાકી બાબેની અરજીનાં ટેકામાં તથા તેની વીરૂધ શાખસીઓ તપાસવાને કોરટને સતાછે.

૧૦. એક ઓરત જેણીએ ઈનસાફની સતાથી પોતાના ખાવંદથી જુદી રેહેવાનું હોકમનાંમું પોતાનાં લાભમાં મેલવયું હોય અને તેની અગાઊ તેણીએ જો ખોરાકી પોશાકી બાબે અરજી નોંધાવી હોય, તો જે મુકદમાંમાં ફુલ કોરટને કરેલી અપીલ વચમાં નહી હોય તે સીવાએ પોતાનાં કાએમ લવાજમ બાબે હુકમ કરાવાને કોરટમાં અરજી કરવાને તે ઓરત મુખતીઆરછે; પણ તે એવી શરતે કે તે અરજી કરવાની ઓછામાં ઓછાં આઠ દીવસ અગાઊ તેમ કરવાનાં પોતાનાં એરાદા બાબે તે ઓરતે પોતાનાં ખાવંદને અથવા તેનાં મુખતીઆરને અથવા તેનાં વકીલને ખબર આપવી.

તારીખ ૧ લી સપટેમબર ૧૮૬૫.

(સહી) એમ. આર. સાસ.
" આર. કાઊચ.
" એચ. નીઊટન.
" એમ. આર. વેસટરાપ.
" એચ. પેનડાક સેંટ જી. ટકર.
" એ. બી. વારડન.
" ટી. ચીસહોમ આંનસટી.
" જનારધન વાસુદેવ.

નાં૦ ૧.

તલાક મેલવવા બાબેની પૂરીઆદીની અરજીનો નમુનો.

પારસી ચીફ માટરીમોનીઅલ કોરટનાં જડજ
જોગ,

અ. બ.
સાંમા.
ક. બ. (તથા જો જરૂર હોયતો ર. સ).

તા૦ મી ૧૮૬ .

૧ લું. કે વાદી તા૦ મી ૧૮૬ ને દીને ઠેકાંણે ક. બ. ની સાથે કાયદા પરમાંણે પરણેયો હતો.

૨ જું. કે સદરહુ લગન થવા પછે વાદી તેની બાયડી સાથે ઠેકાંણે તથા ઠેકાંણે રહયો હતો તથા હમબીસતર થયો હતો તથા વાદી અને તેની સદરહુ બાયડી ને મજકુર લગન થયાથી તરણ ફરજંદ, એક દીકરો તથા બે દીકરી (અથવા જેમ હોય તેમ) થયાં હતાં.

૩ જું. કે તા૦ મી ૧૮૬ ને દીને તથા તે દીવસ અને ની વચેનાં બીજા દીવસોનાં અરસામાં સદરહુ પરતીવાદી ક. બ. એ ઠેકાંણે માં ર. સ. સાથે જનાકારી કીધી.

૪ થું. કે સને ૧૮૬ નાં જાંનેવારી, ફેબરવારી તથા મારચ મહીનાંમાં અને તેનાં અરસામાં સદરહુ પરતીવાદી ક. બ. સદરહુ ર. સ. ને ઠેકાંણે વારે ઘડીએ મલી હતી અને એવી અનેક વેલાએ સદરહુ ર. સ. સાથે જનાંકારી કીધી હતી.

૫ મું. કે વાદી વચે અને સદરહુ પરતીવાદી ક. બ. અને ર. સ. અથવા એ બેમાંનાં એકનીબી વચે આ મુકદમાં સંબંધી કાંઈપણ પરકારનો સાજસ અથવા મસલત થાઈ નથી.

એટલા માંટે વાદી અરજ ગુજારેછે કે તમો નામદાર સાહેબ એવું હુકમનાંમું કરી આપો કે [હીઆં જેવી દાદ માંગવી હોય તેવી લખવી] તથા તમો નામદારની નજરમાં મુનાસબ આવે તેમ વાદીને બીજી સઘલી અને પુરતી દાદ આપવી.

નાં૦ ૨.

જવાબનો નમુનો.

પારસી ચીફ માટરીમોનીઅલ કોરટ મધે.

તા૦ મી ૧૮૬

અ. બ.

સાંમા.

ક. બ.

૧ લું. પરતીવાદી ક. બ. પોતાનાં વકીલ અથવા મુખતીઆર પ. અ. ની મારફતે (અથવા પોતે હાજર થઈને) કેહેછે કે સદરહુ ફરીઆદી ની અરજી મધે લખવા મુજબ તેણીએ ર. સ. સાથ જનાંકારી કીધી એ વાતનો તે ઈનકાર કરેછે.

૨ જું. પરતીવાદી બીજું એવું કેહેછે કે તા૦ મી ૧૮૬ ને દીને તથા તે દીવસ અને ની વચેનાં બીજા દીવસોનાં અરસામાં સદરહુ વાદી અ. બ. એ ઠેકાંણે સ. હ. સાથે જનાંકારી કીધી, જે સ. હ. એક પરણેલી ઓરતછે, ઈતીઆદી. ઈતીઆદી.

[એજ પરમાણે પરતીવાદી વાદીની અરજી રદ કરાવાનાં જે સબબો ઊપર આધાર રાખે, જેવાકે મસલત કીધેલી અથવા માંડી વાલેલું તે અથવા એવાજ બીજા શબબો હીઆં જણાવવા.]

૩ જું. પરતીવાદી બીજું એવું કેહેછે કે વાદી આ મુકદમાં મધે હુકમનાંમું મેલવે એવી રીતે તેણે વાદી સાથે સાજશ અથવા મસલત કીધી નથી, તેટલા વાસતે પરતીવાદી નમનતાઇથી અરજ ગુજારેછે કે,

સદરહુ ફરીઆદી અને હુકમનાંમાં બાબેની અરજ તમો નામદાર સાહેબે મેહેરબાનીની રાહે રદ કરવી. ઇતીઆદી. ઇતીઆદી.

નાં૦ ૩.

ખોરાકી પોશાકી માંટેની અરજીનો નમુનો.

પારસી ચીફ માટરીમોનીઅલ કોરટનાં જડજ

જોગ.

ક. બ.

સાંમા.

અ. બ.

તા૦ મી ૧૮૬

અ. બ. ની કાયદાસર ઓરત ક. બ. ની અરજી. આ પરમાંણે અરજ ગુજારેછે.

૧ લું. કે સદરહુ વાદી અ. બ. આજ ઘણાં વરસ થયાં ઠેકાંણે ધંધો ચલાવેછે તથા તે ધંધાથી વરસ દાહાડે રૂ ની તેને નકી પેદાસછે.

૨ જું. કે સદરહુ વાદી અ. બ. પાસે રેલવે કંપનીનાં રૂ ની કીમતનાં શેરછે તથા તે વરસ દાહાડે રૂ ની નકી વેંહેંચણી આપેછે.

૩ જું. કે સદરહુ વાદી અ. બ. પાસે પોતાનાં સદરહુ ધંધાથી રૂપીઆ ની કીમતની મેલવેલી છે [અને એજ પરમાંણે ખાવંદની જંગમ અથવા થાવર જે કાંઈ મીલકત હોય તે જણાવવી.]

એટલા માંટે પરતીવાદી નમનતાઈથી અરજ ગુજારેછે કે તમો નાંમદાર સાહેબની નજરમાં દરૂસત દીસે તેમ મુકદમો ચાલેછે તેટલાં [અથવા કાંએમ સુધી] ખોરાકી પોશાકીનાં લવાજમાંની રકમ અથવા રકમો અપાવવી.

પારસીઓની સથાવર મીલકતને જંગમ મીલકત તરીકે ગણવા વીશેનો ધારો.

ધારા બાંધવા સંબંધી ખાતું—

ફોરટ ઉલીઅમ, તા૦ ૧૫ મી મેએ ૧૮૩૭.

નીચે જણાવેલો ધારો નામદાર ગવરનર જેનરલ આવ ઈંડીઆ ઈન કાઊનસલે તા૦ ૧૫ મી મેએ ૧૮૩૭ ને દીને પસાર કીધોછે, તે સરવે કોઇની જાણને શારૂં અતરે પરસીધ કરેઓછે:—

સને ૧૮૩૭ નો આકટ નંબર ૯ મો.

૧. આએ ધારાથી હેવું ઠેરવેઆમાં આવેછે કે તા૦ ૧ લી જુન ૧૮૩૭ ને દીનેથી સંગલી સથાવર મીલકત જે પાદશાહી ચારટરથી અસથાપેલી હરએક કોરટના અમલની અધમાં આવેલી હોએ તે મીલકત અગર જો કોઈ પારસીની હોએ, અને તે પારસી તે મીલકતને વગર વશીઅત કરવે મુકીને મરણ પાંમીઓ હોએ, અથવા વશીએત કરીને તે મીલકત કોઈને આપવાને ફરમાવીઊં હોએ, તો તે મીલકતને ધારાની રીતે સથાવર મીલકત કરીને ગણવી નહી, પણ જંગમ મીલકત તરીકે ગણવી.

૨. એ ઊપરાંત હેવું ઠેરવીઊછે કે હરએક ઊપર જણાવેઆ પરમાણેની સથાવર મીલકત કોઈ પારસી વગર વશીએત કરવે મુકીને ગુજરી ગએઓ હોએ, અથવા વશીઅત કરીને તે મીલકત કોઈને આપવાને ફરમાવીઊં હોએ, અને તે મીલકત સથાવર મીલકતના કાએદા પરમાણે તા૦ ૧ લી જુન ૧૮૩૭ ની આગમજ કોઈને અસતેક થાઈ હોએ, અથવા હરએક ગુજરી જનાર પારસીની જંગમ મીલકત બીજાના અસતેકમાં જાએછે તે કાએદા પરમાણે તે મીલકત સાથે એલાકો રાખનારાં સંગલાં શખસોની રાજી ખુશીથી અગર જો

તા૦ ૧ લી જુન ૧૮૩૭ ની આગમજ તે મીલકત કોઈને અસતેક ગે ઇ હોએ, તો તે મીલકત આ ધારાથી ઊલટી રીતે બીજાનાં સવાધીન પણામાં આવીછે હેવો તે મીલકતનાં માલેકપણાં સંબંધી વાંધો હરએક અદાલતમાં લાઆ અથવા એકુવીટીના મુકદમાં મધે ચાલી સકે નહી.

(શહી) ઊ. એચ. મેકનાટન,
હીંદુસથાનની સરકારનો સેકરેટેરી.

(ઇઆદી.)—વગર વશીઅત કરવે ગુજરી જનાર એક પારસીના વડા છોકરા એ ઇસવી સને ૧૮૩૫ નાં વરશમાં મુંબઈની સુપરીમ કોરટ મધે હેવી ફરીઆદી માંડી હતી કે તેહના બાપની સંગલી સથાવર મીલકત ઇંગરેજી ધારામાં જેમ વડા દીકરાને મલેછે તેમ તેહેને એકલાને પોહોંચવી જોઇએછે. વડા દીકરાને એકલાનેજ બાપની સંગલી સથાવર મીલકત પારસીઓના રવઇઆ પરમાણે વારસામાં મલતી નથી તે રવઇઓ સાબેત રાખવાને સારૂં ઉપલો આકટ હીંદુસથાનની સરકારે સને ૧૮૩૭ નાં વરશમાં પસાર કીધો હતો.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

પારશી લોકોનાં વારશા હીશશા બાબેનો ધારો.

સને ૧૮૬૫ નો આકટ નંબર ૨૧ મો.

હીંદુસતાનના ગવરનર જેનરલ ઈન કાંઊનસીલનો હેઠલ ટાંકેલો આકટ નાંમદાર ગવરનર જેનરલે તારીખ ૧૦ મી એપરેલ સને ૧૮૬૫ ને દીને બાહાલ રાખેઓછે અને તે સરવે લોકોની જાંણને માટે આ લખવાથી છાપી પરગટ કીધોછે.

પારસી લોકોમાં વગર વસીઅતે ગુજરી જનારાઓનાં વારસા બાબેનાં કાએદા મુકરર કરવા તથા તે કાએદાઓને સુધારવા બાબેનો આકટ.

સમજણ.

પારસી લોકોનાં વગર વસીએતે ગુજરી જનારાઓનાં વારસા બાબેનાં કાએદા મુકરર કરવા તથા તે કાએદાઓને સુધારવાની અગતછે, તે માટે હેઠલ લખેઆ પરમાંણે ઠરાવીઊંછે.

વગર વશીઅતે ગુજરી જનારની વીધવા તથા ફરજંદો વચે મીલકતની વેંહેંચણી.

૧. જો એક પારસી (મરદ) વીધવા તથા ફરજંદોને મેલીને મરણ પાંમે, તો જે મીલકતનું વસીએત કીધા વગર તે મરણ પાંમેઓ હોએ તે મીલકત તેહેની વીધવા તથા ફરજંદો વચે હેવી રીતે વેંહેંચી આપવી કે દરએક દીકરાનો હીશો વીધવાનાં હીશા કરતાં બમણો હોએ તથા વીધવાનો હીશો દરએક દીકરીનાં હીશા કરતાં બમણો હોએ.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

(શરેહ).—એક પારસીએ પોતાનું વશીઅતનામું કીધું હોએ, તેમાં પોતાની અસેકેઆંમત માહેલા થોડાએક ભાગ વીશે તેણે બંદોબસત કીધો હોએ, અને બાકીનો ભાગ કોણને આપવો તે વીશે અગરજો વશીઅતનામાં મધે કશું જણાવેલું નહી હોએ, તો તે બાકીનો ભાગ વગર વશીઅત કરવે મુકીને તે પારસી ગુજરી ગએઓ છે, અથવા ગુજરી ગેહછે, એમ ગણેઆમાં આવશે, અને વગર વશીઅત કરવે ગુજરી જનાર શખસની અસકેઆંમત વેંહેંચવાની આએ કલમ પરમાણે તે બાકીનાં ભાગની વેંહેંચણી થાશે.

વગર વશીઅત કરવે ગુજરી જનાર પારસીની અસકેઆંમતની વેંહેંચણી કરવામાં દરએક દીકરાનાં હીશા કરતાં વીધવાને અરધો હીશો અને વલી દરએક દીકરીને વીધવાનાં હીશા કરતાં અરધો હીશો ઠેરવીઓછે તેહેની સમજ નીચે જણાવેલા દાખલાઓ ઉપરથી મલી આવશે.

જેમકે,—૧. એક પારસી રૂ૧૪૦૦૦) ચઉદ હજારની પુંજી મુકીને ગુજરી ગએઓ હોએ, અને તેહનાં બે દીકરા, ચાર દીકરી, અને વીધવા હોએ, તો દરએક દીકરાને રૂ૪૦૦૦) મલે, અને દરએક દીકરીને રૂપીઆ (૧૦૦૦) એક એક હજાર મલે, અને વીધવાને રૂ૨૦૦૦) મલે. ૨. જો એક પારસી એજ રૂ૧૪૦૦૦) ચઉદ હજારની પુંજી મુકીને ગુજરી ગએઓ હોએ અને તેહેને પેટે દીકરો નહી હોએ પણ પાંચ દીકરી અને વીધવા હોએ, તો દરએક દીકરીને રૂ૨૦૦૦) તથા વીધવાને રૂ૪૦૦૦) નો હીશો મલે. ૩. જો એક પારસી રૂ૧૪૦૦૦) ચઉદ હજારની પુંજી મુકીને ગુજરી ગએઓ હોએ અને તેહેને પેટે દીકરીઓ નહી હોએ પણ તરણ દીકરા અને વીધવા હોએતો દરએક દીકરાને રૂ૪૦૦૦) અને વીધવાને રૂ૨૦૦૦) નો હીશો મલે.

ફરજંદવાલો પારેસી મરદ વગર વશીઅત કરવે ગુજરી જાએ તેહની અસકેઆંમતની વેંહેંચણીની રીત ઉપર મુજબછે, પણ વગર ફરજંદ વાલા પારસી મરદની અસકેઆંમતની વેંહેંચણી જુદી રીતે થાએછે તે આગલ જોવામાં આવશે.

વગર વશીઅતે ગુજરી જનારનાં રંડાએલા ધણી તથા ફરજંદો વચે મીલકતની વેંહેંચણી.

૨. જો એક પારસી ઓરત પોતાનાં રંડાએલા ધણીને તથા ફરજંદોને મેલીને મરણ પાંમે, તો જે મીલકતનું વસીએત કીધા વગર તે મરણ પાંમી હોએ તે મીલકતને તેના રંડાએલા ધણી તથા ફરજંદો વચે હેવી રીતે વેંહેંચી આપવી કે તે ધણીનો હીસસો દરએક ફરજંદનાં હીસસા કરતાં બમણો હોએ.

(શરેહ).—જેમકે તે ઓરત રૂ૧૪૦૦૦) ની પુંજી મુકીને વગર વશીઅત કરવે ગુજરી ગેઈ હોએ, અને તેનીનાં તરણ દીકરા, બે દીકરી, અને ખાવંદ હોએતો દીકરા તથા દીકરીને સરખી રીતે દરએકને રૂ૨૦૦૦) મલે અને ખાવંદને રૂ૪૦૦૦) મલે.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

વગર વશીઅતે ગુજરી જનાર જો પોતાની વીધવા મેલી નહી ગીઓ હોએતો તેનાં ફરજંદો વચ્ચે મીલકતની વેંહેંચણી.

૩. જારે એક પારસી (મરદ) ફરજંદોને મેલીને પણ વીધવાને નહી મેલીને મરણ પાંમેઓ હોએ, તારે જે મીલકતનું વસીએત કીધા વગર તે મરણ પાંમેઓ હોએ તે મીલકત તેનાં ફરજંદો વચ્ચે હેવી રીતે વેંહેંચી આપવી કે દરએક દીકરાનો હીશસો દરએક દીકરીનાં હીશસા કરતાં ચાર ઘણો હોએ.

(શરેહ).—જેમકે, એક પારસી મરદ રૂ૧૪૦૦૦) ની પુંજી મુકીને વગર વશીઅત કરવે ગુજરી ગએઓ હોએ, અને તેહેનો એક દીકરો અને તરણ દીકરી હોએ તો દીકરાને રૂ૮૦૦૦) અને દરએક દીકરીને રૂ૨૦૦૦) મલે. પણ અગરજો તેહને પેટે તરણ દીકરા અને બે દીકરી હોએતો દરએક દીકરાને રૂ૪૦૦૦) અને દરએક દીકરીને રૂ૧૦૦૦) મલે.

વગર વશીઅતે ગુજરી જનાર ઓરત જો રંડાએલા ધણીને મેલી નહી ગઈ હોએતો તેનાં ફરજંદો વચ્ચે મીલકતની વેંહેંચણી.

૪. જારે એક પારસી ઓરત પોતાનાં ફરજંદોને મેલીને મરણ પાંમે, પણ તેણીનો રંડાએલો ધણી નહી હોએ, તારે જે મીલકતનું વસીએત કીધા વગર તે મરણ પાંમી હોએ તે મીલકતને તેના (શઘલાં) ફરજંદો વચ્ચે સરખે હીસે વેંહેંચી આપવી.

વગર વશીએતે ગુજરી જનારની હઈઆતીમાં ગુજરી ગએલાં ફરજંદની બાબદમાં તેની વીધવા ઇઆ રંડાએલા ધણી તથા ફરજંદો વચ્ચે મીલકતની વેંહેંચણી.

૫. વગર વશીઅતે ગુજરી જનાર એક પારસી (મરદ અથવા ઓરત) ની હઈઆતીમાં અગરજો તેનું અથવા તેણીનું હરએક ફરજંદ મરણ પાંમે, તો તે ફરજંદ વગર વશીઅતે ગુજરી જનારનાં મરણની વખતે હઈઆત હતે તારે તે જે હીસસો લેતે તે હીસો (જો તે ફરજંદ મરદ હોએતો) તેની વીધવાએ અથવા (જો તે ફરજંદ અશતરી હોએતો) તેનાં રંડાએલા ધણીએ તથા ફરજંદોએ વેંહેંચી લેવી, હેવી રીતે કે જાંણે તે મરનાર ફરજંદ વગર વશીઅતે ગુજરી જનારનાં મોત પછી તરતજ મરણ પાંમેલું હોએ.

(શરેહ).—બાપ ઇઆ માએની હઇઆતીમાં દીકરો ઇઆ દીકરી ગુજરી ગેઇ હોએ, અને તે દીકરા ઇઆ દીકરીને પેટનાં ફરજંદો હોએ, તો તે ફરજંદોને પોતાનાં બપાવા બપાઇ ઇઆ મમાવા મમાઇની અસકેઆંમત મધેથી વારશો મલવો જો

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

ઇએ, તે વીશેની આ કલમછે. એજ રીતે બાપ ઇઆ માએની હઇઆતીમાં ગુજરી જનાર દીકરાની વીધવા તથા દીકરીનાં ખાવંદને પોતાના બપાવાસસરા ઇઆ બપાઇસાસુ તથા મમાવાસશરા ઇઆ મમઇસાસુની અસકેઆંમત મધેથી વારશો મલવો જોઇએ તેહેને પણ એજ કલમ લાગુ પડેછે.

વગર વશીઅતે ગુજરી જનાર જો વીધવા અથવા રંડાએલા ધણીને મેલીને મરણ પાંમે પણ તેનાં વંઉશની ઓલાદ નહી હોએ તો તેની મીલકતની વેંહેંચણી.

૬. જો એક પારસી (મરદ અથવા ઓરત) વીધવાને અથવા રંડાએલા ધણીને મેલીને, પણ પોતાનાં વંઉશની ઓલાદ મેલી જવા વગર, મરણ પાંમેતો, જે મીલકતનું વશીએત કીધા વગર તે મરદ અથવા ઓરત મરણ પાંમેઆં હોએ તે મીલકતનો અરધો હીસો તેનાં અથવા તેણીનાં બાપ અને મા જો બેહુ જણ જીવતાં હોએતો તે બેહુ જણે અથવા બેમાંનું એક જણ મરી ગીઊં હોએતો જીવતાં રહેલાં બીજા જણે લેવો, તથા બીજો અરધો હીસો તે (વગર વશીએતે ગુજરી જનાર) ની વીધવા અથવા રંડાએલા ધણીએ લેવો. વગર વશીઅતે ગુજરી જનારની પછવાડે જો તેનાં અથવા તેણીનાં બાપ અને મા બેહુ જણ હઈઆત હોએતો માના હીસશા કરતાં બાપને બમણો હીસસો આપવો. પણ વગર વશીઅતે ગુજરી જનારની પછવાડે જો તેના અથવા તેણીનાં બાપ તથા માએ બેમાંથી કોઈબી હઈઆત નહી હોએતો તે બાપ તથા મા જીવતાં હતે તારે તેઓને જે અરધો હીસશો મલતે, તે હીસશો બાપની તરફનાં તેનાં નજદીકનાં સગાંએ આ સાથે જોડેલા પેહેલા કોઠામાં જણાવેલાં અનુકરમ પરમાંણે લેવો. આ કોઠામાં જે સગાં લખેઆંછે તે મધેથી પેહેલી પદવીનાં શગાં (હઈઆત હોએતો) તેઓને વારશો મલે, તેઓ નહી હોએતો બીજી પદવીનાં શગાંને મલે, તેઓ નહી હોએતો તરીજી પદવીનાં શગાંને મલે, અને એજ પરમાંણે તેઓને એક પછી એક (હીશો) આપવો, પણ તે મીલકત હવી રીતે વેંહેંચવી કે જે પદવીનાં સગપણમાં મરદ હોએ તે દરએક મરદને તેજ પદવીનાં સગપણ માંહેલી દરએક ઓરતનાં કરતાં બમણો હીસશો મલે. અગરજો બાપની તરફનાં કોઈ સગાં હઈઆત નહી હોએતો વગર વસીઅતે ગુજરી

જનાર (મરદ અથવા ઓરત) ની વીધવા અથવા રંડાએલા ધણીએ મરનારની સઘલી મીલકત લેવી.

(શરેહ).—આ કલમની મખ્ખશદ એછે કે કોઈ પારસી મરદ ઇઆ ઓરત વગર વશીએત કરવે ગુજરી જાએ, અને તેહને પેટે ફરજંદ નહી હોએ, તો તેહની અસેકઆંમતનો અરધો હીશો મરનારનાં મા બાપને અથવા મા બાપ નહી હોએતો બાપની તરફનાં લોહીનાં એશીઓને મલે, અને બાકીનો અરધો હીશો મરનારની વીધવા અથવા ખાવંદને મલે. પદવીની મતલબ એમછે, કે મરનારનાં મા બાપ ગુજરી ગએલાં હોએતો તે મા બાપનો હીશો પરથમમાં મરનારનાં બાપને પેટનાં ભાઈ બેહનોને મલે, બાપને પેટનાં ભાઇ બેહનો નહી હોએતો તેઓની ઓલાદ, અને ઓલાદ નહી હોએતો બપાવા બપાઇને મલે, બપાવા બપાઈ નહી હોએતો કાકા અને ફુઇઓને મલે, તે પણ નહી હોએ અને બપાવાનો બાપ ઇઆ બપાવાની માએને અને તેઓ પણ નહી હોએતો તેઓનાં વંઉશને મલે. (જુવો આ ધારાની પાછલ છાપેલું પેહલું પરીશીસટ).

વગર વશીઅતે ગુજરી જનારની વીધવા અથવા રંડાએલો ધણી અથવા વંઉશની ઓલાદ નહી હોએ તારે મીલકતની વેંહેંચણી.

૭. જારે એક પારસી (મરદ અથવા ઓરત) પોતાનાં વંઉશની ઓલાદ અથવા પોતાની વીધવા અથવા રંડાએલા ધણીને મેલી જવા વગર મરણ પાંમે તારે જે મીલકતનું વશીએત કીધા વગર તે મરદ અથવા ઓરત મરણ પાંમે તે શઘલી મીલકતનો વારસો આ સાથ જોડેલાં બીજા કોઠામાં જણાવેલા અનુકરમ પરમાંણે નજદીકનાં સગાંને પોંહોંચે. એ કોઠામાં નજદીકનાં સગાં લખેઆંછે તેમાં પેહેલી પદવીનાં શગાં (હઈઆત હોએતો) તેઓને, અને તેઓ નહી હોએ તોજ બીજી પદવીનાં શગાંને, અને તેઓ નહી હોએતો તરીજી પદવીનાં શગાંને મરનારનો વારશો આપવો અને એજ પરમાંણે એક પછી એકને વારશો મલે; પણ તે મીલકત હેવી રીતે વેંહેંચવી કે જે પદવીનાં સગપણમાં મરદ હોએ તે દરએક મરદને તેજ પદવીનાં સગપણ માહેલી દરએક અશતરીનાં કરતાં બમણો હીસશો મલે.

(શરેહ).—વગર વશીઅત કરવે ગુજરી જનાર પારસી મરદ ઇઆ ઓરતને પેટ ફરજંદ નહી હોએ ઇઆ ફરજંદની ઓલાદ પણ નહી હોએ, અને વીધવા અથવા ખાવંદ પણ નહી હોએ, તો તેહની સંગલી અસેકઆંમતનો વારશો તેહનાં મા

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

બાપને મલે, મા બાપ નહી હોએતો બાપને પેટનાં ભાઈ બેહનોને મલે, બાપને પેટનાં ભાઈ બેહનો નહી હોએતો તેઓની ઓલાદને મલે, તે ઓલાદ પણ નહી હોએતો બપાવા અને બપાઈને મલે. એ રીતે બીજી પદવી બાંધેલીછે તેહની વીગત આ ધારાની પાછલ છાપેલાં બીજાં પરીશીસટ મધે જોવી.

સને ૧૮૬૫ નાં "ઈંડીઅન શકસેશન આકટ" નાં ચોકસ ભાગોમાંથી પારશી લોકોને બાતલ કરવા બાબે.

૮. સને ૧૮૬૫ નાં ઈંડીઅન સકસેશન આકટ (ઈઆને હીંદુસતાંનના વારસા હીશા બાબદનાં આકટ) નાં હેટલ ટાંકેલા ભાગ પારશીઓને લાગુ પાડવા નહી, તેની વીગત—આખો ૩ જો ભાગ તથા ૨૫) મી કલમ શીવાએ આખો ૪ થો ભાગ તથા આખો ૫) સો ભાગ તથા કલમ ૪૩ મી.

(ઈઆદી).—ઉપલા ધારામાં જે જે જગોએ "મીલકત" નો શબ્દ આવેલોછે તાંહાં અશથાવર તથા જંગમ એ બંને જાતની મીલકત અથવા અશકેઆમત શહમજવી.

પેહેલું પરીશીશટ.

(૧.) ભાઈઓ તથા બેહેનો, અને વગર વસીયત કરવે ગુજરી જનારની હઈઆતીમાં તેઓમાંથી જે કોઈ મરી ગયાં હોય તેઓનાં છોકરાં અથવા તેઓનાં સીધા વારસ (એટલે તેઓની ઊતરતી ઓલાદ.)

(શરેહ).—એ ભાઈ તથા બેહનો બાપને પેટનાં સમજવાં. (જુવો આકટની ઉપલી કલમ ૬ ઠી).

(૨.) બપાવો અને બપાઈ.

(૩.) બપાવાના છોકરા તથા છોકરીઓ, અને વગર વસીયત કરવે ગુજરી જનારની હઈઆતીમાં તેઓમાંથી જે કોઈ મરી ગયાં હોય તેઓના સીધા વારસ (એટલે તેઓની ઊતરતી ઓલાદ.)

(૪.) બપાવાનો બાપ અને બપાવાની મા.

(૫.) બપાવાના બાપના છોકરા તથા છોકરીઓ, અને વગર વસીયત કરવે ગુજરી જનારની હઈઆતીમાં તેઓમાંથી જે કોઈ મરી ગયાં હોય તેઓના સીધા વારસ (એટલે તેઓની ઊતરતી ઓલાદ.)

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

બીજું પરીશીશટ.

(૧.) બાપ અને મા.

(૨.) ભાઈઓ તથા બેહેનો,† અને વગર વસીયત કરવે ગુજરી જનારની હઈઆતીમાં તેઓમાંથી જે કોઈ મરી ગયાં હોય તેઓના સીધા વારસ (એટલે તેઓની ઊતરતી ઓલાદ.)

(૩.) બપાવો અને બપાઈ.

(૪.) બપાવાનાં છોકરાં, અને વગર વસીયત કરવે ગુજરી જનારની હઇઆતીમાં તેઓમાંથી જે કોઇ મરી ગયાં હોય તેઓના સીધા વારસ (એટલે તેઓની ઊતરતી ઓલાદ.)

(૫.) બપાવાનો બાપ અને મા.

(૬.) બપાવાના બાપનાં છોકરાં, અને વગર વસીયત કરવે ગુજરી જનારની હઈઆતીમાં તેઓમાંથી જે કોઈ મરી ગયાં હોય તેઓના સીધા વારસ (એટલે તેઓની ઊતરતી ઓલાદ.)

(૭.) માનાં* પેટનાં ભાઈઓ તથા બેહેનો, અને વગર વસીયત કરવે ગુજરી જનારની હઇઆતીમાં તેઓમાંથી જે કોઈ મરી ગયાં હોય તેઓના સીધા વારસ (એટલે તેઓની ઊતરતી ઓલાદ.)

(૮.) મમાવો અને મમાઈ.

(૯.) મમાવાનાં છોકરાં, અને વગર વસીયત કરવે ગુજરી જનારની હઈયાતીમાં તેઓમાંથી જે કોઈ મરી ગયાં હોય તેઓના સીધા વારસ (એટલે તેઓની ઊતરતી ઓલાદ.)

(૧૦.) દીકરાની વીધવા, જો વગર વસીયત કરવે ગુજરી જનારનાં મરણની વેલાએ અથવા તે આગમચ તેણીએ બીજીવારનાં લગન કરયાં નહી હોયતો.

(૧૧.) ભાઈની વીધવા જો વગર વસીયત કરવે ગુજરી જનારનાં

---

† એ ભાઇઓ તથા બેહેનો તે બાપના દીકરા તથા બાપની દીકરીઓ કરીને સમજવું. માએના દીકરા તથા માએની દીકરીઓના હક વીશે ૭) મી પદવીમાં જુદું જણાવેલું છે.

* માનાં પેટનાં એટલે મા એક અને બાપ જુદો.

મરણની વેલાએ અથવા તે આગમચ તેણીએ બીજી વારનાં લગન કરયાં નહી હોયતો.

(૧૨.) બપાવાના દીકરાની વીધવા, જો વગર વસીયત કરવે ગુજરી જનારનાં મરણની વેલાએ અથવા તે આગમચ તેણીએ બીજીવારનાં લગન કરયાં નહી હોયતો.

(૧૩.) મમાવાના દીકરાની વીધવા, જો વગર વસીયત કરવે ગુજરી જનારનાં મરણની વેલાએ અથવા તે આગમચ તેણીએ બીજીવારના લગન કરયાં નહી હોયતો.

(૧૪.) મરનારની ગુજરી ગયેલી છોકરીઓના ખાવંદ, જો વગર વસીયત કરવે ગુજરી જનારનાં મરણની વેલાએ અથવા તે આગમચ તેઓએ બીજીવારનાં લગન કરયાં નહી હોયતો.

(૧૫.) મમાવાનો બાપ અને મા.

(૧૬.) મમાવાના બાપનાં છોકરાં અને વગર વસીયત કરવે ગુજરી જનારની હઈઆતીમાં તેઓમાંથી જે કોઈ મરી ગયાં હોય તેઓના સીધા વારસ (એટલે તેઓની ઊતરતી ઓલાદ.)

(૧૭.) બપાઈનો બાપ અને મા.

(૧૮.) બપાઈના બાપનાં છોકરાં, અને વગર વસીયત કરવે ગુજરી જનારની હઈઆતીમાં તેઓમાંથી જે કોઈ મરી ગયાં હોય તેઓનાં સીધા વારસ (એટલે તેઓની ઊતરતી ઓલાદ.)

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

"ઈનડીઅન સકસેશન આકટ"

અથવા

હીંદુસથાન મધે વારસા હીસા તથા વશીઅતનામુ અને એ વગરે બીજી બાબતો વીશે

સને ૧૮૬૫ નો આકટ ૧૦ મો.

જરતોશતીઓને માટે ધારા બાંધી મંગાવનારી સભાનાં માંગવા ઊપરથી વારસા હીસસાની બાબદમાં આપણુ પારસી લોકોને માટે સને ૧૮૬૫ નો આકટ ૨૧) મો એ નામનો જે ધારો નામદાર સરકારે પસાર કરી આપેઓછે તેનો તરજુમો આ ચોપડી મધે આગલા ભાગ ઊપર આપવામાં આવેઓછે; તેમાં વગર વશીઅને ગુજરી જનાર પારસીની અશકેઆંમત તથા મીલકતની વેંહેંચણી કેમ, અને કેટલી કરવી તેજ વીસે કાએદા ઠરાવેઆછે. પણ વારસા હીસસા સંબંધી બીજા ઘણાએક કાએદાઓની જરૂરછે, તે ઊપરથી સને ૧૮૬૫ નો ૧૦ મો આકટ કેટલીએક ચોકસ કલમો સીવાએ પારસીઓ ઊપર શદાબરો લાગુ પડેછે. હીંદુસતાંનના હીંદુ તથા મુસલમાન તથા બુધીશટ લોકો સવાએ બીજા સરવે લોકો ઊપર એકસરખા ધારા લાગુ પાડવાનાં એરાદાથી ઇંગલંડ મધે એક "કમીશન" ઠરેઊ હતું તેઓએ આ નવો ધારો ઘડી કાહાડવા પછી હીંદુસતાંનના ગવરનર જેનરલની કાંઊનસીલે સને ૧૮૬૫ ની અધવચમાં પસાર કીધોછે. પારસીઓને એ ધારાની જે જે ચોકસ કલમો લાગુ પાડી નથી, તે બાબદો વીસે પારસીઓનાં ખાસ ધારામાં બંદોબસત કરી આપેઓછે; અને આ નવા ધારાનાં બાકીનાં જે સઘલા ભાગો હીંદુ તથા મુશલમાંન તથા બુધીશટ લોકો શીવાએ હીંદુસતાંનની બીજી રઈઅતની મીસાલે પારસી લોકોને લાગુ પડેછે તેમાનાં અગતજોગ ભાગોનો તથા તે ઊપર હીંદુસથાનની ધારા બાંધનારી શભાના આસીસટનટ સેકરેટેરી

મી૦ વીહીટલી સટોકસ બારીસટરે કરેલી સરેહ તથા સમજણનો અગત જોગ સાર હેઠલ પરગટ કરેઓછે, તેથી પારશી લોકોને લાગુ પડતા શઘલા ધારાની કેફીઅત શહમજ પડશે હેવી ઊમેદછે.

સહુમજણ.

એ નવા આકટનું નામ "સને ૧૮૬૫ નો ઈનડીઅન સકસેશન આકટ" ઈઆને "હીંદુસતાંનનો વારસા બાબતનો આકટ" કરીને રાખેલિંછે; અને આ આકટમાં અથવા બીજા કોઈ ચાલુ કાયદામાં જુદો ઠરાવ નહી કરયો હોયતો હીંદુસતાંનની બરીટીશ હકુમત તલે સરવે ઠેકાંણે વારસા હીસાનો ધારો એનેજ ગણવો હેવી તેમાં એક કલમ નાખીછે.

સહુમજની ઊમર કેયારે ગણાએ તે આ આકટને લગતા મુકદમાંઓમાં વારેઘડીએ અગતનો સવાલ થઈ પડે, તે ઊપરથી આ ધારાની કલમ તરીજી જે મધે ધારા માહેલા શબદોનાં અરથ આપેઆછે તેમાં એ ઊમરની હદ ૧૮) વરસની બાંધીછે; અને લખેલિંછે કેઃ—"હરેક ધણી જેણે ૧૮) વરસની વએ પુરી કીધી ન હોએ તેને સગીર એટલે કે નાહાની ઊમરનું માણસ સમજવું."

કલમ ૪) થી મધે ફરમાવીલિંછે કેઃ—"હરેક મરદ અથવા ઓરત જેની સાથે પરણે તેની મીલકત તથા અશકેઆંમત ઊપર તે લગનને લીધે તે શખસ કસો હક અથવા ઈલાકો ધરાવે નહી; તેજ પરમાંણે તે મરદ અથવા ઓરત પરણેલાં ન હતે તારે પોતપોતાની મીલકત તથા અશકેઆંમત વીસે જે હરેક કાંમ કરી સકતે તે કાંમ કરવાને લગનને લીધે તે અસકત થાએ નહી."

અતીઆર સુધી પારશીઓ તથા આ દેશનાં બીજાં જે લોકો ઊપર ઇંગરેજી ધારો લાગુ પડતો હતો તેઓમાં ભરથાર અને બાએડીને એકબીજાની મીલકત તથા અશકેઆંમત ઊપર અરસપરસ કેટલોએક હક તથા જોખમ હતો તે મધે ઊપલી નવી કલમથી ઘણોક અગતનો ફેરફાર થયોછે. ઈગરેજી ધારામાં હેવી સહમજ હતી કે ભ

રથાર અને બાએડી એ બંને જણાં એકજછે, માટે બાએડીની મીલકત તથા અશકેઆંમત ઊપર તેના ખાવંદનો હક, દાવો તથા અખતીઆર પોંહોંચવો જોઇએ; પણ ઊપલી કલમથી એ ધારામાં અગતનો ફેરફાર થાએઓછે; અને એ કલમ હેવું ઠરાવેછે કે ભરથાર અને બાએડી પોતપોતાની મીલકત તથા અશકેઆંમત ઊપર પોતપોતાનો અખતીઆર તથા શતા ચલાવી સકે અને ઓરતની અશકેઆંમત ઊપર તેના ખાવંદનો હક અથવા દાવો અથવા ખાવંદના માંગનારાઓનો દાવો આગલની પેઠે ચાલે નહી.

પરણવાની આગમચ માટી બઇએરે કરેલાં જુદાં જુદાં ખત પતરો ઊપર આ ધારાથી જે અસર થાયછે તે એટલીજછે કે પરણવા અગાઊ જો વશીએતનામું કીધું હોયતો તે પરણવા પછે રદ થાયછે—સીવાએ કે ૫૬ મી કલમમાં આપેલા અખતીઆર મુજબ કાંઈ ખાસ વશીએત કરયું હોય તે રદ થાય નહી. વલી એક કુમારી સ્ત્રીએ પોતાની મીલકત વીશેનો કાંઈ વાંધો લવાદી ઊપર સોંપીયો હોયતો લવાદીએ ચુકાદો કરવા અગાઊ તેણીનાં પરણવાથી તે લવાદી રદ થતી નથી.

વલી ઈંગરેજી ધારામાં હેવુંછે કે જો એક મરદ અથવા ઓરત પોતાનાં કરજદાર મરદ અથવા ઓરત સાથે પરણેતો તેઓ એક બીજાં વચેનું કરજ ફીટી જાએ; પણ આ નવા ધારામાં બંનેને જુદા જુદા હક મલવા પછી હેવો સાર કાહાડવામાં આવેઓછે કે આ ઠરાવ પણ ફેરવાઈ જસે, અને લગન કીધા પછીબી તેઓ વચેનું કરજ ચાલુ રેહેસે.

પરણવા પછે બેમાંનું એકજણ મરણ પાંમે તાંહાંસુધી માટી બઇએરને ભેગી મલેલી મીલકત ઊપરનાં તેઓનાં અખતીઆર બાબે આગલ જે ધારો હતો તેમાં ઊપલી કલમથી કેટલોએક ફેરફાર થયોછે. માંટી બઇએરને પરણવા પછે જે મીલકત ભેગી મલે તે આખી મીલકત ઊપર બંનેનો હક ગણાતો હતો અને તેનો એક ભાગ એકને તથા બીજો ભાગ બીજાને મલે એવો ધારો નહી હતો, પણ બેમાંનું એક જણ મરણ પાંમવા બાદ આખી મીલકત હઇઆત રેહેનારને મલે એમ ઠરેલું હતું. એ કાયદો ઊપલી કલમથી ફરી ગયોછે અને હવેથી ભરથાર તથા બાયડીને મીલકત

ઊપર સરખે હીસે હક રેહેશે અને પોતાની હઇઆતીમાં પોતાનો હક હર કોઇને આપી શકશે.

ભરથાર અને બાએડી વચેની અરસપરસની ઈઆને એક બીજાં ને કરેલી ભેટ અને બખશેશ ઊપર તેમના હક હાલ જેમ ઠરેલાછે તેમજ ઊપલી કલમથી પણ રેહેસે. જોકે ભરથાર અને બાએડી એ કજ ગણાએછે, તોપણ એક બીજાને ભેટ તથા બખશેશ કરવાનો ધા રાએ અખતીઆર આપેલોછે, અને આ ધારાથી એ અખતીઆર વ ધારે જલવાઇ સકાએછે.

અતીઆર સુધી એવો કાયદો ચાલતો હતો કે પરણતી વખતે એક ઓરત પાસે જે માલમતા, અસકેઆંમત, નાંણું અથવા અવેજ અથવા શરકારી નોટો હોએ તથા પરણવા પછે તેને જે માલમતા મલે અથ વા તેણીની જે માલમતા કોઇ તરીજા શખસનાં સવાધીનમાં હોય તે સરવે પરણવા પછે તેણીનાં ભરથારને ગોએઆ ભેટ થઈ હેવું હતું અને તે ઊપર તેણીનાં ખાવંદનો હક પોહોચતો હતો, પણ તે કાયદો ઊપલી કલમથી રદ થયોછે અને ઓરતની માલમતા તથા અશકેઆં મત ઊપર તેનાં ખાવંદનો હવે કશો હક પોંહોંચતો નથી. તેમજ ૫ રીઆદી કરીને મેલવી શકાય એવી બાયડીની મીલકત ઊપરથી પણ ભરથારનો હક અને ઈલાકો નીકલી ગયોછે. કોઇની મીલકતની વ કીલાતણ તરીકે જે મીલકત બાયડીનાં શવાધીનમાં આવી હોય તે ઊ પર પણ ભરથારને કસો હક પોહોચતો નથી, એવો ધારો જે પરથમ થી ચાલતો આવેયોછે તે ચાલુ રેહેશે. તે મીલકત ઊપર ભરથારનું કાંઇ ચાલશે નહી, તેમજ તે મીલકત સંબંધી કસા દરદાવાનો ભરથાર જવાબ આપશે નહી. તે મીલકત બીજાને વેચવા અથવા તેનું લેહેણું વશુલ કરીને ફારગતી આપવાની ભરથારને કસી સતા નથી. વલી ઓરતની પોતાની માલમતા ઊપર ભરથારનો હક નહી હોવા થી ભરથારનું કરજ આપવા માંટે હવેથી ઓરતની મીલકત વેચાઇ શ કાશે નહી.

ઓરતની હયાતી શુધીનાં ભોગવટાનાં હકથી અથવા બીજી હ

રેક રીતે અને હરેક પરકારનાં હકથી વારશાથી ઓરતને મલેલી અશથાવર મીલકત ઊપર ઓરત મરદની બનેની હયાતી શુધી મરદ નો હક તથા દાવો પોહોચતો હતો તે હક તથા દાવો આ ધારાની ૪ થી કલમથી બીલકુલ રદબાતેલ થએઓછે, અને તેહવી હરેક અશથાવ ર મીલકત ઊપર ઓરતનો એખલીનો હક તથા અખતીઆર પોહોચે છે, અને તે ઊપર તેના ખાવંદની અથવા તેના માંગનારાઓની શ તા અથવા દાવો ઊપલી કલમથી ચાલી શકતો નથી. ઓરતનાં માં ગનારનો દાવો તેણીની અશકિઆંમત તથા મીલકત ઊપર ચાલી શ કેછે, તેણીનાં ખાવંદ ઊપર ચાલનાર નથી.

આ ઠેકાંણે ઇઆદ રાખવું જોઈએ કે ઊપલી અગતની કલમ તા રીખ ૧ લી જાનેવારી સને ૧૮૬૬ પછી પરણેલાં જોડાં ઊપરજ લાગુ પડેછે. એ તેરીખની આગમજ જે લગન થાએઆં હસે તેમાં માંટી બઈએરના હક આગલાજ કાએદા પરમાણે ગણાસે.

બાબ ૨ જો.

મરનારનુ રેહેઠાંણ.

પાંચમી કલમમાં ફરમાવીઊંછે કે:—"મરણ પાંમતી વખતે હરે ક ધણીનું રેહેઠાંણ ગમે તાંહાં હોએ, તોપણ 'બરીટીશ ઇંડીઆ' માં તેની જે અશથાવર મીલકત હોએ તેનો વારસો હીંદુસતાનના કા એદા પરમાણે આપવો, પણ તેની જંગમ મીલકતનો વારસો મરણ ની વખતે જે ઠેકાંણે તે રેહેતો હોએ તે ઠેકાણાનાં ધારા પરમાંણે આપવો."

ઊપલી કલમની સહમજ ધેઆનમાં રાખવી જોઇએછે. હીંદુ સતાંનના ઇંગરેજી રાજનો હરેક રેહેવાસી જો પારકા રાજમાં મર ણ પાંમે તેની અશથાવર મીલકત ગમે તાંહાં હોએ, તોપણ સઘલે ઠે કાંણે તે ઊપર હીંદુસતાંનની ઇંગરેજ શરકારનો આ કાએદો લાગુ પડેછે. તેની જંગંમ મીલકત હીંદુસતાંનમાં તથા પારકા રાજમાં હો

એતો હીંદુસતાંનમાં તેને ઈંગરેજી ધારો અને પારકા દેશોમાં તે દેશ નો ધારો લાગુ પડશે.

દાખલા.

દાખલો ૧ લો. જેમકે હીંદુસતાંનની ઈંગરેજી હકુમતનો રેહેવાસી નામે અ૦ ફરાંનસ ખાતે મરણ પાંમે તથા મરણ પાંમતી વખતે ફરાંનસ અને ઈંગલંડમાં અસથાવર મીલકત અને હીંદુસતાંનમાં અસથાવર તથા જંગમ મીલકત મેલી ગએઓ હોએતો આ આકટ પરમાંણે તેની એ સઘલી મીલકતને હીંદુશતાંનનાં ઈંગરેજી રાજનો કાએદો લાગુ પડેછે.

દાખલો ૨ જો. ફરાંનશનો રેહેવાશી એક ઈંગરેજ હીંદુસતાંનમાં મરણ પાંમેઓ તે હીંદુશતાનમાં જંગમ તથા અસથાવર મીલકત મુકી ગીઓ હોએતો તે ફરાંનશમાં રેહેનારા ઈંગરેજની જંગમ મીલકતનો વારશો જે ધારાથી વેંહેચાતો હોએ તે ધારા તેની જંગમ મીલકતનાં વારશાને લાગુ પડે તથા તેની અસથાવર મીલકતનાં વારશાને હીંદુશતાંનની ઈંગરેજ શરકારનો આ ધારો લાગુ પડે.

આ ધારામાં હમેશનાં રેહેઠાંણ બાબે કેટલાએક કાએદા મુકરર કરેલાછે, જેમકે "મુલ રેહેઠાંણ," તથા "નવું રેહેઠાંણ." હલાલ ફરજંદનુ "મુલ રેહેઠાંણ" તેના જનમની વખતે તેનો બાપ જાંહાં રેહેતો હોય તે જગા, તથા રાંડને પેટના ફરજંદનુ "મુલ રેહેઠાંણ" તેનાં જનમની વખતે તેની મા જાંહાં રેહેતી હોય તે જગા સમજવી.

૧૦ મી કલમ મધે ઠરાવેલીછે કે:—"જે દેશ 'મુલ રેહેઠાણ' નહી હોએ તે દેશમાં કોઇ શખસ પોતાનું જાથુકનું રેહેઠાંણ કરેતો તે શખસ નવું રેહેઠાણ મેલવેછે." પણ એજ કલમને લગતો હેવો ખોલાસો કરેલોછે કે એક શખસ માતરે ધંધા રોજગારને ખાતર હીંદુસતાંનના ઈંગરેજી રાજમાં આવી રેહેતો તેણે તે દેશમાં પોતાનું જાથુકનું રેહેઠાંણ કીધું હેવું કેહેવાએ નહી.

નાહાની ઊમરનાં હરેક શખસનો જનમ થએઓ તે વખતે તેનાં

મા બાપનું જે હમેશનું રેહેઠાંણ હોએ તેજ રેહેઠાંણ તે શખસનું પણ ગણાએ (કલમ ૧૪ મી). અને જે અસતરીએ લગન કીધાં હોએ અને તેનું તથા તેના ખાવંદનું હમેશ રેહેવાનું ઠેકાંણુ અશલથી એકજ જગો એ નહી હોએ તો તેનાં ખાવંદનું હમેશ રેહેવાનું જે ઠેકાંણું હોએ તેજ તે અસતરીનું હમેશ રેહેવાનું ઠેકાંણુ શમજવું (કલમ ૧૫ મી).

ભાગ ૩ જો.

વારશો આપવા બાબે.

પેહેડી દર પેહેડીથી ચહડતી અથવા ઊતરતી આવેલી શગાઈ વીશે આ આકટના તીજા ભાગની ૨૦ મીથી ૨૪ મી શુધીની કલમો પારશી લોકોને લાગુ પડતી નથી.

ભાગ ૪ થો.

વગર વશીઅતે મરવા વીશે.

૨૫ મી કલમ મધે હેવું ફરમાવેલું છે કે:—"એક મઇએત (ગુજરી જનાર) માંણસ પોતાની જે મીલકતનું અમલમાં લાવી સકાએ હેવું વસીએત કરી નહી જાએ તે માણસ તેવી સઘલી મીલકત સંબંધી વગર વશીઅતે ગુજરી ગએઓ હેવું સહમજવું."

એ કલમની હેઠલ ધારામાં નીચે મુજબ ખોલાશો કરેઓછે તથા દાખલા આપેઆછે. અ૦ નામનો શખસ કાંઈ પણ વશીએત નામું કીધા વગર મરણ પાંમવાથી જેમ તેની સઘલી મીલકત બેવશીઅત ગણાએ તેજ પરમાંણે તે ધણીએ કરેલા વસીએત નામામાં ફકત પોતાનાં વકીલ મુકરર કીધા હોએ, અને તેમાં બીજું કાંઈ લખેલું નહી હોએ, અથવા વશીએતનામું કરીને હરાંમનાં કાંમશર પોતાની શઘલી મીલકત આપવાને લખીલું હોએ તો તે વશીઅતનાંમું ૨૬ બાતેલ ગણવું અને તે ગોએઆ વગર વશીઅતે ગુજરી ગએઓ હોએ એ

મ સહમજવું. વલી અ૦ નામનો શખસ પોતાની મીલકતમાંથી રૂ૧૦૦૦૦) ક૦ નામનાં શખસને તથા રૂ૧૦૦૦૦) ખ૦ નામનાં શખસ નાં છોકરાને આપવાને વશીઅતનામામાં લખીને મરણ પાંમેઓ અ ને બીજા કોઇને કશો વારશો અપાવી ગીઓ નહી. હવે ખ૦ ને પેટે કોઈ છોકરો જનમેલો નહી અને અ૦ ની હઈઆતીમાંજ ખ૦ મર ણ પાંમેઓ; તેઆરે તે મરનાર રૂ૧૦૦૦૦) વગર વસીએત મુકી ગીઓછે તેમ શમજીને તેની વેંહેંચણી કરવી.

આ ૪ થા ભાગની બાકીની કલમ ૨૬ થી ૨૮ તથા પાંચમાં ભા ગની કલમ ૨૯ થી ૪૨ તથા ૬ ઠા ભાગની કલમ ૪૩ મી પાર શી લોકોને લાગુ પડતી નથી.

ભાગ ૭ મો.

વશીએતનામાં અને વશીએતનામાનાં વધારા વીશે.

વશીએતનામાં તથા વશીઅતનામાનાં વધારા વીસે કેટલાએક અગ તનાં બંદોબસતો આ ધારા મધે ઠરાવેલાછે. પરથમતો વશીએતનામું કેહવા ધણીથી કરાએ તે વીસે.

૪૬) મી કલમ મધે ફરમાવેછે કેઃ—"હરેક ધણી જેનું મગજ ઠે કાંણે હોએ, અને જે સગીર (નાહાની ઊમરનો) નહી હોએ તે પોતાનું વસીએતનામું કરીને પોતાની મીલકત અપાવી સકે."

આ કલમની સહમજ એછે કે જેનું મગજ ઠેકાંણે નહી હોએ એટલે કે જે શખસ દીવાનો અથવા ઘેલો હોએ તે તથા જે નાહાની ઊમર નો હોએ એટલે જે ધારામાં ઠરાવેલી ૧૮) વરસની વએથી ઓછી ઊમરનો હોએ તે શખસ પોતાનું વસીએતનામું કરી શકે નહી. વ ધારે ખોલાસાને માટે ધારામાં કેટલીએક સમજણ તથા દાખલા આપે આછે, તે મધે લખેછે કે "એક પરણેલી ઓરત પોતાની હઈઆતીમાં જે મીલકત તથા અશકેઆંમત બીજાને આપી દેવાને મુખતીઆર

હાએ તે મીલકત તથા અશકેઆંમતને વશીએતનામાંની મારફતે હરે ક શખસને અપાવવાની તે ઓરતને સતાછે."

તેજ પરમાંણે વલી બીજી સમજ એમ આપીછે કે "બેહેરા, અ થવા મુંગા, અથવા આંધલા માણસો પોતે જે વશીઅત કરવા માંગે તે ઓ શું કરેછે તે સહમજતા હાએતો તેઓને પોતાનાં વશીએતનામાં ક રવાની શતાછે."

તરીજો ખોલાસો હેવો કરેલોછે કેઃ—"જે ધણી હમેશનો દીવાનો હાએ તેહેને હેવે વખતે વશીએતનામું કરવાની છુટછે કે જે વખતે તે અકલ હુશીઆરીમાં આવેઓ હાએ."

ઊપલા બંદોબસતોની સરવે મતલબ હેવીછે કે કોઈબી ધણી જે ની સુધ અથવા સહમજ ઠેકાંણે હાએ અને અકલ હોશીઆરી ધરાવ તો હાએ તે આંધલો, બેહેરો અથવા મુંગો હાએ, બલકે બાજે વખતે ઘેલો અથવા દેવાનો થતો હાએ તોપણ જારે તે પોતાની સારી સુ ધમાં હાએ તારે તેને પોતાનું વશીએતનાંમુ કરવાની શતાછે. એક આંધલો, અથવા બેહેરો, અથવા મુંગો માણસ ઈશારત ઈઆ બીજા ઊપાએઓથી શમજી સકેછે અથવા બીજાને સમજાવી સકેછે; અને તેણે જો હેવી સમજથી પોતાનું વશીએતનામુ કીધું હાએતો આ ધારો તેના વશીઅતનામાને બાહાલ રાખેછે. અલબતાં હેવું વશીએતનાંમુ કબુલ રાખવા અગાઊ કોરટ સાબેતી માંગસે કે મરનારે સહમજથી વશીએતનામુ કીધું હતું કે નહી, અને સાબેતી એજકે ઊપલી એશાર ત કોરટમાં જાહેર કરવી. એક આંધલો સાંભલી સકે, એક બેહેરો જો ઈ સકે, અથવા એક મુગો વાંચી સકે; પણ એકજ ધણીમાં ઊપલી તરણડે ખાંમીઓ હાએ એટલે જે તે બેહેરો તથા મુગો, અને આંધ લોબી હાએ તો તેણે સહમજથી વશીએતનાંમુ કીધું એમ સાબેત ક રાસે નહી અને તેનું વશીએતનામું કોરટ બાહાલ રાખસે નહી.

ધારા મધે બીજો હેવો ખોલાશો કરેઓછે કે:—"જે શખસ છાક ટ પણાથી, અથવા માંદગીથી અથવા બીજાં હરેક કારણથી પોતે સું ક રેછે તે સમજતો નહી હાએતો તે શખસ વશીએતનામું કરી શકે નહી."

એ બંદોબસત પરમાંણે મગજ ઠેકાંણે નહી હોએ હેવાં માણસોમાં માતર ઘેલાઓનેજ નહી પણ સમજી નહી સકે હેવા છાકટ હાલતમાં પડેલા અને માંદા તથા બેહોશ આદમીઓને પણ ગણેઆછે અને તેઓને પોતાના વશીઅતનામાં કરવાની શતા નથી.

જે શખસ શેહેલા શવાલોના જવાબ આપી શકતો હોએ તથા તેની આશપાશ કેહેવા બનાવ બનેછે તે શમજી શકતો હોએ, પણ પોતાની પાશે કેહેવી અશકેઆંમત અથવા મીલકતછે અથવા તેનાં કોણ કોણ શગાં વાહાલાંછે અને વશીઅતનાંમાંથી કોણ કોણને પોતાની અશકેઆંમત અપાવવી જોઈએ તેહની શહમજ ધરાવતો નહી હોએ તો તે શખસ પોતાનું વશીઅતનાંમુ કરવાને શકતીવાંન નથી.

કોઈ શખસે પોતાનું વશીઅતનાંમુ હેવી હાલતમાં કરેલું હોએ કે તે વખતે તે દશતાવેજ શું છે અને તેમાં લખેલી કલમોની મતલબ શુંછે તે શમજી શકતો નહી હોએ તો તેનું વશીઅતનામુ બાહાલ અથવા મનજુર રાખેઆમાં આવે નહી. જે શખસ ઘણોજ અશક્ત અથવા નબલો અથવા આજારી હોએ તોપણ પોતાની અશકેઆંમતની વેહેચણી કરવાની શમજ તથા ગનેઆન ધરાવતો હોએ તે શખસને પોતાનું વશીઅતનામુ કરવાની શતાછે. હરેક વશીઅતનામુ ઊપલા કાએદાથી ઊલટી રીતે થએલું હોએ તેટલા માટે તેને રદબાતેલ કરાવવું હોએતો તે વીશે દાખલા શાથે જોઈતી પુરવારી તથા શાબેતી આપવાની શાંમને થનાર ધણીને ફરજછે.

૪૭) મી કલમ મધે ઠરાવેલુંછે કે:—"એક બાપ પોતાની ઊમર ગમે હેવી હોએ તોપણ પોતાનું વશીઅતનામુ કરીને તેમાં પોતાના બચાંની નાહાની વએ સુધી તેના વાલી અથવા વાલીઓ ઠરાવી સકેછે."

ઊપલી કલમ પરમાણે વશીએતનામાની મારફતે નાહાની ઊમરનાં ફરજંદોનાં વાલી ઠરાવવાનો અખતીઆર એકલા બાપનેજછે; તોપણ બાપે કોઇને વાલી ઠેરવેઓ નહી હોએ અને તે ફરજંદોની માએ હરેક શખસ અથવા શખસોને વાલી મુકરર કરેતો કોરટ ઘણુ કરીને તે વાલીનો હક બાહાલ રાખશે.

૪૮) મી કલમ મધે ઠરાવેલીછે કેઃ—"જે વશીએતનામું અથવા તેનો હરેક ભાગ તરકટથી અથવા જબરદશતીથી લખાવેઓ હોએ, અથવા હેવી રીતે બસજીદ થાઇને લખાવેઓ હોએ કે જેથી વશીએત કરનારની રાજી ખુશીથી તે વશીઅતનામું થાઈલીં નહી હોય અને ગેોએઆ વશીઅત કરનારની મુખતીઆરી જાતી રહી હોય હેવી રીતે તે વશીઅતનામું થાઈલીં હોયતો તેવું વશીએતનામુ અથવા તેવો ભાગ રદ બાતલછે."

ઊપલી કલમ પરમાંણે એક વશીએતનામાના એક ભાગને કોરટ ચાહેતો બાહાલ રાખસે, અને બીજા ભાગને રદ કરી શખસે. ધારાની ઊપલી અગતની કલમનાં ખોલાસામાં તેની સાથે કેટલાએક દાખલા આપેઆછે; જેમાં કેહેવી રીતે થએલાં વશીએતનામાં મનજુર અને કે હેવી રીતે થએલાં નામનજુર ગણવાં તે જણાવીલીંછે તેની વીગત.

દાખલો ૧ લો—એક વશીએત કરનારને કોઇ શખસ જાણી બુજી ને હેવું ખોટું સમજાવે કેઃ—"તારૂ એકપુરૂ ફરજંદ મરણ પાંમીલીછે, અથવા તે ફરજંદે પોતાનાં પીતા સાથે અથવા કોઈ બીજી પરકારે નીમક હરામી કીધીછે" હેવું સમજાવીને તે શખસ પોતાનાં લાભનું વશીએતનામું કરાવી લીએતો તે વશીએતનામું તરકટથી કરાવેલું સમજવું અને તે રદ બાતેલછે.

દાખલો ૨ જો—કાવતરાં અથવા ઠગાઈ કરીને વશીએત કરનારને સમજાવીને કોઇ શખસ પોતાના નામનો વારસો લખાવી લીએતો તે વારસો રદ બાતેલછે.

દાખલો ૩ જો—કોઇ શખસ કાએદા પરમાણે બંદીખાંનાંમાં કેદ હોએ તાંહાં પોતાનું વશીએતનામું કરેતો કેદને લીધે તે વશીએતનાંમું નામનજુર થઈ શકે નહી.

દાખલો ૪ થો—એક શખસ અગર જો વશીઅત કરનાર ધણીને હેવી ધાશતી આપે જે "તું જો ફલાણા શખસને એક વારસો આપી નહી જશેતો હું તુંને ગોલી મારસ, અથવા તારૂં ઘર બાલી નાખસ, અથવા તારા ઊપર એક તોહોમત મેલી તુંને કેદ કરાવસ." હા

વી ધમકીને લીધે વારસો આપવાનું વશીઅત કરનાર લખી જાએ, તે વારસો જબરદશતીથી લખાવી લીધો માટે રદ બાતેલછે.

દાખલો ૫ મો—બીજાઓ વગ નહી ચલાવેતો પોતાની મરજી મુજબ પોતાનું વશીએતનાંમું કરવાની પુરતી સહમજ એક શખસ ધરાવેછે મગર તે બીજાના અખતીઆર તલે એટલો બધોછે કે તે પોતાની મરજી મુજબ પોતાનું વશીઅત કરી શકતો નથી, માટે તે બીજા ધણીએ જે પરમાંણે લખાવેશે તે પરમાણે વશીએતનામું કરવાની વશીઅતનામું કરનારને ફરજ પડી, અને હેવું માલુમ પડેશે કે અગર જો તે શખસ પેલા બીજા ધણીથી ડરતો નહી હતેતો હાવું વશીએતનામું કરતે નહી; માટે તે વશીએતનામું રદ બાતેલછે.

દાખલો ૬ ઠો—એક શખસની તબીઅત એટલીતો નાતવાન હતી કે બેહોશ અથવા કાકલુતીની સાહામાં થવાની તેનામાં શકતી નહી હતી હેવી હાલત છતાં ચોકસ મતલબનું વશીએતનામું કરાવી લેવા સારૂં બીજો ધણી બશજીદ થઓ, તેથી હેરાંનગતીમાંથી છુટવા અને તે ધણીને મુગો રાખવા શારૂં નાચારે તેવી મતલબનું વશીએતનામું કીધું. તે વશીએતનાંમું રદ બાતેલછે.

દાખલો ૭ મો—એક શખસ હેવી સારી તનદુરશતી ભોગવેછે કે પોતાની સહમજ અને મરજી પરમાંણે કરવાને શકતીવાનછે, હેવી હાલતમાં બીજો શખસ ઘણા કાલાવાલા તથા મીનતજારી કરીને ચોકસ મતલબનું વશીએતનામું કરવાને સમજાવે. એ કાલાવાલા તથા મીનતજારીને લીધે, પણ પોતાની રાજી ખુશીથી તે બીજા શખસનાં શમજાવેઆ પરમાંણે પેહલા શખસે એ વશીએતનામું કીધું. હેવી રીતે તે બીજા શખસનાં કાલાવાલો તથા મીનતજારીથી કીધેલું વશીઅતનામું નામનજુર થતું નથી.

દાખલો ૮ મો—એક શખસ પાસેથી એક વારસો મેલવવાની ઊમેદથી બીજાએ તેહની ઘણીજ ચાકરી તથા ખુસાંમદ કીધી તેથી તે ઘણોજ વાહાલો થઈ પડેઓ. હેવી ચાકરી તથા ખુસાંમદને લીધે તે

શખસ પોતાનાં વશીએતનામાં મધે ચાકરી કરનાર પુરસને વારશો આપાવવાનું લખેઊં તે વારસો નામનજુર થઈ શકતો નથી.

હરેક શખસ ખાટલા ઊપર મરવાતોલ થાએઓ હોએ, તેવી હાલતમાં તેને ફુસલાવીને જે વશીઅત કરાવી લીધું હોએતો જબરદશતીથી અથવા ધાશતી દેખાડીને કરાવી લીધેલાં વશીઅતનામાંની માફક તે વશીઅતનામું નામનજુર થવાની ધાસતી રાખવી જોઇએ.

ઊપલા શબબોને લીધે વશીઅતનામું કરનાર, તથા કરાવનાર, તથા તે ઊપર શાખ કરનારા ધણીઓએ ઘણીજ શાહુચેતી તથા હોશીઆરી રાખવી ઘટેછે.

૪૯) મી કલમ મધે ઠરાવેઊંછે કે "એક વશીએતનામું કરનાર ધણી પોતાની મીલકતનું વશીએત કરવાંને જે વેલાએ શકતીવાન હોએ તેહવીજ હાલતમાં તે ધણી હરેક વખતે પોતાનું વશીએતનામું પોતાને હાથે રદ કરી સકે, અથવા ફેરવી સકે."

ભાગ ૮ મો.

શાધારણ વસીઅતનામાં કરવા બાબે.

વશીએતનામાં મધે સહી, સાખ ઇતીઆદી કેમ કરવું તે બાબે આ આકટ મધે જે કાએદા ઠરાવેઆછે તેનો સાર આપવા અગાઊ જણાવવું જોઈએછે કે એ આકટમાં વશીએતનામું કરનાર ધણીઓનાં બે વરગ કરેઆછે. એકતો લશકરનાં તથા લડાઈપર ચઢેલાં તથા બીજાં માણશો તથા સીપાહી, ખલાસી, અને એવી પરકારના અસાધારણ લોકોનો જુદો વરગ કીધેછે અને તેઓએ વસીએતનામું કેમ કરવું તે જુદું ઠરાવેઊંછે, પણ એ સીવાએ બીજા સઘલા સાધારણ લોકોએ કેહવી રીતે વશીઅતનામાં કરવાં તે બાબે આએ ધારામાં જે બંદોબસત કરેલાછે તે ઘણાં અગતનાંછે.

૫૦ મી કલમમાં ફરમાવેછે કેઃ—

"પેહેલું—વશીએતનામું કરનારે પોતાના વશીઅતનામાં ઊપર પોતાની સહી, અથવા નીશાંન કરવી, અથવા તેની હજુરમાં, તથા તેના હુકમથી કોંઈ બીજાએ સહી કરવી."

આ કલમમાં વશીએતનામાં મધે જે સહી કરવા ફરમાવેશ છે તે સહી ખામુખા વશીએતની સેવટેજ કરવી હેવું કાંઈ મુકરર નથી. તેમજ બેએ અથવા બેએથી વધારે પુરૂશોને એકજ વેલાએ વશીઅત કરનારની હજુરમાં શાખ કરવાનો આગલ જે ઇંગરેજી કાએદો હતો તેવો ઠરાવ ઊપલી કલમમાં કીધો નથી. વલી વશીએત કરનારને લખતાં આવડવા છતાં તેહેનીથી શહી નહી થઈ શકે તો તે સહીને બદલે માતર પોતાની નીશાંન કરેતો તે બશ થશે; અને શહી અથવા નીશાંન કરતી વખતે વશીએત કરનારનો હાથ કોઇ બીજાએ ધરીને નીશાન અથવા શહી કરાવી હોએ, તોપણ તે શહી અથવા નીશાંન બાહલ રેહેસે. વશીઅતનામું કરનાર ધણી શાખ કરનાર શાખશીઓની હજુર પોતાની શહી અથવા નીશાન વીશે એકરાર કરે કે તે તેહેની પોતાનીછે તો તે શાખશીઓની હજુરમાંજ શહી અથવા નીશાંન કરવાની તેહેને ફરજ નથી. વશીઅત કરનાર પોતાની શહી અથવા નીશાની નહી કરી સકે અને શાખશી પાશે અથવા બીજા હરકોઈ શખશની પાસે પોતાની હજુરમાં પોતાની શહી કરાવેતો તે શહી બશછે અને તે મનજુર રેહેશે.

"બીજું—વશીએત કરનારની શહી, અથવા નીશાંન, અથવા વશીએત કરનારની વતી બીજો ધણી સહી કરે તે સહી હેવે ઠેકાંણે કરવી કે તેથી કરીને તે દસતાવેજને વશીએતનામાં તરીકે ગણવાની મતલબ દેખાઈ આવે."

આગલા ઈંગરેજી ધારામાં વશીએતનામાંની હેઠલ અથવા શેવટે શહી કરવાને ફરમાવેલુંછે, તે પરમાંણે આએ ધારામાં લખેલું નથી; તે ઊપરથી હેવું દીશછે કે વશીઅતનામાંની શરૂઆતમાંજ વશીઅત કરનાર પોતાની શહી કરે અને શાખ કરનારા શાખસીઓની હજુર પોતાની સહી દાખલ તે વીશે એકરાર કરે તો વશીઅતનામાંની શેવટે

શહી કરવાની ફરજ નથી. પણ વશીઅત કરનારે પોતાનું વશીઅત શમપુરણ કરેઊંછે કે અધુરૂં રાખેઊંછે તે વીશે શઘલો શક દુર કરવા શારૂં વશીઅતનામાંની શેવટે પોતાની શહી અથવા મતુ કરવું જોઇએ. કાંએજે વશીઅતનામાંની શેવટે શહી નહી કીધી હોએતો કદાચ હેવો શક જાએ કે તે વશીઅતનામાંમાં બીજી બાબદો વધારીને પછી તે ઊપર શહી કરવાની તે મરનારની ધારણા હતી. અગરજો એ ધારણા શાખસી ગવહીથી શાબેત થાએતો તે અધુરૂં વશીઅતનાંમું નામનજુર થાએ.

"તરીજું—વશીએતનામાં ઊપર બે અથવા તેથી વધારે શાખસીઓએ સાખ કરવી, કે જે દરએક શાખસીએ તે વસીએતનામાં ઊપર વસીએત કરનારને સહી કરતાં અથવા નીશાન કરતાં નજરે જોવો જોઇએ, અથવા તે દરએક શાખશીએ કોઈ બીજા શખસને વશીએત કરનારની વતી તેનાંજ દેખતાં તથા તેના હુકમથી સહી કરતાં નજરે જોવો જોઇએ; અથવા શાખસીઓની હજુરમાં અગર શહી અથવા નીશાન કીધી નહી હોએતો તે દરએક શાખસી આગલ વશીએત કરનારે પોતાની સહી ઈઆ નીશાન, અથવા પોતાની વતીનાં હેવા બીજા ધણી પાશે કરાવેલી સહી કબુલ રાખવી જોઇએ; તથા તે દરએક શાખસીએ વશીએત કરનારની હજુર સાખ કરવી જોઇએ, પણ એકજ વખતે એકથી વધારે શાખશીએ હાજર રેહેવાની કાંઈ જરૂર નથી, તથા ઓકસ ઢપથી સાખ કરવાની પણ કાંઈ જરૂર નથી."

૫૧) મી કલમ મધે ઠરાવેઊંછે કે, "અગરજો બરોબર સહી સાખ સુધાનાં એક વશીએતનામાં મધે અથવા તેનાં વધારા મધે તે વખતે લખેલા કોઈ બીજા દસતાવેજોનો વશીઅત કરનારે હેવો હવાલો આપેઓ હોએ કે વશીએત કરનારની ધારણાં તે દશતાવેજમાં જણાવેલીછે, તો જે વશીએતનામાં મધે અથવા તેનાં વધારા મધે તે બીજા દસતાવેજ વીશે લખેઊં હોએ, તેમાં તે દસતાવેજને તે વશીઅતનામાંનો અથવા વધારાનો એક ભાગ ગણવો."

ભાગ ૯ મો.

લશકરી શીપાઈ તથા શમુદર ખેડનારા ખલાશી લોકોનાં વશીઅતનાંમાં વીશે.

ઊપલા આઠમાં ભાગનાં સરવે બંદોબસતો આગલ કહીઊં તેમ સઘલી કીસમનાં લોકોને લાગુ પડેછે; પણ જે લોકો દેશાવર ખાતે લશકરી ચાકરી માં હોએ, અથવા દરીઆની શફર કરતા હોએ અને પોતાનાં વતનથી દુર પડેલા હોએ તેઓને ઊપલા બંદોબશત મધેથી મોકલા કરેઆછે, અને તેઓને માટે આકટનાં ૯ માં ભાગમાં ૫૨ મી તથા ૫૩ મી કલમો ઠરાવીછે. એ કલમો હાલ આપણા પારસી લોકોને જાહાજી અગતની નથી માટે તેનો સાર ટુકમાંજ આપીએછે.

લશકરી શીપાઈ અથવા સમુદર ખેડનારા ખલાસીથી ૧૮) વરસની ઊમર પુરી કીધા પછી પોતાનું વશીએતનાંમું કરી સકાએ. તે વશીએતનામું કાગજ ઊપર લખીને કરાએ તેમજ મોહોડે બોલેલું વશીઅતનામાં તરીકે ગણી સકાએ. જો વશીએત કરનારે પોતાને હાથે આખું વશીએતનામું લખેઊં હોએતો તે ઊપર સહી અથવા સાખ કરવાની ફરજ નથી, પણ અગરજો કોઈ વશીઅતનાંમું અથવા તેનો હરેક ભાગ બીજા શખસને હાથે લખાવેલો હોએતો વશીએત કરનારે તે ઊપર સહી કરવી જોઈએ પણ સાખ કરાવવાની ફરજ નથી. એક શીપાઈ અથવા ખલાશીએ વશીએતનામાં મધે શું શું લખવું તે બાબે માતર એક ઈઆદીજ લખી આપી હોએ પણ તે ઈઆદી મુજબ વશીએતનામું લખવા અગાઊ તે મરણ પાંમેતો ઊપલી ઇઆદીનેજ તેના વશીએતનામાં લેખે બાહલ રાખવી. તેણે ઇઆદી લખી આપી નહી હોએ અને મોહોડેથીજ કહીઊં હોએતો તે કહેલું પણ વશીએત દાખલ ગણાએ. બેએ શાખશીઓની હજુર મોહોડેથી વશીઅત બોલાએઊં હોએ તે વશીઅતબી બાહાલ રેહે.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

ભાગ ૧૦ મો.

વશીએતનામાના સાખશી વીસે તથા વશીઅતનામું રદ કરવા તથા ફેરફાર કરવા તથા પાછું બાહાલ રાખવા વીસે.

૫૪) મી કલમ મધે ઠરાવેલીછે કે:—"વશીએતનામાં ઊપર સાખ કરનાર હરેક શખસને અથવા તેના અથવા તેણીના ખાવંદ ઈઆ ઓરતને તે વશીએતનામાં મધે વારશો અપાવેલો હોએ અથવા વકીલ ઈઆ વકીલાતને ઠેરવીને કાંઈ લાભ આપેઓ હોએતો તેટલા વાસતે તે વશીએતનામાં ઊપર શાખ બરોબર થાઈ નથી એમ સમજવું નહી; પણ શાખ કરનારને પોતાને જે વારશો અપાવેઓ હોએ અથવા વકીલ ઈઆ વકીલાતન ઠેરવી હોએ તે વારશો તથા ઠરાવ રદ બાતેલ થાએ અથવા શાખ કરનારની ઓરત ઈઆ ખાવંદ ઈઆ તેની તરફથી દાવો કરનાર શખસ વારશાનો ઈઆ વકીલનો હક લેવાનો દાવો કરે તે નામનજુર થાએ શહી."

ઊપલી કલમનાં ફરમાંનને લીધે વશીઅત કરનારે ઘણીજ ચોકશાઇ રાખવી જોઈએ અને જે શખસને વારશો અપાવેઓ હોએ અથવા વકીલ ઈઆ વકીલાતન ઠેરવવી હોએ તેહેની પાશે વશીઅતનાંમાં ઊપર હરગેજ શાખ કરાવવી નહી પણ તરાહેત શખસોની પાશે શાખ કરાવવી.

ઊપલી કલમને લગતો આ પરમાણે ખોલાસો કરેઓછે કે:—
'એક વશીએતનામાં મધે જેને વારશો મલેલો હોએ તે શખસ તે વશીએતનામાંને બાહાલ રાખનારા કોઈ વધારા ઊપર શાખ કરેતો તેથી તે પોતાનો વારશો ખોઈ દેતો નથી."

કલમ ૫૫ મી—"કોઇબી ધણી એક વશીએતનામાં શાથે એલાકો ધરાવતો હોએ અથવા તે વશીએતનામાને અમલમાં લાવનાર વકીલ હોએ, તેથી કરીને તે વશીએતનામાં ઊપર સહી થવાના પુરાવા આપવા અથવા વશીએતનામું ખરૂ ખોટું પુરવાર કરવાની શાખશી આપવાને નાલાએક થતો નથી."

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

કલમ ૫૬ મી—"હરેક વશીઅતનાંમું કરનાર પોતાનું વશીઅત કીધા પછી પરણે તો તેનાં લગન થવાના શબબથી તે વશીઅત રદ થાએ.

"પણ જે શખસને બીજાની મીલકત વેંહેચી આપવાની મુખતીઆરી હોએ તે શખસ તે મુખતીઆરીની ખુબીથી જે વશીઅતનાંમુ કરે તે પારકા ધણીની મીલકત વીશે મુખતીઆર તરીકે કરેલું વશીઅતનામું પરણેઆથી રદ નહી થાએ, હેવી શરતે કે જે મીલકત વેંહેચી આપવાની મુખતીઆરી હોએ તે મીલકત જો એ રીતે વેંહેંચી નહી આપી હોએતોં ને વશીઅત કરનારના વકીલને અથવા ગોએઆ તે મીલકતનો માલેક વગર વશીઅતે ગુજરેઓ હોએ તેહવા તેનાં વારશને પોંહોંચે નહી."

એ કલમની શહમજણ એછેકે હરેક ધણીએ પોતાનાં વશીઅતનાંમાંમાં અથવા ટરશટડીડમાં પોતાની મીલકત વેંહેચી આપવાનો અખતીઆર બીજા શખસને આપેઓ હોએ તે શખસ તે અખતીઆરની ખુબીથી તે મીલકત વેંહેચી આપવા બાબેનું વશીઅતનાંમુ કરેતો તે વશીઅતનાંમુ પછવાડેથી તે શખસના પરણવાનાં શબબથી રદ થાએ નહી, હેવી શરતે કે તે વશીઅતનાંમાંથી તે મીલકત તે વશીઅત કરનારનાં વારશ વકીલને પોંહોંચી શકે નહી.

એક વશીએતનામું રદ કેમ થાઈ સકે તેની વીગત ૫૭) મી કલમ મધે ઠરાવીછે તે હેઠલ આપીએ છેઇએ.

કલમ ૫૭ મી—"હરેક સાધારણ વશીએતનામું અથવા તેનો વધારો ઈઆ તેનો હરેક ભાગ વશીઅત કરનારનાં લગન થાએઆથી પોતાની મેલે રદ થશે, અથવા વશીઅતનામું રદ કરવું હોએતો એક બીજું વશીએતનામું ઈઆ વધારો લખવાથી અથવા તે વશીએતનામું રદ કરવાની ધારણા વીશે એક એકરારનામું લખવાથી રદ થશે. તે એકરારનાંમાં ઊપરબી આ આકટમાં સાધારણ વશીએતનામાં બાબે ઠરાવેલીંછે તેમ શહી શાખ થવી જોઈએ; અથવા તે વશીએતનામું રદ કરવાનાં એરાદાથી વશીએત કરનાર પોતે અથવા બીજો કોઈ શખસ વશીઅતનાંમું કરનારના દેખતાં તથા તેના હુકમથી આ

ગલાં વશીએતનામાંને બાલી નાખે અથવા ફાડી નાખે ઇઆ બીજી હરેક રીતે તેનો નાસ કરેતો તે વશીએતનામું રદ થાએ."

ઊપલી કલમ ઊપરથી ઘણુંએક અગતનો સાર નીકલેછે અને તે ટુકમાં હેઠલ જણાવીએ છઈએ. એક વશીએતનામું બીજાં પછવાડેથી કરેલાં વશીએતનામાંથી રદ થઈ સકે એમ ઊપલી કલમમાં ઠરાવેલું છે, પણ એ બાબદમાં ઈઆદ રાખવું જોઇએ કે પછવાડેથી એક વશીએતનાંમું કીધું હોએ તેટલાથીજ આગલું વશીએત રદ થતું નથી. આગલું વશીઅતનાંમું રદ કરવા માટે પછવાડેનાં વશીએતનામાં મધે ખુલી રીતે લખવું જોઈએ કે આગલાં શરવે વશીઅતનામાં રદછે.

અગરજો કોઈ શખસે બેએ જુદી જુદી વેલાએ બેએ વશીઅતનામાં કીધાં હોએ અને પાછલાં વશીઅતમાં મધે આગલાંને રદ કરવા વીશે કાંઈ લખેઊં નહી હોએ અને તે બેઊ દશતાવેજ એક બીજાથી બીલકુલ ઊલટી મતલબનાં નહી હોએતો તે બંને વશીઅતનામાં તરીકે બાહાલ રેહે.

અગરજો કોઈ શખસે એકજ તારીખનાં ઈઆ વગર તારીખનાં બેએ વશીઅતનામાં કીધાં હોએ અને તે બંને એકબીજાથી બીલકુલ ઊલટી મતલબનાં હોએ અને આગલું વશીઅત કીઊં અને પાછલું કીઊં તે શાબેત નહી થાએતો બંને વશીઅતનામાં નામનજુર થાએ, અને મરનાર વગર વશીએતે ગુજરી ગએઓ હોએ એમ ગણાએ.

નાશ કીધાથી વશીએતનામું રદ થાએછે, પણ તે કારણશર આખા દશતાવેજનો ખામુખા નાશ કરવાની જરૂર નથી; અગરજો વશીએતનામાંનો એક ઘણો અગતનો ભાગ જે વના ચાલે નહી, અથવા વશીએત કરનારનું મતુ અથવા શાખસીઓની શાખ કાપી, બાલી, ઈઆ છેકી નાખી હોએતો તે આખાં વશીએતનામાંનો નાશ કરેઆ બરોબર કેહેવાએ અને તેથી તે વશીઅત રદ થાએલું ગણાશે. અગરજો એ નાશ કરવાનું કાંમ અધુરું રહી ગએલું હશેતો વશીએત રદ થાએલું ગણાશે નહી.

હરેક શખસે ઘટતી રીતે કરેલું વશીઅતનાંમું તેની હઈઆતીમાં તેની રજા વીનાં અથવા તેનાં મરણ પછે કોઈ ધણી ફાડી નાખે અથ

वा तेनो नाश करेतो ते वात चोकश रीते पुरवार थआथी अने ते वशीअतनामा मधे शुं हतुं तेहनी वीगत साबेत रीते मालम पडीआ थी ते वशीअतनांमुं शाबेत थाए अने ते मनजुर रेहे.

कलम ५८ मी—हरेक शाधारण वशीअतनामां ऊपर शही शाख थआ पछी तेमां कांईबी छेकछाक अथवा वधार घटार अथवा फेरफार कीधुं होएतो ते मनजुर रेहे नही, पण अगरजो तेहवी रीते करेला फेरफार ऊपर वशीअतनामांनी माफक काएदाशर शही शाख कीधी होएतो ते बाहाल रेहे अने हवी रीते जे जगोए वशीअत नामांमां फेरफार करेऊं होए तेनी शनमुख हांशीआपर अथवा वशीअतनामांनां बीजा हरेक भाग ऊपर ईआ वशीअतनामांनी शेवटे ईआ बीजे हरेक ठेकांणे ते फेरफार वीशे ईआदी लखीने ते ईआदी ऊपर वशीअत करनारे पोतानी शही कीधी होए तथा शाखशीआेए शाख कीधी होएतो ते फेरफार करेलुं वशीअतनांमुं काएदाशर थाएलुंछे एम गणाए.

कलम ५९ मी—अशाधारण वशीअतनांमुं रद करवा वीशे हरेक शाधारण वशीअतनामां अथवा शांधणमां लखेऊं होए अथवा तेने रद करवा शारूं वशीअत करनारे पोते ईआ तेनी हजुरमां तेनां हुकमथी बीजा हरेक शखशे तेने बाली ईआ फाडी नाखेऊं होए ईआ बीजी हरेक रीते तेनो नाश कीधो होएतो ते अशाधारण वशीअतनांमुं रद थाए.

अशाधारण वशीअतनामां वीशे आ धारानी ५२ मी तथा ५३ मी कलममां खोलाशो कीधेलोछे.

कलम ६० मी—हरेक शाधारण वशीअतनांमुं अथवा तेनुं शांधण अथवा तेनो हरेक भाग हरेक रीते रद कीधेलो होए ते पाछो बाहाल राखवो होएतो ते ऊपर फरीथी मतु तथा शाख करवी जोईए अथवा तेनी हेठल शांधण लखीने ते वशीअतनांमुं बाहाल राखवा वीशे तेमां लखीने ते शांधण ऊपर शही शाख करवी जोइए.

ભાગ ૧૧ મો.

વશીએતનામાંનો અરથ કરવા ઈઆને તેહની સમજ ઊઠાડવા વીશે.

વશીએતનામાંની લખાવટ ઊપરથી શક પડે અથવા તકરાર ઊઠેતો વશીઅતનો અરથ કેમ ઊઠારવો તે વીશે આ આકટનાં ૧૧ માં ભાગમાં બંદોબસત કરેઓછે. ૬૧) મી કલમ મધે ફરમાવેછે કે "એક વશીએતનામાંનાં લખાંણ મધે હરેક વીશેશ બોલો અથવા વીશેશ લખાવટ વાપરવાની ફરજ નથી, પણ જરૂરનું માતર એટલું જછે કે વશીએત કરનારની મતલબ માલુમ પડી આવે હેવા બોલો વશીએતનામામાં વાપરવા."

કોરટ હમેશાં હેવો નીઅમ ધેઆનમાં રાખશે કે વશીએત કરનારની જે કાંઈ ધારણા હોએ તે જાંહાંશુધી કાએદાશર હોએ તાંહાંશુધી તેને અમલમાં લાવવી; એટલા વાશતે ઘણાએક વીશેશ શબદો બીજા દશતાવેજો મધે વાપરવા પડેછે તે શબદો ખામુખા વશીએતનામાં મધેબી વાપરવાની જરૂર નથી.

વશીએતનામાં મધે કોઈ શખસ વીશે અથવા કોઈ મીલકત વીશે ગોહોઘમમાં લખેઊં હોએ તે વીશે તકરાર ઊઠેતો કોરટને તે બાબે તજવીજ કરવા શારૂ ૬૨) મી કલમમાં શતા આપીછે તેમાં ફરમાવેલુંછે કેઃ—

કલમ ૬૨ મી—"હરેક વશીઅતનામાં મધે વાપરેલા શબદો કહા શખસને અથવા કહી મીલકતને લાગુ પડેછે તે વીશે ઊઠેલી તકરારનો ચુકાદો કરવા શારૂં કોરટને હેવી ફરજછે કે તે વશીઅતનામાંની ખુબીથી જે શખશો દાવા કરે તે શખશોને લગતી તથા જે મીલકત વીશે વશીઅત કીધેલી હોએ તે મીલકત વીશે તથા વશીએત કરનાર તથા તેનાં કુટંબની હાલત વીશે તથા બીજી શરવે હકીકત કે જે જાણવાથી વશીએત કરનારે વાપરેલા બોલોની બરોબર મતલબ માલમ પડે તે શરવે અગતની હકીકત વીશે કોરટે તપાશ કરવી."

૬૩) મી કલમ મધે ફરમાવેઊંછે કે "જે વશીએતનામાં મધે હરે

ક શખસ અથવા હરેક પરકારનાં શખસોને વારશો આપવાને ફરમા
વેલું હોએ તે શખસ અથવા શખસોનું બએઆન હેવા શબદોમાં કરે
લું હોએ કે જેથી વશીઅત કરનારની મતલબ પુરતી રીતે માલુમ પ
ડેતો તે શખસ અથવા શખશોનાં બીઆનમાં અથવા તેઓનાં નામ
લખવામાં વશીઅતનામાં મધે ભુલ થાઈ હોએતો તે શબબથી તે વાર
શો રદ થાએ નહી પણ અમલમાં આવે શહી. જે નામથી વારશો
અપાવેઓ હોએ તે નામમાં જો ભુલ હોએતો તે ધણીનું બઆંન કી
ધેલું હોએ તે જોઇને ભુલ શુધારવી, અને અગરજો બેઆંનમાં ભુલ થ
ઈ હોએતો તે ધણીનાં નાંમ ઊપરથી તે ભુલ શુધારવી.

જેમકે અ૦ નામનો શખસ પોતાનાં વશીએતનામાં મધે હેવું લખી
જાએ કે ફલાણો વારશો મારા ભાઈ બ૦ નાં વચલા દીકરા ક૦ ને
આપવો. હવે વશીએત કરનારનો બ૦ નામનો એકજ ભાઇછે પ
ણ તેનો ક૦ નામનો છોકરો નથી; અને વચલા દીકરાનું નામ તો
ક૦ નહી પણ ખ૦ છે, તો તે વારશો ખ૦ ને મલે. બીજો દાખલો—
અ૦ નામનો શખસ હેવું ભુલથી લખી જાએ કે ફલાણો વારશો મારા
ભાઈ બ૦ ના વચલા દીકરા ક૦ ને આપવો. હવે ક૦ તો તેના ભા
ઇનો વચલો નહી પણ વડો દીકરોછે તોપણ વારશો તેનેજ પોંહોચેછે.

કલમ ૬૪ મી—વશીઅતનામાંની હરેક કલમનો ખોલલો અર
થ થાએ તેહેવો કોઈ બોલ લખતાં રહી ગીઓ હોએતો પછવાડે આ
વેલી હકીકત ઊપરથી તે બોલ લઇને ઘટતી જગોએ દાખલ કરવો.

૬૫ મી કલમમાં ફરમાવેલુંછે કે વશીએતનામાં મધે કહી ચીજ
વારશા દાખલ આપવા ધારી તેના બેઆંન ઊપરથી તે ચીજ ખોલ્લી
રીતે માલુમ પડતી હોએતો તે બેઆંનનાં જે ભાગ તે ચીજને લાગુ
નહી પડેતો તે ભાગ રદ કરવો અને તેજ ચીજ વશીએત તરીકે આપવી.

કલમ ૬૬ મી—અગરજો એક વારશામાં અપાવેલી હરેક મીલ
કતનું બેઆંન કરતાં વશીએતનામાં મધે ઘણીક બીનાઓ જણાવી હો
એ અને વશીએત કરનારની હેવી મીલકત હોએ કે જેને શઘલી બી
ના લાગુ પડેતો વારશામાં તે મીલકત આપવા ધારીછે એમ શમજ

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

વું તથા બીજી મીલકતને બેઆંન લાગુ પડતું ન હોએ તેટલા વાશ તે તે બેઆંનને ભુલ ભરેલું શમજવું નહી.

કલમ ૬૭ મી—વશીઅતનામામાં હરેટ વારશા વીશે શાફ ખુલ્લા શબદો લખેલા હોએ પણ શાખશી ઊપરથી તે શબદો એકથી વધારે શખશો અથવા મીલકતોને લાગુ પડેતો વશીઅત કરનારની મરજી કોણને લાગુ પાડવાની હતી તે જાણંવા શારૂં કોરટે બાહેરના શાખશીઓ તપાશવા.

કલમ ૬૮ મી—વશીઅતનામાં મધે આવેલી હરેક કલમ લખાંણ ઊપરથી શક ભરેલી અથવા અધુરી નજર આવેતો તે બાબદમાં મરનારની શું મરજી હતી તે વીશે બાહેરની શાખશી કબુલ રાખવી નહી.

દાખલો—મરનારે પોતાની કાકી ખરશેદબાઇને રૂ૧૦૦૦) તથા પોતાની ભાણેજ મેહેરબાઇને રૂ૧૦૦૦) અપાવવાનું લખેઆ પછી હેવું લખે કે "માહારી કાકી મેહેરબાઈ મજકુરને રૂ૨૦૦૦) આપવા." હવે મરનારની મેહેરબાઇ નાંમની કોઈ કાકી નથી, માટે એ લખાણ શક ભરેલુ તથા ગેર મુકરર ઠરેશેં વાશતે ૬૭ મી કલમ મુજબ એ રૂ૨૦૦૦) નો વારશો નામનજુર ઈઆને રદ થાએઓ. બેહેરાંમજીને રૂ) તથા જમીન આપવી હેવું લખેલ હોએતો રૂપીઆનો આંક લખેઓ નહી અને કઈ જમીન તેની વીગત લખી નહી માટે બેહેરાંમજીને કશો વારશો મલે નહી અને તેને વારશામાં શું અપાવવાની મરનારની મરજી હતી તે વીશે આ ૬૮ મી કલમ પરમાંણે બાહેરની શાખશી અપાઇ શકાએ નહી.

કલમ ૬૯ મી—હરેક વશીઅતનાંમાંની હરેક કલમનો અરથ આખા દશતાવેજની મતલબ ઊપરથી કરવો અને શઘલા ભાગનો એક બીંજા શાથે શંબંધ રાખીને અરથ કરવો, અને એ કારણશર શાંધણનેબી વશીઅતનાંમાંનો એક ભાગ શહમજવો.

કલમ ૭૦ મી—અગર જો વશીઅતનામાં ઊપરથી હેવું માલુમ પડે કે વશીઅત કરનારે લખેલા શબદોનો ટુક અરથ કરવાની ધારણા રાખી હતી તો ટુક અરથ કરવો; અને વશીઅતનામાંનાં બીજા શબદો

ઊપરથી હેવું માલુમ પડે કે શબદોનો બોહોલો અરથ કરવાની વશીઅત કરનારની મકશદ હતી તો શાધારણ અરથનાં કરતાં તેહેવા શબદોનો બોહોલો અરથ કરવો. (ટુકાંમાં વશીઅત કરનારની મતલબ શું હતી તે પરમાણે કરવું.)

કલમ ૭૧ મી—વશીઅતનામાંની જે કલમનાં બેએ અરથ થઈ શકે તે મધે એક અરથ હેવો થાએ કે તે કાંઈએક રીતે અમલમાં આવી શકે અને બીજો હેવો અરથ થાએ કે તે અમલમાં નહી આવી શકે તો પેહેલો અરથ બાહાલ રાખવો.

કલમ ૭૨ મી—વશીઅતનામાંના હરેક ભાગ (શાફ ખુલલો લખેલો નહી હોએતો) તેનો અકલમાં ઊતરે હેવો અરથ થઈ શકતો હોએતો તે ભાગને વગર અરથનો ગણીને રદ કરવો નહી.

કલમ ૭૩ મી—એકજ વશીઅતનામાનાં જુદા જુદા ભાગમાં એકનાં એકજ શબદો આવેલા હોએ તેહેનો એકજ અરથ કરવો, પણ અગરજો જુદી રીતનો અરથ કરવાની મરનારે પોતાની મરજી જણાવેલી હોએ તોજ જુદી રીતનો અરથ કરવો.

કલમ ૭૪ મી—વશીઅત કરનારે પોતાનાં વશીઅતનામાં મધે લખી જણાવેલી મરજી મુજબ વશીઅત શઘલી રીતે અમલમાં આવી નહી શકતી હોએતો તે કારણને લીધે વશીઅત બીલકુલ રદ કરવી નહી, પણ બની શકે તાંહાંશુધી તેની વશીઅત અમલમાં લાવવી.

દાખલો—એક શખશે મરતી વખતે હેવું વશીઅતનાંમું કીધું કે તેહેની શઘલી મીલકત ખરશેદજી દોરાબજીને હઈઆતી શુધી આપવી અને તેનાં મરણ પછી ફલાણા દવાખાંના વાશતે આપવી. હવે આએ ધારાની ૧૦૫ મી કલમ મુજબ તે મરનારની મીલકત દવાખાનાંને વાશતે અપાઈ શકાએ નહી માટે મરનારની વશીઅત શઘલી રીતે અમલમાં આવી શકતી નથી તોપણ તેથી વારશો લેવાનો ખરશેદજી મજકુરનો હક રદ થતો નથી, માટે તેહેને વારશો આપવો.

કલમ ૭૫ મી—જાંહાં વશીએતનામાંની બે કલમો, અથવા બે

વારસા એકબીજાથી બીલકુલ ઊલટી રીતે લખેલા હોએ તાંહાં બેમાં ની છેલી કલમ અથવા છેલા વારસાને બાહાલ રાખવો.

દાખલો—એક વસીએતનામાં મધે લખેઊં હોએ કે મારી રામનગર ની મીલકત અ૦ ને આપવી પણ બીજી કલમમાં લખેઊં હોએ કે તે અ૦ ને નહી પણ બ૦ ને આપવી તો તે મીલકત બ૦ ને પોંહાંચે.

અગરજો વસીએતનામાંની શરૂવાતમાં મરનારે પોતાનું ઘર અર દેશરને અપાવેઊં હોએ, અને શેવટનાં ભાગમાં લખેઊં હોએ કે ઘ ર વેચીને તેનું નાંણું ઊપજે તે બેહેરાંમજીનાં લાભને કીજે અનાંમત રાખવું, તો શેવટનું લખાંણ બાહાલ રાખવું.

કલમ ૭૬ મી—જો એક વસીએતનામાં અથવા તેમાં લખી જ ણાવેલા વારસા ઊપરથી કોઈ ચોકશ ધારણા માલુમ નહી પડેતો તે ર દ બાતલ ગણવું.

દાખલો—વશીએતનામામાં હેવું લખેઊં હોએ કે અરદેશરને માલ અથવા રૂપીઆ અથવા ઘઊં અથવા તેલ આપવા, અને કીઓ માલ તથા કેટલા રૂપીઆ તે લખી જણાવેઊં નહી હોએતો તે વારસો રદ થાએ.

કલમ ૭૭ મી—વશીએતનામાં મધે બખશેશ કરેલી હરેક મીલ કતનું બેઆંન કીધેલું હોએ, તે વીશે જુદી રીતની ધારણા વશીએત ઊ પરથી નહી નજર આવેતો વશીએત કરનારનાં મરણની વખતે જે મી લકતને તે બેઆંન મલતું આવે તે મીલકત શહમજવી.

કલમ ૭૮ મી—વશીએતનામાં ઊપરથી મરનારની જુદીજ રી તની મરજી નહી માલુમ પડેતો મરનારે વશીએતનામામાં અપાવેલા વારશાઓમાં મરનારને પારકા શખશનીજ મીલકત વેંહેચી આપવાનો અખતીઆર હોએ તે મીલકતને પણ ગણવી અને તે અખતીઆર મુ જબ તે મીલકત વેંહેચી આપવી.

કલમ ૭૯ મી—અગર જો એક મીલકતને માંટે વશીએતનામાં મધે હેવું લખેઊં હોએ કે એક નીમેલો ધણી જે હીશશા ઠરાવે તેમ ચો કશ શખશોને તે મીલકત વેહેચી આપવી, પણ હેવી રીતે નીમેલો શખશ

વેહેચણી નહી કરેતો શું કરવું તે વીશે વશીએતનામા મધે બંદોબશત નહી કીધો હોએતો તે મીલકત શરવેને શરખે હીશશે વેંહેંચી આપવી.

દાખલો—અરદેશર પોતાના વશીએતનામામાં નાણાંની એક રકમ પોતાની ધણીઆણીને હેવી શરતે અપાવે કે તેની ઊપજ માતરે તેહેની હઈ આતી સુધી તેને મલે અને તેના મરણ પછી તે ધણીઆંની જેટલા હીશશાની વેહેચણી મુકરર કરે તેટલા હીશશા પરમાણે તે રકમ તેના ફરજંદોને મલે. પછી તે ધણીઆંની તે વેંહેંચણી કરવાના હીશશા મુકરર કીધા વીના ગુજરી ગઇ, તો તે રકમ શઘલાં છોકરાઓને શરખે હીશશે મલે.

કલમ ૮૦ મી—કોઈ શખસ પોતાનાં વસીએતનામામાં હેવું લખે કે ફલાણાં માણસનાં "વારસોને", અથવા તેનાં "યોગીય વારસોને", અથવા "સગાં વાહલાંઓને", અથવા "નજદીકનાં સગાંઓને", અથવા "કુટંબનાં માણસોને", અથવા "ખેશીઓને" અથવા "ખેશીઓનાં છેકજ નજદીકનાં સગાંઓને", અથવા "નજદીકની પાએરીનાં (પેહડીનાં) સગાંઓને" ફલાંણો વારશો આપેઓછે હેવું મોઘમ લખે, અને જે વરગનાં માણસો તેણે એ રીતે લખેઆં હોએ, તે માણસોને છુટાં પાડીને બખશેશ આપવાની ધારણા હોએતો તે માલ મીલકત તે માણસની માલ મીલકતછે, અને તે બાબતનું વસીએતનાંમું કરેઆ વગર તે મરી ગએઓ, અને પોતાનું કરજ અદા કરવા સારૂં તે માલ મીલકત શીવાએ તે બીજો અવેજ મુકીને મરી ગએઓ એમ સમજીને તે માલ મીલકત વેંહેંચી આપવી.

દાખલો—અ૦ પોતાનાં વસીએતનામામાં હેવું લખેછે કે, માહારાં છેકજ નજદીકનાં સગાંઓછે, તેઓને મેં માહારી માલ મીલકત આપીછે તો અ૦ વસીએતનાંમું કરેઆ વગર મરી ગએઓ હોત, અને તેનું કરજ અદા કરવા બાદ તે માલ મીલકત શીવાએ તેનો બીજો અવેજ હોતતો, જે માણસોનો તે માલ મીલકત ઊપર હક પોંહોંચતે તે માણસોને તે માલ મીલકત મલે.

૮૧ મી કલમ—હરકોઈ માણસનાં વારસ વકીલને અથવા કાએદાસર વારસ વકીલને અથવા સાક્ષાત વારસ વકીલને અથવા વશીઅતનામું ચલાવનારને અથવા વહીવટ ચલાવનારને વારશો આપવાનું વસીએતનામામાં લખેલું હોએ અને જે વરગનાં માણસો એ રીતે લખેઆં હોએ તે માણસોને છુટાં પાડી બખશેશ આપવાની ધારણા હોએ તો જે માલ મીલકત આપવાનું તે વસીએતનામામાં લખેલું હોએ તે માલ મીલકત જાંણે તે માણસની હોએ, અને તે બાબતનું વસીએતનામું કરેઆ વગર તે મરી ગએઓ હોએ તે પરમાંણે તે માલ મીલકત વેંહેંચી આપવી.

દાખલો—કોઇ માણસ પોતાનાં વસીએતનામામાં હેવું લખે કે અ૦ નામનાં શખસનાં કાએદાસર વારસ વકીલને ફલાંણો વારશો આપેઓછે. અ૦ વસીએતનામું કરેઆ વગર અને નાદાર અવસથામાં મરી ગએઓ. બ૦ તેનો વહીવટ ચલાવનારછે માંટે તે વારશો લેવાનો અધીકાર બ૦ નોછે, તે વારશો લઈને અ૦ નું કાંઈ કરજ આપવાનું બાકી રહેલું હોએ તે આપવા સારૂ પેહેલ વેહેલાં તેણે તે વાપરવું. કાંઈ રૂપીઆ વધેતો અ૦ મરણ પામેઓ તે વખતે તેનું કરજ અદા થઆ પછી જે માલ મીલકત રહી હોએ, તે લેવાનો અધીકાર જેઓને હોત તેઓને અથવા તેઓના વારસ વકીલને તે આપવા.

કલમ ૮૨ મી—કોઈ માણસ કોઇને કાંઈ મીલકતનો વારશો આપવાનુ પોતાના વસીએતનામામાં લખે, અને તે માલ મીલકતમાં તેનો સંકોચીત (અધ બાંધેલો) હક સંબંધ વશીએતનામાં ઊપરથી દેખાતો નહી હોએતો તે માલ મીલકતમાં વશીએતનામું કરનારનો જે હક સંબંધ હશે તે સઘલો તેને મલે.

કલમ ૮૩ મી—અગર જો એક વશીએતનામાં મધે એક મીલકત ફલાણાને અથવા ફલાણાંને આપવી એમ લખીઊ હોએતો જેનુ નામ પેહેલું હોએતો તે જો જીવતો હોએતો તેને તે મીલકત આપવી, અને તે જો મરણ પામેલો હોએતો બીજા નામવાલા ધણીને આપવી.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

કલમ ૮૪ મી—અગર જો ચોકશ ધણીને મીલકત આપવાને લખેલું હોએ તથા તેના પછી એક ચોકશ વરગના શખશોનાં બેઆંન વીશે શબદો વધારીઆ હોએ, પણ તેઓને એક જુદો સવતંતર વારશો આપવાની કશી મતલબ માલુમ પડતી નહી હોએતો તે શઘલી મીલકત પેહેલાજ ધણીને આપવી.

દાખલો—એક વશીએત કરનારે મીલકત નીચે મુજબ આપવાને લખી હોએ.

અ૦ ને તથા તેના છોકરાંઓને.

અ૦ ને તથા તેની હઈઆત બાએડીના પેટના છોકરાંઓને.

અ૦ ને તથા તેના વંશનાં વારશોને.

અ૦ ને તથા તેના કબીલાને.

અ૦ ને તથા તેની ઓલાદને.

અ૦ ને તથા તેના વારશ વકીલોને.

એમ અસુધ રીતે જો લખેલું હોએતો શઘલી મીલકત એકલા અ૦ ને મલે.

અ૦ ને તથા તેનાં ભાઈઓને વારશો અપાવેલો હોએતો અ૦ તથા તેનાં ભાઈઓ મલીને તે વારશો લીએ.

૮૬ મી કલમ મધે ખેશાવંદોનાં અરથનો ખુલાશો કરેઓછે.

વશીએતનામું ઘડતી વેલાએ તે મધે જો અમશથાં ફરજંદ દીકરા અથવા દીકરી હેવા બોલો લખેઆ હશેતો તે રાંડને પેટના અથવા જનાકારીથી પેદા થાએલાં ફરજંદ ઊપર લાગુ પડશે નહી. એ વીશે આ આકટની ૮૭ મી કલમમા ખોલલું ફરમાવેલુંછે કે:—"એક વશીએતનામા મધે જો કોઈ બીજી ચેતવણી આપી નહી હોએતો ફરજંદ દીકરો અથવા દીકરી અથવા બીજો હરેક શબદ જે શગાઈ બતાવતો હોએ તેનો અરથ હલાલનાં ફરજંદ અથવા શગાંનો શમજવો, અગર જો હલાલનાં ફરજંદ અથવા શગાં હઈઆત નહી હોએતો વશીએત નામાની તારીખે જેઓ તેવી શગાઇનો દરજજો ધરાવતાં હોએ તેઓને શમજવા."

દાખલો ૧ લો—અરદેસરના તરણ ફરજંદ બરજોરજી, કાવસજી અને દોરાબજી નામનાછે. હેમાના બરજોરજી તથા કાવસજી હલાલ લગનના તથા દોરાબજી એ રાંડને પેટનું ફરજંદછે. અરદેસર પોતાની મીલકત પોતાના ફરજંદોને આપવાને લખી ગીઓ હોએ તો તે વારશો બરજોરજી અને કાવસજીનેજ મલે, પણ દોરાબજીને કાંઈ મલે નહી.

દાખલો ૨ જો—અરદેસરની પોતાની કોઈબી શગી ભતરીજી નથી પણ રાંડના પેટની એક ભતરીજી જીવેછે અને અરદેસરે તેને શગી ભતરીજીના જેવીજ ગણીછે. તે પોતાના વશીએતનામાં મધે પોતાની ભતરીજીને નાંણાંની એક રકમ આપવાને લખી જાએછે તો સગી ભતરીજી નહી હોવાને લીધે તે નાંણાં ઊપલી રાંડના પેટની ભતરીજીનેજ મલે.

દાખલો ૩ જો—અરદેસર પોતાના વશીએતનામા મધે પોતાના ફરજંદોનું બેઆંન કરી જાએછે અને તેમાં દોરાબજી નામના રાંડના પેટના ફરજંદ વીશેબી લખેછે તથા તારબાદ એ મજકુર ફરજંદોને વારશો આપવાનુ ફરમાવેછે તો તે વારશો દોરાબજીનું નાંમ લીધાના સબબથી બીજા ફરજંદો શાથે દોરાબજીનેબી મલે.

દાખલો ૪ થો—અરદેસર પોતાના વશીએતનામાં મધે બરજોરજીના ફરજંદોને વારશો આપવાને લખી જાએછે. બરજોરજી મરણ પામેલા છે અને તેના બધાં છોકરાં રાંડને પેટનાછે તારે બરજોરજીને પેટે હકદાર ફરજંદ નહી હોવાથી રાંડને પેટનાં જેટલાં છોકરાંને બરજોરજી પોતાના ફરજંદ કરીને ગણતો હતો તેઓને વારશો મલે.

દાખલો ૫ મો—અરદેસર બરજોરજીનાં ફરજંદને વારશો અપાવી જાએછે અને બરજોરજીને હલાલના ફરજંદ નથી પણ વશીએતનામું લખેઊં તે વેલાએ કેકોબાદ અને દાદાભાઈ એઓ બરજોરજીના ફરજંદ લેખે ગણાતાં હતાં. વશીએતનામું લખવા પછી તથા વશીએત કરનાર મરી જવા અગાઊ બરજોરજીને બીજા હરામનાં છોકરાં થઆં તોબી વારશોતો ઊપલા કેકોબાદ અને દાદાભાઈનેજ મલે.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

દાખલો ૬ ઠો—એક ચોકશ ઓરત જે પરણી બાએડી નહી હોએ તેને પેટે પોતાને તાંહાં થાએલાં ફરજંદને અરદેસર વારશો અપાવી જાએ. વશીએતનામાની તારીખે ઊપલી ઓરતને પેટે જાણે બરજોરજી નામનો એક છોકરો અરદેસરના ફરજંદ જેવું ગણાએતો તે વારશો બરજોરજીને મલે.

દાખલો ૭ મો—જે સ્ત્રી તેની પરણીઅત બાયડી કદી થઈ નથી તેવી સ્ત્રીને પેટે જે છોકરૂં માહારી પીઠનું થાય તેને વારસો આપવો હેવું અરદેસર લખી જાયતો તે વારસો રદ બાતલછે.

દાખલો ૮ મો—જે સ્ત્રી તેની પરણીઅત બાયડી નથી તેને એક બચાંનાં હુંમેલ હોય, તે બચાંને માંટે અરદેસર વારસો લખી જાયતો તે બાહાલ રેહે.

૮૮ મી કલમમાં ફરમાવેછે કે અગર જો એક વશીએતનામાં મધે એકજ ધણીને બે વારશા આપવાને લખેઊં હોએ અને બીજો વારશો પેહેલાની બદલીએ કે પેહેલા ઊપરાંત આપવા ધારેઓ હતો તે વીશે જો તકરાર ઊઠે અને વશીએત કરનારની ધાગણાં માલમ પડે હેવું તેમાં કાંઈ લખેલું નહી હોએતો હેવાં વાંધા ભરેલાં લખાણ વીશે ચુકાદો કરવા શારૂં હેઠલ ટાંકેલી રીતીઓ પરમાણે વશીએત કરનારની મતલબ શમજવી. જો એકજ ચીજ એક ધણીને આપવાનુ બે ઠેકાંણે લખેઊ હોએતો તે એકજ ચીજ તેને આપવી. જો એકજ વશીએતનામાં મધે એકજ ધણીને હરેક ચીજનો એકજ શરખો જથો અથવા એક શરખી રકમ આપવા બે ઠેકાંણે લખેલું હોએતો તેમાનો એકજ વારશો આપવો. જો એકજ વશીએતનામાં મધે જેના તેજ ધણીને બે વધતી ઓછી રકમનાં બે વારશા આપવાને લખેઆ હોએ તો બેહુ આપવા.

એક વશીએતનામાં પરમાણે મીલકત તથા વારશા વેહેંચી આપવા પછી જે અશકેઆમત બાકી વધે તે કોણને આપવી તે બાબે વશીએતનામાંઓ મધે ઠરાવ કરેલા હોએછે. હેવો એક ધણી કોણ અને તેને કેટલો હકછે તે વીશે ૯૦ મી કલમમાં ઠરાવેઊંછે કે—વશીએત ક

રનારની જેબી મીલકત તેના મરણની વખતે બાકી રહી ગઇ હોએ કે જેને કોણને આપવી હેવો બંદોબશત કરેલો નહી હોએ, તે મીલકત ઊપર મજકુર રેશધાંન (બાકી રહેલી અસકેઆંમત) લેનારા વારશનો હકછે. જેમ કે અ૦ નામનો શખસ પોતાનાં વશીએતનામાં મધે હેવું ઠરાવેછે કે મારી બાકી વધેલી મીલકત બ૦ નામનાં શખસને આપવી. હવે અ૦ ના વશીએતનામાં મધે કેટલાએક હેવા વારશા લખેઆછે કે તે જેને લગતા વલગતા હોએ તેને ધારા પરમાણે આપી શકાતા નહી, તે વારશા તથા બીજા જે વારશા લાગતા વલગતાના મરણથી રહી ગએલા હોએ તે વારશા તથા વશીએતનામાં કીધાપછી મરનારે પોતાની મીલકત વધારવાથી જેને લગતો બંદોબશત કીધો નહી હોએ તે શધલા વારસા ઊપર બ૦ નો હક પોંહોંચેછે.

કલમ ૯૧ મી—"અગરજો એક વારસો સાધારણ શબદોમાં લખેઓ હોએ પણ વશીએતનામાં મધે તે વારશો આપવાનો વખત ઠરાવેઓ નહી હોએતો વશીએત કરનાર જે દાહાડે મરણ પાંમે તેજ દાહાડાથી વારશાઓ ઊપર વારશનો હક ગણવો અને જો તે વારશ વારશો લીધા વગર મરણ પાંમેતો તેના વકીલોને તે વારશો આપવો.'

કલમ ૯૨ મી—"અગરજો વારશ વશીએત કરનારની અગાઊ મરણ પાંમેતો તેના નામનો વારશો અમલમાં લવાએ નહી પણ વશીએત કરનારની બાકી વધેલી મીલકત લેખે ગણાએ. શીવાએ કે તેનાં મરણ પછી તેનો વારશો કોઈ બીજા ધણીને આપવાની વશીએત કરનારની ધારણાં હતી હેવું વશીએતનામાં ઊપરથી માલુમ પડે તારેજ તે બીજા ધણીને તે વારશો આપી શકાએ પણ તે વારશા ઊપર દાવો કરતી વખતે હેવા ધણીએ શાબેત કરવું જોઇએ કે જે મરનાર તરફથી હું વારશો લેવા આવેઓ છઊં તે મરનાર ધણી વશીએત કરનારનાં મોત શુધી જીવતો હતો."

જેમકે અ૦ અને તેના બચાંને નામે એક વારશો લખાએઓછે પણ વશીએત કરનારની આગમજ અથવા વશીએત કરતી વેલાએ તે મરણ પાંમેઓછે, તારે તેને અથવા તેના બચાંને તે વારશો મલે ન

હી. પણ અ૦ ને માટે વારસો લખતી વેલા હેવું જણાવેઊં હોએ કે જો અ૦ વશીએત કરનારની અગાઊ મરણ પાંમેતો તેનો વારશો મ૦ ને આપવો તોજ તે વારશો બ૦ ને મલી શકે.

ઊપલી શરત પરમાંણે જેનો વારશો હોએ તે જો વશીએત કરનારની અગાઊ મરણ પાંમેતો તેનો હક જાએછે, તોપણ ૯૭) મી કલમમાં એક બંદોબશત જોવામાં આવેછે તે એકે તે વારશો જો તેને પોતાના નહી પણ પારકાનાં લાભને માટે આપેઓ હોએતો તેનાં મરણથી એ રીતે તેનો વારશો રદ થાઈ શકે નહી.

આગલ ચાલતાં ઠરાવેઊંછે કે અગરજો એક વારશો બે શખસને નામે લખેઓ હોએ અને તેમાંનો એક જણ વશીએત કરનારની આગલ મરણ પાંમેતો બાકીનાં શખશને તે આખો વારશો મલે; પણ જો વશીએતનામાં મધે દરએક જણને ચોકસ વારશો આપવાને લખેઊં હોએતો એક વારશનાં મરણ પાંમવા છતાં બીજાને આખો વારશો નહી પણ તેને જેટલો હક પોહોચતો હોએ તેટલોજ વારશો મલે અને બીજો વારશો બાકી વધેલી મીલકત લેખે ગણાએ.

૯૬) મી કલમ મધે ફરમાવેછે કે જો હરએક વારશો વશીએત કરનારનાં હરએક ફરજંદ અથવા તેની ઓલાદથી ઊતરેલા શખશને માટે લખેઓ હોએ, અને જો વશીએત કરનારની હઈઆતીમાં તે વારસ મરણ પાંમે પણ તેની ઓલાદથી ઊતરેલો શખસ હઈઆત હોએતો તે વારસો રદ કરવો નહી, પણ વશીએતનામાં મધે જો કોઈ ઊલટી મતલબ ઊઠતી નહી હોએતો જાણે કે તે વારસ વશીએત કરનારનાં મોત પછી તુરતજ મરણ પાંમેઓ હોએ તેવી રીતે તે વારસાને અમલમાં આણવો.

ભાગ ૧૨ મો.

વશીઅતનામાં મધે આપવા કરેલા વારશા રદ થાએછે તે વીશે.

કીઆ વારસા આ કાયદાથી ઊલટાછે અથવા પોતાની મેલે રદ થાએછે, તે એક વશીએત કરનારે ખશુશ કરીને જાંણવું જોઈએ. હેવા રદ બાતેલ વારસા વીસે આ ધારાનો અગતનો બારમો ભાગ રોકાએઓછે. આ વાત દેખાઈતીછે કે એક વસીઅતનામાં મધે ચોકસ બએઆંનના શખશને ચોકસ વારસો આપેઓ હોએ પણ તેવો કોઈ શખશ વશીએત કરનારનાં મરણની વખતે મલી નહી આવેતો તે વારસો રદ થાએ. હેવી શરત ૯૯ મી કલમ મધે ઠરાવીછે; પણ કોઈ વખત હેવું બને કે એક વારસો ચોકસ ધણીનાં કોઈ ચોકસ ખેસીને વશીએત કરનારનાં મરણ પછી તુરતજ નહી પણ એક ચોકસ વખત પછી આપવાને લખેઓ હોએ, તેવો ધણી જો કાઇબી વખત હઇઆત નહી હોએતો ઊપલી કલમ પરમાણે તે વારસો રદ થાએ, પણ અગર જો વશીએત કરનારનાં મોતની વેલાએ અથવા ઊપલા ચોકસ ઠરાવેલા વખતની અંદર હઇઆતીમાં આવેતો તે વારસા ઊપર તેનો હક આ કલમથી ખોટો થતો નથી, એવો એક જુદો બંદોબશત આ કલમ સાથ ઠરાવેલોછે. જેમકે અ૦ નામનો શખસ એક બીજા શખસ નાંમે બ૦ ના વડા દીકરાને માંટે એક હજાર રૂપીઆનો વારસો લખી જાએછે; મગર બ૦ ને છોકરો નથી વાસતે તે વારસો રદ થાએછે, પણ અ૦ તે વારસો પેહલાં બ૦ ને અને તેના મરણ પછી ક૦ ના દીકરાને આપવાને લખી જાએછે અને ક૦ નો દીકરો વશીએત કરનારના મોતને વખતે હઇઆત નથી; પણ બ૦ ની જીનદગીમાં તેનો જનમ થાએતો તે વારસો તેહને મલે અથવા તે મરણ પામેતો તેનાં વારસ વકીલોને મલે.

કલમ ૧૦૦ મી—વશીએતનામાંમાં એક વારસને વારસો આપવાનું લખયું હોએ અને તે વારશ મરણ પાંમવા પછે એક બીજો ધ

ણી જે વશીએત કરનારનાં મરણની વેલા હઈઆત નહી હોએ તેને તે
જ વારસો આપવા લખતું હોએતો તે વારસાનો આખો ઈલાકો તેવા
વારસને મલે એવું નહી હોએતો તે બીજા વારસનો વારસો રદ બાત
લ જાંણવો.

હરેક વશીએત કરનાર એક વારસો આપવામાં ઢીલ રાખવા ચાહે
તોપણ તેવી ઢીલ ઘણામાં ઘણી કાંહાંસુધી રખાએ, તે વીસે ૧૦૧)
મી કલમમાં ઠરાવ કરેઓછે; તે ઊપરથી હેવું ઠરેછે કે વશીએત કરના
રના મોતની વખતે હઈઆત હોય તેવા એક ઈઆ વધારે પુરૂશોની આ
ખી જીંદગી સુધી તથા તે મુદત પણ પુરી થતી વખતે હઈઆત રહેલો જે
વારસ સંહમજની ઊમરમાં આવે તાંહાં સુધીનીજ હરેક વારસો આપવા
ની ઘણામાં ઘણી ઢીલ રાખી સકાએ. એ ઊપરથી જણાયછે કે જે
વારસો આપવાને તેથીબી વધારે ઢીલ કરવા લખેઊં હોએ તે વારસો
રદ બાતેલ જાણવો. અને તેજ પરમાંણે જે વારસો એવો રીતે લખે
લો હોએ કે છેલો વારસ સમજની ઊમરે આવે તે વેલાએ આગલો
વારસ હઈઆત હોવાથી છેલાને વારસો મલી નહી શકે તો પછે તે કદી
તેને મલે નહી અને તે છેલા વારસને નામનો વારસો રદ બાતલ જાંણવો.

કલમ ૧૦૨ મી—"જો એક વારસો ચોકસ વરગનાં શખસોને
નામે લખેલો હોએ પણ ઊપલી બે અથવા તેમાંની એકુ કલમ પરમાં
ણે તે વરગમાંના કોઈ શખસનો વારસો અમલમાં આવી નહી શકેતો
બીજા શઘલાઓનો હક પણ તે ઊપર ગણવો નહી અને તે આખા
વરગનો વારસો રદ બાતેલ સમજવો."

આમ ઠરાવવાનું કારણ ખોલલું દીસેછે, તે એકે વશીએત કરનારની
મતલબ એક આખા વરગને તે વારસો આપવાનીછે, અને તેને બદ
લે જો ચોકસ ધણીને બાતેલ કરી બીજાંઓને વારસો આપવામાં આ
વેતો તે વારસો વશીએત કરનારની મતલબથી ઊલટી રીતે એક વર
ગને બદલે છુટા શખસોને હાથ જાએ અને તેથી ગોએઆ કોરટેજ
નવું વશીએત કરેઊં હેવું ઠરે.

૧૦૩) મી કલમમાં ફરમાવીઊંછે કે:—"એક વારસો જો ઊપલી

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

તરણ કલમો માહેલી એકબી કલમ પરમાંણે રદ થાએતો તે વારસા ની પછવાડે અથવા તે રદ થવા પછી અમલમાં આણવાને જે બીજો હરએક વારસો લખીઓ હોએ તે વારસો પણ રદ બાતેલ જાણવો."

વશીએતનામાં મધે હરએક મીલકતની ઊપજ એકઠી કરવા વીશે જેબી હુકમ હોએ તેને ચોક્સ સેજસાજ છુટ સીવાએ બીજી બધી રીતે આ નવો આકટ નામંજુર રાખેછે. એ વીશે ૧૦૪) થી કલમ ફરમાવે છે કે:—"હરેક મીલકત ઊપરથી ઊપજતી આવક ભેગી કરવાનો હુકમ વશીઅતનામા મધે કરેલો હોએતો તે હોકમ રદબાતેલ ગણવો; અને જાણે તેવો હુકમ થાએઓજ નહી હોએ તેમ તે મીલકતને ઠેકાંણે પાડવી." પણ આ કલમ સાથ એક બીજી શરત રાખીછે જેથી મીલકતની ઊપજ એકઠી કરવાની સેહેજ મુદત તુલીક છુટ જલવાઈ રેહેછે. તે શરતમાં ઠરાવેઊંછે કે "જાંહાં સથાવર મીલકત હોએ અથવા જાંહાં મરનારનાં મોતથીજ તે મીલકતની ઊપજ એકઠી કરવાનો હુકમ હોએ તાંહાં તેના મરણ પછી માતર એકજ વરસ સુધીની ઊપજ ઊપર તે હુકમને સહી ગણવો, અને તે વરસ પુરૂં થવા પછી તે મીલકતને હેવી રીતે ઠેકાંણે પાડવી કે જાંણે તે ઊપજ ભેગી કરવાની તેમાં ફરમાવેલી આખી મુદત પુરી થાઈ હોએ."

ઈંગરેજી ધારો જેમ આગલ ચાલતો હતો તે મુજબ એક વશીએત કરનાર પોતાની મીલકતની વેંહેંચણીમાં જેટલી મુદતની ઢીલ રાખવા ચાહે તેટલી મુદત સુધી તે પોતાની મીલકતની આવક એકઠી કરવાનું કાંમ વશીએતનામાં મધે કોઈ તરશટીને સોંપી શકતો હતો; અને તેથી કરીને પાછલથી મુદત જતે ઘણા ગુંચવારા ઊભા થાતા હતા, તેથી એ છુટનો ઘણોએક ગેરઊપીયોગ થવાથી આજ કેટલુંક ઊપર પારલેમેંટે એક નવો ધારો પસાર કરેઓ હતો. તે ઠેલ્લીઊશન નામનાં એક ઈંગરેજની ચાલ ઊપરથી બાંધવો પડેઓ તેને લીધે "ઠેલ્લીઊશન આકટ" એવા નાંમથી તે ધારો ઓલખાએછે, અને આ નવા ધારા મધે ઊપજ એકઠી કરવાની થોડીજ મુદત રાખવાનું કાંમ કમીશનરોને મજકુર "ઠેલ્લીઊશન આકટ" ઊપરથી સુજ પડીઊંછે.

પણ ઇંગરેજી ધારામાં એક વશીએત કરનારને પોતાનાં મોત પછી ૨૧ વરસ સુધી અથવા પોતાનાં મોતની વખતે હઈઆત રહેલું એકબી બાલક સમજમાં આવે તાંહાંસુધી આવક એકઠી કરવા લખવાની છુટછે, પણ આકટનો નવો ધારો ઊપલી કલમથી એ છુટને બીલકુલ કાહાડી નાખેછે અને માતર એકજ વરસ સુધી તે ઊપજને એકઠી કરવાની રજા આપેછે. માતર બેજ બાબતમાં એ છુટ અથવા રજા લાગુ પડેછે, તેમાં પેહેલું એક—જો તે ઊપજ થાવર મીલકત માંથી એકઠી કરવાની હોય, અથવા બીજું—જો તે ઊપજ વશીએત કરનારનાં મરણ પછે એકઠી કરવા લખીયું હોયતો એ બે દાખલામાં એકજ વરસ સુધી ઊપજ એકઠી કરવાની છુટછે. એ સંબંધી આકટની સાથે હેઠલ ટાંકેલા દાખલા આપેઆછે જેથી આ કલમ વસીએતનામાંઓ ઊપર કેમ લાગુ પડશે તે વાંચનાર જોઈ શખસે.

એ દાખલાઓ ઊપરથી એક અગતનો ખોલાસો થાયછે. તે એ કે વારસ નાહાની ઊમરનો હોવાથી જો મીલકતની ઊપજ એકઠી કરવાનું વશીએતનામાં મધે ફરમાવયું હોયતો તે વારસદાર નાધલી વએનો હોવાથી મજકુર અટકાવ લાગુ પડશે નહી, અને તેવી ઊપજ વારસદાર ધારાની ઊમરમાં આવે તાંહાં તુલીક એકઠી થઈ શકશે.

દાખલા.

દાખલો ૧ લો—એક વસીએતનામાં મધે લખેઊંછે કે રૂ૧૦૦૦૦) ની સરકારી લોનો રાખવી તથા તેની ઊપજ વીસ વરસ સુધી એકઠી કરવા પછી તે મુદ્દલ રકમ અને એકઠી થાએલી ઊપજ અરદેસર, બહમનજી અને કાવસજીને વેંહેંચી આપવી. હેવો હુકમ હોવા છતાં વશીએત કરનારનાં મોતની એકજ વરસ પછી અરદેસર, બહમનજી અને કાવસજીને ઊપલા ૧૦૦૦૦) રૂપીઆ વેંહેંચી લેવાનો હકછે.

દાખલો ૧ જો—વશીએતનામાં મધે ફરમાવીઊંછે કે અરદેસર પરણે તાંહાંસુધી રૂ૧૦૦૦૦) ની થાપણને વીઆજે મુકવી તથા તેની ઊપજ એકઠી કરવી અને અરદેસર પરણેઆ પછી સઘલી એકંદર ર

કમ તેને આપવી. હીઆં વસીએત કરનારનાં મોતની એકજ વરસ પછી અરદેસરને તે વારસો લેવાનો હકછે.

દાખલો ૩ જો—વશીએતનામાં મધે લખેલીછે કે શુલતાંનપોરનાં ખેતરનું જે ભાડું આવે તે દશ વરશ શુધી એકઠું કરવું; અને તારપછી અરદેસરનાં વડા દીકરાને તે રકમ આપવી. વશીએત કરનારનાં મરણની વખતે અરદેસરને પેટે બહમનજી નામનો એક છોકરો હઈઆતછે. હીઆં બહમનજી મરનારની વરશી પછી તરતજ તે મીલકતનું શઘલું ભાડું વીઆજ શુધાં લઈ સકે.

દાખલો ૪ થો—વશીએતનામાં મધે ફરમાવીલીછે કે શુલતાંનપોરનાં ખેતરનું જે ભાડું આવે તે દશ વરશ સુધી એકઠું કરવું; અને પછી અરદેસરનાં વડા દીકરાને તે આખી રકમ આપવી; પણ વશીએત કરનારનાં મરણની વખતે અરદેસરને પેટે છોકરો નથી થયો માટે એ વારશો રદબાતેલ જાણવો.

દાખલો ૫ મો—અરદેસર નામનો શખસ પોતાનાં વશીએતનામાં મધે ફરમાવેછે કે બહમનજી હઢાર વરસની વએનો થાએ તારપછી તે હેને નાંણાંની એક રકમ આપવી અને તેટલો વખતસુધી તેના ઊપરનું વીઆજ એકઠું કરવું. અરદેસરના મરણ પછી એ વારસા ઊપર બહમનજીનો હક ગણાએ, પણ હીઆં વીઆજ એકઠું કરવાનો હુકમ રદ થાએ નહી, કાંએકે બમનજી ધારાની પુરતી ઊમરમાં આવેલો નથી, વાસતે બહમનજીના ગુજરાંન તથા કેલવણીને માંટે જોઈએ એટલું નાણું બાદ કરીને બાકીનું વીઆજે રાખી સકાએ, તે વશીએતનામાના ઊપલા હુકમને લીધે નહી, પણ બહમનજીની નાંહાંની વએને લીધે જાંણવું.

ધરમ, અને સખાવતના કારણસર લખેલા વારશાને પણ આ નવો ધારો ઘણે દરજજે નામનજુર રાખેછે. ૧૦૫ મી કલમમાં ખોલલું ઠરાવેલીછે કે :—

"કોઈબી ધણી કે જેનો ભતરીજો અથવા ભતરીજી ઇઆ ભાંણેજ અથવા ભાંણજી અથવા તે કરતાંબી નજદીકનું કોઈ સગુ (ઈઆને

બચાં, ઓરત, ભાઈ બેહન, અથવા મા બાપ) હઈઆત હોએ તેહેને હરેક મીલકત ધરમના અથવા સખાવતના કારણસર વશીઅતનામું કરીને આપવાની સતા નથી. શીવાએ કે તે પોતાના મરણની બાર માસ અગાઊ વશીએતનામાની મારફતે સહી સાખ સુધાં તેમ નકી કરી ચુકો હોએ તથા તેમ કીધા પછી તે સાથે જીવતા શખશોના વશીએતનામાં સલાંમત રાખવાની જે કાયદાસર જગા (સરકારે) કરેલી તાંહાં તે વશીએત નામાંને વશીઅતનામું કીધા પછી છ મહીનાંની અંદર રાખેઊં હોએ."

આ નવો ધારો ઘડનારા કમીશનરો જણાવેછે કેઃ—"માંદાં માણસો મોતની નજદીક આવેઆથી પોતાના નજદીકનાં કુટંબીઓને રદ બાતલ કરીને તેઓને બદલે ધરમ સંબંધી કાંમોમાં પોતાની મીલકત ખરચી નાખવાને વશીએત લખેછે તેનો અટકાવ કરવા માટે" ઊપલી કલમ ધારામાં દાખલ કીધીછે. જેઓ માંદગીનાં ઘભરાટમાં પોતાની મીલકતને આડે રશતે કાહાડી નાખેછે તેઓ એ કલમથી તેમ કરતાં તદન અટકેઆછે, પણ જેઓ મોત પાછલ સખાવત કરવાની પેહલેથીજ ધારણાં રાખતા હોએ તેઓને તેમ કરવાની છુટ એજ કલમથી મલેછે, કાંએકે તેવા ધરમ ખાતાંના વારસા બાહલ રાખવા માટે જરૂરનું એછે કે મરવાની ઓછામાં ઓછાં એક વરસ અગાઊ ધરમ ખાતે પઈસા આપવાનું વશીએત સહી સાખથી નકી કરવું તથા તે બાબેનો દશતાવેજ સરકારે આગલથી ઠરાવેલી જગામાં વશીઅતનામું કીધા બાદ છ મહીનાની મુદતમાં રાખવા આપવો. ઊપલી કલમ નીચલા દાખલાથી વધારે સમજમાં ઊતરશે.

દાખલો—અ૦ નામનાં શખસનો ભતરીજો હઈઆત હોવા છતાં ઊપલી રીત મુજબ બાર માસ આગમજથી વશીએતનામું નકી કીધા વગર અથવા અમાંનત રાખવા વગર તે હેઠલ ટાંકેલા કાંમ શારૂં ધરમ ખાતે નાંણાં આપવાને લખી જાએ.

ગરીબોને આશરો આપવા.

માંદા શીપાઈઓની બરદાશત લેવા.

એક ઈસપીટાલ બંધાવવા અથવા તેનો ખરચ ચલાવવા.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

મા બાપ વગરનાં બચાંઓને કેલવણી આપવા અથવા તેઓ
ની ચઢતી કરવા.
નીશાલીઆઓને આશરો આપવા.
નીશાલ બાંધવા અથવા ચલાવવા.
પુલો બાંધવા અથવા શમરાવવા.
રશતાઓ બાંધવા.
દેવલ બાંધવા અથવા ચલાવવા.
દેવલની મરાંમત કરવા.
ધરમ ગુરૂઓને લાભ કરવા.
જાહેર બાગ બનાવવા અથવા ચલાવવા.

તો હેવા સરવે વારશા રદ બાતેલછે, સબબ કે એ નાંણાં ધરમ ખાતે આપવા વીશેનું વશીઅતનામું મરનાર ગુજરવાની બાર મા શ આગમજથી થવું જોઇતું હતું, અને તે વશીઅતનામું કીધા પછી છ માશની મુદતમાં સરકારી વશીઅતનામાં રાખવાની આફીશમાં અમાનત મુકવું હતું, તે પરમાણે બનીઊ નહી, વાસતે ખરા વારેસ દારોને છોડીને હેવી રીતે ધરમ ખાતે દોલત આપી સકાએ નહી.

ભાગ ૧૩ મો.

વારસાઓમાં હક પોંહોંચવા બાબે.

એ ભાગમાં, જે વારસાઓ ચોકસ બોલીથી આપયા હોય તેઓ ઊપર વારસનો હક કારથી પોંહોંચેછે, તે બાબે બંદોબસતો ઠરાવેલાછે. કેટલાએક વારશોને તેમનાં વારશા તુરત આપવાને નહી પણ ચોકશ વખત પછે તે વારશા આપવાનું લખેઊં હોએતો, હવા વારશાઓ વી શે ૧૦૬ થી કલમમાં ઠરાવીઊંછે કે હેવો એક વારશો વારશને તુરત મલે નહી તોપણ તેને ઘટતે વખતે મેલવવાનો હક વશીએત કરનારનાં મોતથી શરૂ થાએલો શમજવો તથા તે વારસો તેને આપવા મારે ઠરા

વેલા વખતની અંદર જો તે વારસો લેવા વગર મરણ પાંમેતો તેનાં વારસ વકીલને તે વારસો આપવો.

કલમ ૧૦૭ મી—ચોકશ કોઈ બનાવ બનવાની વકી રાખીને વારશો આપવો હેવું જાંહાં લખેઊં હોએ તાંહાં તે બનાવ બને નહી તાંહાંશુધી તે વારશા ઊપર વારશનો હક ગણાએ નહી. તેમજ ચોકસ અનીશચીત બનાવ નહી બનેતો વારશો આપવો હેવું જાંહાં લખેઊં હોએ તાંહાં તે બનાવ તદનજ નહી બનશે હેવો હોવા વગર તે વારશા ઊપર હક પોંહાંચે નહી.

પણ જે વારશા ચોકશ ઊમર પછી આપવાને લખેઆ હોએ અને જેને લગતી ઊપજ તે વખતની અંદર આપવાને ફરમાવીઊં હોએ તે વારસા ઊપર ઊપલી કલમનો બંદોબશત લાગુ પડતો નથી.

કલમ ૧૦૮ મી—એક વરગનાં ચોકસ માંણસો ચોકસ ઊમરે આવે તારે તેઓને એક વારસો આપવાનું વશીએતનામાં મધે લખયું હોયતો તેઓમાંથી જે શખસ તે ચોકસ ઊમરે પોંહોંચયો નહી હોય તે શખસને તે વારસા ઊપર પેહેલેથી કાંઇ હક હતો એમ સમજવું નહી.

ભાગ ૧૪ મો.

કાંઈ કામ કરવું પડે એવા વારસા બાબે.

કેટલાએક વારશા આપતી વખતે તે લેનારને માંથે કેટલીએક ફરજો નાખવાનું વશીએતનામાં મધે ફરમાવેલું હોએછે; તેવા વારશા વીશે આ ભાગમાં બંદોબસતો કીધાછે. ૧૦૯ મી કલમમાં લખયુંછે કે—તે વારશો લેનાર તેને લગતી ફરજોને પુરેપુરી બજાવવાને કબુલ થાએ નહી તાંહાંશુધી તેને તે વારશો જરા પણ મલે નહી.

દાખલો.

અ૦ નામનો શખસ પોતાના શઘલા શેરો બ૦ નામનાં શખસને વારશા દાખલ આપવાને લખી ગએઓ હોએ, પણ તેમાના કેટલાએ

ક શેરોમાં નફાને બદલે શાંહાંમો કાલ હોએ, તેથી બ૦ તેવા શેરો લે વાને ના પાડેતો બીજા શારા શેરો ઊપર પણ તેનો હક પોહોંચે નહી. વશીએત કરનારેતો તેને શધલા શેર આપવાને લખેઊંછે માંટે જો વારશ તે લીએતો શધલા લેવા જોઈએ અને વશીએતનામામાં નાખેલી ફરજ હરધી નહી પણ પુરેપુરી અદા કરવી જોઈએ.

કલમ ૧૧૦ મી—પણ અગરજો વશીએતનામાં મધે એકજ ધણીને બેએ જુદી જુદી રીતનાં વારસા આપવા ફરમાવીઊં હોએતો વારશને તેમાનો એક લેવા અને બીજો ના પાડવાની છુટછે.

ભાગ ૧૫ મો.

ચોકસ બનાવ બનવાની શરતે આપેલા વારસા બાબે.

ચોકસ ફલાંનો બનાવ બનેતો ફલાંનો વારસો આપવો અથવા ફલાંનો બનાવ નહી બનેતો ફલાંનો વારસો આપવો એવું જાંહાં લખયું હોય તાંહાં તે વારસા ઊપર વારસનો હક કારે પોહોંચે તે બાબે ઊપર જણાંવેલી ૧૦૭ મી કલમમાં બંદોબસત કીધોછે. તાંહાં લખેછે કે એવી રીતનાં વારસાને "કનટીનજંટ" ઈઆને "અદશટાધીન" વારસા કેહેવા. એવા વારસાઓ બાબેનાં ધારાં આ ભાગમાં મુકરર કીધાછે.

કલમ ૧૧૧ મી—કોઇ વશીએતનામાં મધે એવું લખીઊં હોય કે ફલાનો ફલાંનો, પણ અનીશચીત બનાવ બને (એટલે કે એવો બનાવ બને કે જે ચોકસ બનશે કે નહી તે વશીએતનામાં મધે આગમચથી કેહેવાઈ શકાય નહી) તો તે બનાવ પછે ફલાંનો વારશો આપવો હેવું લખવા છતાં તે બનાવ વીશે કાંઈ વખત જણાવેઓ નહી હોએતો મરનારની મીલકતની વેંહેંચણી કરવાનાં વખતની અંદર તે બનાવ નહી બનેઓ હોએ તો ઊપલા વારશા ઊપરનો હક ચાલે નહી. ઈઆને કે અગરજો તે બનાવ બનવાનો તથા વારશો આપવાનો વખત ઠરાવેલો હોએતો તે વખત

શુધીની ઢીલ રાખી શકાએ. બાકી વખત નહી ઠરાવેઆથી મીલકતની વેંહેંચણી ચાલતામાંજ તે બનાવ ન બનેતો તે વારશો રદ જાએ.

કલમ ૧૧૨ મી—ચોકસ શખસો માહેલા જે શખસો એક ચોકસ મુદતે હઈઆત રહેલા હોય તેઓને એક ચોકસ વારસો આપવાનું લખયું હોય, પણ તે કેઈ મુદતે તેઓએ હઈઆત રેહેવું જોઇએ તે જણાવેલું નહી હોયતો મરનારની મીલકતની વેંહેંચણી કરતી વખતે તેમાંના જે શખસો હઈઆત હોય તેઓને તે વારસો આપવો.

ભાગ ૧૬ મો.

ચોકસ સરતથી આપેલા વારસાઓ બાબે.

કીઆ વારશા રદ થાએછે તે આગલ જણાવીઉંછે; પણ તેની શાથે કેટલાએક શરત અથવા બોલી ધરાવનારા વારશાને પણ રદ બાતેલ ગણવા ધારાનાં આ ભાગ મધે મુકરર કરેઉંછે.

કલમ ૧૧૩ મી—જે સરત બીલકુલ બની સકે હેવી નહીજ હોએ તે બોલીથી આપેલો વારસો રદ બાતલછે.

દાખલા.

દાખલો ૧ લો—અરદેસર જો એક કલાકમાં એકસો માઇલ ચાલેતો તેવી બોલીથી વારસો આપવા લખયું હોય; તે વારસો રદબાતલછે.

દાખલો ૨ જો—અરદેસર પોતાનાં વશીઅતનામાં મધે લખેછે કે બહમનજી જો મારી છોકરી સાથ પરણેતો તેને ૫૦૦ રૂપીઆ આપવા. વશીએતનામું કરવાને દાહાડે અરદેશરની છોકરી મરણ પાંમેલી હતી તારે એ વારસો રદબાતલછે.

કલમ ૧૧૪ મી—જે બોલી બજા લાવવી એ ધારાથી અથવા નીતીથી ઊલટું હોય તેવી બોલીએ આપેલો વારસો રદબાતલછે.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

દાખલા.

દાખલો ૧ લો—અરદેસર વશીએતનામાં મધે હેવું લખેછે કે બહુમનજી જો કાવસજીનું ખુન કરેતો તેને ૫૦૦ રૂપીઆ આપવાં; તે વારસો ૨૬ બાતલછે.

દાખલો ૨ જો—અરદેસર વશીએતનામાં મધે હેવું લખેછે કે જો મારી ભતરીજી પોતાનાં ભરથારને મુકી દીએતો તેને ૫૦૦૦ રૂપીઆ આપવા; એ વારસો ૨૬બાતલછે.

કલમ ૧૧૫ મી—એક વારસા ઊપર વારસનો હક પોંહોંચવા અગાઊ કોઈ શરત અદા કરવાની હોયનો તે (ચોકસ શરત અદા કરવા માટે જરૂરનું એટલુંજછે કે) શરતની જે મુલ મતલબ હોએ તે પાર પાડવી, એટલે આખી શરત પાર પાડી હેવું શમજવું.

દાખલા.

એક વશીએતનામાં મધે લખેલ હોએ કે જો અ૦ નામનો શખસ બ૦ ક૦ ડ૦ અને લ૦ નામનાં ચાર શાખસોની પરવાંનગીથી પરણેતો તેને ફલાંણો અમુક વારશો આપવો. હવે જો એ શરતની મુખીઅ મતલબ પાર પડે એટલે જે—ઊપલા શઘલા શખસોને અ૦ ના લગનની ખબર પડે તથા તેઓએ વાંધો લીધો નહી હોએતો તેઓની પરવાંનગી મેલવી અને આખી શરત પાર પાડી એમ ગણાએ. અ૦ ના લગન વીશે ખાશ પરવાંનગી એકલા બ૦ એજ આપી હોએ, પણ લગનની વખતે ક૦ હાજર હોએ અને ડ૦એ કાંઈ નજરાંનું ભેટ મોકલેલ હોએ અને લ૦એ જાણવા છતાં વાંધો લીધો નહી હોએ, એ પરમાંણે વશીએતનાંમાં મધેની શરતની મુલ મતલબ પાર પડી એટલે તેઓની પરવાનગીથી પરણવાની આખી શરત પાર પડી એમ ગણાએ અને અ૦ ને તેનો વારશો મલી શકે.

પણ વશીએતનામાં મધે જાણે કે એમ લખેલું હોએ કે અ૦ જો ઊપલી શરત પાર નહી પાડે ઈઆને પરણવા. અગાઊ ઊપલા ધણીઓની પરવાંનગી નહી મેલવેતો તેનો વારસો તેને આપવો નહી, પણ

ડ૦ નામના એક જુદા ધણીને આપવો (અને એ પરમાંણે એકનો વારશો બીજાને અપાવવાને એક વશીએત કરનાર ૧૧૮ મી કલમ પરમાણે મુખતીઆરછે) હેવી રીતથી એકનો વારશો બીજાને આપ વાને જારે લખેલું હોએ તારે તે સંબંધી શરત પેહેલાએ બોલેબોલ પાલવી જોઈએ. જેમકે અ૦ એ ઊપલા શઘલા ધણીઓની પરવાંનગી મેલવવી જોઇએ અને જો એક ધણી પરવાંનગી નહી આપી સકે તથા તેથી જો અ૦ સઘલાઓની પરવાંનગી વગર પરણેતો તેનો વારશો રદ થાએ નહી અથવા ઊપલા નવા પુરૂશને મલે નહી.

કલમ ૧૧૬ મી—અગરજો એક વારૂસો નીશફલ થવાથી તેજ વારસો બીજા ધણીને આપવાનું વશીએતનામાં મધે લખીલું હોએતો પેહેલાનો વારસો વશીએતનામાં મધે ધારેલી રીતે નીશફલ નહી થાએ પણ કદાચ બીજી રીતે નીશફલ થાએ તોપણ તે વારસો પેલા બીજા ધણીને આપવો.

દાખલો.

અ૦ નામનો શખસ હેવું વશીએત કરેછે કે બ૦ નામનો શખસ જો તરણ મહીનામાં ચોકસ દસતાવેજ લખી આપેતો તેને એક વારસો આપવો, પણ તેટલી મુદતમાં તે દસતાવેજ નહી લખી આપેતો તે વારસો ક૦ નામનાં શખસને આપવો. હવે બ૦ વશીએત કરનારની હઈઆતીમાંજ મરણ પાંમેછે, તેથી કરીને દસતાવેજ લખવાની શરત નીશફલ થાએછે, પણ વશીએતનાંમાં મધે જણાવેલી રીતે નહી મગર બીજીજ રીતે નીશફલ થાએછે; તોપણ બીજા વારસ ક૦ નો તે વારસા ઊપર હક પોંહાંચેછે.

કલમ ૧૧૭ મી—પેહેલા ધણીનો વારસો ચોકસ રીતે નીશફલ થાએ તોજ બીજા ધણીનો વારસો બાહાલ રાખવો એમ જાંહાં લખેલું હોએ તાંહાં પેહેલા ધણીનો વારસો તે ચોકસ રીતે નીશફલ થવા સીવાએ બીજાં વારસને તે મલે નહી.

દાખલો.

અ૦ નામનો શખસ પોતાની ઓરતને એક વારસો આપવાનું લખેછે, પણ જો તે ઓરત વશીએત કરનારની હઈઆતીમાં મરણ પાંમેતો તે વારસો બ૦ નામના શખસને આપવાનું લખી જાએછે. હીઆં અ૦ ની ઓરત જો તેની આગમચ મરણ પાંમે તોજ બ૦ ને તે વારસો મલે. પણ અ૦ અને તેની ઓરત બંને જણ એવી રીતે સાથે મરણ પાંમેછે કે આગલ કોણ મરણ પાંમીઉં તે કેહેવાઈ શકાએ નહી તો બ૦ ને તે વારસો મલે નહી.

કલમ ૧૨૦ મી—ચોકસ વારસો ચોકસ બનાવ બને અથવા નહી બનેતો બીજા ધણીને આપવાને લખોઉં હોએ, પણ એ પાછલો વારસો જો રદબાતલ હોએતો તેથી પેહેલા વારસાને કાંઈ હરકત પોંહોંચે નહી.

કલમ ૧૨૧ મી—ચોકશ અનીશચીત બનાવ બને અથવા નહી બનેતો ચોકસ વારસનો તે વારસો ભોગવવાનો હક બંધ પાડવો હેવી રીતનું વસીએત થઈ શકે.

કલમ ૧૨૨ મી—પણ એ રીતે ભોગવટનો બંધ કરવાનું વશીએત મનજુર રાખી શકાય એટલા માટે જરૂરનું એછે કે તે બનાવ બનવાની જે બોલી તે વારસાને માટે કીધી હોય તે બોલી ૧૦૭ મો કલમમાં લખવા પરમાંણે કાયદાસર બોલી ગણાવાને ઈઓગીઅ હોવી જોઈએ.

કલમ ૧૨૩ મી—એક વારસો હેવી બોલીથી આપીઓ હોએ કે વારસ ચોકસ કાંમ નહી કરેતો તે વારસો બીજાને આપવો અથવા તે વારસો ભોગવવાનો પેહેલાનો હક બંધ કરવો. હેવું જાંહાં લખીઉં હોએ, પણ તે કાંમ કરવાની મુદત ઠરાવેલી નહી હોએનો, અગરજો વારસ કાંઈ એવાં પગલાં ભરે કે જેથી તે કાંમ થાએજ નહી અથવા તે કાંમ કારે થાસે તે કસું માલમ પડે નહી તો તે વારસ ગોયા તે કાંમ કરવાવગર મરણ પાંમેઓ હોએ તેવી રીતે તે વારશાને ઠેકાંણે પાડવો.

દાખલા.

દાખલો ૧ લો—અગરજો અ૦ નામનાં શખસને એક વારસો

આપવા લખીઊં હોએ, પણ હેવું લખીઊં હોએ કે જો અ૦ લસકરમાં નહી દાખલ થાએતો તે વારસો બ૦ ને આપવો. અ૦ લશકરને બદલે ધરમગુરૂનાં ધંધામાં દાખલ થાએછે અને તેથી ઊપલી બોલી પાર પાડવી એ તેનાંથી નહી બને એવું થઈ પડેછે તો તે વારસા ઊપરથી અ૦ નો હક બંધ પડેછે.

દાખલો ૨ જો—અ૦ ને એક વારસો આપવા લખીઊં હોએ, પણ તે હેવી બોલીથી કે જો તે બ૦ ની છોકરી સાથ નહી પરણેતો એ વારસો તેને આપવો નહી. અ૦ બ૦ ની નહો પણ કોઈ પારકાની છોકરી સાથ પરણેછે અને તેથી ઊપલી શરત બીજી વખતે અમલમાં આવશે કે નહી તે મુદલ માલમ પડતું નથી. તારે એ વારસા ઊપરથી અ૦ નો હક બંધ થાએછે.

કલમ ૧૨૪ મી—વારસ ચોકસ કાંમ બજાવેતો તેને ચોકસ વારસો આપવા અથવા નહી બજાવેતો તે બીજાને આપવા અથવા વારસનો હક બંધ કરવાને જાંહાં લખીઊં હોએ તથા તે કાંમને માટે મુદત પણ ઠરાવેલી હોએ, તાંહાં તે કાંમ તે ઠરાવેલી મુદતની અંદર વારસે કરવું જોઇએ, પણ કોઈ ટરકટથી તેને તે કાંમ બજાવવામાં અટકાવ થએઓ હોએ તોજ તે ઢીલનો ખંગ વલી રેહે એટલો ઘટતો વખત તેને આપવો જોઇએ.

ભાગ ૧૭ મો.

વારસા વાપરવા અથવા ભોગવવાના હુકમ સુધાં કરેલાં વશીએત બાબે.

ચોકસ શરતથી આપેલા વારશા વીશે આપણે ઊપર તપાશીઊં; પણ કેટલાએક વારશાને માટે કશીબી શરત નહી હોએ તે છતાં તે કેમ લાગુ પાડવો અથવા કેમ ભોગવવો તે વીશે વશીએતનામામાં ખાશ હુકમ આપેલા હોએ, હેવા હુકમ ૧૨૫ મી કલમ પરમાણે જાહાજુ વ

જન પામશે નહી. વારશ તે માહેલો હુકમ પાલે ઈઆ નહી, તોપણ જારે શઘલી મુખતીઆરી તેનેજ આપી તારે પોતાને ગમે તેમ વાર શો ભોગવવાને તેનો હકછે. તે એ કલમના નીચલા તરજુમાં ઊપરથી માલુમ પડશે.

"જાંહાં હરેક શખસને માટે અથવા તેનાજ લાભને માટે વગર શરતે એક પુંજી આપી હોએ પણ તે ચોકશ રીતે લાગુ પાડવી. અથવા ભોગવવી, એમ વશીએતનામાં મધે હુકમ આપેઓ હોએ તાંહાં જાણે કે હેવો હુકમ લખેલોજ નથી તેમ પુંજી લેવાને વારશને હકછે."

દાખલો.

અરદેસરને માંટે એક વાડી ખરીદ કરવા સારૂં અથવા તેને માટે એક વરશાંણ મેલવવા શારૂં અથવા તેને ધંધે લગાડવા શારૂં એક ચોકશ પુંજી આપવાનો હુકમ વશીએતનામાં મધે લખેલો હોએ પણ અરદેસરતો તે વારશાના રોકડા પઈશા લેવા ચાહેછે, તેમ કરવાનો તેને હકછે.

આ દાખલો ધારામાં આપેઓછે, તે ઊપરથી હેવો શાર કાડી શકાએછે કે એકબારગી વશીએતનામાં મધે વારશને રોકડા પઈશા આપવાને ના લખેઊ હોએ તોપણ તેનો હક તે પઈશા રોકડા લેવા ઊપર ચાલી શકે. જે કાંમ ઊપર તેને કુલે મુખતીઆરી હોએ અને તેથી જે કાંમ તે એક ઘડીમાં ફેરવી શકે તે કાંમ ખામુખા બજાવવાની તેને ફરજ પાડવી ધારાની રીતે દુરશત નથી, તે ઊપરથી મજકુર બંદોબશત ઠરાવેઓછે.

કલમ ૧૨૯ મીમાં ઠરાવયુંછે કે—"જાહાં એક વશીએત કરનાર પોતાની ચોકશ પુંજીને વગર શરતે આપી દીએ, હેવી રીતે કે તે પુંજી તેની મીલકતથી છુટી પડે, તોપણ હેવો હુકમ કરેઓ હોએ કે વારશને ચોકશ ઠરાવેલા લાભ થાએ તેમ તે પુંજીને વારશે ભોગવવી. જો વારશને તેવો લાભ મલી શકતો નહી હોએતો વશીએતનામાં મધે જાણે હેવો કાંઈ હુકમ કરેલો નહી હોએ તેમ તે પુંજી ઊપર વારશનો હકછે."

દાખલો.

અ૦ નામનો શખસ પોતાની મીલકતનો બાકી વધેલો ભાગ તદન

જુદા પાડી પોતાની દીકરીઓને શરખે હીશશે વેહેચી આપવાને લખી જાએ અને હેવો હુકમ ફરમાવે કે તે દીકરીઓને તેઓના મોત શુધી પોતપોતાના હીશસા તેઓનાં નામ ઊપર રાખવા તથા તેઓનામરણ પછી તેઓના બચાંઓને આપવા. તે શરવે છોકરીઓ બચાં વગર મરણ પાંમેતો તેઓનો વારશો રદ થાએ નહી; પણ જાણે કે ઊપલો હુકમ લખેઓજ નથી તેમ તે દીકરીઓના વારશ વકીલને મલે; પણ જો વશીએત કરનારે તે પુંજીને પોતાની મીલકતથી જુદી પડે હેવી રીતે આપી નહી હોએતો ઊપલી દીકરીઓનાં મરણ પછી તેઓના વારશ વકીલને એ મીલકત મલે નહી, પણ મરનારની બાકી વધેલી મીલકતનો એક ભાગ ગણાએ.

કલમ ૧૨૭ મી—જો એક વશીએત કરનાર પોતાની મીલકતથી જુદી નહી પડે એવી રીતે પોતાની ચોકસ પુંજી ચોકસ કાંમો સારૂં આપવા લખી જાએ અને તે કાંમો માહેલાં થોડાંક કાંમો કરવાનાં રહી જાએતો તે પુંજીનો જે ભાગ તે કાંમો ઊપર ખરચાતાં વધીઓ હોએ તે ભાગને વશીએત કરનારની મીલકતનો ભાગ ગણવો.

ભાગ ૧૮ મો.

વશીએતનામું અમલમાં લાવનારા વકીલને આપતા કરેલા વારશા વીશે.

૧૨૮ મી કલમમાં ઠરાવેલછે કે:—"જે ધણીનુ નામ વશીએતનામું અમલમાં લાવનાર વકીલ તરીકે તેમાં જણાવયું હોએ તે ધણીને માંટે જો વારશો લખેલો હોએતો તે ધણી વશીએતનામું શાબેત કરે નહી અથવા બીજી હરેક રીતે વકીલ તરીકે કાંમ બજાવવાની ધારણાં બતાવે નહી તાંહાંસુધી તેહને તે વારશો મલે નહી."

આ કલમની સમજ એછે કે વકીલના નામનો વારસો મરનારે પોતાની મેલે શરતથી આપેલો એક વારશો ઠરેછે; અને તેથી કરીને તે વારશા

ઊપર હક મેલવવા અગાઊ વકીલ તરીકે કાંમ બજાવવાની શરત તેણે બનતી રીતે અદા કરવી જોઈએ. તેણે વશીએતનામું સાબેત કરવું જોઇએ, અથવા કાંઈ નહીતો વકીલ તરીકે કાંમ ચલાવવાની પોતાની ધારણાં બતાવવી જોઈએ. તેમ કીધા વનાં તેને તે વારસો મલશે નહી.

દાખલો.

અરદેસરને માંટે એક વારસો લખીઓછે અને તેને વશીએતનામું અમલમાં લાવનાર વકીલ ઠરાવીઓછે. અરદેસર વશીએતનામાં મધે ફરમાવા મુજબ મરનારનાં મોતની કીરીઆ કરાવેછે, અને થોડા દીવસ પછે વશીએતનામું કોરટમાં સાબેત કરવા વગર મરણ પાંમેછે. તોપણ તેણે કીરીઆ કરાવી એ ઊપરથી ગોએઆ વકીલ તરીકે કાંમ ચલાવવાની તેની ધારણાં હતી એવું માલમ પડેછે, માંટે ઊપલા વારસા ઊપર તેનો હક પોંહાંચેછે.

ભાગ ૧૯ મો.

વીશેશ વારસા.

કલમ ૧૨૮ મી—એક વશીએત કરનાર પોતાની બીજી શરવે મીલકતોથી ઓલખાઈ આવે એવી જુદી એક ખાશ મીલકતનો વારશો આપે તેને વીશેશ વારસા એવું નામ આપીઊંછે.

દાખલા.

અ૦ નામનો શખસ બ૦ નામનાં શખસને નીચલી ચીજ અથવા ચીજોનો વારસો આપવાનું લખે—

"મને કાવસજીએ ભેટ આપેલી હીરાની વીટી."

"મારી સોનાની સાંકલી."

"ફલાની ઊંનની ગાંસડી."

"ફલાંનાં કાપડનો તાકો."

"મુંબઈમાં ફલાંનાં મોહોલાનાં ફલાનાં ઘરમાં મારાં મોતને વખતે જે ઘરઘટુ સામાંણ હોય તે."

"ફલાંની પેટીમાનાં રૂ૧૦૦૦."

"બ૦ ની ઊપર મારૂં લેહણું નીકલેછે તે."

"બારાંમાં પડેલાં ફલાંનાં બારકસ ઊપરનો મારો માલ."

"ફલાંનાં ખાતાનાં રૂ૧૦૦૦૦ ની કીમતનાં ફલાનાં શેર."

એવી ખાશ રીતે લખેલા દરએક વારસને વીશેશ વારસા કેહેછે.

એવા વારસાઓ વીશે આ નવા ધારામાં ઘણા લંબાણથી બંદોબશત કરેઆછે; પણ તેમાં અગત જેવું કાંઈ નથી.

કલમ ૧૩૦ મી—એક વશીએતનામાં મધે જાંહાં ચોકસ રકમની પુંજી આપવા લખીઊં હોએ તાંહાં તે પુંજી કીઆ ખાતાંમાં રોકેલીછે તેનું બેઆંન આપવાથી તે કાંઇ વીશેશ વારસો ગણાશે નહી.

કલમ ૧૩૧ મી—કોઈપણ પરકારનાં પુરજાનું સાધારણ બેઆંન કરીને તે પુરજા માહેલી ચોકસ પુંજીનો વારસો આપવા લખીઊં હોએતો વશીએતનામું કરનાર પાશે વશીએત કરતી વેલાએ તેવી જાતના પુરજા માંતર હોવાથીજ કરીને તે વારશો વીશેશ ગણાશે નહી.

કલમ ૧૩૪ મી—જાંહાં બે અથવા વધારે શખસોને એક પછી એક વારશામાં આપવા એક વીશેશ મીલકત લખી હોએ તાંહાં તે મીલકતને વશીએત કરનાર જેવી હાલતમાં મેલી ગએઓ હોએ તેવીજ હાલતમાં રેહેવા દેવી. પછી તે મીલકત એવી હોએ કે તેને એમ રાખી મેલવાથી તેની કીમત ઓશરતી જાએ તોપણ તેમજ કરવું.

કલમ ૧૩૫ મી—પણ એ પરમાણે વીશેશ કરીને વારસો આપવા લખેઊં નહી હોએ તાંહાં કોઇ બીજા બંદોબશતની ગેરહાજરીમાં તે મીલકતને વેચી નાખવી અને હાઈ કોરટ હુકમ આપે તેવી રીતે જાંમીનગીરીનાં આકારમાં તેને રાખવી.

કલમ ૧૩૬ મી—વારશા પગાર કરવા માટે પુરતી પુંજી નહી હોએ અને ખાડો હોએ, તોપણ વીશેશ વારશાને હાથ લગાડવો નહી.

ભાગ ૨૦ મો.

દરશક વારશા.

૧૩૭ મી કલમમાં ઠરાવીઆ પરમાંણે જો એક વશીએત કરનાર પઈસાની ચોકસ રકમ અથવા બીજા કોઈ માલનો ચોકશ જથો વારસા તરીકે લખી જાએ અને તે નાંણાં અથવા માલ કેઈ પુંજીમાંથી અથવા કીઆ જથામાંથી લેવો તે વશીએતનામાં મધે જણાવી જાએતો તેવા વારસાને "દરશક વારસો" ઈઆને કે ઓલખાંનથી દેખાડી આપનારો વારસો કહેવો.

એજ કલમની સાથે વીશેશ વારસા અને દરશક વારસા વચેનાં તફાવતની સમજણ આપીછે. તેમાં લખેછે કે ચોકસ જણાવેલી મીલકત આપવાને લખીઉં હોએતો તેનું નાંમ વીસેસ વારસો, પણ તે ચોકસ જણાવેલી મીલકતની અંદરથી બીજો વારસો આપવા લખીઉં હોએ તેનું નામ દરશક વારસો. એ તફાવત ધેઆંનમાં રાખવા જોગછે. એક વીશેશ વારસો આપવાને જારે લખીઉં હોએ તારે તેજ ચીજનો વારસો આપવો જોઈએ અને તે સીવાએ બીજો કસો વારસો અપાએ નહી. વીશેશ વારસો કાંહાંથી આપવો તે જારે જણાવીઉં હોએ તારે તેની મતલબ હેવી ઠરેછે કે તેજ ખાતાંમાંથી તે વારસો આપવો, અને જો તેમાંથી પુરતું નહી મલેતો મરનારની બીજી મીલકતમાંથી તે વારસો અપાએ નહી. પણ એવું ધારવામાં આવેછે કે એક દરશક વારસો સાંમાંથી આપવો તે જારે જણાવીઉં હોએ તારે હેવી મતલબ સમજવી કે તે વારસો તેમાંથીજ આપવાની તે એક શરતનાં કરતાં માતર ઠેકાંણું દેખાડવાની એક સુચનાં તરીકે વધારેછે અને તેથી અગરજો તે દરશક વારસો જાંહાંથી આપવા લખીઉં હોએ તાંહાં જો પુરતું નહી મલેતો વીશેશ વારસાની મીશાલે તે દરશક વારસો રદ થાએ નહી, પણ મરનારની બીજી મીલકતમાંથી તે વારસો મલી શકે. એટલી બાબતમાં દરશક વારસો સાધારણ વારસાઓનાં સરખોછે; પણ વલી જો મરનારની બીજી પુંજી ઘટી પડેતો દરશક વારસાને હાથ લગડાય

"મુંબઈમાં ફલાંનાં મોહોલ્લાનાં ફલાનાં ઘરમાં મારાં મોતને વખતે
જે ઘરઘટુ સામાંણ હોય તે."

"ફલાંની પેટીમાનાં રૂ૧૦૦૦."

"બ૦ ની ઊપર મારૂં લેહેણું નીકલેછે તે."

"બારાંમાં પડેલાં ફલાંનાં બારકસ ઊપરનો મારો માલ."

"ફલાંનાં ખાતાનાં રૂ૧૦૦૦૦ ની કીમતનાં ફલાનાં શેર."

એવી ખાશ રીતે લખેલા દરએક વારસને વીશેશ વારસા કેહેછે.

એવા વારસાઓ વીશે આ નવા ધારામાં ઘણા લંબાણથી બંદો બશત કરેઆછે; પણ તેમાં અગત જેવું કાંઈ નથી.

કલમ ૧૩૦ મી—એક વશીએતનામાં મધ્યે જાંહાં ચોકસ રકમની પુંજી આપવા લખીઊં હોએ તાંહાં તે પુંજી કીઆ ખાતાંમાં રોકલીછે તે નું બેઆંન આપવાથી તે કાંઇ વીશેશ વારસો ગણાશે નહી.

કલમ ૧૩૧ મી—કોઈપણ પરકારનાં પુરજાનું સાધારણ બેઆં ન કરીને તે પુરજા માહેલી ચોકસ પુંજીનો વારસો આપવા લખીઊં હોએતો વશીએતનામું કરનાર પાશે વશીએત કરતી વેલાએ તેવી જાત ના પુરજા માંતર હોવાથીજ કરીને તે વારશો વીશેશ ગણાશે નહી.

કલમ ૧૩૪ મી—જાંહાં બે અથવા વધારે શખસોને એક પછી એ ક વારશામાં આપવા એક વીશેશ મીલકત લખી હોએ તાંહાં તે મીલ કતને વશીએત કરનાર જેવી હાલતમાં મેલી ગએઓ હોએ તેવીજ હા લતમાં રેહેવા દેવી. પછી તે મીલકત એવી હોએ કે તેને એમ રાખી મેલવાથી તેની કીમત ઓશરતી જાએ તોપણ તેમજ કરવું.

કલમ ૧૩૫ મી—પણ એ પરમાણે વીશેશ કરીને વારસો આપ વા લખેઊં નહી હોએ તાંહાં કોઈ બીજા બંદોબશતની ગેરહાજરી માં તે મીલકતને વેચી નાખવી અને હાઈ કોરટ હુકમ આપે તેવી રી તે જાંમીનગીરીનાં આકારમાં તેને રાખવી.

કલમ ૧૩૬ મી—વારશા પગાર કરવા માટે પુરતી પુંજી નહી હોએ અને ખાડો હોએ, તોપણ વીશેશ વારશાને હાથ લગાડવો નહી.

ભાગ ૨૦ મો.

દરશક વારશા.

૧૩૭ મી કલમમાં ઠરાવીઆ પરમાંણે જો એક વશીએત કરનાર પઈસાની ચોકસ રકમ અથવા બીજા કોઈ માલનો ચોકશ જથો વારસા તરીકે લખી જાએ અને તે નાંણું અથવા માલ કેઈ પુંજીમાંથી અથવા કીઆ જથામાંથી લેવો તે વશીએતનામાં મધે જણાવી જાએતો તેવા વારસાને "દરશક વારસો" ઈઆને કે ઓલખાંનથી દેખાડી આપનારો વારસો કેહેવો.

એજ કલમની સાથે વીશેશ વારસા અને દરશક વારસા વચેનાં તફાવતની સમજણ આપીછે. તેમાં લખેછે કે ચોકસ જણાવેલી મીલકત આપવાને લખીઉં હોએતો તેનું નાંમ વીસેસ વારસો, પણ તે ચોકસ જણાવેલી મીલકતની અંદરથી બીજો વારસો આપવા લખીઉં હોએ તેનું નામ દરશક વારસો. એ તફાવત ધેઆંનમાં રાખવા જોગછે. એક વીશેશ વારસો આપવાને જારે લખીઉં હોએ તારે તેજ ચીજનો વારસો આપવો જોઈએ અને તે સીવાએ બીજો કસો વારસો અપાએ નહી. વીશેશ વારસો કાંહાંથી આપવો તે જારે જણાવીઉં હોએ તારે તેની મતલબ હેવી ઠરેછે કે તેજ ખાતાંમાંથી તે વારસો આપવો, અને જો તેમાંથી પુરતું નહી મલેતો મરનારની બીજી મીલકતમાંથી તે વારસો અપાએ નહી. પણ એવું ધારવામાં આવેછે કે એક દરશક વારસો સાંમાંથી આપવો તે જારે જણાવીઉં હોએ તારે હેવી મતલબ સમજવી કે તે વારસો તેમાંથીજ આપવાની તે એક શરતનાં કરતાં માતર ઠેકાંણું દેખાડવાની એક સુચનાં તરીકે વધારેછે અને તેથી અગરજો તે દરશક વારસો જાંહાંથી આપવા લખીઉં હોએ તાંહાં જો પુરતું નહી મલેતો વીશેશ વારસાની મીશાલે તે દરશક વારસો રદ થાએ નહી, પણ મરનારની બીજી મીલકતમાંથી તે વારસો મલી શકે. એટલી બાબતમાં દરશક વારસો સાધારણ વારસાઓનાં સરખોછે; પણ વલી જો મરનારની બીજી પુંજી ઘટી પડેતો દરશક વારસાને હાથ લગડાય

નહી, એટલી બાબતમાં દરશક વારસો વીશેશ વારસા જેવોછે હેવું સમ જવામાં આવેછે.

કલમ ૧૩૮ મી—અગર જો એક પુંજીમાંથી એક વીશેશ વારસો આપવાને ફરમાવીશિં હોએ અને તેજ પુંજીમાંથી એક દરશક વારસો આપવાને પણ હોકમ ફરમાવીઓ હોએતો, પેહેલાં તે પુંજીમાંથી વીશેશ વારસો આપવો અને તારપછે જે બાકી વધે તેમાંથી દરશક વારસો આપવો અને તે દરશક વારસો પગાર થાએ એટલું તે પુંજીમાં શલતું નહી પડેતો જેટલું ખુટે તેટલું મરનારની બીજી મીલકતમાંથી લેવું.

ભાગ ૨૧ મો.

રદ થએલા ઈઆને વશીએતનામાંનાં અમલથી વેગલા ગએલા વારસાઓ.

કલમ ૧૩૯ મી—વીશેશ વારસા દાખલ વશીઅતનામાંમાં આપેલી હરએક ચીજ વશીએતનામું કરનારનાં મોતની વખતે તેની નહી હોએ અથવા તે ચીજે બીજી જાતની મીલકતનું રૂપ પકડીશિં હોએતો તે વારસો નશટછે ઈઆને વશીઅતનામા મધે જણાવેલી વારસાની ચીજ વશીએતનામાંનાં અમલથી વેગલી થવાને લીધે તે અમલમાં આવી શકે નહી.

દાખલો

અ૦ નામનો શખસ બ૦ ને માટે આ પરમાંણે વારસા લખી જાયછે.

"ક૦ એ મહને ભેટ આપેલી હીરાની વીટી."

"મારી સોનાંની સાંકલી."

"ઊનની ફલાંની ગાંસડી."

"કાપડનો ફલાંનો તાકો."

"મુંબઈનાં ફલાનાં મોહોલામાનાં મારાં રેહેવાનાં ઘરમાં મરણની વખતે જેબી ઘરઘતુ શામાંન હોએ તે."

ઊપલો વારસો લખવા પછે અ૦ પોતાંની હઈઆતીમાં—

ઊપલી વીટીને વેચી નાખેછે અથવા કોઇને ભેટ કરેછે,

ઊપલી સાંકલીમાંથી બાંગડી ઘડાવેછે,

ઊપલાં ઊનનું કાપડ વણાવેછે,

ઊપલાં કપડના તાકાને સીવરાવેછે,

ઊપલા સામાંનને ઊપલા મોહોલામાંનાં મજકુર ઘરમાંથી કાહાડી બીજા ઘરમાં રાખેછે,

એ રીતે બનવાથી ઊપલો દરએક વારસો નશટ ઈઆને રદ થાએછે.

કલમ ૧૪૦ મી—એક દરશક વારસા તરીકે આપેલી ચીજ જો એ પરમાંણે વશીએતનામાંનાં અમલથી વેગલી જાએતો તે વારસો મરનારની બીજી અસકઆમતમાંથી આપવો.

કલમ ૧૪૧ મી—કોઈ તરીજા શખસ પાસેથી કોઈ કીમતની ચીજ લેવાનો હક આપવા વીશેશ વારસા તરીકે લખીઊં હોએ, અને તે કીમતની ચીજ જો વશીએત કરનાર પોતેજ લેઇ ચુકો હોએ તો તે વારસો નશટ થાએ.

કલમ ૧૪૨ મી—જો વશીએત કરનારે એવા વારસા માંહેલી અરધી કીમત પોતે લીધી હોએતો વીશેશ વારસાનો તેટલો ભાગ નશટ થાએ અને બાકીનો ભાગ તે વારસને મલે.

કલમ ૧૪૭ મી—ચોકસ જગાએ રાખેલા માલનું બેઆંન કરીને તે માલ વીશેશ વારસા તરીકે આપવા લખીઊં હોએતો કોઈ થોડા વખતને વાસતે અથવા કોઈ તરકટને લીધે અથવા વશીએત કરનારને જણાવવા વગર ઈઆ તેની રજા વગર તે માલ તે જગાએથી કાહાડવાને લીધે તે વારસો નશટ થતો નથી.

કલમ ૧૪૮ મી—વશીએત કરનારે વીશેશ વારસા તરીકે શું આપવા ધારેઊં છે તેનું બેઆંન સમપુરણ કરવાંનાં ઈરાદાથી જો કોઇ જગાની ઈધાંની આપી હોએતો તે જગામાંથી મજકુર માલ કાહાડી લઈ જવાથી તે વારસો નશટ થતો નથી.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

દાખલા.

દાખલો ૧ લો—અરદેસર વશીએત કરેછે કે મુંબઈનાં મારાં ઘર માંનો સઘલો સાંમાંન બરજોરજીને આપવો. અરદેશરનું એક ઘર મુંબઇમાંછે અને બીજું ઘર થાંણેછે અને બેહુ ઘરોમાં તે અવાર નવાર રેહેછે, પણ સાંમાણનો એકજ સટ હોવાથી તે બેહુ ઘરોમાં રેહેતી વખતે તેજ સામાંનની લાવ લઈજાવ કરેછે. તેનાં મોતની વખત તે સામાંન મુંબઈનાં ઘરમાં નથી પણ થાંણાનાં ઘરમાંછે હેવું સમજવું.

દાખલો ૨ જો—બારાંમાં પડેલાં ફલાનાં બારકસમાંનો ફલાંનો માલ બરજોરજીને આપવો હેવું વશીએતનાંમું અરદેસર કરેછે, પછે તેની રજાથી તેજ માલ કીનારે ઊતારી એક વખાર મધે રાખેછે,

ઊપલો એકબી વારસો નશટ થતો નથી.

કોઈ તરીજા શખસ પાસેથી કોઇ કીમતની ચીજ લેવાનો હક વીશેશ વારસા તરીકે આપવા લખેઓ હોએ અને તે હક જો વશીએત કરનારે પોતે વાપરીઓ હોએતો તે વારસો નશટ થવા બાએ ઊપલી ૧૪૧ મી કલમ મધે લખીઊંછે, પણ ૧૪૯ મી કલમમાં ઠરાવીઊંછે કે જાંહાં તરીજા ધણીને લગતો ઊપલો હક આપવાને લખીઊં નહી હોએ, પણ તરીજા ધણી પાસેથી કાંઈ પઈસા અથવા માલ જે વશીએત કરનાર અથવા તેનાં વારસ વકીલોને મલવાનો હોએ તે પઈસા અથવા માલ વારસા તરીકે આપવા લખીઊં હોએ, તો તે પઈસા અથવા માલ વશીએત કરનારે પોતે આગમચથી લઈ રાખવા છતાં જો તેને પોતાની બીજી અસકેઆંમત સાથ ભેલી નહી નાખેતો તે વારસો નશટ થાએ નહી.

કલમ ૧૫૦ મી—વશીએતનામું કરવાની તારીખથી વશીએતનામું કરનારનાં મરણનાં દીવસ સુધીમાં વીશેશ વારસા તરીકે આપવા લખેલી એક ચીજમાં કાએદા પરમાંણે કાંમ ચલાવતાં અથવા તે વારસાની ચીજને લગતા દસતાવેજોને નકી કરતાં, તે ચીજમાં કાંઈ ફેરફાર કરવો પડેતો તે વારસો નશટ થાએ નહી.

કલમ ૧૫૧ મી—તે ચીજમાં વશીએત કરનારના જાંણવા વગ ર અથવા તેની રજા વગર ફેરફાર થાએ તોપણ તે વારસો નશટ થાએ નહી.

કલમ ૧૫૨ મી—વીશેશ વારસા તરીકે આપેલા નાંણાંના પુરજા (જેહવી કે સરકારી લોનની નોટ) પાછા લેવાની બોલીએ કોઇને ઊ છીનાં આપીઆ હોએતો તે વારસો નશટ થાએ નહી.

કલમ ૧૫૩ મી—તે અસલ પુરજા જો વેચી નાંખેઆ હોએ, પ ણ તેને બદલે તેટલીજ કીમતનાં પુરજા પાછા લીધા હોએ તો તે વાર સો નશટ થાએ નહી.

ભાગ ૨૨ મો.

વારસા સાથ જોડાએલાં દેવાં બાબે.

કલમ ૧૫૪ મી—વીશેશ વારસા તરીકે આપેલી કોઈ મીલકત વશીએત કરનારનાં મરણની વખતે ગીરવી હોવાથી અથવા બીજા કોઈ કારણથી અડચણમાં હોએતો વશીએતનામાં મધે તે બાબે કોઈ બોજી ધારણાં માલમ પડેતો ઠીક, નહીતો કે તે વારસ, જો વારસો બાહાલ રાખેતો, ઊપલા જોખમ સુધાં ઇઆને દેવાં સુધાં તે બાહાલ રા ખવો જોઇશે અને જે કાંઈ દેવું હોએ તે અદા કરવાને ચોગીચ થશે. વશી એત કરનારનું સાધારણ કરજ પગાર કરવાને વશીએતનામાં મધે જે હોકમો ફરમાવેલા હોએ તેટલાંથી ઊપલો વારસ ઊપલા જોખમમાંથી છુટો થશે નહી, પણ તેનાં વીશેશ વારસાનાં કરજ બાબે વશીએતનામાં મધે ખાશ રીતે જણાવેલું હશે તોજ તે છુટો થશે.

દાખલો.

અરદેસર પોતાની એક જમીનદારી બરજોરજીને વારસા તરીકે આપેછે. પણ તે જમીનદારી ૧૦૦૦૦ રૂપીઆને માટે ગીરવી રા ખીછે, તે દેવું વીઆજના રૂ૧૦૦૦ સુધાં વશીએત કરનારનાં મરણને

વખતે પાકેછે. બરજોરજી અગરજો આ વારસો બાહાલ રાખેતો ઊપલું નાંણું અને વીઆજ મલીને ૧૧૦૦૦ રૂપીઆ આપવાને તે બંધાએલો છે. તે મીલકત ઊપર ચોકસ મુદતે આપવાનું જમીનનું મેહેશુલ અથવા ભોંએ ભાડું જે આપવું હોએ તેને એ મીલકતને લગતી અડચણ માં ગણીઊં નથી.

કલમ ૧૫૫ મી—વારસા તરીકે આપેલી હરએક વસ્તુ ઊપર વશીએત કરનારનો હક અને ઈલાકો નકી કરવો હોએતો તે કાંમ વશીએત કરનારને પોતાને હીસાબે કરવું.

દાખલા.

દાખલો ૧ લો—અરદેશરે જમીનનો એક કકડો ખરીદ કરવાનું સાટું કીધુંછે તથા તે જમીન બરજોરજીને વારસા તરીકે આપવા લખીછે. પણ એ ખરીદીનાં નાંણાં આપવા વગર અરદેસર મરણ પાંમેછે. તારે તે નાંણાં અરદેસરની પુંજીમાંથી પગાર કરવાં.

દાખલો ૨ જો—અરદેસર જમીનનો એક કકડો ખરીદ કરેછે અને બરજોરજીને વારસા તરીકે આપવા લખેછે. તે જમીનની કીમતનાં અરધાં નાંણાં અરદેસર આપનાર હતો અને અરધાં નાંણાંને માટે જમીન ગીરવી મેલી હતી. પણ ખરીદીનાં અરધાં નાંણાં આપવા વનાં અરદેશર મરણ પાંમેછે, તારે તે અરધી રકમ તેનીજ અસકેઆમતમાંથી પગાર કરવી.

વારસા તરીકે આપેલી મીલકત અથવા અસકેઆમત ઊપર મરનારનો હક નકી કરવાનો સઘલો ખરચ વારસ સોડેથી નહી પણ મરનારની પોતાની પુંજીમાંથી આપવાનું ઊપલી કલમમાં ફરમાવાથી, તે મીલકતની ખરીદીનાં નાંણાં જો અધુરાં રહી ગયાં હોએતો તેપણ આ કલમ મુજબ મરનારનાં વકીલને આપવાં પડશે. એટલુંજ નહી પણ એ કલમ ઊપરથી એવું ઠરેછે કે મરનારની પુંજીમાં તરત વેલાએ ખરચ કરવા જેટલાં નાંણાં નહી હોએ અથવા તેનુ બાહારનું લેહેણું વસુલ થવાનું હોએ, તે સબબોથી અગર જો વારસ પોતે પોતાની

ગીરોથી જો તેવો ખરચ આપેતો પછે મરનારનાં વકીલ પાસેથી તે ટલો ખરચ તે ભરી લઇ શકે. તેમજ વલી મરનારની પુંજી પુર તી નહી હોવાથી જો તે સાટું રદ કરવું પડેતો વારસ ઊપલી કલમ મુજબ મરનારની તેટલી પુંજી ઊપર દાવો કરી શકે એવું ધારવામાં આવેછે. કોઈ વખતે મરનારનો હીસાબ ગુચવારામાં હોવાથી તે વા રસાવાલી મીલકતની ખરીદીનાં નાંણાં તરત પગાર નહી થઇ શકે અ ને તેથી વેચનાર તે સાટાંને રદ કરે તોપણ તારપછે મરનારની પુંજી એકઠી થવાબાદ તેમાંથી પોતાને માંટે બીજી મીલકત ખરીદવાની વાર સ મરનારનાં વકીલને કદાચ ફરજ પાડી સકે એવો સાર કાહાડવા માં આવેછે.

કલમ ૧૫૬ મી—હરેક સથાવર મીલકત જે ઊપર સરકારને દેણાં તરીકે અથવા બીજાં ભાડાં તરીકે વખતે વખત કાંઈ આપવું પડે, તેવી મીલકતને લગતો કસો હક જો વારસા તરીકે આપેઓ હોએતો વશી એત કરનારનાં મોત સુધી તે સઘલું દેણું તથા ભાડું તેની અસકઆ મતમાંથી આપવું.

કલમ ૧૫૭ મી—તેજ પરમાંણે વારસા તરીકે આપેલા હરએક જાંઈંટ સટાક કંપનીનાં શેરો ઊપર જો કાલ ભરવાનાં હોએતો વશી એત કરનારનાં મોત સુધી તેનીજ પુંજીમાંથી તે કાલ ભરવા. તેનાં મરણ પછે જે કાલો થાએ તે સઘલા (જો વારસ તે વારસાને બાહાલ રાખેતો) તેને પોતાને આપવા પડશે.

ભાગ ૨૩ મો.

સાધારણ રીતે બેઆન કરેલા વારસાઓ.

કલમ ૧૫૮ મી—વારસા તરીકે આપવાની કોઈ ચીજનું સાધાર ણ રીતે બેઆંન કીધું હોએતો, તે બેઆંન ઘટતી રીતે લાગુ પડે એ વી કોઈ મીલકત વશીએતનાંમું અમલમાં લાવનાર વકીલે ખરીદ કરવી.

દાખલા.

દાખલો ૧ લો—અરદેસર લખેછે કે બરજોરજીને ઘોડાની "એક" જોડ અથવા હીરાની "એક" વીટી આપવી. એ વારસો સાધારણ બોલોમાં લખેલોછે. તારે જો મરનારની પુંજીમાંથી બની શકેતો વ શીએતનાંમું અમલમાં લાવનાર વકીલે તે જીણસો તેને અપાવવી.

દાખલો ૨ જો—અરદેસર લખેછે કે બરજોરજીને "મારી" ઘોડા ની જોડ આપવી. એ એક ખાશ વારસો થયો, માટે અરદેસરનાં મરણની વખતે તેની પાસે ઘોડા નહી હોયતો એ વારસો રદ થાએછે.

ભાગ ૨૪ મો.

એક પુંજીની ઊપજ અથવા વીઆજનો વારસો આપવા બાબે.

૧૫૯ મી કલમમાં મુકરર કીધુંછે કે—જાંહાં ચોકશ મીલકતનું વીઆજ અથવા ઊપજ આપવાને લખેઊં હોએ પણ તે ચોકસ મુદ ત સુધીજ ભોગવવું એવી હદ બાંધવાની ધારણાં જો માલુમ નહી પડે તો વારશને તે વીઆજ તથા મીલકત બંને ઊપર હકછે.

દાખલા.

દાખલો ૧ લો—અરદેસર પોતાની ૫) ટકાની સરકારી નોટોનું વીઆજ બરજોરજીને આપવાનો વારસો લખેછે. પણ એ નોટોનું શું કરવું તે બાબે વશીએતનામાં મધે કશે કસું જણાતું નથી. તારે બરજોરજીનો વીઆજની સાથે ઊપલી નોટો ઊપર પણ હકછે.

દાખલો ૨ જો—અરદેસર હેવું લખેછે કે મારી ૫ાા ટકાની સરકારી નોટોનું વીઆજ બરજોરજીને તેની હઈઆતી સુધી આપવું અને તેની હઈઆતી પછે કાવસજીને વીઆજ આપવું. તે નોટોને પોતાને શું કર વું તે વશીએતનામાં મધે લખેલું નથી. માંટે ઊપલી કલમ મુજબ બ

રજોરજીને માતર વીઆજ મલી શકે કેમકે તેને એ વારસો ભોગવવાની મુદત ઠરાવીછે, પણ કાવસજીને તે નોટો ઊપરખી હકછે.

દાખલો ૩ જો—અરદેસર પોતાની જમીનનું ભાડું બરજોરજીને આપવાનું વશીએત કરેછે. બરજોરજીનો તે જમીન ઊપર પણ હકછે.

ભાગ ૨૫ મો.

વરસાંન તરીકે આપવાને ઠેરવેલા વારસા બાબે.

કલમ ૧૬૦ મી—જાંહાં વરશાનનો વારશો આપવાને લખેઊ હોએ તાંહાં વશીએતનામાં મધે ખોલલું જણાવેઆ શીવાએ વારશને માતર તેહની જીંદગી શુધીજ એ વરશાણ ઊપર હકછે.

કલમ ૧૬૧ મી—જો વશીએતનામાં મધે હેવું ફરમાવીઊં હોએ કે મીલકતની ઊપજમાંથી અથવા ઘણીખરી મીલકતોમાંથી ફલાંનાં ધણીને વરસાંન આપવું, અથવા જો તેને માંટે એક વરસાંન ખરીદ કરવા સારૂં નાંણાંની એક રકમ આપવા લખીઊં હોએ તો વશીએત કરનારનાં મોતથી વારસને તે વારસા ઊપર હકછે અને તે વરસાંન ખરીદ કરવું કે તે વરશાન જેટલી આએપત પેદા થાએ તેટલું નાંણું લઇ લેવું એ વારસની મરજી ઊપર રાખીઊંછે.

કલમ ૧૬૨ મી—શઘલા વારશા આપવા જેટલો વશીએત કરનારનો અવેજ પુરતો નહી હોએતો જેમ એકશરખી વેહેચણી કરવા શારૂં બીજા વારશાઓની રકમ ઘટાડવામાં આવે તેજ પરમાણ પરમાણે વરશાન લેનાર ધણીનો વારસો પણ ઘટાડવો.

ભાગ ૨૬ મો.

માંગનારાઓને નામનાં તથા દોલતનો ભાગ લેનારાઓને નામનાં વારસા બાબે.

ઈંગલંડનાં જે લા કમીશને આ ધારો ઘડીઆછે, તેઓએ ધારાનાં આ ભાગમાં હીંદુસતાંન ઊપર બરાબર લાગુ પડતા કાએદા કરવા માટે ઈંગલંડનાં ધારામાં એ કાએદા જેમ ઠરાવેલા હતા તેમાં અગતનો ફેરફાર કરી હીઆં મુકરર કરેઆછે. તેઓ પોતાનાં રીપોરટમાં લખેછે કે આ કાએદાઓ મુકરર કરતાં તેઓએ જે મુલ બાબત ધેઆનમાં રાખી તે એછે કે વશીએતનામું કરનારે જે ચીજ કરી અથવા કહી નહી હોએ તે ચીજ ધારાએ ખામખા બજાવવા અથવા કેહવાની જરૂર નથી, તેથી કરીને વશીએતનામાનાં શબદોનાં સાદા અને ખોલા અરથો મુજબજ કાંમ કરવામાં આવે એવી રીતે એ કલમો ઠરાવીછે. જેમ કે એક વશીએત કરનાર કસો ખોલાસો કીધા વગર એક માંગનારને તેનાં લેહણાં જેટલો વારસો લખી જાએતો ઈંગરેજી ધારો હેવું સમજેછે કે તે વારસો લેહણાંને પેટે આપીઓ અને તેટલા માટે મજકુર માંગનારનો હક લેહણાં ઊપરથી નીકલી જાએછે. તેમજ વલી જો એક બાપ પોતાનાં ફરજંદને પુંજીનો ચોકસ ભાગ આપવાને કબુલ થએઓ હોએ, પણ તે ભાગ આપવાને બદલે તેને નામનો તેટલોજ એક વારસો લખી જાએતો ઈંગરેજી ધારા પરમાંણે પુંજીનાં તે ભાગ ઊપરથી આ વારસનો હક ડુબેછે. પણ એવા ઈંગરેજી કાંનુનોને કમીશનરોએ નવા ધારાનાં આ ભાગમાં ફેરવીઆછે અને તેને બદલે જે કાએદા આપણા દેશને કીજે ઘડીઆછે તેનો સારાંઊસ હેઠલ આપીએ છઈએ.

કલમ ૧૬૪ મી—જાંહાં એક માંગનારને વારશો આપવાને લખેઊ હોએ તથા તે વારસો દેવાંના બદલામાંછે હેવું ખોલલું માલમ પડતું નહી હોએ તાંહાં તે માંગનારને વારશા ઊપર પોતાનાં લેહણા ઊપરાંત જુદો હકછે.

કલમ ૧૯૫ મી—એજ પરમાણે એક મા અથવા બાપ પોતાનાં બચાંને ચોકસ પુંજી આપવાને ખાશ કબુલાતથી બંધાએઓ હોએ અને તે કબુલાત પાલતો નહી હોએ, તોપણ વશીએતનામાં મધે તે બચાંને માંટે વારસો લખી જાએ તારે તે વારસો ઊપલી કબુલેલી પુંજીનાં પેટામાંછે એમ જો ખોલલું જણાવીઊં નહી હોએતો બચાંને તે વારસા ઊપરાંત મજકુર પુંજી ઊપર જુદો હકછે.

કલમ ૧૯૬ મી—એક વારસો લખવા પછે વશીએત કરનાર તેજ વારસનાં નાંમ ઊપર કાંઇ નવો અવેજ ઇઆ બીજી ચીજ ચહડાવી આપેનો તેથી મજકુર પેહેલો વારસો ખોટો થશે નહી.

ભાગ ૨૭ મો.

બેમાંથી એક પખશ કબુલ કરવા બાબે.

કોઈવાર હેવું બને કે એક ચોકસ મીલકત પોતાની નહી હોએ પણ તે મીલકતનાં વહીવટમાં ઈઆ બીજી રીતે પોતાને સંબંધ હોએ, તે છતાં તે મીલકતને ઠેકાંણે પાડવા બાબે એક વશીએતનાંમું કરનાર પોતાની નજરમાં આવે તેવું વશીએત કરી જાએ અને કદાચ તે હેવું કરે કે મીલકતનાં ધણીને બદલે બીજાને તે મીલકત મલે અને ખુદ ધણીને કાંઈ બીજું મલે. હેવા વશીએતો બાબે આ ભાગમાં કલમો ઠરાવીછે.

કલમ ૧૯૭ મી—જે ચીજને ઠેકાંણે પાડવાનો પોતાને અધીકાર નહી, તે ચીજ બાબે જો કોઈ વશીએત કરેતો તે ચીજનાં ધણીએ તે વશીએત ઈઆતો મંજુર રાખવું અથવા નામનજુર રાખવું, અને જો નામનજુર રાખેતો વશીએતનામાં મધે તેને માટે જે જુદા વારસાનો ફાએદો આપીઓ હોએ તે તેણે સબર દબર મુકી દેવો.

કલમ ૧૯૮ મી—એ પરમાંણે મુકી દીધેલો હક ગોએઆ વારસને નામે લખેઓ નહીજ હોએ તેમ મુકી દેવો. પણ વશીએત કરના

રે કરેલી ગોઠવણ નામનજુર રાખવાથી જે ધણી નીરાસ થાએ તેને તેટલા વારસાની કીમત મુકી દીધેલા હકમાંથી પગાર કરવી.

કલમ ૧૬૯ મી—વશીએતનાંમું કરનાર ઊપલી મીલકતને પોતાની માંનીને અથવા નહી માંનીને ઠેકાંણે પાડતો હાએ તોપણ ઊપલી કલમો લાગુ પડશે.

એ બાબે ધારામાં કેટલાક દાખલા આપીઆછે, તેથી એ કલમોની વધારે સમજ પડશે.

દાખલા.

દાખલો ૧ લો—સુલતાંનપોરનું ખેતર કાવસજીની મીલકતછે. પણ વશીએતનાંમું કરનાર અરદેસર તે મીલકત બરજોરજીને આપવા લખેછે તથા કાવસજીને નાંમે રૂ૧૦૦૦ નો એક જુદો વારસો લખેછે. મગર કાવસજીતો રૂ૮૦૦ ની કીમતનું પોતાનું સુલતાંનપોરનું ખેતરજ પોતાની પાસે રાખવા ચાહેછે. તારે રૂ૧૦૦૦ નાં વારસા ઊપરનો પોતાનો હક કાવશજીએ મુકી દેવો જોઈએ અને તેમાનાં ૮૦૦ રૂપીઆ નીરાસ થએલા વારસ બરજોરજીને આપવા જોઇએ.

દાખલો ૨ જો—અરદેસર એક મીલકત બરજોરજીનાં વડા ભાઈને નાંમે લખી જાએછે, અને હેવું લખેછે કે બરજોરજીનો તે વડો ભાઈ મરણ પાંમે તે વેલાએ જો તેનું ફરજંદ હઈઆત નહી હાએતો તે મીલકત બરજોરજીને આપવી. હવે વલી અરદેસર નામનો શખસ કાવસજીને એક હીરો આપવાનું ફરમાવી જાએછે કે જે હીરો બરજોરજીનો માલછે. તારે બરજોરજીએ ઈઆતો ઊપલો હીરો કબુલ કરવો જોઈએ અથવા ઊપલી મીલકતનો વારસો ખોહાવો જોઇએ.

ઊપલી કલમો અને તેને લગતી ૧૭૦, ૧૭૧ તથા ૧૭૨ મી કલમો, જે અગતજોગ નથી, તેમને લગતો એક ખાશ બંદોબસત આ ઠેકાંણે ઠરાવીઆછે, જેની મતલબ એછે કે જો એક ધણીને લાગતી વલગતી ચીજને બદલે બીજી ચીજનો વારસો આપવાનું વશીએતનામાં મધે ફરમાવીઊં હાએ અને તે વારસની પોતાની ચીજને પણ ઠે

કાંઇ પાડવા બાબે તે વશીએતનામાં મધે જુદું લખીઉં હોએતો અ લબતાં ઊપલી કલમ મુજબ જો તે વારસ પોતાનીજ ચીજને રાખ વા ચાહેતો તેણે પોતાનાં નામ ઊપર લખાયલા તે ચીજને બદલેનાં બીજા વારસા ઊપરનો હક છોડવો જોઈએ, પણ તેવી રીતનાં આવજે આવજેનાં વારસા ઊપરાંત કોઈ બીજો લાભ તે વારસને વશીએતનામાં થી થતો હોએતો તેવા લાભ ઊપર વારસનો હક કાંઈ ખોટો થતો નથી.

કલમ ૧૭૩ મી—અગર જો એક વારસ બેમાંની એક પખશ ક બુલ કરવા બાબે ઈઆને વારસા તરીકે બે ચીજો મધેથી હરએક કબુ લ કરવા વીશે પોતાનાં અધીકારનું ગનેઆંન ધરાવતો હોએ તથા તેમ કરવાનાં સરેસતાનાં સાંધનોથી તે વાકેફ હોએ અથવા તે સાંધનો ને લગતી તપાસ કરવાનો હક તેણે મુકી દીધો હોએતો વશીએતનામાં મધે આપેલો લાભ તેણે બાહાલ રાખવાથી તેણે એક પખશ કબુલ રા ખી એમ સમજવું.

કલમ ૧૭૪ મી—જો તે વારસે વશીએતનામાં મધે પોતાને મલે લા લાભ બે વરસ સુધી ભોગવીઆ હોએતો શાખસી લેતાં કાંઈ ઊલ ટું માલમ નહી પડે તાંહાંસુધી એવું સમજવું કે તે વારસને બેમાની એક પખશ કબુલ રાખવાનું ઊપલું ગનેઆંન હતું અથવા ઊપલી ત પાસ કરવાનો હક તેણે છોડી દીધો હતો.

કલમ ૧૭૫ મી—વલી તે વારસે કોઈ હેવું કાંમ કીધું હોએ કે જે થી વશીએતનામાં મધે ફરમાવેલી ગોઠવણ બાહાલ રાખવાનું બની નહી શકે તારે પણ બેમાંની એક પખશ કબુલ રાખવાનું તેને ગને આંન હતું અથવા ઊપલી તપાસ તેણે છોડી દીધી હતી હેવું સમજવું.

કલમ ૧૭૬ મી—અગરજો વશીએત કરનારનાં મરણ પછે એક વરસ સુધી વારસ બેમાંની એકુ પખશ કબુલ અથવા નાકબુલ નહી રાખેતો એ મુદત પુરી થવા પછે વશીએત કરનારનાં વકીલે તેને તેમ કરવાની ફરમાસ કરવી અને તે ફરમાસ થવા પછે ઘટતા વખતમાં અગરજો તે વારસ બેમાંની એક પખશ કબુલ નહી રાખેતો વશીએત નામાં મધે કરેલી ગોઠવણ તેણે બાહાલ રાખીછે હેવું સમજવું.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

ભાગ ૨૮ મો.

મોત નજદીક આવવાની વકી રાખીને આપેલી ભેટ બાબે.

આ ભાગમાં એકજ કલમ દાખલ કીધીછે, તે કલમ ૧૭૮ મીછે. તેમાં ઠરાવીઊંછે કે હરએક જગંમ મીલકત જેને વશીએતનામું કરીને કોઈને આપી શકાએ, તેવી મીલકતને પોતાનું મોત નજદીક આવવાની વકીથી એક માણસ બીજાને આપી શકે. માંદગીનાં વખતમાં પોતાની તેવી મીલકત બીજાને હેવું કહીને આપી હોએ કે હું જો મરણ પાંમુતો એ મીલકત તારી પાસે રેહેવા દેવી, તો તે મોતની વકીમાં આપેલો વારસો કેહેવાએ. પણ તે ભેટ પાછી લેવાનો આપનારને અધીકારછે તથા જે મંદવાડમાં તે ભેટ આપી હતી તે મંદવાડથી જો આપનાર ધણી મરણ નહી પાંમેતો તે ભેટ રદ થાએછે.

આ કલમને લગતી કેટલીક સમજ અગતનીછે. એક માંણસને ભેટ આપેલી જગંમ મીલકત (જેહવું કે જવેરાત) આપનારનાં મોતને વખતે લેનારનાંજ સવાધીનમાં રેહેવા દેવી હોએતો તરણ શરત તપાસવાની ઈંગરેજી ધારો જરૂર જોએછે; તેમાં ૧ લું એક—એ રીતેની ભેટ આપનારે પોતાના મોતની વકી રાખીનેજ આપવી જોઈએ. ૨ જું—આપનારની હાલની માંદગીથીજ જો મોત નીપજેતો તે ચીજ લેનાર પાસે રેહેવા દેવી એવી ખાશ બોલી થવી જોઈએ, અને ૩ જું—તે ચીજ આપનારની માંદગીમાંજ લેનારને પોતાને સવાધીન આપવીજ જોઈએ. હેવી રીતે કરેલી ભેટ બે બાબતમાં સાધારણ વારસાઓથી જુદીછે, તેમાં એક એકે તેવી ભેટ વારસાઓની મીશાલે પુરવાર કરવી પડતી નથી, અને બીજું એકે મરનારનાં વારસ વકીલની રજા તે ભેટ રાખવા માંટે જોઈતી નથી. તેમજ વલી બીજી બે બાબતમાં એવી ભેટ સાધારણ વારસાઓને મલતી આવેછે, તેમાં પેહેલી એકે આપનારની હઈઆતીમાંજ તે રદ થઈ શકેછે અને આપનારની પુંજી તેનાં કરજને માંટે પુરતી નહી હોએતો તે ભેટ આપેલી મીલકતમાંથી બીજા વારસાઓની મીશાલે ઘટતું પરમાંણ બાદ કરી શકાએ હેવું સમજવામાં આવેછે.

ભાગ ૨૯ મો.

પુરવાર થએલાં વશીએતનામાંની નકલ તથા વહીવટ ચલાવવાની સનદ આપવા બાબે.

એક વશીએતનામું કરીને ગુજરી જનારનું વશીએતનામું પુરવાર કરવા તથા તે ઊપર વકાલતનામું મેલવવાના હક શંબંધી તથા એક વગર વશીએતે ગુજરી જનારની મીલકતનો વહીવટ ચલાવનાર વકીલ સંબંધી થોડાએક અગતનાં બંદોબશતોનો સાર હીઆં દાખલ કરીએ છઇએ. ૧૭૯ મી કલમ મધે મરનારની મીલકતનાં વકીલનાં હાધાનું બેઆંન નીચે લખવા પરમાંણે આપેલું છે. "એક મરણ પામેલા શખસનું વશીએતનામું અમલમાં લાવનાર અથવા વગર વશીએતે ગુજરી જનારની મીલકતનો વહીવટ ચલાવનાર જે ધણી હોએ તે સઘલા કારણસર તેનો ધારા પરમાણેનો વારસ વકીલ ગણાએ અને મરનારની શઘલી મીલકત તેનાં હાથમાં રેહે."

કોઇવાર વશીએતનામું પરગામ અથવા પરમુલુકમાં પુરવાર કરવું પડેતો ૧૮૦ મી કલમ ઠરાવેછે કે—" ઈલાકાની હદ બાહેર પુરતી સતા ધરાવનારો એક કોરટમાં એક વશીએતનામું પુરવાર કરીને મુકીઊં હોએ, પછે તે કોરટ બરીટીશ હીંદુસતાંનમાં હોએ કે પારકા મુલુકમાં હોએ તોપણ લાએક અધીકારીની સહી સાથે તે વશીએતનામાંની અસલ પરમાંણે નકલ રજુ કરવામાં આવશેતો તે નકલની એક નકલ જોડીને વહીવટ ચલાવાની સનદ આપવામાં આવશે."

કલમ ૧૮૧ મી—વશીએતનાંમું કરોને જેને વારસવકીલ ઠરાવીઓ હશે તેનેજ તે વશીએતનાંમું ચલાવવા માટે સાબેત કરેલા વશીએતનામાંની નકલ મલશે.

કલમ ૧૮૨ મી—વશીએતનામાં મધે ખોલા બોલોમાં જણાવવાથી અથવા વશીએતનામાં ઊપરથી સાર કાહાડી શકાએ એમ લખવાથી વારસવકીલની નેમણુક થઈ શકે.

દાખલા.

દાખલો ૧ લો—એક વશીએતનામાં મધે બરજોરજી વારસવકી લછે એમ ઠરાવીઊં નહી હોએ, તોપણ હેવું લખીઊં હોએ કે જો બરજોરજી વકીલ નહી થાએતો (ઈઆને મરનારનો "પવર" નહી લીએતો) કાવસજીને તે હોદો સોંપવો. હીઆં બરજોરજીને વકીલ દાખલ જણાવીઓ નથી તે છતાં તેને વકીલ ઠેરવવાની ધારણા દેખાએછે, માટે પેહેલાં તેને વકીલ સમજવો.

દાખલો ૨ જો—અથવા હેવું લખીઊં હોએ કે જો "કાવસજી જીવતો નહી હોએતો બરજોરજીને વકીલ કરવો." હીઆં પેહેલાં કાવસજીને વકીલ ઠરાવવાની ધારણાં માલમ પડેછે.

પણ ૧૮૩ મી કલમમાં ખુલસો બંદોબશત કરેલોછે કે "જે ધણી સગીર (એટલે કે પુરતી ઊમરે આવવાનો) હોએ અથવા જે ધણીનું ભેજું ઠેકાંણે નહી હોએ તેને તથા જે પરણેલી ઓરતે આગમજથી પોતાનાં ભરથારની પરવાંનગી લીધી નહી હોએ તેને પુરવાર કરેલાં વશીએતનામાંની સનદ મલશે નહી."

ઊપલી કલમમાં નાહાની વએનાં એટલે કે ૧૮ વરસની અંદરનાં શખસને વશીએતનામાંને અમલમાં લાવનાર વકીલ ઠરાવવાની જોક મના કરેલીછે, તોપણ આએજ ધારાની ૨૧૫) મી કલમમાં લખેઊંછે કે:—"એક બાલક ૧૮) વરશની વએ આવે તાંહાંસુધી તેહની તરફથી વકાલતનાંમું ચલાવવાની મુખતીઆરી તેના મુરબી અથવા વાલીને છે." એ કલમ પરમાંણે એક બાલકની વકીલ તરીકે નેમનુક થાઈ શકે, અને જાંહાં તુલીક તે નાહાનો હોએ તાંહાં તુલીક તેહની તરફથી તેહનો વાલી વકીલ તરીકે કામ ચલાવે.

દીવાનાઓ અને જનમથીજ મુરખ હેવા શખસોને વકીલ ઠરાવવાની ઈંગરેજી ધારામાં મનાઇ કરેલીછે.

કલમ ૧૮૪ મી—જારે એકથી વધારે વકીલ ઠરાવીઆ હોએ તારે પુરવાર કરેલાં વશીએતનામાંની સનદ તે સઘલાઓને એકજ ઈઆ જુદા જુદા વખતે મલી શકે.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

કલમ ૧૮૫ મી—એક વશીએતનાંમું પુરવાર કરી તેની નકલ મેલવવા પછે અગર તે વશીએતનામાંનો કોઈ વધારો (ઇઆને વશીઅતનામાંની પછવાડે પાછલથી વધારેલો ભાગ) મલી આવે તારે જો તે વધારામાં નવો વકીલ ઠરાવીઓ નહી હોએતો તે વધારાને માટે જુનાં વકીલનેજ એક જુદી સનદ આપવી. પણ જો તે વધારામાં નવો વકીલ ઠરાવેલો હોએતો અસલ વશીએતનામાંને માટે આપેલી સનદ રદ કરવી અને તે અસલ વશીઅતનાંમું તથા વધારા બંધેને માટે કોરટે એકથી સનદ નવા વકીલને આપવી.

કલમ ૧૮૬ મી—ઘણાં વકીલોમાંથી જો એક વકીલ મરણ પામેતો વશીએતનામું કરનારની સઘલી વકાલત હઈઆત રહેલા વકીલને મલે.

ઊપર જણાવેલી ૧૮૩ મી કલમમાં જે ધણીઓને વશીએતનામું પુરવાર કરવા તથા તેવી પુરવારીની સનદ મેલવવાની મનાં કરેલીછે, તેમજ વગર વશીઅતે ગુજરી જનારની મીલકતનો વહીવટ ચલાવવાની સનદ પણ તેવા ધણીને આપવાની ૧૮૯ મી કલમમાં મનાં કરેલીછે, તે કલમ આ રહી—"જે ધણી સગીર (નાંહાંની વએનો) હોએ અથવા જેનું મગજ ઠેકાંણે નહી હોએ તેને અથવા જે પરણેલી સ્રીએ વકીલાતન તરીકે કામ ચલાવવાની આગમચથી પોતાનાં ભરતારની પરવાંનગી મેલવી નહી હોએ તેને વગર વશીએતે ગુજરી જનારની મીલકતનાં વહીવટ ચલાવવાની સનદ આપવી નહી."

ઊપલી કલમમાં એક પરદેશી અથવા દીવાલીઆ અથવા નાદારને વહીવટ ચલાવનારો વકીલ થવાને અટકાવ નથી, એવું ધારવામાં આવેછે.

કલમ ૧૮૭ મી—પુરવાર કરેલાં વશીએતનામાંને અમલમાં લાવવા માંટે નકલ તથા સનદ કોરટે આપવા વગર તથા વહીવટ ચલાવાની સનદ આપવા વગર કોઈપણ વારસ અથવા વકીલનો દાવો ચાલશે નહી.

કલમ ૧૮૮ મી—પુરવાર કરેલાં વશીએતનામાંની સનદ આપવાથી વશીએતનામું તેનાં કરનારના મરણ પછેથીજ ચાલતું આવેલું ગણ

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

વું અને તે મરણ તથા સનદ આપવાનાં વખતની વચમાં વારસવકીલે જે કાંમ કીધું હોએ તે સઘલું બાહાલ રાખવું.

કલમ ૧૯૦ મી મધે ઠરાવીશીછે કે વગર વશીએતે ગુજરી જનાર એક શખસની મીલકતનો વહીવટ ચલાવવાની પરવાનગી પુરતી સતાવાલી એક કોરટે આપવા વગર તે મરનારની મીલકતનાં કોઇબી ભાગ ઊપર કસો હક ઇનસાફની હરએક અદાલતમાં ચાલે નહી.

કલમ ૧૯૧ મી—વગર વશીએતે ગુજરી જનારની મીલકતનો વહીવટ ચલાવનાર વકીલને જાંણે કે મરનારનાં મોત પછે તરતજ સતા મલી હોએ તે માફક સતા આપવી.

કલમ ૧૯૨ મી—વગર વશીએતે ગુજરી જનારની મીલકતનાં વહીવટ ચલાવનારને સનદ મલવાથી કરીને તે મીલકત ઓછી થાએ અથવા નુકસાંન પાંમે એવું જેબી કાંમ તે વહીવટ ચલાવનારે વચમાંના અરસામાં કીધું હોએ તે ખરૂં ઠરતું નથી.

કલમ ૧૯૩ મી—જે ધણી વશીએતનાંમું અમલમાં લાવનાર વકીલ ઠરેઓ હોએ તે જાંહાંસુધી તેવું વકીલાતપણું છોડે નહી તાંહાંશુધી તે વકીલાતપણું બાહાલ રાખેછે કે નહી એમ તેને પુછવા વગર બીજાને વકીલાત અપાએ નહી.

કલમ ૧૯૪ મી—હેવી રીતે વકીલાતપણું છોડી દેવાનો એકરાર જડજની હજુરમાં મોહોડેથી અથવા તે વકીલની શહી શાથનાં કાગજથી થાઇ શકશે, પણ તેણે હેવો એકરાર કરીને એકવાર ના પાડવા પછી ફરીથી તેજ વશીએતનામાંનું વકીલાતપણું તેહેને કદી મલે નહી.

કલમ ૧૯૫ મી—અગરજો ઠરાવેલો વકીલ વશીએતનામાંનું વકીલાતપણું લેવા અથવા બાહાલ રાખવા સારૂં ઠરાવેલી મુદતમાં હોધો નહી લીએતો મરનાર વગર વશીએતે ગુજરી ગીઓ હતે તારે તેનો વહીવટ ચલાવાને જે ધણી વકીલ થવાને યોગીય થતે તેજ ધણીને આ વશીએતનામાંનું વકીલાતપણું આપવું.

કલમ ૧૯૬ મી—"જારે મરનારે વશીએતનામું કીધું હોએ પણ તે મધે વકીલ ઠરાવીઓ નહી હોએ અથવા જારે તેણે એવો વકીલ

ઠરાવીઓ હોએ કે જે ધારા પરમાંણે કાંમ ચલાવાને અશકત હોએ અથવા જે કાંમ ચલાવાને નાં પાડે, અથવા વશીએતનામું કરનારની આગમચ ઈઆ વશીએતનામું પુરવાર કરવાની આગમચ મરણ પાંમીઓ હોએ, અથવા જારે વશીએતનામું પુરવાર કીધા પછે પણ મરનારની સઘલી મીલકતનો વહીવટ ચલાવવા આગમચ મરણ પાંમે તારે સરવે ધનાંધીકારી (એટલે કે સઘલા વારસા ઊપર હક ધરાવનાર) અથવાતો સેશધનાંધીકારી (એટલે કે બાકી વધેલા વારસાઓ ઊપર હક ધરાવનાર) એવા વારસને તે વશીએતનામું સાબેત કરવાની રજા આપવી અને આખી મીલકત અથવા તેનાં જેટલા ભાગનો વહીવટ ચલાવવાનો રહઓ હોએ તે ભાગનો વહીવટ ચલાવવાની સનદ વશીએતનામાં સાથ જોડીને તે વારસને આપવી." હેવી રીતનો કોરટને અખતીઆરછે.

ઊપલી કલમમાં વકીલના મરણ ઊપરથી બાકી વધેલી મીલકત લેનારા વારસને વકીલ ઠરાવવા લખેઊંછે તેનું દેખઈતું કારણછે, તે એ છેકે એવો શેશધનાધીકારી શખસ મરનારની પોતાની પસંદગીનો ગણી શકાયછે. તેને પોતાની વધીસધી મીલકત આપવા લખીઊં તે ઊપરથી મરનારની પસંદગી તેનાં ઊપર ઊતરેલી લાગેછે તથા વકીલથી બીજો દરજ્જો તેને આપવાની ધારણાં માલમ પડેછે. વલી સઘલી મીલકતનો વહીવટ ઈમાંનદારીથી પુરેપુરો અને ઊતાવલે ચલાવવામાં બીજા વારસો કરતાં વધીસધી મીલકતના વારસનો વધારે લાભછે; અને પોતાના લાભને વાશતે તે ધણી મનમાનતું કાંમ બજાવે હેવું ધારો વીચારેછે.

૧૯૭ મી કલમ મધે ફરમાવેઊછે કે "સેશધનાંધીકારી (ઈઆને એવી રીતે વધીઊં સધીઊં વારસો લેનારા એક વારસ) જેને વશીએતનામાં સાથ ફાયદા ભરેલો સંબંધ હોય, તે વશીએત કરનારના મોતને વખતે હઈઆત હોએ, પણ સઘલો વહીવટ પુરો કરવા આગમજ મરણ પાંમેતો તે વારસને વહીવટ ચલાવવાનો જેવો અખતીઆર હતો તેવો જ અખતીઆર તેનાં વારસવકીલોનેછે."

પણ ૧૯૮ મી કલમ ઠરાવેછે કે "જારે એક વશીએતનામાં મધે વ કીલ ઠરાવેઓ નહી હોએ તથા બાકી વધેલી મીલકત લીએ હેવો વારસ અથવા તેના પણ વારસવકીલ નહી હોએ અથવા તે કાંમ ચલાવવાને ના પાડે અથવા તે નાલાએક હોએ અથવા મલી નહી આવે, તારે પછી મરનાર વગર વશીઅતે મરી જતેતો તેની મીલકતનો વહીવટ ચલાવવા નો જે શખસ અથવા શખસોને હક મલને તેને અથવા તેઓને અથ વા હરેક વારસ જેનો તેમાં લાભ હોએ તેને અથવા હરેક માંગનારને વશીએત પુરવાર કરવા દેવું તથા વહીવટ ચલાવવાની સનદો આપવી."

ઊપલી કલમમાં વારસને વહીવટની સનદ કોરટે આપવાની સતા આ પીછે; પણ કીઆ વારસને એ સતા આપવી તે બાબે ૧૯૯ મી કલમ ઠરાવીછે, જે મધે લખેછે કેઃ—"સેસધનાધીકારી (બાકી વધેલી મી લકત ઊપર હક ધરાવનારા) અથવા સરવધનાધીકારી (સરવે મીલ કત ઊપર હક ધરાવનારા) વારસનેજ વહીવટ ચલાવવાની સનદ વશી એતનામાં સાથે જોડીને આપવી; અને બીજાને નહી આપવી; પણ જો બીજાને આપવી પડેતો તેની આગમજ એક જાહેરનાંમું બાહાર પાડીને પરસીધ કરવું અને બીજા અતલગનાં ખેશીને એક પછી એક વકીલાતપણું લેવા અથવા ના પાડવાની છુટ મેલવી."

મરનાર જો વગર વશીઅતે ગુજરી જાએતો તેનો વહીવટ ચલાવ વાની સનદ શી રીતે આપવી તે બાબે ૨૦૦) થી તે ૨૦૬) ઠી કલમ શુધી કાએદા ઠરાવેલાછે. તેમાં પેહેલો કાએદો એછે કે વગર વશીઅતે ગુજરી ગએલા મરનાર સાથે લોહીથી અથવા લગનથી સગાઈ રાખ નાર શખસોને હેઠલ ટાંકેલા બંદોબશત પરમાંણે તેની મીલકતનો વ હીવટ ચલાવવાનો અખતીઆર મલે.

કલમ ૨૦૧ લી—અગરજો વગર વશીએતે ગુજરી જનારની વીધવા હઈઆત રહી હોએતો મીલકતનું વકીલાતપણું તે વીધવાને આપવું. પણ અગરજો કોઈ ચોકસ નાલાએક ગુણનાં સબબથી અ થવા મરનારની મીલકત સાથ તેને કાંઈ તાલુકો નહી હોવાનાં સબબ

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

થી તે વીધવાને વહીવટમાંથી બાતેલ કરવાનું કોરટ કાંઈ કારણ જોએ તો કોરટના હોકમથી વીધવાને વકીલાતપણું મલે નહી.

આ કલમ સંબંધી ધારામાંજ હેઠલ ટાંકેલા દાખલા આપીઆછે.

દાખલા.

દાખલો ૧ લો—વીધવા દીવાંનીછે, અથવા તેણીએ જનાકારી કરીછે, અથવા પરણતી વખતનાં ચોકસ બંદોબસતોને લીધે મીલકત ઊપર તેને કાંઈ હક પોહોંચતો નથી તો મીલકતનાં વહીવટ ચલાવવાનાં કાંમથી તેણીને બાતલ કરવાનું કારણ મલે.

દાખલો ૨ જો—પોતાનાં ખાવંદનાં મરણ પછે તે વીધવા ફરી પરણી ગઈછે તો મરનારની મીલકતનાં વહીવટમાંથી તેણીને બાતલ કરવાનું એ કાંઈ વાજબી કારણ નથી.

એ રીતે ધારામાં ખોલલું લખેલુંછે કે એક વીધવા પોતાનાં ભરથારનાં મરણ પછી નાતરૂં કરી ગઈ હોએ તે છતાં પોતાનાં આગલા ભરતારની મીલકતનો વહીવટ ચલાવી શકે.

ઊપલા દાખલા ઊપરાંત મી૦ વીહીટલી સટોકસ વીધવાને વકીલાતપણામાંથી બાતલ કરવાનાં બીજાં અગતનાં કારણો કહી બતાવેછે; તે આ રહેઆં—તે વીધવા પોતાનાં ભરથારથી જુદી રહી હોએ, અથવા તેણે પોતાનાં ફરજંદોને બેદરકારપણે અનીતીનાં મારગ ઊપર જતાં મેલેઆં હોએ અથવા કોઈ પારકા રાજનાં ધારા પરમાંણે તેને તલાક લીધી હોએતો તે પણ તેને તેહના મરનાર ખાવંદની અસકેઆંમતનો વહીવત ચલાવવાથી બાતલ કરવાનાં કારણ ધારવામાં આવેછે.

કલમ ૨૦૨ જી—"વીધવાને વહીવટ સોંપી આપવા પછી જો જડજની નજરમાં ઘટતું દીશેતો વહીવટ ચલાવવામાં તે વીધવાની સાથે કોઈ બીજા શખસ અથવા શખસોની તે જડજ નેમનુક કરી શકે; પણ તે હેવા શખસ જોઈએ કે જો વીધવા નહી હતેતો વહીવટ એકલા તેમને મલતે; હેવાજ શખસોને વીધવાની સાથે વહીવટ ચલાવનાર ઠરાવવા."

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

કલમ ૨૦૩ જી—"જો મરનારની વીધવા નહી હોએ, અથવા તેને વહીવટમાંથી ખાતેલ કરવાનું કોરટને કારણ જણાએતો વગર વશીએતે ગુજરી જનારની મીલકત વેંહેંચી આપવાનાં કાએદા પરમાંણે જે શખસ અથવા શખસોને તે મીલકત ઊપર લાભ ભરેલો હક (ઈઆને વારસો) પોંહોંચતો હોએ તેઓને વહીવટ સોંપવો; પણ હેવા હક ધરાવનારમાં જો મરનારની માએ હોએતો એકલો વહીવટ તેણીનેજ સોંપવો."

કલમ ૨૦૪ થી—"જેઓ મરનાર સાથ સગાઈમાં એકસરખી પાએરી ઊપર હોએ તેઓને વહીવટ ચલાવવા ઊપર એકસરખો હક પોંહોંચેછે."

કલમ ૨૦૫ મી—"મરનાર ભરતારની મીલકતનો વહીવટ ચલાવવાને વીધવાને જેટલો હકછે તેટલોજ હક વીધવાની મીલકત સંબંધી તેણીના હઇઆત રહેલા ભરથારને પોંહોંચેછે."

અને સેવટે ૨૦૬ ઠી કલમમાં હેવું ઠરાવેલુંછે કે "લોહીની અથવા લગનની સગાઈથી વહીવટ ચલાવનારો, અથવા ચલાવવાને ખુશી હોએ હેવો કોઈબી શખસ નહી હોએતો તે વહીવટ ચલાવવાની સનદ મરનારના એકુ માંગનારને આપવી."

કલમ ૨૦૭ મી—મરનારનું રેહેઠાંણ હેવાં દેશમાં હોએ કે જાંહાં વશીએતે અથવા વગર વશીએતે ગુજરી જનાર બાબેનાં ધારા બરીટીશ ઇંડીઆનાં ધારાથી જુદા હોએ તોપણ જો તે મરનાર બરીટીસ ઈંડીઆમાં મીલકત મુકી જાએ તો તે મીલકતનો ઊપલાજ કાએદા મુજબ વહીવટ ચલાવવો.

ભાગ ૩૦ મો.

હદ બાંધીને મરનારની મીલકતનો વહીવત ચલાવવા શારૂં આપેલી સનદો ઈતીઆદી બાબે.

વકીલાતપણું ચલાવવાની સતા આપતી વખતે કેટલીકવાર હદ બાં ધી આપવી પડેછે. જેમકે કોઈવાર વકીલે કાંહાંસુધી કાંમ ચલાવવું તેની મુદતનીજ હદ બાંધવી પડેછે. કોઈવાર વકીલે કેટલી સતા વાપ રવી તે કાંમની હદ બાંધવી પડેછે, ઈતીઆદી. હેવી હદ બાંધવા વી શે આ ધારા મધે ઘણાં લંબાણથી કાએદા કરેલાછે.

કલમ ૨૦૮ મી—જારે વશીએત કરનારનાં મરણ પછી વશીએ તનામું મરનારના પોતાનાં કાંમથી નહી (ઈઆને મરનારના પોતાના હાતથી નહી) પણ અકસમાતથી ખોવાએલું અથવા નાસ પામેલું હો એ, પણ તેની એક નકલ હોએ તારે તે અસલ મલી આવે તેટલી મુદ તની બોલીથી તે નકલ ઊપરથી વકીલાતપણાંની સનદ આપી શકાશે.

એટલુંજ નહી પણ—

કલમ ૨૦૯ મી—તે નાસ પામેલાં વશીએતનામાંની નકલબી ર હી નહી હોએ અથવા ખરડો નહી હોએતો તેમાં શું શું લખેલું હતું તે જો શાખશીથી માલુમ પડેતો તેટલો વહીવટ ચલાવવાને વકીલાતપ ણું મલી સકસે.

આ કલમ અગતનીછે કેમકે વસીએતનામું નાસ પાંમીઊં હોએ બલકે તેની નકલ પણ નહી હોએ તોબી તે કોરટમાં પુરવાર કરી વકી લાતપણું મેલવી શકાએ એવું એ કલમમાં ઠરાવીઊંછે. એવે વખ તે બધો આધાર પુરાવા ઊપર રેહેછે અને તે પુરાવાનો સઘલો આધા ર શાખસોઓ ઊપર રેહેછે. જેઓએ તે નાંસ પાંમેલાં વશીએતના માં ઊપર સહી સાખ કીધી હોએ અથવા જેણે તે વશીએતનામું લ ખી ઈઆ ઘડી આપીઊં હોએ અથવા જેઓએ તે વશીએતનામું વાં ચીઊં હોએ તથા તે માંહેલી થોડી કે ઘણી બાબતો જેઓને ઈઆદ હોએ, તેવા સાખશીઓ આવી તપાસની વેલા ઘણા અગતનાં થઈ પ

ડેછે. વલી વશીએતનામું કરનારનાં મરણ પછે તે વશીએતનાંમું હસતીમાં હતું તેનો સાબેતી પણ આપવી જોઈએ અથવા તે સાબેતી નહી હોએતો મરનાર કદીબી તે વશીએતનામાંનો નાંસ કરે અથવા કરાવે નહી, એ વાતની સાબેતી આપવી જોઈએ. એવા પુરાવા અને શાખશી હોએતો વશીએતનામાંની અથવા તેની નકલની ગેરહાજરી છતાં વકીલાતપણાંની સનદ મલી શકે.

કલમ ૨૧૦ મી—પુરવાર કરેલાં વશીએતનામાંની નકલ જોડે વકીલાતપણાંની સનદ જે પરગણાં મધે માંગી હોએ તે પરગણાંની બાહેર વસનારા કોઈ શખસ પાસે વસીએતનાંમું હોએ અને તે શખસે તે વશીએતનાંમું મોકલવાને ગફલત કીધી હોએ અથવા ના પાડીઊં હોએ પણ તેની એકુ નકલ વારસવકીલ ઊપર મોકલાવી હે એતો તે અસલ વશીએતનાંમું આવી પોંહોંચે તાંહાંસુધી ખોટી રેહેવા વગર તોપણ તે અસલ દસતાવેજ અથવા નકલ આવે તાંહાંસુધીની મુદતની બોલીએ વહીવટ ચલાવાની સનદ આપી શકાએ.

કલમ ૨૧૧ મી—વશીએતનાંમું મલી આવતું નહી હોએ, પણ એવું માલમ પડે કે વશીએતનાંમુંછે ખરૂં તો તે વશીએતનાંમું મલી આવે તાંહાંસુધીની બોલીથી વહીવટ ચલાવાની સનદ આપી શકાએ.

કલમ ૨૧૨ મી—વારસવકીલ બાહાર ગામ ગીઓ હોએ અને તેહની વટી કોઈ બીજોકાંમ ચલાવાને ખુશી એવો કોઈ વકીલ તરત હાજર નહી હોએતો તે બાહાર ગાંમ ગએલો વારસવકીલ જેને પોતાનો પવર આપીને વકીલ ઠરાવે તે શખસને ઊપલો ગેરહાજર વકીલ આવી પોંહોંચે તાંહાંસુધીની બોલીથી સનદ આપી શકાએ.

વગર વશીએતે ગુજરી જનારનો વહીવટ ચલાવાની સનદ પણ એજ રવેસે આપવાનાં ઊપલી કલમની હેઠલની કલમો મધે બંદોબસત કીધાછે.

જારે વશીએત અમલમાં લાવનાર કોઈ વકીલ બાહેર ગામ ગએઓ હોએ, તારે જેને તે પોતાની બદલીએ વકીલ ઠરાવે તેને આગલો વકીલ આવી પોંહોંચે તેટલી મુદત શુધીની બોલીથી વકીલાતપણું મલે

તથા હેવી રીતે હક આપવા પછીબી મુદત વધારી આપવાની જરૂર માલુમ પડેતો તેમ કરી શકાએ.

૨૧૫ મી કલમ મધે ઠરાવીઊછે કે "જે ધણી સગીર (ઈઆને નાધલી ઊમરનો એટલે જે ધારા પરમાણેની ઊમરે આવવાનો હોએ) તેણે જો વસીએતનામું અમલમાં લાવનારો કોઈ એકલો વકીલ ઈઆ બાકી વધેલી મીલકત લેનાર એકલો વારસ ઠરાવેઓ હોએતો તેને નામની વહીવટ ચલાવવાની સનદ વશીએતનામું સાથે જોડીને તે (સગીર) ધણી હરાડ વરસની ઊમરનો થાએ તાંહાંસુધીની બોલીથી તેનાં ધારા પરમાણેનાં વાલીને (ઈઆને સગીરના મુરબીને) ઇઆ કોરટની નજરમાં બીજો જેબી દરૂસત લાગે તેવા ધણીને આપવી, અને તે મુદત પુરી થાએ તારપછે પેહેલા ધણીને (ઈઆને સગીર ધારાની રીતે ૧૮ વરસની ઊમરનો થાએ તાર પછી તેહને) સનદ આપવી."

૨૧૬ મી કલમ મધે ઠરાવીઊછે કે "જાંહાં બે અથવા વધારે વકીલ ઠરાવેલા હોએ, પણ તેમાનો એકબી ઊમરમાં આવેલો નહી હોએ, અથવા બે ઇઆ વધારે બાકી વધેલી મીલકત લેનારા વારશ હોએ પણ તેબી શઘલા નાહાની ઊમરના હોએ, તારે તેઓમાનો એકજણ હરાડ વરસનો થાએ તાંહાંસુધીની બોલીથી વકીલાતપણાનો હક તે વારસોની વતી કોરટ બીજાને આપી સકે."

કલમ ૨૧૭ મી—ઊપલી કીસમનો વારસ અથવા વકીલ વગર વશીએતના વારસા વેહેચી આપવાના કાએદા પરમાંણે એકલોજ હક ધરાવે, પણ તે જો દેવાંનો હોએતો તેની મીલકતનો સંભાલ જેને સવાધીન હોએ તેજ શખસને મરનારની મીલકતનાં વકીલાતપણાંની સનદો પણ આપવામાં આવશે.

કલમ ૨૧૮ મી—એક વશીએતનામાંના ખરાપણાં અથવા વકીલાતપણાં બાબે જો કાંઈ તંટો ઊભો થાએતો તે ટંટો ચુકે તાંહાંસુધીની બોલીથી કોરટ મરનારનો વહીવટ ચલાવનાર કોઈ ખાશ વકીલ ઠરાવી શકે; તે વકીલને મીલકત વેંહેંચી આપવા સીવાએ બીજી સઘ

લી મુખતીઆરી આપવી. પણ તેવા દરએક વહીવટદાર વકીલે કોરટનાં અખતેઆર તલે રહી કોરટનાં હુકમો મુજબ કાંમ કરવું.

કલમ ૨૧૯ મી—વશીએતનામાં મધે કોઈ ચોકસ કામસર વકીલની નેમણુક કીધી હોએતો તે કાંમનીજ બોલીથી વકીલાતપણાંની સનદ આપવી.

કલમ ૨૨૦ મી—એક વકીલ ચોકસ કારણસર વશીએતનામું પુરવાર કરવાની એક બીજા વકીલને સતા આપેતો તે કારણની હદ બાંધીને તે બીજા વકીલને વકીલાતપણાંની સનદ મલે.

કલમ ૨૨૧ મી—એક મીલકતનો એકલો હઈઆત ટરસટી મરણ પાંમે, પણ પોતાનો વારસવકીલ મેલી નહી જાએ અથવા હેવો મેલી જાએ કે જે કાંમ કરવાને અશકત અથવા નાખુશ હોએતો તે મરનારનાં ટરસટમાં જે મીલકત હતી તેટલીજ મીલકતની બોલીથી બીજા ધણીને વકીલાતપણાંની સનદ મલે.

કલમ ૨૨૪ મી—જો કોઈ મરનારની મીલકત બચાવી રાખવાની જરૂર હોએતો કોરટ ફરમાવે તેમ મરનારની મીલકત એકઠી કરવા અથવા બચાવા તથા જે કરજ હોએ તે અદા કરવાની બોલીથી કોરટ વકીલાતપણાંની સનદ આપી શકે.

કલમ ૨૨૫ મી—કોઇ માણસ વગર વશીએતે ગુજરી જાએ અથવા વશીએતનામાં મધે એવો વકીલ ઠરાવી જાએ કે જે કાંમ કરવાને ખુશી અથવા શકતીવાન નહી હોએ, અથવા જો તે મરનારનાં મોતની વખતે વકીલ બાહાર ગામ ગએલો હોએ, તેટલા વાસતે તે મીલકત અથવા તેનાં હરએક ભાગનો વહીવટ ચલાવા માટે બીજો વકીલ ઠરાવવાની કોરટને અગત માલમ પડેતો તેવો નવો વકીલ ઘટતી હદ બાંધીને અથવા બાંધવા વગર ઠરાવી શકાએ.

કલમ ૨૨૬ મી—કોઈવાર વશીએતનાંમું અમલમાં લાવવાનું વકીલાતપણું ચોકસ અપવાદથી ઇઆને ચોકસ બાબત બાતલ કરીને આપવું હોએતો કોરટ તેમ કરી શકે.

એ બીનાનો એક દાખલો લઈશું તો વધારે સમજ પડશે. અરદેશર ના

મનો સખસ બરજોરજી અને કાવશજી એ બેને વકીલ ઠરાવી જાએ છે. બરજોરજી વીશે લખેછે કે તેણે ફલાનાં એક કામનું વકીલાતપણું ભોગવવું અને કાવસજીને બાકીનાં બધાં કાંમોનું વકીલાતપણું સોંપી જાએછે. તારે કાવસજી અપવાદથી એટલે કે બરજોરજીનાં પેલાં એક કાંમ સીવાએ બાકીનાં કામોનું વકીલાતપણું મેલવી શકે.

કલમ ૨૨૭ મી—એજ પરમાંણે એક વગર વશીએતે ગુજરી જનારનું વકીલાતપણું પણ ચોકસ અપવાદ રાખીને આપી શકાએ.

હીઆં પણ એક દાખલો લઈએ. અરદેશરે પોતાનાં વશીએતનામાં મધે એક ચોકશ મીલકત સારૂ વકીલ ઠરાવીઓછે, પણ બાકીની મીલકત વીશે કશું વશીએત કીધા વગર ગુજરી ગીઓછે; તારે તે પાછલી મીલકતનો વહીવટ ચલાવાની સનદ ધારા પરમાંણે જે ધણી લેવા નીકલે તેને અપવાદથી એટલે કે પેહેલી વકીલ વાલી મીલકત સીવાએ બાકીનીને માટે વકીલાતપણું મલે.

કલમ ૨૨૯ મી—વશીએતનામાંથી મુકરર કરેલો વકીલ મરનારની મીલકતનાં એક ભાગનો વહીવટ ચલાવીઆ વગર મરણ પાંમે તો તેવી રહી ગએલી મીલકતનાં વહીવટને માટે એક નવો વકીલ કોરટ ઠરાવી શકે.

કલમ ૨૩૧ મી—એક વકીલને હદ બાંધીને આપેલું વકીલાતપણું પુરૂં થવા પછે જેબી મીલકત વહીવટ વગર અધુરી રહી જાએતો તેજ વકીલને તેટલો બાકીનો વહીવટ પુરો કરવાની સનદ આપી શકાએ.

કલમ ૨૩૨ મી—નામમાં, બેઆંનમાં, મરનારનાં મોતની જગાઇઆ વખત જણાવવામાં અથવા વકીલાતપણાંની હદ જણાવવામાં વશીઅતનામાં મધે ભુલ થઇ હોએતો કોરટ તે ભુલ અથવા વકીલાતપણાંની સનદ સુધારી શકે.

કલમ ૨૩૩ મી—વશીએતનામાંની નકલ જોડીને વકીલાતપણાની સનદ આપવા પછે વશીએતનામાંનો વધારો નીકલી આવેતો તેનાં ઘટતા પુરાવા આપવાથી તે વધારો મજકુર સનદ સાથ વધારી શકાએ અને તે સનદને સુધારી શકાએ.

વશીએતનામાં સાથે અથવા વશીએતનામાં વગર આપેલાં હરેક વકાલતનામાને પછવાડેથી ઘટતાં કારણ મલેતો રદ કરવાની ૨૩૪ મી કલમથી કોરટને સતાછે. તે ઘટતાં કારણમાં પેહેલું એકે વકીલાતપણું મેલવવાની અરજ તથા કામકાજમાં ખાંમી હોએ; બીજું એકે ખોટી સુચનાં કીધાથી અથવા અગતની બાબદ છુપાવવાથી ઠગાઈ કરીને વકીલાતપણું મેલવેલું હોએ; તરીજું એકે સનદ આપવાનું વાજબી ઠરાવા માંટે ધારા સંબંધી કોઇ જુઠી વાત જાહેર કરીને તે વકાલતપણું મેલવીઊં હોએ પછી તે અનજાણપણેબી હોએ; ચોથું એકે સંજોગ બદલાઈ જવાથી વકીલાતપણું અમલમાં આવી સકતું ન હોએ, હેવાં કારણો હોએ તારે કોરટ તેવાં વકીલાતનામાંને રદ કરે. ધારાની આ કલમ શાથે હેવાં કારણોનાં જે દાખલા આપીઆછે તેમાં વકીલાતપણું મેલવેઆ પછી પછવાડેનું એક બીજું વશીએતનામું નીકલી આવે અથવા વકીલ ઘેલો થાએતો તે વકીલાતનામું રદ કરવાનું કારણ ગણેલું છે.

ભાગ ૩૧ મો.

વશીએતનામાં સાથનાં અથવા તે વગરનાં વકીલાતપણાંની સનદ કોરટે કેમ આપવી તથા કેમ રદ કરવી તે બાબે.

એ ભાગ સાધારણ વાંચનારને બદલે ઇનસાફનાં સતાવાલાઓને વધારે ઊપયોગનોછે, માંટે એ ભાગની અગતજોગ મતલબજ ટુકમાં હેઠલ સમજાવીછે.

કલમ ૨૩૫ મી—વહીવટ ચલાવવાના વકાલતનામાં આપવા તથા રદ કરવાની શતા સઘલા ડીસટરીકટ જડજોનેછે.

કલમ ૨૩૬ મી—દરએક દેવાંની મુકદમાં મધે ડીસટરીકટ જડજો જેટલી સતા ધરાવેછે તેટલીજ સતા આ સનદો આપવાની બાબતમાં તેઓનેછે.

કલમ ૨૩૭ મી—વશીએતનામાં સંબંધી દસતાવેજ હોએતા તે રજુ કરવા અથવા તેવા દસતાવેજ સંબંધી હકીકત જાણતો હોય તે હકીકત જાહેર કરવા સારૂ ડીસટરીકટ જડજ કોઈપણ શખસને પોતા સાંમે બોલાવી શકે અને જો તે શખસ નાંફરમાંની કરેતો એવા વાંકને માંટે પીનલકોડમાં જે શીખસા ફરમાવીછે તે શીખસાને તેવો શખસ યોગીય થાએ.

કલમ ૨૩૮ મી—ડીસટરીકટ જડજની કોરટનું કાંમકાજ "કોડ આફ સીવીલ પરોસીડીઊર" નાં ધારા પરમાંણે ચલાવવાને ફરમાવી ઊંછે. એ કોડ આફ સીવીલ પરોસીડીઊરમાં ડીસટરીકટ જડજ એટલે "અસલ સતા ધરાવનારી એક મુખીઅ દીવાંની અદાલતનો જડજ" હેવો અરથ આપેઓછે. હેવા જડજને કેટલી શતાછે તે આ ધારામાં ઠરાવેઆ પછી ૨૩૯ મી કલમ મધે ફરમાવીઊંછે કે હરેક મીલકત ઊપર વકીલાતનાંમું આપવા આગમજ તે મીલકત સંબંધી જો કોઈ પણ લગતા વલગતાની તરફથી ફરીઆદ આવે અથવા તે મીલકત જોખમમાં આવી પડેતો તેની વચે પડવા તથા તે મીલકતનાં બચાવને માટે બંદોબશત કરવાની ડીશટરીકટ જડજને સતાછે.

કલમ ૨૪૦ મી—જો ડીસટરીકટ જડજને માલમ પડે કે મરનારનું મુકરર રેહેઠાંણ અથવા તેની થાવર ઈઆ જગંમ મીલકત તે (જડજની) સતાની હદની અંદર હતી તો એ જડજે વકાલતપણાંની સનદ આપવી.

કલમ ૨૪૧ મી—પણ જો તેની સતાની અંદર મરનારનું મુકરર રેહેઠાંણ નહી હતું એવું માલમ પડે તથા તેથી કરીને તે બીજા પરાંતનાં જડજે સનદ આપવી એવું વધારે દરૂસત દીસેતો વકીલાતપણાંની સનદ આપવાને ના પાડવું અથવા ચોકસ હદ બાંધીને સનદ આપવી એ ડીસટરીકટ જડજની મરજી ઊપરછે.

કલમ ૨૪૪ મી—વશીએતનાંમું રૂજુ કરીને વકાલતપણું મેલવવા માટે કોરટને કોરટની ચાલુ ભાશામાં અરજી કરવા જોઈએ તથા મરનારને અને વશીએતનામાંને લગતી સઘલી હકીકત તે અરજી

માં જણાવવી જોઇએ તથા મરનારનાં મોતની તારીખ અને મુકરર રેહેઠાંણની જગા જણાવવી જોઇએ તથા તે અરજી સાથે વશીએતનાં માંની એક નકલ જોડવી જોઇએ.

કલમ ૨૪૫ મી—જો તે વશીએતનાંમું કોરટની ચાલુ ભાશામાં લખેઊં નહી હોએતો કોરટની ભાશામાં તેનો તરજુમો કરાવવો જોઇએ તથા તે તરજુમો કરનાર કોરટનો દુભાશીઓ નહી પણ બાહારનો હોએ તો તે તરજુમો કરનારની શહી તથા એકરાર સુધાં બીડવો જોઇએ.

કલમ ૨૪૭ મી—તે અરજીમાં અરજદારે પોતાની શહી શુધાં એક જુદો એકરાર કરવો જોઇએ.

કલમ ૨૪૮ મી—વશીએતનું વકાલતપણું મેલવવાની અરજીમાં એ એકરાર ઊપરાંત વશીએતનામાં માહેલાં ઓછામાં ઓછાં એક શાખશીએ જુદો એકરાર કરવો જોઇએ.

કલમ ૨૪૯ મી—હેવા એકરારોમાં ખરેખરી બીનાં લખવી જોઈએ, પણ જો જાંણી બુજીને ખોટી બીનાં લખી હોએતો દેશના ચાલુ ધારામાં ખોટી શાખશી બનાવવા અથવા આપવાના વાંક માટે ૫રમાવેલી સજાને તે લાએક થાએ.

કલમ ૨૫૧ મી—વકાલતનામું આંપવાની શામાં "કવીઆટ" નામે વાંધો અથવા હરકત પતર કાહાડી શકાએ.

કલમ ૨૫૨ મી—તે "કવીઆટ" માં એટલુંજ લખવું કે ફલાનાં ફલાનાં મરનારની મીલકત બાબે ફલાનાં ફલાનાંને જણાવવા સીવાએ કસો હુકમ કરવો નહી.

કલમ ૨૫૩ મી—એવો વાંધો કાહાડવા પછી તે કાહાડનારને ચેતાવીઆ વગર ઊપલી વકીલાતપણું મેલવવાની અરજી ઊપર કાંઇ પણ હુકમ કોરટથી કરાએ નહી.

કલમ ૨૫૬ મી—જેને વકીલાતપણું મલે તે ધણીએ મરનારની માલ મીલકત ઘટતી રીતે એકઠી કરવા બાબે તથા વસુલ કરવા બાબે તથા ઘટતી રીતે વહીવટ ચલાવવા બાબે કોરટને એક અથવા વધારે જાંમીન આપવા તથા મચકડો લખી આંપવો.

કલમ ૨૫૭ મી—એવી રીતનો વકીલાતપણાંનો મચકડો તોડી ઓછે એવું અરજી ઊપરથી માલમ પડેતો તે મચકડો કોરટની નજરમાં આવે તેવા કોઇ બીજા ધણીને આપી તે મચકડા ઊપરથી ફરી આદી માંડવાનો અખતીઆર તે ધણીને સપુરદ કરવાની કોરટને સતાછે.

કલમ ૨૫૮ મી—વશીએતનામાં સાથનું વકીલાતપણું અરજી કીધા પછે સાત દીવસ રહીને તથા વશીએતનામાં વગરનું વકીલાતપણું અરજી કીધા પછે ચઊદ દીવસ રહીને આપવું.

કલમ ૨૫૯ મી—જે વશીએતનામાંની નકલ સાથે વકીલાતપણાં આપીઆં હોએ તે વશીએતનામાંની અસલને ડીસટરીકટ જડજે પોતાની કોરટની નોધોમાં નોધવી તથા જાલવી રાખવી અને વશીએતનાંમું રાખવાને કોઇ સરકારી રેજીસટર નહી ઠરે તાંહાંસુધી તે જડજેજ તેમ કરવું અને એ મુજબ રાખેલાં વશીએતનામાંની જાલવણી તથા તપાસને માંટે ઇલાકેદાર સરકારે ઘટતા બંદોબસત કરવા.

કલમ ૨૬૦ મી—વકીલાતનામું મલવા પછે જે પરગણામાં તે વકીલાતનાંમું મલીઊં હોએ તે પરગણામાં મરનાર તરફની શઘલી ફરીઆદી માંડવા તથા ચલાવાની સતા તે વકીલનેજછે.

ભાગ ૩૨ મો.

પોતાનાં વાંકથી વગર વકીલાતે વકીલ થઈ બેસનારાઓ બાબે.

એ ભાગમાં ૨૬૫ તથા ૨૬૬ મી એ બેજ કલમો લીધીછે તેનો સારાંઊસ એછે કે—

એક મીલકતનો વકીલ ધારા પરમાંણે ઠરે તેની અગાઊ તે મીલકતને હાથ લગાડવા અથવા વકીલની મીશાલે વહીવટ ચલાવવાની સરવેને મનાઈછે; અને જેખી ધણી જાંણી બુજીને તેમ કરે તેને માંથે એટલો જોખમ રેહેછે કે ધારા પરમાંણે ઠરેલો વકીલ અથવા એક વારસ અથવા માંગનાર તેની પાશેથી તેણે લીધેલા અવેજ બાબે જવાબ

માંગી શકે. એટલું છતાં પણ મરનારની મીલકતને જાલવી રાખવા અથવા તેના મઈએતની કીરીઆ કરાવવા અથવા તેના કબીલા ઈ આ મીલકતની હાજત પુરી પાડવા શારૂ તેના અવેજને હાથ લગાડેઓ હોએતો ઊપલી કલમ તે ઊપર લાગુ પડતી નથી, તેમજ વલી મરનારનો બીજાઓ પાશેથી માલ મલી આવે તે માલ શાથે ધનધાને શારૂ વહીવટ રાખેઓ હોએતો તેપણ ઊપલી બંદીમાંથી બાતેલછે.

ભાગ ૩૩ મો.

વકીલની સતા તથા અખતીઆર વીશે.

મીલકતના વકીલને કેટલો અખતીઆરછે તે બાબે આ ધારામાં લંબાણથી કલમો ઠરાવીછે.

કલમ ૨૬૭ મી—મરનાર પછે રહી ગએલી ફરીઆદીઓમાં તથા ગણોત ઈઆ ભાડાં બાબત ધરપકડ કરવામાં જેટલો અખતીઆર મરનાર જીવતો હતેતો ભોગવતે તેટલોજ અખતીઆર તેની પાછલનાં તેનાં વકીલનેછે.

કલમ ૨૬૮ મી—આબરૂની ફરીઆદી અથવા મારામારીની ફરીઆદી અથવા બદનને પોંહોંચાડેલી બીજી ઈજા જેથી મોત થયું નહી હોએ એવી ફરીઆદી અથવા જે ફરીઆદીમાં એક પખશવાલો મરણ પાંમવાથી ઈનસાફ થઈ શકે નહી તેવી ફરીઆદી સીવાએ બીજા સઘલા મુકદમાં જે મરનાર મુકી ગએઓ હોએ તે વાદી ઈઆ પરતીવાદી તરીકે ચલાવાનો અખતેઆર તેનાં વકીલનેછે.

કલમ ૨૬૯ મી—જેમ નજરમાં દરૂસત દીસે તેમ મરનારની મીલકત આખી અથવા તેનાં ભાગ વેચી નાખવાની વકીલને સતાછે.

કલમ ૨૭૦ મી—જારે મરનારની મીલકતનો કોઈબી ભાગ તેનો વકીલ પોતે ખરીદ કરે તારે તે વેચેલી મીલકતને લાગતા વલગતા હરએક ધણીની ફરીઆદ ઊપરથી તે વેચાંણ રદ થઈ શકે.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

કલમ ૨૭૧ મી—જો એકથી વધારે વકીલો હોએતો સઘલાઓ માંનો એકજ જણ જેણે વશીએતનાંમું પુરવાર કરી વકીલાતનાંમું મેલ વીઉં હોએ તે ધણી તે સઘલાઓનો અખતીઆર, જો કોઈ ઊલટો હોકમ નહી હોએતો, વાપરી શકે.

ભાગ ૩૪ મો.

વકીલની ફ્રરજો બાબે.

એક મરનારના વકીલની પેહલી ફરજ મરનારના મોત ખરચની છે. ૨૭૬ મી કલમમાં ઠરાવેઊં છે કે:—"જો મરનાર ખરચ થાઇ સકે એટલી પુરતી મીલકત મેલી ગએઓ હોએતો તેમાંથી તેની હાલત પરમાંણે મઈએત ખરચ કરવાની મરનારના વકીલની ફરજછે."

આ કલમ બાબે ધેઆનમાં રાખવા જોગ બીનાં એછે કે, મરનાર જીવતો હુતો તે વખતે તેની જેવી હાલત હતી તે હાલતને મલતોજ મઈએત ખરચ કરવાનો ઊપલી કલમમાં વકીલને હક આપેલોછે, પણ મઈએત ખરચમાં જો તે મરનારની હાલતથી વધારે રકમ ખરચેતો મીલકતનાં દીવાલાંનો જોખમ તેને સર રેહેછે એવું ધારી શકાએછે.

વકીલની બીજી ફરજ ૨૭૭ મી કલમ પરમાણે એછે કે "એક કોરટમાં વશીએતનામું પુરવાર કરવા તથા વહીવટ ચલાવાની સનદ મેલવવા પછી છ માશની મુદતમાં વકીલે પોતાના સવાધીનમાહેલી તમાંમ મીલકતોની તથા તમાંમ લેહેણાં અને દેવાંની પુરેપુરી અને ખરેખરી વીગતોની એક ટીપ તેજ કોરટ મધે રૂજુ કરવી તથા એક વરસની અંદર હીસાબ રૂજુ કરવો; તે મધે પોતાનાં હાથમાં આવેલો અવેજ અને તે અવેજનું શું કીધું અને કોણ કોણને આપેઓ તે સંગલું બતલાવવું." ટુકમાં વકીલની ફરજ એછે કે વરશ એકની મુદતમાં મરનારની અસકેઆંમતના વહીવટનો જેમ બની સકે તેમ નીવેડો લાવવાની મતલબથી કોરટને હીસાબ રજુ કરવો.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

વકીલની એક બીજી અગતની ફરજ કલમ ૨૭૮ માં આ પરમાંણે જણાવીછે, "મરનારની મીલકત તથા તેના મરણની વખતે જે લેહેણાં ઊપર તેનો હક હતો તે સરવે લેહેણું ઘટતા ઊદીઓગથી ભેગું કરવું."

તારબાદ મરનારને કરજ હોએતો પેહેલાં કીઊં અને પછી કીઊં દેવું વકીલે પગાર કરવું તે વીશે નીચે પરમાંણે બંદોબસતો કીધાછે.

કલમ ૨૭૯ મી—"સઘલું દેવું અદા કરવાની આગમજ મરનારની પદવી તથા આબરૂ પરમાંણેનો ઘટતી હદ સુધીનો મઈએત ખરચ તથા તેહેનાં મોતના બીછાના ઊપર તે પડેલો હોએ તે વખતનો ખરચ, વઈદ ઈઆ દવાદારૂની ફીઈ સુધાં, તથા તેના મોતની એક માશ આગમજનો રેહેવા અને ખાધખોરાકીનો સંગલો ખરચ પેહેલાં પગાર કરવો."

કલમ ૨૮૦ મી—"ઊપલા મઈએત ખરચ તથા. મોતનાં બીછાંણાની માંદગીના ખરચ પછી તથા માશ એકની ખાધ ખોરાકીનો ખરચ આપેઆ બાદ, વશીએતનામું પુરવાર કરવા તથા વકાલતપણુ મેલવવાનો અને તેને લગતા કોરટ દરબારનાં બીજાં કોઈપણ કાંમનો ખરચ અદા કરવો."

કલમ ૨૮૧ મી—"તારપછી મરનારના મોતની તરણ માસ આગમજ હરએક કારીગર, અથવા મજુર અથવા ઘરનાં નોકરે મરનારની ચાકરી બજાવી હોએ તેના પગાર આપવા."

"અને તારપછી (ઇઆને ઊપલી રીતે તરણ જાતનું મરનારનું દેવું તથા ખરચ પુરેપુરૂં આપેઆ બાદ) બાકીની મરનારની જે અસકેઆંમત વધે તે મધેથી સઘલું બીજું દેવું અદા કરવું."

કલમ ૨૮૨ મી—"ઊપર ટાંકેલા માંગનારા શીવાએ બીજા કોઈપણ માંગનારને હક નથી કે પોતાનું લેહેણું મોહોર સાથનાં દસતાવેજથી જલવાઇ રહેલું ગણીને ઈઆ બીજા હરેક કારણસર બીજા માંગનારાઓ કરતાં પોતાનુ લેહેણું તે પેહેલું મેલવે, પણ વકીલને મરનારનાં જેટલાં દેવાંની ખબર હોએ તેટલું દેવું પોતાના લેહેણાં શુધાં તેણે મરનારની મીલકત પોહાંચી વલે તાંહાંસુધી તેમાંથી સરવે માંગનારા

ઓને તેઓનાં લેણાનાં પરમાણ પરમાણે ભાગે પડતું અને બરાબર વેહેંચી આપવું."

કલમ ૨૮૩ તથા ૨૮૪ મીમાં મરનાર અગર હીંદુસથાનનાં ઈંગ રેજી રાજની અધની બાહેર રેહેતો હોએ અને તેણે પોતાનાં દેવાં વીશે મોહોરબંદ લેખ કરી આપેઓ હોએ અને તે દેશમાં મોહોરબંદ લેખ વાલાને નાણું પરથમમાં મલે હેવો કાએદો ચાલતો હોએતો મરનારની જંગમ મીલકતમાંથી તે મોહોરબંદ માંગનારનું લેણું આપવા વીશે બંદોબસત કરેલોછે.

કલમ ૨૮૫ મી—મરનારનું સંઘલી જાતનું કરજ જાંહાંસુધી અદા નહી થાએ તાંહાં તુલીક કોઈબી વારસદારને વારસો મલે નહી.

કલમ ૨૮૬ મી મુજબ મરનારની મીલકતનું હઈઆત દેવું અદા કરતાં બીજું દેવું તુરત નહી પણ કોઈ બીજે વખતે આપવું પડે એવું હોએતો તેને લગતો બંદોબશત પણ મરનારની મીલકતમાંથી વકીલે કરવો જોઈએ અને તેમ બંદોબશત કરવા આગમજ કોઈ પણ વારસો આપવાને તે બંધાએલો નથી. એ વીશેની આખી કલમ નીચે ઊતારીછે.

"કદાચીત મરનારની માલમીલકતમાંથી કાંઈ દેવું આપવું પડશે એવું સંભવતું હોએતો તે દેવું જારે પાકે તારે આપવાનો પોતાને માથેથી જોખમ ઊતારવાની હાંમી લીધા વગર વશીએતનાંમું અમલમાં લાવનાર વકીલ અથવા વગર વશીએતે ગુજરી જનારનો વકીલ કોઈ પણ વારસા આપવાને બંધાએલો નથી."

મરનારનો ઊપલી કલમ ૨૭૯ તથા ૨૮૦ અને ૨૮૧ મી મુજબ સઘલો ખરચ કરવા પછે તથા તે પછી દેવું અદા કરવા પછે વારશા આંપવામાં પેહેલાં જે "વીશેશ વારસા" આપવાને લખેઆ હોએ તે આપવા એવી આ ધારાની મતલબછે. એ "વીશેશ વારશા" વીશે આગલ વીગતે જણાવેલુંછે. તે વારસા આપી ચુકા પછે બીજા સાધારણ શીરશતાનાં વારસા પુરેપુરા આપવા. પણ એ સાધારણ વારસા અપાઈ સકાએ એટલી મીલકત ફાજલ નહી પડેતો તે દરએક

વારસો તેની મીલકતનાં પરમાણ પરમાંણે સરખી રીતે ઓછો કરીને તેવા ઓછા વારશા વેંહેંચી આપવાનો હુકમ ૨૮૭ મી કલમ મધેછે; એજ કલમમાં સાફ ફરમાવેછે કે હવી રીતે વારસાની વેંહેંચણી કરતાં એકનાં કરતાં બીજા વારસને સરસ ગણવાનો વકીલને કાંઈ હક નથી તથા વકીલે પોતાનાં વારસાને હીશાબે ઈઆ બીજાનાં તરશટી દાખલ તેને હીશાબે પઈસા પોતાની પાશે રાખવાનો વકીલને હક નથી.

૨૮૮ મી કલમમાં ઠરાવયુંછે કે મરનારનું દેવું તથા જરૂર જોગ ખરચ ચલાવવા જેટલો મરનારનો અવેજ હોયતો "વીશેશ વારસા" માં કસો પણ ઘટાડો કરવા વગર તે વારસો વારસને આપવો ઈઆને દેવું તથા જરૂર જોગ ખરચ અપાય એટલી મરનારની પુંજી નહી હોયતો "વીશેશ વાંરસા" માં ઘટાડો કરવો.

ઊપલી ૨૮૭ મી કલમમાં શાધારણ વારશા આપવા જેટલી પુંજી શજલ નહી પડેતો જેમ તે વારસાની રકમો ઘટાડવાને લખેલીછે, તેમજ તેની અગાઊ પગાર કરવાનાં દેવાં તથા "વીશેશ વારશા" અદા કરવા જેટલી મીલકત શજલ નહી હોએતો તેમને પણ એજ રવેશે ઘટાડવાની શતા ૨૯૦ મી કલમ મધે આપીછે.

ભાગ ૩૫ મો.

વશીએતનાંમું ચલાવનાર વકીલની વારસદારના હક સંબંધી રજામંદી બાબે.

કલમ ૨૯૨ મી—હરએક વારસા ઊપર એક વારસનો હક ખરો કરવા માંટે વશીએતનામું ચલાવનાર વકીલની રજામંદી જરૂરનીછે.

દાખલા.

દાખલો ૧ લો—અ૦ નાંમનો શખસ હેવું વશીએત કરી જાએછે કે મુંબઈ બેંકમાં અનામત મુકેલી સરકારી નોટો બ૦ ને આપવી. પણ વકીલની રજામંદી વગર બેંકને હક નથી કે તે નોટો બ૦ ને

આપે અથવા બ૦ ને હક નથી કે તે નોટો વકીલની પરવાનગી મેલ વીઆ વગર પોતાને સવાધીન લીએ.

દાખલો ૨ જો—અ૦ હેવું લખી જાએછે કે ક૦ ને મેં ભાડે આપેલું ઘર બ૦ ને આપવું. તારે વકીલની રજામંદી વગર ભાડું લેવાને બ૦ ને હક નથી.

કલમ ૨૯૩ મી—ચોકસજ રીતથી વારસને હવાલે કરવી પડે હેવી એક "વીશેશ વારસા" ની મીલકત હોએ તે સીવાએ બીજા સઘલા "વીશેશ વારસા" ઊપર વશીએતનામું ચલાવનાર વકીલની રજામંદી તે વારસા ઊપરથી તેનો સઘલો ઈલાકો દુર કરવા માંટે બસછે. એ રજામંદી વશીએતનામું ચલાવનાર વકીલ મોહોડેથી આપી શકે અથવા ખોલલી રીતે જણાવી હોએ ઇઆ તેનાં કામ ઊપરથી ભરમમાં તેવો સાર કાહાડી શકાએ.

દાખલા.

દાખલો ૧ લો—એક ઘોડાનો વારસોછે. વકીલ તે ઘોડો વેચનાખવાની વારસને અરજ કરેછે અથવા કોઈ તરીજો શખસ વકીલ પાસે તે ઘોડો ખરીદ કરવા આવે તે શખસને વકીલ વારસ ઊપરી મોકલાવેછે, તો વકીલની રજામંદી મલી ચુકી એમ સમજવું.

દાખલો ૨ જો—વારસ પુખત ઊમરે આવે તાંહાંસુધી તેને એક પુંજીનું વીઆજ આપવા લખીઊંછે. વકીલ તેમ વીઆજ આપેછે, તારે તે વારસા ઊપર વકીલની રજામંદી થઈ એમ સમજવું.

દાખલો ૩ જો—એક પુંજી પેહેલાં અરદેસરને અને તેની પછે બરજોરજીને આપવાનીછે. વકીલ તે પુંજીનું વીઆજ અરદેસરને આપેછે, તારે બરજોરજીને નામના વારસા ઊપર રજામંદી થઇ એમ શમજવું.

દાખલો ૪ થો—મરનારનું સઘલું કરજ પગાર કરીને, પણ "વીશેશ વારસા" પગાર કીધા વગર વકીલ મરણ પાંમેછે તો તે છેલા વારસા ઊપર પણ વકીલની રજામંદી ધારી શકાએ.

કલમ ૨૯૪ મી—એક વારસા ઊપર વશીએતનાંમું ચલાવનાર વકીલ ચોકસ શરતે પોતાની રજામંદી આપી શકે. તે રજામંદી હેવી શરતે આપી હોએ કે જે શરત અમલમાં આણવાનો વકીલને હક હતો પણ તે અમલમાં લાવીઓ નથી તારે તે કાંઈ રજામંદી નથી.

કલમ ૨૯૫ મી—એક વશીએતનામું ચલાવનાર વકીલને પોતાને નામનાં વારસા ઊપર પણ પોતાની રજામંદી જરૂરનીછે. પછે તે ખોલી રીતે જણાવી હોએ અથવા તેના કાંમ ઊપરથી તેનો ભરમમાં સાર કાહાડી શકાએ

કલમ ૨૯૬ મી—વકીલની રજામંદીથી વારસો મરનારનાં મોતથીજ અમલમાં આવેલો જાંણવો.

વશીએતનાંમું કરનારનાં મરણ પછી વારસો આપવાને વકીલ કેહારે બંધાએલોછે તે જાણવું ઘણું અગતનું છે, તે બાબે ૨૯૭ મી કલમમાં મુકરર કરેલું છે કેઃ—"વશીએત કરનારનાં મરણ પછી એક વરસ પુરૂ થવા અગાઊ હરએક વારશો પગાર કરવા અથવા સવાધીન કરવાને વશીએતનાંમું ચલાવનારો વકીલ બંધાએલો નથી." એ વીશે ધારામાં ખાશ દાખલો આપી ઠરાવયુંછે કે એકબારગી વશીએતનામાં મધે તે વારસો છ માશમાં આપવાને લખેઊં હોએ, તોપણ વકીલની ખુશીમાં આવેતો એક વરસ થાએ તાંહાં તુલીક વારસો આપવાને તે ના પાડી સકશે.

ભાગ ૩૬ મો.

વરસાંનો તથા વરસાંનનાં હીસાઓ પગાર કરવાના વારસા બાબે.

કલમ ૨૯૮ મી—જાંહાં વશીએતનામાં મધે વરસાંન આપવાને લખીઊં હોએ પણ તે વરશાંણનો વખત ઠરાવેલો નહી હોએતો

તેની મુદત વશીએત કરનારનાં મોતથી શરૂ થવી જોઇએ એમ શમજવું અને તે બનાવને એક વરશ પછી પેહેલું વરશાંણ પગાર કરવું.

કલમ ૨૯૯ મી—જો તે વરસાંન દર તરણ મહીને અથવા દરએક મહીને આપવાને લખેલું હોએતો તેની મુદત પણ વશીએત કરનારનાં મોતથી ગણીને મહીને અથવા તરણ મહીને તે વરશાંન આપવું. જાંહાં વશીએત કરનારનાં મોત પછે એક મહીનામાં ઈઆ કોઈ ચોકસ દાહાડે ઈઆ કોઈ ચોકસ વખતમાં પેહેલ વેહેલું વરસાંન આપવા લખીઊં હોએતો તે વશીએત પરમાણે વારસો આપવાનો જે સઊથી નજદીકનો દાહાડો હોએ તે દાહાડાની દર વરસે બાકીનાં વરસાંનો પગાર કરવાં અને તે પગાર કરવાનાં વખતની અંદર જો તે વરસાંન લેનાર વારસ મરણ પાંમેતો તે વરસાંનનો ઘટતો હીસો તેનાં વારસવકીલને આપવો.

ભાગ ૩૭ મો.

વારસાઓ પુરા પાડવા માટે નાંણાંની થાપણ રોકવા બાબે.

કલમ ૩૦૧ લી—કોઈ વારસો વીશેશ નહી હોએ એવો વારશની જીંદગી શુધી આપવા લખેઊં હોએતો હાઈકોરટ ફરમાવે તેમ વરસની આખરીએ તે વારસાની રકમ જાંમીનગીરીમાં રોકવી. અને તેની ઊપજ આવતી જાએ તેમ વારસને પગાર કરવી.

કલમ ૩૦૨ જી—કોઈ આવતા વખતમાં વારસો આપવા લખયું હોયતો તેટલો વખત શુધી તે વારશાની રકમ કોરટ હુકમ કરે તેવી જામીનગીરીમાં રોકવી.

કલમ ૩૦૩ જી—જાંહાં એક વરસાંણ આપવા લખીઊં હોએ પણ તે કાંહાંથી આપવું તે જણાવીઊં નહી હોએતો વશીએતનામાં મધે લખેલી રકમનું સરકારી વરસાંન ખરીદ કરવું (ઈઆને તેહની સરકા

રી લોન લઇ રાખવી) અથવા જો તેવું વરસાંન નહી મલી આવેતો તે વરસાંન જેટલી ઊપજ થાએ એવી પુરતી રકમ હાઈ કોરટ ફરમાવે તે મુજબની જાંમીનગીરીમાં રોકવી.

કલમ ૩૦૪ થી—ફલાંની વાત થાએતો ફલાંનો વારશો આપવો હેવા જાંહાં વારસા લખીઆ હોએ તાંહાં તે વારસાની રકમ જાંમીનગીરીમાં રોકી રાખવાને વશીએતનામું ચલાવનારો વકીલ બંધાએલો નથી. પણ તે વાત બનેતો તે વારસો આપશ હેવી જો પુરતી જાંમીનગીરી સેશધનાંધીકારી એટલે કે બાકી વધેલી મીલકતનો વારસ આપેતો વકીલ તેને નાંમે ઊપલો વારસો કરી આપવાને મુખતીઆરછે.

૩૦૫ મી કલમ ફરમાવેછે કે "જાંહાં એક વશીએત કરનારે પોતાની બાકી વધેલી મીલકતનો વારશો કોઇને તેની જીંદગી શુધી આપવા લખેઊં હોએ પણ કોઈ ચોકશ જામીનગીરીમાં તે નાંણું રોકવાને ફરમાવેલું નહી હોએતો કોરટ શારી વીચારે હેવી જાંમીનગીરીમાં તે વારશાનાં નાંણાં રોકવાં, તે હીઆંશુધી કે તેમાનાં ચોકશ નાણાં વશીએત કરનારના મરણની વખતે ચોકશ જાંમીનગીરીમાં રોકાઇ ચુકીઆં હોએ, તોપણ કોરટ પશંદ કરે હેવી તે જાંમીનગીરી નહી હોએતો તે નાણાં પાછાં ઊપજાવીને કોરટને પશંદ પડતી જામીનગીરીમાં તે રોકવાં."

કલમ ૩૦૬ ઠી—જાંહાં મીલકતનો બાકીનો ભાગ ચોકસ જાંમીનગીરીમાં રોકીને તે મીલકત ચોકસ ધણીને તેની જીંદગી સુધી આપવાને ફરમાવીઊં હોએ તાંહાં મરનારનાં મોતને વખતે તેવી જેટલી મીલકત તેમ રોકી નહી હોએ તેટલી મીલકતનાં પઇસા ઊપજાવી કરી તે પઇસા પાછા તેવી જાંમીનગીરીમાં રોકવા.

કલમ ૩૦૭ મી—ઊપલી બેઊ કલમો મુજબ નાંણાં કેહારે અને કેમ રોકવાં તે વશીએતનામું ચલાવનાર વકીલની મરજી ઊપર રાખીઊંછે; પણ જાંહાંશુધી નાંણાં તેમ રોકેલાં નહી હોએ તાંહાંશુધી તેટલાં નાંણાં ઊપર વારસને દર વરશે શેકડે ટકા ૪ લેખેનું વીઆજ મલેઊ જાએ.

૩૦૮ મી કલમ એક ઘણો અગતનો બંદોબશત ઠરાવેછે, તે કલમ હેઠલ આપીછે.

"જાંહાં એક વારસા વીશે લખેલા શબદો પરમાણે તે વારશાનાં પઈશા અથવા બીજી ચીજ તુરત પગાર કરાવવા અથવા શવાધીનમાં લેવાનો વારશને હક હોએ, પણ તે વારશ નાહાની વએનો હોએ અને તેને બદલે તે વારસો કોણને સોંપવો તે વશીએતનામામાં લખેલું નહી હોએતો જે ડીશટરીકટ જડજની કોરટમાં વશીએતનાંમું પુરવાર કરીને અથવા વશીએતનામાંની નકલ સાથે જોડીને વકીલાતનાંમું મેલવી ઊં હોએ તે કોરટ મધે વારશને હીશાબે (જો તે વારસ "કોરટ ઓફ વારડ" નો "વારડ" ન હોએતો) વારસો પગાર કરવો અથવા કોરટને સવાધીન કરવો. અગરજો તે વારશ "કોરટ ઓફ વારડસ" નો "વારડ" હોએતો તે કોરટમાં તે વારસો વારશને હીશાબે પગાર કરવો અથવા હવાલે કરવો તથા હેવી રીતે ડીશટરીકટ જડજની કોરટમાં અથવા "કોરટ ઓફ વારડસ" માં વારશો આપેઆથી ઇઆ હવાલે કરવાથી તેનો શઘલો જોખમ છુટો થાએછે. હેવી રીતે વારસાનું નાંણું પગાર થાએઆ પછી શરકારી જાંમીનગીરીની ખરીદીમાં તે નાંણું રોકવું, તે જાંમીનગીરી તે ઊપરનાં વીઆજ શુધાં તેને લગતો હક ધરાવનાર શખસને નાંમે ચહડાવવી અથવા પગાર કરવી, અથવા નહીતો કે જેમ જડજ અથવા "કોરટ ઓફ વારડ" ફરમાવે તેમ તે શખસનાં લાભને માટે કાંમે લગાડવી."

ભાગ ૩૮ મો.

વારસાઓની ઊપજ અને વીઆજ બાબે.

કલમ ૩૦૯ મી—એક "વીશેશ વારસા" માં વશીએતનાંમું કરનારનાં મરણથી જે કાંઈ અઇન ઊપજ થઇ હોએ તે ઊપજ ઊપર વારસનો હકછે. પણ તે વારસો ચોકસ વાત બનેતો આપવો હેવી

શરતે આપવા ફરમાવીઓ હોએ તારે તે વારસાની અઈન ઊપજ વારસને મલે નહી પણ સેશધનાધીકારી એટલે કે બાકો વધેલી મીલકત લેનારા વારસને મલે.

કલમ ૩૧૦ મી—બાકીની વધી સધી મીલકતનાં સાધારણ વારસા જેને નામે લખેઆ હોએ તેને તે વારસામાં વશીએતનાંમું કરનારનાં મરણથી થએલી ઊપજ ઊપર હકછે. પણ તે વારસોબી જો ચોકસ વાત બને તોજ આપવા ફરમાવીઓ હોએ તારે તેની ઊપજ વારસને મલે નહી પણ ઠેકાંણે પાડવા વગર રહી ગએલી મીલકતમાં તેને ગણવી.

કલમ ૩૧૧ મી—એક સાધારણ વારસો પગાર કરવાને જાંહાં કસો વખત ઠરાવીઓ નહી હોએ તાંહાં વશીએતનાંમું કરનારનાં મરણ પછે એક વરસથી તે ઊપર વીઆજ ચાલવા માંડેછે. પણ જાંહાં દેવાંને પેટે વારસો આપવા લખેઆ હોએ તાંહાં તે વારસા ઊપરનું વીઆજ વશીએત કરનારનાં મરણથીજ ચાલુ થાએછે; તેમજ વલી વશીએતનાંમું કરનાર જો વારસનો બાપ ઈઆ દુરનો વડવો હોએ અથવા પોતાને વારસનો બાપ સમજતો હોએતો તેનાં મરણથીજ વારસા ઊપર વીઆજ ચાલુ થાએછે તથા વલી જો તે વારસો એક સગીરને (ઇઆને ધારાની ઊમરની અંદરના શખસને) તેનાં ગુજરાંણને માટે આપવા લખીઓ હોએ તારેબી વીઆજ વશીએતનાંમું કરનારનાં મરણથી ચાલુ થાએછે.

"દુરનો વડવો" કરી જે બોલો ઊપલી તથા નીચલી કલમમાં આવીઆછે તે બપાવા, અથવા બાપનાં બપાવા અથવા મમાવા, ઈતીઆદી, હેવા ખેસીને સમજવા.

કલમ ૩૧૨ મી—સાધારણ વારસા પગાર કરવાને જારે વખત ઠરાવેલો હોએ તારે તે વારસા ઊપર તે વખતથી વીઆજ ચાલુ થાએછે અને તેટલા વખત સુધીમાં એકઠું થએલું વીઆજને સેશધન એટલે કે બાકી વધેલી મીલકતમાં ગણવું. પણ જો વશીએતનાંમું કરનાર વારસની માએ, બાપ અથવા બીજો દુરનો વડવો હોએ તથા

વારસ જો સગીર ઈઆને નાહાની ઊમરનો હોએતો તેનાં ગુજરાને માટે વશીએતનામાં મધે ખાશ બંદોબસત કરેલો નહી હોએતો ઊપલું વીઆજ વશીએતનાંમું કરનારનાં મરણથીજ ચાલુ થાએ.

કલમ ૩૧૩ મી—વીઆજનો દર વરશ દાહાડે શેંકડે ૪) ટકા લેખે ગણવો.

કલમ ૩૧૪ મી—વશીએતનામાં મધે એક વરસાંન મરનારનાં મોત પછે એક વરસની અંદર આપવા લખીઊં હોએ તોપણ તે પેહેલાં વરસનાં ચઢેલા વરસાંન ઊપર વશીએતનામું કરનારનાં મોતથી વીઆજ ચાલે નહી.

કલમ ૩૧૫ મી—પણ જારે વરસાંન ઊપજાવા માંટે નાંણું જાં મીનગીરીમાં રોકવાનું વશીએતનામાં મધે ફરમાવીઊં હોએ તારે તે વરસાંન ઊપર મરનારનાં મોતથી વીઆજ પગાર કરવું જોઈએ.

ભાગ ૩૯ મો.

આપેલા વારસા પાછા લઈ લેવા બાબે.

કલમ ૩૧૬ મી—વશીએતનામું ચલાવનાર વકીલે વારશો આપી ચુકા પછી બીજો વારસો આપવા જેટલાં નાંણાં મલી નહી આવે તારે જો તે વારશો જડજનાં હુકમથી આપેલો હોએતો વકીલ તે પાછો લઈ શકે.

કલમ ૩૧૭ મી—પણ વકીલે પોતાની ખુશીથી તે વારસો આપેઓ હોએતો વારસ પાસેથી તે પાછો લેવાએ નહી.

વકીલની ફરજછે કે વારસો પગાર કીધા અગાઊ સરવેનાં વારસા આપી સકશે કે નહી તે પરથમ તપાશવું અને તેણે ખુશીથી એક વારશો આપેઓ તો પછી તેણે તેવી તપાસ કરીને આપેઓ એમ ગણાએ છે, તથા બીજા સઘલા વારસા પગાર કરવા જેટલું તેની પાસે હતું એવો વેહેમ રેહેછે; જેથી તે વારસો પાછો લેવાનો તેને હક નથી, પણ

બીજા વારશા તેની પોતાની પાસેથી પગાર કરાવી શકાશે, તેહનો જો ખમ તે વકીલને માંથેછે.

કલમ ૩૧૯ મી—વારસાઓ આપી દીધા પછે મરનારનું કાંઈ દે વું કરજ નીકલી આવે કે જેની વકીલને પેહેલાં ખબર નહી હતી, તા રે તે દેવું પગાર કરવા માંટે દરએક વારસ પાસેથી ચોકસ સરખા પરમાંણ મુજબ વારસા પાછા માંગવાનો વકીલને હકછે.

વકીલે વારશા આપવા અગાઊ માંગનારાઓ તથા બીજાઓને ખબર આપવી જોઇએ અને તારબાદ વારસા વેંહેંચી આપવા જો ઇએ તે વીશેની ૩૨૦ મી કલમ હેઠલ ઊતારીછે—

"એક મરનારની મીલકતનો વહીવટ ચલાવવાનાં મુકદમાં મધે હા ઈ કોરટ જેવી નોટીસ આપે તેવી નોટીસ વશીએતનામું અમલમાં લા વનારે અથવા વશીએતનામાં વગર વહીવટ ચલાવનારે મરનારનાં માં ગનારાઓને તથા બીજાઓને આપી હોએ કે તેઓએ મરનારની મા લ મીલકત ઊપર પોત પોતાનાં દાવા ચોકશ ઠરાવેલા વખતમાં રૂજુ કરવા, તે વખત પુરો થાએઆ પછી જેટલા કાએદાશર દાવા તે વકીલ જાંણતો હોએ તેટલા તે મરનારની પુંજીમાંથી વેંહેંચી આ પવાને તે મુખતીઆરછે. પણ જે દરદાવાને લગતી ઘટતી ખ બર તે મુદતની અંદર મીલકત વેંહેંચી આપતી વેલા કરવામાં આવી નહી હોએ, તેને માટે મીલકતનો શલો નહી વેંહેંચવાથી તે વ કીલ જવાબદાર નથી. પણ મરનારની મીલકત જેઓનાં હાથમાં ગએલી હોએ તેઓ ઊપર તે મીલકત સાંમે અથવા તેનાં હરએક ભા ગ સાંમે દાવો લઈ જવાને હરએક માંગનારને આ કલમમાં જે કાંઇ ઠરાવચુંછે તેથી અટકાવ નથી."

એ રીતે જોતાં મરનારની મીલકત તેનાં વકીલે વેંહેંચી આપવા પછીબી હરએક માંગનાર વારશ પાશેથી પોતાનાં લેહેણાંની ફરીઆ દી કરી શખશે. હેને લગતો વધારે બંદોબશત ૩૨૧) મી કલમમાં ઠરાવેઓછે, જેમાં હેવા દાવા કરવાની માતરે હદ ઠરાવીછે; પણ માં ગનાર ધણીને જે સતા આપીછે તે નીચે પરમાંણેછે:—

"એક માંગનાર જેને પોતાના લેહેણાંને પેટે નાંણાં પગાર થાએ આં નહી હોએ તેણે વશીએતનાંમું કરનારનાં મરણ પછી બેએ વરશની અંદર અથવા વારશો પગાર કીધા પછી એક વરશની અંદર વારશ ઊપર દાવો કરવો કે વશીએત કરનારનાં મરણની વખતે તેની પુંજી, તેમાંથી દેવું તથા વારશા બંધે અપાઈ સકાએ તેટલી હતી કે નહી હતી અથવા વકીલે તે વારશો પોતાની મેલે ખુશીથી આપેઓ હોએ કે નહી, તોપણ વારશને જે વારશો મલેઆછે તે (માંગનારનું લેણું અદા કરવા શારૂં) તેણે પાછો આપવો."

એ પરમાણે એક વારશ પાશેથી વારશો પાછો લેવાની માંગનારને શતા આપીછે, પણ વારશને પોતાને તેમ કરતાં ઈઆને એક વારસે બીજા વારસ પાસેથી વારસો પાછો માંગતાં કેટલાક અટકાવ રાખેઆછે.

કલમ ૩૨૨ મી—મીલકતની વેંહેંચણીની વખતે પુંજી પુરતી હોએ અને શઘલા વારશોને પુરેપુરી વેંહેંચણી મલી હોએ તારે પછી ઈઆતો વકીલની ખરાબ ચાલથી અથવા બીજા કોઈ પણ સબબથી જે વારસ પોતાનો ભાગ ખોહી બેઠેલો હોએ તે ધણી એકદમ ફરીઆદી કરીને બીજા વારશ પાશેથી પાછું લઈ શકે નહી.

કલમ ૩૨૩ મી—પણ મરનારનો અવેજ પુરતો નહી હોવા છતાં જો વેંહેંચણી થાઈ હોએતો હાવી રીતે ખોહી બેશનાર વારશનો દાવો ચાલી શકે, કે તેણે પેહેલાં વશીએતનાંમું ચલાવનાર વકીલ ઊપર ફરીઆદી માંડવી જોઇએ અને જો તે વકીલ નાદાર હોએતો શઘલા વારશો પાશેથી તેઓનાં હીશાનાં પરમાણ પરમાણે વારશો મેલવવો જોઈએ.

કલમ ૩૨૪ મી—મરનારની મીલકતનો બરોબર વહીવટ ચલાવતાં દરએક વારસનો વારસો જેટલા પરમાણમાં ઓછો થતે તેટલાજ પરમાણમાં એક વારસ બીજા વારસને પોતાનાં વારસામાંથી ઊપલી રીતે હીસો પાછો આપવાને બંધાએલોછે, તે કરતાં વધારે રકમ આપવાને બંધાએલો નથી.

કલમ ૩૨૫ મી—હેવી રીતે વારશા પાછા લેવાની ફરીઆદીમાં વેઆજનો દાવો ચાલશે નહી.

કલમ ૩૨૬ મી—વશીઅતનામાંમધે જે વારસને બાકી રહેલી અસકેઆંમતનો વારસ ઠેરવીઓ હોએ તે ધણી મરનારનું દેવું તથા વારસા આપવા પછી તમામ બાકી વધેલી મીલકતનો વારસ થાએ.

ભાગ ૪૦ મો.

વકીલને માંથેનો જોખમ.

૩૨૭ મી કલમ પરમાંણે જો એક વકીલ પોતાનાં શવાધીન માહેલી મીલકતને આડે મારગે વાપરે અથવા તે મીલકતને ખોટ ઈઆ નુકશાંનમાં લાવી મેલેતો તે સઘલું નુકસાંન ભરી આપવાને વકીલ ચોગીયછે. જેમકે એક ખોટો દાવો કરનાર શખસને માંગનાર તરીકે ગણીને નાંણું આપીઊં હોએ, અથવા જેમકે મરનારની વતી ધારા સબંધી કાંઈ કામ કરવું ઘટે અને તે નહી કીધાથી મરનારની અસકેઆંમતને નુકશાન થાઈઊં હોએતો તે નુકશાન ભરી આપવાનો જોખમ વકીલને માંથેછે.

કલમ ૩૨૮ મી—મરનારની મીલકત એકઠી કરવામાં ગફ્લત કરીને જો વકીલ તે મીલકતને નુકશાંન પોહોચાડેતો નુકશાંન તથા ખુટ પુરવાનું વકીલને ચોગીયછે.

ભાગ ૪૧ મો.

પરચુટણ.

કલમ ૩૨૯ મી—શરકારી ઈસટાંપની ફીઈ વીશે, તથા કલમ ૩૩૦ મી આડમીનીસટરેટર જેનરલનાં હક વીશેછે.

૩૩૧ મી કલમમાં ફરમાવેલુંછે કે તા૦ ૧ લી જાનેવારી ૧૮૬૬. ની આગમચ થાએલાં વશીએતનામાંને તથા એ તારીખની આગમજ વગર વશીઅતે ગુજરી જનારાઓને આએ ધારો લાગુ પડે નહી,

અને ઓરતની મુખતીઆરી પોતાની પુંજી ઊપર ચાલેછે તે બાબેની ૪ થી કલમ એજ તેરીખની આગમચ થએલાં લગનને લાગુ પડે નહી. એ વીશે વીગત શાથે ખોલાશો આ ધારાનાં આગલા ભાગમાં ૪ થી કલમની હેઠલ કરેલોછે. માંટી બઇએરનાં અરસ પરસનાં હક તથા સંબંધ ધારાથી આગલ જેમ પીછાણવામાં આવતા હતા, તેમાં આ ધારાની મજકુર ૪ થી કલમથી ઘણો ફેરફાર થયોછે, પણ તે સઘલો ફેરફાર તા૦ ૧ લી જાનેવારી ૧૮૬૬ ની આગમચ થએલાં લગન વાલાં ઓરત મરદનાં જોડાં ઊપર લાગુ પડતો નથી. તેજ પરમાંણે વશીએતનામાં બાબે તથા વગર વશીએતે ગુજરી જનાર બાબે આ ધારામાં જે કાંઈ બંદોબસતો ઠરાવેલાછે તે પણ સઘલા ઊપલીજ ઈઆને તા૦ ૧ લી જાંનેવારી ૧૮૬૬ ની આગમજનાં વશીએતનાંમાં ઊપર તથા એજ તારીખની આગમજ વગર વશીએતે ગુજરી જનાર ઊપર લાગુ પડતા નથી.

આ ધારો હીંદુશતાંનનાં ઈંગરેજી રાજની ચોકશ રઇએત ઊપર લાગુ પડેછે, અને ચોકશ લોકો ઊપર નહી લાગુ પડતો, તથા બીજા લોકો ઊપર લાગુ પાડવા અથવા નહી પાડવાની આ ધારાની ૩૩૨ મી કલમ મધે ગવરનર જેનરલને શતા આપીછે. જેઓ ઊપર આ ધારો લાગુ પડેછે તેઓની ટીપ હેઠલ આપીછે.

૧. બરીટીશ ઇનડીઆમાં જનમ ઈઆ ઓલાદથી વશનારા ઈઊરોપીઅન.
૨. ઇશટ ઇનડીઅનો અથવા યુરેશીઅનો.
૩. ઇઆહુદીઓ.
૪. આરમીનીઅનો.
૫. પારશીઓ (વગર વશીઅતે ગુજરી જનારનાં વારશાની ચોકશ કલમો જેહની વીગત આ ચોપડીનાં પરથમનાં ભાગમાં આપીછે તે કલમો વતરોગે).
૬. દેશી ખરીસટીઓ.

આ ધારાનાં અમલમાંથી હીંદુઓ, મુશલમાનો તથા બુધીશટી લોકોને બાતેલ કીધાછે.

વધારો

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

"પારશી લા કમીશન" નો રીપોર્ટ.

હીંદુસતાંનનાં પારસી ટોલામાં ધારા તરીકે ચાલતા આવેલા રેવાજો વીશે તથા તે બાબે ખાશ ધારા બાંધવાની જરૂરીઆત વીશે તપાસ કરવાને શારૂં મુંબઈની સરકારે ઠરાવેલાં કમીશનનો રીપોર્ટ.

તારીખ ૧૩ મી અક્ટોબર ૧૮૨૬ ની તારીખનો.

હીંદુસતાંનનાં પારસી ટોલામાં ધારા તરીકે ચાલતા આવેલા રેવાજો વીશે તથા તેઓ બાબે ખાશ ધારા બાંધવાની જરૂરીઆત વીશે પરથમની બોલ અને તપાસ કરનાર કમીશન હેઠલ ટાંકેલો રીપોરટ કરવાની રજા લીએછે.

૧. કમીશનની નેમણુક થવા પછે તરતજ તેઓએ કેટલીક જાહેર સભાઓ ભરવાનો ઠરાવ કીધો, જે વીશે મુંબઈનાં સરકારી ગેજેટમાં ઈંગરેજી તથા ગુજરાતીમાં જાહેર ખબરોની મારફતે ખબર આપવામાં આવી, કે જે જુદી જુદી બાબતો કમીશનને વીચાર કરવાને સોંપીછે તે બાબતો ઉપર શાખસી લેવા તથા તકરાર સાંભલવાને કમીશન તઈઆરછે. એ જાહેર ખબરો ઉપરાંત સુરત, પુણાં, મુંબઈ અને બીજી જગાઓનાં કેટલાક વગવાલા પારસી ગરહસથો ઉપર વખતે વખત ખાશ નોતરાં મોકલવામાં આવયાં હતાં, જેમાં તેઓને અરજ કીધી હતી કે પારસીઓનાં ધારાનાં ખરડા માંહેલી તથા વધારેલા ખરડા માંહેલી બાબતો ઉપર તેઓની મુખજુબાંનીનો કમીશનને લાભ આપવો. અગત કરીને મુફસીલનાં જે પારસી ગરહસથોએ ધારાનાં ખરડાની સાંમે અરજીઓ ઉપર સહી કીધી હતી તેઓને તથા મી૦ માંણેકજી ખરશેદજી અને એવાજ બીજા જે ગરહસથોનાં વીચાર એ ધારાની વીરૂધછે એવું જણાયલું હતું અથવા ધારવામાં આવતું હતું તેઓને એ નોતરાં મોકલયાં હતાં. વલી કમીશનનાં બે દેશી મેમબરો મી૦ ફરાંમજી નસરવાંનજી અને મી૦ મોદી રૂસતમજી ખુરશેદજી, એક હાથ ઉપર એ પારસી ધારાનાં મદદગારોનાં, તથા બીજા હાથ ઉપર તેની સાંમે થનારાઓનાં મતથી સારીપઠે જાણીતા હતા તથા એકેક ગરહસથ ચોકસ દરજે એકેક બોરદુનાં મત જાહેર કરનાર આગેવાંન સરખા ગણાઈ શકાએ. વાસતે એ સઘલી મારફતથી

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

અમારે હવાલે સોંપેલી બાબતો ઉપર અમે જે જે શાખસી લીધી તેનું શું શેવટ આવયું તેનો વીગતથી હેવાલ આપવા અગાઉ, આ સાથ મોકલેલા ધારાનાં ખરડા માંહેલી બીનાંઓ સંબંધી ખાસ ધારા બંધાવવાને મુંબઈનાં પારસીઓએ આગલ શું શું કોશેશ કીધી હતી તે ટુકમાં તપાસી જવાનું તથા તે સાથે ઈલાકાનાં શેહેરોમાં અને મુફસીલમાં રેહેનારા પારસીઓની ધારા સંબંધી હાલત ઉપર ધેઆંન પોંહોંચાડવાનું સગવડ ભરેલું ગણાશે.

૨. સને ૧૮૨૪ માં મુંબઈની માજી સુપરીમ કોરટ સથાપવાનો ચારટર અમલમાં આવયો તારથી તે વખતની સુપરીમ કોરટ અને હાલનાં વખતની હાઈ કોરટનાં સરેસતાનાં દીવાંની અમલ-તલે વસનારા પારસીઓ ઉપર જેવા ધારા લાગુ પડતા હતા તેથી જુદીજ કીસમનાં મુલ વેહેવારૂ ધારા તલે આ ઈલાકાનાં મુફસીલનાં પારસીઓ વસવા લાગા હતા. એ સઘલા વખતમાં, જે રેવાજો તથા રસમો વીશે મુકદમાં ચલાવનારાઓ નેઆએધીસની હજુર જેહવી રીતે પુરવાર કરી આપે કે તે મુજબ સઘલા પારસીઓ ચાલવાને બંધાયલાછે તો તે રસમો તથા રેવાજો મુજબ મુફસીલનાં પારસીઓનાં કજીઆ ચુકતા હતા.

૧૮૨૭ નો ૪ થો "રેગયુલેશન" (ભાગ બીજાની કલમ ૨૬ મી અને ૨૭ મી) જે આ બાબતમાં ઉપર કહેલા પેહેલા રાબેતા ઉપરથી ઘડીઓ હતો અને બીજા રાબેતાની પરવાંનગી આપતો હતો, તે "રેગયુલેશન" માં ખોલલી રીતે ઠરાવયુંછે કે "હરએક મુકદમાં મધે લાગુ પડે એવા પારલામેંટનાં આકટો તથા સરકારનાં કાંનુનોની ગેરહાજરીમાં, જે દેશ મધે તે મુકદમો ઉભો થયો હોય તે દેશનાં રેવાજ અથવા એવા કોઈ રેવાજ માલમ નહી પડેતો પરતીવાદીનાં ધારા પરમાંણે ચુકાદો કરવો." તથા "હીંદુ અથવા મહમદીઆંન સીવાએ બીજા હરએક ધારાની ખાશ બારીકી ઉપર અથવા કોઈ કોમ અથવા ગનાતનાં કોઈ કાનુન અથવા રેવાજ ઉપર આધાર રાખનારી બાબતમાં જારે તે ધારા, કાનુન અથવા રેવાજ બાબે શક પેદા થાય તારે તેવી બાબતથી જાંણીતા પુરૂશોને અથવા તે કોમ ઇઆ ગનાતનાં વડાઓને અથવા બીજા બરાબર વાકેફગાર પુરસોને તપાસીને કોરટે તે બાબત ચોકસ કરવી."

૩. મુફસીલનાં પારસીઓ ઉપર લાગુ પડતા ધારા, આજસુધી ઉપર બતાવેલી દેશ રેવાજ તથા પુછપરછ કરીને ચુકવવાની રીત મુજબ, ચોકસ કરવામાં આવેછે તથા અમલમાં લવાયછે. એવી રીતે ઈનસાફ કરવાનાં ગેરફાયદા એ થાયછે કે ચોકસ ઈનસાફ થઈ શકતો નથી, તેમાંથી વલી નવા ટંટા ઉભા થવાને ઉતેજન મલેછે, તથા દરએક મુકદમાં મધે ધારો શુંછે તે દરએક વેલા શોધી કાહાડવા તથા લાગુ પાડવાની ફરજ હોવાથી અગવડ અને ઢીલ થાએછે. બીજા હાથ ઉપર જે લોકોનાં વેહેમ મજબુત હોએછે, જેઓમાં હર

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

એક નવા ફેરફાર વીશેની બીહીકે મજબુત જડ ઘાલેલી હોએછે તથા સુધારામાં
જેઓ બીજાઓ કરતાં પછાતછે તેઓનેજ ઈનસાફ ચલાવવાની આવી એક રી
ત પસંદ આવેછે. કમીશન સાંમે રજુ થએલી સઘલી શાખસી ઉપરથી માલ
મ પડેછે કે મુફસીલનાં પારસીઓ ઈનસાફ ચલાવાની ઉપલી રીતીનાં દેખીતા
ગેરફાએદા કબુલ રાખતા છતાં તેઓ એ રીતને પોતાની હાલની હાલતને સા
રી રીતે માફક આવતી ગણેછે અને તેમાં તેઓ થોડોજ ફેરફાર કરાવા ચાહેછે.

૪. મુંબઈ શેહર મધે રીકારડરની કોરટમાં મુફસીલનાં સરખાજ કાનુનો
મુજબ પારસીઓનો ઈનસાફ કેટલાક વખત સુધી થએઓ હતો. જેમકે "ધી
સતા" નાં મુકદમાં મધે સર જેમસ મેકનટોશ હીંદુસતાંન છોડી જવાની સેજ
આગમચ (સને ૧૮૧૧ માં) પારસીઓનાં રેવાજ બાબે શાખસી લીધા પછે,
એક વગર વશીએતે ગુજરી જનારા પારસીનાં રાંડને પેટનાં ફરજંદને સુદરેહે
કુસતી પેહેરાવેલી હોવાથી તેનો વારસા ઉપરનો હક બાહાલ રાખવાને લલ
ચાએઓ હતો. આ ચુકાદો, જેથી તે વખતનાં પારસી લોકોમાં ભારી ઘોં
ગાટ ઉઠીઓ હતો, તેને સર જેમસ મેકનટોશની પછી તરતજ થએલા કાંમ
ચલાઉ જડજ સર જાંન નીયુબોલડે ફેરવીઓ હતો, અને આ વાત નહી મના
એ એવી નથી કે પારસીઓનો ઈનસાફ કરતી વખતે એ પરમાંણે રેવાજ
બાબે શાખસી લેવાની રીતથી ઈનસાફમાં દાખલ થએલી મુશકેલીઅત અને
શંદેહનાં આ તથા એવાજ બીજા જે દાખલા જણાએલાછે તે દાખલા માજી
સુપરીમ કોરટનાં જડજોને નીચલો હોકમ કરવાને ફરજ પાડવામાં ઘણા કાંમ
લાગા હશે. તે હોકમ એવો હતો કે "કબાલા, વારસા તથા હીસાને લગ
તી બાબતો મહમદીઆનોમાં મહમદીઆંન કાએદા તથા રેવાજ પરમાંણે ત
થા 'જેનટુ' (અથવા હીંદુ) ઓમાં 'જેનટુ' (હીંદુ) કાએદા તથા રેવાજ
પરમાંણે ચુકવવા," એવી જે કલમ ૧૮૨૩ નાં ચારટરમાં ઠરાવી હતી તેનાં
લાભમાંથી પારસીઓને બાતલ કરવા. માજી સુપરીમ કોરટનાં નેઆએધી
સોએ પારસીઓને "જેનટુ" (હીંદુ) ગણવાને ના પાડીઉં, અને તે વખત
થી માજી સુપરીમ કોરટની હદની અંદર વસનારા પારસીઓ ઉપર "કબા
લા, વારસા અને હીસાની દરએક બાબતમાં" ઈંગરેજી "સીવીલ લા"
(દીવાંની ધારો) લાગુ પાડીઓ હતો તથા લગન અને તલાકની બાબતોમાં તો
હેઠલ બતાવીઉંછે તેમ કેટલાક વરસો સુધી સઘલા ધારાનાં ફાએદાથી તેઓ
ને બેનસીબ રાખીઆ હતા.

૫. એ પરમાંણે ઈનસાફ ચલાવતી વખતે મુફસીલનાં અને ઈલાકાનાં
શેહેરોનાં (ઈઆને મુંબઈ, કલકતા અને મધરાજ એ તરણે શેહરોનાં) પારસી
ઓ ઉપર બે જુદી જુદી જાતની અડચણો પડતી આવીછે—મુફસીલમાં ધારો
શુંછે તે શોધી કાહાડવા માંટે, જે રેવાજની કાંઈ પણ નોધ નહી તેવા રેવાજો

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

બાબે શાખસી લેવાથી દાંમાદોલ અને અનધન ચુકાદા થાએછે અને તેથી ખુ વારી કરી નાખનારા ટંટાઓને લાંબી મુદત સુધી ચાલુ રાખવાનું ઉતેજન મલેછે—ઈલાકાનાં શેહેરોમા તેઓ વધારે મોટી આપડા એ ભોગવેછે કે કબા લા, વારસા તથા હીસાનાં ટંટાઓમાં જે ધારા તેઓનાં કેહા પરમાણે તેઓ નાં સંસારી રેવાજ તથા હાજતોને મુદલ માંફક આવતા નથી તે (ઈંગરેજી) ધારા તેઓ ઉપર લાગુ પાડીઆછે તથા લગનનાં ટંટાઓમાં ૧૮૫૬ થી તેઓ તદનજ ધારા વગરની હાલતમાં પડેલાછે એમાં કસો શક નથી.

૬. ૧૮૨૮ માં મી૦ બોરોડેલે પારસીઓની ઉપર જે કાગલ લખીઓ તથા સવાલો પુછીઆ હતા તે ઉપલા પેહેલી કીસમનાં ગેરફાએદાઓ ધેઆન માં લઈને કીધું હતું. મુંબઈનાં પારસીઓએ પોતાની ધારા સંબંધી હાલ તમાં સુધારો કરવા માંટે હીંદુસતાંનની સરકારને વખતે વખત જે અરજી ઓ આપીછે તેમાં મી૦ બોરોડેલે લખેલાં કાગલ તથા પુછાવેલા સવાલો બાબે વારેઘડીએ એસારાઓ લખવામાં આવીઆછે.

એ કાગલ જે "સુરત અને મુંબઈનાં પારસી લોકો જોગ" લખેલો હ તો તેમાં મી૦ બોરોડેલ કેહેછે, ૧ લું કે "તેઓનાં ટોલામાં સરવે જણુ કબુ લ રાખે એવા કોઈ બરાબર ધારા નહી હોવાથી તેઓ વચે ઘણાં કજીઆ ઉ ભા થાએછે"—૨ જું કે "તેઓની આખી કોમ કબુલ રાખે એવા કોઈ અ સલી ધારાનાં પુસતક નહી હોવાથી," તથા "અસલી રેવાજોની કાંઈ નોધ ન હી હોવાથી", સરકારનું (એટલે કે તે વખતની મુંબઈની સરકારનુ) એવું મ તછે કે તેઓએ "ઈચ્છાને કે સુરત અને મુંબઈનાં પારસીઓએ" એકઠા મ લીને મસલત કરવી, પોતાના ધારા અને રસમોની નોધ લખી લેવી અને પોતાનાં વહીવટ તથા રાહાનુમાઈને માંટે પુખ્ત વીચારથી એક ધારાનો સં ગરહ બનાવી બાહાલ રાખવો," "નહીતો કે," લખનાર લખેછે કે, "તમારા ટોલામાં વાંધા અને કજીઆઓનો કાંઈ છેડો આવશે નહી." મી૦ બોરો ડેલે એ કાગળ સાથે વારસા, હીસા અને પાલક બાબે તથા માંટી બઈએર વ ચેની મીલકતનાં વહીવટ બાબેનાં ધારાઓને લગતી બાબતો ઉપર તે વખત ની મુંબઈની સરકારનાં હુકમથી તઈઆર કરેલા કેટલાક સવાલો મોકલયા હતા.

આ સવાલોનાં શુરતનાં પારસીઓએ કદીબી જવાબ આપેઆ હોએ એ મ માલમ પડતું નથી. તેમજ વલી મુંબઈના પારસીઓએ પણ (એ સવાલો પુછવા પછી આઠથી વધારે વરસ ગુજરી જવા બાદ) તા૦ ૧૮ મી આગશટ ૧૮૩૬ ને દીને જવાબ આપેઆ હતા. એ વખત અગાઉ એક એવો બ નાવ બનયો, કે જેથી માંજી સુપરીમ કોરટની સતા તલે વસનારા પારસી ઓને પોતાનાં વારસા હીસા સંબંધી હકને લગતી બાબતો ઉપર ચોકસ ધા રા મેલવવા માંટે વધારે આતુરતા થઈ હતી.

૭. એ ઉપર જણાવેલા બનાવની કેફીઅત આ હતી. સને ૧૮૩૫ માં એક વગર વશીએતે ગુજરી ગયલા પારસીનાં સઉથી વડા દીકરાએ મુંબઈની માંજી સુપરીમ કોરટમાં ફરીઆદી માંડી તથા વડા છોકરાને તમાંમ સથાવર મીલકતનો અખતીઆર આપવાનાં ઈંગરેજી ધારા પરમાંણે પોતાનાં બાપની સઘલી સથાવર મીલકતનો એકલો વારસ થવાને તે વડા દીકરાએ દાવો કીધો. એ દાવાથી ઈલાકાનાં શેહેર (મુંબઈ) ખાતેનાં પારસીઓમાં ઘભરાટ ઉઠીઓ તથા તેઓએ લેજીસલેટીવ કાંઉનસીલ ઉપર ઘણીક સહી સાથની એક મોટી અરજી મોકલાવી, જેમાં એવું માંગી લીધું કે આ ઈંગરેજી ધારો તેઓ ઉપર લાગુ પડવાની જે ધાસતીછે તેમાંથી તેઓનો બચાવ કરવો.

૮. સરકારને કીધેલી આ અરજીમાં તેઓ ફતેહમંદ થયા. સરકારે ૩૦ મી જાનેવારી ૧૮૩૭ ની તેરીખનાં પોતાનાં લેજીસલેટીવ ડીપારટમેંટનાં એક ઠરાવમાં આ કાનુન મુકરર જણાવીઓ કે "હીંદુ અને મુસલમાનોનાં વારસા, લગન તથા હીસા બાબેનાં કાએદાની મીશાલે પારસી ટોલાનાં રેવાજો જોકે ધારા તરીકે ગણાતા નથી, તોપણ સુપરીમ કોરટોની હદની અંદર પારસીઓ જે જમીન (ઇઆને સથાવર મીલકત) ધરાવતા હોએ, તે જમીન જો તેઓને પોતાનાં ટોલાનાં રેવાજ પરમાંણે વારસામાં મલી હોએ તથા લાગતા વલગતા સરવે પખશકારોની રાજી ખુશીથી મલી હોએ, તો તે ઉપરનાં તેમનાં હકનાં ભોગવટામાં કાંઈબી હરકત થવા દેવી નહી." તે સાથે ઉપલા ઠરાવમાં જણાવીઉં હતું કે નાંમદાર સરકારની નજરમાં આ એક એવી બાબત લાગેછે "કે જેમાં **ધારાને બોલેબોલ અમલમાં આંણીઆથી જે મતલબસર ધારાઓ ઘડીઆછે તે મતલબ ઉંધી વલેછે, માલ મતાની સલાંમતી જોખમમાં પડેછે તથા જે નીઅમોને તેઓ તાબેછે તે નીઅમો બાબે લોકોનો વીસવાસ લુલો થાએછે."**

એ પછી હીંદુસતાંનનાં ધારા બાંધનારાઓએ ૧૮૩૭ નો આકટ ૯ મો પસાર કીધો તે આ નીઅમો ઉપરથી કીધો હતો, જે આકટમાં સરવેને જાણીતુંછે કે એવું ઠરાવીઉંછે કે સુપરીમ કોરટોની હદની અંદર હરએક વશીએત કરનાર પારસીનાં વશીએત મુજબ વારસને મીલકત આપતી વેલા અથવા એક વગર વશીએતે ગુજરી જનાર પારસીની મીલકત આપતી વેલા તે પારસીની સથાવર મીલકત "ચાટલસરીઅલ" (જંગંમ મીલકત) જેવીજ છે અને અગાઉ હમેશ તેવી હતી એમ સમજવું.

આ આકટ **સુપરીમ કોરટોની હદની અંદરની** સથાવર મીલકત વારસને આપતી વેલા લાગુ પડેછે. એ પરમાણે હીંદુસતાંનનાં ધારા બાંધનારાઓને પોતાને હાથે પરબાડાં અને પુખત વીચાર કરીને બજાવેલાં કાંમથી મુફસીલનાં અને ઈલાકાનાં શેહેરોનાં પારસીઓની ધારા સંબંધી હાલત મધે

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

એક બીજો તફાવત કરવામાં આવીઓ, જેથી પેહેલાઓ ઈઆને મુફસીલનાં પારસીઓ આગલનીજ માફક રેવાજ બાબેના અનીશચીત કાએદાને આધીન રહેઆ, અને છેલાઓ ઈઆને ઈલાકાનાં શેહેરો ખાતેનાં પારસીઓએ વારસા હીસા બાબેનાં ઈંગરેજી ધારાની એકજ બાબતમાંથી પોતાને બાતલ કરવાને (ઈઆને સથાવર મીલકત એકલા વડા છોકરાનેજ નહી મલે હેવો ખાશ ધારો મેલવયો પણ બીજી બાબતોમાં ઈંગરેજી ધારાનોજ અમલ તેઓ (ઈઆને મુંબઈ, કલકતા અને મધરાજ મધે રેહનારા પારસીઓ) ઉપર ચાલુ રહયો.

૯. સન ૧૮૩૭ નાં ૯ માં આકટથી પરીનામ એ નીપજીઉં કે ઈલાકાનાં શેહેરોમાં દરેક વગર વશીએતે ગુજરી જનારનાં દરએક મુકદમાં મધે **સંગલી પરકારની મીલકત** જગંમ મીલકતની વેંહેંચણીનાં ઈંગરેજી ધારા તલે આવી કે જેથી મીલકતનો તરીજો ભાગ વીધવાને મલેછે અને બાકીનો ભાગ ફરજંદોને અથવા તેમનાં વારસ વકીલોને સરખે હીસે વેંહેંચી આપવામાં આવેછે. એ કાયદાથી તરત વેલા જે આસરો મલીઓ તે બાબે મુંબઈનાં પારસીઓ જોકે ઘણું આભારી હતા, તોપણ એથી પોતાનાં વારસા હીસા બાબેનાં ધારા હંમેસગી તુલીક નકી થયા હોએ એવું તેઓ સમજતા નહી હતા; એ વાત આ બાબત ઉપરથી ખોલી દીસેછે કે સને ૧૮૩૮ નાં નવેમબર મહીનામાં ઉપલો આકટ (૧ લી જુન ૧૮૩૭ ને દીને) અમલમાં આવેઆ બાદ એક વરસ ને થોડા મહીનાં પછે, તેઓએ લેજીસલેટીવ કાંઉનસીલ ઉપર એક બીજી અરજી મોકલાવી. એ અરજી ઉપલા અરસામાં મી૦ બોરોહેલનાં સવાલોનાં જે જવાબો તેઓએ તઈઆર કીધા હતા, તે જવાબોનાં આધાર ઉપર ઘડી હતી અને તેમાં એવી અરજ ગુજારી હતી કે ઉપલા જવાબો, જેને વીશે તેઓએ જણાવયું હતું કે "વારસા તથા હીસા બાબે જે જે હક પારસી ટોલો કબુલ રાખેછે તે સરવે તેમાં જણાવેલાછે," તે જવાબોનાં આધાર ઉપરથી એક કાએદો પસાર કરવો.

૧૦. ઉપલા જવાબો માહેલી બે બીનાં નોધી લેવા જોગછે. ૧ લું—એક પારસી મરદ વગર વશીએતે ગુજરી જાયતો વીધવા તથા દીકરીને વારસા ઉપર હક આપયોછે અને તે વારસાની હદ દરએકને માંટે (ઈઆને વીધવા તથા દીકરીઓને માટે) બે આનાં ઠરાવીછે. ૨ જું—એ જવાબોમાં એક પારસી ઓરતને અખતીઆર આપવાની ખાએશ જણાવીછે કે પોતાનાં ખાવંદની હઈઆતીમાં તેની રજાથી અથવા રજા વગર, પોતાનાં બાપને તાંહાંથી લાવેલી સઘલી મીલકત વશીએતનાંમુ કરીને પોતાને ગમે તેમ ઠેકાંણે પાડે.

એ ઉપરથી દીસેછે કે મુંબઈનાં પારસીઓ હાલ જેવી રીતનો આસરો માંગેછે તેહેનેજ મલતો આસરો ૧૮૩૮ માં તેઓએ માંગીઓ હતો, તેમાં પેહેલો આસરો વગર વશીએતે ગુજરી જનારની મીલકત ઉપર વેંહેંચણીનો

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

ઈંગરેજી ધારો લાગુ પાડવાની સાંમે માંગીઓ હતા, અને બીજો આસરો બ
રથાર અને બાયડી સંબંધી ઈંગરેજી ધારાની સાંમે માંગીઓ હતો, જે ઈં
ગરેજી ધારાની બંધીથી એક ઓરત પોતાનાં ખાવંદની હઈઆતીમાં કોઈ
પણ મીલકતને ઠેકાંણે પાડવાનો કસોબી સવતંતર અખતીઆર ધરાવી શ
કતી નથી, તે હીઆં સુધી કે તે ઓરતનાં પોતાનાં કબીલાએ અથવા કબી
લા તરફથી જે મીલકત આપેલી અથવા મલેલી હોએ તે ઉપર પણ તેણીનો
એ બાબતમાં ઈંગરેજી ધારાથી હક ચાલતો નથી.

વલી (સન ૧૮૩૮ માં કરેલી અરજીનાં ૩ જા પારેગરાફ ઉપરથી) બી
જું એવું દેખાએછે કે "કબીલાની ઓરતોને વારસા ઉપર હક આપવા"
ની સાંમે જેમ હમણાં તેમજ તે વખત ઉપર પારસી લોકોમાંનાં ઘણા જણા
ઓએ વાંધો ઉઠાવીઓ હતો. બીજા હાથ ઉપર, પોતાનાં ખાવંદની હઈઆ
તીમાં પોતાની જુદી મીલકતને ઠેકાંણે પાડવાનો હક એક પારસી ઓરતને
આપવાની બાબતમાં અરજી મધે લખેછે કે—"અમે જાંણીએ છઈએ કે એ
હક આપવો એ ઈંગલંડનાં ધારાથી ઉલટું છે, તોપણ અમારા લોકોમાં તો ઘ
રઘતુ કજીઆઓ અટકાવા માંટે તથા જો એ હક આપીઓ નહી હોએતો જે
બેસુમાર ખરાબીઓ નીપજે તે અટકાવા માટે એવો હક આપવાની જરૂરછે."

૧૧. સન ૧૮૩૮ ની પારસીઓની આ અરજી તે વખતનાં ઈનડી
અન લા કમીશનને સપુરદ કરવામાં આવી હતી; અને ૧૮૪૧ માં મુંબઈનાં
પારસીઓએ તે અરજી ઉપર ધેઆંન પોહોંચાડવા મી૦ બોરોડેલ ઉપર ચોં
પ કીધી હતી. એ ગરહસથ ઉપલા અરસામાં ઉપલાં લા કમીશનનો મેમબર
થએઓ હતો. એ ગરહસથ જોગ (તારીખ ૫ મી મારચ ૧૮૪૧ નાં) પોતા
નાં કાગલમાં પારસીઓ તાકીદ કરેછે કે વગર વશીએતે ગુજરી જવાનાં વાર
સાની બાબતમાં સન ૧૮૩૭ નાં સથાવર મીલકત સંબંધી ધારાથી જોકે થો
ડોક આસરો મલીઓછે તોપણ બીજી બાબતોમાં ઈંગરેજી ધારો તેઓની
હાલતને બીલકુલ નાલાએકછે, માટે હવે એકદમ કાંઈ પણ ઉપાએ કરવો જો
ઈએ. તેઓ લખેછે કે "અમારે માટે કાંઈ પણ ઉપાએ કરવાની જરૂર બતા
વવાની વધારે મજબુત સાબેતીઓ દરરોજ માલમ પડતી જાએછે, કાંએકે જે
લોકો વગર વશીએતે ગુજરી જાએ તે લોકોની મીલકત ઈંગરેજી ધારાનાં અ
મલને યોગીય થાએછે, કે જે ધારો અમારી રસમો અને રેવાજોથી તદન જુ
દોછે." તેઓ તે અરજીમાં તે વખતે તરતનો બનેલો એક દાખલો ટાંકેછે,
જેમાં એક પારસીએ પોતાનાં મરણની થોડો વખત અગાઉ એક બીજી બાએ
ડી સાથ લગન કીધાં હતાં અને તેની પેહેલી બાએડીને પેટનાં (નાંહાંની ઉમર
નાં) ફરજંદો હતાં. આવા દાખલામાં ઈંગરેજી ધારા પરમાંણે વીધવાને મીલ
કતનાં તરીજા ભાગ ઉપર તથા ફરજંદોને બાકીનાં ભાગ ઉપર સરખે હીસે હ

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

ક હતો. પણ અરજદારો લખેછે કે "અમારા લોકોનાં કાએદા તથા રસમ પરમાંણે ઉપલી રીતે મીલકતની વેંહેંચણી કરવી એ ઘણું ગેરવાજબી અને નાદરૂસત લાગેછે, કારણ કે તેથી કરીને બાપનું નામ ચાલુ રાખવાની શકતી તેનાં દીકરા પાસેથી છીનાવી લેવામાં આવેછે અને દીકરીઓ, જો હોએતો, મીલકતનો એક એવો મોટો હીસો તેઓને મલેછે, કે જે હીસા ઉપર તકેદારી રાખવાને તેઓ અશકતછે અને તેથી જે ખરાબ અથવા નાલાએક સગાંવાહાલાંઓ ઈઆ બીજા પારકા ધણીઓનાં હાથમાં તે મીલકતનો વહીવટ આપે તેમનાં કાવા દાવાથી બગાડો થવા વનાં રેહે નહી." આ ફકરો ટાંકવાની મતલબ એછે કે સન ૧૮૩૭ નો આકટ પસાર થવા પછે ચાર વરસમાં સુપરીમ કોરટની હદની અંદર વગર વશીએતે ગુજરી જનાર પારસીની સઘલી મીલકત, વારસાની બાબતમાં ઈંગરેજી "ચાટલસ રીઅલ" નાં ધારાને આધીન કરવાથી કેવી અને કેટલી ખરાબી થાએછે તે બાબે પારસીઓનું મત માલમ પડે. બરોબર બોલીએતો સન ૧૮૩૭ નાં ધારાથી મુંબઈનાં પારસીઓ જારે થાવર મીલકત બાબે "પરીમોજેનીચર" (ઈઆને સઘલી થાવર મીલકત વડા દીકરાને આપી દેવા) નાં ઈંગરેજી ધારાથી છુટા થએઆ તારે બીજા હાથ ઉપર જગંમ મીલકત વેંહેંચી આપવાનો ઈંગરેજી ધારો [જેથી વીધવાને તરીજો હીશો અને બાકીનો ભાગ છોકરા તેમજ છોકરીઓને સરખે હીશે ઈંગરેજી કાએદા મુજબ મલતો હતો] તે ધારો પારસીઓની સઘલી પરકારની મીલકત ઉપર લાગુ પાડવાથી વગર વશીએતે ગુજરી જનાર દરએક પારસીનાં દાખલામાં તેઓને એક બીજી જાતની વધારે મોટી ધારા સંબંધી અડચણો થવા લાગી. એ અગવડથી મુંબઈનાં પારસીઓ કોઈબી વખત અનજાંનાં હોએ અથવા ઈંગરેજી વારસાનાં ધારાનાં ઉઘાડી રીતે માફક નહી આવતા કાનુનમાંથી તુરત પોતાનાં ટોલાનો છુટકારો કરવા કરતાં કંઈ વધારે આસરા તરીકે તેઓએ ૧૮૩૭ નાં એ ધારાને બાહાલ રાખયો હોય એમ વીચારવામાં ભુલછે.

૧૨. ઉપલી અરજીઓ ઉપરથી કલકતામાં કસા વધારે ઉપાયો લીધેલા જણાતા નથી અને મુંબઈનાં પારસીઓએ પોતે પણ માંજી સુપરીમ કોરટથી અમલમાં આવતા ઈંગરેજી ધારા કરતાં, પોતાની હાજતો તથા રેવાજોને વધારે માફક આવે એવા ખાશ ધારા બાંધી મંગાવવા માંટે ઉપલી અરજીઓ ઉપરાંત સને ૧૮૫૫ ની આગમચ કાંઈપણ જાહેર કદમો ભરીઆં નહી હતાં.

પણ "પારસી ટોલાને લાગુ પડી શકે એવા ધારા બાંધી મંગાવવાનાં ઉપાયો બાબે વીચાર કરવા તથા તેમને માંટે બંદોબસત કરવા" મુંબઈનાં પારસીઓની એક મોટી સભા તા૦ ૨૦ મી આગસટ ૧૮૫૫ ને દીને શેઠ કાવસજી બેહેરાંમજીનાં આતસ બેહેરાંમમાં મલી હતી.

એ સભાનું પરીનામ એ આવયું કે "પારસી ટોલાને લાગુ પડી શકે એવા ધારાનો એક ખરડો ઘડી કાહાડવા" નો ઠરાવ થયો તથા "તે બાંધી મંગાવવા માંટે હીંદુસતાંનની ધારા બાંધનારી સભાને અરજી કરવા સારૂ" એક કારોબાર મંડલી ઠરી હતી. [એ મંડલીનું નામ "જરતોસતીઓને વાસતે ધારા બંધાવી મંગાવવા સારૂં ઉભી થાએલી સભા" કરીને ઠરીઉં હતું.]

એ કારોબાર મંડલીમાં મરનાર મી૦ માંણેકજી નસરવાંનજી પીટી સર નશીન ઠરયા હતા તથા મીશીઅરસ નવરોજજી ફરદુનજી અને સોહોરાબજી શાપુરજી જોડીઆ સેકરેટરી ઠરયા હતા.

તે વખત પછે પારસીઓને માંટે ખાશ ધારા મેલવવા બાબે જે કાંઈ થયુંછે તે સરવે આ ચાલાક, હોશીઆર અને બુધીવાંન મંડલીનું કાંમછે.

ઉપલી કારોબાર મંડલી ઠરાવયા પછે એક વરસમાં, ઇઆને સને ૧૮૫૬ માં પારસીઓની ધારા સંબંધી હાલતમાં એક નવો બનાવ ઉભો થયો. તે વરસનાં જુલાઈ મહીનાની ૧૭ મી તારીખે (અરદેસર ખરશેદજી અને તેની સાંમાં પીરોજબાઈનો મુકદમો—જે મી૦ મુરે છપાવેલા પરીવી કાંઉનસીલનાં મુકદમાંઓને સફે ૩૭૫ મે આપયોછે તેમાં) પરીવી કાંઉનસીલે એવો ચુકાદો કરયો કે એક પારસી ઓરત પોતાનાં લગન સંબંધી હક મેલવવા માટે તથા ખોરાકી પોશાકીને માટે ફરીઆદી માંડે તે સાંભલવાને મુંબઈની સુપરીમ કોરટને પોતાની "એકલીજીઆસટીકલ સાઈડ" માં કસી સતા નથી.

પરીવી કાંઉનસીલે અલબતાં એવી ચેતવણી આપી હતી ખરીં કે પારસીઓ વચે પોતપોતામાં થયલા લગનોને લગતી ફરજો અથવા એકરારો તોડવામાં આવેતો કોઈ જાતનો એલાજ માજી સુપરીમ કોરટ પોતાની **સીવીલસાઈડ**માં લગાડી શકે; પણ સને ૧૮૨૩ નાં ચારટર પરમાંણે સથાપેલાં એ કોરટનાં સાંચાથી ઉપલી કીસમનો આસરો આપી શકાય એ કાંઈ નહીતો અતીશએ શક ભરેલુંછે; અને એ જોખમ ભરેલો તથા ખરચાલુ અખતરો અજમાવાને માજી સુપરીમ કોરટની હઈઆતીમાં કોઈ પારસીએ હીમત કીધેલી માલમ પડતી નથી એ બીનાં પણ ચોકસછે.

ખરેખર વેહેવારની રીતે જોતાં પરીનામ એ નીપજયુંછે કે લગનનાં જોડાંથી ઉભી થતી (માતર મીલકતનાં વહીવટ સીવાએ) બીજી સઘલી ફરજો તથા શરતોને અમલમાં લાવવાની બાબતમાં મુંબઈનાં પારસીઓ માજી સુપરીમ કોરટનાં વખતમાં તદન ધારા વગરનાં થઈ પડયા, સતાથી અમલમાં લાવી શકાય એવા કોઈ પણ ધારાની સરવે પરવાંનગી ગોયા તેઓ સોડેથી છીણવી લેવામાં આવી, સઘલી ફરજોમાંથી તેઓ છુટા થઈ ગયા તથા તેઓનો સઘલો આધાર એક પંચાએતનાં ચુકાદા ઉપર રહયો, કે જે પંચાએત એક વખતે ઘરઘતુ કજીઆ ચુકવવાની ગમે એવી કુવતમંદ અને ચાલાક અદાલ

ત હતી, પણ પાછલથી તરેહવાર કારણોને લીધે તેણે સતા વાપરવાનું લાંબી મુદતથી બંધ કીધું હતું, બલકે તેમને માંન પણ મલતું બંધ થયું હતું.

આવી હાલતથી મુંબઈનાં પારસીઓની સંસારી નીતી ઉપર અતીઅંત નુકસાંનકારક અસર થઈ હતી એવું ઘણુંજ ખોલી શાખસી ઉપરથી કમીશન આગલ પુરવાર થયું હતું. તેવી હાલતમાં તેમ થવા વીનાં રેહે નહી. ઓરબી ધારાનાં સરવે અટકાવ કાહાડી નાખવાથો નીતી સંબંધી છુટ અને ઢીલાઈ, બધું તપાસતાં, એથી વધારે નહી થઈ, એ બીનાંથી મુંબઈનાં પારસીઓની, પોતાની ઉપર પોતેજ આંકોશ રાખવાની તથા અદબથી રેહેવાની ટેવને વધારે સારૂં લાગેછે.

મુંબઈની હાઈ કોરટ સથાપવાની સનદ સાથે તા૦ ૧૪ મી મે ૧૮૬૨ ને દીને સર ચારલસ ઉડે જે કાગજ લખીઓ હતો, તે કાગજના ૧૭ માં પારાગરાફમાં પરીવી કાંઉનસીલનાં આ ચુકાદા બાબે એસારો કરીને તે આ પરમાણે લખેછે—

"હાલનાં ચારટરની એક મતલબ એછે કે કોઈપણ રીતે ધારા બાંધનારાઓનાં કાંમની અંદર હાથ ઘાલવા વગર, જેમ બને તેમ ઉપલા સરવે અટકાવો અને હદ્દોને કાહાડી નાંખવા. એટલા માંટે દરએક પરકારનાં મુકદમાં કોરટમાં દાખલ કરવા તથા તપાસવા તથા દરએક પરકારનાં નુકસાંનનો ઉપાએ કરવાની જેટલી સતા પાદશાહી ચારટર વગર સથાપેલી કોરટો ધરાવેછે, તેટલી પુરતી સતા હાઈ કોરટને તેનાં અસલ દીવાંની અમલ તલે આ ચારટરથી આપવામાં આવીછે, અને એ રીતે ઈલાકાનાં શેહેરોની તથા માહેલાં પરાંતોની કોરટોને એ બાબતમાં જેમ બને તેમ એક સરખા પાયા ઉપર રાખવાની તજવીજ કરવામાં આવીછે."

હાઈ કોરટની સનદનાં કાગલોની ૧૨ મી (8) કલમ માંહેલા બોલો જેથી ઉપલી મકસદ પાર પાડવા ધારીછે તે બોલો આપણ જેટલા ધારી સકીએ તેટલા વીસતારણ અને સઘલી મતલબ બતાવી શકે એવાછે. તે કલમમાં હાઈ કોરટને સતા આપીછે કે તેનાં અસલ દીવાંની અમલ તલે "**દરએક પરકારનાં મુકદમાં તપાસવા**" કે જેમાં પારસીઓનાં લગન સબંધી દરએક જાતના મુકદમાંઓ પણ બેશક ગણી શકાએ. એટલા માંટે આપણને કેહેવાનું બની શકે કે હાઈ કોરટની સથાપણ થવા પછે લગનને લગતી બાબતોમાં મુંબઈનાં પારસીઓ કાંઈ સઘલા ધારાથી બાતલ પડયા નથી, પણ લગનને લગતા વાંધા અથવા ગેરસમજુતીનાં ચુકાદાને માંટે તેઓ જો પોતાને ગમેતો હાઈ કોરટથી પોતાની દાદ મેલવી શકે. પણ હાઈ કોરટ સથાપવા પછે કરેલી વધારે ખોલનાં પરીનામ તરીકે કમીશનને એવું દીસેછે કે મુંબઈનાં પારસીઓનો મોટો ભાગ પંચાએત જે ચુકાદો કરે તેનાં ઉપર જો નારાજી થા

એતો તેની સાંમે અપીલ કરવાની એક અદાલત દાખલ હાઈ કોરટમાં જ
વાને જોકે રાજીછે, તોપણ પોતાનાં લગન સંબંધી ટંટા પેહેલે ધરથીજ હાઈ
કોરટમાં ચુકવા સારૂં લઈ જવાને તેઓ મજબુત વાંધો લેએછે, અને તેનું મુ
ખીઅ કારણ તેઓ એવું બતાવેછે કે પંચાએત જેવી એક મંડલી, જો કા
એદા કાનુનથી ચુકાદા કરતી હોએ, મગર હાઈ કોરટ સાથ સરખાવતાં ખાંન
ગી અને ઘરઘતુ અદાલત સરખી હોય, તેમાં લગન સંબંધી મુકદમાં લઇ
જવાને બદલે, હાઈ કોરટમાંજ તેમને એકદમ લઇ જવાથી ઘરઘતુ ખાંનગી
બાબતો વધારે ઉઘાડી પડશે.

૧૪. તા૦ ૫ મી ડીજેમબર ૧૮૫૯ ને દીને ઉપર જણાવેલી પારસી
ઓને માંટે ધારા બાંધી મંગાવનારી સભાની કારોબાર મંડલીએ ચોકસ કાએ
દાઓ નકી કીધા તથા બાહાલ રાખીઆ, જેને "વારસા હીસા તથા બીજી
બાબતોને લગતા ધારાનો ખરડો" એવું નામ આપયું, તથા તા૦ ૩૧ મી મા
રચ ૧૮૬૦ ને દીને એ ધારાના ખરડાને એક ચાલાકીથી ઘડી કાહાડેલી ત
થા ઘણીક સહીઓ થએલી અરજી સુધાં, મી૦ લીજેરે લેજીસલેટીવ કાંઉનસી
લમાં રજુ કરીઓ. તેની દરખાસત ઉપરથી એ બાબત તપાસ કરવા માંટે એ
ક સીલેકટ કમીટીને સોપવામાં આવી તથા તેઓને એવી ફરમાસ કરવામાં
આવી કે પારસીઓને માટે "ખાશ ધારા જોઈએ એવી એ બાબતછે કે ન
હી?" તથા "આ અરજીમાં બતાવેલો કે કોઈ બીજો ધારો પસાર કરી આપ
વો?" એ વીશે ખાતરી ભરેલી જે તલાસ જરૂર જોગ દીસે તે કરવી.

તા૦ ૧૯ મી મે ૧૮૬૦ ને દીને લેજીસલેટીવ કાંઉનસીલે હુકમ કીધો કે
"ધારાનાં ખરડા મધેની જુદી જુદી બાબતો ઉપર પારસી ટોલાનાં વીચારો ત
"થા ખાએશો શુંછે તે જાંણવા માંટે" મુંબઈની સરકારે ચોકસ તપાસ કરવી.

તા૦ ૧૩ મી જુન ૧૮૬૦ ને દીને મુંબઈની સરકારે તલાસ સરૂ ક
રાવી અને તેનું પરીનામ એ આવયું કે ખરડા મધે જે ધારા પસાર કરવા
ની ભલાંમણ કીધી હતી તે વીશે સુરત, ભરૂચ, થાંણાં, અમદાવાદ, વરોદરા,
પુણા, અને મુંબઈ ઈલાકાનાં બીજા ભાગો ખાતેનાં પારસી લોકોનાં અભીપ
રાઓનાં દસતાવેજો એકઠા થયા.

એ દસતાવેજો (જે અમે સંભાલથી વાંચીઆછે તથા તોલ કરી જોઆ
છે ને) તે મુંબઈની સરકારે પારસીઓને માંટે ધારા બાંધી મંગાવનારી સભા
ની કારોબાર મંડલી ઉપર ધેઆન પુગાડવા માંટે મોકલયા, તીઆરે તે મંડલી
એ ૯ મી મારચ ૧૮૬૧ ની તારીખનાં એક છાપેલાં કાગલમાં, ઉપલા દસ
તાવેજો મધે ધારાનાં ખરડાનાં બંદોબસતોની સાંમે ઉઠાવેલા જુદા જુદા વાંધા
ઓનો વીગતવાર જવાબ આપયો. (એ જવાબની એક નકલ આ રીપોરટ
સાથ જોડીછે).

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

૧૫. તારીખ ૧૦ મી આગસટ ૧૮૬૧ ને દીને લેજીસલેટીવ કાંઉન સીલની સીલેકટ કમીટીએ પોતાનો રીપોરટ કીધો જેમાં એવી ભલાંમણ કીધી હતી કે હીંદુસતાંનના પારસી ટોલામાં ધારા તરીકે ગણાતા રેવાજો બાબે તથા તેઓને માટે ખાશ ધારા બાંધવાની જરૂરીઆત બાબે પરથમથી તપાસ કરવા માટે એક કમોસન સથાપવાની મુંબઈની સરકારને અરજ કરવી. જે નીઅમ ઉપર કમીશને તપાસ કરવી જોઈએ, તે નીઅમો રીપોરટમાં આ પરમાંણે જણાવયાછે—"જો કમીશન મુંબઈમાં ભેગું મલેતો બીજાં જે જે "શેહેરો ખાતેથી આ ખરડાની બાબતમાં અરજીઓ થઈછે તાંહાંના પારસી "રેહેવાસીઓ તરફના ડેપયુટેશનોની એ કમીશને મુલાકાત કરવી, અથવા "તેવા લોકોની તરફનાં વકીલોની તકરારો સાંભલવી તથા સઘલાં લખેલાં અ "થવા મોહોડેનાં સતા ભરેલાં મતો જે ઉપર હવાલો અપાઈ ચુકોછે અથવા "હવે પછે આપવામાં આવે તે મતોની મસલત પુછવી, તથા તારપછે દરએ "ક બાબત ઉપર પુખત વીચાર કરીને જુદો જુદો ચુકાદો નોધવો અને તે "દરએક બાબતમાં પારસી ટોલાનાં મોટા ભાગનાં રેવાજ, દંતકથા અથવા "ઇછા શું શું જણાવવામાં આવીઆંછે તે દેખાડવું."

૧૬. ઉપલી મતલબ બર લાવવાની મકસદથી તારીખ ૨૬ મી ડીજેમબર ૧૮૬૧ ને દીને મુંબઈની સરકારે આ કમીશન ઠરાવયું.

તારીખ ૧૧ મી જાનેવારી ૧૮૬૨ ને દીને કમીશનની પેહેલ વેહેલી બેઠક થઈ, તેમાં એવો ઠરાવ થયો કે વખતે વખત સભાઓ ભરવી, અને તેઓમાં પરજા અને વરતમાંન પતર વાલાઓને છુટથી દાખલ કરવા તથા ધારાનાં ખરડા બાબે મુંબઈ ઈલાકાનાં જે જુદા જુદા પારસી ટોલાઓએ વડી સરકારને અરજીઓ કીધી હતી તેઓની તરફનાં ડેપીયુટેશનોની શાખસી તથા તેઓની તરફનાં વકીલોની તકરાર સાંભલવા માટે જાહેર ખબરોની મારફતે ચેતવણી આપવી. આ ઠરાવો બર આવે એટલા માટે મુફસીલનાં પારસીઓને પુરતો વખત આપવો જોઈએ એવી સુચનાં થવાથી કમીશનની પેહેલી જાહેર સભા તારીખ ૧૫ મી ફેબરવારીને દીને બોલાવાની જાહેર ખબર આપી હતી.

૧૭. એ દીને મુફસીલનાં પારસીઓ, ડેપયુટેશનો કે વકીલો કોઈની બી મારફતે હાજર થયા નહી. પણ પારશીઓને માટે ધારા બાંધી મંગાવનારી સભાની કારોબારી મંડલી તરફનાં ઘણાક ગરહસથોનાં એક ડેપયુટેશને હાજર થઈને "કારજ, લગન તથા તલાક બાબે વધારેલા ધારાનો ખરડો" કમીશન આગલ રજુ કરયો.

એ ડેપયુટેશનનું પતર (જેની એક છાપેલી નકલ આ સાથ જોડીછે) તેમાં એ વધારેલા ધારાનાં ખરડા વીશે એવું જણાવયું હતું કે એ ખં

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

રડાથી પારસીઓ વચેનાં લગન અને તલાક બાબેનાં મુલ ધારા જાહેર કરવા ની અને તેમ કરીને લેજીસલેટીવ કાંઉનસીલની સીલેકટ કમીટીએ પોતાનાં સન ૧૮૬૧ નાં આગસટ મહીનાનાં રીપોરટમાં બતાવેલી ખુટ પુરી પાડવા ની મતલબ રાખીછે. સીલેકટ કમીટીનાં રીપોરટ માહેલા જે ફકરા વીસે ઈસા રો કરવામાં આવયોછે તે આ પરમાંણેછે—"વલી જાહેર કરવાની અમોને "ફરજ પડેછે કે કેટલીક અગતની બાબતો જે વીશે અરજદારો એવું ધારેછે "કે હાલનાં ધારામાં ઘણી ખાંમીછે, તે બાબતો વીશે વારસા તથા હીસાનાં "ધારામાં ચુપકીદી પકડીછે. જેમકે ૧૮ મી કલમમાં લગન તથા તલાકને "લગતા મુકદમાંઓ ચલાવવાની નવાઈ જેવી રીત સથાપવાની તથા નવા "ઈ જેવી સતા બાંધી આપવાની ધારણા રાખીછે, પણ એ રીતે કીઆ ધા "રા અમલમાં લાવવા ધારયાછે તે મુલ ધારા જાહેર કરવાની કોશેશ કીધા "માં આવી નથી."

૧૮. એ પરમાંણે લેજીસલેટીવ કાંઉનસીલની સીલેકટ કમીટીને તપા સવા આપેલા અસલ ધારાનાં ખરડા મધે એ કમીટીએ બતાવેલી એક ખુટ આ વધારેલા ધારાનાં ખરડાથી પુરવા ધારીછે, એમ વીચારીને એ બીજા ખ રડા માંહેલી જુદી જુદી બાબતો ઉપર પણ તલાસ અને રીપોરટ કરવાની અ મારા કમીશને પોતાની ફરજ વીચારીછે. તેથી કરીને અમારી બાકીની સ ભાઓમાં અમે જે શાખસી લીધા તથા જે સતા ભરેલાં મત તપાસયાં તે એ—અસલ અને વધારેલા—બેહુ ધારાનાં ખરડાઓ બાબે હતા.

૧૯. એ પછે જે લખેલી તથા મોહોડેની શાખસી અમારી સાંમે રજુ કરવામાં આવી તેની તપાસમાં એક વખત હમો બરોબર મશગુલ થાએઆ, એટ લે તે વખતથી અમને તરત માલમ પડયું કે અસલ ધારાનો ખરડો (જે વારસા, હીસા તથા ખાવંદ અને ઓરત વચેની મીલકતો સંબંધી હતો) તે બાબે મુફસીલનાં પારસીઓનાં સઘલા વાંધા આવી આવીને મ્રાતરે તરણ મથાલાં તલે આવી શકતા હતા. તેમાં પેહેલા વાંધા એક વગર વશીએતે ગુજરી જનાર પારસી મરદની મીલકતનો વારસો મેલવવાનો ઓરતોને મુદલ હક નહી આપવો એ વીશે હતા. ૨ જા—અસલ ધારાનાં ખરડામાં ઓરતોને વારસ માં કેટલો હીસો આપવો તે ઉપર વાંધા હતા. ૩ જો—ધારાનાં ખરડામાં લખવા પરમાંણે પોતાનાં ખાવંદની હઈઆતીમાં જુદી મીલકત ધરાવા અથ વા ઠેકાંણે પાડવાનાં એક ઓરતના હકની સાંમે હતા.

એટલા વાસતે (સીલેકટ કમીટીએ અમારી તપાસનાં પરીનાંમનો રી પોરટ કરવાની જે રીત ઘટતી ધારી હતી તે રીત ધેઆંનમાં રાખીને) મુફ સીલનાં પારસીઓનાં વાંધા બાબે હેઠલ ટાંકેલાં મથાલાં જુદાં પાડીને તે દર

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

એક ઉપર અમે અમારાં બાંધેલાં મત જણાવવાનું સગવડ ભરેલું થઈ પડશે એવું ધારીએ છઈએ—

પેહેલું—વગર વશીએતે ગુજરી જનાર પારસી મરદનાં વારસા ઉપર ઓરતોનાં હક બાબે હીંદુસતાંનનાં પારસીઓમાં ધાર તરીકે ગણાતા રેવાજો હોએતો તે કીઆછે?

બીજું—પારસીઓનાં ધરમ પુસતકોમાં અથવા તેઓનાં બીજાં હરએક સતા ભરેલાં લખાંણમાં એ બાબે જો કાએદા મલી આવતા હોએતો તે કીઆછે?

તરીજું—વગર વશીએતે ગુજરી જનાર મરદનાં વારસા ઉપર પારસી ઓરતનો હક જો પુરવાર ઠરેતો આખા પારસી ટોલાનાં મોટા ભાગની હાજતો તથા ખાએશો મુજબ વીધવાને કેટલો તથા દીકરીને કેટલો હીસો આપવો જોઈએ?

ચોથું—પરણેલી પારસી ઓરતોને પોતાનાં ખાવંદની હઈઆતીમાં જુદી મીલકત ધરાવા અથવા ઠેકાંણે પાડવાનો હક રસમની ખુબીથી ઈઆ બીજી હરએક રીતેછે કે નહી? જો નહી હોએતો તેવો હક તમને આપવો ઘટેછે કે નહી અને જો ઘટતો હોએતો કાંહાંસુધી?.

ઉપલાં જુદાં જુદાં મથાલાં તલે કમીશને જે મત બાંધયાંછે તેમાં મુફસીલનાં પારસીઓએ વારસા હીસા બાબેનાં અસલ ધારાનાં ખરડા ઉપર લીધેલા વાંધામાંની સઘલી અગત જોગ બાબતો સમાઈ રેહેશે; પણ લેજીસલેટીવ કાંઉનસીલની સીલેકટ કમીટીની ધારણા અમલમાં લાવવા માટે હેઠલ ટાંકેલી અગતની બાબતો ઉપર પણ પોતાનાં વીચારો જાહેર કરવાને કમીશન જરૂરનું વીચારેછે.

પાંચમું—શું વારસા તથા હીસાનાં ધારાનાં ખરડા માંહેલી બાબતો ઉપર પારસીઓને માટે ખાશ ધારા બાંધવાની કાંઈ જરૂર માલમ પડેછે કે શું આજસુધી થતું આવીઉંછે તેમ એ બાબતો ઉપર મુફસીલનાં પારસીઓનો ઈનસાફ રેવાજ મુજબ તથા ઈલાકાનાં શેહેરોનાં પારસીઓનો ઈનસાફ ઈંગરેજી ધારા મુજબ થવા દેવો ઘટેછે?

છઠું—શું મુફસીલનાં પારસીઓને જુદી ગોઠવણનાં ધારા તલે રેહેવા દઈ ઈલાકાનાં શેહેરોનાં પારસીઓનાં આસરાને માટે ખાશ અને ચોકસ હદનાં ધારા બાંધવાની કોઈબી વખતે ભલાંમણ કરવાની કાંઈ જરૂર માલમ પડેછે? અને જો તેમ હોએતો હાલની હાલત તેવી ભલામણ કરવા જોગજછે?

આ સવાલોનો જવાબ આપવાથી વારસા અને હીસાને લગતા અસલ ધારાનાં ખરડાને લગતી આખી બાબતની તપાસ સદંતર પુરી થશે. કા૦

રજ, લગન તથા તલાક સંબંધી વધારેલા ધારાનાં ખરડાને માટે જુદીજ કી સમનાં સવાલ તપાસવા પડશે. મુફસીલનાં પારસીઓની નજર અસલ (વારશા હીશાના) ધારાનાં ખરડાની મીશાલે આ વધારેલા ધારા તરફ કાંઈ દુશમની ભરે લી નથી. એ વધારેલા ધારાનાં ખરડાની સાંમે મુફસીલવાલાઓના વાંધા જે વી રીતે કમીશનની આગલ શાખસીમાં માલમ પડયા હતા, તેમ તે કાંઈ ધારાના મુલ કાનુન સાંમે નહી હતા, પણ તેની વીગતો સાંમે હતા. મુલ મ તલબમાં અને મુલ કાંનુનમાં એ વધારેલા ધારાનો ખરડો પસાર થાએ એવું ચાહાવાને મુફસીલનાં પારસીઓનો મોટો ભાગ ઈલાકાનાં શેહેરવાલા (મુંબઈના) પારસીઓનાં ઘણા મોટા ભાગ સાથ એકમત થાયછે. પણ એ વધારેલા ધારાનાં ચોકસ કાંનુન સાંમે વાંધાતો આ કમીશનનાં બે યુરોપીઅન અધીકારીઓએ ઉઠાવયાછે અને તેમનાં બે પારસી ભાઈબંધો એ વાંધામાં ભાગ લેતા નથી. એ વાંધાવો વધારેલા ધારાનાં ખરડાને લગતી નીચલી બાબતો ઉપર કમીશ નનાં મત નોધતાં માલમ પડી આવશે.

સાતમું—શું પારસીઓનાં લગન તથા તલાકનાં કાએદાની બાબ તમાં કોઈ ખાશ ધારા બાંધવાની જરૂરછે?

આઠમું—શું બચગીનાં લગનો તથા કારજોને હકદાર ઠરાવાની ખાશ ધારાથી પરવાંનગી આપવાની અથવા તેવાં લગનો ઈઆ કારજો માંથી ઉભી થતી ફરજો અને જોખમો તોડવાનાં વાંકસર દીવાંની અ દાલતમાં દાદ આપવાની અથવા ફોજદારી અદાલતમાં સજા કરાવવા ની હીંદુસતાંનનાં ધારા બાંધનારાઓને વાજબીની શહે ભલામણ ક રી શકાએ?

નવમું—લગનની આગમચ અથવા લગનની વખતે લગન કરના રાંઓ વચે ધરમ સંબંધી એતેકાદમાં તફાવત હોએતો એક પારસી લગ નને પોતાનો મેલે રદબાતલ ગણવાની અથવા લગન કીધા પછે ધરમ સંબંધી એતેકાદમાં તફાવત પડેતો તે પારસી લગન રદ થઈ શકે એવું ગણવાની શું હીંદુસતાંનનાં ધારા બાંધનારાઓને વાજબીની શહે ભલાં મણ થઈ શકે?

દસમું—વધારેલા ધારાનો ખરડો જેમ શુધારવામાં આવીઓછે તેમ તેમાં મુકરર કરેલી હદ મુજબ નેમેલી પંચાએત પારસીઓ વચેનાં લગન તથા તલાકને લગતા સવાલોનાં ચુકાદાને માંટે એક મનમાંનતી અદાલત ગણાંશે કે નહી?

એ પરમાંણેની બાબતો ઉપર હવે અમે સીલેકટ કમીટીની સુચનાં પ રમાંણે " મુકરર ચુકાદો નોધવાનું " મંડાન કરીએ છઈએ.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

૨૦. પેહેલું—વગર વશીએતે ગુજરી જનારા પારસી મરદનાં વારસા ઉપર ઓરતોનાં હક પોંહોંચવા બાબે હીંદુસતાંનનાં પારસીઓમાં ધારા તરીકે ગણાતા રેવાજો હોએતો તે કીઆછે?

આ બાબત ઉપર પોતાનું મત નોધી લેવા અગાઉ કમીશન ઘણીજ ઈનતેજારી અને મેહેનતથી કરેલી પોતાની એક તપાસનાં પરીનાંમ તરીકે જણાવવા માંગેછે કે મીલકત, વારસા અને હીસા બાબે હીંદુસતાંનના પારસી ટોલામાં આજ સુધી જે કાંઈ રેવાજો ધારા દાખલ ગણાતા હશે, તે જરતોશતી રેવાજો નથી, **પણ હીંદુ રેવાજોછે**, કે જે રેવાજો વીશે, આ દેશમાં આસરે બાર સદીનો રેહેવાસ થવાથી, પારસીઓને આસરમ પડી ગઈછે તથા રસમનાં કાનુન જેટલો તેમને વજન આપવાને એ ટોલાનાં લોકોએ ગોએચ્યા રાજી હોએ હેવું દેખાડીઉંછે. કમીશન જેટલી તપાસ કરી શકયુંછે, તે કીધા પછે તેઓ એવું મત બાંધેછે કે મી૦ બોરોડેલ (જેગરહસથ પારસીઓની તવારીખ તથા રીતભાંતથી પુરતી રીતે વાકેફ હતો) તેણે આપેલા વીચારો ૧૮૨૫ માં પેહેલ વેહેલા છપાયા તારે તે જેટલા ખરા હતા, તેટલાજ ખરા તે હજુણાબીછે. મી૦ બોરોડેલ કેહેછે કે—"**પારસીઓ પાસે ધારા જેવી કાંઈ ચીજ નથી**, કાંએકે ઈરાંણ છોડી આવવા અગાઉ તેઓ પાસે જે પુસતકો હતાં તે તાંહાંથી આવતી વેલા સઘળાં ખુવાર થયાં હતાં તથા સનજાંનનાં હીંદુ રાજા સાથ કીધેલાં કરારનામાં પરમાંણે જે કાંનુનોને તાબે થવાને તેઓ બંધાયલા હતા, તે કાંનુનો તથા જે રસમો તેઓમાં આ દેશનાં લોકો સાથનાં વેહેવારને લીધે બેમાલુમ રીતે દાખલ થઈ તે રસમો, સાથે મલીને પારસીઓને માટે ખાશ કાનુનો અથવા એક સાધારણ ધારો બનીઓછે, પણ હીંદુ ધારાનાં પાયા ઉપર ટકેલી જે રસમોથી એક હીંદુની આખી જીંદગી ચાલેછે તે રસમોથી પારસીઓએ આ દેશમાં આવયા પછે થયલો મજકુર ધારો થોડીજ બાબતોમાં જુદોછે." (બોરોડેલનો રીપોરટ, પુસતક ૧ લું, સફે ૨ ની નોટ).

આ ટીકાઓ મુજબ કમીશન રીપોરટ કરેછે કે પારસી ટોલાએ જે રેવાજોને આજસુધી ધારા તરીકે ગણયાછે, તે રેવાજો ઘણુંકરીને વગર વશીએતે ગુજરી જનારા પારસી મરદનાં વારસા ઉપર ઓરતોનાં હકની વીરૂધછે. આ બાબતમાં લેવાયલી શાખસીનું મુખીઅ પરીનાંમ એછે કે (થોડાક વરસ થયાં મુંબઈમાં જે કાંઈ બનેછે તે સીવાએ) એવી રીતે ગુજરી જનાર પારસીની બાબતમાં જો રેવાજ તપાસીએતો ઘણું કરીને વીધવાઓ તથા દીકરીઓને ખોરાકી પોશાકી શીવાય વારસાનાં બીજા કંઈબી હીસા ઉપર હક નથી.

૨૧. બીજું—પારસીઓનાં ધરમ પુસતકોમાં અથવા તેઓનાં બીજાં હરએક સતા ભરેલાં લખાંણમાં એ બાબે જો કાયદા મલી આવતા હોયતો તે કીઆછે?

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

બરોબર બોલીએતો પારસીઓનાં ધરમ પુસતક માતર **જંદ અવસતા** છે, તેનાં બાકી રહી ગયલા ભાગોમાં આ સવાલની બાબત વીશે કસું મલી આવતું નથી. ડાકટર માર્ટીન હાઉગ (તે "પારસીઓનાં ધરમની બાશા, પુસતકો તથા ધરમ" બાબે હમણાંજ છપાયલા કાબેલીઅત ભરેલા નીબંધનાં બનાવનાર) ઉપર કાગલ લખી પુછાવયાથી એ બાબે હઈઆત શાહાદત આપ નારાઓ માંહેલા આ સઉથી કાબેલ બોલમાંએ જે જવાબ આપયોછે તે આ વી મતલબનોછે—"પારસીઓનાં ધરમ પુસતક ઇઆને **જંદ અવસતામાં** વગર વશીએતે ગુજરી જનાર પારસી મરદ અથવા ઓરતની મીલકત કેઈ રીતે વેંહેંચી આપવી તે બાબે કોઇ ખોલાં ઇઆ ખાશ હોકમ ફરમાવેલા ન થી". "પણ" ડાકટર હાઉગ બીજું લખેછે કે "**વારસાનાં હક ઉપરથી ઓરતને બાતલ કરવી એ અસલી જરતોશતી દીનની મતલબને મલતું હોય એવું હું માનતો નથી.** જરતોશતીઓમાં એક ઓરત હાલ જે દરજો ધરાવેછે તેનાં કરતાં આગલા વખતમાં તેનો દરજો ઘણો વધારે હતો. ધર મ સંબંધી લોકોનાં એક જરૂરનાં ભાગ તરીકે ઓરતોને હમેસ જણાવેલીછે. તેઓને મરદોનાં સરખાજ ધરમ સંબંધી હકો આપેલાછે. મરનાર મરદો ની મીશાલેજ મરનાર ઓરતોનાં ફરોહરોને યાદ કીધાંછે."

એ પરમાંણે પારસીઓનાં ધરમ પુસતકો આ બાબતમાં ચુપ રેહેવાથી બીજાં બે પુસતકો જે ભરૂસા ભરેલી સતા ધરાવનારાં કેહેવાતાં હતાં તે પુસ તકો ઉપર કમીશનને હવાલો આપવામાં આવયો હતો. તેમાંનું એક **દાદ સતાંને દીની** નામનું પેહેલવી પુસતક હતું, જે વીશે કેહેવાયછે કે ઈરાંણથી પારસીઓ નીકલી આવયા તેની આગમચ બનાવેલું હતું; તથા બીજું **ખો લાસે દીન** નામનું ફારસી પુસતક હતું જે હીંદુસતાંનમાં **દસતુર દારાબ** હોરમજદીઆરે બનાવેલું હતું.

દાદસતાંને દીની કેતાબની પેહેલવી અસલ, તેમાનાં જરૂર જોગા ફક રાનાં એક કાબેલ દસતુર પાસ કરાવેલા તરજુમાં સુધાં કમીશન આગલ રજુ કરવામાં આવી હતી. એક બીજા પારસી ધરમગુરૂ (દસતુર નહી પણ મો બેદ) કમીશનને મોહોડેનાં તરજુમાંનો લાભ આપયો હતો, કે જે તરજુમાં મધે કેટલીક અગતની બાબત બાબે પેહેલા તરજુમાં કરતાં ફેર પડયો હતો. પણ એ સઘલા તફાવત બાબે પુરતી છુટ છાટ મેલતાં, કમીશને વાજબી સા રાંઉસ એ કાહાડયો કે એક વગર વશીએતે ગુજરી જનાર પારસી મરદનાં વારસા ઉપર ઓરતોનો હક તે ફકરામાં ખોલી રીતે બાહાલ રાખેલો હતો, જો કે તેણીઓને હીસાની કેટલી રકમ આપવા જણાવી હતી, તે બાબે કદાચ થોડોએક શક રહયો હોય.

પાછલા વખતની ફારસી કેતાબ નાંમે **ખોલાશે દીન**, જેમાં પારસીઓ

નાં અસલી દંતકથા તથા રેવાજોનો એક શંગરહ કરેલોછે, તેમાં ખોલી રીતે જણાવયુછે કે "એક માં અથવા બાપ દીકરાઓ અથવા દોકરીઓને પોતાની પાછલ મેલીને આ જીહાંનમાંથી પેલી બેમાલમ જીહાંનમાં જાવું કરે તારે તેઓની વેંહેંચી આપવાજોગ મીલકતમાંથી દરએક દીકરાને એક હીસો તથા દરએક દીકરીને અરધો હીસો આપવો."

"વગર વશીએતે ગુજરી જનાર એક પારસીનાં મરણને વખતે જો વીધવા તેની પાછલ રહી હોયતો તે વીધવાને વારસા ઉપર હક પોંહોંચેછે."

વલી વગર વશીએતે ગુજરી જનાર પારસીનાં વારસા ઉપર ઓરતોનાં હક બાબે પારસીઓને માંટે ધારા બાંધી મંગાવનારી સભાની કારોબાર મંડલીએ સને ૧૮૫૬ માં હઈઆત જાંણીતા દસતુરોને સવાલો લખી પુછયા હતા, તેનાં તે દસતુરોએ વાલેવા જવાબોનાં અસલ કેટલાંક કાગલો એ કારોબાર મંડલીનાં ચંચલ અને ધુનથી સેકરેટરી મી૦ નવરોજજી ફરદુનજીએ અમારી સાંમાં રજુ કીધાં હતાં. તે જવાબોમાં હીસાની રકમ બાબે જો કે લગાર એકેકથી જુદાં મત હતાં, તોપણ તે હક પોંહોંચેછે એમ જણાવવામાં સઘલા એકમત હતા.

વલી વગર વશીએતે ગુજરી જનાર પારસીનાં વારસા ઉપર ઓરતનો હકછે કે નહી તે બાબે સુરતની કોરટ આફ અદાલતે સવાલ પુછયો હતો, તેનાં જવાબમાં તારીખ ૨૧ મી સપટેમબર ૧૮૧૮ ને દીને મોદી ખુરશેદજી ડોસાભાઈ (તે હાલના મોદી અને કમીશનનાં એક મેમબરનાં બાપે) લખેલાં કાગલની એક નકલ પણ ઉપલાજ સાહેદીએ રજુ કીધી. એ કાગલ જેની સતા હાલનાં મોદીએ મનજુર રાખી હતી, તેમાં લખનાર કબુલ કરેછે કે વગર વશીએતે ગુજરી જનાર એક પારસી બાપની દીકરીઓને તેની પાછલ રેહેલી મીલકતમાંનાં એક નાંહાંનાં હીસા ઉપર આગલ હક પોંહોંચતો હતો, પણ પારસી કોમ હીંદુસતાંનમાં આવયા પછે "દોકરીઓને હીસા આપવા બંધ કરવામાં આવયાછે અને હવે દીકરીઓને કાંઈ પણ હક પોંહોંચતો નથી."

વગર વશીએતે ગુજરી જનાર પારસી ઓરતો પોતાની પાછલ મીલકત મેલી જાય, તો તેમાંથી વારસો લેવાનાં પારસી ઓરતોનાં હક બાબે કમીશનને એવી ખબર કરવામાં આવી કે ધારાનાં ખરડાની સામે મુફસીલનાં પારસીઓએ કરેલી ઘણીક અરજીઓમાં (એક સીવાએ બધીમાં) ઓરતોની મીલકત ઉપર ઓરતોનો આ હક પુરતો બાહાલ રાખવામાં આવીઓછે, તો જોકે વીગતો બાબે મતફેર દીઠામાં આવેછે; પણ એજ મતફેર વધારેં સારી રીતથી બતાવી આપેછે કે માતર લખીઆ વગરની અથવા મોહોડેથી ચાલતી રસમોનાં આધાર ઉપર ઘડેલા ધારા કેવા ડામાંડોલ તથા અનીશચીત હોએછે.

જેમકે સુરતનાં પારસીઓ પોતાની અરજીમાં એક વગર વશીએતે ગુજરી જનાર માંની મીલકત ઉપર દીકરીનો હક કબુલ કરેછે, એટલુંજ નહી પણ તે ગુજરી જનારી ઓરતનાં ભરતાર તથા દીકરાને કસો હક નથી એવું જણાવેછે. ભરૂચનાં પારસીઓ એક વગર વશીએતે ગુજરી જનાર પારસી ઓરતની દીકરીઓને દીકરાઓનાં સરખો હીસો આપવા કેહેછે; સીવાએ કે જે મીલકત મરનારને ભરતાર અથવા ભરતારનાં સગાંઓની મારફતે મલી હોએ, તે મીલકત, એ લોકોનાં વીચારવા મુજબ ભરતારને મલવી જોઇએ. વલી પુણાંનાં પારસીઓ કેહેછે કે જો ઓરતનો ખાવંદ હઇઆત હો એતો દીકરીઓને કસો હક આપવો નહી જોઇએ; પણ જો ખાવંદ આગમચથી મરણ પાંમેલો હોએતો દીકરીઓ અને દીકરાઓને એકસરખો હીસો આપવો જોઇએ. અમદાવાદનાંજ પારસીઓ એક વગર વશીએતે ગુજરી જનાર ઓરતનાં વારસામાંથી દીકરીઓને બાતલ કરવામાં એકલાછે, પછે મરનારનો ખાવંદ આગલથી મરણ પાંમેલો હોએ કે નહી હોએ.

નોધેલી શાખસીનાં આ આખા ભાગ ઉપરથી વાજબી સાર કમીશનને એ દીસેછે કે વગર વશીએતે ગુજરી જનાર ભરતારો અથવા બાપોના વારસા લેવા ઉપર પારસી ઓરતોનો હક પારસીઓનાં સતા ભરેલાં પુસતકોમાં ખોલી રીતે ફરમાવેલોછે, એવું દેખાડવાને જોકે જાજા ફકરા મલી આવતા નથી તોપણ અસલી કાએદો તેવો હતો એવી કાંઇક શાખસી મલેછે ખરી, તથા બીજા હાથ ઉપર વગર વશીએતે ગુજરી જનારા પારસીઓની વીધવાઓ તથા દીકરીઓને વારસામાંથી બાતલ કરવાની અસલી ઇરાંણી કોઇપણ રેવાજની દંતકથાથી કે અસલી ઇરાંણી કોઇપણ પુસતકથી સતા મલતી નથી. એ ઉપરથી ખોલું દેખાએછે કે પોતાનાં વગર વસીએતે ગુજરી ગયલાં ખેસીઓની મીલકતમાંથી વારસો મેલવવાનો હક પારસી ઓરતોને આપવાનો જો ધારો ઘડીઓ હોએ તો તેથી પારસી ટોલાનાં કોઇબી ભાગનું ધરમ સંબંધી દીલ દુખાશે એવી રીતનો વાંધો અકલને મલતી રીતે અથવા ખરેખરી રીતે લેવાઇ શકાએ નહી.

૨૨. એ ધરમ સંબંધી વાંધાનું કારણ જોકે મુફસીલની ઘણીક અરજીઓ મધે જણાવીઉં હતું તોપણ તે અરજીઓમાં જેઓએ પોતાની સહીઓ કીધેલી તેવા ઘણીઓએ પણ કમીશન આગલ એ વાંધો મુગે મોહોડે કાહાડી નાખયો હતો. મી૦ પેસતનજી બરજોરજી એંટી અને સુરતનાં બીજા કેટલાક પારસી ગરહસથો જેઓએ ધારાનાં ખરડાની સાંમેની અરજીમાં સહીઓ કીધી હતી તેઓની જારે કમીશન આગલ તપાસ થઇ તારે તે સઘલાઓએ કબુલ કીધું કે એક વગર વશીએતે ગુજરી જનાર પારસીની વીધવા તથા દીકરીઓને થોડોક હીસો આપવો જોઇએ, પણ તેઓએ વાંધો લીધો કે ધારાનાં ખરડામાં

વેંહેંચણીનો માતરે જે ભાગ ઠરાવીઓછે તે ઘણોજ મોહોટોછે. એ ઉપર થી તકરારનાં તરીજાં મથાલાં ઉપર કમીશનને તપાસ કરવી પડી હતી.

તરીજું—વગર વશીએતે ગુજરી જનારા મરદનાં વારસા ઉપર પારસી ઓરતનો હક જો પુરવાર ઠરેતો આખા પારસી ટોલાનાં મોટા ભાગની હાજતો તથા ખાએશો મુજબ વીધવાને કેટલો તથા દીકરીઓને કેટલો હીસો આપવો જોઈએ?

એ બાબત ઉપર મુફસીલનાં અને ઈલાકાનાં શેહેરનાં પારસીઓ વચે મતમાં નરદમ અને મજબુત ફેર હતો. કમીશન આગલ તપાસેલા સઘલા અથવા લગભગ સઘલા મુફસીલનાં શાખસીઓએ જાહેર કીધું કે, તેઓનાં મત મુજબ ઓરતોને માંટે ઠરાવેલો હીસો વીધવાને બે આંનાં તથા દરએક દીકરીને બે આંણાંથી વધારે આપવો નહી જોઈએ. એ હીસો સન ૧૮૩૬ માં મી૦ બોરોડેલનાં સવાલોનાં જવાબમાં મુંબઈનાં પારસીઓએ બતાવેલા હીસાને લગભગ મલતો આવેછે, અને મુફસીલથી આવેલા ઘણાક ગરહસથોએ કમીશનને જણાવીઉં કે ધારાનાં ખરડામાં જો એટલાજ હીસાને વલગી રેહેવામાં આવીઉં હતેતો મુફસીલનાં પારસીઓ એ ખરડાની સાંમે કાંઈ જીવ જેવો વાંધો ઉઠાવતે નહી. તેઓ વીચારતા હતા કે ધારાનાં ખરડામાં જે હીસો મુકરર કરેલો છે (વીધવાને વારસાનો ૦ાા ભાગ તથા દરએક દીકરીને ૦। ભાગ) તે હીસો ઘણો મોટોછે. એ રીતની વેંહેંચણીથી ગરીબ કબીલાઓ ઉપર ઘણો ભારી બોજો પડશે, અને એવા કબીલા, તે શાખસીઓએ જણાવયું કે, મુંબઈનાં પારસીઓ કરતાં મુફસીલનાં પારસીઓમાં ઘણાં વધારેછે. એ બાબતમાં દાખલા દલીલ સાથની સાબેતીઓ મેલવવાને કમીશન ઈનતેજાર હતું, પણ તેઓએ કરેલી તપાસનાં પરીનામ તરીકે કમીશનના ઘણાખરા અધીકારીઓ પોતાનું એવું મત નોધી લેવાની ફરજ વીચારેછે કે ધારાનાં ખરડામાં ઉપલી વેંહેંચણી મુકરર કરવાથી મુફસીલનાં ગરીબ કબીલાઓ ઉપર જે દુખો પડવાની ધાસતી બતાવામાં આવેછે તે દુખો સાબેત થયાં નથી અને તે ધાસતી માંતર હરએક ફેરફાર અથવા સુધારાની બીહીક ઉપરથી મુખીઅ કરીને ઉભી થઈછે.

આટલું છતાં પણ કમીશનનાં યુરોપીઅન મેમબરોની ખાએશ થઈ, કે જો બનેતો એવી વેંહેંચણી મુકરર કરવી કે જે બેહુ બોરદુવાલાઓને પસંદ આવે. એવા વીચારથી તેઓએ મી૦ ફરાંમજી નસરવાંનજીને તથા મુંબઈનાં પારસી ટોલાનાં બીજા આગેવાંનોને અરજ કીધી કે એ બાબે સુરતનાં પારસીઓ માંહેલા મુખીઅ અને વગવાલા રેહેવાસીઓ સાથ તેઓએ સંધેસો ચલાવવો. એ સંધેસો ચાલુ કરવામાં આવયો, પણ તેથી ધારેલું શેવટ આવયું નહી. સુરતનાં પારસીઓએ વીધવા તથા દરએક દીકરીને માંટે બે આંનાં કરતાં કસો વધારે હીસો આપવાને નાં પાડયું, અને મુંબઈ

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

નાં પારસીઓ ધારાનાં ખરડા મધે મુકરર કરેલા હીસાને વલગી રહયા, કે જે હીસો કમીશન આગલ પુરવાર થવા મુજબ, ઘણી ઇનતેજારી અને પુખ્ત વીચારથી તકરાર કરવા પછે મુકરર થાએઓ હતો.

એ પરમાંણે સમજમાં ફેર હોવાથી, સીલેકટ કમીટીએ બતાવેલા મારગ ઉપર ચાલવા સારૂં, કમીશન પોતાની ફરજ એવી વીચારેછે કે આ બાબત (વીધવા તથા દીકરીઓને કેટલો હીસો આપવો તે બાબે) આખી પારસી કોમનાં મોટા ભાગની કેવી ખાએશ કમીશન આગલ જાહેર થઇછે તે ઉપર હવે રીપોરટ કરવો.

એ બીનાંનો જવાબ એમજ હોવો જોઇએ કે ધારાનાં ખરડામાં જે હીસાની વેંહેંચણી મુકરર કીધીછે તે કોમનાં મોટા ભાગને પસંદછે.

એ હીસા બાહાલ રાખવાની સાંમે મુંબઈનાં પારસીઓ મધેથી કોઇ જાજા લોકો તરફથી વાંધા બતાવામાં આવયા નથી. તેમજ બીજા હાથ ઉપર મુફસીલનાં પારસીઓ મધેથી કેટલાક વગવાલા ગરહસથો તરફથી એ મુકરર કરેલા હીસાઓ બાહાલ રાખવાની તરફેણ પણ અરજીઓ મોકલવામાં આવી હતી. એટલા માંટે કમીશન આગલ જેટલું જણાયુંછે, તેટલાં ઉપરથી આ વાત ખરી દાખલ બાહાલ રાખી શકાય કે મુંબઇનાં પારસીઓ એક આખા ટોલા તરીકે ઉપલી વેંહેંચણીની તરફેણછે તથા મુફસીલનાં પારસીઓ એક ટોલા તરીકે તે વેંહેંચણીની વીરૂધછે.

હવે આ વાતમાં કસો શક નથી કે, હીંદુસતાંનની આખી પારસીની કોમમાં મુંબઇનાં પારસીઓ સઉથી મોટો ભાગ ગણાયછે. સને ૧૮૬૧ ની વસતીની ગણતરી માહાં ભાએગે આ ઈલાકામાં પારસીઓ ઉપર લાગુ પાડી નહી હતી, પણ ૧૮૫૧ ની વસતીની ગણતરી મુજબ મુંબઇ ઈલાકામાં પારસીઓની વસતી ૧૩૨૫૬૩ ની ઠરીછે, જેમાનાં ૧૧૪૬૯૮ પારસીઓ મુંબઇનાં શેહેર અને ટાપુ ખાતે વસેછે તથા ૧૭૮૫૬ પારસીઓ મુફસીલમાં વસેછે, તેઓ મુખીઅ ઠેકાંણાઓ ખાતે આ બેરકુમાં જણાવેલી વીગત પરમાંણે વેંહેંચાઈ ગયાછે.

સુરત............	૧૨૬૬૩
ભરૂચ............	૨૫૫૨
અમદાવાદ	૧૫૬
થાંણાં............	૨૨૧૩
પુણાં	૧૦૭
અને બીજી જગાએ.	૧૭૪

એ વસતીની ગણતરી થઈ તે વેલા એવું ધારવામાં આવતું હતું—અને કેટલેક દરજે તેમજ થયું હશે—કે ઉપલી શંખ્યાની ગણતરીમાં મુંબઇનાં પારસીઓ વધારે ગણાયાછે તથા મુફસીલનાં પારસીઓ ઓછા ગણાયાછે. પણ આટલુંતો ચોકસછે કે તે વખત પછે જે દાએકો પસાર થયોછે તારપછે મુંબઇનાં પારસીઓની વસતીમાં ઘણો જલદી વધારો થયોછે અને તે વધારો આગલ કરતાં ઘણો મોટોછે, એટલુંજ નહી પણ મુફસીલનાં પારસીઓમાં થતા વધારા સાથ સરખાવતાં પણ તે ઘણો મોટોછે.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

જે સઉથી સરસ ખબર કમીશન મેલવી શકયુંછે, તે ઉપરથી ધારવામાં આવેછે કે મુંબઇનાં પારસીઓની હાલની શંખયાને જો ૧૦૦૦૦૦ માંણુસોની ધારીએ તથા મુફસીલનાં પારસીઓની હાલની શંખીઆને જો ૨૫૦૦૦ માંણુસોની ધારીએતો તેથી આખા ઈલાકાની પારસી વસતીની તથા તેમજ મુંબઇ અને મુફસીલની પારસી વસતીઓનાં એકેક તરફનાં પરમાંણુની ખરેખરી હદનો અંદરજ રહેલા કેહેવાએ. એ રીતે માલમ પડેછે કે મુંબઇનાં પારસીઓ આ ઈલાકાની આખી પારસી વસતીમાં ચાર પંચમાંઉ સછે. હીંદુસતાંનનાં બાકીનાં ભાગ ઉપર વીખરાઇ ગએલી પારસી વસતીની શંખીઆ શોધી કાહાડવાને કમીશનનાં હાથમાં કાંઇ ઉપાએ નથી, પણ તે વસતી ઘણી નજીવી ધારવામાં આવેછે અને શબલું તપાસતાં આંમ ધારવામાં ખોટું કાંઇ નથી કે મુંબઇનાં પારસીઓ એકમતથી જે ઠરાવને ટેકો આપે તેને હીંદુસતાનની આખી પારસી કોમનાં પોણાં ભાગનો ટેકોછે એમ વાજબીની રાહે કેહેવાઈ શકાએ.

૨૩. એ પછેની જે બાબત ઉપર કમીશન પોતાનો ચુકાદો નોધી લેવા માંગેછે, તે બાબત એછે કે—

ચોથું—પરણેલી પારસી ઓરતોને પોતાનાં ખાવંદની હઈઆતીમાં જુદી મીલકત ધરાવા અથવા પોતાની ખુશી પડે તેહુને આપવાનો હક રસમની ખુબીથી ઈઆ બીજી હરએક રીતેછે કે નહી? જો નહી હોએતો તેવો હક તેમને આપવો ઘટેછે કે નહી અને જો ઘટતો હોએ તો કાંહાંસુધી?

એ સવાલનો જવાબ એછે કે પરણેલી ઓરતોને તેમનાં લગનને વખતે તેમનાં બાપનાં કુટુંબ તરફથી જે જર જનસ મલેલાં હોએ તે ઉપર ચોકસ હદ સુધી તેણીઓને જુદી મીલકત તરીકે ધરાવાનો અખતેઆર આપવાનો રવાજ આજ સુધી પારસીઓમાં ચાલેછે. ધારાનાં ખરડામાં ૨ જી તથા ૧૨ મી (સુધારેલી) કલમથી તેણીઓને જે વધારે અખતેઆર આપવામાં ગયોછે તે કમીશનની નજરમાં જો કે નવાઇ જેવો તોપણ ફાયદેમંદછે.

આ બાબત ઉપર કમીશનની હજુર લીધેલી શાખસીનું પરીનાંમ એ આવયુંછે કે પરણેલી પારસી ઓરતને તેનાં લગનપર તેનાં ખાવંદ અથવા તે ખાવંદનાં ખેસીઓએ જે જર જણસ ઈતીઆદી આપયાં હોય, તે ઉપર તેણીને જુદો અખતેઆર ચલાવાથી અથવા પોતાની ખુશી માફકની જુદી ગોઠવણ કરવાથી બાતલ રાખી હોયતો પછે તે સીવાએ બીજી મીલકત ઉપર જે અખતેઆર તથા ગોઠવણની ધારાનાં અસલ ખરડામાં તેણીને સતા આપી હવી તે સતાની સાંમે મુફસીલનાં પારસીઓ થવા નહી માંગતા હતા. ૧૨ મી કલમને જેવી રીતે સુધારીછે તેથી આ મતલબ હાંસલ થવાથી, ધારા

નાં ખરડા માહેલી આ બાબત ઉપર મુફસીલનાં પારસીઓએ કમીશન આ ગલ બીજા કાંઇ વાંધા ઉઠાવયા નથી. એ કલમોને બાહાલ રાખવાનાં કારણો નીચલાં મથાલાં હેઠલ વધારે વીગતથી જોવામાં આવશે.

૨૪. પાંચમું—શું વારસા તથા હીસાનાં ધારાનાં ખરડા માંહેલી બાબતો ઉપર પારસીઓને માંટે ખાસ ધારા બાંધવાની કાંઈ જરૂર મા લમ પડેછે, કે શું આજ સુધી થતું આવયુંછે તેમ એ બાબતો ઉપર મુફ સીલનાં પારસીઓનો રેવાજ મુજબ તથા ઈલાકાનાં શેહેરોનાં પારસી ઓનો ઈંગરેજી ધારા મુજબ ઈનસાફ થવો ઘટેછે ?

કમીશનને પોતાની તપાસ ચલાવતાં એક ચીજ તરતજ ઘણી ખોલી દેખાઇ આવી. તે એકે મુફસીલનાં પારસીઓએ મુંબઇનાં પારસીઓ સા થ પુરતી રીતે એકમત થઇને પોતાની ખાતરી જણાવી કે વારસા અને હી સા બાબેનો ઈંગરેજી ધારો તથા ખાવંદ અને ઓરત વચેની મીલકતને લ ગતો ઇંગરેજી ધારો પારસી ટોલાની હાજતોને મુદલ માફક આવતો નથી. માજી સુપરીમ કોરટની હઇઆતીનાં વખતમાં તથા હાઈ કોરટ સથાપવા પ છેનાં વખતમાં એ બાબતોમાં મુંબઇનાં પારસીઓ જેમ ઈંગરેજી ધારાનાં અ મલ તલે હતા અને હજીબીછે, તેમ કમીશન આગલ મુફસીલનાં પારસીઓ તરફથી આવેલા વકીલોએ મજબુતીથી જણાવયું કે તેવા ધારા તલે રેહેવા નાં કરતાં તો ઘડી કાહાડેલા આ ધારાનાં ખરડાને કાંઈ પણ ફેરફાર વનાં તે ઓ ખુશીથી બાહાલ રાખશે. ખરેખર મુફસીલનાં પારસીઓએ પોતાનાં મું બઈનાં ભાઇબંધોનાં સરખી ધારા સંબંધી હાલની હાલતમાં રેહેવાનાં વીચા રની સાંમે થવા જેવી મજબુત ભાશા વાપરી હતી તેથી વધારે મજબુત બીજી કોઇ વખત વપરાઈ નહી હશે.

"સુપરીમ કોરટની હદની અંદર વગર વશીએતે ગુજરી જનાર પારસી ઓની સઘલી મીલકતનો વહીવટ આજ પા સદી થઇ જગંમ મીલકત બાબે નાં ઈંગરેજી ધારા પરમાંણે ચાલતો આવયોછે", એમ વીચાર આપવા પછે લેજીસલેટીવ કાંઉનસીલની સીલેકટ કમીટી લખેછે કે, "ધારાની એવી હાલત થી કાંઇબી ખરાબી થઈ અથવા કેવી પરકારની ઇઆ કેટલી ખરાબી થઈ તે વીશેની કસી શાખસી અમારી સાંમે આવી નથી."

એવી શાખસી આ કમીશની હજુર પુશકલ આવીછે. મી૦ નવરોજ જી ફરદુનજીએ અમારી સાંમે મોહોડેથી આપેલી લંબાંણુ શાખસીનાં અરસા માં ઘણીક જાતનાં મુકદમાંઓ કહી સંભલાવયા, કે જે ઉપરથી સુપરીમ કોર ટની હદની અંદર વગર વશીએતે ગુજરી જનારા પારસીઓની મીલકત ઉપ ર વેંહેંચણીનો ઈંગરેજી ધારો લાગુ પાડવાથી કેવી અને કેટલી ખરાબી થ ઈછે તે ખોલી રીતે માલમ પડેછે. કમીશનની અરજ ઉપરથી એ બાબે પો

તાની શાખસીની મતલબ એ ગરહસથે કાગલ ઉપર ઉતારી આપવાની તજ દી લીધીછે, અને તે શાખસી (જે આ રીપોરટ સાથ જોડેલાં એ ગરહસથનાં તારીખ ૨૮ મી એપરેલ ૧૮૬૨ નાં કાગલનાં સફા ૨૧ માં તથા તયાર પછે નામાંછે તે) ઉપર કમીશનરો ધેઆંન પોંહોંચાડવાની ભલાંમણ કરેછે. મી૦ નવરોજજીનાં એ પરમાંણે એકઠા કરેલા મુકદમાંઓ વીશે એવું કેહેવાયછે કે પારસી વસતીનો ઘણો મોટો ભાગ કે જે આગલ મુંબઈની માજી સુપરીમ કોરટની હદની અંદર વસતો હતો તથા જે હાલ હાઈ કોરટનાં સરેસતાનાં અસલ દીવાંની અમલની હદ અંદર વસેછે તે મોટા ભાગને તે મુકદમાંઓથી ભારે નાઉમેદી પેદા થઈ હતી. માજી સુપરીમ કોરટની ગોઠવણો (કે જે વારસા હીસાની બાબતમાં છેલા ચારટરથી જાજી બદલાઈ નથી) તે મુજબ ઈનસાફ કરવાનો મુલ ધારો જેમનો તેમ રેહેવાથી (જુવો સનદનાં કાગલોની કલમ ૩૪ મી) વગર વશીએતે ગુજરી જનારાઓનાં મુકદમાંઓ મધે પારસી ઓરતો તે ગુજરી જનારનાં મરદ વારેસો પાસે એવી રીતની વેંહેંચણી કરાવાને શકતીવાન થતાં તથા ઘણી વેલા એવી વેંહેંચણી કરવાની ફરજ પાડી ચુકાં કે જે વેંહેંચણી પારસીઓનાં સંસારી વીચારો તથા રસમોથી તદનજ ઉલટીછે. કાંએકે એ સંસારી રસમો મુજબ એક મરનાર બાપની વતી કામ ચલાવવાની તથા કુટુંબનો દરજજો સાચવવાની ફરજ તેનાં દીકરાઓને સર આવી પડેછે, જેમાં અલબતાં ખરચની જરૂર પડેછે અને તેટલા માંટે વેંહેંચણીનાં ઈંગરેજી ધારામાં દીકરાઓને જેટલો ફાલો આપવા ધારયોછે અથવા ફરમાવયોછે તેથી જુદીજ કીસમનાં ફાલા ઉપર તે દીકરાને મરનારની અસકેઆમત ઉપર દાવો પોંહોંચેછે. તેમજ વલી આ વાત પણ ભુલી જવી નહી જોઈએ કે જારે વેંહેંચણી બાબેનો ઈંગરેજી ધારો માતર એકજ જાતની ઈઆને ખુદ પોતાની જગંમ (Personalty) મીલકત સંબંધી ઘડીઓછે તારે સુપરીમ કોરટની હદની અંદર, પારસીઓ ઉપર સને ૧૮૩૭ નો આકટ અમલમાં આવીઓ તે દાહાડેથી આજ સુધી એજ ધારો સઘલી જાતની મીલકતો ઉપર લાગુ પાડવામાં આવીઓછે. એટલા માંટે માજી સુપરીમ કોરટની તથા હાલની હાઈ કોરટના સરેસતાનાં અસલ દેવાની અમલની હદમાં થાવર તથા જંગમ બેહુ જાતની મીલકત ધરાવનાર જે પારસી વશીએત કીધા વગર મરણ પાંમે તેની વીધવા તથા દીકરીઓને પારસીઓની રસમો તથા વીચારો મુજબ જેટલો ફાલો મલવો જોઈએ તે કરતાં વધારે ફાલો મલેછે એટલુંજ નહી, પણ એજ ઈંગરેજી વેંહેંચણીનાં ધારામાંબી જેટલો ફાલો તેણીઓને આપવા કદી ધારેલો નથી તે કરતાંબી વધારે ફાલો એ ધારાને પારસીઓની સઘલી મીલકત ઉપર લાગુ પાડવાથી મલેછે.

સઘલી બાબત તપાસતાં કમીશને એકમતથી વીચાર બાંધીઓછે કે

આ મથાલાં હેઠલ મુંબઇનાં પારસી ટોલાએ એક એવું સંસારી શંકટ દે ખાડી આપીઉંછે કે જેને માંટે ધારાનો ઈલાજ કરવાની જરૂરછે.

મીલકત બાબે ખાવંદ તથા એોરત વચેનાં હકને લગતા ધારા બાબે તપાસતાં ઇંગલંડના જે "કાંમન લા" થી બાયડી ભરથાર સાથ ભેલાઇ જાએછે તથા ભરથારની હઇઆતીમાં મીલકતનું સાટું કરવા, મીલકત ધરાવા અથવા ઠેકાંણે પાડવાને બાએડી અશકત ગણાએછે, તે ધારો માજી સુપરીમ કોરટની હદની અંદર પારસીઓ ઉપર જબરદસતીથી ચલાવાથી (તથા હાઇ કોરટનાં સરેસતાનાં અસલ દેવાંની અમલની હદની અંદર પણ એજ પરમાંણે એ ધારો પારસીઓ ઉપર લાગુ પડશે) તેથી પારસી ટોલાની લાગનીઓથી કેવાં તદન ઉલટાં તથા લગનથી ઉભાં થતાં અને હક બાબેનાં તેઓનાં વીચારથી કેવાં ઉલટાં પરીનાંમ નીપજીઆંછે, તે બાબે મી૦ નવરોજજી ફરદુનજીની શાખસી ઉપરથી કમીશનને ઘણાંક અસરકારક દાખલા મલી આવી આછે. (જુવો ઉપર જણાવેલું કાગલ, સફે ૨૫).

ખરેખર માંટી બઈએર વચેની મીલકત બાબેનાં ઈંગરેજી "કાંમન લા" ને ઈંગરેજ સીવાએ બીજા કોઈ પણ લોકો ઉપર લાગુ પાડવાથી આવાં પરીનામ ખચીત નીપજવાં જોઈએ તે સાબેત કરવા માંટે દાખલાઓની પણ કદાચજ જરૂર પડશે. પરૂથવીનાં નેઆએ શાસ્ત્રમાં એ ઈંગરેજી ધારો એકલો નવાઈનોછે. ઈંગરેજ લોકો પરણતી વખતે બઈએરને "મેરીએજ સેટલમેનટસ" ઈઆને મીલકતો તેનીના સવાધીનમાં આપવાની મતલબથી ટરસટી ઠેડવીને મુકરર કરી આપેછે તેની કડાકુટ ભરેલી ગોઠવણથીજ એ ઈંગરેજી ધારાને ઈંગરેજો પોતે પણ ખમી શકેછે; કાંએકે આ બાબત સારીપઠે જણાએલીછે કે જારેબી પરણતી બાએડી પાસે મીલકત હોએછે અથવા તેને મીલકત મલવાની વકી હોએછે તારે લગભગ હંમેસાં ઈંગરેજોમાં એ ગોઠવણ કરવી પડેછે તથા એ ગોઠવણ જારેબી કરવામાં આવેછે તારે તે કાંઈજ નહી પણ એ કરારથી તથા અરસ પરસની રાજી ખુશીથી તે ટાંકણાંને વાસતે તથા પોતપોતા વચે દેશના અસલ ધારાને રદ કરવાને વાસતે ગોયા એક નવો કાએદો ઉભો કરવાની બરોબરછે. સને ૧૮૫૮ માં ઈંગલંડનાં ધારા બાંધનારાઓએ પરણેલી ઓરતોની જુદી આવકનો બચાવ કરવા માંટે ખાશ ધારો પસાર કરીને મજકુર અસલ ધારાના જે ભાગથી પરણેલી ઓરતોની તેવી જુદી આવક તેમનાં ભરતારોને ભોગ થઈ પડતી હતી, તેટલા ભાગને એક કોરે નાખીઓ. આ વાતમાં કાંઇજ શક નથી કે જો ઈંગરેજી પરજા પોતાને માંટે એક "સબસટનટીવ સીવીલ લા" (મુલ વેહેવારૂ ધારો) કદીબી પસાર કરાવેતો હાલનાં "કાંમન લા" માં એક સઉથી પસંદ પડતો અને મુબારક સુધારો એ કરવામાં આવે કે હઈઆત ધારાનાં જે કાંનુનથી, મીલકત

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

નાં વહીવટની જારે વાત આવી તારે એક પરણેલી સ્ત્રી ભરથારમાં ગરક જા યછે, ઈઆને ભરથાર અને બાઐડી એ બંધે જાણે એકજ માણસ હોએ એમ ગણાએછે. એવો જંગલી અને અસલી વખતનાં કાંનુનને બદલે કોઈ વધારે સુધરેલો કાંનુન ચલાવવામાં આવે.

કમીશનનાં મત પરમાંણે "બારણુ" અને "ફેમી" નો આ સાધારણ ઈંગરેજી ધારો પોતા ઉપર હવે પછે લાગુ પાડવાની સાંમે ખાશ ધારા બાંધી ને પોતાનો બચાવ કરવા બાબે ઈલાકાનાં શેહેરોનાં પારસીઓ મજબુત દાવો ઉભો કરી શકયાછે. કમીશનને બીજું એવું દીસેછે કે વારસા અને હીસા નાં ધારાનાં ખરડાની કલમ ૨ જી તથા ૧૨ મી (સુધારવા મુજબ) ઉપલી મ તલબ હાસલ કરવા માંટે બરાબર ઘડેલીછે અને બીજા સબબો ઉપરથી કોઈ પણ ઘટતા વાંધા કહડાએ એવી તેઓ નથી.

લેજીસલેટીવ કાંઉનસીલની સીલેકટ કમીટી આ બીનાં યાદ દેવાડેછે કે "ઈંગલંડમાં નેઆએ શાસતરનાં જે કાંનુનો પીછાંનવામાં આવેછે તેઓ ઉ પર મુખીઅ કરીને આધાર રાખીને તોપણ આ દેશનાં લોકોની હાલત મા ફક આવે એવા આકારમાં ઘડીને હીંદુસતાંનને માંટે એક 'સબસટનટીવ સીવીલ લા' (વેહેવારૂ દીવાની ધારો) તઈઆર કરવા માટે કાબેલ ગરહસથોનાં એક કમીશનને ઈંગલંડમાં કાંમે લગાડવામાં આવનારછે."

અમોને ખબરછે કે સીલેકટ કમીટીએ ઉપલો રીપોરટ કીધા પછે એવું એક કમીશન ઠરી ચુકુંછે, પણ અમે જે ખાશ ધારા બાંધવાનાં કાંમની ભ લાંમણ કરીએ છઈએ તેની સાંમે એ બાબતથી કાંઈ મજબુત કારણ મલતું નથી.

ધારાની હાલની હાલતથી ઈલાકાનાં શેહેરોનાં પારસીઓ જે અગવડો ભોગવેછે તે ખરેખરી અને તાકીદથી સુધારવા જોગછે, અને વલી ધારાને સુ ધારવાને ઈંગરેજ નેઆએ શાસ્ત્રીઓની કોશેશ વીશે આપણને જે અજમા શ મલીછે તે ઉપરથી આ નવાં ઠરેલાં કમીશનનું કાંમ કાંઈ જલદી પુરૂં થા ય એવો સાર નીકલી શકતો નથી.

એ રીતે હીંદુસતાંનના પારસીઓ ઉપર આવી પડેલા ભારે શંકટોમાં થી તેઓને છોડવવા માટે અમે જેવી ભલાંમણ કરીએ છઈએ તેવો ખાશ ધા રો તરત વેલા પસાર કરવામાં આવેતો આખાં દેશને માટે એક વેહેવારૂ ધારો બાંધવાની મોટી ગોઠવણની જે ધારણાં ચાલેછે તેમાં કાંઈબી અડચણ અથવા ખલલ થાય એવું દેખાતું નથી. ઓર એવું દીસેછે કે ૧૪ મી મે ૧૮૬૨ ની તારીખે (કલકતાની હાઈ કોરટ સથાપવાની સનદોનાં કાગલો જોડે) સર ચારલસ ઉડે લખેલાં કાગલમાં (૨૪ માં ફકરા મધે) એવી આશા બતાવીછે કે હીંદુસતાંનની બરીટીશ હકુમતનાં સંસથાનો માટે એકુ આખો વેહેવારૂ ધારો જલદી પસાર થશે, પણ એ આશા બતાવતી વેલા તેણે તેવા કોઈ ધારાનાં

અમલમાંથી ચોકસ મુકદમાંઓ બાતલ કીધાછે કે જે "મુકદમાંઓ મધે આ પણી હીંદુસતાંનની રઈએતનાં હરએક વરગનાં પોતાનાં ધારા લાગુ પાડવાને આપણા ઈનસાફ ખાતાંઓને જરૂર હોય."

૨૫. હવે બીજો સવાલ એછે કે—

છઠું—શું મુફસીલનાં પારસીઓને જુદી ગોઠવણનાં ધારા તલે રેહેવા દઈ ઈલાકાનાં શેહેરોનાં (ઇઆને મુંબઇ, મધરાજ, અને કલકતાનાં) પારસીઓનાં આસરાને માટે ખાશ અને ચોકસ હદનાં ધારા બાંધવા ની કોઈબી વખતે ભલાંમણ કરવાની કાંઈ જરૂર માલમ પડેછે, અને જો તેમ હોયતો શું હાલની હાલત તેવી ભલાંમણ કરવા જોગજછે!

લેજીસલેટીવ કાંઉનસીલની સીલેકટ કમીટીએ પોતાનાં રીપોરટમાં ચોકસ અને નકી મત આપયુંછે કે "પારસીની કોમ અથવા ટોલાનાં ફકત હરએક ભાગનેજ માટે વેહેવારૂ દીવાંની ધારાનાં આવા અગતનાં બંદોબસતો ઠરાવી આપવાની અમે ભલાંમણ કરી શકતા નથી." આ બીનાં કમીશનને માંનવા જોગ દીસેછે કે જારે સીલેકટ કમીટીએ ઉપલું મત બાંધયું તારે એ બાબતની ખરેખરી હકીકત તેઓનાં ધેઆંનમાં નહી હતી.

કારોબાર મંડલીએ મુંબઇની સરકાર જોગ (૯ મી મારચ ૧૮૬૧ ની તારીખે) લખેલાં કાગલનાં ૩૮ માં ફકરા મધે એક વાત આવીછે કે જે ધેઆંનથી વીચાર કરવા જોગછે.

કારોબાર મંડલી પેહેલાંતો પોતાનો એવો એતેકાદ જણાવેછે કે હીંદુસતાંનનાં ગમે તે ભાગમાં રેહેતા હોય, તોપણ બરીટીશ હકુમત હેઠલનાં સઘલા પારસીઓ ઉપર એકસરખી રીતે લાગુ પડે એવા ધારા બાંધવા એ સઉથી દાહાપણ ભરેલો ઉપાયછે. એવું કબુલ કીધા પછે કારોબાર મંડલી આ પર માંણે લખેછે—"પણ એકબારગી આ બાંધવા ધારેલા ધારાથી મુફસીલનાં પારસીઓને તદન બાતલ કરવામાં આવે, તોપણ એકજ વરગનાં લોકો એકેકથી થોડા તફાવતે રેહેતા હોય તેઓ વચે બે જુદી જુદી જાતનાં ધારા ચલાવાની સાંમેનો દેખીતો વાંધો, **કસા ધારા બાંધવાથી એકદમ પરહેજ રેહેવાથી,** નીકલી જવાનો નથી. **એવી બે તરતીબીતો** હમણા ચાલેછે, અને સુપરીમ કોરટની હદની અંદર વસનારા પારસીઓ ઉપર લાગુ પડતા ધારા મુફસીલમાં ચાલતા ધારાથી ઘણા જુદાછે."

આ બીનાં અમે ઉપર બતાવી ચુકયાછે તે મુજબ નાંમુકેર નહી જવાય એટલી સાચીછે. પણ એટલીજ બીનામાં સઘલી સચાંઈ આવી રેહેતી નથી. હીંદુસતાંનના ધારા બાંધનારાઓએ સને ૧૮૩૭ નો આકટ પસાર કીધો; તે ગોયા એક ઉદાહારણ આપયું કે તે વખતની સુપરીમ કોરટોની હદની અંદર તથા તારપછેની હાઇ કોરટોનાં સરેસતાનાં અસલ દીવાંની અમ

લની હદ તલે જે પારસીઓ વસતા હોય તેઓ એકલાની ઉપર એક અગવડ (ઇઆને નાદરૂસત ધારા તલે અથવા તદનજ ધારા વગર રેહેવાની અગવડ) આવી પડી તો તેમનાં આસરાને મારે માજી સુપરીમ કોરટની તથા હાલની હાઈ કોરટોની ઉપલી હદનીજ અંદર ચાલે એવા ધારા બાંધી આપવા.

હીઆં જણાવવું જોઈએ કે હાઇ કોરટોની સથાપણ થવાથી, તે કોરટોનાં સરેસતાનાં અસલ દેવાંની અમલની હદ તલે વસનારા અથવા બીજા બોલોમાં બોલીએતો ઈલાકાનાં શેહેરોમાં વસનારા પારસીઓ ઉપર લાગુ પડતા મુખીઅ વેહેવારૂ ધારામાં કાંઈ ફેરફાર થયો નથી. (જુવો મુંબઈની હાઈ કોરટ સથાપવાની સનદનાં કાગલોની કલમ ૧૮ મી).

ધારાઓ જે ખરાબીને અટકાવા મારે પસાર કરયા હોય તે ખરાબીને હંમઅંદાજ હોવા જોઈએ. ધારાઓમાં સીલસીલાઈ તથા એકસરખાપણું બેશક પસંદ કરવા જોગછે, પણ તેમની મુલ મતલબ ઈનસાફ તથા સરવેને સારૂં કરવાનીછે. એક નાંહાંની પરજાનો એક ભાગ એક મોટાં રાજની હકુમત તલે એવા ધારાની ગોઠવણ વચે વસતો હોય કે તે ગોઠવણ ઉપર તેઓ શંતોશી રહે તથા તેને તેટલા મારે તેઓ ફેરવવા માંગતા નહી હોયતો તેટલા વાસતે તેજ પરજાનો એક બીજો ભાગ તેજ મોટા રાજની હકુમત તલે તોપણ ધારાની તદન જુદીજ ગોઠવણ વચે વસતા હોય, કે જે ગોઠવણ ઉપર તેઓ વાજબી શબબોને લીધે શંતોશી નહી હોએ તથા વાજબી સબબોને લીધે તેઓ ફેરવવા ચાહાતા હોએ, તેવા બીજા ભાગનાં લોકોને પેહેલા ભાગને ખાતર ધારામાં ઘટતો સુધારો કરી આપવાનું ના પાડવું એ વાજબી નથી. આવી વખતે અગર તે નારાજી થએલા ભાગનાં આસરાને માંટે બાંધવા ધારેલા ખાશ ધારા જો પોતે સારા હોએ, તો પછે તે ધારા પેલા રાજી થયલા ભાગ સુધી ચલાવવાનું બને એવું અથવા પશંદ કરવા જોગ નહી હોએ તેટલા માંટે તે નારાજી થએલા ભાગને માંટે પણ નહી પસાર કરવાની તે કાંઇ દલીલ કેહેવાએ નહી. અલબતાં તે ધારા પસાર કરવાથી એકજ ટોલાનાં બે વરગો બે જુદા જુદા ધારાઓને તાબે થયલાં ગણાશે; પણ એવી હાલતતો તેઓની હમણાંબીછે. અને એ બે વચે ફરક એટલોછે કે બરાબર જોતાં હમણાં ઈલાકાનાં શેહેરોનાં પારસીઓ જે ધારા તલે વસેછે તે ધારા મુફસીલનાં પારસીઓનાં ધારાથી જુદાછે, એટલુંજ નહી પણ તેઓ કેહેછે તેમ એ મુફસીલનાં ધારા કરતાં ઈલાકાનાં શેહેરોનાં ધારા ખરાબછે, અને મુંબઈ વાલાઓની મરજી માફક જો સુધારો કરવામાં આવેતો જો કે મુફસીલનાં ધારાથી હજી તેમનાં ધારા જુદા ગણાંશે, તે છતાં પણ તેઓ કેહેછે તેમ તે સારા ધારા ગણાશે.

ઈલાકાનાં શેહેરોનાં પારસીઓ ઉપર લાગુ પડતા ધારાઓની હાલની

હાલતમાં તેઓને ખરેખરાં દુખ વીશે ફરીઆદ કરવાનાં કારણછે, તથા તેઓ જે ફેરફાર બતાવેછે તે તેઓને લાભકારક ફેરફાર થશે, એવું એકવાર મત બાંધવા પછે, તથા અગત કરીને મુંબઈનાં પારસીઓની શંખીઆ તથા ચાલાકી જોવા પછે, તેઓ જે સુધારો કરવા માંગેછે તે મુફસીલનાં પારસીઓ ઉપર લાગુ પાડવાને કદાપી હમે ભલાંમણ કરી શકતા નહી હોઈએ તોબી એટલાંજ કારણસર હીઆંનાં પારસીઓને તે સુધારો ના પાડવાની ભલાંમણ કરવાને અમે ઘણાં નારાજી છઈએ.

પણ શું ઉપલી બીનાં ખરીછે? શું મુફસીલનાં પારસીઓ ઉપર વારસા, હીસા તથા મીલકતને લગતા જે ધારા લાગુ પડેછે તે એટલા મનમાંનતાછે કે તેમાં સુધારાની જરૂર નથી? મુંબઈનાં પારસીઓએ તઈઆર કરેલા ધારામાં શું કોઈ એવો મજબુત ઈઆ પાએદાર વાંધોછે કે જેથી મુફસીલનાં પારસીઓ ઉપર પણ તેની સતા ચલાવાથી તેઓ ઉપર કાંઈપણ ખરેખરી અગવડ પડવાની ધાસતી રાખવી પડે?

આ બેહુ સવાલોનો જવાબ કમીશનના ઘણાખરા અધીકારીઓ નાંથી આપેછે.

તેઓ વીચારેછે કે મુફસીલનાં પારસીઓનાં વારસા, હીસા તથા મીલકત ઉપરનાં લગન સંબંધી હકો બાબેનાં ધારા નોધેઆ વગરનાં રેવાજની ઠેકાંણાં વગરની શાખસી મુજબ ડામાંડોલ રેહે તેનાં કરતાં એ ધારા ખાશ અને ચોકસ બંદોબસતોથી મુકરર રેહેતો મુફસીલનાં પારસીઓને તેથી ભલો ફાયદો થવા વીનાં રેહે નહી. વલી તેઓ (કમીશનનાં ઘણાખરા અધીકારીઓ) એવું વીચારેછે કે કોઈ ધરમ સંબંધી છીટ અથવા કોઈ અગવડની ધાસતીનાં સબબ બતાવીને બાંધવા ધારેલા ધારાનાં ખરડાની સાંમે મુફસીલનાં પારસીઓ કસા પણ મજબુત વાંધા ઉઠાવી શકીઆ નથી. તેથી કરીને જો કે એવી વખતે ચોકસ ભાગને માટે ખાશ ધારો બાંધી શકાએ એવું હજીબી કમીશનનાં વધતા અધીકારીઓનું મતછે, તોપણ તેઓ ભલાંમણ કરવાને તઈઆરછે કે ધારાના ખરડા મધેનાં બંદોબસતો જેમ સુધારવામાં આવયાછે (તથા હવે પછી વડી લેજીસલેટીવ કાઉનસીલ જેમ સુધારવાને દરૂસત વીચારે) તેમ તેઓને હીંદુસતાંનની આખી પારસીની કોમ ઉપર લાગુ પાડવા.

૨૬. હવે તપાસ કરતાં હમે કારજ, લગણ તથા તલાક બાબે વધારેલા ધારાના ખરડા ઉપર આવીઆછે, તથા એ બાબેના ઉપર બતાવેલાં મથાલાં તલે જે સાખસી મલી તેની તપાસ હવે લેજીએછે.

સાતમું—શું પારસીઓનાં લગન તથા તલાકનાં કાએદાની બાબતમાં ખાશ ધારા બાંધવાની કાંઈપણ જરૂરછે અને જો તેમ હોએતો શું ધારાના ખરડા મધે બાંધેલા ખાશ ધારા ઘણાંખરા વાંધો નહી લેવાએ એવાછે?

કાંઇ નહીતો ઈલાકાનાં શેહેરોનાં પારસીઓને માંટે ઉપલી બાબતોમાં ગ મે તેમ કરીને ખાશ ધારા બાંધવાની જરૂરીઆત વીશેતો હાઇ કોરટ આફ જુડીકેચર સથાપવામાં આવી તેની આગમચ કમીશન ખોલલું મત બાંધી ચુકીઉં હતું.

મુંબઈનાં પારસીઓ, જેઓ ઉપર દેખાડી આપવા મુજબ હીંદુસતાંન ની કુલે પારસી વસતીનો સઉથી મોટો ભાગછે તથા જેઓ પારસી કોમનાં બીજા કોઇપણ ભાગ કરતાં દોલત, ચાલાકી અને સુધરાઇમાં આગલ વધેલા છે, તેઓ ૧૮૫૬ નાં સાલના "પરીવી કાઉનશીલ" ના ઉપર જણાવેલા ચુકા દા પછી ઉપલો બનાવ બનવાની (એટલે કે હાઇ કોરટો સથાપવામાં આવી તેની) આગમચ લગનનાં સંબંધને લગતી સઘલી બાબતોમાં એવી તદન ધારા વગરની હાલતમાં પડેલા હતા, કે તે વીશેનાં જાજા સારી સતાથી જણા યલા દાખલા સઉથી જંગલી લોકોમાંથી પણ મલી આવશે નહી. એ પાર સીઓ પાસે લગન બાબે કસા ધારા નહી હતા. દરએક જણ જેમ પોતાની નજરમાં દરૂસત દીસે તેમ ચાલતો હતો. તેનાં પરીનામ ઉપર કાંઇ પણ લં બાંણ ટીકા કરવાની જરૂર નથી. પારસીઓને માટે ધારા બાંધી મંગાવના રી સભાનાં સેક્રેટરીઓએ સંભાલથી એક હેવાલ લખી કાહાડયોછે અને તે હેવાલ આ રીપોરટ સાથ મોકલયોછે, તે ઉપરથી બે વરસના અંદર જીવતી ઉપર બીજી બાયડી કરવાનાં છવીસ સારીપડે જણાયલા દાખલા ઉઘાડા પડે છે. હાઇ કોરટ પછવાડેથી સથાપવામાં આવી તેની અગાઉ મુંબઇનાં પાર સી લોકો ઉપર જેવી રીતે ધારો લાગુ પડતો હતો તેમાં કાંઇ ફેરફાર કરવાની જરૂરીઆત દેખાડવાને ઉપલી બીનાં બસછે.

એ પછે હાઇ કોરટ સથાપવાની મતલબ (ઉપર જણાવેલા સર ચારલસ ઉડનાં કાગલની ૧૭ મી કલમમાં માલમ પડેછે તેમ) ઉપલી રીતનાં મામલા નો થોડોક ઉપાય કરવાની અને (ઈલાકાનાં શેહેરોમાં પેહેલા દરની એક એવી કોરટની ખુટ પુરી પાડવાની હતી) કે તેમાં ખરીસટીઅનો સીવાએ બીજી ગના તનાં લોકો ચાહેતો લગન સંબંધી મુકદમાંઓને તપાસ તથા ચુકાદાને મા ટે રજુ કરે. એજ કાગલની ૩૩ મી કલમમાં સર ચારલસ ઉડ ભ લાંમણ કરેછે કે ઈંગલંડની "ડીવારસ કોરટ" ઇઆને તલાક મેલવવાની કોરટનાં જેટલી સતા તથા અખતેઆર હાઇ કોરટને આપવા બાબે લેજીસલે ટીવ કાંઉનસીલમાં એક બીલ દાખલ કરવું. એ ભલાંમણ પરમાંણે ઘડી કા હાડેલું એક બીલ આ કમીશને જોયું તથા તપાસયુંછે.

સર ચારલસ ઉડનાં પતરની ૩૩ મી કલમનો ઇરાદો એવો દીસેછે કે જે બીલ દાખલ કરવાની તેમાં ભલાંમણ કીધીછે તે બીલ તાજની ખરીસટી રઈએત ઉપરજ અમલમાં લાવવું અને એ બીલની સાથે હીંદુસતાંનની સર

કારનાં સેક્રેટરીએ તા૦ ૮ મી સપટેમબર ૧૮૬૨ ને દીને (ના૦ ૪૮૬૯ વાલો) જે પતર લખપોછે તેમાં જણાવેછે કે "જે લોકો ઉપર માજી સુપરીમ કોરટસ આફ જુડીકેચર પોતાનાં ચારટરો પરમાંણે સતા ધરાવતી નહી હતી, તે લોકો ઉપર, આ બીલ, જેમ ઘડાયુંછે તેમ, હાઈ કોરટોને પણ કસી સતા આપતું નથી અને કોઈબી ધણી હરએક માજી સુપરીમ કોરટની 'એકલીજીઆસટીકલ સાઈડ' ની હદમાં રહીને તે કોરટ સોડેથી તલાકનું હોકમનાંમું મેલવી નહી શકતે તેવા ધણીને આ ધારાની કસી અસર લાગુ પડશે નહી." હવે પરીવી કાંઉનસીલેતો એવું ઠરાવયુંછે કે પારસીઓ માજી સુપરીમ કોરટોની "એકલીજીઆસટીકલ સાઈડ" ની સતા તલે નહી હતા, તે ઉપરથી ખોલું દીસેછે કે ઉપલા બાંધવા ધારેલા ધારામાંથી પારસીઓને બાતલ કરવાની હીંદુસતાંનની સરકારની ધારણા હતી.

પારસીઓ અને બીજાઓ જેઓ ખરીસટી નથી તેઓને આ બીલનાં અમલમાંથી બાતલ કરવા ધારયાછે, એવું એ બીલ **જેમ ઘડાયુંછે તેમ** પુરતા ખોલાસાથી માલમ પડતું હોય, એ બાબે કમીશન, તે ઉપર પુરતું ધેઆંન આપવા પછે, કેટલોક શક ધરાવેછે.

તેઓ નમનતાઈથી જણાવવાની રજા લેએછે કે આ બીલ ધારા દાખલ પસાર થાએ તેની અગાઉ ઉપલી બીનાં ખોલી રીતે નકી કરવી જેઈએ તથા એ ધારો એવી રીતે ઘડવો જેઈએ કે તે હીંદુસતાંનમાં તાજને તાબેની ખરીસટી રઈએત ઉપરજ લાગુ પડેછે એવું તેમાંથી ખોલલી રીતે વગર શકે માલમ પડે. હીંદુસતાંનની આ બાજુનાં પારસીઓનો મોટો ભાગ જે કે ઈંગલંડનાં તલાકનાં ધારાને ઘણો મલતો એકુ ધારો હીંઆં બાહાલ રાખવાને ખુશીછે, તોપણ તેઓનાં ટોલાનાં લોકોને પોતાનાં લગન સંબંધી વરવાંધાનાં ચુકાદાને માંટે હાઈ કોરટ જેવી ઘણો ખરચ લાગે હેવી અને જાહેર અદાલતમાં પેહેલેથીજ જવાને ફરજ પડે અથવા શકતીવાંન થાએ એવા ધારા સાંમે તેઓ મજબુત વાંધો ઉઠાવેછે. તેઓ પેહેલી ફરીઆદ પનચાએત જેવી એક ખાંનગી તથા વગર ખરચની અદાલત આગલ લઈ જવા માંગેછે કે જે જેકે પોતાનાંજ ટોલાનાં અધીકારીઓથી બનાવવામાં આવે, તોપણ ધારાથી જે ચોકસ કાયદા ઠરાવેલા હોએ તેજ કાએદા પરમાંણે કાંમ ચલાવે અને તેઓનાં ચુકાદા ઉપર નારાજી થાએતો હાઈ કોરટ તથા પરીવી કાંઉનસીલને અપીલ કરી શકાએ.

વધારેલા ધારાનાં ખરડામાં લગન સંબંધી જે બંદોબસતો પસાર કરવા માંટે ઘડીયાછે તે ઉપર ઉપલા વીચારોનાં સંબંધમાં કમીશન હેઠલ ટાંકેલા વીચારો રજુ કરવાની રજા માંગેછે.

વારસા તથા હીસાનાં ધારા વીશે જે મુશકેલો નડી હતી તે મુશકેલો

આ વધારેલા ધારામાં, કોઈ જુજ તથા ઓછી અગતની બાબત સીવાએ બીજાં ક્સામાં નડી નથી. મુફસીલનાં પારસીઓએ એ વધારેલા ધારાનાં ખરડા સામે કાંઈ વાંધા ઉઠાવીઆ નથી.

એ ખરડામાં એવું ઘણુંછે કે જેને પસાર કરવાની ભલામણ કરવામાં આ કમીશન એકમત થાએછે.

તલાક આપવા તથા લગન ભાંજવાનાં મુકરર સબબો જે સને ૧૮૫૮ નાં ઈંગરેજી તલાકનાં ધારા મધે આપેલાછે તથા જે લેજીસલેટીવ કાંઉનસીલમાં દાખલ થતાં બીલમાં બાહાલ રાખીઆછે, તેજ સબબોને પારસીઓનાં આ વધારેલા ધારાનાં ખરડામાં પણ ઉતારી લીધાછે અને તેમાં એક નવો સબબ વધારીઓછે.

એ નવો સબબ એછે કે ફકત જનાકારી (એ બોલમાં કસબન ઓરતો સાથ કરેલા સંબંધને ગણીઓ નથી) તેને લગનનો ગાંઠ તોડવાનો એક સબબ ગણીઓછે. તેથી એ બાબદમાં એક ખરીસતી ઓરતનાં કરતાં પારસી ઓરત વધારે ફાએદાકારક હાલતમાં મેલાએછે.

જે ઘરમાં બાયડી રેહેતી હોએ તેજ ઘરમાં અગરજો એક કસબન ઓરતને લાવી રાખી હોએતો વધારેલા ધારાનાં ખરડાની ૧૮ મી કલમ પરમાંણે તે ઓરતને ઈનસાફની સતાથી જુદી રેહેવા લાએક ઘાટકીપણું તે ચાલમાં ગણીયુંછે. પણ એ ચાલને ૧૭ મી કલમ પરમાંણે લગન તોડવાનુંજ કારણ ગણી શકાએ કે નહી તે બાબે કદાચ શક પેદા થશે. કમીશનને એવું દીસેછે કે દઈવજોગે અને પરણીઆં ઘરની હદની બાહેર જો કસબનો સાથ અણઘટતી સોબત કીધી હોએતો તેટલાં ઉપરથીજ અને બીજું કાંઈબી વધારે બનવા વગર તેને લગનનો ગાંઠ તોડવાનું કારણ ગણવું નહી જોઈએ. એટલા માટે ૧૭ મી કલમ મધે કરેલો **વરજન** (એટલે કે એક ચોકસ બાબતને ધારામાંથી બાતલ કરેલી તે) કમીશનની નજરમાં એટલી હદ શુધી વાજબી દીસેછે. પણ પરણયા ઘરનાં છાએઆ તલે એક રાંડને લાવી રાખવાથી જાહેર અને શરમ ભરેલી રીતે પરણી બાયડીનું દીલ દુખવવામાં આવેતો તે ચાલને ઉપલા વરજનનીજ ઘટતી હદમાં આવેલી સમજવી નહી જોઈએ, પણ તે બાયડીની ખુશી પડેતો લગન તોડવાનો તેને એક સબબ ગણવો જોઈએ.

૨૭. આ વધારેલા ધારાનાં ખરડામાં કેટલીક બાબતોછે, કે જે ઉપર કમીશનનાં બે યુરોપીઅન મેમબરો માઠાં ભાએગે પોતાનાં બાકીનાં બેહુ ભાઈબંધોથી જુદું મત ધરાવેછે અને તે બાબતો ઉપર ધારા બાંધનારાઓનું તેઓ વધારે અગત કરીને ધેઆંન પોંહોંચાડવા માંગેછે. એમાંની પેહેલી બાબત એછે કે—

આઠમું—શું બચગીનાં લગનો તથા કારજોને હકદાર ઠરાવાની

ખાશ ધારાથી પરવાંનગી આપવાની અથવા તેવા લગનો ઈઆ કારજો માંથી ઉભી થતી ફરજો અને જોખમો તોડવાનાં વાંકસર દીવાંની અદાલતમાં દાદ આપવાની અથવા ફોજદારી અદાલતમાં સજા કરાવવાની હીંદુસતાંનના ધારા બાંધનારાઓને વાજબીની રાહે ભલાંમણ કરી શકાય ?

પારસીઓની બચગીનાં કારજની તથા લગનની રસમ (જે રસમ ખોલી રીતે હીંદુઓ ઉપરથી લીધેલીછે તથા જેની જરતોશતી ધરમ પુસતકમાં અથવા જરતોશતીઓનાં અસલી રેવાજોમાં કોઈબી રીતે સતા આપેલી જણાતી નથી) તે રસમ પારસી ટોલામાં સુધારા તથા નીતીને ફેલાવાની ઘણી આડે આવનારી ગણીને કમીશનનાં યુરોપીઅન મેંમબરો એવા કોઈ પણ ધારા બાંધવાની હીંદુસતાંનના ધારા બાંધનારાઓને ભલાંમણ કરી શકતા નથી, કે જેની વલાંણ એ રસમને કોઈ પણ રીતથી છુટ આપવાની હોય. પારસી ટોલાનાં અધીકારીઓ જેઓએ આ ધારાનો ખરડો ઘડયોછે અથવા તેને ટેકો આપે છે, તેઓ એ ટોલાનાં સુધારા તથા ચાલાકીનાં જાણીતા તથા ઉતાવલા વધારાનાં એક ઘટતા બદલા તરીકે એ ખરડો પસાર કરાવાની તાકીદ હીંદુસથાંનના ધારા બાંધનારાઓને કરેછે. પણ ધારા બાંધી આપવાને જેઓને અરજ કરવામાં આવેછે તેઓનાં મુલ કાનુનથી જે ઉલટી ચાલો તથા જેઓની તરફથી ધારો બાંધવાની અરજ કરવામાં આવેછે તેઓનાં ખરેખરા ફાયદાથી જે ઉલટી ચાલોછે, તેવી ચાલોને કાંઈ પણ ઉતેજન આપવા બાબે પારસી લોકો કોઈ મજબુત દાવો રજુ કરી શકતા નથી. તેઓનાંજ ટોલાનો એક પુરસ મી૦ માંણેકજી ખરશેદજી, કમીશન આગલ રજુ કરેલા પોતાનાં એક ચોપાંનીયામાં બચગીનાં લગનો તથા કારજોની રસમ બાબે આ પરમાંણે વીચારો આપેછે—"એ રસમ એવી બીજી ઘણી જંગલી તથા ઘાટકી રસમો માંહેલી એકછે, કે જેને પારસીઓએ હીંદુઓ પાસેથી ઉછીકી લીધીછે તથા પોતામાં લાગુ પાડીછે અને જે તેઓમાં નહી બોલાય એટલી ખરાબી કરેછે. બચગીનાં લગન અને કારજોથી કેટલી હદ સુધી ઘરઘટુ કજીઆ અને કબીલાઓની ખરાબી થાયછે તે વીશે જો કોઈ પરકોમ વાલાઓને પુરતો ખેઆલ હોયતો થોડાનેજ હશે. કુમલાં તથા નાહાની વયના બાલકોના, 'લગન' એવાં માતર એક બીજાં પણ ખોટાં નાંમથી ગેયા સોદા તથા વેચાંણ થાય છે, જે તેઓના ઘરઘટુ સુખના પાયાને ખણી નાખેછે, તેઓની તનદરોસતીનો નાસ અને પાએમાલી કરેછે તથા તેઓની મંનશકતીઓને ખીલવવામાં અડચણ કરેછે, એટલુંજ નહી પણ જે **સંસારી તથા નીતી સંબંધી સુધારાઓ દાખલ કરવાની બીજા કોઈ પણ ટોલા કરતાં પારસીઓમાં વધારે જરૂરછે તે સુધારાની સઘલી કોશેશો એ રસમથી હારી ખાયછે."**

હાંનરએબલ સી. જે. અરસકીન જોગ તા૦ ૩૧ મી મારચ ૧૮૬૧ નો કાગલ. પારેગરાફ ૩૧ તથા ૩૨.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

બચગીના લગન અને કારનોથી થતી ખરાબીઓનું ઉપલું ચીતર કમીશનના યુરોપીઅન મેમબરોને સઘલું ખરેખરૂં લાગેછે અને તેટલા માટે તેઓનું એવું મતછે કે વધારેલા ધારાના ખરડાની જે કલમો એવાં સાટાંની હદ તથા અરથ મુકરર કરી તેમને પરવાંનગી આપેછે, તથા જે કલમો એવાં સાટાં તોડવાને માટે દીવાંની અદાલતમાં નુકસાંન ભરી અપાવી, બલકે ફોજદારી અદાલતની સજાઓ લાગુ પાડી તે સાટાંને હકદાર ઠરાવેછે, તે કલમોને ધારા તરીકે પસાર કરવાની ભલાંમણ કરી શકાય નહી. એ બંદોબસતો મુખીઅ કરીને વધારેલા ધારાના ખરડાની ૧—૨—૩ અને ૧૯ મી કલમોમાં તથા ૧૧ મી કલમના એક ભાગમાંછે.

આવાં લગનોની ખસુસ ધારાની મારફતે મના કરવાની ભલાંમણ કરવાનું યુરોપીઅન કમીશનરો વાજબી વીચારતા નથી. તેઓ માતર એટલીજ ભલાંમણ કરેછે કે ઉપલા બંદોબસતોને કાહાડી નાખવા. એમ કીધાથી તેવાં સાટાંઓ ઉપરથી ઉભા થતા સવાલોનો ઘરઘટુ રીતથી ચુકાદો કરવાનું પંચાયતને બની આવશે, પણ બીજા હાથ ઉપર તેવી બાબતોમાં પંચાએતે કરેલા હોકમોને નામદાર રાંણીની હીંદુસતાનની હકુમતમાં કોઈ પણ ઈંગરેજી અદાલત પરવાંનગી આપતાં અટકશે. કમીશનના યુરોપીઅન મેમબરોને માનવાને સારો સબબછે કે વધારેલા ધારાના ખરડા મધે આ બાબતમાં તેઓ જે ફેરફાર બતાવેછે તે મુંબઈના પારસીઓના એક નાહાનાં તો પણ સારા વગવાલા ભાગને પસંદ આવશે.

૨૮. બીજા જે સવાલ ઉપર કમીશનના ઈઉરોપીઅન મેમબરો પારસી મેમબરોથી જુદું મત ધરાવેછે તે આ રહયો—

નવનું—લગનની આગમચ અથવા લગનની વખતે લગન કરનારાંઓ વચે ધરમ સબંધી એતેકાદમાં તફાવત હોયતો એક પારસી લગનને પોતાની મેલે રદબાતલ ગણવાની અથવા લગન કીધા પછે ધરમ સંબંધી અતેકાદમાં તફાવત પડેતો તે પારસી લગન રદ થઈ શકે એવું ગણવાની શું હીંદુસતાંનના ધારા બાંધનારાઓને વાજબીની રાહે ભલાંમણ થઈ શકે ?

આ બેમાંનો એક પણ બંદોબસત હીંદુસતાનના ધારા બાંધનારાઓએ બાહાલ રાખવો એવી ભલાંમણ કમીશનના ઈઉરોપીઅન મેમબરો કરી શકતા નથી. જાંહાંસુધી પારસીઓની ધરમ સંબંધી લાગણીઓ હાલના સરખી મકમ રેહેશે તાંહાંસુધી એ બેહુ બંદોબસતો, જો બાહાલ રહયાતો, તેમાંના એકનેબી ઉપયોગમાં લેવાની જરૂર નહી પડશે; એવી બાબતોમાં ધરમના જુસાથી પોતાની મેલેજ જે અટકાવ થાયછે તે ઉપર સલાંમતીથી ભરૂસો રાખી શકાશે. પણ એવી લાગણીને ઇજા થાયતો તેટલાં ઉપરથી લગનનું સાટું એકેદમ રદ કરવા અથવા ભાંજવાનું તેને એક કારણ ગણ

વું એ ધારા બાંધવાનાં કાંમમાં પાછલ હટવા (ઇઆને ગેર સુધારો કરવા) ખરાબરછે. કલમ ૧૨ મી મધે કરવા ધારેલો અટકાવ વીશેશ કરીને નાપસંદ લાગેછે. જે વેલાએ ધરમ સંબંધી વીચારોનાં મત ભેદ એક પારસી મરદ અથવા ઓરતને બીજા ધરમ વાલા પારકાં આદમી સાથ લગનનું સાટું કરવાને અટકાવતાં નહી હોય, તે વેલાએ તેવા લગનનાં કબાલાને રદબાતલ ઠરાવાને (ઈંગરેજ સરકારે બાંધી આપેલો) ધારો તેઓની વચમાં નીકલેતો તે નવાઇ જેવી રીતે કઠણ અને ધાટકી ગણાય.

તોપણ આ વાત જણાવવી ઘટેછે કે આ બાબતમાં કમીશનનાં દેશી મેમબરોનાં વીચારો યુરોપીઅન મેમબરોનાં વીચારથી સદાબરા ઉલટાછે. વધારેલા ધારાનાં ખરડામાંથી કલમ ૧૨ મીને કાહાડી નાખવાનાં ઘટારતપણાં બાબે કમીશને કારોબાર મંડલીને પુછાવયું હતું, તેનાં જવાબમાં કારોબાર મંડલીએ લખેલો એક કાગલ, જે આ સાથ મોકલેઓછે, તે મધે તથા આ રીપોરટ સાથ જોડેલી મીનીટ A તથા B મધે ઉપલા ગરહસથોનાં વીચારો ચાલાકીથી જણાવેલા જોવામાં આવશે.

તા૦ ૪ થી એપરેલ ૧૮૬૨.

૨૯. હવે જે સવાલ તપાસવાનો બાકીછે તે એછે કે—

દસમું—વધારેલા ધારાનો ખરડો જેમ સુધારવામાં આવયોછે, તેમ તેમાં મુકરર કરેલી હદ મુજબ નેમેલી પંચાએત પારસીઓ વચેનાં લગન તથા તલાકને લગતા સવાલોનાં ચુકાદાને માટે એક મનમાંનતી અદાલત ગણાશે કે નહી?

એ વીશે કમીશનનું એવું મતછે કે પંચાએતનું કાંમ ચલાવવાની રીત તથા ગોઠવણો બાબે જે કાયદા, કમીશનની સુચનાં ઉપરથી, વધારેલા ધારાનાં ખરડા મધે હુમેરયાછે તે કાયદાને તાબે થવાની શરતે તથા વલી એ ધારાનાં અસલ ખરડા મધે ઠરાવવા મુજબ, નવી હાઈ કોરટને તે પંચાએતનાં કાંમ સાંમે અપીલ સાંભલવાની સતા આપવાની શરતે, જો પંચાએત સથાપી હોયતો પારસીઓનાં લગન તથા તલાકનાં સવાલોનાં ચુકાદાને માટે એ ખાતું અદાલત તરીકે મનમાનતું કાંમ નહી કાંએ બજાવે તેનું કાંઇ કારણ નથી.

કમીશનનાં વધતા ભાગનું બીજું એવું મતછે કે જે પરાંત ખાતે પારસી રેહેવાસીઓની વસતી એટલી હોય કે એક પંચાએતની જરૂર પડે, તારે મુંબઈની પંચાએતનાં નમુનાં ઉપર જેમ બને તેમ તેને મલતી આવે તેવી રીતે તે પરાંત ખાતે પણ પંચાએત ઠરાવવી જોઇએ.

સુરત ખાતે મોદી અને તેનાં વડવાઓ દાવર અથવા પારસી ટોલાનાં વડા તરીકે ઘણા વરસની લાંબી મુદત થઇ પારસીઓ ઉપર લગન સંબંધી કજીઆનો ફેશલો કરવાની સતા ચલાવામાં મુફત સેવા બજાવતા આવયાછે.

એ મોદી આ સાથ જોડેલી (C નીશાંનવાલી) એક જુદી મીનીટમાં તેનાં ખાંનદાનને મલેલી ઉપલી સતાની વચે કાંએ નહી પડવું જોઇએ તેનાં કારણો બતાવેછે. એ ઉપર શેવટનું મત આપવા વગર કમીસન એ કાગલ ઉપર ધેઆન પોંહોંચાડવાની સરકારને ભલામણ કરેછે.

૩૦. હવે માંતર બે ટુક બાબતો જણાવવાની રહીછે. તેમાંની એક પાલક વીશે એક કલમ નાખવાનીછે, તથા બીજી બાબત જો આ ધારા પસાર કરી આપવામાં આવે તો તેનું નાંમ શું આપવું તે વીશેછે.

પેહેલી પાલકની બાબત. ધારાનો ખરડો જેમ ઘડી કાહાડીઓછે તેમ પાલકનો હક પારસીઓએ પુરતો અને છુટથી ભોગવવા બાબે તેમાં કાંઇ અટકાવ નાંખપો નથી. તોપણ આવી મતલબની એક કલમ તેમાં નાખવાનું કદાચ પસંદ કરવાજોગ ગણશે કે "આ ધારામાં આગલ જે કાંઈ ઠરાવીઉં છે તેથી એક પારસીને પોતાનાં મોત પાછલની ફીરોઆ કરાવા માંટે પોતાની હઈઆતીમાં પાલક કરી લેવામાં અથવા પોતાના મોહોત પછેનો ધરમ પુતર ઠરાવામાં, કસો અટકાવ થતો નથી."

આ ધારાનાં નાંમ વીશે કમીશન એવું વીચારેછે કે એ ધારાને "કોડ" કરી લખીઓછે તે બોલ વાંધા ભરેલોછે. એ બોલથી ધારો બાંધવામાં એટલી સમપુરણતા તથા એટલો વીસતાર દેખાએછે કે તેટલું આ હાલનાં ધારાએ મેલવયું નથી અને જરૂરનું પણ નથી. "હીંદુસતાંનનાં પારસી લોકોનાં વારસા, હીસા, લગન અને તલાક બાબેનાં ધારા બરાબર ઠરાવવા બાબેનો આકટ," એ અથવા એવુંજ કોઈ બીજું નાંમ કમીશનનાં મત પરમાંણે આ ધારાને વધારે લાગુ પડતું થશે.

૩૧. હવે માંતર એટલુંજ વધારવાનું રહીઉંછે કે તરણ મીનીટો, તેમાંની એક મી૦ ફરાંમજી નસરવાંનજીની (A નીશાંણ વાલી) અને બે મી૦ મોદી રૂસતમજી ખુરશેદજીની (B અને C નીશાંણવાલી) આ રીપોરટ સાથ જોડીછે. વલી વારસા તથા હીસાનાં ધારાનાં ખરડાની તથા લગન અને તલાક બાબેનાં વધારેલા ધારાનાં ખરડાની અસલ પરમાંણેની છાપેલી નકલ આ સાથ મોકલીછે; તથા એજ ધારાનાં ખરડાઓને સુધારીને તથા એક કરીને, તે દરએકનાં સુધારા તથા ફેરફાર બાબેની એક જુદી યાદી આ રીપોરટ સાથ મોકલીછે.

તા૦ ૧૩ મી અકટોબર ૧૮૬૨.

જોસેફ આરનાલ્ડ.
એચ. નીવીટન.
ફરાંમજી નસરવાંનજી.
મોદી રૂસતમજી ખુરશેદજી.

"પારસી લા કમીશને" પારસીઓનાં ધારા વીશે રજુ કરેલા રીપોરટ ઊપર તારીખ ૨૦ મી અકટોબર ૧૮૬૩ ને દીને મુંબઈની સરકારે કરેલો ઠરાવ.

પારસી લા કમીશનનો ઘણો ખોલો અને કાબેલીઅત ભરેલો રીપોરટ હાંનરએબલ ગવરનર ઈન કાંઉનસીલે ઘણા ભાવથી અને દીલ લગાડીને વાંચ્યોછે અને તે નામદારને પુરતો ભરૂસોછે કે કમીશનના મેમબરોએ તેઓને સોંપેલી મુશકેલ ફરજો સઉથી સરસ હીકમતથી તથા ચાલાકીથી બજાવીછે એવું વડી સરકાર વીચારશે. સર જોસેફ આરનાલડ અને કમીશનના બીજા મેમબરોએ જે ખાતરી થાય એવો ખોલો તથા કસું બાકી નહી રહી જાય એવો પુરતો રીપોરટ કીધોછે, તેને માટે સરકાર તરફથી તેઓને દીલોજાંનનો ઉપકાર વાજબીની રાહે ધરેછે.

૨. આ અગતની બાબતમાં જો ધારા બાંધી આપવાની જરૂર માલમ પડેતો તે કાંમ આ ઈલાકાની કે વડી સરકારની ધારા બાંધનારી સભાએ માંથે લેવું તે બાબે હવે પછે કદાચ સવાલ ઉઠે. પણ ગમે તેમ હોય તોબી આ કાંગલો વડી સરકાર ઉપર મોકલવાં જોઈએ, કેમકે આ કમીશન જે ઠેરવયું હતું તે હીંદુસતાંનની માજી લેજીસલેટીવ કાંઉનસોલની સીલેકટ કમીટીની સુચના ઉપરથીજ ઠરાવીઉં હતું અને આ બાબતમાં ધારાની જરૂરછે કે નહી તથા જરૂર હોયતો એ કાંમ વડી કેઆ ઈલાકાની કાંઉનસીલે બજાવવું તે વીશે ચુકાદો કરવાનું હીંદુસતાનની સરકારના હાથમાંછે.

૩. પણ આ બાબતો ઉપર મુંબઈની સરકારનું મત જાંણવાની કદાચ વકી રાખવામાં આવે, તેટલા માટે નામદાર ગવરનર ઈન કાંઉનસીલ હીઆં ટુકમાં જણાવેછે કે પારસીઓને કોજે ધારા બાંધવાની જરૂર છે એવું કમીશન જે શેવટ લાવયાછે તે વીચાર સાથે નામદાર ગવરનર ઈન કાંઉનસીલ પુરતી રીતે એકમત થાયછે અને તેવણનું એવું પણ મતછે કે આ ધારા બાબેનો સાધારણ સવાલ ઘણું કરીને એટલી મોટી અગતનોછે, કે લોકોના જે વરગોનાં હકો એ ધારાની અસર તલે આવેછે તે વરગો જોકે લગભગ સઘલા મુંબઈ ઈલાકામાં વસેછે તોપણ હીંદુસતાનના સાંનશાહી ધારા ખાતાંના એક આકટને જે અગત તથા સતા તથા પરવાનગી લાગેલી હોયછે તે આ બાંધવા ધારેલા ધારાનેબી આપવી જોઈએ.

૪. કમીશને પોતાના રીપોરટમાં જે સાધારણ અનુમાંનો કાહાડયાં છે તેઓ સાથ નામદાર ગવરનર ઈન કાંઉનસીલ એટલા પુરતી રીતે એકમત થાયછે કે તે નામદારના ખુદ પોતાના વીચારો જણાવવા માટે એજ રીપોરટ

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

ઉપર હીંદુસતાનની સરકારને હવાલો આપવાનું તેવણુ જરૂરનું વીચારેછે. તોપણુ એ રીપોરટમાં એક કે બે બાબતો એવીછે કે જે ઉપર અતરેની સરકારે પોતાનું મત ખ્યાશ કરીને જણાવવું એ જરૂરનું વીચારવામાં આવે.

૫. પારસીઓને માંટે કોઈપણુ ધારા બાંધવા જોઈએ કે નહી એ મુખીઅ સવાલ તપાસવા પછે સઉથી અગતનાં જે સવાલની ખાસ ખબર લેવાને નાંમદાર ગવરનર ઇન કાંઉનસીલ પોતાને બંધાએલા સમજેછે, તે સવાલ એછે કે જો મુંબઇમાં વસનારા પારસીઓને માંટે એક નવો ધારો જોઈતો હોએતો મુફસીલનાં પારસીઓ ઉપર પણુ તે લાગુ પાડવો કે નહી. નાંમદાર ગવરનર ઇન કાંઉનસીલે આ બાબત ઉપર પુખત વીચાર કીધોછે તથા ખોલલી રીતે મત બાંધયુંછે કે તે ધારો મુફસીલમાં પણુ અમલમાં લાવવો જોઈએ. પારસી કોમનો સઉથી વધતો ભાગ મુંબઈનાં રેહેવાસીઓછે અને દોલત તથા ચાલાકીમાં પોતાનાં મુફસીલનાં ભાઈબંધો કરતાં તેઓ ધણાં આગલ વધેલાછે. તેઓનો ટોલો સાહાસીક તથા દાહાપણુ ભરેલોછે અને જેમ જેમ તેઓની શંખીઆ તથા દોલત વધતી જશે તેમ તેમ મુંબઈનાં ટાપુની બાહેર તેઓ ધણી મીલકતો મેલવતા જશે. તેમ કરવામાં તેઓને ઉતેજન આપવું એ રાજનાં ભલાંને માંટે અગતનુંછે, પણુ તેઓનાં કુટુંબ કબીલા સંબંધી હક ઉપર હવે પછે જે ધારા અમલ ચલાવશે એવી આશા રાખવામાં આવેછે, તે ધારાથી જુદા અને ઉતરતી કીસમનાં ધારાને જો મુફસીલમાં તેઓને તાબે થવું પડે તો તેઓની કોમનાં એ સંસારી વધારામાં તેથી એક મોટી અડચણુ આવી પડે. મુફસીલમાં વસનારા પારસીઓ બાબે નામદાર ગવરનર ઇન કાંઉનસીલ એવું વીચારેછે કે હાલ જે અનીશચીત તથા નહી ભરોસે રખાય એવા રેવાજો તેઓના ધારાના ભોમીઆં દાખલ કાંમ લાગેછે તેને બદલે એક ચોકસ લખેલા ધારાને આધીન રેહેવાથી આઈનદે તેઓને ફાયદો થશે. આ ધારાના મુલ કાંનુન ઉપર સુરત અને થાંણાના પારસીઓ મુંબઈના પારસીઓને મલતાછે, તથા તેઓ વચે મતમાં જે ફેરછે તે માતર માહેલી વીગતની થોડીક નાહાની બાબતો ઉપરછે અને એ બાબતો ઉપર પણુ મુફસીલના પારસીઓનો મોટો ભાગ કોઈ જાજા મજબુત વાંધા ધરાવતા નથી એવું નામદાર ગવરનર ઇન કાંઉનસીલનું ખોલું મતછે. તારે હવે તે નામદાર ધારેછે કે જે હકો ઉપર એ બાંધવા ધારેલા ધારા અમલ ચલાવશે, તે હક મુંબઈમાં કે મુફસીલમાં, જાંહાં હોય તાંહાં, પારસીની આખી કોમ ઉપર લાગુ પાડવા એજ સારી રાજનીતી થશે.

૬. બીજા જે સવાલ ઉપર નામદાર ગવરનર ઇન કાંઉનસીલ પોતાનુ મત જાહેર કરવાને પોતાને બંધાયલા વીચારેછે, તે કમીશને ધેઆનમાં લીધેલો ૮ મો સવાલછે—

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

"શું બચગીના લગનો તથા કારજોને હકદાર ઠરાવવાની ખાશ ધારાથી પર
" વાંનગી આપવાની અથવા તેવાં લગનો ધ્આ કારજોમાંથી ઉભી થતી ફર
" જો અને જોખમો તોડવાનાં વાંકસર દીવાંની અદાલતમાં દાદ આપવાની
" અથવા ફોજદારી અદાલતમાં સજા કરાવવાની હીંદુસતાનનાં ધારા બાંધના
" રાઓને વાજખીની રાહે ભલાંમણ કરી શકાએ ?"

નામદાર ગવરનર ઇન કાંઉનસીલ વીચારેછે કે એ સવાલનો કમીશને એવો ચુકાદો કરયોછે, કે જે સુભ રાજનીતી અને સાદી સમજ આપણને બતાવેછે. કમીશન ખોલા ધારાથી એવાં લગનોની મના કરવા માંગતું નથી, પણ તેજ વખતે વલી આ બાંધવા ધારેલા ધારામાંની જે કલમો તેવાં લગનને લગતીછે તથા જે કલમોથી એવાં સાટાં સંબંધી ફરજો તથા જોખમો મુકરર કરવા અને જાલવવાની ધારણાં રાખીછે તે કલમોને તેઓ કાહાડી નખાવેછે. તેવા સવાલો ઘરઘટુ અદાલત તરીકે તેઓ પંચાએતનાં હાથમાંજ રાખવા માંગેછે. નામદાર ગવરનરનાં મત પરમાંણે એ વીચાર ખરોછે. ઈંગરેજ સરકાર જે વેલાએ પારસી લોકોનાં હક મુકરર કરવા માટે ધારા બાંધે તે વેલાએ તેઓને એવી રસમો બાહાલ રાખવાની અરજ કરવી વાજબી નથી, કે જે રસમોને એ સરકાર નુકસાંનકારક વીચારેછે તથા જે રસમો પારસીઓનાં ધરમ સંબંધી કાનુનમાં ફરમાવેલી નથી, પણ જે રસમને તેઓએ પોતાની આસપાસનાં હીંદુઓ પાસેથી અનજાંનપણે ઉંચકી લીધીછે.

૭. નામદાર ગવરનર ઇન કાંઉનસીલ બીજું એવું વીચારેછે કે કમીશને તપાસેલા ૯ માં સવાલ ઉપર પણ તેવણે મત આપવું જોઈએ.

" લગનની આગમચ અથવા લગનની વખતે લગન કરનારાઓ વચ્ચે ધર
" મ સંબંધી એતેકાદમાં તફાવત હોએતો એક પારસી લગનને પોતાની મેલે
" રદબાતલ ગણવાની અથવા લગન કીધા પછે ધરમ સંબંધી એતેકાદમાં
" તફાવત પડેતો તે પારસી લગન રદ થઈ શકે એવું ગણવાની શું હીંદુસતાંન
" નાં ધારા બાંધનારાઓને વાજખીની રાહે ભલાંમણ થઈ શકે" ?

આ બેમાંનાં એકબી બંદોબસતને બાહાલ રાખવાં એવી ભલાંમણ કમીશનનાં યુરોપીઅન મેમબરો કરી શકતા નથી. પારસી મેમબરો એથી તદન ઉલટોજ વીચાર આપેછે. આ ઘણા મુશકેલ સવાલ ઉપર ઘણાં સંભાલથી વીચાર કરવાની નામદાર ગવરનર ઇન કાંઉનસીલ હીંદુસતાંનની સરકારને ભલાંમણ કરેછે અને તેની સાથે પોતાનો વીચાર એવો જણાવેછે કે તે નામદાર ઉપલામાંનાં પેહેલા સવાલ ઉપર સર જોસેફ આરનાલડ તથા મી૦ નીયુટનને મલતો પણ બીજા સવાલ ઉપર તેઓથી જુદો વીચાર ધરાવેછે. બે પખશકારો પોતાની આંખો ઉંઘાડી રાખીને લગનનું જે શાટું કરે તેની વચ્ચે નામદાર ગવરનર ઇન કાંઉનસીલ પડવા ચાહાશે નહી. પણ લગન ક

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

રવા પછે એકુ પખશકાર પોતાનો ધરમ સંબંધી એતેકાદ ફેરવેતો શું કરવું એ સવાલ વધારે કઠણછે. નામદાર ગવરનર ઇન કાંઉનસીલનું મત એવુંછે કે એવે વખતે બેમાંનાં એકબી પખશકારની અરજ ઉપરથી તે લગનને રદ બાતલ થવા જોગ ઠરાવવું જોઈએ, તથા ઓરતની ચાલ જો કોરટની નજરમાં ઠપકા લાએક નહી ઠરેતો તેણીને માંટે ઘટતો બંદોબસત કરવો જોઇએ. પુરવ તરફનાં દેશોમાં લોકોની સંસારી જીંદગીમાં ધરમ સંબંધી એતેકાદ કેટલી અસર ચલાવેછે તે બાબત ધેઆનમાં રાખીને નામદાર ગવરનર ઇન કાઉનસીલે આ મત બાંધીઉંછે. આવી જાતની એક બાબતમાં ઈંગરેજી ધારા બાંધનારાઓની ફરજછે કે યુરોપીઅન લાગણીઓને બદલે પુરવ તરફની લાગણીઓ ઉપર અથવા બીજા બોલોમાં બોલીએતો રઈએતની લાગણીઓ ઉપર ધેઆંન આપવું.

૮. બીજો એક સવાલછે, જે નામદાર ગવરનર ઇન કાંઉનસીલનો વીચાર માંગેછે, તે સવાલ સુરતનાં મોદીની સતાને લગતોછે. હાલનો મોદી, જે એક આબરૂવાલો માંણસછે, તેણે રીપોરટની પાછલનાં વધારા માંહેલી C નીશાંણવાલી યાદીમાં મજબુત દાવો કીધોછે કે ધારા બાંધનારાઓનાં કોઈપણ આકરથી તેનાં હકો ઉપર તરાપ મારવી નહી. પણ એક એકલા પુરૂશ અથવા એકલા કબીલાની સંસારી પદવી અથવા દરજો જાલવવાની મતલબથી આખા પારસી ટોલાને સંગીન ફાએદા બખશનારા ધારાને રદ કરવો એ વાજબી અથવા નીતીકુશલ હોએ એમ નામદાર ગવરનર ઈન કાંઉનસીલને લાગતું નથી. તે નામદાર વીચારેછે કે સુરતની પંચાએતનું સરનશીનપણું ધારાની રૂહુએ મોદીને તથા તેની ઓલાદને આપી રાખ્યું હોએતો બસ થશે. એમ કરવાથી તેના ઓધે ઉતરેલા હક જલવાશે તથા ટોલાનાં હકોનો આધાર એકલા એક ધણીનાં વીચાર અથવા કદાચ ફાંટા ઉપર રેહેશે નહી.

૯. આ એક એવી બાબતછે કે જે ધારા બાંધનારાઓ સાંમે આવી ચુકીછે, એમ માંનીને ઉપલા વીચારો, જેમ બને તેમ ટુકમાં ટાંકી લીધાછે, તે વીચારો આપી રહીને નામદાર ગવરનર ઈન કાંઉનસીલ આ અગતની બાબતને હીંદુસતાંનની સરકારના ધેઆંન ઉપર સપુરદ કરેછે. તોપણ આટલા શબદો વધારવાની તે નાંમદાર પોતાની ફરજ વીચારેછે કે વફાદારી, ચાલાકી, જાહેર ફરજો પીછાંણવાની શકતી, શખાવત, દુખી તરફ દયા, અને ઈંગરેજી ઇનસાફની ખરેખરી કીમત પીછાણવાને લીધે પારસી કોમ જાણીતી થાએલીછે, તેઓ સરકારની તરફથી પોતાની હાજતો ઉપર પુરતું અને મેહરબાંનીથી ભરેલું ધેઆંન ખેંચવાનો જે દાવો ધરાવેછે તે ઘટતો દાવો કરવાને મુંબઈ તથા મુફસીલનાં પારસી લોકોનાં કરતાં નામદાર રાણીની કોઈ બીજી રઈએત વધારે સરસ હક ધરાવતી નથી.

(ખરી નકલ).

એચ. એલ. આનડરસન,

સરકારનો વડો સેકરેટરી.

પારસીઓને માટે ખાશ ધારા બાંધી આપવાની જરૂરીઆત બાબે પારસી લા કમીશને રજુ કરેલા રીપોરટને એકમત્તતા થઈને નામદાર રાંણીનાં હીંદુસતાંનને માટેનાં પરધાંન સર ચારલસ વુડે મોકલેલો ડીસપાચ.

ધારા ખાંતું.

ના૦ ૩

હીંદુસતાંનના નામદાર ગવરનર જેનરલ ઈન કાંઉનસીલ જોગ—

સાહેબ,

૧. હીંદુસતાંનના પારસીઓએ ધારા દાખલ બાહાલ રાખેલા રે વાજો બાબે પરથમની તપાસ કરવા માટે તથા તે ટોલા સંબંધી ખાશ ધારા બાંધવાની જરૂરીઆત ઉપર રીપોરટ કરવા માટે મુંબઇની સરકારે ઠરાવેલાં કમીશનનો રીપોરટ તથા તેની જોડે મોકલેલાં કાગલીઆં કાંઉનસીલમાં મારી તપાસ તલે આવયાંછે.

૨. કમીશન સાથ તથા મુંબઇની સરકાર સાથ હું પુરતી રીતે એક મત થાઉં છઉં કે પારસીઓને કીંજ ખાશ ધારાની જરૂરછે, અને હું ભરૂસો રાખું છઉં કે તમારી કાંઉનસીલમાં ધારા તથા કાનુનો બાંધવાની સભાઓ આગલ એ અગતની બાબત રજુ કરવાને કાંઈ પણ વખત ખોહોવામાં આવશે નહી.

૩. હીંદુસતાંનને માટે એક મુલ વેહેવારૂ ધારો ઘડવાને માટે ઠરાવેલા કમીશનરોનો જે પેહેલો રીપોરટ ગઈ તારીખ ૨૫ મી જુલાઈનાં, ના૦ ૭૧ વાલા મારા ડીસપાચની સાથે તમારી ઉપર રવાનાં કરયોછે, તે રીપોરટમાં તે કમીશનરો એવું મત આપેછે કે પોતાને માટે વારસા હીસાની એક જુદી ગોઠવણ કરાવાનો પારસીઓનો દાવો કમીશન આગલ રજુ થયલા દસતાવેજો ઉપરથી સાબેત થતો નથી. પણ ઘણું કરીને પારસી લા કમીશનનો રીપોરટ વાંચવા પછે લંડનમાં બેસતું કમીશન પોતાનાં એ વીચારોને કાંઈક દરજજે ફેરવશે. તે બેહુ રીપોરટો હવે તમારા હાથમાંછે અને આ અગતની બાબતનો મનમાંનતો છેડો લાવવાને તે ઉપરથી તમોને પુરતો સરનજાંમ મલશે.

૪. મુંબઈની સરકારનાં ગઈ તારીખ ૨૦ મી અકટોબરનાં ઠરાવ માંહેલા બીજા ફકરા બાબે મારૂં ચોકસ મતછે કે આ બાબત ઉપરનાં ધારા ગવરનર જેનરલની કાંઉનસીલે બાંધી પસાર કરવા જોઇએ, તેનું પેહેલું કારણ

એકે મુંબઈનાં ગવરનરની કાંઉનસીલમાંથી પસાર થયલો ધારો, જે પારસીઓ એ (મુંબઈ) ઈલાકાનાં ગવરનર ઈન કાંઉનસીલને તાબેની સરહદથી બાહાર વસતા હોએ તેઓ ઉપર લાગુ પડે નહી; અને બીજું કારણ એકે હાઈ કોરટનાં અમલની હદ તથા કાંમકાજ ચલાવવાની રીતને કાએદાસર રાખવા માટે ધારા ઘડવાની મુંબઈનાં ગવરનરની કાંઉનસીલને સતા નથી. (જુવો હાઈ કોરટની બાબતમાં સુધારેલા બીલની કલમ ૩૮ તથા ૩૯).

૫. હવે મારે માતર એટલુંજ જણાવવુંછે કે હરએક ધારો જે પસાર કરવામાં આવે તે મુંબઈ શેહેરમાં રેહેનારા પારસીઓની ઓશાલે મુફસીલ માહેલા પારસીઓ ઉપર પણ એકસરખી રીતે લાગુ પાડવો, એ વાતમાં કમીશન અને મુંબઈની સરકારના વીચાર સાથ હું પુરતી રીતે એકમત છઉં.

મને માંનછે થવાને, ઈતીઆદી,
(સહી) સી. ઊડ,

(ખરી નકલ)

(સહી) સી. ગોન,
(મુંબઈની) સરકારનો કાંમચલાઉ સેકરેટરી.

હીંદુસતાંનની ધારા બાંધનારી સભાનાં કાંમકાજના હેવાલો.

પારશીઓના ધારા સંબંધી.

પારલામેંટનાં વીકટોરીઆના રાજનાં ૨૪ માં અને ૨૫ માં શાલનાં ૬૭ માં પરકરણવાળાં એકટનાં બંદોબસત મુજબ ધારા અને કાનુનો બાંધવા માંટે મળેલી હીંદુસતાંનનાં ગવરનર જેનરલની કાંઉનસીલનાં કાંમકાજનો સારાંઉશ.

આ કાંઉનસીલ તા૦ ૨૩ મી ડીસેમબર ૧૮૬૪ અને સુકરવારને દીને સરકારી મેહેલમાં મળી હતી, તે વેળા

હાજર.

હીંદુસતાંનનાં નામદાર વાઈસરાએ અને ગવરનર જેનરલ—**સરનશીન.**

હાનરએબલ એચ. બી. હારીંગટન.

હાનરએબલ એચ. સમનર મેએન.

હાનરએબલ સર સી. ઈ. ટરીવેલીઅન કે. સી. બી.

હાનરએબલ ડબલીઉ. ગરે.

હાનરએબલ એચ. એલ. આનડરસન.

હાનરએબલ જે. એન. બુલન.

હાનરએબલ માહારાજા વીજયરાંમ ગજપતી, વીજીઆ નગરાંમનાં રાજ બાહાદુર.

હાનરએબલ રાજા સાહેબ દયાલ બાહાદુર.

હાનરએબલ ડબલયુ. મુઅર.

હાનરએબલ આર. એન. કસટ.

હાનરએબલ માહારાજા ધીરાજ માહાતાબચંદ બાહાદુર, બરદવાનનાં માહારાજા.

હાનરએબલ ડી. કોવી.

પારસીઓનાં લગન અને તલાક બાબેનું બીલ.

હાંનરએબલ મી૦ આંનડરસને પારસીઓ વચે લગન અને તલાકને લગતા ધારા મુકરર કરવા બાબેનું બીલ દાખલ કરવાની કાઉનસીલ પાસેથી રજા માંગતી વેલા જણાવીઉં કે—પારસીઓ વચે લગન અને તલાક સંબંધી ધારા મુકરર કરવા બાબેનું એક બીલ દાખલ કરવાની રજા માંગવાને મને માંનછે. કાંઉનસીલને યાદ હશે કે જારે મારા નાંમદાર મીતર મી૦ મેએને ઈનડીઅન સીવીલ કોડનું પેહેલું પરકરણ આ કાંઉનસીલમાં દાખલ કરયું હતું તારે એ બાંધવા ધારેલા ધારાનાં અમલ તલે પારસીઓનેબી ગણવા કે નહી તે સવાલ ઉપર તેવણે એસારો કીધો હતો. તે વખતે મેં જણાવયું હતું કે પારસી ટોલાએ પોતાનાં વારસા, હીસા, લગન અને તલાકને લગતા ધારાનાં ખરડાનું કાંમ મારે હવાલે સોંપયું હતું; તથા એ બાબતોને વેહેંચી નાખવા અને લગન તથા તલાકની બાબત ઉપર એક ધારો કાંઉનસીલમાં રજુ કરવાનો મારો વીચાર હતો તથા એ સીવીલ કોડ ઉપર પુરતી તકરાર થવા પછે, તે કોડનાં જે ભાગો પારસી ટોલાનાં ધરમ સંબંધી વીચારોથી અથવા સંસારી રેવાજોથી ઉલટા હોય તેટલાજ ભાગોમાંથી માતર તેઓને બાતલ કરવા સારૂં એક બીજું બીલ રજુ કરવાની મારી ધારણા હતી. એવો જે રસતો મેં લેવા ધારયો હતો તે મારા હાંનરએબલ મીતર મી૦ મેએને મેહેરબાંનગીની રાહે પસંદ કીધો હતો; તથા પારસીઓને માટે ધારા બાંધી મંગાવનારી સભાનાં સરતશીન તરફથી મને થોડુંક થયું ખાતરી મલીછે કે તેઓની હાજતો બાબે હું જે રીતથી કાંમ કરવા ધારૂં છઉં તે રીત એ ટોલાને પણ પસંદ પડીછે. એ ઉપરથી હવે પારસીઓનાં લગન તથા તલાક સંબંધી ધારાને મુકરર કરવા બાબેનો એક ધારો દાખલ કરવાની રજા માંગી મને સોંપેલી ફરજ બજાવવાનું હું શરૂ કરૂં છઉં. પારસી ટોલાનાં ધારાનાં ખરડાનાં વારસા તથા હીસાનાં ભાગ કરતાં આ લગન તલાકનાં ભાગને લગતું કાંમ વધારે સેહેલુંછે. પેહેલી બાબતો ઉપરતો તે માંહેલા મુલ નીઅમો બાબે મુંબઈનાં અને મુફસીલનાં પારસીઓ વચે ઘણો સમજમાં ફેર પડયો છે, પણ આ લગન તથા તલાકની બાબતમાં સઘલા પારસીઓ એકમતછે. વલી હું ધારૂં છઉં કે ઇંગલંડનાં અને હીંદુસતાંનના જે સતાવાલાઓએ એ બાબત ઉપર વીચાર કીધોછે તેઓ પણ ઘણુંકરીને એકમતથી એવું કેહેછે કે લગન અને તલાક બાબે જુદા અને તાકોદનાં ધારા ઉપર પારસીઓનો હક છે. એવા ધારાની જરૂરીઆત આજ લાંબી મુદત થઈ આગમચની જોવામાં આવીછે. છેક ૧૮૪૩ નાં શાલમાં સર અરસકીન પેરી જે મુંબઈની સુપરીમ કોરટમાં તે વખતે એક પીઉની જડજ હતા, તેણે એ બાબત ઉપર લખેલો એક કાગલ મારા વાંચવામાં આવેલો મને યાદછે; પણ એ બાબત

માં કાંઈ પણ ઉપાય કરવાની જરૂરીઆતતો ૧૮૫૬ માં કસો શક નહી રેહે એવી રીતે સાબેત થઈ હતી, કે જે વેલાએ અરદેસર ખરશેદજી વાદી અને પીરોજબાઈ પરતીવાદીનાં મુકદમાં મધે નામદાર રાંણીની પરીવી કાંઉનસીલે એવો ચુકાદો કરયો કે લગન સંબંધી હક પાછા મેલવવા બાબે અથવા ખોરાકી પોશાકી બાબે એક પારસી ઓરત પોતાનાં ખાવંદની સાંમે ફરીઆદી માંડે તેનો મુકદમો સુપરીમ કોરટને પોતાની “એકલીજીઆસટોકલ સાઈડ” માં સાંભલવાને સતા નથી. આ ચુકાદાથી કરીને, લગનનાં ગાંઠ ઉપરથી માંતર મીલકત સોવાએ બીજી સરવે બાબતોનાં જોખમ તથા ફરજોને અદા કરાવાને પારસીઓ કસી પણ અદાલત વગરનાં થઈ પડયા. ખરૂં છે કે હજી તેઓ પાસે પંચાએતની અસલી અદાલત હતી; પણ પોતાનાં ચુકાદાને અમલમાં આણવાની તે અદાલતમાં શકતી નહી હોવાથી તે સભાએ પોતાની જુની સતા વાપરવાનું લગભગ તદન છોડી દીધું હતું અને તેને માંન મલતું બંધ પડીઉં હતું. એ ઉપરથી હું ધારૂં છઉં કે આ એક વાત પારસી ટોલાના માંનમાં વધારો કરનારીછે, કે ધારા સંબંધી લગનને લગતા સઘલા અટકાવો નીકલી જવા છતાં નીતી સંબંધી ઘણી વધારે ઢીલાઈ તેઓમાં દાખલ થઈ નહી. તોએપણ એક કરતાં વધારે બાએડી કરનારી કોમો તેમની આસપાસ વસવાથી કરીને તથા તેવી કોમોની સાથે વેપારી તેમજ સંસારી સંબંધમાં હંમેસ આવવાથી કરીને, એ ટોલામાં ચોકસ હદ સુધી જે અનીતી ફેલાઈ તેથી કાંઈ અજાએબી પેદા થઈ શકે નહી. પારસીઓનાં ખાશ ધારા બંધાવવાનાં દાવા બાબે તપાસ કરવાનો હીંદુસતાંનની સરકારની ભલામણ ઉપરથી મુંબઈની સરકારે જારે એક સઉથી કાબેલ વીદવાંન અને નેઆએ શાસતરી સર જોસેફ આરનાલડનાં સરનશીનપણાં હેઠલ એક કમીશન ઠરાવયું, તારે એ કમીશન આગલ પુરતી સાબેતીઓથી પુરવાર કરવામાં આવયું કે પારસી ટોલામાં જીવતી ઉપર બીજી બાએડી કરવાનાં કેટલાક દાખલા બનીઆ હતા. પણ ટોલાનાં જે ચહડતા વરગો પોતાનાં ધરમ સંબંધી એતેકાદની પુરાંની દંતકથાએ બાબે ઘણાં ચુસત અને પોતાની કોમની સંસારી આબરૂ જાલવી રાખવાને ઘણા આતુરછે, તેઓ આવી રીતનાં બનેલા બનાંવોને મોટી ધાસતીની નજરથી ખરેખર જોવા વીનાં રેહે નહી. કમીશને કરેલો રીપોરટ, જે એક ઘણો સફાઈથી લખેલો દસતાવેજછે અને જેમાં કોઈ બાબતની તપાસ બાકી રાખી નથી, તે ઉપરથી પુરતા ધારા બાંધીને પારસીઓની હાજત પુરી પાડવાનું કારણ હીંદુસતાંનની સરકારને તથા નામદાર રાણીના સેકરેટરી આફ સટેટને બતલાવવાને મુંબઈની સરકારને બનીઆવીઉં. હાલ જે બાબે હું કાંઉનસીલનું ધેઆંન રોકવાનું માન ધરાંઉ છઉં, તે સર જોસેફ

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

આરનાલડ અને તેવણનાં કાબેલ ભાઇબંધોની મેહેનતનું એક પરીનામછે. હું જે ધારો દાખલ કરવા ચાહુછઉં તે ઘણું કરીને મુંબઈ તથા મુફસીલનાં પારસીઓ વચે હાલ મોજુદ તથા સરવેને બાંધી રાખતા ગણાયલા રેવાજો નાં આધાર ઉપર ઘડયોછે, અને ટોલાની લાગણીઓ તથા જરૂરીઆતોને તે માફક આવેછે. પારસીઓ વચે જીવતીપર બીજી બાએડી કરવાનાં અપરાધને પીનલકોડમાં ફરમાવેલી શીખસાઓને તાબે કરી તે અપરાધની એ ધારામાં મનાં કરેલીછે. તલાક મેલવવા અને ધારાની સતાથી જુદા રેહેવાનાં સબબો તેમાં ખોલલી રીતે મુકરર કીધાછે, તથા તેવા મુકદમાંઓનાં ચુકાદાને માંટે એ ધારામાં એક વગર ખરચની તથા ગોઆ ઘરઘટુ અદાલત ઠરાવી આપીછે. એ કારણસર પારસી પંચાએતનાં અસલી અને ફાએદેમંદ ખાતાં ને અસલ મુજબ આ ધારાથી પાછું સજીવન કીધુંછે, અને ધારાથી સતા આ પીછે તથા એ ખાતાંનાં ચુકાદાઓની સાંમે કેટલીવાર નાંમદાર રાણીની જુડીકેચ રની હાઈ કોરટ મધે અપીલ કરવાની રજા આપીને તે ખાતું પોતાની સતાને ગેર મારગે નહી વાપરે અથવા તે નબલું નહી પડી જાએ માંટે સંભાલ લીધીછે.

આ વીશયને લગતી બે બાબતો ઉપર હું ટુકમાંજ બોલવા ચાહું છઉં, કે મકે તે ઉપર મુંબઈમાં ઘણી તકરાર ઉભી થઈ હતી. તેમાં પેહેલી બાબત એછે કે પારસીઓ વચે બાલકોનાં લગન તથા કારજોને હકદાર ગણવાની ધારાથી ખોલી રજા આપવી જોઈએ કે નહી અને તેવાં લગન ઇઆ કારજ થી ઉભા થતા જોખમો અને ફરજો તોડવાનાં બદલામાં ધારાથી નુકસાંની ભ રી અપાવવી અથવા ફોજદારીમાં સજા કરાવવી જોઈએ કે નહી.

સર જોસફ આરનાલડનું કમીશન તથા મુંબઈની સરકાર બેહુ એવું વીચારેછે કે આવાં લગનોની ધારાની મારફતે ખોલલી મનાં કરવી નહી, પ ણ તેજ વખતે વલી એવા સાટાંઓથી ઉભી થતી ફરજોને ખાશ બંદોબસતો થી મુકરર કરવી નહી અથવા ખરી ઠરાવવી નહી.

અગરજો આવાં લગનો સંબંધી ભાંનગડોની સમજુતી ગેરમેલે થાય તો ધારાએ વાંધો ઉઠાવવો નહી જોઈએ, પણ જે રેવાજોને ધારો નુકસાંનકારક ગણેછે તથા ઘણાક પારસીઓ પોતે પણ નુકસાંનકારક ગણેછે, જે રેવાજો પા રસીઓની દીનમાં ફરમાવેલા નથી પણ જેને તેઓએ પોતાની આસપાસનાં હીંદુઓ પાસેથી રફતે રફતે એખતીઆર કરેલાછે, તેવા રેવાજોને પીછાણવા નું ધારા સોડે માંગી શકાય નહી.

બીજી બાબત એછે કે એક પારસી રવઈઆ પરમાણે લગન થાય તેની આગમચ ધરમ સંબંધી એતેકાદમાં તફાવત હોયતો ધારો તેવા લગન રદબાતલ ઠરાવાનું એક કારણ વીચારે કે નહી, તથા એક પારસી રવઈઆ લગન થઈ ચુકા પછે ધરમ સંબંધી એતેકાદમાં તફાવત પડેતો તે બીનાંને તેવા લગન રદ થવા

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

જોગ સબબ ગણી શકાય કે નહી ? એ બાબતમાં આ બાંધવા ધારેલાં બીલ મધે મુંબઈની સરકારે આપેલાં મતને મલતો વીચાર દીઠામાં આવશે, તે એમ કે લગનની આગમચ ધરમ સંબંધી એતેકાદનાં તફાવતને લગન રદબાતલ કરવાનાં વાજબી કારણ દાખલ ગણી શકાય નહી. બેહુ હકદાર પખ્ખશકારો સમજી સુજીને એક સાટું કરે તેઓની વચે ધારાએ પડવું નહી જોઈએ. પણ લગન કીધા પછે ધરમ સંબંધી એતેકાદમાં ફેર પડેતો, આ બીલમાં એવું ઠરાવેલુંછે કે તે લગનને પોતાની મેલે રદ થયલાં ગણવાં નહી, પણ બેમાંનાં એક પણ પખ્ખશકારની અરજ ઉપરથી રદ થાય એવું ગણવું, તથા ઓરતની તે પછેની ખોરાકી પોશાકીને માટે ઘટતો બંદોબસત કરવો.

એ પરમાંણે જે બીલને હું દાખલ કરવા ચાહુ છઉં તેની મુખીઅ કલમોને મારીથી બને એવી રીતે હું ટુકમાં જણાવી ગયો છઉં અને હવે હું ભરોસો રાખું છઉં કે જે છુટકારાને માટે પારસીઓ ખરાં દીલથી અરજી કરેછે તે છુટકારો આપવાને કાંઉનસીલ ખુશી થશે. ધારા બાંધનારાઓની મેહેરબાંનગી મેલવવાને પારસીઓ જે દાવા રજુ કરી શકે તે ઉપર હું ફરીથી લંબાંણ કરવા ચાહાતો નથી. પણ મારાથી વીચાર કરવા વીનાં રેહેવાતું નથી કે જે કોમ આપણી મીશાલે આ દેશમાં અનજાંનીછે, જે કોમે ધરમ સંબંધી એતેકાદનું એક સઉથી પુરાતન રૂપ જાલવી રાખ્યુંછે, જે કોમનો વડો ધરમગુરૂ પેલા ફતેહમંદ એસીરીઅનની સાથે જેરૂસલમેમાં ગયલો ખસુસ જણાવામાં આવયોછે, અને જે કોમની એબાદત કરવાની રીતી ઈજીકીઅલનાં એક સઉથી પેહેલા સપનામાં દેખાઈ હતી, તેવી એક કોમની જીંદગીનાં સઉથી અગતનાં એક સંબંધ બાબે આપણ ધારા બાંધનાર છઈએ એ વીચાર કરતાં તાજુબી લાગેછે. સરવે ઉપર રાજ કરતા કીરતારની કરમ બખશેશથી યાહુદી લોકોની સુધરાઈ ઉપર મેજાઈ લોકોની સુધરાઈથી કેવી અસર થઈછે તે તવારીખ સંબંધી ચુનોચરામાં એક ઘણો ફલવંત સવાલછે. તે અસરનાં બે મોટાં પરીનાંમોને સઘલા વીદવાંનો શોધી કાહાડેછે. પેહેલું—યાહુદી લોકોમાંથી બુતપરસતીનો સદનતર તીઆગ, અને બીજું—આવતા ભવ વીશે વધારે આશકારા થાએલી તાલીમ. અલબતાં આવી રીતની ચુનોચરા બાબે મારાથી હીઆં એક પલવાર એશારોજ થઈ શકે. પણ જે બેવકુફ ગેલેશીઅન લોકો સાથ સેંટ પાલે તકરાર કીધી તે લોકોમાં જારે એક ફરેંચ તવારીખ કરતા પોતાનાં દેશી ભાઈઓની ચંચલાઈની નીશાંણ જોએછે, તારે જે ઘણી આથમણ હીંદુસતાંનથી આ કાંઉનસીલમાં આવી ઉભો હોએ તેને એવું જોવાની અથવા તે એવું જોએછે એમ ખેઆલ કરવાની રજા મલવી જોઈએ, કે તવારીખનો બાપ આદમ જે કહી ગયોછે કે તેના વખતનાં આતસનાં પુજારાઓમાં હેવું મત હતું કે કોઈના કરજદાર ઈઆને દેવાદાર રેહેવું તે વાત

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

હવી અપરાધ ભરેલી ગણાતી હતી કે તેહને સહુથી મોટા અપરાધોની ટીપમાં માતર બીજી પદવી આપી હતી. એ વાતમાં હાલનાં પારસી લોકોની વેપાર સંબંધી ઈજત અને સવતંતરપણાની અગમચેતીનો છાંએડો પડેલો દેખાએછે.

પારસીઓ વચેનાં લગન અને તલાક સંબંધી ધારા મુકરર કરવા બાબેનું બીલ દાખલ કરવાને તમો નામદારની તથા કાંઉનસીલની હું રજા માગુ છઉં."

આ દરખાસત સભામાં મુકી અને બાહાલ રહી.

વીહીટલી સટોકસ,
હીંદુસતાંનની સરકારનો કાંમ ચલાઉ આસીસટંટ સેકરેટરી,
હોમ ડીપારટમેંટ (ધારા સંબંધી).

કલકતા, તા૦ ૨૩ મી ડીસેમબર ૧૮૬૪.

વીકટોરીઆનાં રાજનાં ૨૪ માં અને ૨૫ માં સાલનાં ૬૭ મા પરકરણ વાલા પારલામેંટનાં એકટનાં બંદોબસત મુજબ ધારા અને કાનુનો બાંધવા માટે મલેલી હીંદુસતાંનના ગવરનર જેનરલની કાંઉનસીલનાં કાંમકાજનો સારાંઉસ.

આ કાંઉનસીલ તા૦ ૨૦ મી જાનેવારી ૧૮૬૫ અને સુકરવારને દીને સરકારી મેહેલમાં મલી હતી તે વેલા

હાજર.

હીંદુસતાંનનાં નામદાર વાઈસરાએ અને ગવરનર જેનરલ—
સરનસીન.
હાંનરએબલ એચ. બી. હારીંગટન.
હાંનરએબલ એચ. સમનર મેન.
હાંનરએબલ ડબલીયુ. ગરે.
હાંનરએબલ એચ. એલ. આંનડરસન.
હાંનરએબલ માહારાજા વીજીઅરાંમ ગજપતી, વીજીઆનગરામના રાજ બાહાદુર.
હાંનરએબલ રાજા સાહેબ દયાલ બાહાદુર.
હાંનરએબલ જી. નોબલ ટેલર.
હાંનરએબલ ડબલયુ. મુઅર.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

હાંનરએબલ આર. એન. કસટ.
હાંનરએબલ માહારાજાધીરાજ માહાતાબચંદ બાહાદર, બરદવાંન નાં માહારાજા.
હાંનરએબલ ડી. કોવી.

પારસીઓનાં લગન અને તલાક બાબેનું બીલ.

હાંનરએબલ મી० એનડરસને પારસીઓ વચેનાં લગન તથા તલાક બાબેનાં ધારા મુકરર કરવા અને સુધારવા બાબેનું બીલ કાંઉનસીલમાં દાખલ કીધું તથા દરખાસત કીધી કે એ બીલ એક સીલેકટ કમીટીને તપાસવા આપવું કે તેઓ છ અઠવાડયામાં તે ઉપર રીપોરટ કરે. મી० એનડરસને જણાવીઉં કે—

સાહેબ—પારસીઓ વચેનાં લગન તથા તલાક બાબેનાં ધારા મુકરર કરવા અને સુધારવા બાબેના જે બીલને દાખલ કરવાની મેં છેલી રજા મેલવી હતી, તે બીલ રજુ કરવાને મને માંનછે. પેહેલાં એ ધારાનાં મુખીઅ બંદોબસતોને હું જેમ બનશે તેમ ટુકમાં સમજાવી જવશ.

સઉથી પેહેલાં પારસી લગન કરવાની રીત આ બીલમાં ઠરાવીછે તથા એવો બંદોબસત કીધોછે કે તે લગનના પખશકારો જો લોહીનાં તથા લગનની તરફનાં ચોકસ મનાં કરેલા ખેસીપણામાં હોયતો તેઓ વચે લગન થાય નહી. પારસીઓનાં ધારાનાં પેહેલા ખરડામાં એ સગાઈની પદવીઓ જણાવેલી હતી, પણ તે વીશે કશો શક કે વાંધો નહી હોવાથી ધારામાંથી તે પદવીઓને કાહાડી નાખીછે અને પારસી લગનો ઉપરથી ઉભા થતા મુકદમાંઓ તપાસવાની જે અદાલતને સતા મલે તે અદાલતે પોતેજ પારસી રેવાજ પરમાંણે મનાં કરેલી સગાઈની પદવી શું શુંછે તે શોધી કાહાડવું જોઇશે. તારપછે એ બીલમાં પારસી લગનોને ઘટતી રીતે નોધાવા બાબે બંદોબસત કરેલોછે અને એ બાબતમાં મારે એટલુંજ જણાવવું બસ થશે કે એ બાબેનાં ઈંગરેજી ધારા ઉપરથી આ બીલ મધેની કલમો ઉતારી લીધીછે. એ પછે લગન તોડવાનાં સબબો આ બીલ મધે વીગતથી આપયાછે, તે છ મથાલાં હેઠલ આવી શકેછે.

૧. જનમ દેશનીકાલ.
૨. લગનને વખતે ઘેલાપણું.
૩. સાત વરસ સુધીનો તેઆગ.
૪. નાંમરદી.
૫. લગન પછે ધરમ સંબંધી એતેકાદમાં ફેરફાર.
૬. જનાકારી.

એ બીલમાં એવું પણ ઠરાવયુંછે કે ઓરત ઉપર ધાટકીપણું ચલાવયા થી તે પોતાનાં ખાવંદથી ઈનસાફની સતાથી જુદી રહી શકે.

એ પછે આ ધારામાં ચોકસ જાતનાં મુકદમાંઓ મધે તલાક મેલવનારી અથવા ઈનસાફની સતા મેલવીને પોતાના ખાવંદથી જુદી રેહેનારી ઓરતને ખોરાકી પોશાકી અપાવવા બાબેની કલમો શરૂ થાયછે, તથા લગન સંબંધી હક પાછા મેલવવાનાં મુકદમાં એ બીલમાં પીછાંણયાછે અને તેમને માટે બંદોબસત કીધાછે.

આ આકટ પરમાંણે ઉભા થતા સઘલા મુકદમાંઓનાં ફેસલાને માટે તથા લગનનાં ગાંઠને લગતા સરવે જોખમો અને ફરજોને ઘટતી રીતે અદા કરાવા માટે આ ધારામાં એક ખાશ ઈનસાફ ખાતું મુકરર કરયુંછે. એ કારણસર પારસી પંચાએતના અસલી ખાતાંને પાછું સજીવણ કરયુંછે અને પારસીઓ વચેના લગન સંબંધી મુકદમાંઓ તપાસવા તથા ચુકવવા માટે તેઓને પુરતી સતા આપવામાં આવીછે. હાજર તથા ગેરહાજર શાખસીઓને તપાસવા તથા તે તપાસની પુરતી નોધ જાલવી રાખવા માટે કાયદાઓ ઠરાવયાછે. પંચાએતની મદદ માંગવા બાબેની અરજીઓ લખીને કરવી પડશે, તથા તેવી અરજીમાં કોઈ પણ ખોટી બીના જણાવનાર અપરાધી ઉપર ખોટી શાખસી આપવા અથવા ઉભી કરવાની તકસીરને માટે ઠરાવેલી સજાઓ લાગુ પડશે. પંચાતના ચુકાદાઓ ધારાથી અથવા ધારા દાખલ ગણાતા રેવાજોથી ઉલટાછે અથવા મુકદમો તપાસતાં કોઈ વાસતવીક ભુલ થઈછે એવું જણાવીને જે ઈલાકામાં તે પંચાએત હોય, તે ઈલાકાની હાઈ કોરટમાં તે ચુકાદાઓની સાંમે અપીલ કરવાની છુટ મેળવામાં આવીછે, તેથી પંચાએત પોતાની ફરજ બરાબર રીતે બજાવે તે વીશે બંદોબસત થયોછે.

એવી ધારણા રાખીછે કે મુંબઈની ટાપુમાંજ નહી, પણ જેબી પરગણામાં પારસીઓની કોઈબી સારી વસતી હોય તાંહાં એકેક પંચાએત ઠરાવવી. આ બીલમાં એવું ઠરાવયુંછે કે ઈલાકેદાર સરકારો જે કાયદા પસાર કરે તથા પસંદ કરે તે કાયદા પરમાંણે આ પંચાએતને ચુંટી કાહાડવી. એક વખત મેં એવો વીચાર કીધો હતો કે પંચાએતને માટે અધીકારી ચુંટી કાહાડવાનો હક મેલવવા માટે કેવા ગુણ જોઈએ તે તથા એવાજ બીજા સવાલો બાબેના કાયદાઓ વીશે આ આકટની અંદરજ બંદોબસત કરવો, પણ એ બાબત ધારા બાંધનારને બદલે તેમને અમલમાં લાવનાર તથા વહીવટ ચલાવનારી સરકારને લગતી વલગતી વધારે હોવાથી તે કાયદા કરવાનું કાંમ ઈલાકેદાર સરકારોનેજ સોંપવાનું મેં દરૂસત વીચારયુંછે. પણ અલબત એ મારા વીચારમાં સીલેકટ કમીટી જેમ વાજબી વીચારે તેમ ફેરફાર કરવાને મુખતીઆરછે.

આ ધારા માહેલી બીજી એક બાબત ઉપર હું ટુકમાં થોડુંક બોલવા માંગું છઉં. સુરત શેહેર અને પરગણાની પંચાએતના સરનસીનપણા બાબે એવો બંદોબસત કીધોછે કે એ હોદો સુરતના પારસીઓના દાવર ખુરશેદજી ડોશાભાઈના કબીલામાં વંઉસ પરમપરા આપવો. એ બંદોબસત એટલા માટે કરવો પડયોછે કે દાવરનો હોદો જેનો અરથ શાસતર સંબંધી નેઆએધીસ એવો થઈ શકેછે તે હોદો પુરતા પરવાંણાની સતાથી આજ સદીઓ થઈ એ ખાંનદાંન ચલાવતું આવયુંછે. દાવરની સતા પરગણાની કેઈ હદ સુધી બાહાલ રેહેતી હતી તે શક ભરેલુંછે, પણ આ વાતમાંતો કાંઈ શક હોય નહી કે સુરત શેહેરમાં એ દાવરની સતાને હમેસ માન મલતું આવયું છે અને સુરતના નવાબે તથા બરીટીશ સરકારે તે સતાને પીછાંણીછે. હાલનો દાવર જે દાવા કરેછે, તે સુરતની હાલની અગત અને મોટાઈ કરતાં આગલી અગત અને મોટાઈ સાથ વધારે હમઅંદાજછે, પણ મુંબઈની સરકારે એવો વીચાર કીધોછે કે સુરતની પંચાએતનું સરનશીનપણું આ ખાંનદાંનમાં હોદે ઉતરતું કરી આપવાથી એ દાવરના દાવા ઉપરથી ઉભી થતી મુશકેલ ઠીક મટી જશે. એ વીચાર સાથે હું તદન મલતો આવું છઉં અને હું જણાવવા ચાહું છઉં કે બરીટીશ સરકારનાં મેહેરબાંનગી ભરેલા આસરા ઉપર એ ખાંનદાંનને એક બીજો અને લગાર નવાઈ જેવો દાવોછે. કાંઉનસીલને સારીપઠે રોશનછે કે આ દેશમાં પેહેલ વેહેલે જે જગાએ ઈંગરેજી કોઠી સથાપવામાં આવી હતી તે જગા સુરત શેહેર હતું. એ નવાં રાજની કારકીરદીની શરૂઆતમાં પોરટુગીસ અને મહમદીઆંન લોકો ઘણી મજબુતીથી તેની સામાં થયા હતા, અને ડચ (વલંદા) લોકોએ ઘણો બીનભરોસાવાલો ટેકો આપયો હતો. ઈંગરેજોની ખોરાકી અને બીજી જરૂરીઆતની જીણસો તેઓનાં હરીફોનાં કાવા દાવા તથા દુશમનીથી તેઓને તાંહાં આવતી બંધ થઈ, અને તેવા વખતમાં જો હાલનાં દાવરનાં વડવાઓએ ફાકટરીવાલાઓને છુપી રીતે ખોરાકી અને પાંણી પોંહોંચતું કીધું નહી હતેતો એ ફાકટરીવાલાઓ ઘણી સંકડાસમાં આવી પડતે. તાર પછે દાવરને મોદી ઈઆને ખોરાકી પોંહોંચાડનાર એવું નાંમ મલયું; કે જે નાંમ એ ખાંનદાંનમાં આજ સુધી રહયુંછે. ગઈ સદીની આખરીએ મુંબઈનાં ગવરનર હાંનરએબલ જોનાંથન ડંકને કરેલી એક મીનીટ મારા જોવામાં આવીછે, કે જેમાં સને ૧૭૫૭ માં શુરત ખાતે થયલા કાંઈ ટંટા અને બખેડા વીશે એસારો કીધોછે અને "કીલા મધેના સીદીનાં લોકોને હાથ ઈંગરેજી મોદીનાં ભતરીજાઓ ઘણા શખત ઘાહેલ થયા છે" એમ લખયુંછે. એ ઉપરથી જણાશે કે એકસોથી વધારે વરસની વાત ઉપર આ ખાંનદાંને પોતાનાં ભાએગનો સઘલો આધાર કેવો ઈંગરેજ સ

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

રકાર ઉપર રાખયો હતો. એ ઉપરથી હું વીચારૂં છઉં કે શુરતના દાવ રનો દરજો આપણે પીછાંણુવો એ ઘણું વાજબી અને સારી રાજનીતીને માફક આવતુંછે, એટલુંજ નહી પણ જે વેલાએ ઈંગરેજ સરકાર હઈઆતીને માટે ફાંફાં મારતું હતું તે વેલાએ જે ખાંનદાંનનાં વડવાઓએ તે સરકારની અગતની સેવા બજાવી તે ખાંનદાંનને મોટાં ઈંગરેજી રાજે પોતા ઉપર થયલાં હેસાણુનો એક લાએક બદલો આપેલો ગણાશે.

એ પરમાંણે જે બીલ રજુ કરવામાં હું માંન સમજુ છઉં તે બીલની કલમો હું ટુકમાં જણાવી ગયો છઉં, અને હવે તે કલમો ઉપર ખોલાસાને માટે થોડાક ટીકા કરવાની ખાએશ રાખું છઉં. મેં જણાવયુંછે કે સાત વરસ સુધી તેઆગ કરવાનાં કાંમને તલાક મેલવવાનું એક કારણ ઠરાવયુંછે. એ બંદોબસત ઈંગરેજ અને સકાચ લોકોનાં ધારા તપાસવાથી વાજબી ઠરેછે. ૧૮૫૭ નાં ધારા મુજબ બેજ વરસ સુધી એકે બીજાને તજી દેવું એ ઈનસાફની સતાથી જુદાં રેહેવાનો એક સબબછે. સકાચ લોકોનાં ધારા પરમાંણે ચાર વરસ સુધી તજી રાખવાથી તલાક મલેછે. એ ગોઠવણુ ધેઆનમાં રાખતાં માલમ પડેછે કે આ બાંધવા ધારેલો ધારો ઈંગરેજી ધારાનાં કદાચ નેઆઈક નહીતો કાયદાસર તાતપરીઅને અમલમાં આંણેછે અને વલી તેજ વખતે સકાચ લોકોનાં ધારા જેટલી કઠણાઈ તેમાં નથી.

લગન કીધા પછે ધરમ સંબંધી એતેકાદ બદલાય તો તલાક આપવાની બાબતમાં જે બંદોબસત કીધોછે તેમાં મુંબઇની સરકારનો વીચાર સમાવયોછે અને હું ધારૂં છઉં કે એક હાથ ઉપર જે પારસીઓ છેક હદની બાહાર જઈ એવું માંગેછે કે તેઓનાં ટોલાનાં એક શખસે જુદદીનવાલા સાથ કરેલાં સઘલાં લગન પોતાની મેલેજ રદબાતલ ગણવાં, તથા બીજા હાથ ઉપર જે લોકો એવો વીચાર રાખેછે કે ઓરતે જનાકારી કરવા અથવા બેમાંનું એક જણુ મરણુ પાંમવા સીવાએ બીજાં કોઇ કારણથી લગનનો ગાંઠ તોડવો નહી, તે બેહુ એકેકથી ઉલટા મતોમાં આ ગોઠવણથી અરસપરસની એક ઘણીજ સારી સમજુતી થાયછે. પારસીઓ પોતાનાં આ છેક હદની બાહરનાં મતને તરફેણુમાં એવું બતાવેછે કે જરતોશતીઓ લગનને માતર એક વેહેવારૂ સાટુંજ ગણુતા નથી, પણ એક ધરમ સંબંધી કીરીઆ સરીખું તેને ગણેછે, અને તેટલા માટે એક પારકા ધરમ વાલા સાથ પારસીનાં લગન થઈ શકે નહી. અગરજો એક પારસી ધરમગુરૂ એવાં લગનની કીરીઆ કરે તો તેનું એ કાંમ સરેસતાથી ઉલટું અને રદબાતલ ઠરે. પણ એ સરવે વાંધાનો જવાબ દેખીતોછે. એવાં લગનની કીરીઆ કરવાને એક પારસી ધરમ ગુરૂને ફરજ પાડવાને કોઈ ચાહશે નહી. કોઇ એવી પણ બોહોસ લેશે નહી કે આવું એક લગન કરનાર પારસીને તેનાં દેશીઓએ હંજીબી ખામ

ખા જરતોશત્તીજ ગણવો. પણ ધારા બાંધનારાઓ તો લગનનાં જોડાંને એક વેહેવારૂ સાટાંજ તરીકે જોઈ શકે અને જે લગન બેહુ પખશકારોએ પુરતી રીતે જાંણુ બુજથી મરદ અથવા ઓરતનાં ધરમમાં ફરમાવેલી રીત મુજબ કીધાં હોય તેવાં લગનથી જનમેલાં ફરજંદોને રાંડને પેટનાં ફરજંદો સરીખાં ગણવાને અથવા તેઓનાં ધારા સંબંધી હકો છીણવી લેવાને ધારા બાંધનારાઓ રાજી થઈ શકે નહી. બીજા હાથ ઉપર લગન કીધા પછે ધરમ સંબંધી એતેકાદમાં ફેર પડેતો તે બાબતમાં હું ધારૂં છઉં કે પારસીઓએ રજુ કરેલી આ તકરાર ઘણી વજનદારછે કે તેઓનાં ટોલામાં લગન થાયછે તે એવી પુરી સમજુતીથી થાયછે કે લગન કરનારા બેહુ પખશકારો જરતોશતનો ધરમ માંનેછે અને સદા માંનશે. પણ એ શરતને જો તોડવામાં આવે તો, પારસીઓ કેહેછે કે, એકુ પણ પખશકારની અરજ ઉપરથી તે લગન રદ થવા જોગ બનવા જોઈએ. તેઓ કેહેછે કે ધરમ સંબંધી એતેકાદમાં કાંઈબી ફેરફાર થતાંજ તે પખશકારો તરત જુદાં રેહેછે, અને જો એ રીતે જુદાં પડવાનું થાય તારે તો, પારસીઓ બેહતર એ વીચારેછે, કે તે બંને જણ રાંડીરાંડ અથવા રંડાયલા સરખી હાલતમાં પડી રહી અનીતીનાં મારગ ઉપર લલચાય તેનાં કરતાં તેઓનાં છુટાછેડા કરી આપવા.

હવે છીનાલાંની બાબતમાં આ બાંધવા ધારેલો ધારો ઈંગરેજી ધારા કરતાં એક કદમ આગલ વધેછે. કાંઉનસીલ જાણેછે કે યાહુદી અને મહમદીઆંન ધારા વચેનાં તફાવતની બાબતોમાંની આ એક બાબતછે કે પેહેલાં ઈઆને યાહુદી લોકોમાં ઓરતના માંગવા ઉપરથી કદી તલાક મલતો નહી હતો. બીજા હાથ ઉપર મહમદીઆન ધારો ઘાટકીપણા અને બીજાં કારણોને લીધે ઓરતને તલાક આપેછે. ઈંગલંડનો ધારો, તેના એ વીશે સઉથી છેલા બંદોબસતમાં, મોસેઈક ધારાનો દાખલો લેઈને જનાકારીની સાથ જો તે અપરાધને વધારે ગુનાહ ભરેલો કરે એવી બીનાઓ બની હોયછે તોજ તેવી બીજી ચોકસ જનાકારીને થકી તલાક આપેછે. પણ પારસીઓના રેવાજો મહમદીઆન રીતીઓને વધારે મલતા આવેછે અને તેટલા માટે આ ધારામાં ઠરાવયુંછે કે ભરતારે જનાકારી કરવાના કારણસર ઓરતને તલાક આપવો. પણ બીજા બે બંદોબસતો સાથે લાગુ કીધાછે, કે જેને વીશે હીઆં એક પલવાર એસારો કરવો જોઈએ. પેહેલું એકે જે જનાકારીના સબબ ઉપરથી ઓરતને તલાક આપવા ઠરાવયુંછે તેમાં એક કસબણ વેશીઆ સાથ કરેલી જનાકારી ગણી નથી; બીજું—એ છેલા કેહેલા કાએદામાં એટલો વધારો કીધોછે કે જો તે કસબણ વેશીઆને ઉંઘાડી રીતે ઘરમાં લાવીને રાખી હોયતો ઇનસાફની સતાથી જુદી રેહેવાનો હક ઓરતને મલે. અગરજો આ ઠરાવો ઉપર સંભાલથી વીચાર કરવામાં આવશે તો જણાશે કે

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

આં બાંધવા ધારેલા ધારાની મતલબ એઓથી કરીને ઈંગરેજી ધારાની મતલબને લગભગ મલતી આવેછે.

વીગતવાર બાબતોની તપાસ પડતી મુકી હવે આખાં બીલ તરફ નજર કરીએ. મારા હાંનરએબલ મીતર મી૦ મુઅરના કેલવાયલાં મગજમાં જે એક મુશકેલી ઉભી થઈછે અને જે મુશકેલી મને જણાવવાની તેવણે મારા ઉપર મેહેરબાંની કીધીછે, તે વીશે બોલવાની હું આ તક હાથ કરૂં છઉં. જે રેવાજો ખરાં અને ખોટાં બાબેનો એવણુના પોતાના વીચારોથી ઉલટાછે, તેવા રેવાજો વીશે કોઈબી દરજે જોખમદાર થવાને અથવા તેવા રેવાજોને કોઈબી રીતે પોતાની પરવાંનગી આપવાને એક ઈંગરેજી ધારા બાંધનાર તરીકે તેવણુ ઘણા નારાજીછે. એ મુશકેલ મારાં મગજમાં ઉતરતી નથી; પણ બીજાઓની લાગણી મુજબ તેઓને તે ઘણી ભારે લાગે એ વાત હું સેહેલાઈથી સમજી છઉં. એ ઉપરથી કમીટી આગલ હું એવી દરખાસત કરશ કે જેમ આ બીલની મતલબ અને સબબોની હકીકતમાં જણાવયુંછે તેમજ બીલના દીબાચા અથવા ખોલાસામાં જણાવવું કે એ બીલ તદન પારસીઓના માંગવા મુજબ તથા પારસીઓની લાગણીઓ અને રેવાજો મુજબજ ઘડવામાં આવયુંછે; એ રીતે સંભાલથી જણાવી શકાશે કે બરોટીશ ધારા બાંધનારાઓએ પોતે એ રેવાજોના લખશણને કોઈબી રીતે પોતાની તરફની પરવાંનગી આપવા ધારી નથી. આટલું કેહેવા છતાં હું જાહેર કરવાને પોતાને બંધાયલો ગણું છઉં કે, "એ લગનો 'આસીરવાદ' નામની પારસી કીરીઆ મુજબ કરવાં." એ બોલોને બદલે સાધારણ બંદગીના પુસતકમાં ફરમાવેલી રીત મુજમ લગનની કીરીઆ કરવી એમ જો ઠરાવયું હોય, તથા પંચાએતને બદલે જો "શાસ્ત્ર સંબંધી અદાલત" એ બોલો મુકયા હોયતો પછે હું નથી ધારતો કે ખરીસટી ધારા બાંધનારાઓએ ખરીસટી રઈએતને માટે કોઈને કોઈ વખતે પસાર કરી નહી આપેલો એવો કોઈબી બંદોબસત આ ધારામાં બાકી રેહે.

મેં આગલ એક વખત જણાવયું કે ૧૮૫૬ માં નાંમદાર રાંણીની પરીવી કાંઉનસીલે કરેલા એક ચુકાદા ઉપરથી આ ધારાની અગત કસા શક વનાં પુરવાર થઈછે. તે ચુકાદાથી કરીને પારસીઓ પોતપોતાનાં લગનનાં જોડાંઓથી ઉભી થતો ફરજોને ખરી ઠરાવવા માટે કોઈ પણ અદાલત વગરનાં થઈ પડયાછે. પણ આવા કોઈ ધારાની જરૂર તે વખતનીબી ઘણું આગમચની જણાયલી હતી. સર જાંન આડરી જે એક પુરો કાબેલ નેઆએધીસજ નહી પણ તે સાથે છુટા અને મોટા વીચારોવાલો વીદવાંન હતો, તથા "ફેલોસ આફ ઓરીઅલની" પેલી વખનાયલી મંડલી કે જેણે ઈંગરેજોનાં વીચાર ઉપર આ સદીમાં પુશકલ અસર ચલાવી છે, તેનો મેંમબર હતો, તે નેઆએધીસે સને ૧૮૩૭ માં એક આગેવાંન

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

પારસી ગરહસથ જોગનાં કાગલમાં આ પરમાંણે લખયું હતું—“ હું તમા
રી ખાએશને તદન મલતો આઉં છઉં કે પંચાએતને એવા પાયા ઉપર
મેલવી કે જેથી એ મંડલી હજીબી તમારી પરજાનું માંન મેલવવાને શક
તીવાંન થાય; તથા એ મંડલીને શાસતર સંબંધી અને લગન સંબંધી
સવાલોનાં ચુકાદા બાબે કાંઈ ચોકસ સતા આપવી જોઈએ. આ બાબત
ઘણી બારીકછે, તેથી એકજ બીનાં જે વારસાની બાબત સાથ સંબંધ રા
ખેછે તે ઉપર હું જરા ધેઆંન દોડાવા માંગુ છઉં. હું આશા રાખું છઉં
કે પારસીઓનાં પોતપોતા વચે થયલાં લગનોનાં ખરાપણાં બાબે ચુકાદો ક
રવાની જે રીત દીવાંની અદાલતો બાહાલ રાખે તે રીત મુજબ ચુકાદો
કરવાની પંચાએતને સતા મલશે. એ બાબતો ઉપર પારસીઓના જે રે
વાજો હોય તે ધારાનાં સરખી મજબુતીથી અમલમાં આણવા સારૂ એકુ
ધારો પસાર થાય એ મારી નજરમાં પસંદ કરવા જોગછે.” એનેજ મલ
તા વીચારો સને ૧૮૪૩ માં એક બીજા પંકાયલા જડજ સર અરસકીન
પેરીએ આપયા હતા, અને એજ રીતે આજે પારસીઓને તેઓના દાવાઓનો
સઉથી કાબેલ હીમાએતી એક તરીકે જડજ સર જોસફ આરનાલડ મલયોછે.

એ પરમાંણે આ નાંમીચા જડજો સર જાંન આડરી, સર અરસકી
ન પેરી અને સર જોસફ આરનાંલડની ઉંચી આબરૂનાં ટેકાની મદદથી
હું ધારૂં છઉં કે આ સભાના ઈનસાફને હું પુરતા ભરોસાથી અરજ કરી
શકું. પશચીમ તરફનો સુધારો આ માહાભારત દેશની સરજત ઉપર વગ
ચલાવાને સકતીવાન થાએ એવા કાંમમાં એક હથીઆર તરીકે પારસી લોકો
દાહાડે દાહાડે વધારે ઉપીઓગી થતા જશે. હું કાંઉનસીલને યાદ આપવા
ચાહુ છઉં કે એક હજારથી વધારે વરસની વાત ઉપર જારે આતસપરસ
તો પોતાનું વતન ખોહી બેસીને હીંદુસતાંનનો આસરો સોધવાને આવીઆ,
તારે જેને આપણ જંગલી રાજયો કહીએ તેવા એક રાજાએ તે નાહાસી આ
વેલાઓને પુરવ તરફની પહરોણાંગત મુજબ રોટી અને નીમખ આપીઉં, એ
ટલુંજ નહી પણ તેઓને પોતાના દેશમાં સવતંતરપણે વસવાનું તથા તેઓ
નાં પુરાતન ધરમ સંબંધી સરવે કીરીઆ છુટથી કરવાનું તેઓને છુટાપણું
વટીક બખશીઉં હતું. પણ હીઆં આપણી ભાઈબંધ રઈએતનો એક વર
ગ પોતાને નીતી સંબંધી બેહોરમતીમાંથી બચાવાની આ કાંઉનસીલને અરજ
કરેછે. તવારીખમાં નામ આશકારા કરેલું એવી એક મોટી પરજાનો બાકી
રહેલો ભાગ આપણી ધારાની અદાલતોના ચુકાદાથી, જીંદગીનાં એક સઉથી
અગતનાં સંબંધ વીશે તદન ધારા વગરનાં થઈ પડીઆછે. એ રીતે જે ની
ચ છુટાપણું તેઓને મલી શકયું તેમાં તેઓએ કાંઈ મોજ મારી નથી. તે
ઓતો માંણસઈ ખવાશનાં વધારે ભલા ભાગનાં પવીતર ખુદરતી હોકમોને

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

વલગી રહયાછે. પારસી લોકોને જેઓ સારીપડે ઓલખેછે તેઓએ એ લો કોની બેધડક જાહેર હીમતને વખાણવી જોઈએ. માંટે એક નીતી સંબંધી ધારો પોતાને માંટે પસાર કરાવાને ધીરજથી, સબુરીથી અને નીશફલતાથી હારી ખાયા વગર, કરેલી આ લાંબી મુદતની માંગણીને આપ ણી તરફની વખાંણ ઉપર ઘણો મોટો દાવોછે. જે વખતે સુરતનાં દાવરે આ પણી પેહેલી ફાકટરીને મદદ આપી તે વખતથી તે જે વખતે સર જમશેદ જી જીજીભાઈએ પોતાનાં હમજાતીઓને પોતાની દોલત તથા જરૂર પડેતો પોતાની જીંદગી સુધાં ઈંગરેજની બાજુએ થવાને બોલાવીઆ તે વખત સુધી પારસીઓ આપણાં રાજ તરફ સદા નીમખહલાલ તથા વફાદાર રહયાછે. તેઓએ આઠમી સદીમાં સનજાનનાં એક ગરીબડા રાંણા પાસેથી ધરમ સં બંધી છુટાપણાંની બખશેશ માંગી અને તે બખશેશ તેણે તેઓને બખશી. હવે ઓગણીસમી સદીમાં તેઓ બરીટીશ સરકાર પાસેથી પોતાનાં નીતીનાં ધારા કાએદાની રૂહે નકી કરાવા માંગેછે અને હું ભરૂસો રાખું છઉં કે તે ઓની એ માંગણી ફોકટ જાએ એ બને એવું નથી.

માંટે આ બીલ દાખલ કરવાને તથા તે સીલેકટ કમીટીને તપાસવા આપવા અને છ અઠવાડીઆમાં રીપોરટ કરવાની તેમને ફરમાશ કરવા ની દરખાસત કરવાને મને માનછે.

હાનરએબલ મી૦ કોવી બોલીઆ કે હીંદુસતાંનની જુદી જુદી કોમો અ ને વરગોને માંટે ખાશ ધારાઓનો હું કાંઈ દોસત નથી, તોપણ હું એવું વીચા રૂં છઉં કે પારસી ટોલાની સદાની વફાદારીએ, ઈમાનદારીએ તથા જાહેર હીમ તે આવા ખાશ ધારા ઉપર ઘણોજ સરસ હક મેલવીઓછે અને એટલા માં ટે આ બીલની તરફ મત આપવાને મને ઘણી ખુશી ઉપજેછે.

હાનરએબલ રાજા સાહેબ દયાલ બાહાદુરે કહયું કે જો એ બીલમાં માં તર પંચાએતને ઉપીઓગમાં લેવા ઠરાવીઉંછે તોપણ કમીટીને તપાસવા આ પવા અગાઉ એ બીલ પારસી ટોલાનાં એક અધીકારીને તપાસવા આપવું જોઈએ કે જેથી તે ઉપર પોતાનાં વાંધાઓ નોધી લેવાને બની આવે.

હાનરએબલ મી૦ મુઅરે કહીઉં કે આ બીલની દરખાસત કરનાર મા રા હાનરએબલ મીતરે મારે વીશે એસારો કીધોછે, તેથી હું આ બીલ ઉપર થોડાક ટીકા કરવા માંગું છઉં. હું કબુલ કરૂં છઉં કે પરજાનાં એક ચોકસ વરગનાં સંસારી રેવાજો બાબેનાં કાયદા મુકરર કરવાનો જે એક ધા રો, તેની તરફ કાંઉનસીલે કેવી આસનાં બતાવવી તે બાબે પેહેલાં મને ઘણો શક હતો. પણ ફરીથી વીચાર કરતાં હું એવું ધારૂં છઉં કે એક ચોકસ વરગને માટે સંસારી ધારા ઘડી કાહાડવા તથા પસાર કરવામાં અને જે ધારા તથા રેવાજો હસતીમાંછે, તેઓ જો મંડલીને નુકસાંનકારક નહી હોય

અથવા નીતીનાં મોટા નીઅમોથી ઉલટા નહી હોયતો તેમની બરાબર પી છાંનતા કરવામાં મોટો તફાવત ગણી શકાશે.

હું વીચારૂ છઉં કે આ બીલમાં સમાવેલા પારસીઓનાં ધારા તથા રેવાજો વાજબીની રાહે છેલા વરગમાં ગણાઈ શકાસે. અલબતાં દેશી પરજાનાં બીજા કોઇ પણ ભાગનાં એ બાબત ઉપરનાં ધારા અને રેવાજો કરતાં એ પારસી ધારા તથા રેવાજો ઘણા આગલ વધેલાછે. એ વાત આટલાજ બનાવ ઉપરથી દેખાઇ આવેછે કે જેમ પારસીઓ ચાહેછે તેમ બે બાયડી કરવાને માટે પીનલકોડમાં ફરમાવેલી શીખસા પોતાની ઉપર લાગુ પાડવાને દેશી પરજાનો બીજો કોઈ પણ ભાગ દરખાસત કરવાની છાતી ચલાવી શકે નહી. પણ આ વાત તદન જરૂરની દેખાયછે કે અગરજો પીનલકોડમાં ફરમાવેલી શીખસાઓને આ કાંઉનસીલ પારસીઓ ઉપર લાગુ પાડવા માંગતી હોયતો પારસી લગનો બરાબર નોધાવા માટે તથા તલાક અને ફરીથીનાં લગન કારે વાજબી ગણાય તે બાબેની શરતો બરાબર મુકરર ઠરાવવાને ફલદાએક બંદોબસત કરવો જોઇએછે; નહીતો કે બે બાયડીનો અપરાધ વગર દેહેસતે કરવામાં આવશે અથવા ટોલાનાં ધારા અને રેવાજો પરમાંણે જાંહાં ખરેખર બે બાયડીનો ગુનાહા થયો નહી હોય તાંહાં બીન તકસીરે સજાને લાએક થવું પડશે. હું ધારૂં છઉં કે એવા મુકદમાંઓનાં ચુકાદાને માટે, લોકોએ પોતે ઠરાવેલી એક પંચાએત સઉથી સરસ અદાલત થઈ શકશે.

પણ કદાચ પુછવામાં આવશે કે એમછે તારે લોકોનાં રેવાજ શું છે તે રેવાજો ઠરાવી આપવાનું ઈઆને જેમ ધારો અમલમાં લાવવાનું તેમજ ધારો મુકરર કરવાનું કામ પણ પંચાએતનેજ કાંએ નથી સોંપતા? મારા હાંનરએબલ મીતરે સર જાંન આડરી તથા બીજા નેઆએ સંબંધી સતાવાલાઓનાં જે મત ટાંકયાં તેની મતલબ પણ એજછે. લેકીન પારસીઓ આ દેશમાં વીખરાઈ ગયલાછે, તથા લગન અને તલાક સંબંધી રેવાજોને મુકરર કીધા વીનાં નાખી મેલવાની સાંમે વાંધો એછે કે જુદે જુદે ઠેકાંણે જુદી જુદી રીતે તે રેવાજો મુકરર થાય તથા એક પંચાએતનો ચુકાદો બીજી પંચાએતનાં ચુકાદાથી ઉલટો થઇ પડે. એટલા વાસતે હું વીચારૂં છઉં કે એ બાબે પારસીઓનો સંસારી ધારો શું છે તે ઠરાવી રાખવું અને પછે તે ધારાને અમલમાં લાવવાનું કાંમ પંચાએતને સોંપવું બેહેતરછે. એ પરમાંણે આવા મુકદમાંઓ કાંઈ નહીતો પેહેલ વેહેલે ચુકવવાનો બોજો આપણી પોતાની કોરટોને માંથેથી નીકલી જશે. હું વીચારૂં છઉં કે આ દરખાસત કરેલો ધારો પારસી મંડલીઓનું ભલું કરવા તથા તેઓમાં ચોખાઈ દાખલ કરવાને ખરેખરો ઉપયોગી થઇ પડશે. પણ તેમ કેહેતાં, મને એવું દેખાયછે કે, આ કાંઉનસીલ કાંઈ પારસીઓને માટે સંસારી ધારા ઘડવા બેઠી નથી, પણ એ ટો

લાનાં અસલી અને આશકારા થયલા ધારા માતર પીછાંનેછે તથા જાહેર ક રેછે. એ પરમાંણે બીલ ઘડતાં તેની અંદરજ જણાવવું જોઈએ. એ મતલ બ માતર દીબાચામાંજ ખોલાસો કરીને સાચવવી જોઈએ એમ નથી, પણ તે ઉપરાંત જાંહાં જાંહાં આ આકટ મધે લગન તથા તલાકને લગતા કાયદા સમાવયા હોય તાંહાં તાંહાં તે કાયદા અસલી જરતોશતી રેવાજ પરમાંણેછે તથા આખા ટોલાનાં અથવા તેમ નહી હોયતો ટોલાનાં મોટા ભાગનાં હાલ ચાલતા રાબેતા પરમાંણેછે એમ સાથેમલીઉં જણાવવું જોઈએ. અગર જો તેમ કરવામાં આવેતો હું નહી ધારતો કે મી૦ આંનડરસનનાં બીલનો સાંમે કાંઈ મુલ નીઅમીત વાંધો રહી જાય.

હવે મારે બીજો એકજ વીચાર જણાવવોછે અને તે વીચાર મારી આગમચ બોલનારા મારા હાંનરએબલ મીતર રાજા સાહેબ દયાલે જે વીચાર બતાવયોછે તેનીજ ઢપનોછે. તે એકે આ બીલની કલમો જરતોશતીઓનાં અસલી કાયદા તથા હાલનાં હઈઆત રેવાજોને શું એટલી બધી મલતી આવેછે કે જેથી આ કાંઉનસીલ વાજબીની રાહે તેમને પસાર કરી શકે. એ બાબે પોતાનાં વીચાર જણાવવાને પારસી ટોલાને પુરતો વખત આપવો જોઈએ. એટલા માટે હું વીચારૂં છઉં કે (મી૦ આંનડરસને દરખાસત ક રવા મુજબ) કમીટીને રીપોરટ કરવા માટે છ અઠવાડયાંની મુદત ઘણીજ ટુકીછે અને પોતાનાં રેવાજો બાબે પારસી ટોલાનાં વીચારો કાંઉનસીલ સાંમે રજુ થઈ શકે એટલા માટે ઘણી વધારે મુદત આપવી જોઈએ. એ ટીકા ક રેલી બાબતો સીવાએ બીજી બધી રીતે આ બીલની તરફેણ મત આપવાને મને વાંધો નથી.

હાંનરએબલ મી૦ હારીંગટન બોલયા કે હું દલગીર છઉં કે બીજાં કાંમોની રોકાંનથી આ બીલની અગત પરમાંણે તેનાં ઉપર સંભાલથી જેવું ધેઆંન આપવું જોઈએ તેવું ધેઆંન આપવાને મારાથી બનયું નથી અથવા બરાબર બોલું તો આ બીલની બાબત ઉપર જુદે જુદે વખતે જે જથાબંધ સંદેસાઓ છપાયાછે તે સઘલા વાંચી જવાને બનયું નથી, એમ જો મેં કીધું હોતે તથા તે સરવે દસતાવેજોનો સંભાલથી અભીઆસ કીધો હતેતો આ બીલની હાલની હાલતમાં મને જે વાંધા લાગેછે તેમાનાં કેટલાક વાંધા દુર થઈ શકતે. એ વાંધા મુખીઅ કરીને બલકે સઘલા બીલની માંડેલી વીગતો બાબેછે. આ બીલ દાખલ કરવાની સાંમે થવાની અથવા તેને સીલેકટ કમીટી આગલ તપાસવા મોકલવાની સાંમે થવાની મારી ખાએશ નથી; પણ સીલેકટ કમીટીને જે ફરમાસ કરવાની દરખાસત થઈછે તે બાબે હું મી૦ મુઅર સાથ એકમત થાઉં છઉં કે કાંઉનસીલનાં ચાલુ કાએદા પરમાંણે બીલો ઉપર સીલેકટ કમીટીએ રીપોરટ

કરવા અગાઉ તથા તે બીલોને પસાર કરવા અગાઉ તેમને છાપવા માંટે જે મુદત ઠરાવીછે તે મધે અરધોઅરધ ઘટાડો કરવો એ પસંદ કરવા જોગ નથી. કાંઉનસીલનાં એ કાએદા ઘણા પુખ્ત અને સંભાલથી વીચાર કીધા પછે ઘડી કાહાડીઆછે, અને તેમાંની જે કલમ વીશે હું બોલું છઉં તે કરતાં એ કાએદાની બીજી એકબી કલમ વધારે અગતની નથી. જે સીલેકટ કમીટીએ એ કાએદા તઈઆર કરયા તેઓએ એવો વીચાર આપીઓ હતો કે, આ હાલનાં બીલની ઓશાલે, જે બીલો હીંદુસ્તાંનનાં સઘલા ભાગો ઉપર લાગુ પાડવાનાં હોએ તેઓને છાપવા માંટે બાર અથવાડીઆં કરતાં ઓછી મુદત ઠરાવવી વાજબી નથી. એ મુદત ઠરાવામાં અગર જો કમીટીએ ભુલ કીધી હોએતો મારા વીચાર પરમાંણે ઘણી લાંબી મુદત ઠરાવાની તરફેણ ભુલ કીધીછે એમ કેહેવાએ નહી. હું સદા એવું વીચારૂં છઉં કે સઉથી મજબુત સબબો અથવા અતીઘણી તાકીદ સીવાએ બીજી કોઈપણ વેલા એ કાએદાને તોડવાની રજા આપવી નહી જોઈએ. જો એક બીલમાં મુલ કાનુન વીશે કાંઈ તકરાર નહી હોએ અને જો તે બીલ દેશનાં એક નાહાનાં ભાગને લગતું હોએતો છ અઠવાડીઆં અથવા તેથીબી ઓછી મુદત તેને છાપવામાં લીધેલી બસ ગણાએ. મધીઅ હીંદુસતાનની સીવીલ કોરટો વીશેનું જે બીલ મેં હમણાજ દાખલ કીધું હતું તે એવીજ કીસમનું હતું. પણ જે બીલ ઉપર આપણ હાલ વીચાર કરવા બેઠા છઈએ તે તદન જુદીજ જાતનુંછે અને હું ધારૂં છઉં કે કાંઉનસીલનાં ચાલુ કાએદાઓમાં ફરમાવેલી આંખી મુદત સુધી તેને છાપવું ઘટેછે. પારસી લોકો ઘણાં ખંતીછે કે એ બીલ તેનાં હાલનાં આકારમાં અથવા બીજા કોઈ બદલાએલા આકારમાં કોઈ નજદીકનાં દીવસ ઉપર પસાર થાએ, એ ખુદરતીછે અને મારી ખાતરીછે કે જાંહાંસુધી તેમ ઘટારત રીતે બને તાંહાંસુધી દરએક હાનરએબલ મેમબર તે લોકોની ખાએશ પાર પાડવાને ખુશીછે; પણ જારે આટલાં બધાં વરસો સુધી તેઓ થોભેઆછે તો આ બીલ સરેસતાની મુદત તુલીક છાપવું જોઈએ એવી જો આપણ દરખાસત કરીશુંતો એ ટોલાનાં અધીકારીઓ ઉપર આપણ કાંઈ મોટું શંકટ પાડતા હોઈએ એવું હું વીચારતો નથી—તો જોકે તેમ કરવાનું પરીનામ એ નીપજશે કે કાંઉનસીલની હાલની બેઠકોમાં અથવા ધારા બાંધવાને કાંઉનસીલ ફરીથી ભેગી મલે તાંહાંસુધી એ બીલ ધારા તરીકે પસાર થશે નહી. તલાકની બાબતમાં હીંદુસતાંનની આખી ખરીસટી પરજાની જે હાલતછે તે કરતાં કાંઈ નબેતર હાલતમાં પારસી ટોલો પડેલો નથી. હાલ તલાક મેલવવાને બની આવે એવો દેશી ખરીસટીઓને માંટે કસો ધારો નથી અને યુરોપીઅન ખરીસટીઓને તલાક મેલવવા સારૂં યુરોપની અદાલતોનો આસરો પકડવો પડેછે. પણ મારે કેહેવાની કાંઈ જરૂર નથી કે આ છેલાઓનાં ઘ

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

ણાંખરા મુકદમાંઓમાં ઘણાંક લોકો ખમી શકે તેના કરતાં વધારે ખરચ કરવા ની ફરજને લીધે એ ઉપાએ લેવામાં આવતો નથી અને તેથી તેવા સખસો નાં એક હકનો ગોયા ઇનકાર કીધા બરાબરછે.

આ બીલનો જે ભાગ પારસીઓનાં લગન બાબે ઘડેલોછે તે ભાગ વી શે હાલ મારે કાંઈ ટીકા કરવા નથી. પણ હું કેહેવાની ફરજ વીચારૂં છઉં કે જેમ આ બીલમાં ઠરાવયુંછે તેમ એ બીલથી ઉભા થતા અગતનાં અને બારીક સવાલોની તપાસ તથા ચુકાદાને માટે ઠેકાંણે ઠેકાંણેની સીવીલ કોર ટોને અથવા દેશની ધારા પરમાંણે સથાપેલી અદાલતોને તદનજ એક કોરે નાખવી અને તેને બદલે જે અદાલત પોતાને સોંપેલી ફરજો બજાવવા મા ટે કોઈ ચોકસ લાએકાત ધરાવતી નથી, જે અદાલત જાહેર મતની અસર ને આધીન રેહેતી નથી, અને જે અદાલત પોતાનાં કાંમકાજ કેવી રીતે બ જાવેછે તે બાબે એક મંડલી તરીકે સરકારને જવાબદાર નથી, તેવી એક અદાલતને ઉપલા સવાલોની તપાસ અને ચુકાદાનું કાંમ સોંપવું એ વાજ બી કેમ ઠરે તેનાં કારણ શોધી કાહાડવાને, એ બીલ દાખલ કરવાની રજા માંગતી વખતે મારા હાંનરએબલ ભાઈબંધે કરેલા ટીકાઓમાં તથા એ હાંનર એબલ ભાઈબંધે આજે જે કાંઈ કહયું તેમાં તથા એ બીલની મતલબો અને સબબોની હકીકત જેની નકલ મને છેક ગઈ કાલેજ મલી તેમાં મેં ખોલ કી ધી તે ફોકટ ગઈછે. ખરેખર આ બીલ જેમ હાલ રજુ થયુંછે, તે મુજબતો મને ઘણો શકછે કે આ બીલ પરમાંણે નેમેલો પંચાએતનો એક અધીકારી હીંદુસતાંનના પીનલકોડમાં મુકરર કરવા પરમાંણે સરકારી અમલદાર લેખે ગ ણાશે કે નહી અને તે ધારામાં અરથ કરવા પરમાંણે જો તે સરકારી અમલ દાર નહી ગણાયતો સરકારી અમલદાર આડી ચાલનો ગુનેહગાર ઠરેતો તેને માટે ઠરાવેલી સજાઓ પંચાએતનાં તે અધીકારી ઉપર લાગુ પડશે નહી. આ બીલથી જે સવાલોનો ચુકાદો થશે તે સવાલો જો ધરમને લગતા અથ વા નેઆતનાં વહીવટને લગતા અથવા રેવાજને લગતા હતે, અથવા જો તે સવાલો પારસીનાંજ ટોલા સંબંધી કોઇ બાબતોને લગતા હતેતો આ જે ગો ઠવણ બતાવામાં આવીછે તેને માટે કાંઈ પણ વાજબી કારણ અપાતે; પણ હાલ તેવું કાંઇ નથી. આ ધારાતો એવા સવાલોનાં ચુકાદાને માટે ઘડયાછે કે જે બનેલી બીના વીશે સઘલા વરગનાં લોકોમાં ઉભા થાયછે અને જેઓ નાં ચુકાદાને માટે શાખસી ગવાહી તપાસવી પડેછે. હું જે કહું છઉં તે ખરૂંછે કે તલાક મેલવવાનાં જે સબબો આ બીલ મધ્યે જણાવેલાછે તે એકુ બે સબબો સીવાએ સઘલા ઈંગરેજી ધારા મધેથી ઉતારી લીધાછે, અને તેમ ઉતારી લીધા પછે તેવા સબબોથી ઉભા થતા સવાલોની તપાસ દેશની કાયદા પરમાંણે સથાપેલી કોરટો પાસ કરાવાને બદલે ઇઆને કે જે કોરટોમાં ધારા

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

અને અસલ હકીકત બાબેનાં વાંધા ભરેલા સવાલો તપાસવા તથા ચુકવવા નો માહાવેરો ધરાવનારા નેઆએધીસો અથવા ઘટતી યોગીઅતા વાલા અ મલદારો બીરાજેછે અને તેથી એકલા તેઓજ એવી કીસમનાં સવાલોનો બ રાબર અને મનમાંનતો ફડચો કરવાને શક્તીવાંનછે તેવી કોરટોમાં તપાસ કરાવાને બદલે જે અદાલતો, હું ફરીથી કહું છઉં કે કસા જોખમ વગરની છે અને હોધો બજાવા માટે કોઈ ખાશ લાએકાત ધરાવતી નથી તેવી અદા લતને તે સવાલોને તપાસ તથા ચુકાદો સોંપવા માંગયોછે. ઈલાકાનાં શેહેરો માં ગમે તેમ થાય, તોપણ મુફસીલનાં પરાંતોમાં આ બીલ પરમાંણે સથાપેલી પંચાએત એ બીલની કલમોને અમલમાં આંણવા માટે અથવા પોતાનાં હો કમો બજા લાવવા માટે જરૂરનો સાંચો ધરાવી શકે એ બાબે મને ઘણો શક છે. બીલની ૧૩ મી કલમમાં તલાક મેલવવાનાં જે બે સબબો દેખાડયાછે તે ઉપર હું અગત કરીને ધેઆંન પોંહોંચાડવા માંગું છઉં. એ સબબો ઉ પરથી ઉઠતાં મુકદમાંઓનો બરાબર રીતે ફેસલો થાય તેનો સઘલો આધાર ઘણીખરી વખત ચહડતી કીસમની વાકેફગાર શાખસીઓ અથવા વઈદની શાહાદતો ઉપર રેહેશે અને તેવા લગભગ દરએક મુકદમાં મધે ઘણા બારીક સવાલો ઉભા થશે, પણ મુફસીલની દુરદરાજ જગાઓમાં પંચાએતો એવી ભરોસેદાર શાખસી મેલવવાને અથવા એવી બારીક તપાસ ચલાવવાને કેમ શકતીવાં ન થશે? વલી આ બીલથી ઉભા થતા મુકદમાંઓમાં ઠેકાંણે ઠેકાંણેની કોરટો ની સતા અને મુખતીઆરી છીણવી લેવાની એ બીલની ધારણાછે એમ સ મજવામાં જો હું ખોટો નહી હોઉંતો, મને એવું લાગેછે કે જેઓ આ બી લના બંદોબસતોનો લાભ મેલવવા ચાહાતા હોએ અથવા તેમાં મુકરર કરે લા હરએક સબબ ઉપરથી તલાક મેલવવા ઈછતા હોએ, તે લોકોને આસરો પકડવાને કોઈ અદાલત મલે નહી એવો બનાવ વારેઘડીએ બનશે. મારા ધારવા પરમાંણે એવી ઘણી જગાઓછે કે જાંહાં પારસીઓ હાલ રેહેછે અથવા હવે પછે રેહેશે, કે જેમાં આ બીલ મધે ઠરાવવા મુજબ પંચાએત બોલાવવા નું મુદ્દલ બની શકશે નહી. પણ તે રેહેવાસીઓ તે હેકાંણેની સરેસતાની કોરટોની સતાથીતો બાતલ પડસે અને તારે તેઓ કાંહાં જાએ તે બાબે આ બીલમાં કાંઈ બંદોબસત કીધેલો નથી. ખરેખર આ બીલમાં જે શબદો વા પરીઆછે તે મુજબતો હીંદુસતાંનની આ ખોરદુએ અથવા મુંબઈ અને મધ રાજ ઈલાકાઓની બાહેર એ બીલની કલમો પરમાંણે પંચાએત ભરવી મુદલ બની શકસે નહી. આ ભુલ માંતર ગફલતથી થઈછે અને જાંણી બુજીને ક રવામાં આવી નથી, તે, ઈલાકેદાર સરકારો અને તેઓને આ બીલમાં આપે લી સતા બાબે મારા નામદાર ભાઈબંધે કરેલા ટીકા ઉપરથી સીધ થાએછે. તોપણ એ બીનાં દેખાડવાનું મેં દરૂસત ધારયુંછે.

હું જોઉં છઉં કે ધરમ સંબંધી એતેકાદમાં ફેરફાર થવાને આ બીલમાં તલાકનું એક કારણ ગણવામાં આવયુંછે. આપણું હાનરએબલ હમમીજલ શીએ આપણને કહયુંછે કે લગનને વખતે બંધેનો જે એકજ ધરમ હતો તેનાં એતેકાદમાં જો બેમાંના એકબી જણે ફેરફાર કીધો- તો તે ફેરફાર લગન તોડવાનો એક સબબછે એમ પારસીઓ વચે સઘલાઓમાં સમજુતી થતી આવીછે. અગર જો એવીજ તેઓની સમજુતી હોએ અથવા એવો તેઓનો રેવાજ હોએતો તે મુજબ ચાલવાથી બેમાંનો એકબી પખશકાર ફરીઆદ કરી શકે નહી અને તેટલા માંટે હું વીચારૂં છઉં કે મારા હાનરએબલ હમ મીજલશી મી૦ મેએને ખરીસટી ધરમના દેશી વટલેલાને ફરીથી પરણવા બાબે રજુ કરેલાં બીલની સાંમે મને જે વાંધો દીસતો હતો તે વાંધો આ બીલને લાગુ પડતો નથી. મજકુર તે બીલ પણ પારસીઓ ઉપર લાગુ પડનારછે, તારે એ બીલો એકેકથી ઉલટાં હોવાથી કદાચ અઠડી નહી પડે કે જે બાબત મેં હવડાં જણાવી તે બાબતમાં એકેકની સાથે સમાધાનીથી રહી શકે તે બાબે મને ચોકસ જણાતું નથી.

સુરત શેહેર અને પરગણામાં આ બીલ પરમાંણે ભરેલી પંચાએતોનાં પરમુખનો હોધો ૨૮ મી કલમમાં ઠરાવેલી રીત પરમાંણે ચલાવવાની સરતે અંદર જણાવેલા કુટુંબને આપયો હોયતો બરાબર ગણાય. મગર તેનો વડો, પુખત ઉમરનો તથા તે હોધાને બીજી બધી રીતે લાએક હોવો જોઈએ; પણ જો તે ઉમરમાં એક બાલક હોય, અથવા નાતવાંન મગજનો હોય અથવા પંચાએતનો પરમુખ થવાને બીજી રીતે નાલાએક હોયતો તેને તે હોધો આપવો નહી જોઈએ, પણ કોઈ બીજા શખસને તેની જગાએ ઠરાવવો જોઈએ. એવા બનાવ બાબે આ બીલમાં આગમચથી બંદોબસત કરી રાખવો જોઈએ. હાઈ કોરટમાં અપીલ સાંભલવા બાબે બીલમાં જે ગોઠવણ કીધીછે તે ઉપર ભાર મેલવામાં આવયોછે; પણ એ અપીલ કરવાની રજા માતર ઘણાં આશ સબબો ઉપરથી આપેલીછે, પણ જે ઈલાકામાં તે કોરટની સતાની હદ ચાલતી હોય તે ઈલાકાને છેક બીજે છેડે કદાચ પંચાએત અથવા તેનો હરએક અધીકારી આડી ચાલ ચલાવેતો હાઈ કોરટ તે આડી ચાલની ઘટતી ખબર કેમ લઈ શકે તે મને જણાતું નથી. જોકે આ બીલની કેટલીક કલમો બાબે પારસીઓમાં પોતામાં સમજનો ફેર ચાલેછે એવું હું સમજુ છઉં, તોપણ આ વખતે એ બીલ માંહેલી વીગતો ઉપર હું વધારે બોલવા ચાહાતો નથી. તોપણ મારા ટીકા પુરા કરતી વેલા હું મોટી ઈનતેજારીથી આશા રાખું છઉં કે જે સીલેકટ કમીટીને આ બીલ તપાસવા સારૂ આપવામાં આવે તે કમીટી દેવાંની કોરટોની છીણવી લીધેલી સતા પાછી તેમને હવાલે કરશે અથવા આ ધારો ગમે તે રૂપ પકડે તોપણ તેને અમલમાં

લાવવાની ફરજ તે કોરટોને માંથે નાખશે. તે કોરટોને ગમેતો આ કાયદામાં ઠરાવેઆ પરમાંણે નેમેલી પંચાએતોને કોરટમાં બોલાવાની અને જુરર અથવા આસેસર તરીકે તેઓની નોકરીનો લાભ લેવાની રજા આપવી. એમ કીધાથી તેઓને ઘટતી રીતે કાંમે લગાડી શકાએ અને તેઓ ઘણુાજ ઉપયોગી થઈ શકે. પારસી ટોલાની ચાલાકી, આગલ વધેલો સુધરાઈ, વફાદારી અને ઘણીખરી સારી ચાલચલણુ બાબે તથા શખાવત ઇઆ બીજાં જાહેર તથા ઘરખાતુ કાંમોમાં તેઓની ઉદારતા ભરેલી બખશેશો બાબે મારા હાંનરએબલ હમ મીજલશીએ આજે અને આગલ જે કાંઈ કહયુંછે તે સરવેમાં હું પુરતી રીતે એકમત થાઉં છઉં. તેઓની શખાવત પાદશાહી શખાવતો કરતાં બી વધારેછે. હું વગર આંચકો ખાવે કબુલ કરૂં છઉં કે આ કાંઉનસીલની પુરતી મેહેરબાંનગી ખેંચવાનો પારસી ટોલાનો હકછે, પણ હું ધારૂં છઉં કે ખરાબ નહી પણ સારા ધારા તેઓને આપીને તે ટોલા તરફ પોતાની એ મેહેરબાંની કાંઉનસીલે બતાવવી જોઈએ. મગર એ બીલનો તલાકને લગતો ભાગ જે ઉપર મારા ટીકા લાગુ પાડવાની મેં ધારણા રાખીછે તે એવા સારા ધારાના વરગમાં, હાલ જેમ બીલ ઘડવામાં આવીઉંછે તેમ, ગણાય એવું હું માનતો નથી.

હાંનરએબલ મી૦ મેએને સુચના કીધી કે મારા હાંનરએબલ મીતર (મી૦ એનડરસને) રીપોરટ કરવાની કાંઈ પણ મુદત પોતાની દરખાસતમાંથી કાહાડી નાખવી; તેથી પરીનામ એ નીપજશે કે જારેબી કમીટી પોતાનો રીપોરટ કરવાને શકતીવાન થશે તારે તે મોકલશે.

હાંનરએબલ મી૦ આંનડરસન—"મારા હાંનરએબલ મીતર મી૦ મેએનની સુચના હું ખુશીથી બાહાલ રાખું છઉં. પણ હાંનરએબલ રાજા સાહેબ દયાલ, હાંનરએબલ મી૦ મુઅર અને હાંનરએબલ મી૦ હારીંગટને જે કાંઈ કહયુંછે તે બાબે હું ઉમેદ રાખું છઉં કે તેહના જવાબમાં હું જે બે બોલ કેહું તે કાંઉનસીલ મેહેરબાંનીની રાહે ધેઆંન ધરી સાંભલશે. હું સમજાવા ચાહું છઉં કે આ બીલ પારસીઓનું પોતાનુંછે, તેને તેઓ પાંચ વરસ સુધી ધારા બાંધનારાઓના ધેઆંન ઉપર પાધરૂં લાવયાછે, અને આરકતરી રીતે અથવા અવાર નવાર એથીબી વધારે લાંબી મુદત થઈ લાવયાછે. પારસી ધારાના એક ભાગ તરીકે એ બીલનો સારાંઉસ આગલી લેજીસલેટીવ કાંઉનસીલ આગલ આવીઓ હતો અને તે સીલેકટ કમીટીની તપાસને માટે સોંપીઓ હતો. કમીટીએ વીચાર આપયો કે તેઓ પાસે પુરતી હકીકતો આવી નથી, માટે વધારે તપાસ કરવાની તેઓએ સુચના કીધી. હીંદુસતાંનની સરકારે મુંબઈની સરકારને એવી ભલામણ કીધી કે એ આખી બાબત પુરતી રીતે તપાસવા તથા તે ઉપર રીપોરટ કરવા સારૂં એક કમીશન ઠરાવવું. મુંબ

ઈની સરકારે એક કમીશન ઠરાવયું, અને ઘણી ઉંચી આબરૂના બે પારસી ગરહસથો, તથા હાંનરએબલ મી૦ નીઉટન જે હાઈ કોરટનો એક જડજછે, જેણે હીંદુસતાનમાં વીસ વરસ કાહાડયાંછે, તથા જે મીશાલે હાંનરેબલ મી૦ હારીંગટન વાવીઅ ખુણાના પરાંતોના રેહેવાસીઓને સારીપઠે પીછાંણે છે તેમ તે ગરહસથ પારસીઓને પીછાંણેછે, તેઓને એ કમીશનના મેમબર ઠરાવયા તથા સર જોસેફ આરનાલડ તેના પરેસીડંટ થયા. એ કમીશને ઘણા શાખસીઓ તપાસંયા તથા ઘણા દસતાવેજો ઉપર ધેઆંન પોંહોંચાડયું; તેઓએ કેટલીક શક ભરેલી બાબતો પરોફેસર હાઉગને પુછાવી કે જે ઘણી જંદ ભાશાનાં એલમમાં દુનીઆમાં સઉથી ઉંડી કાબેલીએતનો વીદવાંન ગણી શકાશે; તેઓએ ફરી ફરીથી તકરારો કીધી અને છેલે, મુંબઈની સરકારે કહયુંછે તેમ એક ખોલો અને પુરેપુરો રીપોરટ મોકલયો કે જે રીપોરટને માટે નાંમદાર રાંણીનાં સેકરેટરી આફ સટેટે તેઓનો દીલોજાંનથી ઉપકાર માંનીઓ. તાંહાંથી એ બાબત ફરીથી હીંદુસતાંનની સરકાર આગલ આવી અને ફરીથી તે સેકરેટરી આફ સટેટ આગલ પણ આવી. લગન અને તલાક બાબે પારસીઓએ ગુજારેલી અરજ બાહાલ રાખવાની સાંમે એ મોટા સતાવાલાઓએ કસીબી હરીફાઈ કદી જણાવી નથી અને આ હાલનું બીલ સેકરેટરી આફ સટેટનાં મત પરમાંણે હવે કાંઉનસીલમાં દાખલ કીધુંછે. તેજ બીલની સાંમે પારસીઓને કાંઈ અડચણછે કે નહી એવું તેઓનેજ પાછું પુછવું એ તેઓને ઠઠા મશખરીનું રૂપ આપી દેવા બરાબરછે. એજ મીશાલે તારે તો માંગનાંચારટાની શનદ બાબે વેસટમીનસટરનાં નેઆએધીસોનું મત પણ તમે પુછી શકો. મારા હાંનરએબલ મીતરોની જાણને થકી હું જણાવી શકુંછું કે મુંબઈનાં પારસીઓએ પોતપોતામાં એક ધારા બાંધનારી સભા કીધીછે કે જે સભાએ આ બીલ તઈઆર કીધુંછે, જે સભા એ બીલ માંહેલી કલમોને ફરી ફરીથી તપાસી વલીછે અને જે સભાએ એ બીલને લગતી દરએક વીગતને દુખ ઉપજાવે એટલી બારીકીથી તોલી જોઈછે. એટલુંજ નહી પણ એ બીલમાં જે બંદોબસતોછે તે કરતાંબી તેઓએ વધારે બંદોબસત માંગયાછે, જેવો કે પેહેલાં વેશવાલ (અદરાવા) નાં હક પણ મુકરર ઠરાવવા; પણ ખચીત તેઓ એટલું બધું જે માંગેછે તેથી ઓછું મલે તે લેવાને તેઓ ખુશી નહી થશે. એટલા માટે હું ભરૂસો રાખું છઉં કે પારસીઓને આ ધારાનાં બંદોબસતો ઉપર વીચાર કરવાને વધારે વખત મલે એવા વીચારથી આપણી કાંઉનસીલ એ ધારાની શેવટની તપાસને મુલતવી રાખવા જેવા ધાટકી ઢોંગ નહી કરશે.

મારા નાંમદાર મીતર મી૦ હારીંગટન કેહેછે કે આ ધારા વીશે પારસીઓમાં પોતપોતા વચે સમજમાં ફેરછે. મારે કાંઉનસીલની ખાતરી કરવી

જોઈએ કે આંમ બોલવામાં એ હાંનરેબલ ગરહસથ ભુલ કરેછે. ધારાનાં ખરડા મધેનાં વારસાને લગતા ભાગ બાબે તેઓ વચે વીચારમાં કાંઈક તફાવતછે, પણ તે ખરડા મધેનાં લગન તલાકનાં ભાગ વીશે તેવું કાંઈ નથી અને હાલ રજુ કરેલાં બીલમાં તેટલોજ ભાગ દાખલ કીધોછે.

મારો મીતર બીજો એવો વાંધો લેયછે કે આ ધારો મારા હાંનરએબલ મીતર મી૦ મેએને રજુ કરેલા દેશી વટલેલોનાં બીજીવારનાં લગન બાબેનાં ધારા સાથ મલતો નથી માટે એ બેહુ ધારાને આપણ સાથે પસાર કરી શકીએ નહી. પણ હું કહું છઉં કે તેમ કરી શકાશે; એ બેહુ ધારા એકેકથી તદન જુદાછે. મી૦ મેએનનાં ધારા પરમાંણે વટલેલની અરજ ઉપરથી ફરી પરણવાની રજા આપવાનો બંદોબસત કરેલોછે; આ બીલમાંતો જેઓ વટલેલાં નહી હોય તેઓની અરજ ઉપરથી લગન કરવાની રજા આપવા બાબે લખેલું છે.

એ પછે મારો હાંનરએબલ મીતર તાકીદ કરેછે કે આ બીલથી ઉભા થતા મુકદમા ચુકવવાની સતા દેવાંની કોરટોને આપવી. એ ભલાંમણનો હું જવાબ આપું છઉં કે પેહેલુંતો એછે કે પંચાએતનાં ચુકાદાની સાંમે હાઈ કોરટમાં અપીલ કરવાની મુખતીઆરી આ બીલમાં અપાઇ ચુકીછે, તે માતર ધારા સંબંધી અથવા વીશેશ વાંધા સંબંધી સબબો ઉપરથીજ નહી, પણ તપાસ ચલાવવામાં કોઇ ભુલ ચુકો થઈ હોય તેનાં સબબથી પણ અપીલ કરવાની છુટ મુકીછે. પણ એ ઉપરાંત મારે એટલુંબી જણાવવું જોઇએ કે આ ઘરઘટુ અને નાંજુક કજીઆ ચુકવવા માટે અનજાંનાઓનાં વડાપણા તલે ચાલતી ધારાની કોરટો કરતાં પંચાએત એક વધારે માફક આવતી અદાલતછે. આપણી દેવાંની કોરટોની પાટી ઉપર આવી જાતનાં મુકદમાંઓ ચહડાવવા વગરબી તેઓનાં હાથમાં કાંમ પુરતુંછે. આપણી કોરટોમાં તેઓને પોતાનાં મુકદમાઓ લાવવાની ફરજ પાડવાથી, પોતાની ઘરઘટુ જીંદગીનાં છુપા ભેદો બાહાર લાવવાની તેઓને ફરજ પાડવાથી શું ફાયદો થવાનોછે ! ૧૮૫૭ ના તલાકના ધારાને હું હમેસ એક ઘણાજ ફાયદામંદ ઉપાય તરીકે ગણતો આવયો છઉં, પણ હું વીચારૂં છઉં કે જેબી ધણી ખરી લાગણીઓવાલો હશે તે એવું પસંદ કરશે કે એ કોરટનાં કાંમકાજો જે કમકમાટ ભરેલી જાહેરાત મેલવેછે, તેવી જાહેરાતને આધીન તેમને કરવાં નહી જોઇએ. તારે પારકી કોમ અને પારકા ધરમના મરદો અને ઓરતોને એવી જાહેર ગોઠવણને તાબે થતાં જો અકલ કબુલ કરે એવી તથા વાજબી રીતે અટકાવી શકાય તોપણ તેઓને તેવી ગોઠવણને આધીન કરવાં એ શું વાજબી અને ઘટારતછે ! હીંદુસતાંનમાં એક હજાર વરસ તુલીક રેહેઠાંણ કીધા પછે ઘરઘટુ જીંદગીમાં પારકાંઓને વચે પડવાની સાંમે હીંદુ તથા મુસલમાંનો જે અજાએબ જેવી અદેખાઇ ધરાવેછે તે અદેખાઇ એ પારસીઓ

એ પોતાની આસપાસની કોમોમાંથી ઉંચકી લીધી નહી હોય એમ વીચાર
વું નહી જોઇએ.

મારા હાંનરેબલ મીતરે બીલની વીગતો માંહેલી ચોકસ બાબતો ઉ
પર કોઇક વાંધા કાહાડયાછે, કે જે વાંધા બીલ કમીટી પાસે જવા પછે વ
ધારે સારી રીતે તપાસી શકાશે; માટે હાલ તે વાંધાઓની હું ખબર લેવા ચા
હાતો નથી. પણ વધારે ખોલ કરવાની જરૂરીઆતનાં ખેઆલી ભરૂસામાં
આ બીલની તપાસ મુલતવી રાખવાની તેની ખાએશ બાબે હું કેહેવા માં
ગુ છઉં કે એવો મારગ લઈશું તો તે એકસરખી રીતે ગેરવાજબી અને અ
નઘટતો ગણાશે અને પારસીઓ ક્રોધ અને ધીકારને સાથે મેલવી નાખીને
તેવીજ નજરથી તે મારગ તરફ જોશે જેથી આ કાંઉનસીલને કાંઇજ નહી પ
ણ નથારૂં લાગશે. મારા હાંનરએબલ મીતર મી૦ હારીંગટન વીશે માં
નથી બોલવાને હું હમેસ બંધાયલો છઉં; આ કાંઉનસીલમાં અને અગત
કરીને કાંઉનસીલની કમીટીઓમાં તેની મોટી શકતી અને ઘણી કાબેલીઅત
ઉપર અજાએબ થવાની મને ઘણીક તકો મલીછે; પણ તેની શકતી ગમે એ
વી તારીફ લાએકછે તોપણ હું ઉમેદ રાખું છઉં કે હાલને વખતે એ શક
તી ફાવશે નહી.

હાંનરએબલ મી૦ હારીંગટને કહયું કે આ કાંઉનસીલ મધે આવતાં
બીલોને બાર અઠવાડયાંની મુદત સુધી છાપવાની ફરજ બાબેનો કાયદો મુલત
વી રાખવાની સાંમે મેં અને બીજા હાંનરએબલ મેમબરોએ જે વાંધા લીધા
છે તેનો જવાબ આપતાં આપણા હાંનરએબલ ભાઈબંધ મી૦ આનડરસને
કરેલા ટીકા બાબે થોડાક બોલો બોલવાની નામદાર સરનશીન સાહેબની હું રજા
માંગું છઉં. હું કાંઈ આપણા હાંનરએબલ ભાઈબંધને ઠપકો આપવા ચાહાતો
નથી, પણ એટલું કેહેવાની મને રજા મલવી જોઈએ કે આ બીલ પસાર કર
વામાં જો કાંઇ પણ ઢીલ થાયતો તેનો જોખમ મારે સર નથી પણ મારા હાંન
રએબલ હમ મીજલશીને સરછે. આપણને જણાવવામાં આવયુંછે કે ઘણો
લાંબો વખત લઈને આ બીલ તઈઆર કરવામાં આવયુંછે અને જારે તેને ત
ઈઆર કરતાં એટલો લાંબો વખત ગયોછે તારે હું પુછું છઉં કે વીસામાનાં
વખતમાં બીલો છાપવાનાં કાયદા પરમાંણે તેને કાંએ નહી છાપયું, અથવા આ
જે થોડાક અઠવાડયાં થયાં કાંઉનસીલ મલી તો તે પેહેલીજ બારીમાં બીલ કાંએ
નહી દાખલ કીધું અથવા આજે આટલું મોડું થયું તાંહાંસુધી એ બીલને
દાખલ કરવાનું મુલતવી કાંએ રાખયું, કે હવે કાંઉનસીલની હાલનીજ સભા
માં તેને પસાર કરી દેવા મારે, જે કાયદો બીલોને છાપવાની મુદત ઠરાવેછે તે
કાયદાને મુલતવી રાખવાનાં નવાઇ જેવા ઉપાયનો આસરો પકડવાની જરૂર
છે એવું કાંઉનસીલ સોડે માંગવામાં આવેછે ? મારે ફરીથી કેહેવું જોઇએ કે

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

કાંઉનસીલનાં ચાલુ કાયદાઓ પરમાંણે ચાલવાને લીધે અગરજો આ બીલ કાં
ઉનસીલની હાલની સભામાં પસાર નહી થાયતો તે ઢીલનો જોખમ મારે બદ
લે મારા હાંનરએબલ ભાઈબંધને પોતાને માંથે રેહેશે, કારણ કે એ બીલ ઘણે
મોડે વખતે કાંઉનસીલ મધે દાખલ કીધામાં આવયુંછે.

હાંનરએબલ મી૦ આંનડરસનઃ—"આ હાંનરએબલ મેમબરના ટીકા
નું વાજબીપણું હું એક પલવારબી કબુલ રાખી શકનાર નથી. તેવણુ ભુ
લી જતા માલમ પડેછે કે આપણો ભાઈબંધ રઈએતનો જે વરગ આ તકરા
ર સાથ નીસબત ધરાવેછે, તે લોકો કલકતાથી ઘણા મોટા અંતરે વસેછે.
મારા હાંનરએબલ મીતર મી૦ મેએને ઈનડીઅન સીવીલ કોડ કાંઉનસીલમાં
દાખલ કીધો નહી તાંહાંસુધી આ ધારા બાબે હું પણ કાંઈ કરી શકયો ન
હી. તે વખતે મેં કહયું હતું કે પારસીઓના ધારાના ખરડાનો જે
ભાગ લગન તથા તલાક સંબંધીછે તે ભાગને વારસા તથા હીસા
સંબંધી ભાગથી હું છુટો પાડવા ચાહું છઉં અને પેહેલા ભા
ગને જલદીથી એક જુદા ધારા તરીકે રજુ કરનાર છઉં. એ પરમાં
ણે મેં કહયું હતું, તોપણ એ ગોઠવણ પારસીઓને પસંદ આવેછે કે નહી
તે જણાય નહી તાંહાંસુધી મારા હાથ બંધાયલા હતા. પણ પારસીઓની
ધારા બાંધી મંગાવનારી સભાના સરનશીન તરફથી એ ગોઠવણ પસંદ કર
વાની ખબર જેવી મને મલી, તેવોજ આ ધારો તઈઆર કરવા અને દાખ
લ કરવામાં મેં કસો વખત ખોહયો નહી. આ બીલને તપાસવા માટે સી
લેકટ કમીટીના હાથમાં આપેલી છ અઠવાડયોની મુદત મારો હાનરએબલ
મીતર મી૦ મુઅર ઘણી થોડી વીચારેછે, તે બાબે મેં કસી અજાએબી બતા
વી નથી, પણ મેં સઉથી મોટી અજાએબી બતાવીછે અને હજીબી બતાંઉ છ
ઉં તે એટલા માટે કે વધારે ઢીલ કરવાની સુચના હાંનરએલ મી૦ હારીંગટ
ન તરફથી કરવામાં આવેછે, જેવણ સારીપઠે જાંણેછે કે ધારાથી છુટકારો
મેલવવાનો પોતાનો દાવો હીંદુસતાનની સરકારના ધેઆંન ઉપર આજ કેટ
લો લાંબો વખત થયો પારસીઓ રજુ કરતા આવયાછે. વલી એ હાંનરએબ
લ મેમબર સારીપઠે જાંણેછે કે "સીવીલ પરોસીડયુર કોડ," તથા "ઈંડી
અન સીવીલ કોડ" તથા "ગરાંડજુરી બીલ" અને બીજા ધારાઓની તપા
સમાં કાંઉનસીલની કમીટીઓનું ધેઆન કેવું તદન અને પુરેપુરૂં રોકાઈ
ગયુંછે અને આ ધારો વધારે વેહેલેથી કાંઉનસીલમાં રજુ કરવાનું કાંમ જે
નહી બને એવું હતું તે જો બને એવું હતે તોપણ હાલના વખત અગાઉ
તેની તપાસમાં રોકાવાને કાંઉનસીલની કમીટીને કેટલું નહી બને એવું
હતું. એટલા વાસતે મારા હાંનરએબલ મીતરના વીચારોનાં વાજબીપણાને
હું જરાબી બાહાલ રાખી શકતો નથી.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

હાંનરએબલ મી૦ મુઅર બોલયા કે—આ બીલની બાબતમાં લંબાંણુ સંધેસો ચાલયોછે એવી મતલબનું જે કાંઈ મારા હાંનરએબલ મીતરે (મી૦ આંનડરસને) કહી સંભળાવયુંછે તે બાબે ખોલાસામાં એકજ બોલ બોલવા ની હું રજા માંગું છઉં. તે સંધેસો આ બીલની સાથે સભાસદોમાં ફેર વયો નથી, કે આ બીલની મતલબો અને સબબોની હકીકતમાં તેની ખબર પણ લીધી નથી અને ખચીત હું એ વીશે કસું જાંણુતોતોજ નહી.

એ પછે દરખાસત ઉપર મત લીધાં અને તે બાહાલ રહી.

વીહીટલી સટોકસ,
હીંદુસતાંનની સરકારનો કાંમચલાઉ આસીસટંટ સેકરેટરી,
હોમ ડીપારટમેંટ (લેજીસલેટીવ).

કલકતા, તારીખ ૨૦ મી જાનેવારી ૧૮૬૫.

પારલામેંટનાં વીકટોરીઆનાં રાજનાં ૨૪ માં અને ૨૫ માં સાલનાં ૬૭ માં પરકરણવાલા એકટનાં બંદોબસત મુજબ ધારા અને કાનુનો બાંધવા માટે મલેલી હીંદુસતાંનના ગવરનર જેનરલની કાંઉનસીલનાં કાંમકાજનો સારાંઉસ.

તારીખ ૧૭ મી ફેબરવારી ૧૮૬૫ અને સુકરવારને દીને સરકારી મેહેલમાં કાંઉતસીલ મલી હતી, તે વેલા

હાજર.

હીંદુસતાંનનાં નામદાર વાઈસરાએ અને ગવરનર જેનરલ—
સરનસીન.
બંગાલનો નામદાર લફટનંટ ગવરનર.
હાંનરએબલ એચ. બી. હારીંગટન.
હાંનરએબલ એચ. સમનર મેએન.
હાંનરએબલ સર સી. ઈ. ટરેવીલીઅન કે. સી. બી.
હાંનરએબલ ડબલયુ. ગરે.
હાંનરએબલ એચ. એલ. આંનડરસન.
હાંનરએબલ જે. એન. બયુલન.
હાંનરએબલ માહારાજા વીજાયારાંમાં ગજપતી વીજીઆ નગરાંમના રાજા બાહાદુર.
હાંનરએબલ રાજા સાહેબ દયાલ બાહાદુર.
હાંનરએબલ જી. નોબલ ટેલર.

હાંનરએબલ ડબલયુ. મુઅર.
હાંનરએબલ આર. એન. કસટ.
હાંનરએબલ રાજા ધીરાજ માહાતાબચંદ બાહાદુર, બરદવાંનના માહારાજા.
હાંનરએબલ ડી. કોવી.

વારસા અને હીસા બાબે (પારસીઓ) નું બીલ.

હાનરએબલ મી૦ હેનડરસને પારસીઓમાં પોતપોતા વચે વારસા અને હીસાનાં ધારાની હદ મુકરર કરવા તથા સુધારવા બાબતનું એક બીલ દાખલ કરવાની રજા માંગવાને દરખાસત કરતી વેળા કહયું કે—"સાહેબ, પારસીઓ વચે વારસા અને હીસા બાબેનાં ધારાની હદ મુકરર કરવા તથા સુધારવા બાબેનાં એક બીલને કાંઉનસીલમાં દાખલ કરવાની દરખાસત કરવાનું મને માંનછે.

આ ફરજ બજાવીને, પારસીઓનાં ધારાનાં ખરડા મધેથી જેવી માલમ પડેછે તેવી તેઓની હાજતો કાંઉનસીલની હજુર રજુ કરવાનો મારે માંથે આવી પડેલી ફરજ અદા કરવાનાં જોખમમાંથી હું છુટો થવા માંગું છઉં. લગન અને તલાકને લગતું એક બીલ હું દાખલ કરી ચુકો છઉં અને હવે વારસા તથા હીસાને લગતું એક બીલ દાખલ કરવાની રજા માંગું છઉં.

આ રજુ કરવા ધારેલાં બીલથી જે ફેરફાર કરવા ધારયોછે તે ઘણો બોહોલો નથી એવી કાંઉનશીલની ખાતરી કરવાને શકતીવાંન થવાની હું ઉમેદ રાખું છઉં. એ બીલ માંહેલો મુખીઅ બંદોબસત વગર વશીઅતે ગુજરી જનારની મીલકત મધેથી તેનાં સ્ત્રી બેશીને મલતા વારસાને ઓછો કરવા સંબંધી થશે.

મારે જણાવવું જોઈએ કે સને ૧૮૩૬ માં જગમ મીલકતનો વારસો મેલવવાનાં કાંમ બાબે પરીમોજેનીચર (વડા છોકરાને સઘલો સ્થાવર મીલકતનો વારસો આપવા) નાં ધારાનાં અમલમાંથી મોકલા થવા સારૂં હીંદુસતાંનની સરકારને અરજ કરવાની પારસીઓને ફરજ પડી હતી. મુંબઈમાં જયારે રીકારડર કોરટ સથાપવામાં આવી—જે પછવાડેથી સુપરીમ કોરટ થઇ—તેનો ચારટર કલકતાની સુપરીમ કોરટનાં ચારટર પરમાંણે મલીઓ હતો. તેમાં ઘટતો બંદોબસત કીધો હતો કે હીંદુ અને મુસલમાંનોની મીલકતનાં વારસા ધરમ સંબંધી ઈમાંનના એ એતેકાદ માનનારા સખસોનાં કાયદા અને રેવાજે મુજબ કાયદાસર કરવા. પણ તે વેલા આ વાત ભુલી જવામાં આવી કે પશચીમ હીંદુસથાનમાં અને અગત કરીને મુંબઇમાં એક કોમ વસ્તી હતી કે જે નહી ખરીસટી, નહી હીંદુ, કે નહી મુસલમાંન કોમ હતી. એ વાત ભુલી જવાથી

જે અગવડ પેદા થઈ તે કેટલાએક વરસ સુધી તેઓને લાગી નહી; કાંએકે ઘરઘટુ અને કબીલાને લગતા કજીઆઓ પારસીઓ વચે પોતપોતામાંજ ચુકતા હતા. પણ જ્યારે તેવી ગેરસમજુતી સુપરીમ કોરટમાં ફરીઆદીઓની બાબદ થઈ પડતી ત્યારે એવું માલમ પડયું કે પારસીઓ હીંદુ અથવા મુસલમાંન નહી હોવાથી મુંબઈનાં ટાપુ ખાતે ધનીઆતી જમીનનો વારસો ઈંગરેજી પરીમોજેનીચરનાં ધારા પરમાણે તેઓને મલવો જોઈએ. એ ચુકાદો તેઓનાં વીચાર તથા રેવાજથી તદન ઉલટો હોવાથી, તેઓએ છુટકારાને માટે વડી સરકારને અરજ કીધી ને સરકારે ઘટતી તપાસ કીધા પછી પોતાનાં ધારા બાંધનારા ખાતાંમાં એક ધારો (સને ૧૮૬૭ નો એકટ ૯ મો) પસાર કીધો. જેમાં એવો બંદોબસત કીધો હતો કે "નામદાર રાજાનાં ચારટરથી સથાપેલી હરએક કોરટની હદની અંદરની સઘલી જગમ મીલકત હરએક વગર વશીએતે ગુજરી જનાર પારસી જેને તે મીલકતમાં ફાયદા ભરેલો સંબંધ હોય, તેનાં મરણ ઉપર તેવી મીલકત બીજાને આપવા બાબે અથવા એવા હરએક પારસીનાં છેલાં વશીએતનામાં મુજબ આપતી વખતે તે મીલકત ચાટલસ રીયલની મીસાલની હતી અને છે તથા થાવર મીલકત નથી એવું સમજવું."

આ સરવે બીના હું એટલા માટે જણાઉં છઉં કે પારસીઓને કેટલી અડચણો સાંમે લડવું પડયુંછે તે એ ઉપરથી માલમ પડેછે, અને સાબેત થાયછે કે તેઓને ઘટતો આસરો આપવાને હીંદુસથાનની સરકારે એક આગલા વખતે ના પાડયું નથી. હવે જે ધારો ઘણું કરીને આખાં બરીટીસ હીંદુસથાનનો ધારો થશે તેમાંથી, વગર વશીએતે ગુજરી જનારના વારસામાં મરદોના સરખો હીસસો લેવાના ઓરતોના હક બાબે તેઓ પોતાને બાતલ કરવા માંગેછે. કાંઉનસીલને ખબરછે કે ઈનડોયન સીવીલ કોડનું પેહેલું પરકરણ જે પરકરણ વારસા અને હીસસા બાબેનુંછે તે એક સીલેકટ કમીટીની આગલ હાલ તપાસવામાં આવેછે. તે ધારાની થોડીએક કલમોના અમલમાંથી પારસીઓને બાતલ કરવાની મારી મતલબ રહેસે. પણ તે પરકરણ હજી સુધી ધારા દાખલ પસાર થયું નથી તેથી કરીને એ કારણસર બાંધવા ધારેલાં બીલમાં હાલ હું જરૂર જોગા બંદોબસત કરી શકતો નથી. એટલા વાસતે હું વખત બચાવવા સારૂ તે બીલને દાખલ કરવાની રજા માંગુંછું અને જો તેમ કરવાની રજા મલીતો હવે પછી હું કમીટીમાં દરખાસત કરશ કે પારસીઓને સીવીલ કોડમાંની વગર વશીઅતે ગુજરી જનારની મીલકત બાબેની ચોકસ કલમોના અમલમાંથી છુટા કરવા અને તેવી મીલકતોના વારસા બાબેનો તેઓનો ધારો હાલ વીચાર ઉપર રાખેલા કાયદા પરમાંણે કરવો.

મારે હું ઈઆં આ કાંઉનસીલના કરતાં પારસીઓની પોતાની કોમને ખાતર જણાવવું ઘટેછે કે એ પરમાંણે જે રસતો ધારીઓછે તે હું ધારૂંછું કે

તેઓએ તઈયાર કરેલો ખરડો જેમનો તેમ આખો પસાર કરવાના કરતાં તેઓના સઉથી સરસ લાભોને માટે વધારે ફાયદા ભરેલોછે. તેઓએ તે ખરડામાં વશીએતનામાં પરમાંણેના વારસાઓ કાયદાસર કરવા, તેમજ બેવશીએત મીલકતના વારસાઓ બાબે બંદોબસત કરવાની ખાએશ રાખીછે, પણ મારૂં આ મત જણાવવાની મારી ખોલી ફરજછે કે તેઓના ખરડાનો એ ભાગ કામ લાગશે નહી. જયારે ધારાના સઉથી ઉંચે દરજજેના મગજોએ વશીએતનામાની બાબદ આસરે તરણસોથી ઓછી કલમોમાં પુરી કરવાનું નહી બને એવું વીચારીઉંછે તયારે આ પારસી ખરડાની તરણ કે ચાર કલમોમાં તે બાબદ પુરી થાએ એવી વકી રાખવી ફોકટછે. ઈનડીયન શીવીલ કોડના વશીએતનામાંને લગતા ભાગમાં એવું કંઈ નથી કે જે પારસીઓના વીચારો તથા રેવાજોથી ઉલટું હોય, સીવાએ એટલુંજ કે, પારસીઓ ઘણુંકરીને વસીએતનામાની સઘલી ગોઠવણોની વીરૂધ હોયછે' એટલા વાસતે આ વખાણવા લાયક સીવીલકોડ કે જેને હમણાજ દાખલ કીધોછે તેના ઘણાખરા બંદોબસતોને તાબે હું તેઓને મુકવા માગુંછું, અને એ વશીએત મીલકતને લગતી જે કલમો તેઓના સંસારી અને ધરમ સંબંધી રેવાજોથી ઉલટીછે તે કલમોમાંથી માતર તેઓને બાતલ કરવા માગુંછું.

વગર વશીએતે ગુજરી જનારની મીલકત વેંહચી આપવા બાબે પારસીઓની ગોઠવણ આ પરમાણેછે.

વીધવાને દરએક દીકરી કરતાં બમનો હીસસો.

દરએક દીકરાને વીધવા કરતાં બમનો હીસસો.

જાણેકે એક વીધવા બે દીકરા અને બે દીકરી હોયતો મીલકતના બાર એકસરખા હીસસા કીધામાં આવે કે જેમાંના ચાર હીસસા દરએક દીકરાને મલે, બે હીસસા વીધવાને મલે અને એક હીસસો દરએક દીકરીને મલે.

હુંઈઆં મારે જણાવવું જોઈએ કે આ બાબદમાં મુંબઈના અને મુફસીલના પારસીઓ વચે સમજમાં ફેર ચાલેછે, મુફસીલના પારસીઓ આ પરમાંણે વેંહેંચણી કરવા માંગેછે.

રૂપીઆના બાર આના દીકરાઓને.

રૂપીઆના બે આના વીધવાને, અને

રૂપીઆના બે આના દીકરીઓને.

મુફસીલના કેટલાએક પારસીઓ ઓરતોને એથી જરા વધારે આપવા કહેછે. સર જોસેફ આરનલડનાં કમીશને પુશકલ શાખસી લીધા પછે, જે બીલ દાખલ કરવાની હાલ હું રજા માગુંછું, તેમાં ઠરાવવા ધારેલી ગોઠવણની તરફેણ રીપોરટ કીધો હતો અને તેજ ગોઠવણની ભલાંમણ મુંબઈનાં પારસીઓએ પણ કીધીછે. પણ મુફસીલનાં પારસીઓની સમજનાં એ તફાવતથી કાંઉ

નસીલને કંઈ પણ અડચણ થાએ એવું હું વીચારતો નથી. મુંબઈનાં પારસીઓ એ કોમની સઉથી વધતી સંખીઆ તરીકે ગણાએછે એ વગર શકની ખરી બીનાછે અને કોમની દોલત તથા ચાલાકી વધારે અજાએબ જેવી હદ સુધી તેઓજ (ઈઆને મુંબઈનાં પારસીઓ) ધરાવેછે, તે ઉપરાંત હું દેખાડવા માંગુછું કે કાંઉનસીલ આગલ વહેવારની રીતે જે સવાલ આવશે તે એટલોજ કે વગર વશીએતે ગુજરી જનારની મીલકત માંથી ઓરતોને મરદોની બરોબરનો વારસો આપવાનાં ધારાનાં અમલમાંથી પારસીઓને બાતલ કરવા કે નહી, એટલા વાસતે આ બીલમાં વેહેંચણીની જે ગોઠવણ બતલાવીછે તેમાં અને સીવીલ કોડમાં ઠરાવેલી ગોઠવણની વચે મુફસીલનાં પારસીઓની ગોઠવણ કરતાં ઓછો તફાવતછે. વાસતે એ ગોઠવણ કાંઉનસીલની રજામંદીને માટે ભલાંમણ કરવા મને કંઈજ આનાકાની નથી, અને હું જણાવવા માંગુંછું કે મુફસીલનાં પારસીઓએ પણ ઘણી હીમતથી કહયુંછે કે તેઓ ઉપર ઈંગરેજી ધારા પરમાંણેની વેંહેંચણી લાગુ પાડવામાં આવે તેનાં કરતાં આ બીલમાં ઠરાવેલી વેંહેંચણીને તેઓ તદન પસંદ કરશે.

એ બીલમાં બીજો કંઈ પણ અગતનો જે બંદોબસતછે તે એટલોજછે કે સગાઈઓનાં એક પછી એક દરજજાનું પારસી રેવાજો પરમાણે એક કોશટક ઘડી કાહાડયુંછે કે જે કેટલીએક બાબદોમાં ઈનડીઅન સીવીલ કોડમાં ઠરાવેલાં કોશટકથી જુદુંછે.

કંઈ પણ ગેરસમજુતી કદાચ બની શકે એવી હોય તે અટકાવવા માટે મારે કેહેવું જોઈએ કે હાલનો આ ધારો પારસીઓએ પોતેજ તઈઆર કીધોછે. તેનો અમલ શમપુરણ અને અસરકારક કરવા માટે તેમાં કેટલીએક બોલોનો ફેરફાર કરવાની જરૂર પડશે, પણ હાલ મારી મતલબ એટલુંજ દેખાડવાનીછે કે કલપનાનાં સબબો ઉપરથી જેને પારસીઓનાં લાભ કેહેવાઈ શકાએ તેની હીમાએત કરવાને હું બાહાર પડતો નથી—પણ એક ધારો જેની પારસીઓ પોતે દરખાસત કરેછે અને જે ધારાને હીંદુસથાંનની સરકારનાં તથા નામદાર રાણીનાં હીંદુસથાંન ખાતેનાં પરધાંનના ધીઆન ઉપર લાવવાને તેઓ આજ કેટલાએક વરસ થયાં કોશેશ કરેછે તે ધારો હુંતો માતર કાંઉનસીલ આગલ રજુ કરૂછું.

સાહેબ પારસીઓનાં વારસા હીસસા બાબેનો ધારો સુધારવા તથા મુકરર કરવા વીશેનું બીલ દાખલ કરયાની દરખાસત કરવાને મને માંનછે.

વીટલી સટોકસ,

હીંદુસથાંનની સરકારનો કાંમચલાઉ એશીશટંટ સેકરેટરી,

હોમ ડીપારટમેંટ (ધારા ખાતું).

કલકતા, તા૦ ૧૭ મી ફેબરવારી ૧૮૬૫.

પારલામેંટનાં વીકટોરીઆના રાજનાં ૨૪ માં અને ૨૫ માં શાલનાં ૬૭ માં પરકરણવાલાં એકટનાં બંદોબસ્ત મુજબ ધારા અને કાનુનો બાંધવા માટે મલેલી હીંદુસતાંનનાં ગવરનર જેનરલની કાંઉનસીલનાં કાંમકાજનો સાશંઉશ.

તા૦ ૨૪ મી ફેબરવારી ૧૮૬૫ અને સુકરવારને દીને સરકારી મેહેલમાં કાંઉનસીલ મલી હતી, તે વેલા

હાજર.

હીંદુસથાનનો નામદાર, વાઇસરાએ અને ગવરનર જનરલ—
સરનસીન.

બંગાલના નામદાર લફટનંટ ગવરનર.
મેજર જનરલ ધી હાંનરએબલ સર આર. નેપીઅર કે. સી. બી.
હાનરએબલ એચ. બી. હેરીંગટન.
હાનરએબલ એચ. સમનરમેએન.
હાનરએબલ સર. સીઇ. તરેવીલીઅન કે. સી. બી.
હાનરએબલ ડબલીયુ. ગરે.
હાનરએબલ એચ. એલ. એનડરસન.
હાનરએબલ જે. એન. બયુલન.
હાનરએબલ માહારાજા વીજાયરામાં ગજપતી વીજીયાનગરાંમના રાજ બાહાદુર.
હાનરએબલ રાજા સાહેબ દઆલ બાહાદુર.
હાનરએબલ જી. નોબલ ટેલર.
હાનરએબલ ડબલયુ. મુઅર.
હાનરએબલ આર. એન. કસટ.
હાનરએબલ માહારાજા ધીરાજ માહાતાબચંદ બાહાદુર બરડવાનના માહારાજા.
હાનરએબલ ડી. કોવી.

વારસા અને હીસસા બાબેનું (પારસીઓ) નું બીલ.

હાનરએબલ મી૦ એનડરસને પારસીઓમાં વારસા અને હીસસા બાબેના ધારા મુકરર કરવા તથા સુધારવા વીશેનું બીલ કાઉનસીલમાં દાખલ કીધું અને દરખાસત કીધી કે તે બીલને સીલેકટ કમીટી ઉપર મોકલવું.

તેવણ બોલયા કે સાહેબ—પારસીઓમાં બેવસીએત વારસાઓને લગતો ધારો મુકરર કરવા તથા સુધારવા બાબેનું બીલ દાખલ કરવાનું મને

માનછે અને હું દરખાસત કરૂંછું કે એ બીલને સીલેકટ કમીટી ઉપર તપાસ કરવા સારૂં મોકલવું.

આ બીલ ઘણું ટુકુંછે અને મેં થોડાજ દીવસ ઉપર તેના બંદોબસતો વીશે લંબાનથી સમજ આપેલીછે તેથી કરીને હાલને વખતે કંઈ વધારે વીગતવાર હકીકતોથી હું કાઉનસીલને ખોટી કરવા ચાહાતો નથી. પણ હું ફરીથી માતર એટલુંજ કેહેવા માંગુછું કે એ બીલનો મુખીઅ બલકે માતર એકજ બંદોબસતછે તે વગર વશીએતે ગુજરી જનારની મીલકત ઉપર ઓરતોનો વારસો ઓછો કરવા બાબેનોછે. ઇનડીઅન સીવીલકોડમાં એવી મીલકત બાબે જે બંદોબસતોછે તેમાં અને આ રજુ કરેલા ધારાનાં બંદોબસતમાં તફાવત કાહાડવાનો એટલોજછે કે પેહેલો ધારો એવું ધીઆનમાં રાખેછે કે મોટી મીલકત ધરાવનારા માણસો હમેસાં વસીએતનાંમું કરશે તેથી કરીને એ પેહેલાં ધારામાં જે વેંહેંચણી બતલાવીછે તે મુખીઅ કરીને નાહાની મીલકતો ઉપર લાગુ પડેછે અને તે નાહાની મીલકતોને માટે એ વેંહેંચણી વાજબી અને ઘટતીછે, પણ બીજા હાથ ઉપર પારસીઓ વસીએતનામાં કરવાની ઘણાં વીરૂધછે વાસતે તેઓનો ધારો એવું વીચારેછે કે મોટી મીલકતો વગર વશીએતે મુકી જવામાં આવશે, તેથી કરીને તેઓએ જે વેંહેંચણી બતલાવીછે તે એક અકલમંદ અને દાહાયો માણસ જો વસીઅતનાંમું ઘડતો હતે તો જેવી વેંહેંચણી ફરમાવતે તેવીછે. જેમકે આગલી શભામાં મેં બતલાવેલો દાખલો લેતાં એક શખસ એક વીધવા, બે દીકરા અને બે દીકરીઓને મેલીને મરણ પાંમેછે, આપણે ધારીએ કે તેની મીલકત ૧૨૦૦૦ પાંઉનડનીછે, તયારે દરએક દીકરાને ૪૦૦૦ પાંઉનડ, વીધવાને ૨૦૦૦ પાંઉનડ અને દરએક દીકરીને ૧૦૦૦ પાંઉનડ મલે. હવે પારસીઓમાં ધરમ સંબંધી અને સંસારી રેવાજો મુજબ દીકરીઓ ઉપર જે જોખમ નાખવામાં આવેછે તે એક કોરે મેલતાં હું વીચારૂછું કે અગરજો એવીજ ગોઠવણનું એક વશીઅતનાંમું એક ઈંગરેજે કીધું હોયતો તે કંઈ અકલથી ઉલટું ગણવામાં આવશે નહી. આ ટીકા હું કરૂછું તેનું કારણ એછે કે એક ઉંચી આબરૂનું અને કાબેલીઅતનું જાહેર વરતમાન પતર જેને વીશે હું પુરતાં માંનથી બોલવા ચાહુછું, તેમાં મેં હમણાંજ એવું વાંચીઉંછે કે જે બીલ હું હાલ દાખલ કરૂછું તે એક અરધો જંગલી ધારોછે. હું કબુલ કરૂછું કે એમાં જંગલી તતવ કહયુંછે તે સમજવાને હું અશકત છેઉં. ઈંગલંડનાં કેટલાએક ભાગોમાં ગેવલકાઇનડની અને ગાંમડાની ઈંગરેજી ભાશા હજી હઈઆતછે, તે અરધી જંગલી કેહેવાઇ શકાએ. પણ હાલનાં બીલમાં એવો કોઇ બંદોબસત નથી કે જે એ ખેતાબને લાયક હોય. "પરીમોજનીચર" નો ઈંગરેજી ધારો પોતાનાં દેશનાં ધારાથી જુદો હોવાને લીધે એક ફરેંચ નયાય શાસતરી તેને અરધો જંગલી ગણે એ

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

વાજબી નથી, અને એજ પરમાંણે ફરેંચ ધારો જે થાવર મીલકતને સરખે ભાગે વેંહેંચી આપવાનું ફરમાવેછે તે ધારા ઉપર એજ કારણસર એક ઈંગરેજ નયાય શાસતરી ઠપકો આપે તે પણ વાજબી નથી. ઈંગરેજી ધારાથી વેગલા પડવામાં અરધું જંગલીપણું આવતું નથી. જો તેમજ હોયતો સકાટલાંડ દેશ સુધરાઈથી ઘણું વેગલું ગણાય. પણ મારો પોતાનો બચાવ કરવાની ફતેમંદીથી કોશેશ કીધા વગર આવાં ઠપકામાં પડી રેહેવાને હું નાખુશછું તેથી કરીને કેટલાએક ટીકા જેની સાથે હું દીલોજાનથી એકમત થાઉંછું તેની મતલબ તમારી આગલ લાવવાની હું રજા માંગુછું.

પારસીઓ અને તેમના ધારા.

(ફરેંડ આવ ઇંડીઆ પતર મધેથી).

"તા૦ ૨૦ મી આગસ્ટ (૧૮૫૫) ની પારસી સભા હીંદુસથાનની તવારીખમાં એક બનાવ સરીખીછે. એક દેશી કોમે પોતાની આખી પરજાની કોશેસથી એક પરજાનું સંકટ દુર કરવાની પેહેલ વેહેલી કોશેસ કીધીછે. પારસીઓ, હીંદુસથાનની નાહાની કોમોમાં સઉથી દોલતમંદ અને સઉથી ચાલાક ટોલો એક ખાશ ગેરફાયદો ખમેછે. જે કોલ વારેધડીએ ટાંકી બતલાવેલો અને વારેધડીએ ઇનકાર કરેલોછે, તે કોલથી જોકે બરીટીશ સરકાર બંધાયલી નથી તોપણ એ મુસલમાંનો અને હીંદુઓને હમેશાં પુરતું ધરમ સંબંધી છુટાપણું આપયુંછે, અથવા બરાબર બોલીએતો ઉગમન તરફ માઠાંભાએગે જે સંસારી હકો ધરમ સંબંધી હકો સાથે મલી ગયાછે તે હકો તેઓને આપીઆછે. સતાવાલાઓના બોલમાં બોલીએતો દેશીઓ "તલાક, લગન અને વારસા" બાબે ઇઆને કુટુંબના ગાંઠ અને મીલકતની વેહેચની બાબેના સવાલો પોતપોતામાં નકી કરેછે, પણ જયારે એ નીયમો અમલમાં આવયા તયારે પારસીઓ ગુજરાત અને કછમાં ખેડુતોની એક ખુણે પડેલી કોમ હતી, જેઓ માતર મેહેરબાંનીથીજ વસતા હતા. એકબારગી તેઓના અથવા તેઓના ધરમના કોઈ પણ ગનેઆનથી કોઇ પણ ધણી વાકેફ હતે, તોપણ કરોડો હીંદુઓમાં તેઓને કશી પીછાંન વગર એખલા નાખી મુકવામાં કોઈ ખાશ મુશીબત નહી હતી. પણ તયાર પછે આપણ જેમ જાંનીએ છીએ તેમ એ લોકો સઉથી ફતેહમંદ વેપારી, સઉથી મેહેનતુ સુધારાવાલા અને હીંદુસથાનની બરીટીશ હકુમતનાં સઉથી સાચા મીતર થઈ પડીઆછે. તોપણ હજીબી તેઓ પોતાની અગવડમાંથી છુટા નથી. મુફસીલમાં મહમદઆંની અને મુંબઇમાં ઇંગરેજી ધારાને તાએબે તેઓ રહીયાછે. જે માણસો ફકત જંદ અવસતાને માંનેછે તેઓના કોરાન અને બલાકસટન ધારા થઇ પડીઆછે. સને ૧૮૩૭ સુધી તેઓ વારસાની બાબદોમાં વટીક ઇંગરેજી ધારાને તાએબે હતા, પણ તે વરસમાં એક મોટી નાલેસી ભરેલા બનાવે તેઓની એ કઢંગી હાલત મજબુતીથી બતાવી આપી. એક પારસી છોકરાએ પોતાની આસપાસના સરવે લોકોમાં કમકમાટ પેદા કરીને ઇંગરેજી ધારા પરમાંણે પોતાના બાપની સગલી મીલકત ઉપર એખલો દાવો કીધો. "પરીમોજેની ચર" નો ખઆલ દેશી લોકોના મનમાં ઇનસાફના કેટલાએક પેહેલાં કાંનુનોની વીરુધ

લાગેછે. એટલા વાસતે પારસીઓએ ધારા ખાતાંને અરજ કીધી અને ધારા ખાતાંએ એક ધારો પસાર કીધો કે જેથી પારસીઓની થાવર મીલકત, જગમ મીલકતના સરખી ઠરાવવામાં આવી. તોપણ હજી બેવશીએત મીલકતોનો ઇંગરેજી ધારા પરમાંણે વહીવટ ચાલેછે અને બીજી સરવે અડચણો પણ આગલની મીશાલે જેમની તેમ રહીછે. જે લોકોમાં જનાકારીના ફરજંદો બાબે થોડોજ ખયાલ હશે તે લોકો ઉપર લગનનો ઇંગરેજી ધારો લાગુ પડતો કીધોછે, અને જે લોકોમાં લગનના ગાંઠનું નહી ટુટવું તથા બેઆબરૂની સજામાં પઇસાનો દંડ, પણ એકસરખી રીતે ધીકારવામાં આવેછે તે કોમ ઉપર તલાકનો ઇંગરેજી ધારો લાગુ પાડયોછે. વલી પોતપોતામાં પીછાંનેલા એક ધારાનો લાભ વટીક પારસીઓને મલેઓ નથી. જાહેર મતના બલથી કરીને બાંધેલા ધારાની ખુટ પુરી પડી હતે અને પુરાતન વખતના રેવાજ ઉપરથી નીકલતી તકરાર ઉપર નીયાયધીસોએ ધીયાન આપીયું હતે, પણ પારસીઓ પાશે ધારા સંબંધી દીનની અસલી કીતાબો નથી, કોરાન નથી, કે પોતાના સાધારણ કાયદાના સતા ભરેલા હીસાબ વટીક નથી, તેટલા વાસતે એક પારસીના ઘરગતુ હક અથવા કબીલા તરફની ફરજોના જોખમ કેટલાછે તે કોઈ જાણતું નથી. કબીલાનો દરએક મુકરદમો એક સોરતીછે, અને અલબતાં દરએક માણસ પોતાના લાભ અને સગવડને સઉથી સરસ રીતે મલતી ગોઠવણનો આસરો ભોગવી જાયછે.

આ સરવે ખરાબીઓનો ઉપાય કરવા માટે તા૦ ૨૦ મી આગસટે સભા મલી હતી તેમાં ઘણી મોટી સંખયા હાજર થઈ હતી અને તેની ઉપજ નીપજનો હેવાલ ધીયાનથી વાંચવા જોગછે. દેશીઓનો એક મોટો ટોલો એક વેહેવારૂ સંકટને વેહેવારૂ રીતે ટાલવાના ઉપાયોથી દુર કરવા માટે પેહેલીજ વાર મલીઓછે. એ બાબદમાં પારસીઓને કોઇ યુરોપીઅન ઉસકેરતા નથી કાંએકે કોઈ યુરોપીઅનને પોતાને એ સવાલ સાથ કશો સંબંધ નથી. કોઇબી યુરોપીઅનના ચલાવીઆથી તેઓને ફાયદો થયો નથી કાંએકે તેઓના હાથ માહેલી એ બાબદ વીશે કોઈ યુરોપીઅન કશું જાણતો નથી, તેઓએ પોતાનું કાંમ પોતેજ કીધુંછે. તેઓએ પોતાના વીચારો જણાવવા માટે પોતાની ભાશા વાપરીછે, તેઓએ તદન પોતાનીજ કોમની એક કમીટી ઠરાવીછે અને તેઓના ભાશાનો ઘણાખરાં પારસી કોમના વીચારોને બાહેર પાડેછે. ટુકમાં તેઓએ નકલ કીધી નથી પણ અસલ પેદા કીધીછે. એ તેઓનું સવતંતરપણુંજ સભાનો નોંધી લેવા જોગ ગુણ નહી હતો. બરીટીશ સરકાર વીશે એશારો કરતાં, ભાશણ કરનારાઓની ધપ છપ ધીયાન આપવા જોગછે. દરએક બોલનાર એવું ધારીને આગલ ચાલીયોછે કે તે એક સારાં રાજમાં વશેછે અને તે એક સારૂં રાજછે તેટલાજ વાસતે શેવટે ફતેહ પાંમવાની તેણે ખાતરી બતલાવીછે.

એવાં માણસોએ પકડેલી રીત ખચીત પાર પડવાની. પારસીઓ ગેરઇનસાફની સાંમને ફરીઆદ કરીનેજ સંતોશી બેઠા નથી. સભાએ પોતાના દુઃખોનો ચીરો અને ખરેખરા કરતાં ઓછો હેવાલ સાંભલીઓ અને ઠરાવ કીધો કે લગન, વારસા, અને તલાક બાબેના આપણા સગલા વીચારો સમાવી શકાએ એવો એક ધારાનો ખરડો ઘડી કાહાડવાને એક કારોબાર મંડલી ઠડાવવી. તે ખરડો તઇયાર થવા પછે મી૦ લીજેટને હવાલે કરવો અને ધારા તરીકે તેને પસાર કરવાને લેજીસલેટીવ કાંઉન

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

સીલને ઓજારખાઈથી અરજ ગુજારવી. એ અરજ નાકબુલ રેહેવાની થોડીજ વકી છે. એ બાબદોમાં કોઇ ખાસ ગોઠવણની તરફેન કાંઉનસીલને કાંઈ વેહેમ નથી અને અગત કરીને તેઓના ઇંગરેજી બંધાણની તરફેનતો બીલકુલજ નથી. જેવા કાયદાઓ હીંદુઓ તથા મહમદીઆંનોને મુગે મોહોડે આપી ચુકયાછે તે પાકા કાયદાઓ પારસીઓને ખુલી રીતે આપવાને કાંઉનસીલ કદાચજ ના પાડશે. હમે વીચારીએ છીએ કે પારસીઓની અરજ બાહાલ રાખવીજ પડશે અને એક મચીઅમ કોશેશથી એક લાંબી મુદતનું દુઃખ કાહાડી નાખવાનું માન આ હીલચાલની આગેવાંની કરનારાઓને મલશે."

જયારે આવી કીશમના વીચારો હું વાંચુંછું તયારે ૧૭૭૪ નો બરીસટલ શેહેરનો ઇલેકશન (પારલામેંટને મારે મેમબરોની ચુટણી) મને ઇયાદ આવેછે, અને આ કાબેલ લખનારના બરક આગલ કરીવીનો ભાગ મારે બજાવવો પડેછે. હું કહુંછું કે કાઉનસીલ આગલ એક અરધો જંગલી ધારો રજી કરવાના તોહોમતમાંથી ઉપલા વીચારોમાં મારો પુરતો બચાવ આપેલો છે, અને તેટલા મારે હું તમામ ખુશ મીજાજથી ૧૮૬૫ ના ફરેંડ ઓફ ઈનડીઆ ઉપરથી ૧૮૫૫ ના ફરેંડ ઓફ ઇનડીઆને અપીલ કરૂંછું.

એક બીજી બાબદ હું જણાવવા ચાહુછું. સર જોસેફ આરનલડના કમીશનનો પોતાની પાશે રીપોરટ નહી હોવાથી ઇનડીઅન લા કમીશનના અધીકારીઓએ એવું મત આપીઉં હતું કે પારસીઓને જુદા ધારા ઉપર હક નથી, પણ નામદાર રાણીના સેકરેટરી આવ સટેટસ, જેઓએ એથી જુદોજ વીચાર બાંધયોછે, તેઓએ તે કમીશનરોને ફરીથી લખી વાલયું અને કાઉનશીલની છેલી બેઠક થઆ પછી મને ઈંગલંડથી એક કાગજ મલીઓછે તેમાં જણાવેછે કે ઇનડીયન લા કમીશનરોએ સેકરેટરી આવ સટેટને ખબર કરીછે કે બેવશીઅત મીલકતોના સંબંધમાં પારસીઓને મારે જુદા ધારા બાંધી આપવાને હવે તેઓને હરકત નથી, પણ તેઓનું એવું મતછે કે વશીએતનામાના વારસાઓ બાબે સીવીલકોડનો જે ભાગછે તે ભાગ પારસીઓ ઉપર લાગુ પાડવો. હું કહુંછું કે હાલના બીલમાં બરાબર એજ રસ્તા ઉપર ચાલવાની ગોઠવણ કીધીછે.

મારે કેહવું જોઇએ કે આ બીલ ઇનડીઅન સીવીલકોડ ઉપર આધાર રાખેછે, તે કોડ હજી પસાર થયો નથી તેથી કરીને આ બીલને અમલમાં આણવાની તારીખ તેમાં નાખી નથી. પણ કમીટીમાં હું એવી દરખાશત કરીશ કે, તા૦ ૧ લી જાનેવારી ૧૮૬૬ જે તારીખે ઘણું કરીને ઇનડીયન સીવીલકોડ અમલમાં આવશે તે તારીખ આ બીલને મારે પણ ઠેરવવી. એજ સબબને લીધે આ બીલ ઉપર રીપોરટ કરવાને સીલેકટ કમીટીને કેટલી મુદ્દત ફરમાવવી તે જણાવવાથી પણ હું પરહેજ રહયોછું."

હાનરએબલ રાજા સાહેબ દયાલ બાહાદુરે કહયું કે, હું બે સવાલ પુછવા માગું છું.

પેહેલો, વગર વસીએતે ગુજરી જનાર પારસી મરદ અગર બે વાર પરણીઓ હોય અને પછે મરણ પામે અને બેઉ લગનોથી ફરજંદોને મેલી જાય તો શું એવાં સઘલાં ફરજંદોને એકસરખો હીસસો મલે કે દરએક લગનના એકઠાં ફરજંદો પોત પોતા વચે એકસરખુ વેંહેંચી લીએ ?

બીજું, વગર વશીએતે ગુજરી જનારની બીજી બાયડી પોતે પણ વગર વશીએતે ગુજરી જાયતો તેની મીલકત એકલા તેના પોતાનાજ બચાંને મલે કે તેના ભરથારનાં સરવે બચાંઓને મલે, પછી તે બચાં પોતાને પેટનાં હોય કે આગલી બાયડીને પેટનાં હોય ? રાજા સાહેએ વીચારીયું કે એ બાબદો બીલની અંદર ખોલલી રીતે મુકરર કરવી જોઈએ.

હાનરએબલ વેજયાનગરામના માહારાજાએ કહયું કે આ બીલ મુખય બાબદોમાં પારસીઓએ પોતે તઈયાર કીધેલું હોયાથી હું ધારૂંછું કે કાઉનસીલને તેને પસાર કરતાં થોડોજ વાંધો હોવો જોઈએ. પણ હું કબુલ કરૂંછું કે હું બીલકુલ સમજી સખતો નથી કે કોઈ ચોકસ વખતે મરદોને જે કાંઈ મલે તેમાનો પાજ હીસસો ઓરતોને કાંએ મલવો જોઈએ, અને કોઈ વખતે તેનીઓને અરધો તથા કોઈ વખતે સરખેસરખો હીસસો કાંએ મલે. જેમકે ૧ લી કલમમાં અને ૩ જી કલમમાં ફરમાવયુંછે કે દરએક દીકરાનો હીસસો દરએક દીકરીનાં હીસસા કરતાં ચારઘણો વધારે જોઈએ. પણ ૬ ઠી અને ૭ મી કલમ જોતાં માલમ પડેછે કે મીલકતની વેંહેંચનીમાં જે મુલ નીઅમ તપાસેલો માલમ પડેછે તે એછે કે એકજ સગાઈની પદવી વાલી ઓરતને જે કાંઈ મલે તેનાં કરતાં મરદને બમણું મલે. તેટલા માટે હું કાંઉનસીલને સુચનાં કરૂંછું કે કાંઉનસીલે ધારા દાખલ પસાર કીધા આગમચ બીલની કેટલીએક વીગતો અને આગલ કહેલી બાબદોને ધીઆનમાં લેવી.

હાંનરએબલ મી૦ હેરીંગટને કહયું કે, હાંનરએબલ મી૦ એનડરસને પોતાનાં ભાશાણની સેવટે એવી મતલબનું જે કાંઈ કહયું, કે પોતાની દરખાસતમાં સીલેકટ કમીટીનો રીપોરટ કરવા માટે તેવણે ચોકસ મુદત ઠરાવેલી નથી તે બાબે હું દેખાડવાનું વાજબી વીચારૂછું, કે અગરજો હાંનરએબલ મેમબરની દરખાસત હાલ જેમછે તેમજ બાહાલ રાખીએતો કાંઉનસીલનાં કાયદા પરમાંણે એ બીલ સરકારી ગેજેટમાં છપાવાંની તારીખ પછે ૧૨ અઠવાડીઆની મુદત પુરી થવા સીવાએ સીલેક કમીટીને રીપોરટ કરવાને બનશે નહી. ઘણીખરી સમજુતી એવીછે કે જયારે એક બીલ રીપોરટ કરવાની મુદત વીશે કંઈ પણ ફરમાસ કીધા વનાં સીલેકટ કમીટીને હવાલે કરવાનો હોકમ થાએ, તેઆરે તે બીલ ઉપર વીચાર કરવાને અને તે બાબે

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

કંઈ પણ ટીકા અથવા સુચનાંઓ કરવાને પરજાને મેં ઉપર જણાવેલા કાએ
દા પરમાંણે આખી મુદ્દત મલે. વારેઘડીએ એવું બનેછે કે એક બીલ ઉપર
રીપોરટ કરવાનો વખત આવી પોંહોંચે તાંહાંસુધી તેની સાંમેના વાંધા સીલે
કટ કમીટીને મલતા નથી. વાસતે હાલનાં બીલને જલદી પસાર કરવાનાં
વીચારથી તેનો દાહાડો નજદીક આવે તેની આગમચ પેહેલેથી ખબર
આપવા વગર સીલેકટ કમીટીએ રીપોરટ કરવો એમાં પરજાને ઈનસાફ આ
પેલો કેહેવાય નહી. આ બીલ કે જેમાં પરજાનાં એક અગતના ભાગની મી
લકતનાં વારસા અને હીસસા સરખી નાજુક બાબદ ઉપરનાં કાયદા સુધાર
વાની દરખાસત કીધીછે, તે બીલની અગતની મતલબ તરફ જોતાં હું નહી
ધારતો કે ૧૨ અઠવાડીઆંની મુદ્દત એ બીલ છપાવા માંટે ઘણી લાંબી ગણાએ.
એ મુદ્દત સીલેકટ કમીટીને સગવડને માટે જોઈતી નથી, કેમકે તેવોએ જો
બીલ ઉપરજ વીચાર કરવો હોએતો ઘણા ઓછા વખતમાં તેઓને તેનાં બં
દોબસતો નકી કરતાં મુશકેલ પડે નહી, પણ એક બીલને ૧૨ અઠવાડીઆં
સુધી છપાંવવાની મતલબ એછે કે પરજા અને અગત કરીને પર
જાનાં જે ભાગને તે બીલ લાગતું વલગતું હોએ તે ભાગ જાણે કે
શું કરવા ધારીઉંછે, અને બીલનાં હરએક ભાગ ઉપર તેઓને જો કાંઈ વાંધો
હોએતો તે જણાવા સારૂ તેઓને પુરતો વખત મલે. આ બીલ એકલા મુંબ
ઈનાં પારસીઓનેજ માટે ધારીયું નથી. તે કલકતા, મદરાજ, અને દેશના
બીજા ભાગો ખાતે વસનારા પારસીઓને માટે પણ ધારીયુંછે. એ બીલ
પારસીઓએ પોતેજ તઈઆર કીધુંછે એ વાત ખરી હશે, પણ એ ટોલાનાં
માતર થોડાજ ભાગોએ તઈઆર કીધુંછે, અને આપણ જાણીએછે કે એ બી
લની કલમો બાબે પારસીઓ વચે ઘણોએક મતફેર ચાલેછે કે જેથી કરી
ને કાઉનશીલનાં કાએદાઓમાં આપેલા પુરતા વખત સુધી બીલને છાપવું
એ વધારે જરૂરનું થઈ પડેછે. તેમજ વલી આ બીલને કાઉનસીલમાંથી ઉતા
વલે પસાર કરવાનું કોઈપણ કારણ નથી. ઈંડીઅન સીવીલકોડ કે જેની
કોઈ કોઈ કલમોમાંથી પારસી ટોલાને બાતલ કરવાનું વાજબી વીચારવામાં
આવેછે, તે ધારો તા૦ ૧ લી જાનેવારી ૧૮૬૬ નો અગાઉ અમલમાં આં
નવાની મુદલ ધારણા રાખી નથી. અને તેથી કરીને આ બીલ એક બારગી
જો કે કાઉનસીલની હાલની બેઠકોમાં ધારા દાખલ પસાર નહી થાએ તોપ
ણ ઉપલી તારીખની આગમચ તેને પસાર કરવાને પુરતો વખત મલશે.
અગરજો આ રજુ કરેલું બીલ, ઈનડીઅન સીવીલકોડના ચોકસ બંદોબ
સતોમાંથી પારસીઓને માતર બાતલ કરવા ધારતું હોએતો એ બીલને એક
દમ પસાર કરવામાં હું અડચણ લેઉં નહી, પણ એ બીલતો આગલ વધેછે
અને વારસા અને હીસસાને લગતા હાલના ધારામાં ફેરફાર કરવાની એ બી
લની ધારણા રાખીછે તે તદન જુદીજ ચીજછે.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

હાનરએબલ મી૦ મેએન બોલીઆ કે સવાલ એછે કે હરએક વખત જે કમીટીની નજરમાં ઘટટો લાગે તે વખતે કમીટી રીપોરટ કરી શકે કે નહી? હું વીચારૂછું કે અગર જો એક કમીટીને એવું લાગે કે વધારે લાંબો વખત જરૂરનો નથી તો વધારે જલદી રીપોરટ કરવાને કંઈ હરકત નથી. દરએક ધારાની વખતે બાર અડવાડીઆં સુધી જો આપણને થોભવું પડે તો હું દલગીર થાઉં. કદાચ મારા આનરેઅબલ મીતર (મી૦ એનડરસન) મેહેરબાંની કરીને જણાવશે કે મુંબઈમાં લા કમીટીને નામે બોલાતી શભા પોતાના હમજાતીઓ તરફથી બોલવાની કેટલી હદ સુધી સતા ધરાવેછે. એના શરબો એક ધારો આખા પારસી ટોલાની મરજી વગર પસાર કરવો નાદરૂસતછે.

હાનરેઅબલ મી૦ એનડરસન બોલીઆ કે હાનરેઅબલ મી૦ હેરીંગટન અને મી૦ મેએન જે કાંઈ બોલીઆછે તે વીશે હું થોડાએક બોલ બોલવા ચાહુછું. કાંઉનસીલની આગલ સવાલ એછે કે ઈનડીઅન સીવીલકોડના ૧ લા પરકરણમાંથી અથવા હવે જેમ બોલાશે તેમ ૧૮૬૫ ના "ઈનડીયન સકશેસન આકટ" માંથી પારસીઓને બાતલ કરવા કે નહી? મુફસીલના પારસીઓ અને મુંબઈના પારસીઓ વચેનો તફાવત કાંઈ મોટો નથી અને મુંબઈના પારસીઓએ જે રસતો લીધોછે, તે તેઓના ધારા તથા મુફસીલના પારસીઓની દરખાસતોની વચેનો રસતોછે.

મારા આનરેઅબલ મીતર મી૦ હેરીંગટન તરફથી જે કાંઈ સાંભલીયું છે તે વીશે હું પેહેલાં કેહેવા માગુંછું, કે ખરેખર જોતાં આ બીલ હીંદુસથાનના પારસીઓ આગલ આજ દશ વરસ થએઆં પડેલુંછે. સેશનની સરૂઆતની મુદતમાં હું એ બીલને આગલ લાવી શકીઓ નહી, કાંએકે ઈનડીઅન સીવીલકોડ ઉપર તેનો આધાર હતો. પણ પારસીઓના માતર નાના ભાગને માટે ધારા બાંધવાની તમોને અરજ કરવામાં આવીછે એવા મી૦ હેરીંગટનના બોલવાને હું આએ પરમાંણે જવાબ આપવા માંગુંછું. પેહેલવેહેલાંતો મુંબઈના પારસીઓ સંખીઆમાંજ વધારેછે, પણ એ ઉપરાંત કાંઉમસીલે મુફસીલના સઘલા ભાગો ખાતેથી પારસીઆના મત તપાસીઆંછે અને માતર ઘણીજ થોડી બાબતો સીવાએ બાકીની સઘલી મુખય બાબતોમાં તેઓ મુંબઈના પારસીઓ સાથ એકમત થયાંછે. મી૦ હેરીંગટને કહયુંછે કે કલકતામાંબી પારસીઓ વસેછે. પણ હું કેહેવાને સકતીવાન છેઉં કે કલકતાનાં પારસીઓએ આ બીલને આખુ પસંદ કીધુંછે, અને એ પરમાંણે કલકતાનાં પારસી રેહેવાસીઓનાં એક ડેપયુટેશનની ગએ વરસ મોટી ખુશી સાથે મેં જે મુલાકાત લીધી હતી તે વખતે તેઓએ પણ એજ વીચાર મને જણાવીઓ હતો. હું બીહુછું કે કાઉનસીલ કદાચ એવું વીચારે કે પારસીઓની બાબદમાં હું આસતે આસતે કંટાલો આપવાની હાલતમાં આવતો જાઉંછું, અ

ને ગઈ કાલે મારા હાંનરએબલ મીતર મી૦ કસટે તો, જે બુધી અને પંડી તપણાને માટે તે વખણાયલાછે તે મુજબ, મારી આગલ ટીકા કીધા કે (અરે છોકરા! ઈરાની લોકોની મોટાઈનો હું ધીકાર કરૂંછું!) હું આશા રાખુછું કે કાઉનસીલ ઈયાદ રાખશે કે આસરે પાંચ વરસની વાત ઉપર આ બીલ એક બીજા આકારમાં કાઉનસીલની હજુરમાં આવયું હતું, તાંહાંથી તે એક સીલેકટ કમીટી ઉપર ગયું હતું, જે કમીટીએ એવો વીચાર આપયો કે એ ધારા ઉપર મુંબઈનાં જડજોએ અથવા મુંબઈની સરકારે અને તાંહાંના સતાવાલાઓએ કશું મત જણાવીઉં નથી. એ ઉપરથી તરત એક કમીશન ઠરાવીઉં હતું અને હાઇ કોરટનાં જડજોને મત જણાવવાનું બની આવે એટલા માટે તેઓમાંનાં બે જડજોને કમીશનનાં મેમબર ઠરાવીઆ હતા; તે કમીશને ઘણાએક શાખસીઓને તપાસીઆ અને મુંબઈ ઈલાકાનાં સઘલા ભાગોનાં પારસીઓ તરફથી, પુણાં, થાણા, સુરત, ભરૂચ, અમદાવાદ, અને બીજી જગાઓનાં પારસીઓ તરફથી સંધેસાઓ મેલવીઆ હતા.

મેં પોતે સરકારની તરફથી ધારાનાં ખરડાની નકલો આખા દેસમાં ફેલાવી હતી. કમીશનનાં રીપોરટે મુંબઈની સરકારની અને નામદાર રાણીનાં સેકરેટેરી આવ સટેટની પુર ખાતરી કરી આપી હતી. તે વખત ઉપર મુંબઈની સરકારમાં એવાં માણસો હતાં કે જેઓ ઘટતો વીચાર કીધા વનાં એ ધારાની ભલાંમણ કરે નહી. સરકારનાં વડાપણાં ઉપર એક એવા ઘરહસથ હતા કે જેવણ આગલ હીંદુસથાંનની સરકારનાં એક અધીકારી હતા. હું સર બારટલ ફરીઅર વીશે બોલુંછું. વલી તાંહાં સર ઉલીઅમ મેનસફીલડ પણ હતા, જેઓ આ બીલની અગંત વીશે પોતાની ખાતરી કરવા વનાં તેની તરફેણમાં મત આપે એવા નહી હતા. વલી હું હાનરએબલ મી૦ ફરીઅરને પણ બતલાવી શકસ કે જેઓ ઘણાએક વરસ સુધી સુરતમાં જડજ હતા, અને જેઓ બાર વરસ સુધી મુંબઈમાં સદર કોરટનાં વડા જડજ તરીકે અથવા કાઉનસીલનાં મેમબર તરીકે વસીઆ હતા. હું વીચારૂછું કે આ બીલ ઉપર પુરતો વીચાર કરવામાં આવયોછે, એવી આપણને દરએક જાંમીનગીરી મલેછે અને તે બાબે પોતાનું મત જણાવવાની પારસીઓને દરએક બનતી જોગવાઈ કરી આપીછે. તેઓએ વાંધા જણાવીઆછે, ઘણાએક વાંધા જણાવીઆછે, પણ તે કંઈ જાજા જીવ જેવા વાંધા નથી. બેવશીએત મીલકતની વેંહેંચણીની જે ગોઠવણ મુફસોલનાં પારસીઓએ પોતે કરવા ચાહી તેનાં કરતાં આ બીલમાં બતાવેલી ગોઠવણ ઈનડીઅન સીવીલકોડની ગોઠવણને વધારે નજદીક મલતી આવેછે. ઈનસાફનાં આ સાદાં કાંમ બાબે ઈઆને કે વગર વશીએતે ગુજરી જનારની બાબદમાં તેઓને ઈંગરેજી ધારા પરમાણે લાવી નહી મુકવા, પણ બેવશીએત મીલકતમાંથી સઘલાઓએ

સરખો હીસસો લેવો એવા ધારા બાંધવાની પારસીઓ કાઉનસીલને તથા હીંદુસથાનની સરકારને વરસના વરસો થઆં અરજ કરતા આવીઆછે તે ધીઆનમાં લેતાં આ બીલને પશાર કરવામાં શું વાંધોછે તે હું જોઈ શકતો નથી. હું ધારૂછું કે સીલેકટ કમીટી બાર અઠવાડીઆંને બદલે જો તરણ અથવા પાંચ અઠવાડીઆમાં રીપોરટ કરવાનું દરૂસત વીચારેતો તેમ કરવાને તેઓ પુરતા શકતીવાનછે. બાર અઠવાડીઆંને લગંતા કાએદાનીજ જો મજબુતીથી આપણે પુઠ પકડી રહીએતો હરએક બીલ તઈઆર કીધેલું અને પાકેલું નહી હોએ તાંહાંસુધી કાઉનસીલ એક શેશનમાં એક બીલ પણ કદાચજ પશાર કરી શકે. ખચીત એક દાહાપણવાલી ધારા સભાએ એવી હદ લેવી નહી જોઈએ, તેટલા વાસતે હું ભરોસો રાખુછું કે એક સીલેકટ કમીટીએ તપાસીઆ પછે કાઉનસીલ આ બીલને પસાર થવાની રજા આપશે. રાજા સાહેબ દઆલે તથા વીજીઆનગરામના માહારાજાએ કરેલી શુચનાં કમીટીમાં વધારે સારી રીતે તપાસી સકાશે, અને અગર જો એ બેહુ ગરહસથો કમીટીના મેમબર થવાનું મને માન આપશેતો આ બીલમાં તેઓએ લીધેલા વાંધા બાબે તેઓની ખાતરી કરવાને હું શકતીવાન થવશ.

હાનરએબલ મી૦ મુઅરે કહયું કે હું હાનરએબલ મી૦ એનડરસનને પુછવા માગુછું કે આજ ઘણા વરસ થઆં પારસીઓ આગલ જે બીલ પહેલુંછે તેજ શું આ રજુ કરેલું બીલ મુખીઅ કરીનેછે.

હાનરએબલ મી૦ એનડરસને જવાબ દીધો કે મુખીઅ બાબદમાં એ બીલ બરાબર તેજછે. પારસીઓને ધારાની કેલવણીનો કાંઈ લાભ મલીઓ નથી અને તેઓએ જેમ બીલ ઘડીઉં હતું તેમ, તેમાંના સબદો ધારાનાં વીશેશ શબદોની મીશાલે ચોકસ અને બરાબર નહી હતા. પારસીઓનાં ખરડામાં (કલમ ૩ જી માં) એવું મુકરર કીધું હતું કે "અગરજો વગર વશીએતે ગુજરી જનાર મરદ હોય તેની મીલકત એટલા હીસસાઓમાં વેંહેંચી નાખવી કે જેથી નીચલાં પરમાણુની વેંહેંચણી કરવાને બની આવે:—વીધવાને હરઘો હીસસો, દીકરાઓને દરએકને એક હીસસો, દીકરીઓને દરએકને પાઆ હીસસો" અને (કલમ ૪ થી મુજબ) "અગરજો વગર વશીએતે ગુજરી જનાર ઓરત હોએતો તેનાં ભરથારને એક હીસસો, અને તેનાં દીકરાઓ તથા દીકરીઓને દરએકને અરધો હીસસો." એ કલમોને બદલે કાઉનસીલનાં સેકરેટરીની સુચનાં ઉપરથી હેઠલ ટાંકેલી કલમો દાખલ કરવામાં આવીછે.

"જાંહાં વગર વશીએતે ગુજરી જનાર વીધવાને મેલી ગએઓ હોએ તથા કોઇ ફરજંદોને પણ મેલી ગયો હોય તાંહાં તેની મીલકત વીધવા અને ફરજંદો વચે વેંહેંચી આપવી, તે એવી રીતે કે દરએક દીકરાનો હીસસો

વીધવાનાં હીસસા કરતાં બમનો હોએ, અને વીધવાનો હીસસો દરએક દીક રીનાં હીસસા કરતાં બમનો હોય."

"જાંહાં વગર વશીએતે ગુજરી જનાર એક રંડાયલા ખાવંદને મેલી ગઇ હોય અને તે કોઈ ફરજંદોને પણ મેલી ગઈ હોય તાંહાં તેની મીલકત તે રંડા યલા મરદ અને તે ફરજંદો વચે વેંહેંચી આપવી, તે એવી રીતે કે તે ખાવંદ નો હીસસો દરએક ફરજંદનાં હીસસા કરતાં બમનો હોય." સગાઈનું કો શટક પણ ધારાની અંદરથી કાહાડીને પછવાડે શીડીયુલમાં લીધુંછે. પણ મેં આગલ કહયું કે મુલ બાબદો વીશે ધારામાં કશો ફેરફાર કીધો નથી.

નામદાર સરનસીને કહયું કે, કાયદા પરમાંણે અગરજો કાઉનસીલ ઓછી મુદત ઠરાવી નહી આપેતો કમીટી તરણ મહીનાની અંદર રીપોરટ કરી શકે નહી. ૨૦ મો કાયદો આ પરમાંણેછે.

"જયારે કલકતા ગેજેટમાં એક બીલ છપાવીઆ પછે તરણ મહીના ગુજરી જાએ તેઆર પછે અથવા કાંઉનસીલ હરએક પકી મુદત ફરમાવે તેઆર પછે જે સીલેકટ કમીટીને તે બીલ તપાસવા આપીયું હોય, તે કમીટીએ તે ઉપર પોતાનો રીપોરટ કરવો."

હાંનરએબલ મી૦ ગરેએ મુંબઇનાં હાનરએબલ મેમબરને સુચનાં કર વા માંગી કે આ બીલ સીલેકટ કમીટીમાં મોકલવું અને પાંચ અઠવાડીઆં માં રીપોરટ કરવાને ફરમાવવું, એવી રીતે એ દરખાસતને સુધારવી.

હાંનરએબલ મી૦ એનડરસને તેઆરે દરખાસત કીધી કે, આ બીલ એક સીલેકટ કમીટીને આપવું અને ફરમાસ કરવી કે પાંચ અઠવાડીઆમાં તેઓએ રીપોરટ કરવો.

હાંનરએબલ મી૦ હારીંગટને કહયું કે એ દરખાસતની સાંમે તેવણ વાં ધો કાહાડતા નથી, તોપણ એ બીલ સરેસતાની મુદત સુધી છપાય નહીતો તેને પસાર થવાની સાંમે હવે પછે વાંધો લેવાનો હક તેઓએ સાચવી રાખ્યોછે.

ઉપલી દરખાસત સભામાં મેલી અને તે બાહાલ રહી.

વીહીટલી સટોકસ,

હીંદુસતાંનની સરકારનો કાંમચલાઉ આસીસટંટ સેકરેટરી,
હોમ ડીપારટમેંટ (ધારા ખાતું).

કલકતાની તારીખ ૨૪ મી ફેબરવારી ૧૮૬૫.

પારલામેંટનાં વીકટોરીઆનાં રાજનાં ૨૪ માં અને ૨૫ માં સાલનાં ૬૭ માં પરકરણવાલા એકટનાં બંદોબસત મુજબ ધારા અને કાનુનો બાંધવા માટે મલેલી હીંદુસતાંનના ગવરનર જેનરલની કાંઉનસીલનાં કાંમકાજનો સારાંઉસ.

તારીખ ૩૧ મી મારચ ૧૮૬૫ ને દીને સરકારી મેહેલમાં કાંઉનસીલ મલી હતી, તે વેલા

હાજર.

નામદાર વાઈસરાએ અને હીંદુસથાંનનો ગવરનર જેનરલ—
નામદાર બંગાલનાં લફટનંટ ગવરનર.
હાંનરએબલ એચ. બી. હારીંગટન.
હાંનરએબલ ડબલયુ. ગરે.
હાંનરએબલ એચ. એલ. આંનડરસન.
હાંનરએબલ જે. એન. બયુલન.
હાંનરએબલ વીજાયારાંમાં ગજપતી, વીજીઆનગરાંમના રાજ બાહાદુર.
હાંનરએબલ રાજા સાહેબ દયાલ બાહાદુર.
હાંનરએબલ ડબલયુ. મુઆર.
હાંનરએબલ આર. એન.. કસટ.
હાંનરએબલ રાજાધીરાજ માહાતાબચંદ બાહાદુર, બરદવાંનના માહારાજા.
હાંનરએબલ ડી. કોવી.

પારસીઓનાં લગન અને તલાક બાબેનું બીલ.

હાંનરએબલ મી૦ એનડરસને દરખાસત કીધી કે પારસીઓમાં લગન અને તલાક બાબેનો ધારો મુકરર કરવા તથા સુધારવાનાં બીલ ઉપર સીલેકટ કમીટીએ કરેલો રીપોરટ ધયાનમાં લેવો. એ દરખાસત કરતાં તેવણ બોલયા કે, આ બીલ ઉપર સીલેકટ કમીટીએ ઘણી સંભાલથી તપાસ કીધીછે, અને તેની કલમોમાં ઘણાએક અગતના ફેરફારો કીધાછે, અને હવે એક અતીઘણા સુધારેલા તથા જે મતલબ પેહેલાં ધારી હતી તે મતલબ બર આવે એવા એક ધારા તરીકે એ બીલને કાંઉનસીલ આગલ રજુ કરતાં મને કસી આનાકાંની લાગતી નથી. તે અસલ ધારેલી મતલબ એ હતી કે પારસીઓ વચે જીવતી ઉપર બીજી બાયડી કરવાની ચાલનો અટકાવ કરવો અને એ ટોલામાં લગનના સાટાંથી ઉભી થતી ફરજયાતોને હકવાજબી ઠરાવવાને એક એવી

અદાલત સથાપવી, કે જે અદાલત તેમાં આશરો તથા બદલો માંગવા આવનારાઓમાં પુરતું માન ધરાવે. પારસીઓએ પોતેજ પોતાની ફરમાસ મુજબ તઈયાર કરાવેલા ખરડાની તરફેણ તેઓ જેવું મત ધરાવતા હતા તેવીજ તરફેણ આ બીલની નહી ખેંચશે એમ હું બનવા જોગ વીચારૂં છું; પણ તેઓ એક અને સઘલા જણ પુરતી રીતે કાંમ ધંધાના માણસોછે, તેથી કરીને મને વાજબી ભરૂસોછે કે પુરતો વીચાર કીધા પછે એ બીલ કાંઉનસીલ આગલ પેહેલાં જે આકારમાં મોકલીયું હતું તેના કરતાં આ નવું બીલ કેટલું સરસ છે તે તેઓ પીછાંની લેશે.

આ બીલમાં મુખીય ફેરફાર એ કીધોછે કે પંચાએતને બદલે પારસી માટરીમોનીઅલ કોરટો મુકરર કીધીછે. પંચાએતો બાબે હું થોડીએક ટુક સમજ આપવા ચાહુંછું. એ બોલ પારસીઓએ પોતાની આસપાસના હીંદુઓ ઉપરથી લીધોછે, પણ તે બરાબર રીતે પસંદ કીધો નથી અને જે જાતની અદાલત એ નામે સથાપવાનો વીચાર હતો તેનો બરોબર ખયાલ એ બોલથી મનમાં ઉતરતો નથી. તે અદાલત એવી ઠરાવવા ધારી હતી કે જેમાં પારસીઓ પોતે મેમબરોને ચુંટી કાહાડતે, કે જેના મેમબરો પારસીઓનો પુરતો વીસવાસ ધરાવનારા માણસો થતે. પણ પંચાએત બોલ ગામડાંઓના રવઈઆ મુજબ "જાહાડ હેઠલની" તપાસ કરવાને મલેલો પંચનો ખયાલ મનમાં આ પેદા કરેછે, તેવી કોઈ તપાસ કરવાની રીત બાહાલ રાખવાની કદી ધારણા રાખી નહી હતી. પણ હું છુટથી કબુલ કરૂંછું કે પારસી માટરીમોનીયલ કોરટો પંચાએતના કરતાં વધારે લાયક અદાલત થશે, અને જે ખાતાં ઉપર ધારો અગતના જોખમો નાખવાનો હક ધરાવેછે તેને લાયકની સગલી બોલીઓ એ કોરટોથી પુરી પડશે. તયારે એવું ધારીયુંછે કે કલકતા, મધરાજ અને મુંબઈના ઈલાકાના શેહેરોમાં પારસી ચીફ માટરીમોનીયલ કોરટો સથાપવી તથા ગવરનર જનરલ ઈન કાંઉનસીલ અથવા ઈલાકેદાર સરકારો જે ઠેકાંણા ઠરાવે તે ઠેકાંણે પારસી ડીસટરીકટ માટરીમોનીયલ કોરટો સથાપવી. આ ધારામાં જેને ડીસટરીકટ, (પરગણું) ગણીયુંછે, તેમાં એક સરેસતાની અદાલતના એક ડીસટરીકટ કરતાં વધારે ગણી શકાશે, અને જે ઠેકાંણાઓમાં પારસીઓની ઘણી ઓછી સંખયા હોવાને લીધે ઈલાકેદાર સરકારને માટરીમોનીયલ કોરટો સથાપવાની જરૂર નહી માલમ પડે તે ઠેકાંણાઓ ઈલાકાના શેહેરોની ચીફ માટરોમોનીયલ કોરટોની હદની અંદર ગણી શકાશે. કલકતા, મધરાજ અને મુંબઈની માટરીમોનીયલ કોરટોમાં ઈનસાફની ખુરસીએ નામદાર રાણીની જુડીકેચરની હાઈ કોરટોનો ચીફ જસટીસ અથવા બીજો હર કોઈ જડજ બીરાજશે, અને અગીઆર ડેલીગેટો તેને મદદ કરશે, અને ડીશટરીકટ માટરીમોનીયલ કોરટોમાં ડીસટરીકટ જડજ સાત ડેલીગેટોની મદદ સાથે બીરાજશે.

ડેલીગેટો પારસીઓ થશે, તેઓને ઈલાકેદાર સરકાર ઠરાવશે અને તેઓની સંખયા ઈલાકાના શેહેરોમાં તીશથી વધારે તથા આ આકટ પરમાંણેના ડીસટરીકટમાં વીસથી વધારે રાખવામાં આવશે નહી; એ પરમાંણે ઠેરવેલા ડેલીગેટોમાંથી મેટરીમોનીયલ કોરટોમાં આવતા મુકરદમાંઓની તપાસમાં મદદ કરવા સારૂં તેઓને વારાફરતાં ચુંટી કાહાડવામાં આવશે. એક ડેલીગેટની નેમનુક તેની જીંદગી સુધીની ગણાશે અથવા એક નયાય ખાતાનો ઓધેદાર સરેસતા મુજબ તેની સારી ચાલ બાબેનાં બંદોબસતની સંગાથે તે ઓધો છોડે તાંહાંસુધીની મુદતવેર ઠેરાવેલો ગણાયછે તેમ એ ડેલીગેટો રેહશે. આપણે ખાતરી રાખીશું કે ઈલાકેદાર સરકારો એ ઓધા ઉપર હમેશાં સઉથી આબરૂવાલા અને ચંચલ પારસીઓને ઠરાવવાની સાઉએતી રાખશે, અને હું અંતકરણથી ભરૂસો રાખુછું કે પારસી ધરહસથો એ હોધો મેલવવાને માન લાએક લોભ કરે, એવી રીતનો દરજજો ડેલીગેટનાં ઓધાને માટે જલવાઈ રેહેશે. માટરીમોનીઅલ કોરટોમાં તપાસને માટે આવતા મુકરદમાંઓ મધે ધારા બાબેનાં અંને ઈનસાફ ચલાવવાની રીત બાબેનાં સઘલા સવાલો ખુરસીએ બીરાજતો જડજ ચુકવશે, પણ મુકરદમાં મધેની બનેલી બાબદ ઉપર તપાસમાં મદત કરવા આવેલા ડેલીગેટોનાં વધતાં મત તે બાબદનો ચુકાદો ગણાશે. ફરીઆદી માંડનારાઓમાંના એકબી બોરદુની ખાએશ હશે તો મુકરદમો બંધ બારણે સાંભલવામાં આવશે. ઈનસાફ ચલાવવાનું સઘલું કાંમકાજ જેમ બનશે તેમ "કોડ ઓફ સીવીલ પરોસીડીઓર" નાં કાએદા પરમાંણે ચલાવીઆમાં આવશે, અને સઘલી માટરીમોનીઅલ કોરટો પછે ચીફ હોય કે ડીસટીરીકટ હોય, તેનાં ચુકાદાની સાંમે નામદાર રાણીની જુડીકેચરની હાઈ કોરટ મધે અપીલ થઈ શકશે.

હવે હું વીચારૂંછું કે એ પરમાણે જે કોરટો સથાપવા ધારીછે તેથી બીલમાં અસલ વીચારેલી મતલબો બરાબર અમલમાં આવશે. લગનોનું રદ બાતલ થવું જાહેર કરવાનાં, તજી દેવા ઉપરથી લગન તોડવાનાં, તલાકનાં અને ઈનસાફની રાહે જુદાં રેહેવાનાં, તથા લગન સંબંધી હક ભોગવવાનાં મુકરદમાં બરોબર જોતાં પારસીઓ પોતેજ ચુકાવશે. તેમજ વલી એક કસાયલા નયાયધીસની હાજરી તથા ચાલાકી ભરેલું ઉપરીપણું ખાસોઆંમને જાંમીનગીરી આપશે કે, તે તપાસ વાજબી રીતે ચાલશે એટલુંજ નહી—કેમકે એખલા પારસીઓને પોતાનેજ તે ચુકાદાનું કાંમ સોંપીઉં હોતેતો તેઓની રૂડી ધારણાથી એજ પરીનાંમ નીપજતે—પણ તે સાથે પરજાને એવી બી જાંમીનગીરી મલશે કે સાહેદી ગોવાહીનાં ગુચવણ ભરેલા કાએદાઓને તથા એક તપાસનાં દરમીઆનમાં નીકલતી સરવે બારીકીઓને બરાબર તપાસવામાં આવશે અને વલી એક વગર અજમાએશનાં નયાયધીસની આગલ

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

વધારે અગતની જે બીનાં કે ધારાનાં હીમાએતીઓની ઉલટ અને કાબેલીએ તને ચુકાદો કરવાની સતા ધરાવનારો અમલદાર જેટલો ઘટે તેટલોજ અને વધારે વજન નહી આપે. તે સંભાલ પણ સચવાઈ રેહેશે.

આ બીલમાં સીલેકટ કમીટીએ બીજા કેટલાએક અગતનાં ફેરફારો કીધાછે. માટરીમોનીયલ કોરટોમાં વડાની ખુરસીએ એક કશાએલો નયાયધીસ બીરાજે એ ગોઠવણથી કરીને સુરતની પંચાએતનું વડાપણું વંશ પરમપરા ખરસેદજી ડોસાભાઈ દાવરનાં કબીલાને સોંપવાની કલમ પોતાની મેલે રદ થાએછે. એ ફેરફાર કરવાનું એક બીજું કારણ એમ મલીઉંછે કે સુરતનાં પારસીઓમાં એ બાબત વીશે પુરતું એકમત નથી, અને વલી વધારે મજબુતીથી એ કારણ મલેછે કે આવો બંદોબસત ખુદરતથીજ નાપસંદ પડે છે, અને એક ઈનસાફને લગતો હોદો વંશ પરમપરા મુકરર કરી આપવાની સામે એ નાપસંદગીમાં હું એકમત થાઉંછું. પારસીઓને ઈનસાફ આપવા મારે કેહેવું જોઈએ કે તેઓને પોતાની ફરમાસ મુજબ જે અસલ ધારાનો ખરડો તઈઆર કરવામાં આવયો હતો તેમાં એ દાવરને લગતી કલમ કંઈ દાખલ કીધેલી નહી હતી, પણ દાવરનાં કુટુંબે કોઈ વધારે મોટા દાવાઓ કીધા હતા તે દાવા સમજુતીથી પતાવવા સારૂં મુંબઈની સરકારની સુચનાથી એ કલમ દાખલ કીધી હતી.

બીજો એક અગતનો ફેરફાર આ બીલમાં એ થયોછે કે એક લગનનાં પખશકારોનાં ધરમ સંબંધી એતેકાદમાં લગન પછે ફેરફાર થવાથી બેમાનાં એક બી પખશકાર ફરીઆદ કરેતો તે લગનને રદ થવા જોગ થવાની જે કલમ હતી તે કાહાડી નાખીછે. એ ફેરફારમાં જે સવાલ ઉભો થયો હતો, તે ઉપર સીલેકટ કમીટીએ ઘણીજ સંભાલથી વીચાર કીધોછે, અને ઘણું ખરૂં જે મત પડીઉં તે એવુંછે કે એ તકરાર વાલો નીઅમ એટલો અગતનોછે કે તેને માટે એક જુદાજ ધારામાં બંદોબસત કરવા જોઈએ. દેશી વટલેલોનાં બીજીવારનાં લગન સંબંધી ધારા ઉપર કાઉનસીલે હમણાજ આખા હીંદુસથાંનનો વીચાર માંગીઓ છે. હવે હું એવું નથી કેહેવા માંગતો કે પારસી બીલમાંની કલમ ખરીસટી વટલેલોને આપવા ધારેલા આશરાને મલતીજછે. પેહેલી ઇઆને પારસીઓની બાબંદમાં તો એક શખસ એવું કેહેછે કે "મારા ધરમ સંબંધી એતેકાદને લીધે મારી ઓરત મને મુકી ગઈછે તેને ઈઆતો મારી સાથ રેહેવાની ફરજ પાડો અથવા મને છુટો જવા દેવો." બીજા ધારાની બાબદમાં તે શખસ કેહેછે કે "મારા ધરમ સંબંધી એતેકાદને લીધે મારી ઓરત મને મુકી ગઈછે, માટે મને છુટો જવા દેઓ." એ ઉપરથી દેખાઈતુંછે કે આ બે દરખાસતોમાં મોટો તફાવતછે. પેહેલામાં એક શખસ કેહેછે કે "મારે મારી ઓરત સાથે રેહેવું જોઈએછે." બીજામાં તે શખસ કે

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

હેછે કે "મારે મારી ઓરત સાથે રેહેવું નથી." એ રીતે જોકે આ
બે દરખાસતોની હદ જુદી જુદીછે, તોપણ તે બેહુ ઉપરથી ચોકસ દરજજે
સવાલ ઉભો થાએછે કે ધરમ સંબંધી એતેકાદમાં ફેરફારને લગનને રદ કર
વા જોગ સમજવાનું વાજબી કારણ ગણવું જોઈએ કે નહી ? કાઉનસીલની
એવી ખાએશછે કે એ સવાલ ઉપર પુખત વીચાર કરવામાં આવે અને એટ
લા માટે હાલના વખતમાં પારસીઓને એ તકરારવાલી બાબદમાં એક જાત
ની છુટ આપવી એ દેખીતું અનઘટતું થઈ પડે. અગરજો મારા હાનરએબ
લ મીતર મી૦ મેએનનું બીલ ધારા દાખલ પસાર થાએ—અને હું ઉમેદ રાખું
છું કે તે પસાર થશે—તો છુટકારાને માટે અરજી કરવી, અને તે અરજીને પુર
તા સાખસીથી ટેકો આપવો એ પારસીઓનાં પોતાનાં હાથમાં રેહેશે. પણ પ
રજાનાં એક ભાગને એક ચોકસ આસરો આપતાં જીઆરે કાઉનસીલ ઘણી
જ સાવચેતીથી કામ કરેછે, તીઆરે તે પરજાના એક બીજા ભાગને જે
ચીજ આસરા કરતાં વધારેછે, જે ચીજમાં ઢીલો દોરી મુકવા સરખુંછે તે
દેખીતુછે કે, કાઉનસીલ આપી સકે નહી. વાસતે હું વીચારૂંછું કે ધારા
સંબંધી ઘટારતંપણાનાં વધારે ઉતરતા કારણસર એ કલમ કાહાડી નાખવા
ની કાઉનસીલને ફરજ પડીછે. એમ કેહેતાં હું આ વાતથી અનજાણો ન
થી કે કેટલાએકો એવી કોઈપણ છુટ આપવાનો નીઅમજ ખોટો સમજવા
નો વધારે ચઢતો સબબ બતલાવેછે.

લગનોની સરટીફીકેટ તથા રેજીસટર બાબેની ગોઠવણો સીલેકટ કમી
ટીએ વધારે સેહેલી કીધીછે અને સખત સજાઓનો બંદોબસત કરીને તે
ગોઠવણો બરાબર અમલમાં આવે તેની જાલવણી રાખીછે.

સીલેકટ કમીટીએ ઘણાએક બોલોના ફેરફાર બીલમાં દાખલ કીધાછે કે
જે સરવે શુધારાનોજ ફેરફારછે, અને હવે હું વીચારવાની હીમત કરૂંછું કે
એ બીલને એક સમપુરણ અને સારાં દોલના ધારા તરીકે તથા ઈનસાફ અ
મલમાં આનવાને કશી મુશકેલી નહી લાગે એવા એક ધારા તરીકે ગણી શ
કાશે. એમ કેહેતાં મને કશો આંચકો લાગતો નથી, કાંએકે આ બીલ જેછે
તે એક રૂડું બીલછે અને તે રૂડું બીલછે તે મારા હાનરએબલ મીતર મી૦
એરીંગટને બતલાવેલી સમજ, સાઉચેતી અને કીમતી સુચનાઓને લીધેછે.
એ વાતને જો હું આ ઠેકાંણે ઘણીજ જાહેર રીતે અને કશા પણ અંદાજા વ
ગર જણાઉ નહીતો મારા પોતાનાં વીચારોને પુરતો ઈનસાફ આપેલો અથવા
સચાઈને ઘટતું વજન આપેલું કેહવાએ નહી. કમીટીમાં અને ખાનગી
એવી બેહુ રીતે એ ઘરસથે ધારા સંબંધી પોતાની મોટી અજમાએસની મદ
દ મને આપીછે અને કશું પણ ખોટું દોલ ઘાલવા વનાં હું કહી શકુછું કે આ

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

બીલ કે જેથી પારસીઓને મોટો લાભ થવાની મને આશાછે, તે મારા પોતાનાં કરતાં એ ધરસથનું બીલ વધારેછે.

આ ભાશાણ પુરૂ કીધા આગમચ ફરેંડ આવ ઈંડીઆમાં મેં હમણાજ વાંચેલાં એક પતર ઉપર એક બોલ બોલવા ચાહુછું કે જે પતર જોએઆ મેલે મુંબઈની સમાલકાજ કોરટનાં એક જડજ મી૦ માણેકજી ખરસેદજીએ લખ્યોઓછે. એ ધરસથને વીસે હું પુરતા માન સહીત બોલવા ચાહુછું. તેવણ ફરીઆદ કરે છે કે આ બીલ બાલ લગનને પરવાનગી આપેછે તથા પંચાએતને સજીવન કરે છે. એનો જવાબ હું એમ આપુંછું કે એ બીલ બાલ લગનને રજા આપતું નથી અને પંચાએતનેતો હવે માટરીમોનીઅલ કોરટોએ એક કોરે ખીસાડીછે. પારસીઓએ તઈઆર કરેલા ખરડામાં બાલ લગનને બાહાલ રાખનારી કેટલીએક કલમો હતી, પણ આ બીલ દાખલ કરવા આગમચ તે કલમોને મેં કાહાડી નાખીછે. ખરૂં છે કે આ બીલ બાલ લગનની મનાઈ કરતું નથી. પણ એવાં સાટાંને ધારા બાંધનારાઓ પસંદ કરતા નથી, તે વધારે ખોલું કરૂવા મારે નામંદાર શરનશીનની રજાથી હું એક નવી કલમ દાખલ કરવાની દરખાસત કરીશ, કે જે કલમ ઉપર મારા હાનરએબલ ભાઈબંધોએ પસંદગી બતલાવીછે. બાલ લગનની રસમ જે એટલી બધી ફેલાઈછે અને આટલી લાંબી મુદત સુધી ટકીછે તેની કાઉનસીલે મના કરવી વાજબી નથી, પણ તેવાં લગનોને ધારાથી અમલમાં લાવવાને ના પાડવાનો વધારે દાહાપણ ભરેલો મારગ કાઉનસીલ લેછે. મી૦ માણેકજી ખરશેદજીની સાથે હું પણ તે દાહાડો મોટી ખુશીથી જોવા ચાહુછું, કે જીયારે બાલ લગનની રસમ નાબુદ થશે, પણ હમો બેમાના એકબી જણ તે પરીનામ જોવા પાંમીએતો તે એ ધરસથે બતલાવેલા મારગ ઉપર ચાલવાથી જોઈશું નહી.

એ પછી હાનરએબલ મી૦ હેરીંગટને કહયું કે, આ બીલ દાખલ થયું તે વખતે આ બીલ તલે ઉભા થતા મુકરદમાંઓ સાંભલવા તથા ચુકવવાની રીતને લગતા બંદોબસતોની સાંમે મજબુત વાંધો ઉઠાવવાની મેં મારી ફરજ વીચારી હતી, તે ઉપરથી હમણા હું એકદમ જાહેર કરવાનું દરૂસત ધારૂછું કે આ બીલમાં મને જેબી વાંધા ભરેલું લાગતું હતું તે સઘલું કાહાડી નાખ્યુંછે, અને તેમાં મેં વાંધો ઉઠાવેલા બંદોબસતો સઘલા નીકલી ગયાછે. એટલુંજ નહી, પણ બીજા જે બંદોબસતો ઉપર વાંધો ઉઠી શકે એવું વીચારતો હતો તે પણ કાહાડી નાખયાછે, વાસતે એ બીલ મારા જે હાનરએબલ હમ મીજલસીનાં હસતકમાંછે તેવણ જો હમણા એવી દરખાસત કરે કે આ બીલને પસાર કરવું તો તે દરખાસતને દીલોજાંનથી હા પાડવાને હું તઈઆર છેઉં. આ બીલની અંદર સીલેકટ કમીટીએ જે જે સુધારાઓ કરવાની ભલાંમણ કીધીછે તેનાં ટેકામાં મારા હાનરએબલ ભાઈબંધે જે કાંઈ કહયુંછે તે સઘલા

ને હું એકમલતો થાઉંછું. મને કેહેવાને કાંઈજ આંચકો લાગતો નથી કે સીલેકટ કમીટીએ દરખાસત કરવા મુજબ આ બીલમાં ફેરફાર કીધા પછી, તાજનાં ધારાનાં પુસતકમાં આપણુ એ બીલને પુરતા વીસવાસથી મેલી શકશું. એ બીલ કેવી કીસમનાં મુકરદમાંઓ ઉપર લાગુ પાડવાની ધારણા રાખીછે તે જોતાં આપણુ સરવેએ આશા રાખવી જોઈએ કે, એ બીલનાં બંદોબસતોનો વારેઘડીએ આસરો પકડવામાં નહી આવશે. પણુ જારેબી એ બીલ મધે વીચારેલા મુકરદમાંઓ ઉભા થાએ, તારે આ બીલે તેઓની તપાસને માટે, એક લાએક અને પુરતી રીતે શકતી ધરાવનારી અદાલત પુરી પાડીછે, અને આ બીલ જેમ હવે ઘડાએઉંછે તેમ તેનાં અમલ તલે એક અને બીજા પખશકારો વચે પુરતો ઈનસાફ મલી શકશે, એવું સેવટે માલમ પડશે. આપણા જે હાંનરએબલ ભાઈબંધનાં હસતકમાં એ બીલ આપયુંછે તેવણે, પારસી ટોલાને લગતા આ ધારા, જે ઉપર કાંઉનશીલની હાલની બેઠકોમાં આટલો બધો વખત રોકાયોછે, તે ધારાને લગતું પારસીઓનું કાંમ જે રીતથી બજાવીઉંછે, તથા પોતે દાખલ કરેલા પારસી બીલોને જુદા જુદી તબકાઓ ઉપરથી ચઢાવી લઈ જવામાં જે કાબેલીઅત, શકતી, અને ચાલાકી બતલાવીછે તેથી કરીને તેવણે હીંદુસથાંનના પારસી ટોલા ઉપર મોટો અને સદાનો ઉપકાર કીધોછે, અને હું વીચારવાની હીમત કરૂછું કે, હાલનાં બીલે સીલેકટ કમીટીમાંથી પસાર કરતાં આપણા હાંનરએબલ હમમીજલસીએ જે મારગ પકડયોછે, અને અગત કરીને કમીટીમાં બતલાવેલા જુદા જુદા અગતનાં ફેરફારો તેવણે બાહાલ રાખયાછે, તેથી કરીને પારસી ટોલો પોતાંની તરફથી એવણુની મેહેનતને માટે તેવણુનો જેટલો આભાર માનવાને બંધાયલોછે તેમાં ઘણો વધારો થયોછે. હું ઘણા વીસવાસથી એવું માનુછું કે આ બીલને જીઆરે તેઓ અમલમાં આવેલું જોશે, તીઆરે તેઓનો ઘણોખરો વીચાર પણુ એવોજ થશે. આ બીલની કલમો નકી કરવાને મેં સીલેકટ કમીટીનાં મેમબર તરીકે જે કાંઈ ભાગ લીધોછે તે બાબે મારા હાંનરએબલ ભાઈબંધ જેવી રીતે બોલીઆછે તે વીશે આ વીચારોની સેવટે મારી તરફનો ઉપકાર માનવા વગર રેહેવાતું નથી. એ બાબે હું એટલુંજ કહુછું કે આ બીલ જેમ હવે ઘડાયુંછે તેમ તેનું કામ ફતેહમંદીથી ચાલવા બાબે મારા હાંનરએબલ ભાઈબંધની ઉમેદો જો પાર પડે (અને મને કશો શક નથી કે, આપણી તરફની મેહેનતનું સેવટ એવુંજ આવશે) તો પારસી ટોલો પોતાની આબરૂ, ચાલાકી, અને સખાવતને માટે જે આટલો બધો વખણાએલોછે, તેવા એક ટોલાને માટે આ અગતનાં ધારા સંબંધી ઉપાએ કરી આપવાને મેં મેહેનતથી ભાગ લેવાથી મને મોટો શંતોસ ઉપજશે.

હાંનરએબલ મી૦ મુઅરે કહયું કે, આ બીલ જેવેલા દાખલ થયું હતું

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

તે વેલા તેની અસલ હાલત ઉપર થોડાએક ટીકા કીધાથી અને તેને સુધારવા નાં કામમાં રોકાયલી કમીટીમાં હું એક મેમબર હોવાથી, એ બીલ હાલ જે વું થએઉંછે તે વીશે થોડાએક વીચારો ઘણાજ ટુકમાં હું જણાવવા માંગુછું. મારા હાનરએબલ મીતરો મીશીઅરસ એનડરસન અને હેરીંગટને એવા જે વીચારો આપીઆછે કે આ બીલ કમીટીમાં પસાર થતાં ઘણી અગતની બાબદમાં શુધરીયુંછે તે વીચારો સાથ હું પુરતો એકમત થાઉંછું, અને એ સઘલો સુધારો, મુખ્ય કરીને, બીલની દરખાસત કરનારની મેહેનતનાં સંબંધ માં મી૦ હેરીંગટનની દાહાપણ ભરેલી અને નાદર સુચનાંઓથી થયોછે. એક ખાંનગી, બીન કાયદાસર અને બીન જોખમદાર અદાલત તરીકે પેહેલાં પંચાએતોને જેમ સથાપવા ધારો હતો, તેની સાંમે લીધેલા અગતનાં વાંધા હવે તદન દુર થયાછે. પંચાએતને બદલે જે માટરીમોનીઅલ કોરટો ઠરાવી છે તે આ દેશની બીજી કોઈ પણ કોરટથી ઉતરતી નથી, તેનાં ઉપર નયાયધી સો ઈનસાફની ખુરસીએ બીરાજશે અને નેમેલા ધારાના અટકાવો તથા સ લાંમતીના ઉપાયોને તે કોરટો તાબેએ રેહેશે, અને બનેલા બનાવને લગતા સવાલો ચુકવવાને પારસી જુરીને હાજર રાખવાથી તે કોરટો સામે આવ તા મુકરદમાઓની તપાસ તથા ચુકાદા ઉપર પારસી ટોલાનો વીસવાસ અ ને પસંદગી જલવાઈ રેહેશે.

અસલ બીલ માહેલી તલાકને લગતી કેટલીએક બોલીઓ જે મને વાં ધા ભરેલી લાગી હતી તે ઈઆતો કાહાડી નાખીછે અથવા સુધારીછે. સુધારેલાં બીલમાં હજુ એકુ બે કલમ એવીછે કે જેઓને હું પુરતી રીતે પ સંદ કરતો નથી. હું મુખીઅ કરીને ૩૦ મી કલમ માહેલા ચોકશ તફાવતો અને સરતો વીશે બોલુંછું; તોપણ એક આખા ધારા તરીકે એ બીલના બંદોબસતોને કબુલ રાખવાને હું તઈઆર છેઉં, તે બીલના દીબાચામાં જ ણાવેલા સબબ ઉપરથીજ ઈઆને એટલાજ વાસતે કે એ બંદોબસતો પારસી ઓનાં પોતાનાં રેવાજો તથા રસમોને મલતાછે. એવા વીચારથી બીલને તે ની હાલની હાલતમાં ટેકો આપવાને હું તઈઆર છેઉં.

આ ટુક વીચારો પુરા કરવા આગમચ આ ધારાના સંબંધમાં હાનર એબલ મી૦ એનડરસને જે ભાગ લીધોછે તે બાબે મારા હાનરએબલ મીતર મી૦ હેરીંગટને આપેલા વીચારો સાથ હું મારૂં એકમત જાહેર કરવા ચા હુછું. હું પુરતો એકમત થાઉછું કે આ બીલ દાખલ કરીને મી૦ એનડર સને પારસી ટોલા ઉપર એક મોટો ઉપકાર કીધોછે, અને કમીટીમાં કરેલી સુચનાઓ જે ઉમદા ઉલટ અને દીલસોજીથી તેવને બાહાલ રાખી તથા બી લને તેની હાલની હાલતમાં લાવવાને તેવણે સંભાલથી જે અકલ વાપરીછે તેથી પારસી ટોલા ઉપર કંઈ ઓછો ઉપકાર કીધો નથી.

એ પછી સભામાં દરખાસત મેલવામાં આવી અને તે બાહાલ રહી.

તારબાદ હાનરએબલ મી૦ એનડરશને નામદાર સરનશીનની રજાથી એક સુધારા તરીકે એવી દરખાસત કીધી કે ધારાની ૩૭ મી કલમને બરાબર મથાલે હેઠલ ટાંકેલી દરખાસત વધારવી—

"આ આકટમાં આગલ જે જે બંદોબશતો ઠરાવેલાછે તે છતાંબી પારસી લોકોનાં હરએક લગન, અથવા હેવાં હરએક લગનને લગતો ઇઆ તેમાંથી નીપજેલી ફરજો અમલમાં લાવવાનો કોઇબી મુકદમો, કોરટમાં ચલાવતી વખતે અગરજો ખાવંદે સોલ વરસની તથા બાએડીએ ચઉદ વરસની ઉમર પુરી કીધી નહી હોએતો તે મુકદમો કોઇબી કોરટમાં ચાલી શકે નહી."

એ દરખાસત સભા મધે મેલવામાં આવી અને તે બાહાલ રહી.

તારબાદ હાનરએબલ મી૦ એનડરસને દરખાસત કીધી કે આ બીલ જેમ સુધારીઉંછે તેમ તેને પસાર કરવું.

એ દરખાસત સભા મધે મેલવામાં આવી અને તે બાહાલ રહી.

પારસીઓના વારસા હીસસા બાબેનું બીલ.

હાનરએબલ મી૦ એનડરસને પારસીઓ વચેના વારસા હીસસા બાબેનો ધારો મુકરર કરવા તથા શુધારવા બાબેના બીલ ઉપર સીલેકટ કમીટીનો રીપોરટ રજુ કીધો. તેવણુ બોલીઆ કે, કાઉનસીલનું કાંમકાજ ચલાવવાના કાયદા મુલતવી રાખવાની અરજ કરવાની અને આ બીલને ધીયાનમાં લેવા તથા એ જેમ સુધારીયુંછે તેમ પસાર કરવા વીશે દરખાશત કરવાની હું ધારણા રાખતો હતો. પણ મને ખબર મલીછે કે કાઉનસીલની બીજી એક સભા મલનારછે કે જાંહાં કાયદા મુલતવી રાખવા વગર બીલ પસાર થઇ શકશે. વલી મુંબઇથી મને એક સંધેસો મલીઓછે, તેમાં કેટલીએક એવી સુચનાઓ કીધીછે કે જે ધીયાન આપવા જોગછે. એ સબબોને લીધે આજની સભાનાં કામકાજની ટીપ માંહેલી મારી આ દરખાસતો મુલતવી રાખવાની હું રજા માગુંછું.

એ પછી સભા બરખાસત થઈ.

વીહીટલી સટોકસ,
હીંદુસથાંનની સરકારનો કાંમચલાઉ એશીશટંટ સેકરેટરી,
હોમ ડીપારટમેંટ (ધારા ખાતું).

કલકતા, તા૦ ૩૧ મી મારચ ૧૮૬૫.

પારલામેંટનાં વીકટોરીઆના રાજનાં ૨૪ માં અને ૨૫ માં શાલનાં ૬૭ માં પરકરણવાલાં એકટનાં બંદોબસત મુજબ ધારા અને કાનુનો બાંધવા માટે મલેલી હીંદુસતાંનનાં ગવરનર જેનરલની કાંઉનસીલનાં કાંમકાજનો સારાંઉશ.

તા૦ ૭ મી એપરેલ ૧૮૬૫ અને સુકરવારને દીને સરકારી મેહેલમાં કાંઉનસીલ મલી હતી, તે વેલા

હાજર.

હીંદુસથાનનો નામદાર વાઈસરાએ અને ગવરનર જનરલ—
સરનસીન.
બંગાલના નામદાર લફ્ટનંટ ગવરનર.
હાનરએબલ એચ. બી. હેરીંગટન.
હાનરએબલ ડબલીયુ. ગરે.
હાનરએબલ જી. નોબલ ટેલર.
હાનરએબલ એચ. એલ. એનડરસન.
હાનરએબલ ડબલયુ. મુઅર.
હાનરએબલ આર. એન. કસટ.
હાનરએબલ ડી. કોવી.

પારસીઓનાં વારસા અને હીસસા બાબેનું બીલ.

હાંનરએબલ મી૦ એનડરસને દરખાસત કીધી કે પારસીઓ વચેનાં વારસા અને હીસસાને લગતા ધારાને મુકરર કરવા તથા સુધારવા બાબેનાં બીલ ઉપર સીલેકટ કમીટીનાં રીપોરટની તપાસ કરવી. તેવણ બોલીઆ કે "૧૮૬૫ નાં ઈનડીઅન સકશેશન આાકટનો જે ભાગ વગર વશીએતે ગુજરી જનારની મીલકત બાબે ઘડીઓછે તે ભાગનાં અમલમાંથી પારસીઓને મોકલા કરવા તથા એ ટોલા વચે એવો કીસમની મીલકતની વેંહેંચણી શી રીતે કરવી તેનાં બંદોબસત કરવાની એ બીલની મતલબછે. સીલેકટ કમીટીએ અગતનો ફેરફાર માતર એટલોજ કીધોછે કે ઈનડીઅન સકશેશન આકટની જે કલમોમાંથી પારસીઓને બાતલ કરવાનાંછે તે ચોકસ કલમો જાહેર કરવા માટે એક કંલમ બીલમાં વધારીછે. એ નવી કલમ અસલ બીલમાં દાખલ કરી શકાઈ નહી, કારણ કે તે વખતે ઈનડીઅન સકશેશન આકટ ધારા દાખલ પસાર થયો નહી હતો, તોએપણ જારે એ બીલને દાખલ કરવાની મેં રજા મેલવી હતી તારે મેં જણાવયું હતું કે આ ચોકસ કલમ વ

ધારવાની હું કમીટીમાં દરખાસ્ત કરીશ. સીલેકટ કમીટીએ કીધેલા બા
કીનાં બીજા ફેરફારો ચોકસ બોલોને લગતાછે.

હવે તારે એ બીલ જેમ હાલ ઉભુછે તેમ તેમાં બે અગતનાં લખ્શનો
રહયાંછે. પેહેલું એકે બેવશીએત મીલકત સંબંધી ઇનડીઅન સકસે
શન આકટની કલમોમાંથી એ બીલ પારસીઓને બાતેલ કરેછે, અને બીજું
એકે એવી મીલકતમાં દીકરીનો વારસો દીકરાનાં વારસાનાં ૦I ભાગ જેટલો
રાખવાનો એ બીલ ઠરાવેછે. ઇનડીઅન સકસેશન આકટમાં એવું ઠરાવયું
છે કે બેવશીઅત મીલકતોમાં દીકરીઓને દીકરાનાં જેટલો હીસસો આપવો,
પણ પારસીઓની એક સારી સંખયા જે મુખ્ખીય કરીને મુફશીલમાં વશેછે,
તેઓ એવું વીચારેછે કે દીકરીઓને કસસો હીસસો આપવો નહી જોઈએ
અથવા આપેતો હીસસાનો ઘણોજ બારીક ભાગ આપવો જોઈએ. પારસી
ટોલાનો મોટો ભાગ અને અગત કરીને મુંબઈમાં રહેનારાઓ એવું વીચારે
છે કે હાલનાં બીલમાં લીધેલો મારગ વાજબીછે. કાઉનસીલને માલમ પડ
શે કે એ મારગ ઉપલાં બે છેડા ઉપર ગયલાં બેહુ મતોની વચેનો મધીયમ મારગછે.

આ બીલ બાબે મુમબઈથી કાંઈક સંધેસો આવવાની હું વકી રાખ
તો હતો, પણ તે કશો સંધેસો આવીઓ નથી, અને જાણવામેલે હીનદુ
સથાનની સરકાર ઉપર પણ કશો સંધેશો મોકલીઓ નથી. તોબી થોડા
એક વખત ઉપર પારસીઓની ધારા સભાના સરનસીન તરફથી મને એક
ખાંનગી કાગજ મલીઓછે, તેમાં મને ખબર આપીછે કે આ બીલ પાર
સીઓને પસંદ આવીયુંછે અને તેમાં કેટલાએક સુધારા વીશે સુચના કી
ધીછે. એ સુચનાઓ મેં સીલેકટ કમીટી આગલ મુકી હતી, પણ વીચાર
કરતાં એ બીલ હાલ જેમછે તેમજ પસંદ પડયુંછે. એ રીતે બતલાવેલા શુ
ધારાઓમાં જે અગતનો સુધારો હતો તેમાં માતર એટલીજ સુચના હતી
કે ઇનડીયન સકશેશન આકટની ૧૦૮ મી કલમના અમલમાંથી પારસી
ઓને બાતેલ કરવા. એ કલમ "મોરટમેન" (ઇયાને અસકત હાલતમાં
વશીએત કરવાને લગતી) કલમ દાખલ ગણી શકાશે. મારો મીતર, પારસી
ધારા સભાનો સરનશીન એવું કહેછે કે પારસીઓ કાંઈ ધરમ ગુરૂઓના
દોરને આધીન નથી, તેથી તેઓ ઉપર એ કલમ લાગુ પડતી નથી. હઈઆં
જણાવવું જોઈએ કે એ કલમથી કરીને બીજા જારજ રાજાના નવમાં ધારાનું
૩૬ મું પરકરણ, જે સાધારણ રીતે "સતેચીયુટ આવ મોરટમેન" કરીને કહેવા
યછે, તેને હીંદુસથાનમાં દાખલ કરવાની ધારણાં રાંખીછે. હવે એ ધારા
ના ઘટારતપણા વીશે જુદા જુદા લોકોના જુદા જુદા મત હોય, પણ એ
ટલુંતો ઘણુ કરીને કબુલ કરવામાં આવશે કે એવો એક ધારો સકશેશન
આકટને તાબેના લોકોના કોઈ પણ ભાગને જો લાગુ પાડવામાં આવેતો

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

તે તેને તાબેનાં સઘલાં લોકો ઉપર પણ લાગુ પાડવો જોઈએ. હું છુટથી કબુલ કરૂંછું કે પારસીઓ ધરમ ગુરૂઓને વશ થયલા નથી, પણ એક બીજો કાનુનછે કે જે "મોરટમૈન"ના સઘલા ધારાઓમાં આવેછે, અને જે ધરમ ગુરૂઓના વગ વસીલા કરતાં એક બીજા વધારે ઉંડા વીચાર સાથ તાલુકો રાખેછે. તે કાંનુન એછે કે સઘલી કોમના ઘણાએક લોકો મોતના બીછાના ઉપર પોતાના ખરા વારસોના હકનો ભોગ લઈને સખાવત કરી ભેદ ભરીઆં ભવીશ સાથ ગોપા સમજુતી કરેછે. એક માણસ પોતાની મીલકતની વેહેચણી ઉપર વશીએતથી કેટલો વગ વાજબીની રાહે ચલાવી શકે એ ધારા અને નીતીના ભેલાઈ ગએલા સવાલોમાંનો એક સઉથી નાજુક સવાલછે. એવી કીસમના વશીએતો બાબે એક પછી એક થઈ ગએલા જમાનાના દાહાપણે એવું મુકરર કીધેલુંછે, કે, વશીએત કરનાર પોતાની મનશકતી સારી રીતે ધરાવતો હતો, એટલુંજ નહીં પણ તેનું મન એવી તદન તનદરોસત હાલતમાં હતું કે જેથી તે આગલ જોવાને અને પાછલ જોવાને શકતીવાન હતો, તથા મોતની ઘડી નજદીક આવવાની ધાસતીથી તેને પોતાની શુધ ખોહી દીધી નથી એવી પુરતી જામીનગીરી મલવી જોઈએ. એવા એવા વીચારોને લીધે "મોરટમેન"ના ધારાનો પાયો નખાએોછે અને એવા વીચારોને પારસીઓ પોતાનાં બીજા કોઈબી ભાઈબંધોની મીશાલે તાએબે થવા જોઈએ. એટલા વાસતે મારા મીતરે બતલાવેલા ફેરફારને બાહાલ રાખવાની સીલેકટ કમીટીને ભલામણ કરવાને હું અશકત હતો, અને મારે એટલુંજ વધારવાનુંછે કે પારસીઓ પોતાની જીંદગીમાં પોતાની દોલતનો એવીતો ઉદારતાથી ઉપીઓગ કરેછે કે મોતની ધાસતીથી જાહેર કામોની તરફેણ ફુલા જીવથી વારસાઓ લખી આપવાની સામે તેઓના વારેસોનો ઘટતો બંચાવ કરવાને ધારો બંધાએલોછે.

એ પછી સભા મધે દરખાસત મેલવામાં આવી અને તે બાહાલ રહી.

હાનરએબલ મી૦ એનડરસને બીજી એવી દરખાસત કીધી કે આ બીલ જેમ સુધારીયુંછે તેમ તેને પસાર કરવું.

એ દરખાસત સભા મધે મેલવામાં આવી અને તે બાહાલ રહી.

નામદાર સરનશીને (ગવરનર જેનરલે) કહીયું કે મારા હાનરએબલ મીતર મી૦ એનડરસને હાજર થવાની આ છેલીજ સભાછે, તેથી ફરીને સભા બરખા

સત કરવાની આગમચ આવા એક કાબેલ મીનજલશીને ખોવાથી આપણ સરવેને જે દલગીરી ઉપજેછે તે દેખાડવાને તથા મી૦ એનડરસનની જગા ઉપર આવનાર મીનજલસી તેના સરખો થાએ એવી આપણ સરવે જે આશા રાખીએ છીએ તે જાહેર કરવાને હું પોતાને બંધાએલો વીચારૂછું.

એ પછી કાઉનસીલ બરખાસત થઈ.

વીહીટલી સટોકસ,

હીંદુસથાંનની સરકારનો કાંમચલાઉ આસીસટંટ સેકરેટરી,

હોમ ડીપારટમેંટ (ધારા ખાતુ).

કલકતા, તા૦ ૭ મી એપરેલ ૧૮૬૫.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

જરતોશતીઓને વાશતે ધારા બંધાવી મંગાવવા શારૂં ઊભી થાએલી સભાની કારોબાર મંડલી મધે જે જે જરતોશતીઓ મીજલશીઓ હતા તેઓનાં નામની ટીપ.

અ

શેઠ અરદેશર ખરશેદજી દાદી.
દશતુર અરદેશર રૂશતમજી મુલાં ફીરૂજના.
શેઠ અરદેશર ફરાંમજી મુશ.
શેઠ અરદેશર જમશેદજી ડાકટર.
શેઠ અરદેશર ખરશેદજી વાહાડીઆ.
શેઠ અરદેશર હોરમનજી શંતોક.
શેઠ અરદેશર ડોશાભાઇ મુનશી.
દશતુર એદલજી દારાબજી જામાશપઆશાના.
શેઠ એદલજી બમનજી મારીશ.
શેઠ એદલજી ફરાંમજી આલબરશના.
શેઠ એદલજી નશરવાંનજી માશટર.

ક

શેઠ કાવશજી જાંહાંગીરજી રેડીમની (આગલા નાએબે સરનશીન).
શેઠ કેખુશરો હોરમનજી આલપઈવાલા.
શેઠ કાવશજી એદલજી ખંબાતા.
શેઠ કાવશજી શાપુરજી મેહેતા.
શેઠ કાવશજી ધનજીભાઇ પાંઉવાલા.
શેઠ કાવશજી એદલજી મોદી.
શેઠ કાવશજી હોરમનજી શરાફ.
એ૦ કાવશજી મનચેરજી મોદી.
શેઠ કાવશજી હોરમનજી ગાંધીભાઇ.
શેઠ કુવરજી રૂશતમજી મોદી.
શેઠ કુવરજી જીવાજી ટાશકર.

ખ

શેઠ ખરશેદજી જમશેદજી જીજીભાઈ (પાછલથી સર જમશેદ જીજીભાઈ બીજા બારોનેટ).
શેઠ ખરશેદજી રૂશતમજી વાહાડીઆ.
શેઠ ખરશેદજી ફરદુનજી પારેખ.
શેઠ ખુરશેદજી નોશરવાંનજી કામાજી.
શેઠ ખરશેદજી કાવશજી ભાંડુપવાલા.
શેઠ ખરશેદજી રતનાગર.
શેઠ ખરશેદજી રૂશતમજી કામાજી.

જ

શર જમશેદજી જીજીભાઈ પેહેલા બારોનેટ (પેટરન).
શેઠ જમશેદજી પેશતનજી પાંડે.
શેઠ જમશેદજી કુવરજી જશાવાલા.
શેઠ જમશેદજી રૂશતમજી ઈરાંની.
શેઠ જમશેદજી ખરશેદજી બાટલીબોઈ.
શેઠ જાંહાંગીરજી ફરાંમજી જશાવાલા.
શેઠ જાંહાંગીરજી ફરાંમજી કાવશજી બનાજી.
શેઠ જાંહાંગીરજી બરજોરજી વાછા.
શેઠ જાંહાંગીરજી નવરોજજી વાડીઆ.
શેઠ જીવાજી જશુભાઈ ભરૂચા.
શેઠ જીવાજી માંણેકજી વાછા.
શેઠ જાલભાઈ દોરાબજી ઉમરીગર.
દશતુર જામાશપજી મીનોચેહેરજી જામાશપઆશાના.

ટ

શેઠ ટેમુલજી જમશેદજી દેશાઇ.

ડ

શેઠ ડોશાભાઈ જમશેદજી વાહાડીઆ.
શેઠ ડોસાભાઇ શેરાબજી મુનશી.
શેઠ ડોશાભાઈ ફરાંમજી કામાજી.
શેઠ ડોશાભાઈ ફરાંમજી કરાકા.

શેઠ ડોશાભાઈ બેજનજી ડાકટર.
શેઠ ડોશાભાઈ એદલજી બાકશટર.
શેઠ ડોશાભાઈ મેહેરવાંનજી વાહાડીઆ.

દ

શેઠ દાદાભાઈ રૂશતમજી પટેલ.
શેઠ દાદાભાઈ ફરાંમજી વકીલ, (શુરતવાલા).
શેઠ દાદાભાઈ હોરમનજી કાંમાજી.
શેઠ દાદી બેહેરાંમજી બનાજી.
શેઠ દીનશાજી માંણેકજી પીટીત.
શેઠ દોરાબજી બરજોરજી કુપર.
શેઠ દીનશાજી દાદાભાઈ ઘાંધી.
શેઠ દાદાભાઈ રૂશતમજી અપુ.
શેઠ દીનશા એદલજી શરાફ.

ધ

શેઠ ધનજીભાઈ ખુરશેદજી શરાફ.
શેઠ ધનજીભાઈ ફરાંમજી પટેલ.
શેઠ ધનજીભાઈ મેહેરવાંનજી વાહાડીઆ.
શેઠ ધનજીભાઈ ફરાંમજી બાટલીવાલા.
શેઠ ધનજીભાઈ નોશરવાંનજી કામાજી.
શેઠ ધનજીભાઈ નોશરવાંનજી રેડીમની.

ન

શેઠ નવરોજજી જમશેદજી વાહાડીઆ.
શેઠ નવરોજજી દોરાબજી ચાંનદારૂ.
શેઠ નવરોજજી ખરશેદજી કાવશજી બનાંજી.
શેઠ નવરોજજી ફરદુનજી (માજી શેકરેટરી).
શેઠ નવરોજજી અરદેશર દાવર.
શેઠ નવરોજજી હોરમજજી પાટચના.
શેઠ નશરવાંનજી માંણેકજી પીટીત.
શેઠ નવરોજજી દોરાબજી શખલાતવાલા.
શેઠ નવરોજજી રૂશતમજી લારડ.

શેઠ નાહાનાભાઈ જમશેદજી સપલાના.
શેઠ નશરવાંનજી મનચેરજી વાડીઆ.
શેઠ નશરવાંનજી બમનજી મોદી.

પ

દશતુર પેશુતનજી બેહેરાંમજી શનજાંણાં.
શેઠ પેશતનજી હોરમજજી કામાજી.
શેઠ પેશતનજી મનચેરજી ચીનગર.
શેઠ પેશતનજી નવરોજજી પોહોચાજી.
શેઠ પેશતનજી રતનજી કોહોલા (રાજીનામું મોકલેઉં)
શેઠ પાલણજી હોરમજજી કાપડીઆ.
શેઠ પેશતનજી હોરમજજી પશતાકીઆ.
શેઠ પેશતનજી જાંહાંગીરજી લીકીમના.
શેઠ પીરોજશા પેશતનજી મેહેરજી.

ફ

શેઠ ફરાંમજી નશરવાંનજી પટેલ (પાછલના શરનશીન
શેઠ ફરાંમજી બમનજી શરાફ.
શેઠ ફરાંમજી અરદેશર દાવર.
શેઠ ફરાંમજી હીરાજી મેહેતાના.
શેઠ ફરાંમજી રતનજી ખરાદી.
શેઠ ફરદુનજી હોરમજજી લશકરી.
શેઠ ફરદુનજી ફરાંમજી ઢોડી.
શેઠ ફરાંમજી એદલજી દાવર.

બ

શેઠ બમનજી હોરમજજી વાડીઆજી.
શેઠ બમનજી ફરાંમજી કામાજી.
શેઠ બમનજી જીજીભાઈ દાદાભાઈ.
શેઠ બેહેરામજી જીજીભાઈ દાદાભાઈ.
શેઠ બેહેરામજી શોરાબજી મેહેતા.
શેઠ બેહેરામજી કાવશજી બાટલીવાલા.
શેઠ બરજોરજી મનચેરજી વાડીઆ.

શેઠ બેજનજી શાપુરજી કાંતરક.
શેઠ બેહેરામજી હોરમજજી કાંમાજી.
શેઠ બેહેરામજી ખરશેદજી ગાંધી.
શેઠ બેંમનજી ડોશાભાઈ મુનશી.

મ

શેઠ માણેકજી નશરવાંનજી પીટીત (આગલા શરનશીન).
શેઠ માણેકજી દાદાભાઈ શાએર.
શેઠ માણેકજી જામાશજી કાકા.
શેઠ માણેકજી ખરશેદજી દાદી બરજોરના.
શેઠ માણેકજી ખુરશેદજી શરાફ.
શેઠ માણેકજી મેહેરવાંનજી શેઠના.
શેઠ માણેકજી શોરાબજી વાછાગાંધી.
શેઠ માણેકજી પેશુતનજી મુલાં ફીરૂજના.
શેઠ મેહેરજીભાઈ બાપુજી વીકાજી.
શેઠ મનચેરજી હોરમજજી કામાજી.
શેઠ મનચેરજી ફરાંમજી કાંમાજી.
શેઠ મનચેરજી પેશતનજી વાહાડીઆ.
શેઠ મનચેરજી જમશેદજી વાહાડીઆ.
શેઠ મનચેરજી ફરાંમજી શેઠના.
દશતુર મીનોચેહેરજી એદલજી જામાશઆશાના.
શેઠ મેહેરવાંનજી ફરદુનજી પોશટવાલા.
શેઠ મેહેરવાંનજી હોરમજજી મેહેતા.
શેઠ મેહેરવાંનજી બેહેરાંમજી લશકરી.
શેઠ મેહેરવાંનજી ફરાંમજી પાંડેના.
શેઠ મેહેરવાંનજી નશરવાંનજી ભાવનગરીઆ.

ર

શેઠ રૂશતમજી ખુરશેદજી મોદી (શુરતવાલા.)
શેઠ રતનજી ખરશેદજી કેરાંવાલા.
શેઠ રૂશતમજી જમશેદજી જીજીભાઈ.
શેઠ રૂશતમજી બરજોરજી મોદી.
શેઠ રૂશતમજી રતનજી વાંહાડીઆ.
શેઠ રૂશતમજી જીવણજી અપુ.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

લ

શેઠ લીમજી માણેકજી બનાજી.

શ

શેઠ શોરાબજી જમશેદજી જીજીભાઈ.
શેઠ શોરાબજી પેશતનજી ફરાંમજી.
શેઠ શોરાબજી શાપુરજી બંગાલી—(શેકરેટરી).
શેઠ શોરાબજી જાંહાંગીરજી શેઠના.
શેઠ શોરાબજી જાંહાંગીરજી દાવર.
શેઠ શોરાબજી ફરાંમજી પટેલ.
શેઠ શોરાબજી મેરવાંનજી માશટર.
શેઠ શોરાબજી જીજીભાઈ દાદાભાઈ.
દસતુર શોરાબજી રૂશતમજી મુલાં ફીરૂજના.

હ

શેઠ હીરજીભાઈ હોરમજજી શેઠના—(પાછલના નામેબે સર તરીન)
શેઠ હોરમજજી પેશતનજી બાટલીવાલા.
શેઠ હોરમજજી ફરાંમજી ચીનાઈ.
શેઠ હીરજીભાઈ મેહેરવાંનજી વાડીઆ.
શેઠ હોરમજજી પેશતનજી મોટવાલા.
શેઠ હોરમજજી પેશતનજી ઘડીઆલી.
શેઠ હોરમજજી શાપુરજી પાટક.
શેઠ હોરમજજી જાંહાંગીરજી શેઠના.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

00078629
NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Digitized with financial assistance from

NSDL
Technology, Trust & Reach

on 16 November, 2018